Bundel - Raadsvergadering van 10 november 2022

Agenda bijlagen

20221110 Raadsmemo Begroting & Turap.pdf

20221027 Verslag Parallelsessie I&O Begroting 2023 gemeente Gorinchem.docx

2022-829471 Schriftelijke beantwoording vragen I&O-sessie begroting 2023.pdf

1 15.00 uur: Opening vergadering

De voorzitter opent de vergadering en heet iedereen van harte welkom. Belangstellenden zijn van harte welkom de vergadering bij te wonen

2 HAMERSTUK Ingekomen stukken

Het betreft hier alleen ingekomen stukken die betrekking hebben op de begroting 2023 - 2026
Concrete vragen over de stukken dienen voorafgaand aan de raadsvergadering via e-mail te worden ingediend bij de griffier

3 Vaststellen agenda (zie raadsmemo begroting)

Aan de agenda kunnen nog onderwerpen worden toegevoegd of van de agenda worden afgevoerd. De raad beslist op voorstel van de voorzitter bij aanvang van de vergadering

4 15.15 uur, Tussentijdse rapportage 2022 gemeente Gorinchem

Dit raadsvoorstel stond geagendeerd voor de raadsvergadering van 20 oktober 2022 en is omwille van de tijd, verplaatst naar deze raadsvergadering.
De gemeenteraad heeft schriftelijk technische vragen kunnen stellen over de Tussentijdse rapportage 2022. De gestelde vragen en antwoorden zijn verwerkt in de bijlage '2022-824790 Schriftelijke vragen en antwoorden tussentijdse rapportage 2022'

2022-824790 Rvs Tussentijdse rapportage (voor raadsvergadering 10-11).pdf

2022-824790 Bijlage Tussentijdse rapportage 2022 gemeente Gorinchem.pdf

2022-824790 Schriftelijke vragen en antwoorden tussentijdse rapportage 2022.pdf

M01 Motie D66 Rijkscompensatie voor cultuur besteden aan cultuur

M02 Motie D66 (CU-SGP) Taalonderwijs vanaf de start (INGETROKKEN)

M03 Motie D66 Minimaregelingen invoeren met terugwerkende kracht

M04 Motie PvdA Kunstwerk

5 16.00 uur, Algemene beschouwingen fracties

- Fracties geven hun visie op de begroting. Fracties dienen moties en amendementen in
- Zodra deze zijn uitgesproken en ontvangen worden deze geplaatst
- Per fractie maximaal 10 minuten, inclusief (max 2) interrupties

1. Algemene Beschouwingen Stadsbelang

3. Algemene Beschouwingen PvdA

2. Algemene beschouwingen Democraten Gorinchem

4. Algemene beschouwingen VVD

5. Algemene Beschouwingen CU SGP

6. Algemene Beschouwingen Gorcum Actief

7. Algemene Beschouwingen D66

8. Algemene Beschouwingen CDA

9. Algemene Beschouwingen SP

6.a Vaststellen moties en amendementen begroting 2023

- Zodra deze zijn uitgesproken en ontvangen worden deze geplaatst.

Totaaloverzicht ingediende Moties en Amendementen Begrotingsraad 10 november 2022

A01 Amendement D66 (VVD CDA SB GA) Gorcumse binnenstad als warenhuis

A02 Amendement CDA Festiviteitenvereniging Dalem - het (Elzen)hof (INGETROKKEN)

M01 Motie Stadsbelang (GA SP D66) De Buurt Bestuurt

M02 Motie DG (PvdA D66) Realistische starterslening (AANGEHOUDEN)

M03 Motie PvdA Energiebesparing (INGETROKKEN)

M04 Motie PvdA Ombouw leegstaande panden (AANGEHOUDEN)

M05 Motie PvdA Stadsvervoer

M06 Motie VVD (CU-SGP SP) Motiemarkt in Gorinchem

M06 Motie VVD (CU-SGP SP) Toelichting op Motiemarkt (BIJLAGE)

M07 Motie CU SGP (PvdA SP D66 DG CDA) SUN

M08 Motie GA (CU SGP) Schone lucht (INGETROKKEN)

M09 Motie GA (SB VVD) Energiecrisis winkeliers

M10 Motie GA Begroting Grip op schulden (AANGEHOUDEN)

M11 Motie D66 (PvdA) Ondersteuning kinderen van ouders met middeninkomens bij sport- en cultuuractiviteiten (INGETROKKEN)

M12 Motie D66 Verken mogelijkheden voor woningbouw op Gorinchem Noord

M13 Motie D66 Maak Gorcums deel van de Waaldijk echt gastvrij (INGETROKKEN)

M14 Motie D66 Ondersteuning kinderen bij sport- en cultuuractiviteiten

6.b BESPREEKSTUK: Vaststellen raadsvoorstel Begroting 2023-2026

Uiterlijk op 15 november voorafgaande aan een begrotingsjaar dient de gemeenteraad te besluiten over de begroting voor dat jaar. Dit is de Begroting 2023, waarvoor de I&O sessie op donderdag 27 oktober 2022 en de inhoudelijke behandeling en besluitvorming op donderdag 10 november 2022 plaatsvindt.
Op 7 november 2022 is de schriftelijke beantwoording van de vragen uit de I&O sessie begroting 2023 geplaatst.

2022-829471 Begroting 2023- Raadsvoorstel begroting 2023.pdf

2022-829471 Begroting 2023- Begroting 2023.pdf

2022-829471 Begroting 2023- Begroting In Een Oogopslag 2023.pdf

2022-829471 Begroting 2023- Stresstest 2023.pdf

2022-829471 Schriftelijke beantwoording vragen I&O-sessie begroting 2023.pdf

6.c Vaststellen Belastingverordeningen 2022 (onderdeel van rvs Begroting 2023-2026)

De begroting 2023 wordt ter besluitvorming voorgelegd aan de raad. In de begroting worden tevens voorstellen gedaan over de tarieven van diverse belastingen en rechten voor volgend jaar (2023). Deze tarieven dienen formeel in de desbetreffende belastingverordeningen te worden opgenomen en door de raad te worden vastgesteld.
Na vaststelling van de belastingverordeningen tijdens deze begrotingsraad door de raad worden met ingang van 1 januari 2023 de belastingen, waarmee in de begroting is gerekend, geheven en toegepast.

2022-829471 Begroting 2023- Verordening leges 2023.pdf

2022-829471 Begroting 2023- Verordening Lijkbezorgingsrechten 2023.pdf

2022-829471 Begroting 2023- Verordening precariobelasting 2023.pdf

2022-829471 Begroting 2023- Verordening rioolbelasting 2023.pdf

2022-829471 Begroting 2023- Verordening afvalstoffenheffing.pdf

2022-829471 Begroting 2023- Verordening marktgelden 2023.pdf

2022-829471 Begroting 2023- Verordening RZB 2023.pdf

2022-829471 Begroting 2023- Verordening OZB 2023.pdf

2022-829471 Begroting 2023- Verordening tot intrekking van de hondenbelasting.pdf

2022-829471 Begroting 2023- Verordening tot intrekking van de brandweerrechten.pdf

7 Raadsvoorstel begrotingswijzigingen 10 november

2022-833268 Rvs Maandwijziging raad 10 november.pdf

2022-833268 Bijlage 1 maandwijziging raad 10 november 2022.pdf

8 Afsluiting

Na de vergadering worden het audioverslag en de notulen op de site geplaatst

Raadsmemo Begroting & Turap

Aan	:	Gemeenteraad
Van	:	Griffie
Betreft	:	Behandeling begroting 2023-2026
Datum	:	6 oktober 2022

Beste fractievoorzitters, raadsleden en fractie-assistenten,

Op donderdag 10 november staat de raadsvergadering in het teken van de begroting. Hieronder leest u hoe het proces rondom technische vragen en de bespreking verloopt. Uw hulp daarbij stellen we op prijs!

Het spoorboekje voor 10 november 2022 en de technische vragen

Onlangs is de Begroting 2023 aangeboden aan de gemeenteraad. Op donderdag 27 oktober (aanvang 19.30 uur) voorafgaande aan de I&O zal wethouder Molengraaf een korte inleiding geven, waarna de heer Bouwmeester, teamleider Financiën, een presentatie op hoofdlijnen houdt. Na de presentatie worden de gemeenteraadsleden tot ongeveer 21.30 uur in de gelegenheid gesteld om **technische** vragen te stellen.

Donderdag 10 november, begrotingsbehandeling én tussentijdse rapportage 2022

We hanteren een strakke tijdsplanning. De spreektijden voor de fracties liggen vast en uitlopen op de planning is niet mogelijk! Mogelijk gaan bepaalde stappen wel sneller.

Alle faciliteiten, zoals u gewend bent, zijn aanwezig.

15.00-15.15 h	Aanvang vergadering	Opening, mededelingen, ingekomen stukken, bepalen agenda
15.15-16.00 h	**Tussentijdse rapportage 2022 gemeente Gorinchem**	In eerste aanleg was dit raadsvoorstel geagendeerd voor de raadsvergadering van donderdag 20 oktober 2022, omwille van de tijd verplaatst naar deze raadsvergadering.
16.00-17.30 h	**Algemene beschouwingen van de fracties**	Fracties geven hun visie op de begroting. Fracties dienen moties en amendementen in. Spreektijd: **max. 10 minuten per fractie, <u>inclusief</u> interrupties.** *Twee interrupties per fractie in de eerste termijn worden toegestaan*
17.30-18.30 h	Maaltijd	Maaltijd voor aanwezigen. De organisatie gebruikt deze tijd om de antwoorden op de vragen voor te bereiden.
18.30-19.45 h	**Beantwoording vragen door college**	College beantwoordt de vragen van de fracties.

19.45-20.15 h	Schorsing	Fracties bereiden zich voor op de tweede termijn.
20.15-21.45 h	**Tweede termijn fracties**	Fracties reageren op de beantwoording van het college. Spreektijd: max. **5 minuten per fractie.** *Interrupties in de tweede termijn worden toegestaan*
21.45-22.15 h	Schorsing	Een schorsing van een half uur zodat het college zich kan voorbereiden op de tweede termijn.
22.15-22.45 h	**Tweede termijn college**	Het college reageert op de tweede termijn van de fracties.
22.45 h	Afronding en besluitvorming	De gemeenteraad besluit over de stukken met betrekking tot de begroting.

Vaste spreekvolgorde
Gewoontegetrouw hanteren we een vaste spreekvolgorde. Dat betekent dat de grootste fractie, die met de meeste stemmen bij de verkiezingen, begint. De fractie met de minste stemmen komt het laatst aan bod.

Vaste spreektijden
Misschien maakt u binnen de fractie afspraken over wie welk onderdeel in de **tweede** termijn voor zijn rekening neemt. Het is mogelijk om verschillende sprekers bij verschillende onderwerpen te hebben. Houd er wel rekening mee dat de spreektijden per fractie zijn en dus niet per spreker.

Een zorgvuldige voorbereiding

U maakt het ons (en uzelf) een stuk gemakkelijker als u …

1. *… algemene beschouwingen vooraf inlevert bij de griffie*
   Dat kan de dagen voorafgaand aan de raadsvergadering van 10 november of op de dag zelf per e-mail. Na uitspraak van de algemene beschouwingen publiceren wij de tekst in iBabs. Daardoor kan de organisatie direct aan de slag met de voorbereiding van de beantwoording van de vragen.

2. *… moties en amendementen vooraf deelt met de griffie*
   Wilt u hulp bij het opstellen of opmaken van een motie of amendement? Tot en met dinsdag 8 november lezen we mee en geven advies, als u dat wilt. Tot donderdag 12.00 uur bent u zeker van ondersteuning bij de opmaak. Stuurt u ons vooraf uw motie of amendement? Laat ons dan duidelijk weten of wij uw tekst mogen delen met de andere fracties en/of het college.

3. *… uw (politiek-bestuurlijke) vragen duidelijk verwoordt*
   U maakt de beantwoording ervan dan een stuk eenvoudiger.

Een verzoek aan de fractievoorzitters
Wilt u doorgeven wie van uw fractie niet aanwezig is? Geef dat door aan griffie@gorinchem.nl, alstublieft.

Vragen?

Heeft u nog vragen over de procedure of wilt u hulp bij het formuleren van uw beschouwingen, moties of vragen? Schroomt u niet daarvoor contact op te nemen met de griffie.

We wensen u een fijne vergadering.
Griffie

Parallelsessie Informatie en Ontmoeting, 27 oktober 2022
Begroting 2023 gemeente Gorinchem
Samenvattend verslag

Aanwezigen

Voorzitter:	de heer K. van Willigen
Griffie:	de heer H. Sepers
Fracties:	Stadsbelang-Democraten Gorinchem-CDA-PvdA-SGP/ChristenUnie - VVD-D66-SP
Afwezig:	Gorcum Actief
Portefeuillehouder:	mevrouw M. Molengraaf
Ambtelijk:	de heer S. Bouwmeester
Notulen:	notulistenbureau Leeuwenburgh-Vendrig

Opening

De voorzitter opent de vergadering en heet iedereen hartelijk welkom. Hij licht de agenda voor deze dubbele sessie toe. Elke fractie krijgt de gelegenheid om enkele vragen te stellen na de presentaties van de wethouder en van de heer Bouwmeester.

Begroting 2023 gemeente Gorinchem

Wethouder Molengraaf leidt de bespreking in. De begroting is een lijvig boekwerk, zeker ook voor de nieuwe raadsleden. Het is wel een leesbaar document. Zij hoopt op een goede uitwisseling vanavond en een goede voorbereiding op de begrotingsbehandeling in november.

De heer Bouwmeester geeft een presentatie (beschikbaar op iBabs).
Het gaat niet zozeer om nieuwe feiten maar om een toelichting op de inhoud van de begroting voor 2023. Hij gaat in op de financiële samenvatting, het begrotingssaldo, de septembercirculaire, het investeringsplafond en de weerstandsratio. Tot slot gaat hij in op de financiële stresstest.
De begroting biedt ruimte voor de komende jaren en laat een ruim saldo zien. Hij toont de opbouw van het saldo. In deze begroting worden meer beleidsrijke keuzes voorgelegd. Een deel van het saldo wordt ingezet om investeringen te dekken. Er is sprake van een structureel sluitende meerjarenbegroting.
De septembercirculaire wordt toegelicht. Op Prinsjesdag werd hier nog aan gewerkt door de rijksoverheid en door de haast zijn er fouten in gemaakt (raming WOZ-waarden). Dit leidt ertoe dat in de decembercirculaire een correctie zal worden toegepast. Het meerjarensaldo zal iets minder positief zijn dan nu gepresenteerd. Voor de loon- en prijsstijging moet gereserveerd worden.
Het investeringsplafond wordt toegelicht; dit betreft € 5 mln. per jaar, inmiddels geindexeerd naar € 5,4 mln. Verwezen wordt naar de vergadering van de Perspectiefnota. Het scenario voor afbouw van de schuldpositie wordt voortgezet.

De heer Tekir vraagt welk deel van de investeringen gefinancierd wordt; waar komt de initiële investeringsruimte vandaan?
De heer Bouwmeester antwoordt dat er jaarlijks € 6 mln. aan kapitaalruimte in de begroting zit. De ruimte die vrijvalt is beschikbaar voor nieuwe investeringen. Voor de komende vier

jaar zijn veel investeringen gepland, maar voor een groot deel worden die gefinancierd uit incidentele middelen.

De heer Tekir vraagt of in de komende jaren het grootste deel van de kapitaallasten al vastliggen.
De heer Bouwmeester bevestigt dit.

De heer Van Veen noemt de interne investeringen en vraagt of dit geen gevolg heeft voor een externe investering.
De heer Bouwmeester zegt dat de liquiditeitspositie van de gemeente een momentopname is. Drie jaar geleden is voor de schuldafbouw gekozen in relatie tot de algemene reserve. De schuldpositie nu is lager dan drie jaar geleden. Vanuit de algemene reserve kan een en ander betaald worden en die komt niet onder de € 27 mln. De heer Van Veen heeft het goed geduid.
De heer Bouwmeester vervolgt zijn presentatie.
Mocht de raad besluiten tot nieuwe investeringen dan zal er altijd in een dekking voorzien moeten worden. Pas in 2025 is er weer ruimte binnen het investeringsplafond. Als er op korte termijn behoefte is aan nieuwe investeringen dan kan hiervoor dekking gevonden worden. Er zijn verschillende opties: sparen, kijken of investeringen nodig zijn of het investeringsplafond verhogen. Er moet dan wel een maatregel getroffen worden voor het aflossen van de schulden.

De heer Koçak vraagt wat precies bedoeld wordt met investeringen.
De heer Bouwmeester zegt dat alles wat duurzaam is en meer dan € 25.000 kost gezien wordt als een investering. Als de raad volgend jaar een investering wil doen voor € 25.000 dan zal er een dekking bij gezocht moeten worden.

De heer De Pagter merkt op dat het er rooskleurig uitziet en vraagt of er rekening is gehouden met prijsstijgingen.
De heer Bouwmeester antwoordt dat nagenoeg alle investeringsbudgetten met 8% geindexeerd zijn. Hij verwijst naar de bijlagen bij de begroting.

De heer Foppen vraagt of er nog mogelijkheden zijn om te tornen aan het investeringsplafond.
De heer Bouwmeester antwoordt dat het is ingesteld omdat de gemeenteraad vond dat de schuldpositie te hoog was. Als alleen naar de begroting gekeken wordt kan er veel meer investeringsruimte vrijgemaakt worden. De gemeente kan dit nu best betalen maar om het renterisico te beperken is het investeringsplafond ingesteld.

De heer Bouwmeester vervolgt zijn presentatie en licht de weerstandsratio toe. Die komt uit op 2,43. Het college stelt voor de discussie hierover uit te stellen tot volgend jaar.
Tot slot licht hij de stresstest toe. De positie van de grondexploitaties staat op rood; het gaat dan met name over Groote Haar, risicodragend bezit.
De vaste activa en schulden worden historisch bekeken. Het bezit groeit, de grexen zijn negatief. De schuldpositie is een momentopname. De rentelasten ontwikkelen zich uiteraard slecht. De reserves en voorzieningen geven geen bijzonder verloop te zien.
Waar het gaat om de lokale lasten licht hij toe dat een aantal cijfers van www.waarstaatjegemeente.nl niet actueel is.

De voorzitter bedankt de heer Bouwmeester voor zijn presentatie en geeft de fracties gelegenheid om vragen te stellen.

De heer Foppen noemt het programma stedelijke ontwikkeling en de investeringsruimte die nodig is. Er wordt gesproken over prioriteren en temporiseren en hij vraagt welke projecten prioriteit krijgen en of er voldoende middelen voor zijn.
Met betrekking tot de mobiliteit vraagt hij welke maatregelen als eerste aangepakt worden en of daar financiële middelen voor zijn.

De heer Bouwmeester licht de investeringsplanning toe. Het is in principe de bedoeling de volgorde van de planning te hanteren. Hij verwijst naar de mobiliteitsvisie en zegt dat die bezien moet worden in relatie tot wat de gemeente financieel aan kan. Volgend jaar gaat de raad integraal het investeringsprogramma bespreken en dat is bij uitstek een politiek gesprek. Voor de stedelijke vernieuwing staan nog geen concrete investeringen genoemd in de begroting.

De heer Van der Geest noemt de Quick wins van het coalitieakkoord en vraagt naar de onderbouwing hiervan; met name van de € 600.000 voor uitbreiding personeel. De investeringen worden geindexeerd; hij vraagt of dit ook geldt voor de aanbesteding van De Nieuwe Doelen (DND).
De heer Bouwmeester antwoordt dat er twee keer € 250.000 beschikbaar gesteld wordt voor Quick wins en via de P&C cyclus wordt hiervoor verantwoording afgelegd. Er is zeker een onderbouwing voor het bedrag van € 600.000 voor het personeel.
Wethouder Molengraaf zegt dat de onderbouwing in een sessie toegelicht kan worden. Desgevraagd zegt zij dat er ook een schriftelijke onderbouwing gegeven zal worden voor de begrotingsbehandeling.
Met betrekking tot de lopende investeringen en de indexering licht de heer Bouwmeester toe dat rekening gehouden wordt met een forse kostenstijging. Zo nodig wordt voorgesteld investeringsbudgetten te verhogen. Er is een buffer voor.

De heer Koçak complimenteert de heer Bouwmeester met het begrijpelijk toelichten van de begroting. In 2026 wordt een keldering van het gemeentefonds verwacht. Is er een plan B? In de septembercirculaire is een reserve opgenomen voor loon- en prijscompensatie. Is dat gebruikelijk?
De heer Bouwmeester antwoordt dat de gemeente een positief sluitende begroting heeft dus er is geen probleem als het gemeentefonds afneemt. De ontwikkelingen worden natuurlijk wel goed gevolgd. In de begroting zitten weinig voorstellen met een structureel effect. Alle jaarschijven zijn op orde. In het weerstandsvermogen wordt ook rekening gehouden met een afname van het gemeentefonds. Het is niet gebruikelijk dat het rijk in de septembercirculaire met aanvullende loon– en prijscompensatie komt. Het is nu wel verstandig om er geld voor opzij te zetten; hij verwijst naar de energie- en brandstofkosten.

Mevrouw Pellikaan noemt de overlast van de top tien van wegen in relatie tot de mobiliteitsvisie en vraagt om een toelichting. Er worden behoorlijk wat middelen uitgetrokken voor de versterking van de organisatie. Het is de bedoeling om de organisatie te ondersteunen door toevoeging van fte’s. Zij vraagt naar welke andere indicatoren gekeken wordt in dit kader en noemt het positioneren als aantrekkelijke werkgever.
De heer Bouwmeester zegt dat hij de vragen inzake de mobiliteit niet direct kan beantwoorden. Hij moet dat nagaan.
Wethouder Molengraaf licht toe dat het college meer wil inzetten op fietsmobiliteit en ook op de Mollenburgseweg. De meeste knelpunten staan in de mobiliteitsvisie behalve de fietsknelpunten.
Mevrouw Pellikaan vraagt of de andere wegen al zijn opgenomen in de mobiliteitsvisie.
Wethouder Molengraaf zegt dit te zullen nagaan.

De heer Bouwmeester zal de vraag inzake het positioneren op de arbeidsmarkt schriftelijk beantwoorden. Het is belangrijk om concurrerend te zijn op de arbeidsmarkt. Gezocht wordt naar flexibele oplossingen in dit kader.

De heer De Pagter noemt pagina 15 waar gesproken wordt over het autorisatieniveau investeringen; hij vraagt om een toelichting en ook wat de raad ermee kan doen. Ook vraagt hij een toelichting bij pagina 153, opsomming afschrijvingsreserve, die toeneemt.
De heer Bouwmeester licht toe dat voorheen de autorisatie per investeringsbudget geregeld was. Een paar jaar geleden is dat gewijzigd. Hij licht toe dat de raad kan vragen eerst geïnformeerd te worden voordat tot uitvoering wordt overgegaan.
De afschrijvingsreserve: het BBV schrijft dit voor zodat de baten en lasten tegen elkaar wegvallen. Het is een technische oplossing om de schulden binnen de perken te houden.

De heer Tekir is blij dat het college de raad attendeert op het autorisatieniveau en vraagt in dit kader naar het cultuurhuis.
De heer Bouwmeester zegt dat het college uitvoering kan geven aan het budget maar het is voor de hand liggend dat het college met de uitwerking van de plannen terugkomt naar de gemeenteraad.
Wethouder Molengraaf bevestigt dit.

De heer Tekir zegt ervan uit te gaan dat er nog een schriftelijke vragenronde mogelijk is. Op pagina 37 wordt gesproken over de draagvlakmeting BIZ en Warenhuis Gorinchem en bijdrage van de gemeente; hoe hoog is die bijdrage van de gemeente? Op pagina 69 is een vertraging gemeld met betrekking tot het afval- en grondstoffenbeleid. Wat zijn de financiële gevolgen hiervan voor de tarieven voor de burgers? Op pagina 47 gaat het over DND, de aanbesteding start eind dit jaar. Er worden meerdere locaties in beeld gebracht; is nagedacht over de werkwijze voor een subsidieaanvraag?
De heer Bouwmeester zal de vraag over de bijdrage van de gemeente voor Warenhuis Gorinchem schriftelijk beantwoorden. Over het uitstel invoering diftar is onlangs een raadsinformatiebrief verzonden. De voorbereidingen gaan gewoon door. Het effect zal wel wat later optreden. Als diftar is ingevoerd komt er een andere kostenstructuur; de effecten zijn pas in latere jaren te merken. Hij verwacht dat de tarieven lager worden of minder hard stijgen. DND-aanbesteding; ondanks de subsidierelatie is een Europese aanbestedingsprocedure nodig. In de situatie dat het om meerdere locaties gaat zal de heer Bouwmeester zich nog verdiepen en terugkoppelen.

De heer Van Santen vraagt nadere toelichting inzake de brandweerrechten.
Ook noemt hij de investering op IT; de uitleg is heel algemeen dus graag een nadere toelichting. Het gaat om een groot bedrag. Met betrekking tot de algemene reserve en indexeringen voor het investeringsplafond vraagt hij of reserves ook niet geindexeerd moeten worden.
De heer Bouwmeester zegt dat het effect van de brandweerrechten op de begroting niets is. De verordening moet alsnog ingetrokken worden. Ten aanzien van de IT zegt hij dat de kosten in de hardware en softwarebranche enorm stijgen. Jaarlijks zijn vervangingsinvesteringen nodig. Desgevraagd zegt hij dat in het laatste programma van de begroting een tussenkopje is weggevallen. Het gaat om standaardvervangingen en niet om onvoorzien. Er kan een overzicht van gegeven worden als daar behoefte aan bestaat.
Reserves indexeren; een reserve kan niet geindexeerd worden, de investeringen zijn geindexeerd. Als een reserve onvoldoende is, zal een aanvullend budget gevraagd moeten worden.

De heer Van Veen geeft complimenten voor de duidelijke presentatie.

Bij pagina 51 wordt gesproken over een investering van € 220.000 voor de openbare ruimte inzake het monument voor de Gorinchemse martelaren. Hij vraagt hiervan een onderbouwing.
Bij voorzieningen is sprake van regels met betrekking tot de hoogte van het bedrag; zijn dat harde regels?

De heer Bouwmeester licht toe dat er gesproken is met de stichting die bezig is met het monument voor de Gorinchemse martelaren. Als er een monument geplaatst wordt moet de openbare ruimte erop aangepast worden. Daar is een raming van € 220.000 uitgekomen. Met betrekking tot de voorzieningen licht hij toe dat bij sommige voorzieningen de plicht is om voor de volledige omvang een voorziening te treffen. Bij wachtgeld is sprake van veel onzekerheid over hoe snel iemand uit de regeling gaat. Die voorziening wordt dus voor de volledige omvang gedaan. Vervolgens valt het weer vrij als iemand uit de wachtgeldregeling gaat.

De heer Tekir vraagt of er nog beleidsmatige vragen gemaild kunnen worden.
De voorzitter zegt dat als de vragen voor maandag ingediend worden, ze voor de begrotingsbehandeling beantwoord zullen worden.
Ook de vragen waarop vanavond geen antwoord gegeven kon worden zullen nog schriftelijk beantwoord worden voor de begrotingsbehandeling.

Sluiting

De voorzitter bedankt de aanwezigen voor hun inbreng en sluit de vergadering.

Beantwoording voor de begrotingsbehandeling van 10 november 2022:

1. Onderbouwing voor het bedrag van € 600.000 voor het personeel (pagina 3 verslag)
2. Vragen over de mobiliteit (pagina 3)
3. Andere wegen al zijn opgenomen in de mobiliteitsvisie (pagina 3)
4. Positioneren op de arbeidsmarkt (pagina 4)
5. Bijdrage van de gemeente voor Warenhuis Gorinchem (pagina 4)
6. Aanbesteden/ subsidie DND (pagina 4)
7. IT-overzicht (pagina 4)
8. € 220.000 voor de openbare ruimte inzake het monument voor de Gorinchemse martelaren (pagina 5)
9. Schriftelijke vragen D66, hieronder opgenomen (pagina 5)

I&O begroting 2023, technische vragen gesteld vanuit de fractie D66, ontvangen d.d. vrijdag 28 oktober 2022:

- Waarom heeft het college bij het programma Veiligheid geen passage opgenomen over de aanpak van mensenhandel, een beleidsontwikkeling die eind 2022 afgerond zou moeten zijn volgens de planning van de gemeente (p. 27)?
- Kan het college nader specificeren welke activiteiten worden uitgevoerd in het kader van VPT-beleid (p. 28)?
- Zijn er fietsknelpunten uit de top 10 die in 2023 worden aangepakt? Zo ja, welke? (P. 30)
- Er wordt 46K gereserveerd voor de instandhouding en exploitatie van het theater. Wat betekent dat concreet voor 2023 (p. 50)?
- Voortgang huisvesting bibliotheek (p.47), is er al zicht op een locatie en wat is de planning? Er ligt een motie hierover waarin om een versnelde oplossing werd gevraagd.
- In 2023 werken we door aan de doorontwikkeling van respijtzorg. Wat houdt in in? Wordt respijtzorg bijvoorbeeld ook verruimd als mantelzorgers iets langer adempauze willen, zoals vakantie? Pag. 59
- Zijn er gemeentelijke middelen beschikbaar gesteld voor het lokaal isolatieakkoord? Zo ja, welk bedrag? En wat is de planning? Pag. 68.
- Zijn er nog leegstaande panden van de gemeente (uit de afstootlijst) die verhuurd kunnen worden als woonruimte? Pag. 74.

1 Schriftelijke beantwoording vragen I&O-sessie begroting 2023

Nr.	Vraag	Antwoord
1	Versterking formatie: Graag een schriftelijke onderbouwing m.b.t. de personele consequenties. (blz. 9)	De in de begroting opgenomen € 610.000 voor versterking van de formatie is als volgt opgebouwd: Versterking interne controle en rechtmatigheid € 49.000 Voortzetting subsidieverwerving € 99.000 Versterking woonbeleid € 74.000 Versterking groenbeheer i.r.t. klimaatadaptatie € 79.000 Versterking Lobby en strategie € 120.000 Versterking Erfgoedbeleid € 99.000 Diverse kleine formatie-uitbreidingen* € 90.000 * We zien op diverse plaatsen in de organisatie dat de formatie net te krap is voor de uitvoering van de gemeentelijke taken. Door op meerdere plaatsen kleine uitbreidingen te doen (o.a. bij ruimtelijke ordening en voor de (online) dienstverlening), ontstaat hierin meer balans. In totaal gaat het hierbij om circa 1 fte.
2	Versterking formatie: Hoe blijven we ons positioneren als aantrekkelijke werkgever? Hoe behouden we jong talent? Wat is het verloop? (blz. 9)	We spelen in op de behoeften van huidige werkzoekenden. Die behoeften gaan met name over flexibiliteit in werktijden, mogelijkheid om thuis te werken en ontwikkelkansen. Zo gaan we ook om met het behouden van jong talent. Medewerkers in ontwikkeling zetten doen we met behulp van onze strategische personeelsplanning en door het aanbod in de Gorinchem Academie steeds uit te breiden. Het eigen stagebureau is gericht op het matchen van stageplekken met stagiaires met de filosofie dat stagiaires onze medewerkers van de toekomst zijn. Natuurlijk is er verloop binnen de organisatie: enerzijds de leeftijdsopbouw maar anderzijds ook de huidige arbeidsmarkt maken dat medewerkers vertrekken. Dit is een landelijke trend waar we als gemeente Gorinchem niet boven het gemiddelde van andere gemeenten uitkomen
3	Top 10 fietsknelpunten: Welke knelpunten zijn opgenomen in de uitvoeringsagenda van de mobiliteitsvisie? Welke knelpunten zijn niet opgenomen? (blz. 30)	De top 10 Fietsknelpunten is van latere datum dan de Uitvoeringsagenda van het Mobiliteitsplan 2020-2023. Bij het samenstellen van de top 10 is ervoor gekozen om alleen knelpunten op te nemen die nog niet zijn opgenomen in de ´Maatregelen Mobiliteitsvisie Gorinchem 2040”. Door deze opzet bevat de Uitvoeringsagenda geen projecten uit de top 10 fietsknelpunten.
4	Hoe hoog is de bijdrage van de gemeente aan de BIZ? (blz. 37)	De gemeente heeft de voorbereiding en draagvlakmeting van de BIZ 2023-2028 voor de binnenstad gefaciliteerd en gefinancierd. De gemeente draagt ingevolge de BIZ-wet zorg voor de heffing en inning van de BIZ-bijdragen. De totale bijdrage aan de BIZ is ca. € 140.000. We mogen hiervoor uitvoeringskosten inhouden op de BIZ. Gemeente Gorinchem heeft ervoor gekozen geen uitvoeringskosten in te houden. Stel dat we 2,5%-5% aan uitvoeringskosten rekenen dan komt dat over een totaal van 5 jaar uit op € 17.813 tot € 35.625. De BIZ is er voor en door ondernemers, daarom is de gemeente geen deelnemer aan de BIZ. Wel dragen we bij aan de sfeerverlichting a € 16.500 per jaar. Daarnaast zijn we momenteel in gesprek met Hartje Gorkum over de totale financiële ondersteuning vanuit de gemeente voor het Warenhuis van de stad. Hartje Gorkum heeft voor het warenhuis een 5-jarenplan ontwikkeld en

Nr.	Vraag	Antwoord
		hiervoor middelen gereserveerd op de BIZ begroting. De gemeente heeft hierover intensief contact met de initiatiefnemers en komt hier inhoudelijk bij de raad op terug. Uiterlijk begin 2 februari 2023 (afhankelijk van de agenda van de raad) gaan we inhoudelijk dieper in op de Investeringsagenda Binnenstad. Naast het warenhuis maakt de verkleining van het kernwinkelgebed en het uitvoeringsplan mooiste vesting onderdeel uit van de Investeringsagenda Binnenstad.
5	Afval- en Grondstoffenbeleid: Wat zijn de financiële gevolgen (door het uitstel van de DIFTAR) m.b.t. afvalstoffenheffing voor de burger? (blz. 69)	Door het uitstel van diftar (invoering per 1 januari 2024) hebben huishoudens in 2023 nog niet de kans om door goede afvalscheiding te besparen op de afvalstoffenheffing. De tariefsopbouw blijft daarom in 2023 gelijk t.o.v. voorgaande jaren. Het verschil tussen tarief 2022 en 2023 is grotendeels te verklaren door een eenmalige compensatie van de stijging afvalstoffenheffing in 2022 vanuit de egalisatiereserve afvalstoffenheffing, zoals besloten in de raadsvergadering van 24 juni 2021.
6	Nieuwe Doelen: Is er nagedacht/ afweging gemaakt om dit als een subsidieaanvraag te behandelen i.p.v. een aanbesteding? (blz. 47)	Het is de wens van de gemeenteraad om de stad uit te dagen om plannen te ontwikkelen voor de toekomstige exploitatie van De Nieuwe Doelen (cultuurvisie 2019). Daarbij hanteren we het door de gemeenteraad vastgestelde uitgangspunt dat de toekomstige exploitatie van het groot podium tegen zo laag mogelijke maatschappelijke kosten gerealiseerd wordt. Het is daarbij niet het uitgangspunt dat er een subsidie verleend wordt voor exploitatie. Op basis van deze wens is een proces gestart, waarbij meerdere geïnteresseerden een plan of idee hebben ingediend. Door een marktpartij de exploitatie van het groot podium te laten uitvoeren, wordt deze in de gelegenheid gesteld om een omzet te genereren, waardoor een aanbesteding noodzakelijk is. De door de gemeenteraad aangenomen motie roept het college op om bij de aanbesteding andere locaties toe te staan. De hiervoor genoemde uitgangspunten wijzigen hierdoor niet. Het college beraadt zich op het vervolg van het proces om te komen tot een toekomstige exploitatie van een groot podium, inclusief de uitvoering van de motie.
7	Hard- en software: Een globaal overzicht van de applicaties waar het bedrag van ca. € 500.000 uit bestaat. (blz. 78)	De post Hard- en software 2023 ter hoogte van € 478.000 heeft betrekking op een investeringsbudget. De investeringen die ten laste worden gebracht van dit budget hebben geen betrekking op software, enkel op hardware. Het betreft daarbij in 2023 vooral kosten voor: - Modernisering Server- & storage infra, inclusief voorzieningen voor het maken van backups; - Modernisering netwerkinfrastructuur; - Jaarlijks vervanging van een klein gedeelte randapparatuur, zoals beeldschermen, laptops, dockstations.
8	Subsidie: Wie is de gesubsidieerde partij ‘de sociale basis’? (blz. 64)	Stichting de Sociale Basis is onderdeel van Mee-Vivenz. Zij voeren de taken uit in het sociaal team Gorinchem.
9	Waarom heeft het college bij het programma Veiligheid geen passage opgenomen over de aanpak van mensenhandel, een beleidsontwikkeling die eind 2022 afgerond zou moeten zijn volgens	De aanpak van mensenhandel is ondergebracht binnen de aanpak van Ondermijning en krijgt derhalve ook in 2023 de aandacht die het verdient.

Nr.	Vraag	Antwoord
	de planning van de gemeente (p. 27)?	
10	Kan het college nader specificeren welke activiteiten worden uitgevoerd in het kader van VPT-beleid (p. 28)?	Zoals in de begroting reeds aangegeven wordt de aard van de onderwerpen waarmee de gemeente te maken krijgt zwaarder en de burger wordt steeds mondiger. Het is van belang dat bestuurders en werknemers van de gemeente met een publieke taak hun taak veilig en integer uitoefenen. Activiteiten die in het kader van VPT kunnen worden uitgevoerd kunnen enerzijds gaan om maatwerk in individuele gevallen, maar kunnen ook zien op het vormgeven van risicoprofielen en het verzorgen van (extra, op maat) (agressie-)trainingen.
11	Zijn er fietsknelpunten uit de top 10 die in 2023 worden aangepakt? Zo ja, welke? (P. 30)	In 2023 willen wij het knelpunt Glacis - Flank aanpakken en deze voorzien van fiets(suggestie)stroken.
12	Er wordt 46K gereserveerd voor de instandhouding en exploitatie van het theater. Wat betekent dat concreet voor 2023 (p. 50)?	In afwachting van de definitieve plannen voor De Nieuwe Doelen is voor de komende jaren een budget van € 62.000 opgenomen voor de energiekosten. Ook bij leegstand zijn er energiekosten. Daarnaast wordt er door de actualisatie van het MOP van het pand aan de Haarstraat 64, jaarlijks € 16.000 minder gestort in de betreffende onderhoudsvoorziening (was € 92.000, wordt € 76.000). Per saldo nemen de exploitatielasten door de hogere energielasten met € 46.000 toe.
13	Voortgang huisvesting bibliotheek (p.47), is er al zicht op een locatie en wat is de planning? Er ligt een motie hierover waarin om een versnelde oplossing werd gevraagd.	Het college heeft er in 2022 in het zicht van de verkiezingen voor gekozen om de nadere uitwerking van de 2 meest reële locaties (Groenmarkt en Botersteeg) over te laten aan de nieuwe raad. Met het duidingsdebat en het vaststellen van het coalitieakkoord begin september ligt er een basis om hiermee aan de slag te gaan. Te beginnen met gesprekken met de bibliotheek en andere belanghebbenden. Het college verwacht rond het eerste kwartaal 2023 te komen met een procesvoorstel.
14	In 2023 werken we door aan de doorontwikkeling van respijtzorg. Wat houdt dit in? Wordt respijtzorg bijvoorbeeld ook verruimd als mantelzorgers iets langer adempauze willen, zoals vakantie? Pag 59	In het kader van de doorontwikkeling van respijtzorg werken we aan de ontwikkeling van een Odensehuis. Dit biedt respijt in de vorm van een inloopvoorzieningen voor mensen met beginnende dementie en hun mantelzorgers. Vakantie met zorg behoort niet tot het gemeentelijk aanbod. Dit kunnen inwoners zelf organiseren vanuit de (aanvullende) zorgverzekering. Respijtzorg is overigens een breed begrip. In het kader van respijtzorg bieden we vanuit de Wmo onder andere dagbesteding, kortdurend verblijf en huishoudelijke ondersteuning. In 2021 introduceerden we ook de pilot respijtzorg thuis. Via deze pilot bieden we respijtzorg in de thuissituatie. Daarbij kan ondersteuning worden geboden door vrijwilligers van de klussendienst en bij complexere problematiek door professionele ondersteuners van Zorgmies/Merwecare. Respijtzorg thuis kan worden verstrekt voor maximaal 40 uur per client per jaar. Kortdurend verblijf kan worden verstrekt voor 50 etmalen per client per jaar. Mantelzorgers kunnen binnen het beschikbare tijdsbudget de ondersteuning zelf inplannen.
15	Zijn er gemeentelijke middelen beschikbaar gesteld voor het lokaal isolatieakkoord? Zo ja, welk bedrag? En wat is de planning? Pag 68	In de begroting is geen bedrag gereserveerd voor het lokaal isolatieakkoord. Via het Nationaal Isolatieprogramma worden er in 2023 extra rijksmiddelen verwacht voor slecht geïsoleerde woningen. De gemeente Gorinchem zal hier mogelijk op aansluiten om verduurzaming van woningen verder te stimuleren.

Nr.	Vraag	Antwoord
16	Zijn er nog leegstaande panden van de gemeente (uit de afstootlijst) die verhuurd kunnen worden als woonruimte? Pag 74.	Er zijn op dit moment geen leegstaande panden die ingezet kunnen worden als woonruimte. Het huidige beleid is om in geval van tijdelijke leegstand, daar waar mogelijk, deze panden in te zetten voor tijdelijke bewoning via een leegstandsbeheerder.

Raadsvoorstel: Z/22/740456 / 824790
Onderwerp: **Tussentijdse rapportage 2022**

Datum: 20 september 2022
Portefeuillehouder: Marjo Molengraaf
I&O: Schriftelijke vragenronde
Raadsvergadering: 10 november 2022
Opsteller: Dursun, Enez
Geeft voorstel begrotingswijziging: Ja

Onderwerp:

Tussentijdse rapportage 2022

Voorstel:

Wij stellen u voor:

1. De tussentijdse rapportage 2022 vast te stellen.
2. Een bedrag van € 515.000 te storten in de reserve Sociaal domein.
3. Een bedrag van € 11.000 te onttrekken aan de algemene reserve.
4. De financiële consequenties te verwerken in een begrotingswijziging.

Aanleiding:

Het college informeert de gemeenteraad in de tussentijdse rapportage 2022 over bestuurlijke, beleidsmatige en financiële ontwikkelingen. Sinds 2017 bieden wij u één tussentijdse rapportage aan, conform de 'financiële verordening'. Het uitgangspunt van deze tussentijdse rapportage is dat zij de huidige stand van zaken weergeeft van de lopende begroting (peildatum 1 juli 2022) en alvast vooruitblikt op de jaarrekening.

Beoogd effect:

Het afleggen van verantwoording over de voortgang van beleid en financiën over het eerste halfjaar en de gemeenteraad meenemen in belangrijke ontwikkelingen en de benodigde bijstelling van de begroting.

Argumenten:

1. Met het afleggen van verantwoording voldoen wij aan hetgeen in onze financiële verordening is opgenomen. Het college informeert de gemeenteraad tenminste 1 keer per jaar door middel van een tussentijdse rapportage over de stand van zaken en prognose van het lopende begrotingsjaar, en de daaruit voortkomende structurele effecten in de meerjarenraming.

2. Voor de begrotingsbudgetten van het Sociaal domein geldt de afspraak dat voor- en nadelen verrekend worden met de reserve Sociaal domein. Deze onderdelen hebben dus geen invloed op het begrotingssaldo. Het overschot van € 515.000 wordt toegevoegd aan de reserve Sociaal Domein.

3. Voor de kosten voor de verhuizing van Het Kleurenlint en de opening van de brede school Dalemplein wordt een bedrag van € 11.000 onttrokken aan de algemene reserve.

4. De bijstelling van de budgetten in de begroting, als gevolg van de inhoudelijke ontwikkelingen, is een bevoegdheid van gemeenteraad. Na wijziging van de begroting, geven de budgetten weer actuele sturingsinformatie.

Risico's:

De tussentijdse rapportage 2022 bevat een eerste prognose voor het jaarrekeningresultaat. Dit is een inschatting naar de huidige inzichten, het feitelijke resultaat kan hiervan afwijken.

Financiën:

Het resultaat van de tussentijdse rapportage 2022 is € 1.343.000 negatief. Er wordt voorgesteld om een bedrag van € 515.000 te storten in de reserve Sociaal domein. Daarnaast wordt voorgesteld om een bedrag van € 11.000 te onttrekken aan de algemene reserve. Voor een uitgebreide toelichting verwijzen

we verder naar de Turap.

Het totaal van de opgenomen prognoses geeft een verwacht jaarrekeningresultaat van € 2,28 mln. positief. Dit wordt (nog) niet verwerkt in de budgetten en niet toegevoegd aan het begrotingssaldo of een bestemmingsreserve. Bij de feitelijke realisatie (jaarrekening 2022) zal de verwerking plaatsvinden, inclusief een voorstel voor de bestemming ervan.

Participatie:

n.v.t.

Communicatie:

De tussentijdse rapportage 2022 wordt op gebruikelijke wijze aan de gemeenteraad aangeboden. Er vindt geen afzonderlijke externe communicatie plaats.

Duurzaamheid:

n.v.t.

Vervolgproces:

Er vindt geen I&O-sessie plaats. In plaats daarvoor kunnen de fracties technische vragen schriftelijk stellen en zo nodig ter verduidelijking contact zoeken met een behandelend ambtenaar. Tussen donderdag 22 september en donderdag 6 oktober kunnen de schriftelijke vragen worden ingeleverd bij de Griffie. Uiterlijk donderdag 13 oktober worden de vragen schriftelijk beantwoord.

Bijlagen:

1. Tussentijdse rapportage 2022

Burgemeester en wethouders van Gorinchem,
de secretaris, de burgemeester,

Raadsbesluit

De gemeenteraad van Gorinchem,

Gelet op het raadsvoorstel van het college d.d. 20 september 2022
Gelet op de wettelijke bepalingen

Besluit:

1. De tussentijdse rapportage 2022 vast te stellen.
2. Een bedrag van € 515.000 te storten in de reserve Sociaal domein.
3. Een bedrag van € 11.000 te onttrekken aan de algemene reserve.
4. De financiële consequenties te verwerken in een begrotingswijziging.

Aldus besloten in de raadsvergadering van 10 november 2022.

Griffier, Voorzitter,

Gemeente Gorinchem

Tussentijdse rapportage 2022

Inhoudsopgave

1 Inleiding 2

2 Ontwikkelingen corona 7

3 Voortgang programma's 12

3.1 Programma 1 Bestuur en Ondersteuning 12
3.2 Programma 2 Veiligheid 14
3.3 Programma 3 Verkeer en vervoer 16
3.4 Programma 4 Economie 21
3.5 Programma 5 Onderwijs 24
3.6 Programma 6 Sport, cultuur en recreatie 29
3.7 Programma 7 Sociaal domein 34
3.8 Programma 8 Duurzaamheid 41
3.9 Programma 9 Volkshuisvesting, Ruimtelijke ordening en Stedelijke vernieuwing 45
3.10 Algemene dekkingsmiddelen 48
3.11 Overhead, vennootschapsbelasting en onvoorzien 49

4 Reserves en Voorzieningen 50

5 Bijlagen 53

5.1 Afkortingen 54

1 Inleiding

Voor u ligt de tussentijdse rapportage 2022. Wij informeren u hierin over de bestuurlijke, beleidsmatige en financiële ontwikkelingen. Deze tussentijdse rapportage geeft de huidige stand van zaken weer van de lopende begroting (peildatum 1 juli) en blikt alvast vooruit op de jaarrekening.

Wij hebben u als gemeenteraad al separaat geïnformeerd over de ontwikkelingen van het gemeentefonds en de financiële gevolgen die volgen uit de meicirculaire 2022. De septembercirculaire 2022 is bij het opstellen van deze rapportage nog niet beschikbaar en derhalve niet verwerkt in deze tussentijdse rapportage. Over de financiële gevolgen daarvan wordt u separaat geïnformeerd.

Leeswijzer
De tussentijdse rapportage over 2022 kent een programmagewijze opzet, net als de begroting en jaarrekening. Per programma wordt eerst ingegaan op de relevante bestuurlijke of beleidsmatige ontwikkelingen. Vervolgens worden de financiële cijfers weergegeven van het programma, verbijzonderd op taakveldniveau inclusief een prognose per het einde van het jaar. Zaken die met grote mate van zekerheid gaan optreden of reeds zijn opgetreden, worden in deze rapportage in de budgetten verwerkt (kolom bijstellingen). In de gevallen waarbij het gaat om zaken die minder zeker zijn, worden de budgetten, voorzichtigheidshalve, nog niet bijgesteld. Bij de prognose wordt een inschatting gemaakt van de verwachte budgetuitputting aan het eind van het jaar. De prognose geeft een eerste indicatie voor het te verwachten jaarrekeningresultaat.

Naast de begrotingsbudgetten zijn ook de lopende investeringen per programma weergegeven. Dit zijn alle investeringen waarvoor reeds een investeringsbudget door de gemeenteraad beschikbaar is gesteld en die nog niet gereed waren ultimo 2021.

Conform de Financiële verordening 2020 worden de financiële bijstellingen op taakvelden die groter zijn dan € 50.000 in ieder geval nader toegelicht. Voor de investeringen ligt deze grens ook op € 50.000. Omdat een benodigde bijstelling van een taakveld opgebouwd kan zijn uit verschillende onderwerpen, is ervoor gekozen om de mutaties die bestuurlijk relevant zijn, maar kleiner zijn dan de eerdergenoemde grensbedragen, ook toe te lichten. De bijstellingen worden voorzien van de indicatie "voordeel" (v) of "nadeel" (n). De eventuele structurele gevolgen van bijstellingen worden meegenomen in de begroting 2023 e.v.

Tot slot wordt in het hoofdstuk 'Reserves en voorzieningen' een totaaloverzicht gegeven van alle bijstellingen die de reserves en voorzieningen raken.

Financiële samenvatting

De tussentijdse rapportage staat in het teken van de bijstellingen op de begroting 2022, als gevolg van de ontwikkelingen in de loop van het jaar. De totale bijstelling van de budgetten leidt tot een nadeel van ruim. € 1,3 mln. In onderstaande tabel vindt u, op hoofdlijnen, een verklaring van het totale nadelig saldo.

Het resultaat

Het resultaat van deze rapportage is € 1.343.000 negatief. Hieronder is de opbouw van het negatieve saldo op hoofdlijnen weergegeven:

Omschrijving (bedragen in € 1.000)		V /N
De financiële effecten als gevolg van corona zijn in deze tussentijdse rapportage € 253.000 nadelig. Voor een nadere toelichting verwijzen wij u naar het hoofdstuk ontwikkelingen corona.	253	N
De voorziening wachtgelden voor bestuurders is geactualiseerd. Hieruit blijkt dat er € 845.000 moet worden toegevoegd aan de voorziening. Dit heeft voornamelijk te maken met het vertrek van wethouders na de gemeenteraadsverkiezingen (prog. 1, Bestuur en Ondersteuning).	845	N
Door uitbreiding van het college met 1 wethouder, vanaf juli 2022, houden we rekening met een stijging van de loonkosten (prog. 1, Bestuur en Ondersteuning).	54	N
Op 24 februari 2022 is besloten om de griffie te versterken door middel van uitbreiding van de formatie met 1,2 fte. (prog. 1, Bestuur en Ondersteuning).	83	N
In verband met de gedeeltelijke leegstand van het Stadhuisplein wordt de verwachte huuropbrengst naar beneden bijgesteld (prog. 1, Bestuur en Ondersteuning).	213	N
Bij de uitvoering van de stationstunnel is rekening gehouden met het behoud van de wilgen waardoor dit project duurder is uitgevallen (prog. 2, Veiligheid).	137	N
Het uitstel van plaatsing van windmolens op Groote Haar levert voor 2022 een nadeel op (prog. 9, VROSV).	180	N
Hogere dividenduitkering BNG en ontvangen winstuitkering ROM-S (Algemene dekkingsmiddelen).	414	V
Opbrengst verkoop woonark (Algemene dekkingsmiddelen).	154	V
Stijging loonkosten als gevolg van een verschil tussen de geraamde loonstijging in de begroting en de werkelijke CAO-loonstijging (Overhead, vennootschapsbelasting en onvoorzien).	208	N
Overige bijstellingen.	62	V
Totaal	**1,3**	**N**

Invloed op het begrotingssaldo

Maandelijks bij de gemeenteraadsvergadering wordt een actueel overzicht gegeven van de ontwikkeling van het begrotingssaldo. Het saldo waarmee we deze tussentijdse rapportage starten, sluit aan op het saldo dat in de raadsvergadering van juli 2022 is vastgesteld. De onderstaande tabel geeft het effect van de tussentijdse rapportage op dit saldo weer.

Begrotingssaldo (bedragen in € 1.000)	2022
Begrotingssaldo juli 2022	1.013
Effect tussentijdse rapportage	-1.343
Uitkomsten meicirculaire 2022	2.920
Bijgesteld begrotingssaldo	**2.590**

Meicirculaire gemeentefonds

De gevolgen van de meicirculaire 2022 voor het begrotingssaldo, zijn in bovenstaande overzichten verwerkt. De begrotingsbijstelling verloopt via een separaat raadsvoorstel. Daaruit komt een positieve bijstelling van het begrotingssaldo, ter hoogte van € 2.920.000. Overigens kan de septembercirculaire, die in de regel op Prinsjesdag wordt gepubliceerd, daar nog effect op hebben.

Het Sociaal Domein

Voor de begrotingsbudgetten van het Sociaal Domein geldt de afspraak dat voor- en nadelen verrekend worden met de reserve Sociaal Domein. Deze onderdelen hebben dus geen invloed op het begrotingssaldo. Hieronder volgt een overzicht van de ontwikkelingen in het Sociaal domein. De lager verwachte lasten van € 515.000 worden ten gunste gebracht van de reserve sociaal domein:

Omschrijving (bedragen in € 1.000)		V/N
Er wordt meer gebruik gemaakt van de minimaregelingen. In 2021 steeg het aantal aanvragen en met name de uitgaven voor bewindvoering. Ook stegen de kosten voor kinderopvang op basis van sociaal medische indicaties.	220	N
Bijstelling diverse Wmo budgetten, kosten begeleiding en huishoudelijke ondersteuning	650	V
Compensatie door het Rijk van exploitatietekort sociaal werkbedrijf	177	V
Uitvoering motie "Ondersteuning van mantelzorgers" (Raad 23-06-2022)	49	N
Overige bijstellingen	43	N
Totaal bijstellingen budgetten Sociaal Domein	515	V
Toevoeging aan de reserve Sociaal Domein	515	N
Totaal	**0**	

Prognose jaarrekeningresultaat
Net zoals in voorgaande jaren is een budgetprognose opgenomen voor het einde van het jaar. Het totaal van de opgenomen prognoses geeft een verwacht jaarrekeningresultaat van € 2,30 mln. positief. Dit wordt (nog) niet verwerkt in de budgetten en niet toegevoegd aan het begrotingssaldo of een bestemmingsreserve. Bij de feitelijke realisatie (jaarrekening 2022) zal de verwerking plaatsvinden, inclusief een voorstel voor de bestemming ervan. De voornaamste onderwerpen bij de prognose zijn:

Omschrijving (bedragen in € 1.000)		V/N
Met name door een licht stijgende rente dient de verliesvoorziening voor de grondexploitatie Groote Haar met € 216.000. te worden verhoogd. Daarnaast is de voorziening van Mollenburg verlaagd met € 33.000.	183	N
Conform BBV-notitie grondbeleid is voor grondexploitaties Oost II, Lingewijk Noord en Kleine Haarsekade een winstneming geprognosticeerd van respectievelijk € 26.000, € 628.000 en € 126.000.	780	V
Als gevolg van de (late) aanbesteding van het bestek Herinrichting Vissersdijk kan dit werk pas vanaf het voorjaar van 2023 worden uitgevoerd. De genoemde levertijden en de verwachte (drukke) werkplanning van de aannemers hebben ook invloed op de geplande kleine asfaltonderhoudswerkzaamheden op diverse wegen in Gorinchem. Van het budget voor wegenonderhoud 2022 zal een bedrag van € 475.000 niet wordt uitgegeven (in prognose).	475	V
Het budget voor onderzoek naar inclusief onderwijs en duurzaamheid op de locatie Retranchement, het opstellen van een uitvoeringsprogramma en de kosten voor diverse verhuisbewegingen voorafgaand aan de ingebruikname van de locatie, wordt niet meer in 2022 besteed.	200	V
Het Rijk heeft ons via een aantal corona steunpakketten in 2020 en 2021 budget beschikbaar gesteld voor het borgen van de lokale culturele infrastructuur. In 2020 heeft de gemeenteraad hier € 206.000 van bestemd voor de uitvoering van een reactivatieplan cultuur, waarbij met cultuur als middel de stad niet alleen cultureel, maar ook sociaal en economisch zou worden geactiveerd. Gezien de positieve ontwikkelingen op cultureel vlak, verwachten we deze € 200.000 niet meer sec voor cultuur nodig te hebben. Op dit moment onderzoeken we de mogelijkheden om (in brede samenhang met cultuur) extra op reactivering en innovatie op sociaal en economisch vlak in te zetten, waarbij deze middelen dan kunnen worden benut. In afwachting van concrete plannen hiervoor, prognosticeren we een overschot op cultuur van € 200.000.	200	V
De verkoop van snippergroen levert naar verwachting € 25.000 op.	25	V
We vewachten dat het gereserveerde wachtgeld in 2022 niet volledig uitgekeerd zal worden. Hierdoor kan de hoogte van de voorziening wachtgeld bestuurders aan het einde van het jaar neerwaarts worden bijgesteld.	369	V
Het Rijk compenseert gemeenten voor de gederfde inkomsten over het jaar 2021. Voor Gorinchem betreft het vooral een compensatie voor niet gerealiseerde pakeeropbrengsten.	435	V

Op basis van de huidige beleidslijnen zal de bestemming van dit resultaat er bij de jaarrekening dan als volgt uitzien:

Prognose na mutatie reserves (bedragen x € 1.000)	2022
Prognose jaarrekeningresultaat voor bestemming	**2.301**
Toevoeging saldo grondexploitaties aan reserve Infrastructuur	-596
Budgetoverheveling onderwijsbudgetten	-200
Butgetoverhevelingen budget uitvoering reactivatieplan cultuur	-200
Verwacht jaarrekeningresultaat na bestemming	**1.305**

Meerjarensaldo
Ook het meerjarensaldo wordt bijgesteld als gevolg van de bijstellingen in de Tussentijdse rapportage. De bijstelling in 2023 is het gevolg van een bijstelling op de kapitaallasten als gevolg van actualisering van de investeringsplanning. Ook wordt er rekening gehouden met een latere plaatsing van windmolens op Groote Haar en (gedeeltelijke) leegstand van gebouw aan het Stadhuisplein ("gebouw C"). De bijstelling in 2024 is hoofdzakelijk het gevolg van een bijstelling op de kapitaallasten. De bijstellingen in 2025 en 2026 zijn marginaal. De ontwikkelingen uit de perspectiefnota 2023-2026 zijn hierin meegenomen.

Meerjarenperspectief (bedragen in € 1.000)	2023	2024	2025	2026
Begrotingssaldo (na raad juli 2022)	4.261	7.540	9.470	2.557
Effecten tussentijdse rapportage	-167	356	32	32
Bijgesteld begrotingssaldo	**4.094**	**7.896**	**9.502**	**2.589**

Verloop algemene reserve
De ontwikkeling van de algemene reserve in 2022 wordt hieronder weergegeven. De algemene reserve vormt het belangrijkste onderdeel van het weerstandsvermogen, dat bij de begroting 2023 en jaarrekening 2022 geactualiseerd zal worden.

Saldo algemene reserve (bedragen in € 1.000)	2022
Saldo algemene reserve conform jaarrekening 2021	29.571
Resultaatbestemming jaarrekening 2021	1.795
Af: Tussentijdse rapportage 2021 Reservering voor moties PPN 2022-2025	-70
Af: Kernwinkelgebied binnenstad Gorinchem	-230
Af: Verhuizing Kleurenlint en opening brede school Dalemplein	-11
Prognose algemene reserve ultimo boekjaar	**31.055**

2 Ontwikkelingen corona

Begin januari 2022 bereikte de omikrongolf Nederland. Deze verving daarmee binnen enkele weken de deltavariant. In januari 2022 vonden de eerste versoepelingen plaats van de in december 2021 afgekondigde harde lockdown. Basis- en voortgezet onderwijs en de BSO gingen weer open. Eind januari 2022 werden meer versoepelingen doorgevoerd. In februari 2022 was er veel aandacht voor de blijvende inzet van het coronatoegangsbewijs. De opening van de samenleving in 3 stappen werd toegelicht. Eind februari vervielen verschillende maatregelen, zoals de anderhalvemetermaatregel en het coronatoegangsbewijs. In maart 2022 vervielen de laatste maatregelen, zoals het dragen van een mondkapje in het openbaar vervoer.

Na het vervallen van bijna alle maatregelen eind maart 2022 speelt corona een steeds kleinere in het dagelijks leven. Per 20 mei vervalt de tijdelijke coronawet. Daarnaast komt er een grotere focus op het lange termijnbeleid en het herstel van corona, bijvoorbeeld in de cultuursector.

De gemeente Gorinchem heeft in 2020 en 2021 noodsteunmaatregelen en compenserende maatregelen getroffen om de gevolgen van corona voor de inwoners en bedrijven zo goed mogelijk op te vangen. Ook in de eerste maanden van 2022 zijn maatregelen getroffen, zoals bijvoorbeeld controles op en ondersteuning van de naleving van de coronatoegangsbewijzen. Samen met het onderwijs, opvang en maatschappelijke partners is gesproken over de inzet van middelen die zijn ondervangen vanuit het Nationaal Programma Onderwijs. Deze middelen worden ingezet ten behoeve van:

- Herstel van de corona-gerelateerde vertraging in de leergroei en ontwikkeling van leerlingen (cognitief, sociaal-emotioneel, welbevinden)
- Herstel van de corona-gerelateerde toegenomen kansenongelijkheid
- Het leggen van een stevigere basis voor goed onderwijs (duurzaam leereffect).

Financiële gevolgen

Onderstaand overzicht met de financiële gevolgen van corona opgesteld op basis van de huidige inzichten. We verwachten dat er de tweede helft van het jaar nauwelijks extra kosten worden gemaakt of baten niet worden gerealiseerd. Dit hangt wel af van het verloop van corona. In onderstaande tabel staan de onderdelen opgenomen die invloed hebben op het begrotingssaldo. Het gaat in het bijzonder om tegenvallende inkomsten in het eerste kwartaal van 2022.

Taakveld	Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Meerlasten	Niet gerealiseerde lasten	Niet gerealiseerde baten	Compen-satie Rijk	Nummer
Programma 3.	**Verkeer en Vervoer**					
2.2	Parkeren			150		1
Totaal Programma 3.			-	150	-	
Algemene dekkingsmiddelen						
0.63	Parkeerbelasting			103		2
Totaal algemene dekkingsmiddelen.		-		103	-	
Totaal Programma's		**-**	**-**	**253**	**-**	

Nr.	Bijstelling en prognose exploitatiebudgetten
1	De lockdown leidde ook in het eerste kwartaal van 2022 tot minder bezoekers aan de binnenstad. Financieel werd dit zichtbaar door het wegvallen van een deel van de parkeerinkomsten voor de parkeergarages.
2	Als gevolg van corona zijn de opbrengsten van het straatparkeren in het eerste kwartaal van 2022 lager dan begroot. Op basis hiervan zijn de baten verlaagd met €103.000. In 2020 en 2021 zijn wij door het Rijk (gedeeltelijk) gecompenseerd voor de lagere parkeeropbrengsten als gevolg van corona. Het is nog niet duidelijk of wij door het Rijk (gedeeltelijk) in 2022 zullen worden gecompenseerd.

Er zijn diverse begrotingsposten die beïnvloed zijn door corona, maar waarvoor geldt dat het Rijk de gemeenten compenseert, of dat deze betaald worden vanuit de budgetten die vorig jaar beschikbaar zijn gesteld. Die zijn via de resultaatbestemming doorgezet van 2021 naar 2022, of worden gefinancierd vanuit de reserve Sociaal Domein. Derhalve hebben ze geen invloed op het begrotingssaldo, maar voor de volledigheid hebben we ze toch opgenomen.

Financiële gevolgen door corona (bedragen x € 1.000)	Omschrijving	Meerlasten	Niet gerealiseerde lasten	Niet gerealiseerde baten	Compen-satie Rijk	Nummer
Programma 1	**Bestuur en Ondersteuning**					
0.2	Burgerzaken*	90			90	1
Totaal Programma 1		90			90	
Programma 2.	**Veiligheid**					
1.2	Openbare orde en Veiligheid	143			143	2
Totaal Programma 2.		143			143	
Programma 4.	**Economie**					
3.1	Economische ontwikkeling*	300				3
Totaal Programma 4.		300				
Programma 5.	**Onderwijs**					
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	1.218			1.218	4
Totaal Programma 5.		1.218			1.218	
Programma 6.	**Sport, Cultuur en Recreatie**					
5.1	Sportbeleid en activering	40			40	5
5.3	Cultuurpresentatie, productie en participatie*	420			420	6

Financiële gevolgen door corona (bedragen x € 1.000)	Omschrijving	Meerlasten	Niet gerealiseerde lasten	Niet gerealiseerde baten	Compen-satie Rijk	Nummer
Totaal Programma 6.		460			460	
Programma 7.	**Sociaal Domein**					
6.3	Inkomensregelingen	30			30	7
6.5	Arbeidsparticipatie*	287			287	8
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+*	111			111	9
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-*	64			64	10
Totaal Programma 7.		492			492	
Totaal Programma's		**2.703**	**-**	**-**	**2.403**	

* Bij de gemarkeerde posten is sprake van (gedeeltelijke) overheveling van budgetten uit 2021. In totaal gaat het om een bedrag van € 1,05 mln. Voor de overige posten geldt dat die gecompenseerd worden door middelen die door het Rijk beschikbaar zijn gesteld.

Nr.	Bijstelling en prognose exploitatiebudgetten
1	Extra kosten zijn gemaakt om de gemeenteraadsverkiezingen op een veilige manier te kunnen laten verlopen. Er zijn maatregelen getroffen in de stemlokalen zoals het borgen van een veilige afstand en hygiënemaatregelen. Het Rijk heeft hiervoor zowel in 2021 ook voor de verkiezingen in 2022 geld beschikbaar gesteld.
2	In de eerste maanden van 2022 is toegezien op de naleving van de controleplicht van het corona Toegangsbewijs (CTB) in onder meer horecagelegenheden. Voor de door ons gemaakte kosten hebben wij van het Rijk, via de Veiligheidsregio, een bijdrage ontvangen.
3	In 2022 werken we verder aan projecten en investeringen die op lange termijn de lokale economie versterken. Dit doen we samen met ondernemers en vastgoedeigenaren.
4	Voor het inhalen van (corona) gerelateerde onderwijsvertragingen bij kinderen en jongeren hebben wij, uit het Nationaal Programma Onderwijs voor 2022 € 896.000 ontvangen. In overleg met alle schoolrelevante partners in de stad zullen deze middelen zo gericht mogelijk worden ingezet. Als arbeidsmarktregio ontvangen we net als in 2020 en 2021 een uitkering € 322.000 om de verschuiving van werkgelegenheid van de ene naar de andere sector te begeleiden. Als centrumgemeente treden wij hierbij op in onze rol als regievoerder voor de regionale samenwerking in de arbeidsmarktregio.
5	Het Rijk heeft extra middelen beschikbaar gesteld om steun te kunnen verlenen aan groepen die extra geraakt worden door corona. Het doel van deze extra bijdrage is om de negatieve gezondheidseffecten van corona zoveel mogelijk tegen te gaan om verdere schade te voorkomen.
6	Bij de vaststelling van de Jaarstukken 2021 is € 420.000 gereserveerd voor compensatie van de gevolgen door corona aan diverse verenigingen en culturele instellingen en om samen met jongeren, lokale organisaties en evenementensector kleinschalige activiteiten te programmeren op het gebied van cultuur, sport en andere zinvolle vrijetijdsbesteding.
7	Als onderdeel van het steun- en herstelpakket heeft het kabinet extra middelen beschikbaar gesteld voor bijzondere bijstand gericht op het bieden van snelle hulp en ondersteuning aan mensen die als gevolg van de crisis te maken krijgen met (dreigende) armoedeproblematiek.
8	Voor het opvangen van exploitatietekorten van het sociaal werkbedrijf (Avres) hebben wij van het Rijk een bijdrage van € 177.000 ontvangen. Als onderdeel van het steun- en herstelpakket heeft het kabinet extra middelen beschikbaar gesteld voor de re-integratie van bijstandsgerechtigden (€ 28.000). Daarnaast hebben we € 82.000 ontvangen om de dienstverlening aan mensen die nu als gevolg van de crisis de bijstand instromen, te intensiveren.
9	Als onderdeel van het steun- en herstelpakket heeft het kabinet extra middelen beschikbaar gesteld voor gemeentelijk schuldenbeleid gericht op het bieden van snelle hulp en ondersteuning aan mensen die als gevolg van de crisis te maken krijgen met (dreigende) schuldenproblematiek (€ 60.000). Van het Rijk is € 51.000 aan compensatie ontvangen voor de meerkosten die worden gemaakt bij de uitvoering van de Wmo.
10	Van het Rijk is compensatie ontvangen voor de meerkosten die worden gemaakt op het gebied van de jeugdzorg.

3 Voortgang programma's

3.1 Programma 1 Bestuur en Ondersteuning

Onderwerp	Toelichting prioriteiten en aandachtspunten
Contacten in de regio	Het uitvoeringsplan 2022 van de vorig jaar aangescherpte Regionaal Maatschappelijke Agenda (RMA) van de Regio Alblasserwaard-Vijfheerenlanden (AV) is in volle gang. Er wordt gewerkt aan een steviger positionering van de Regio AV in het (boven)regionale speelveld. De 'Regio Deal Drechtsteden-Gorinchem e.o.' ligt op koers. Een eerste monitor van de brede welvaart en evaluatie van de samenwerking is opgeleverd en er worden voorbereidingen getroffen voor een volgende gezamenlijke propositie (in 2023). De bestuurlijke conferentie over het i_lab en kansen voor regionaal onderwijs en bedrijfsleven is vanwege de duur van de collegevorming in Gorinchem uitgesteld tot na de zomer, zodat ook Gorinchem hier op volle sterkte in kan participeren.
Participatie	Het nieuwe participatiebeleid is in december 2021 door de gemeenteraad vastgesteld. Ook de volgende stap, de ontwikkeling van een werkboek als praktische gids voor de organisatie, is afgerond en gedeeld met initiatiefnemers in de stad. In verschillende dossiers is ervaring opgedaan met het werken met een startnotitie participatie. Deze werkwijze is inmiddels geïntegreerd met het projectmatig werken. Zodra de Omgevingsvisie is vastgesteld, gaan we werken aan een participatieverordening, evenals het verder uitdiepen van het 'uitdaagrecht';een vorm van meedoen waarmee wijken en buurten lokale voorzieningen en gemeentelijke taken in eigen hand nemen. Een groep (georganiseerde) inwoners kan taken van de gemeente overnemen als zij denken dat het anders, beter, slimmer en/of goedkoper kan.
Bedrijfsteam cofinanciering	In 2022 zijn de toegekende subsidies beheerd. Voor de woningbouwprojecten Van Zomerenlaan, herontwikkeling Wellantcollege en Vleugels van de Stad is daarvoor met de subsidieverstrekkers afgestemd om aan de voorwaarden voor subsidietoekenning te blijven voldoen. Voor de stedelijke vernieuwing Gorinchem West is een subsidieaanvraag ingediend en voor de woningbouw Arkelsedijk worden de mogelijkheden van een subsidieaanvraag onderzocht voor de vierde of vijfde tranche van de Wbi (Woningbouwimpuls). Om de woningbouw rond de Arkelsedijk te versnellen is voor Gorinchem door het Ministerie van Binnenlandse Zaken een reservering toegekend van € 8 mln. voor infrastructurele en bereikbaarheidsmaatregelen. Voor de verduurzaming van het gemeentelijke vastgoed worden de subsidiemogelijkheden onderzocht waaronder een nieuwe subsidieregeling voor verduurzaming van maatschappelijk vastgoed. Voor het I-lab worden de mogelijkheden verkend van het (Europese) programma Kansen voor West om hiervoor eind 2022 een subsidieaanvraag in te dienen. Het beheer van de provinciale subsidies voor de regio Alblasserwaard-Vijfheerenlanden is voortgezet gericht op een afwikkeling met de provincie medio 2023.
Lobby bovenregionale financiering	Ook in 2022 zijn REACT EU-gelden ('Europese subsidie om uit de coronacrisis te investeren') toegevoegd aan de ESF-subsidieregelingen (Europees Sociaal Fonds). Hiervoor worden subsidieaanvragen voorbereid op het gebied van actieve inclusie en Pro/vso uitgevoerd door Avres respectievelijk de praktijkscholen. De nieuwe ESF (+) regeling wordt mogelijk eind 2022 nog opengesteld. Dit programma wordt nauwlettend gevolgd om de subsidiekansen te kunnen verzilveren.

Bestuur en ondersteuning (bedragen x € 1.000)	Begroting 2022	Bijstelling	V/N	Bijgestelde raming	Prognose	Nummer Toelichting
TV01 Bestuur	2.241	979	N	3.220	2.851	1,2,3
TV02 Burgerzaken	1.246	44	N	1.290	1.290	
TV03 Beheer overige gebouwen en gronden	632	0		632	632	
Lasten	4.119	1.023	N	5.142	4.773	
TV01 Bestuur	3	-		3	3	
TV02 Burgerzaken	495	55	V	550	550	4
TV03 Beheer overige gebouwen en gronden	666	-213	N	453	453	5
Baten	1.164	-158	N	1.006	1.006	
Totaal van saldo baten en lasten	-2.955	-1.181	N	-4.136	-3.767	
Stortingen in reserves	-	-		-	-	
Onttrekking aan reserves	-	-		-	-	
Saldo	**-2.955**	**-1.181**	N	**-4.136**	**-3.767**	

Nr.	Bijstelling en prognose exploitatiebudgetten
1	De voorziening wachtgelden voor bestuurders is geactualiseerd. Hieruit blijkt dat er € 844.000 moet worden toegevoegd aan de voorziening. Dit heeft voornamelijk te maken met het vertrek van voormalig wethouders. Bij het opstellen van de jaarrekening wordt de voorziening opnieuw beoordeeld. De structurele gevolgen zijn opgenomen in de begroting 2023.
2	De nieuwe wethouders zijn op donderdag 7 juli 2022 benoemd. Het college bestaat nu uit 5 wethouders. Door uitbreiding van het college met 1 wethouder houden we rekening met een stijging van de loonkosten met € 54.000.
3	Op 24 februari 2022 is besloten om de griffie te versterken door middel van uitbreiding van de formatie met 1,2 fte. De financiële gevolgen voor 2022 van ca. € 83.000 zijn verwerkt.
4	Voor de leges heeft in 2022 een herijking van de afdrachten aan het Rijk en de inkomsten van de afnemers plaatsgevonden. Deze heeft geleid tot een eenmalige nadelige correctie van per saldo € 14.000 (€ 69.000 hogere afdrachten aan het Rijk en een voordeel van € 55.000 op de leges). De resterende verschillen op TV02 betreffen kleine aanpassingen.
5	In verband met de gedeeltelijke leegstand van het Stadhuisplein wordt de verwachte huuropbrengst naar beneden bijgesteld met € 213.000.

3.2 Programma 2 Veiligheid

Onderwerp	Toelichting prioriteiten en aandachtspunten
Integraal Veiligheidsplan (IVP)	De startnotitie Integraal Veiligheidsplan (IVP) 2023 - 2026 is op 25 mei 2022 vastgesteld door de gemeenteraad. In 2022 wordt verder vormgegeven aan het IVP 2023 - 2026 en ter vaststelling aangeboden aan de gemeenteraad.
Wijkgericht werken	Per wijk zijn er maandelijks overleggen met wijkpartners zoals o.a. Poort6, wijkagent, boa Veiligheid en Toezicht, jongerenwerk, buurtsportcoaches en wijkcoördinatoren. Onderwerpen zoals overlast jongeren, verkeersproblematiek, zwerfvuil, dierplagenoverlast worden besproken en er worden afspraken gemaakt voor een aanpak (bijvoorbeeld “bezem door de wijk”). In de Gildenwijk is er 3 keer per maand een gezamenlijk spreekuur (Poort6, politie en gemeente) waar inwoners met hun vragen terecht kunnen. Hier wordt veel gebruik van gemaakt. De wijkcoördinatoren zijn het afgelopen half jaar weer actief de wijken ingegaan. Er is voornamelijk veel deelgenomen aan gezamenlijke acties om inwoners over thema’s te informeren. Zoals de voucheractie voor energiebesparende maatregelen, de Veiligheidsmarkt, Koningsdag en Burendag. In september organiseert Wijkbeheer samen met Poort6 het Kremlinevenement in Stalkaarsen. Dit jaar zal het tweede Tiny Forest in Gorinchem worden gerealiseerd. Het plan is om dit in Wijdschild te doen. De eerste gesprekken hiervoor zijn begonnen. Het Tiny Forest is zowel een plek voor natuureducatie als een ontmoetingsplek in de wijk. In het eerste half jaar zijn er 30 subsidieaanvragen gekomen voor buurt- en straatactiviteiten in alle wijken.

Veiligheid (bedragen x € 1.000)	Begroting 2022	Bijstelling	V/N	Bijgestelde raming	Prognose	Nummer Toelichting
TV11 Crisisbeheersing en Brandweer	3.371	-		3.371	3.371	
TV12 Openbare orde en Veiligheid	2.026	171	N	2.197	2.197	1,2
Lasten	5.397	171	N	5.568	5.568	
TV11 Crisisbeheersing en Brandweer	-	-		-		
TV12 Openbare orde en Veiligheid	503	78	V	581	581	2
Baten	503	78	V	581	581	
Totaal van saldo baten en lasten	-4.894	-93	N	-4.987	-4.987	
Stortingen in reserves	-	-		-	-	
Onttrekking aan reserves	5	-		5	5	
Saldo	**-4.889**	**-93**	N	**-4.982**	**-4.982**	

Nr.	Bijstelling en prognose exploitatiebudgetten
1	Bij de uitvoering van de stationstunnel wordt de aansluiting op het Lindelaantje zodanig aangepast dat dedaar staande lindes gespaard blijven. Ook wordt het deel van het laantje t.h.v. de entree van de tunnel aangepast. Dit leidt tot meerwerk tot een bedrag van € 137.000.
2	Voor de aanpak van ondermijning krijgen we van het RIEC Rotterdam € 51.000. Voor het laten slagen van de aanpak is het belangrijk om in te zetten op (strategische) communicatie over het onderwerp en het hebben van een communicatieplan. Het kan bijvoorbeeld worden ingezet om meer bewustwording te creëren binnen de interne organisatie, maar ook om de awareness over ondermijning bij inwoners en ondernemers te vergroten. Zowel de baten als de lasten worden verhoogd met € 51.000. De resterende verschillen op TV12 betreffen kleine aanpassingen.

Investeringen (bedragen x € 1.000)	Budget	Bijstelling	V/N	Bijgestelde raming	Nummer Toelichting
Cur vaste camera 2018	26			26	
CUR hard- en software	44			44	
Lasten	**70**	**0**		**70**	
Totaal investeringen	**70**	**0**		**70**	

3.3 Programma 3 Verkeer en vervoer

Onderwerp	Toelichting prioriteiten en aandachtspunten
Mobiliteitsvisie en - plan	We werken de komende jaren op basis van de "Uitvoeringsagenda Mobiliteitsplan 2020-2023" aan het verbeteren van de bereikbaarheid, verkeersveiligheid, leefbaarheid en duurzaamheid van Gorinchem. Hieronder is de voorgang per project beschreven: *Haarsekades* De start van de uitvoering van de herinrichting is verschoven naar de eerste helft van 2023. De fase van Voorlopig Ontwerp naar Definitief Ontwerp heeft meer tijd gevergd dan was ingeschat. De verwachting is dat de werkzaamheden in 2024 worden afgerond. *Brug over de Linge van de Arkelsedijk naar de Spijksedijk* We zijn gestart met een variantenstudie naar de inpassing van de brug aan de zijde van de Spijksedijk. De inpassing van de brug aan de zijde van de Spijksedijk is complex. Daarom wordt een nadere inpassingsstudie gedaan naar twee varianten. In het najaar van 2022 verwachten we de twee varianten te hebben uitgewerkt en een advies voor een voorkeursvariant te kunnen geven. Daarna wordt in 2023 het ontwerp verder uitgewerkt. Op dit moment gaan we uit van realisatie in 2024. *Herinrichting Banneweg en ontsluiting Piazza* In mei 2022 is een voorlopig schetsontwerp (inclusief een variant) onderwerp geweest van een uitgebreid participatietraject. Op basis van de ingekomen reacties bekijken we of het schetsontwerp aanpassing behoeft. Daarna wordt het schetsontwerp met het benodigde investeringskrediet aan de gemeenteraad voorgelegd. Dit staat gepland voor november/december 2022. *Station Gorinchem Noord* Wij verwachten dat er in 2023 een aanbesteding opgestart kan gaan worden. De gemeenteraad moet hier nog wel mee instemmen. *Parkeergarage Kweeklust* Uit het haalbaarheidsonderzoek blijkt dat een uitbreiding aan de zuidzijde het meest kostenefficiënt per parkeerplek is en het beste past binnen de beoordelingscriteria. Ten gevolge van de te verwachten prijsstijgingen in de bouw, is het eerder berekende uitvoeringsbudget onvoldoende. Eind 2022 zal aan de gemeenteraad het benodigde uitvoeringskrediet worden gevraagd. Hierbij wordt ook een voorstel gedaan tot het dekken van de jaarlijkse extra exploitatiekosten *Onderzoek naar noordelijke infrastructuur* Het onderzoek wordt dit jaar afgerond.
Creëren parkeergelegenheid	Hier wordt invulling aangegeven met de uitbreiding van parkeergarage Kweeklust.
Inrichting E-laad infrastructuur	Eind 2021 heeft Allego aangegeven te stoppen met de plaatsing van nieuwe openbare laadpalen. Alle aanvragen die voor 1 januari 2022 bij Allego zijn gedaan worden nog in behandeling genomen. Onze verwachting is dat Allego dit jaar 22 openbare laadpalen plaatst. Aangezien Allego geen nieuwe aanvragen meer in behandeling neemt zijn we aangesloten bij een bestaande concessie. Rotterdam voet het concessiemanagement uit. EQUANS is de concessiehouder en verzorgt in onze gemeente de plaatsing van nieuwe openbare laadpalen. Wij zijn met EQUANS in april 2022 de overeenkomst aangegaan. Via hen is het nu weer mogelijk een laadpaal aan te vragen. Inwoners kunnen hiervoor terecht op gorinchem.nl.
*Veerdienst en Lingehaven	Riveer ziet een herstel in passagiersaantallen op de veren na 2 jaar corona. Dit aantal bereikt echter nog niet het oude niveau. Corona heeft impact gehad op de digitale

Onderwerp	Toelichting prioriteiten en aandachtspunten

meetings, thuiswerken, en vrije tijd. Wat de titel 'Allermooiste Vestingstad' betekent voor het passagiersaantal is nog niet in beeld.

We verwachten rond 15% lager uit te komen met passagiersaantallen (inkomsten uit ticketing). De brandstofprijzen stijgen schrikbarend. Dat is een belangrijke kostenpost voor de veerdienst. Wij verwachten een verdubbeling van de geraamde kosten voor brandstof.

Tijdens de coronaperiode en in de eerste helft van 2022 zijn de passantenaantallen in de Lingehaven gelijk gebleven. De verbouwing van het sanitairgebouw Lingehaven loopt vertraging op door het spanningsveld van verduurzamen in een historische binnenstad. Er is nog geen goed gekeurd ontwerp. Verbouwen kan alleen buiten het toeristische seizoen. Er is een kans dat de verbouwing ook niet in de winter van 2022-2023 wordt gerealiseerd. De behaalde Groene Wimpel voor de Lingehaven kan ermee onder druk komen te staan.
De Open Havendag in het voorjaar werd geannuleerd door corona. De inschrijvingen voor de Botenbeurs zijn minimaal.
De cruisevaart herstelt zich na een diep corona-dal. Er is een expert, in de cruisebranche, aangetrokken om in te zetten op de cruisereizigers, de stad en regio. In juni 2022 was er een ontvangst van belangrijke cruise-partijen.

Verkeer en vervoer (bedragen x € 1.000)	Begroting 2022	Bijstelling	V/N	Bijgestelde raming	Prognose	Nummer Toelichting
TV21 Verkeer en vervoer	5.250	134	N	5.384	4.909	1,2,3,4,5
TV22 Parkeren	1.029	51	N	1.080	1.080	6
TV23 Recreatieve Havens	565	-12	V	553	553	
TV24 Economische Havens en waterwegen	30	-		30	30	
TV25 Openbaar vervoer	2.702	398	N	3.100	3.100	7
Lasten	9.576	571	N	10.147	9.672	
TV21 Verkeer en vervoer	328	114	V	442	442	1,2,3,4,5
TV22 Parkeren	689	-150	N	539	539	6
TV23 Recreatieve Havens	116	-		116	116	
TV24 Economische Havens en waterwegen	177	-		177	177	
TV25 Openbaar vervoer	2.341	369	V	2.710	2.710	7
Baten	3.651	333	V	3.984	3.984	
Totaal van saldo baten en lasten	-5.925	-238	N	-6.163	-5.688	
Stortingen in reserves	85	431	N	516	516	8
Onttrekking aan reserves	126	414	V	540	540	9
Saldo	**-5.884**	**-255**	N	**-6.139**	**-5.664**	

Nr.	Bijstelling en prognose exploitatiebudgetten
1	Zoals in de jaarrekening 2021 is vermeld zijn de niet bestede gelden, die door de raad beschikbaar waren gesteld voor de Uitvoeringsagenda van de Mobiliteitsvisie, in de reserve Infrastructuur gebleven. Voor de

Nr.	Bijstelling en prognose exploitatiebudgetten
	uitvoering van de door de raad vastgestelde plannen (uitvoeringsagenda, jaarschijf 2022), is het noodzakelijk dat deze middelen van € 375.000 weer beschikbaar worden gesteld. Dekking vindt plaats vanuit de reserve Infrastructuur.
2	Voor de uitvoering van de projecten uit de mobiliteitsvisie zijn via de Perspectiefnota 2020-2023 de kapitaallasten voor een investeringsbudget van € 15 mln. in de begroting opgenomen. Omdat niet alle projecten volgens de beoogde planning worden uitgevoerd, valt incidenteel een bedrag van € 431.000 aan kapitaallasten vrij. Deze worden toegevoegd aan de reserve Infrastructuur.
3	Voor het aanleggen van een glasvezelnetwerk in Gorinchem door een externe partij wordt een totale bijdrage van € 796.000 voor de finale kwijting van leges, beheer- en degeneratiekosten ontvangen. Voor 2022 wordt deze geraamd op € 114.000. Hiertegenover staan personeelslasten voor extra toezicht e.a. en degeneratiekosten voor eenzelfde bedrag.
4	Door een administratieve verschuiving van de kosten voor de verwerking van veegvuil en -slib á € 88.000 van programma 8 Duurzaamheid, TV73 Afval naar programma Verkeer en Vervoer, TV21 Verkeer en Vervoer, geven we invulling aan de aanbevelingen uit het Sense-tarievenrapport en voldoet onze begroting weer aan de Iv3-voorschriften. De helft van deze lasten kan worden betrokken bij de tariefberekening Riolering. Zie verer de toelichting op programma Duurzaamheid. Op basis van de voorschotnota van Waardlanden worden de ramingen voor gladheidbestrijding (€ 57.000) en onkruidbestrijding (€ 15.000) verhoogd, terwijl de raming voor straatvegen met € 7.000 naar beneden wordt bijgesteld. Deze DVO's (dienstverleningsovereenkomsten) worden op basis van nacalculatie bij de Jaarstukken 2022 definitief afgerekend.
5	Met name als gevolg van de problemen in de bouwwereld, waaronder het personeelstekort en de zeer lange levertijden van materialen (bv. gebakken klinkers 6 tot 8 maanden), kan het bestek Herinrichting Vissersdijk waarschijnlijk pas eind 2022 voorjaar van 2023 worden uitgevoerd. De genoemde levertijden en de verwachte (drukke) werkplanning van de aannemers hebben ook invloed op de geplande kleine asfaltonderhoudswerkzaamheden op diverse wegen in Gorinchem. Wij verwachten dan ook dat van het budget voor wegenonderhoud 2022 een bedrag van € 475.000 niet wordt uitgegeven (in prognose). Bij de Jaarstukken 2022 komen wij terug op de werkzaamheden, planning en budgetten voor deze in 2022 geplande werkzaamheden in relatie tot het uitvoeringsplan 2023. De meer specifieke verdeling van de ICT-budgetten zorgt voor een verschuiving van de ICT-lasten voor Observ, Lucht&Straat foto's en meldingen openbare ruimte van € 62.000 op taakveld 21 naar programma 9 VROSV, TV83 Bouwen. Door het temporiseren van diverse investeringen op het gebied van verkeer en vervoer, w.o. het aanpassen van de Groenmarkt, het fietsparkeren binnenstad, Bastion II en het vergroten parkeercapaciteit, ontstaat in 2022 een incidenteel voordeel van € 93.000 op de kapitaallasten. De correctie van een te hoog geraamde areaaluitbreiding van de openbare verharding zorgt voor een meevaller van € 48.000 in 2022 en € 34.000 in 2023.
6	Het budget voor het optimaliseren van het parkeren in de binnenstad (Parkeerprogramma binnenstad Gorinchem 2021-2025) van € 40.000 is in 2021 niet uitgegeven en het restant van € 38.000 is via de bestemming van het jaarrekeningresultaat 2021 in 2022 beschikbaar gesteld voor de uitvoering van de voorgenomen maatregelen. Vooral door corona bleven de bezoekersaantallen aan de binnenstad en dus de parkeeropbrengsten in de parkeergarages in het eerste kwartaal achter bij de raming. Hierdoor dienen we de verwachte parkeeropbrengsten voor 2022 naar beneden bij te stellen met € 150.000.
7	Door een aangepast tijdpad inzake de investeringen voor de Veerdienst zijn de rentelasten in 2022 incidenteel € 22.000 lager dan geraamd. De hoge brandstofprijzen leiden voor Riveer tot een substantiële toename van de kosten, een nadeel van € 368.000. Op basis van de samenwerkingsovereenkomst met de oevergemeenten worden deze extra kosten deels doorberekend aan de deelnemende gemeenten. Dit leidt tot hogere bijdragen van per saldo € 238.000. De extra kosten voor Gorinchem bedragen € 130.000. Het aantal overzettingen door Riveer stijgt gelukkig weer na de forse en langdurige terugloop als gevolg van de coronabeperkingen in de afgelopen periode. Maar we zijn nog niet terug op het niveau van voor

Nr.	Bijstelling en prognose exploitatiebudgetten
	corona. Dit leidt tot een verwachte lagere opbrengst van € 178.000. Deze wordt voor € 121.000 doorberekend aan de deelnemende gemeenten, waardoor een tekort voor Gorinchem resteert van € 57.000. De tijdelijke inzet van 1 van de schepen van Riveer gedurende het project Papendrechtse brug heeft geleid tot extra inkomsten van Rijkswaterstaat van € 184.000. De kosten voor o.a. brandstof en personeel bedragen € 57.000. Ditleidt per saldo tot een eenmalig voordeel van € 127.000.
8	De storting in de reserve Infrastructuur van € 431.000 houdt verband met de lagere kapitaallasten uit de mobiliteitsvisie als gevolg van de faseringen.
9	De onttrekking uit de reserve infrastructuur is het gevolg van het wederom ter beschikking stellen van onderzoeksbudgetten Mobiliteit van € 375.000 en het opnemen van het uitvoeringsbudget in het kader van het parkeerprogramma Binnenstad ad € 38.000.

Investeringen (bedragen x € 1.000)	Budget	Bijstelling	V/N	Bijgestelde raming	Nummer Toelichting
Illuminatieplan binnenstad 2019	150	-56	V	94	1)
Illuminatieplan 2020	150	-121	V	29	1)
Openbare verlichting 2020	159	-142	V	17	1)
Openbare verlichting 2021	159	-123	V	36	1)
Openbare verlichting 2022	158			158	
Fietsparkeren binnenstad	200			200	
Vergroten parkeercapaciteit	80			80	
Voorzieningengebouw kriekenmarkt	215			215	
Havens geleidewerken	136			136	
Dynamische stadsafsluiting	85			85	
1e elektrische veerboot	4.077			4.077	
2e elektrische veerboot	3.785			3.785	
Aanpassingen walvoorzieningen veerboten	150			150	
Stroompunten elektrische veerboten	400			400	
Accupakketten elektrische veerboten	900			900	
Station Gorinchem-Noord	8.843			8.843	
Aanpassen Groenmarkt 2017	500	-52	V	448	1)
Aanlichten Grote Toren, kerk en Groenmarkt		468	N	468	1)
Fietsroutes Gorinchem-Oost	180	50	N	230	2)
Herinrichting Banneweg	2.348			2.348	
Infra aanpassingen ivm OV concessie	100			100	
Werkzaamheden infrastructuur Bastion II	425			425	
Mobiliteit 2020	500	-50	V	450	2)
Mobiliteit 2021	1.360			1.360	
mobiliteit 2022	5.490			5.490	
Herinrichting Haarsekades	2.350			2.350	
Vervangen auto 18 Renault kangoo	30			30	
Vervanging straatmeubilair 2021	92			92	
Vervanging straatmeubilair 2022	92			92	
Vervanging verkeersborden 2021	40			40	
Vervanging verkeersborden 2022	40			40	
Lasten	**33.194**	**-26**	**V**	**33.168**	

Investeringen (bedragen x € 1.000)	Budget	Bijstelling	V/N	Bijgestelde raming	Nummer Toelichting
1e elektrische veerboot 2018	2.150			2.150	
2e elektrische veerboot 2018	2.150			2.150	
Stroompunten elektrische veerboten		197	**V**	197	3)
Station Gorinchem-Noord	264			264	
Fietsroutes Gorinchem-Oost	82			82	
Herinrichting Banneweg	553			553	
Baten	**5.199**	**197**	**V**	**5.396**	
Totaal investeringen	**27.995**	**-223**	**V**	**27.772**	

Nr. Bijstelling investeringen

1 Voor de illuminatie van de Grote kerk, de toren en de directe omgeving worden de investeringsbudgetten voor illuminatie 2019 en 2020, delen van de investeringsbudgetten voor openbare verlichting 2020 en 2021 en het restant van het investeringsbudget Herinrichting Groenmarkt samengevoegd tot 1 investeringsbudget Aanlichten Grote Toren, kerk en Groenmarkt van € 468.000.

2 De kosten voor de fietsroute Gorinchem-Oost blijken, o.a. als gevolg van de gestegen bouwmaterialenkosten, hoger dan geraamd. Het investeringsbudget is verhoogd met € 50.000 waarbij het investeringsbudget Mobiliteit 2020 is verlaagd met € 50.000 ter dekking.

3 Voor de walvoorzieningen voor het elektrisch varen hebben we een Provinciale subsidie van € 197.000 voor een laadarmvoorziening ontvangen. Deze wordt in mindering gebracht op het bruto investeringsbudget.

3.4 Programma 4 Economie

Onderwerp	Toelichting prioriteiten en aandachtspunten
Verbetering vestigingsklimaat	Met diverse stedelijke ontwikkelingsprojecten zoals Groote Haar en de Vleugels van de Stad wordt ingezet op vernieuwing en verbetering van het vestigingsklimaat. In Oost II zijn er nog kavels uit te geven. De betekenis van het Didam-arrest wordt verwerkt in onze wijze van uitgifte. Dit houdt grofweg in dat we als overheidslichaam kopers moeten selecteren aan de hand van objectieve, toetsbare en redelijke criteria. De positionering van de diverse bedrijventerreinen ten opzichte van elkaar is een aandachtspunt, zodat de terreinen niet concurreren met elkaar en het aanbod aansluit op de vraag van de diverse typen bedrijven die we willen huisvesten.
Economische vitale binnenstad	Vastgoedeigenaren en ondernemers vormen een collectief dat zich richt op het behouden van een aantrekkelijke en economisch vitale binnenstad. Om dit te bereiken, wordt toegewerkt naar een compacter winkelgebied in combinatie met een mix van horeca en publieksgerichte centrumfuncties (vrijetijd, cultuur, maatschappelijk etc.). De gemeente vervult hierbij primair de rollen van facilitator en regisseur van het ruimtelijk beleid. De stimuleringssubsidie winkelgebied is opengesteld sinds 1 februari 2022 en loopt t/m 31 december 2023. Het doel van deze subsidieregeling is een beweging in gang te zetten van relocatie van detailhandel van buiten naar binnen het vastgestelde kernwinkelgebied, alsmede de transformatie van de 'achtergelaten' winkelpanden buiten het kernwinkelgebied naar andere functies. Er is interesse en worden gesprekken gevoerd. Vorig jaar ontving Gorinchem de titel Allermooiste vestingstad van Nederland van de ANWB. Een waardering voor de unieke vesting en tegelijkertijd een zorgplicht voor de toekomst. Acties om de binnenstad te verfraaien en toekomstbestendig te maken zijn vastgelegd in het uitvoeringsplan ‘Mooiste Vesting’. Een groot gedeelte van de zogenaamde deelprojecten in dit uitvoeringsplan is opgestart door zowel de actiehouders als projectleiders. De eerste resultaten worden in het najaar van 2022 verwacht. Een aantal deelprojecten worden volgend jaar opgestart. Tegelijkertijd werkt Hartje Gorkum de plannen voor het Warenhuis binnenstad verder uit.
Samenwerking ondernemers, overheid en onderwijs	In 2022 wordt de crisisdienstverlening door de Arbeidsmarktregio Gorinchem uitgevoerd door het Regionaal Mobiliteitsteam (RMT) AV Werkt Door. De crisisdienstverlening van het RMT biedt inwoners van de Arbeidsmarktregio hulp bij het vinden van werk. Aanvankelijk was de doelgroep mensen in de problemen door corona, inmiddels is de doelgroep verbreed met hulp voor Oekraïense vluchtelingen en het bestrijden van personeelstekorten bij bedrijven en organisaties. De crisisdienstverlening door RMT’s wordt verlengd tot 2024. De Coöperatie i_lab U.A. is opgericht waarbij de leden (partners overheid, onderwijs en ondernemers) met behoud van eigen identiteit werken aan gemeenschappelijke doelen en samen activiteiten vaststellen en organiseren. De komende periode richt de coöperatie zich op de planvorming, ontwikkeling en uitvoering van de huisvesting, met daarnaast een focus op de ontwikkeling van de programmering. De tijdelijke locatie in het Da Vinci College fungeert hierbij als ontmoetingsplaats en laat voorbeelden zien van projecten en activiteiten die in de definitieve locatie verder vorm kunnen krijgen.
De DOE-agenda en perspectief op werk	In 2019 heeft de Arbeidsmarktregio Gorinchem een regionaal actieplan, de DOE-agenda, opgesteld om meer mensen aan het werk te krijgen. De DOE-agenda is vastgesteld door het Werkbedrijf RAP waarin vakbonden, werkgeversorganisaties, Onderwijs, Avres en UWV met gemeenten overleggen. Nieuwe impulsen voor een betere werking van de arbeidsmarkt in de regio zijn het platform WIJIJ en het oprichten

Onderwerp	Toelichting prioriteiten en aandachtspunten
	van de SitY-Academy. Beide initiatieven werken volgens plan aan verzelfstandiging aan het eind van dit jaar en leveren een bijdrage aan een werkende Arbeidsmarktregio. De werkloosheid is laag en de vraag naar vakbekwaam personeel is hoog. Daarnaast geeft de uitvoering van de DOE-agenda impulsen voor meer medewerkers in de zorg, bijvoorbeeld het project Zorg voor je Toekomst. Op basis van het plan is ook gewerkt aan het uitbreiden van de werkgeversdienstverlening door het Werkgevers Servicepunt (WSP) in de regio.
Economische visie	Het vestigingsklimaat is een van de elementen uit de economische visie. Ander onderdeel is de aandacht voor bestaande en nieuwe bedrijven. We gaan regelmatig op bedrijfsbezoek en stemmen onze activiteiten af met bijvoorbeeld de provinciale ontwikkelingsmaatschappij Innovation Quarter. Voor de profilering van het maritieme cluster en de maakindustrie uit Gorinchem die daaraan verbonden is, werken we samen in de Maritieme Delta. Deze samenwerking continueren we in 2022. Hiervoor is de Regionale Maritieme Agenda Zuid Holland 2030 uitgewerkt in een concept uitvoeringsprogramma 2022-2025. Lokaal versterken we de samenwerking met het bedrijfsleven, waarbij de gevolgen en doorwerking van corona onderdeel van gesprek is. Het verhogen van de organisatiegraad op de bedrijventerreinen heeft de aandacht van ondernemers. Bij Gorkum Next, die we bij de startfase ondersteunen vanuit de investeringsagenda economie, zien we een groeiend aantal coachende/ervaren ondernemers die starters en startups helpen in hun (groei)vraagstuk.
Digitale bereikbaarheid	De voorbereidingen voor de aanleg van een nieuw glasvezelnetwerk zijn gestart. Straks kunnen zowel bedrijven als inwoners van de hele gemeente beschikken over snel(ler) en stabiel internet. De aanleg van de infrastructuur is op kleine schaal begonnen en gebruikers worden benaderd. Financieel verloopt het project volgens plan en de benodigde vergunningen worden verleend volgens de wet- en regelgeving van de gemeente.
Toeristische ontwikkeling	Samen met het bestuur van Gorinchem Citymarketing hebben we belangrijke stappen gezet in de doorontwikkeling richting een toekomstbestendige organisatie. Op het gebied van riviercruisevaart is een start gemaakt met de marktbewerking van de sector. Het eerste belangrijke resultaat is dat Viking vanaf 2023 een optionele excursie in Gorinchem aan haar passagiers gaat aanbieden.

Economie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2022	Bijstelling	V/N	Bijgestelde raming	Prognose	Nummer Toelichting
TV31 Economische ontwikkeling	1.156	33	N	1.189	1.189	
TV32 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	8.026	-5.002	V	3.024	3.240	1,2
TV33 Bedrijfsloket en -regelingen	34	-5	V	29	29	
TV34 Economische promotie	741	-9	V	732	732	
Lasten	9.957	-4.983	V	4.974	5.190	
TV31 Economische ontwikkeling	-	36	V	36	36	
TV32 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	7.850	-5.002	N	2.848	2.874	1,2
TV33 Bedrijfsloket en -regelingen	163	6	V	169	169	
Baten	8.013	-4.960	N	3.053	3.079	
Totaal van saldo baten en lasten	-1.944	23	V	-1.921	-2.111	
Stortingen in reserves	-	-		-	-	
Onttrekking aan reserves	280	6	V	286	286	
Saldo	**-1.664**	**29**	V	**-1.635**	**-1.825**	

Nr.	Bijstelling en prognose exploitatiebudgetten
1	Jaarlijks worden in de begroting de verwachte baten en lasten van de grondexploitatie inzichtelijk gemaakt. De baten en lasten in de grondexploitatie zijn in beginsel gelijk aan elkaar en hebben geen effect op het rekeningresultaat. Alleen de jaarlijkse winstnemingen of aanpassingen van de verliesvoorzieningen geven een verschil. Door een vertraging in de fasering van de grondexploitaties Oost II en Groote Haar zijn zowel de lasten als baten verlaagd met € 5,0 mln. Bij Oost II wordt dit veroorzaakt door uitgestelde verkopen € 2,9 mln. Bij Groote Haar is een subsidie van € 0,4 mln. nog niet ontvangen. De investeringen in Oost II en Groote Haar zijn ook lager dan verwacht (€ 1,2 mln.) Door de vertraging wordt ook een deel van de winstneming op Oost II tot een bedrag van € 0,5 mln. nog niet geeffectueerd.
2	In de prognose is € 216.000 opgenomen die wordt verwacht als gevolg van het toenemen van de voorziening voor Groote Haar. De winst van Oost II zal naar verwachting met € 26.000 toenemen.

Investeringen (bedragen x € 1.000)	Budget	Bijstelling	V/N	Bijgestelde raming	Nummer Toelichting
Welkom in de mooiste vesting	124			124	
Het verhaal vd vesting	72			72	
Lasten	**196**	**0**		**196**	
Totaal investeringen	**196**	**0**		**196**	

3.5 Programma 5 Onderwijs

Onderwerp	Toelichting prioriteiten en aandachtspunten
Taalpact / aanpak laaggeletterdheid	De gemeente heeft samen met de gemeenten Molenlanden en Vijfheerenlanden en (maatschappelijke) partners een regionaal plan voor de aanpak van laaggeletterdheid. Samen met de regionale partners is tijdens een werkatelier het hogere doel bepaald. Zo willen we meer gaan inzetten op het bereik van de doelgroep. Bij de formele taalaanbieder IVIO zijn wachtlijsten ontstaan. De Bibliotheek AanZet organiseert een speciaal aanbod voor de deelnemers op de wachtlijst, zodat er een doorlopende leerlijn is en mensen niet hoeven te wachten. Voor jongeren worden er data verzameld onder een aantal VO scholen om specifieke informatie te krijgen over de stand van zaken met betrekking tot laaggeletterdheid onder jongeren.
Gelijke Kansen	Het Onderwijs Achterstanden Beleid is uitgebreid naar Gelijke Kansen Beleid. Het bereik onder de VVE geïndiceerde kinderen (2.5-4 jaar) is gestegen van 115 naar 160 kinderen. Een aantal maatschappelijke organisaties, zoals o.a. de Zieke Docenten en Jongerenwerk zijn actief in het onderwijs. Zij ondersteunen op sociaal emotioneel terrein, cultuur, sport en dragen actief bij aan het bevorderen van taalvaardigheid. Er zijn leergemeenschappen opgericht met professionals om de verbinding tussen straat-, thuis- en schoolomgeving te bevorderen.
Integraal Huisvestingsplan (IHP)	Het IHP is een plan waarin staat hoe de gemeente de komende 16 jaren blijft zorgen voor schoolgebouwen in Gorinchem. In samenwerking met de schoolbesturen bouwt de gemeente aan kwalitatieve en toekomstbestendige onderwijshuisvesting. In de raadsvergadering van 10 juni 2021 is ingestemd met een aantal kaders voor toekomstig op te stellen IHP's. De vastgestelde kaders zijn onder andere: het verduurzamen van de schoolgebouwen naar de ambitie Energie Neutrale Gebouwen (ENG) en/of frisse scholen B en de aansluiting op meer inclusief onderwijs. Een frisse school is een schoolgebouw met een laag energiegebruik en een gezond binnenmilieu (klasse B is voor Gorinchem het uitgangspunt). Er is ook ingestemd met een versneld uitvoeringsprogramma voor een unilocatie van basisscholen De Regenboog Retranchement en Beatrix/De Burcht. Verder wordt een IHP voorbereid vanuit de vastgestelde IHP-kaders. Tijdens de I&O van 17 februari 2022 is de raad tussentijds op de hoogte gebracht van de vorderingen om te komen tot een IHP. De quick scans van diverse schoolgebouwen zijn gereed. Voor een aantal schoolgebouwen vindt aanvullend een duurzaamheidsscan plaats. De uitkomsten hiervan worden tijdens de behandeling van het IHP in het eerste kwartaal 2023 gedeeld met de raad.
IHP Voortgezet Onderwijs / 1e fase Regionale beroepen- en innovatiecampus	Begin 2022 is een aanvullende gemeentelijke bijdrage van € 1,5 mln. beschikbaar gesteld voor de vervangende nieuwbouw van het Gilde Vakcollege Techniek. Dit is onderdeel van de 1e fase Regionale Beroepen en InnovatieCampus (RBIC). Op basis van de huidige inzichten wordt de nieuwbouw eind december 2024 / begin 2025 gerealiseerd. De aanvraag voor zowel de bestemmingsplanwijziging als omgevingsvergunning zijn door CVO/AV gecoördineerd en aangevraagd. De gemeente heeft intern de procedures zo afgestemd dat de vertragingen in beide processen tot een minimum zijn teruggebracht. Dit betekent dat de planning die begin dit jaar is opgesteld nog steeds nagekomen kan worden. Concreet betekent dit einde dit jaar een bestemmingsplanwijziging en omgevingsvergunning. Wel met het voorbehoud dat, als partijen bezwaar indienen, deze termijn niet gehaald gaat worden.

Onderwerp	Toelichting prioriteiten en aandachtspunten
	Met de omwonenden vinden er met regelmaat gesprekken plaats. Hiernaast hebben er ook informatieavonden plaatsgevonden om de inwoners over de pannen te informeren. Zowel de gemeente als CVO/AV hebben een dergelijke avond verzorgd. De aanbesteding van de nieuwbouw van dit schoolgebouw vindt in de tweede helft van 2022 plaats.
I_lab	Het i_Lab wil bijdragen aan: - Meer geschoold personeel voor de regio én een veerkrachtigere arbeidsmarkt. - Meer talenten uit de regio die bij regionale bedrijven werken. - Vernieuwd onderwijs stimuleren, dat aansluit op (de innovaties in) het bedrijfsleven. - Meer jongeren die kiezen voor beroepen in de regio Gorinchem. - Een krachtig en innovatief Mkb en meer startende ondernemers in de regio. Het i_lab heeft in de circa 7 maanden sinds haar bestaan diverse activiteiten ontwikkeld op drie actielijnen. Deze activiteiten vinden, vooruitlopend op de beoogde locatie van het i-lab aan de Hoefslag, voorlopig plaats vanuit de tijdelijk beschikbare ruimte in het Da Vinci College. De actielijnen zijn: Innovatief onderwijs, Levenlang ontwikkelen en Samen innoveren en kennis delen.

Onderwijs (bedragen x € 1.000)	Begroting 2022	Bijstelling	V/N	Bijgestelde raming	Prognose	Nummer Toelichting
TV41 Openbaar basisonderwijs	202	62	N	264	264	1
TV42 Onderwijshuisvesting	4.596	-1.189	V	3.407	3.207	2,3,4,5,6
TV43 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	6.658	1.169	N	7.827	7.827	7,8,9
Lasten	11.456	41	N	11.497	11.297	
TV42 Onderwijshuisvesting	333	24	V	357	357	
TV43 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	3.274	1.312	V	4.586	4.586	10,11,12,13
Baten	3.607	1.336	V	4.943	4.943	
Totaal van saldo baten en lasten	-7.849	1.295	V	-6.554	-6.354	
Stortingen in reserves	1.834	-		1.834	1.834	14
Onttrekking aan reserves	1.550	-1.226	N	324	324	15
Saldo	**-8.133**	**69**	V	**-8.064**	**-7.864**	

Nr.	Bijstelling en prognose exploitatiebudgetten
1	Door een toename van het aantal gymnastiekuren in de gemeentelijke gymzalen, de juiste verwerking van de huurlasten en -baten voor de gymzaal Elzenhof en de aanpassing van de te ontvangen huurbaten van het bijzonder- en het openbaar onderwijs wijzigt de begroting budgettair neutraal met € 84.000. Door de verlaging van het aantal gebruikersuren voor de sporthallen van de Stichting Gorinchemse Sportaccommodaties (SGS) en een gewijzigde huurberekening door SGS kunnen we de oorspronkelijke raming voor de huur van de sporthallen van € 108.000 met € 22.000 te verlagen, wat leidt tot een structureel voordeel van € 22.000.
2	Vanaf 1 januari 2022 exploiteren wij zelf ruimten in het WLZ-gebouw aan de Vroedschapstraat. Hiervoor maken wij structureel kosten, maar ontvangen wij ook huurbaten. Voor het schoonmaken en de

Nr.	Bijstelling en prognose exploitatiebudgetten
	energiekosten ramen we € 14.000 bij en voor de huur ontvangen we extra baten á € 14.000. De eenmalige kosten voor de verhuizing van Het Kleurenlint naar en de opening van de brede school Dalemplein bedragen € 11.000. Deze dekken we door een onttrekking aan de algemene reserve (waarin hiervoor nog een bedrag van € 98.000 was 'geoormerkt').
3	De temporisering van de verschillende onderwijshuisvestingsinvesteringen hebben eenmalig positieve gevolgen voor de kapitaallasten, een incidenteel lagere last van € 31.000. Voor de dekking van de afwaardering van de noodlokalen (restantboekwaarde) aan de Laag Dalemse weg is een voorziening gevormd. Na de sloop van het gebouw valt in 2022 de voorziening van € 66.000 vrij en hebben we geen afschrijvingslasten meer. Het budget ad € 200.000 voor onderzoek naar inclusief onderwijs en duurzaamheid op de locatie Retranchement, het opstellen van een uitvoeringsprogramma en de kosten voor diverse verhuisbewegingen voorafgaand aan de ingebruikname van de locatie, wordt niet meer in 2022 besteed. Deze incidentele lagere last wordt betrokken bij de bestemming van het jaarrekeningresultaat 2022, zodat deze middelen beschikbaar blijven voor de nieuwbouw voor de Beatrix/de Burcht en de P.C. Regenboogschool. Voor een realistisch financieel beeld van deze tussentijdse rapportage nemen we deze lagere last op als prognose.
4	Voor de huisvesting van Yulius Lingewaal is per direct een noodoplossing noodzakelijk. In het kader van onze wettelijke huisvestingstaak, hebben we voor de periode augustus 2022 tot medio 2024 noodlokalen geplaatst op de locatie Merwedekanaal 8. De lasten zijn voor 2022: € 25.000, 2023 € 32.000 en voor 2024: € 26.000. Door de vertraging in de herhuisvesting Beatrix/De Burcht en de Regenboogschool zullen we in 2022 de geraamde investeringshuur SKG voor het beoogde gebruik van de nieuwe school aan de Retranchement (€ 14.000) en de huurbaten voor de locatie Hiemstralaan 24/24a (€ 41.000) niet ontvangen.
5	De verbouwing van het pand Hoefslag 6 en de exploitatie van het I_lab verloopt door omstandigheden anders dan gepland. Dit betekent dat we de exploitatiebudgetten I_lab 2022 hebben aangepast aan de bijgestelde planning. Voor 2022 betekent dit een verlaging van het budget met € 1.237.000. In het exploitatiebudget I_lab 2022 zat ook een budget van € 500.000 voor de verplaatsing van Hippos, wat gedekt wordt binnen het totaal beschikbare I_lab budget van € 6.650.000. In het kader van de transparantie (en op verzoek van gemeente Dordrecht, als penvoerder voor de Regiodeal) zijn dit budget voor Hippos en de dekking uit de dekkingsreserve I_lab administratief verplaatst naar programma 6 Sport, cultuur en recreatie. Dit betreft een verschuiving tussen programma's en heeft geen financiële gevolgen. Zie voor de verdere toelichting hierop programma 6.
6	Voor de dekking van de kosten voor o.a. het bouwrijp maken en de wijziging van bestemmingsplannen als gevolg van de voorgenomen verhuizing van Hippos naar de locatie Haarweg is € 37.000 benodigd. De dekking hiervoor kan eenmalig gevonden worden binnen het exploitatiebudget onderwijshuisvesting bijzonder voortgezet onderwijs. Zie verder programma 6.
7	Voor de crisisdienstverlening aan inwoners uit de regio die als gevolg van de coronacrisis hun baan verloren of dreigden te verliezen, heeft Gorinchem via Avres een voorschot van € 289.000 van het Rijk ontvangen. Dit bedrag betalen wij als centrumgemeente van de arbeidsmarktregio door aan de gemeente Vijfheerenlanden, waar het programmamanagement van de arbeidsmarktregio is belegd. Voor ons leidt dit eenmalig tot een budgettair neutrale begrotingswijziging van € 289.000.
8	Voor arbeidstoeleiding PrO-vso hebben wij in 2022 een bedrag van € 112.000 ontvangen van het ministerie SZW. Dit bedrag betalen wij door aan de praktijkscholen het Vita College en de Noordhoek. Dit betekent een incidentele budgettair neutrale begrotingswijziging van € 112.000.
9	Als gevolg van corona en de beperkende maatregelen moesten cursusaanbieders (deels) sluiten en konden minder opleidingen volwasseneneducatie aanbieden. Daardoor hebben we niet de volledige WEB-middelen kunnen besteden. De gemeenten mochten over de jaren 2020 en 2021 een groter deel van de WEB-middelen doorschuiven. Met deze middelen uit voorgaande jaren ad € 50.000 zullen wij extra

Nr.	Bijstelling en prognose exploitatiebudgetten
	investeren in volwasseneneducatie. Via de reguliere P&C momenten c.q. via een raadsinformatiebrief zullen wij u hierover informeren.
10	De gestegen lasten voor de huur van de gemeentelijke gymzalen en de navenante stijging van de huurbaten en de juiste verwerking van de huurlasten en -baten voor de gymzaal Elzenhof leiden tot een budgettair neutrale bijstelling van € 84.000. Zie verder de toelichting op taakveld 41.
11	Als gevolg van de beëindiging van het gebruik van de locatie Laag Dalemseweg en de sloop van het pand vervallen structureel de huurbaten voor medegebruik van € 39.000. Daartegenover staat het vervallen van de gemeentelijke huurlast van € 11.000. Het volledig in gebruik geven van de onderwijslocaties aan de Top Naeffstraat 28 en de H. de Ruijterstraat 30 leidt tot een structurele toename van de huurbaten van respectievelijk € 12.000 en € 19.000.
12	Na actualisatie van de budgetten voor verzekeringen en belastingen voor de onderwijsgebouwen in Gorinchem, kunnen deze structureel met € 8.000 en € 15.000 verlaagd worden.
13	Voor het op orde krijgen van het binnenklimaat in schoolgebouwen in het primair en voortgezet onderwijs in verband met de uitbraak van corona heeft de gemeente voor een aantal scholen een specifieke uitkering (toegezegd) gekregen. De aanvullende netto-uitkering voor het Lyceum Oude Hoven bedraagt € 148.000 en de totale subsidie van € 234.000 wordt 1 op 1 doorbetaald aan het schoolbestuur. De ontvangen en doorbetaalde specifieke uitkeringen binnenklimaat voor 2021 zijn abusievelijk onjuist verantwoord en deze omissie wordt in 2022 gecorrigeerd. Dit leidt tot een incidentele administratieve budgettair neutrale wijziging van € 619.000
14	Voor de kosten voor de verhuizing van Het Kleurenlint en de opening van de brede school Dalemplein wordt een bedrag van € 11.000 onttrokken aan de algemene reserve.
15	Door de vertraging in het I_lab-project en het administratief verschuiven van de verhuizing Hippos naar programma 6 wordt de onttrekking aan de dekkingsreserve I_lab voor 2022 met € 1.237.000 verlaagd. Binnen het totaal van de begroting (programma's) en gefaseerd over de jaren heeft dit geen financiële consequenties (alles wordt gedekt via de dekkingsreserve I_lab) en is slechts sprake van een actualisatie van de jaarbedragen. Zie ook de toelichting op programma 6 inzake Hippos.

Investeringen (bedragen x € 1.000)	Budget	Bijstelling	V/N	Bijgestelde raming	Nummer Toelichting
Yulius aanpassen Merwedekanaal 8a ihp 2014	150			150	
Yulius renovatie Dr. Hiemstralaan 24-24a	1.000	-750	V	250	1)
Uitbreiding Fortis lyceum en sporthal OKK	1.490			1.490	
IHP 2020 binnenklimaat	500			500	
Renovatie gymzaal J van Egmond	300			300	
Grondkst nieuwbouw school hoog dalem	669			669	
Nieuwbouw bs Hoog Dalem LOGOS	2.287			2.287	
Nieuwbouw bs Hoog Dalem OVO	2.287			2.287	
Nieuwbouw bs Hoog Dalem gymzaal	3.433			3.433	
Nieuwbouw bs Hoog Dalem inrichting gymzaal	60			60	
Nieuwbouw bs Hoog Dalem grondkosten parkeren	105			105	
Nieuwbouw bs Hoog Dalem parkeren	83			83	
Brede school Hoog Dalem buitensport	160			160	
Brede school Hoog Dalem SKG	1.225			1.225	
Ihp 2017 uitbreiding Retranchement	1.275	750	N	2.025	1)
Vervangende nieuwbouw Gilde CVO-AV	16.500			16.500	
Verbouwing Hoefslag 6 tbv I_lab	2.576			2.576	
Inrichting Hoefslag 6 tbv I_lab	125			125	
Openbare ruimte tbv I_lab	450			450	
Herhuisvesting locatie De Burcht	1.146			1.146	
Lasten	**35.821**	**-**		**35.821**	
Yulius renovatie Dr. Hiemstralaan 24-24a		114	V	114	2)
Verbouwing Hoefslag 6 tbv I_lab	1.900			1.900	
Baten	**1.900**	**114**	**V**	**2.014**	
Totaal investeringen	**33.921**	**-114**	**V**	**33.807**	

Nr.	Bijstelling investeringen
1	Bij Raadsvoorstel: Z/20/690598/D-743854, Visievorming IHP en knelpunten onderwijshuisvesting, van 3 mei 2021, heeft de gemeenteraad besloten om van het investeringsbudget Renovatie Dr. Hiemstralaan 24/24a een budget van € 750.000 toe te voegen aan het investeringsbudget Nieuwbouw Retranchement. Dit in het kader van het versneld uitvoeringsprogramma voor de vervangende nieuwbouw voor De Regenboog/sbo Beatrix de Burcht (nieuwbouw unilocatie + pilot voor meer inclusief onderwijs).

3.6 Programma 6 Sport, cultuur en recreatie

Onderwerp	Toelichting prioriteiten en aandachtspunten
Sportaccommodaties	De stijgende energieprijzen en een aflopend energiecontract zorgen ervoor dat het zwembad het Caribabad en de 3 grote sporthallen in Gorinchem vanaf 2023 een financiële impuls nodig hebben om open te blijven. Met name het zwembad is een grootverbruiker op het gebied van energie. Met de Stichting Gorinchemse Sportaccommodaties (SGS) is nauwgezet contact en worden meerdere scenario's, inclusief de financiële consequenties, voor de sportaccommodaties uitgewerkt.
Capaciteit en tarieven binnensport	Sporthal Fortes/OKK is in maart officieel in gebruik genomen. De sporthal is voor zowel het onderwijs als gymnastiekvereniging OKK. In combinatie met de sportzaal Dalemplein is er extra ruimte gerealiseerd voor de binnensport in Gorinchem. De handbalvereniging Achilles en gymnastiekvereniging OKK hebben nu een "eigen" plek waar de verenigingen zich kunnen ontwikkelen en hun maatschappelijke rol beter kunnen uitvoeren. Een voorbeeld hiervan is de buurthuisfunctie die GHV Achilles uitvoert tijdens de trainingen bij Dalemplein en de koppeling van OKK met het Fortes-festival.
Subsidiebeleid	De maatschappelijke sportverenigingen hebben het themagericht werken voor jeugdsportsubsidie afgerond voor het sportseizoen 2021-2022. Vanwege de impact van corona en de herstart van de verenigingen is de focus gelegd op binding vanleden en het aantrekken vrijwilligers.
De Nieuwe Doelen	De gemeenteraad heeft op 9 december 2021 ingestemd met het organiseren van een aanbesteding en de uitgangspunten voor de werving van een exploitant voor De Nieuwe Doelen. Ook heeft de raad aangegeven open te staan voor eventuele bestemmingsplanwijzigingen ten behoeve van een, mogelijke uitbreiding van het gebouw en/of van de horecavoorziening. Dit blijft bij een intentie, want voor een bestemmingsplanwijziging is een aparte procedure vereist. De raad heeft daarnaast een motie aangenomen waarin zij het college verzoekt om alternatieve locaties voor een groot podium ook een kans te geven mee te doen aan de aanbesteding. Voor de verkiezingen heeft het college besloten om de uitvoering van de motie over te laten aan het nieuwe college.
Gorcumse geschiedenis en erfgoed	Tot april heeft het Gorcums Museum in het teken gestaan van kleur, met een hedendaagse tentoonstelling en een presentatie van gekleurde objecten uit de historische collectie. Van mei t/m begin oktober besteedt het Gorcums Museum aandacht aan de herdenking van de jaren 1572 en 1672, in een combinatie van mijlpalen uit de lokale geschiedenis en interpretaties van hedendaagse kunstenaars. Zoals gebruikelijk kennen de tentoonstellingen een activiteiten- en educatieprogramma. Met betrekking tot de herinrichting van de historische afdeling is begin 2022 een uitvraag afgerond waarbij aan Kaleido Collective de opdracht is gegund om de conceptontwikkeling te begeleiden en een ontwerp op te stellen en te realiseren. In het najaar wordt het ontwerptraject afgerond, waarna de voorbereidingen voor de realisatie in gang worden gezet
Gorinchem Inspireert	In maart is, in samenwerking met BIZ Hartje Gorcum, een inspiratieavond over Het Warenhuis Gorinchem georganiseerd. Vanaf mei zijn het stadsthema 'Boeiend' en de daaruit voortkomende culturele activiteiten via diverse kanalen onder de aandacht gebracht. Ook hebben we in het Gorcums Museum een pop-up doeruimte ingericht. Hier zijn onder andere fotografieworkshops aan scholen en een dansproject (Switch2move voor leerlingen van de praktijkschool en mensen met dementie) georganiseerd. Het Gorinchemse onlineplatform sport & cultuur is gelanceerd en er is

Onderwerp	Toelichting prioriteiten en aandachtspunten
	een zomerprogrammaboekje vol activiteiten tijdens de zomervakantie uitgegeven. De Iktoon maand voor en met amateurkunst in juni, met onder andere voorstellingen bij de Rozenobel, een culturele Langendijkroute en een Cultuurcafé als afsluiter waren een succes.
Bevordering deelname sport	In januari 2022 is het nieuwe sportbeleid 'De Kracht van Sport 2022-2025' ingegaan. Dit beleid borduurt voort op de afgelopen jaren en het Sportakkoord 'De Kracht van Sport-extra' dat in 2020 is vastgesteld en loopt tot eind 2022. - Pijler Bewegend leren: We zijn verder gegaan met de uitrol van het ASM-model in Gorinchem. Zo hebben 18 professionals uit sport, zorg en onderwijs een ASM-opleiding gevolgd. Het vakwerkplan is doorontwikkeld met alle partners en de MQ-scan wordt dit jaar uitgevoerd op 8 scholen voor primair onderwijs. De kinderen die "minder" scoren op deze scan worden vrijblijvend en kosteloos uitgenodigd om bij het sportpunt plus aan te sluiten. - Pijler Meedoen door beweging: Dit jaar wordt met name ingezet op een gezonde leefstijl, middels de campagne 'Gorinchem Gezond'. Hiermee willen we, samen met diverse partners uit verschillende domeinen uit de stad, een gezonde leefstijl voor alle inwoners mogelijk maken. Daarnaast hebben we SeniorenFit verder uitgerold, dit keer in de Binnenstad - Pijler Sterke spelbepalers: In het sportakkoord zijn 'gezond vrijwilligersbestand' en 'vitale medewerkers' belangrijke speerpunten. Hiermee zetten we in op het versterken van onze spelbepalers. Bijvoorbeeld door een grote vrijwilligerscampagne, het aanbieden van opleidingsbudget en het bieden van een platform tijdens (sport)evenementen. Daarnaast ondersteunen we verenigingen met persoonlijke en gezamenlijke verenigingsadviesgesprekken. - Pijler Gorcum Sportvesting: Na 2 jaar beperkingen door corona hebben we in 2022 een aantal evenementen weer opgepakt. Denk aan de Ramadan Cup, Cruyff court kampioenschappen, schoolsporttoernooien, positief coachen workshops, bijeenkomsten met spelbepalers voor het sportakkoord, para triatlon en het Sportgala.
Speelruimteplan	De wijk Wijdschild is grotendeels afgerond en opgeleverd voor wat betreft herinrichting spelen. Vanaf maart zijn er meerdere participatie bijeenkomsten geweest voor het oostelijke gedeelte van de Haarwijk, de volgende wijk die aan de beurt is. De definitieve ontwerpen zijn in de zomer van 2022 afgerond en nadien aanbesteed. Realisatie zal plaatsvinden eind 2022, begin 2023. Als gemeente Gorinchem hebben we ons ingeschreven voor het project Gezonde Buurt. Vanwege de vele inschrijvingen en als gevolg van een lotingsystematiek zijn we als gemeente niet ingedeeld voor het project.
Emancipatie en diversiteit	Begin maart zijn de resultaten van het onderzoek naar discriminatie bekend gemaakt. De aankomende maanden gaat de gemeente met maatschappelijke partners en antidiscriminatievoorziening RADAR aan de slag met meldingsbereidheid. Begin 2022 zijn er verschillende dialogen georganiseerd met als thema tolerantie.

Sport, cultuur en recreatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2022	Bijstelling	V/N	Bijgestelde raming	Prognose	Nummer Toelichting
TV51 Sportbeleid en activering	1.212	627	N	1.839	1.839	1,2,3
TV52 Sportaccommodaties	3.654	11	N	3.665	3.665	
TV53 Cultuurpres. productie en participatie	2.299	-12	V	2.287	2.087	4
TV54 Musea	1.423	7	N	1.430	1.430	
TV55 Cultuur erfgoed	1.126	60	N	1.186	1.186	6
TV56 Media	773	-		773	773	
TV57 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	3.486	31	N	3.517	3.517	7,8,9
Lasten	13.973	724	N	14.697	14.497	
TV51 Sportbeleid en activering	135	182	V	317	317	1,2,3
TV52 Sportaccommodaties	1.491	60	V	1.551	1.551	5
TV53 Cultuurpres. productie en participatie	108	9	V	117	117	
TV54 Musea	125	6	V	131	131	
TV55 Cultuur erfgoed	142	62	V	204	204	6
TV56 Media	107	-		107	107	
TV57 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	212	-63	N	149	149	7,8,9
Baten	2.320	256	V	2.576	2.576	
Totaal van saldo baten en lasten	-11.653	-469	N	-12.122	-11.922	
Stortingen in reserves	499	-		499	499	
Onttrekking aan reserves	104	496	V	600	600	10
Saldo	**-12.048**	**27**	V	**-12.021**	**-11.821**	

Nr.	Bijstelling en prognose exploitatiebudgetten
1	Eind 2021 hebben we rijksmiddelen voor het Sportakkoord 2021 (€ 40.000) en de aanvulling hierop voor activiteiten op het gebied van gezonde leefstijlinterventies (€ 45.000) ontvangen. Hiervan is in 2021 een bedrag van € 5.000 besteed. De middelen voor uitvoering van het Sportakkoord en Leefstijlinterventies zijn m.n. door corona in 2021 niet volledig uitgegeven en het restant van deze middelen is in 2022 weer beschikbaar gesteld. Daarnaast hebben we voor het Sportakkoord 2022 wederom een subsidie van € 20.000 ontvangen. Voor de uitvoering van het Sportakkoord wijzigen we de begroting met € 60.000 en voor de activiteiten op het gebied van gezonde leefstijlinterventies met € 40.000. Beide wijzigingen zijn budgettair neutraal.
2	De definitieve vaststelling van de btw-restitutie op basis van de regeling Stimulering Sport bedraagt € 181.000 en valt hiermee € 81.000 hoger uit dan geraamd.
3	Voor de voorbereidingskosten voor de verhuizing van paardensportvereniging Hippos naar de locatie Haarweg is € 37.000 benodigd. We hebben hier eenmalige dekking voor gevonden binnen de exploitatiebudgetten voor huisvesting bijzonder voortgezet onderwijs (zie ook de toelichting op programma 5, taakveld 42). Voor de verhuizing ontvangt Hippos een bijdrage van maximaal € 500.000. Deze bijdrage wordt gedekt uit de dekkingsreserve I_lab. Om redenen van transparantie wordt de bijdrage aan Hippos

Nr.	Bijstelling en prognose exploitatiebudgetten
	plus de dekking uit de dekkingsreserve I-lab administratief verplaatst van Programma Onderwijs naar Programma Sport, cultuur en recreatie.
4	Het Rijk heeft ons via een aantal corona steunpakketten in 2020 en 2021 budget beschikbaar gesteld voor het borgen van de lokale culturele infrastructuur. In 2020 heeft de gemeenteraad hier € 206.000 van bestemd voor de uitvoering van een reactivatieplan cultuur, waarbij met cultuur als middel de stad niet alleen cultureel, maar ook sociaal en economisch zou worden geactiveerd. Gezien de positieve ontwikkelingen op cultureel vlak, verwachten we deze € 200.000 niet meer sec voor cultuur nodig te hebben. Op dit moment onderzoeken we de mogelijkheden om (in brede samenhang met cultuur) extra op reactivering en innovatie op sociaal en economisch vlak in te zetten, waarbij deze middelen dan kunnen worden benut. In afwachting van concrete plannen hiervoor, prognosticeren we een overschot op cultuur van € 200.000.
5	Na actualisatie van de huurbaten voor de sporthallen SGS en het Caribabad wijzigt de begroting structureel positief met respectievelijk met € 24.000 en € 23.000.
6	Voor de uitvoering van ons project Cultuurhistorisch onderzoek en waardestelling vesting Gorinchem met aandacht voor de Oude Hollandse Waterlinie hebben wij een projectsubsidie ontvangen van € 12.500. Voor de restauratie van de duiker aan de Melkheul hebben wij een Provinciale subsidie van € 50.000 ontvangen. Tegenover deze subsidies staan ook lasten, waardoor de begroting eenmalig budgettair neutraal wordt gewijzigd.
7	Voorheen organiseerden wij het Winterfestijn zelf. Tegenover de kosten ad € 100.000 stonden overeenkomstige baten uit subsidies en bijdragen van derden. Nu het Winterfestijn door een externe partij wordt georganiseerd, dienen wij dit structureel en budgettair neutraal te wijzigen in onze begroting.
8	Onder andere als gevolg van het doorschuiven van investeringen in het kader van het speelruimteplan en van diverse investeringen in de openbare ruimte (bv. park 10e Penninglaan, Emmapark, meekoppelkans Ravelijn) is er een eenmalig voordeel op de kapitaallasten van € 61.000 op programma 6, taakveld 57.
9	Voor de aanleg van Beweegroutes in de stad hebben we een Provinciale subsidie ontvangen van € 37.000. Tegenover deze subsidie staan ook lasten, waardoor de begroting eenmalig budgettair neutraal wordt bijgesteld. Wij voeren voor de CV Hoog Dalem onderhoudswerkzaamheden uit die wij vervolgens bij de CV kunnen declareren. Door een teveel aan interne uren inzake het onderhoud van het openbaar groen bij de CV Hoog Dalem, welke niet voor declaratie in aanmerking komen, is voor de jaren 2021 en 2022 per saldo een incidenteel tekort van € 160.000 ontstaan.
10	Voor de dekking van de bijdrage van € 500.000 aan de paardensportvereniging Hippos wordt een onttrekking van € 500.000 gedaan aan de dekkingsreserve I_lab. (dit betreft de administratieve verplaatsing van programma 4 naar programma 6. Op programma 4 is sprake van een verlaging van de onttrekking aan de dekkingsreserve I_lab).

Investeringen (bedragen x € 1.000)	Budget	Bijstelling	V/N	Bijgestelde raming	Nummer Toelichting
Vestingsplan 2020 bastion VIII	250			250	
Ravelijn Oostgracht	50			50	
Meekoppelkans Ravelijn	311			311	
Meekoppelkans Woelsewaard parkeren	68			68	
Meekoppelkans Woelsewaard struinpad	36			36	
Speelruimteplan 2020	103			103	
Speelruimteplan 2021	63			63	
Speelruimteplan 2022	293			293	
Speelveld Hoog Dalem	400	-90	V	310	1)
Herinrichting park 10e Penninglaan	420			420	
Aanleg Sportveld GJS		90	N	90	1)
Hardware audiovisiuele middel museum-RAG	70			70	
Inventaris en verlichting museum	45			45	
Vestingplan, vervangen meubilair	55			55	
Kademuren J Bloempad en Krabsteeg	260			260	
Bruggen en visssteigers	288			288	
Cultuurhuis 2019	7.000			7.000	
Voorbereiding kades Stationsweg	50			50	
Actiewagen	30			30	
Vervangen VW transporter	44			44	
Vervangen Renault trafic	35			35	
Ransomes maaier	75			75	
Boemer tractor	50			50	
Maaiarm heggensnoeier	28			28	
Waterbus buitendienst	58			58	
Nieuw Holland tractor sportvelden	67			67	
	10.149	**-**		**10.149**	
				0	
Vestingsplan 2020 bastion VIII	100			100	
Meekoppelkans Ravelijn				0	
Meekoppelkans Woelsewaard parkeren				0	
Meekoppelkans Woelsewaard struinpad				0,00	
Baten	**100**	**0**		**100**	
Totaal investeringen	**10.049**	**0**		**10.049**	

Nr.	Bijstelling investeringen
1	Als gevolg van de al maar stijgende bouwmaterialenprijzen, verwachten we dat de aanbesteding voor de aanleg van een kunstgrasveld bij voetbalvereniging GJS € 90.000 hoger uit gaat vallen dan vooraf geraamd. Dit verschil kunnen we dekken uit het investeringsbudget voor de aanleg van het speelveld Hoog Dalem dat niet volledig benut is.

3.7 Programma 7 Sociaal domein

Onderwerp	Toelichting prioriteiten en aandachtspunten
Voorkomen overbelasting mantelzorgers	In maart hebben we de workshop BordjeVol Mantelzorg georganiseerd. Deze methode helpt mantelzorgers keuzes te maken zodat ze zorg volhouden en tijdig om hulp vragen. (uit het eigen netwerk of respijtzorg). We houden contact met mantelzorgers door persoonlijke intakes. Op het gebied van respijtzorg zijn er mogelijkheden vanuit Wmo maatwerk in de vorm van dagbesteding, kortdurend verblijf vanuit de Wmo en huishoudelijke ondersteuning en respijtzorg Thuis (als algemene en maatwerkvoorziening). In mei organiseerden we een informatie en ontmoetingsbijeenkomst in de vorm van een High Tea. Ook organiseerden we informatiebijeenkomsten over Verlies en Rouw en het (levens)testament. In samenwerking met het Steunpunt Molenlanden organiseerden we in de Week van de jonge mantelzorger diverse activiteiten. Scholen en andere partnerorganisaties ontvingen flyers met de tips over het signaleren en ondersteunen van jonge mantelzorgers. De gemeenteraad heeft bij de behandeling van de Jaarstukken 2021 op 23 juni 2022 een motie aangenomen ter ondersteuning van mantelzorgers. In Gorinchem leven op dit moment zo'n 580 mensen met gevolgen van dementie. Daarvan wonen 440 mensen zelfstandig (Woonzorgwijzer, jaar 2020). De mantelzorgers van mensen met dementie verlenen intensieve zorg en voelen zich veelal zwaar belast. Onder regie van de gemeente is er een initiatiefgroep van inwoners aan de slag gegaan met de realisatie van een Odensehuis. Het Odensehuis is een open ontmoetingscentrum voor en door mensen met beginnende dementie en hun mantelzorgers. Het biedt ondersteuning aan mensen met beginnende dementie en hun naasten. Uit onderzoek naar de maatschappelijke opbrengsten voor bezoekers en mantelzorgers blijkt dat een Odensehuis bijdraagt aan vermindering van de belasting en eenzaamheid en bijdraagt aan het mentaal welbevinden van mantelzorgers. De € 49.000 uit de motie zal worden benut voor het opstellen van een ondernemingsplan en een bijdrage in de exploitatiekosten in de opstartfase.
Integraal Sociaal Beleid	Tijdens de I&O van 17 februari 2022 is de raad bijgepraat op wat er is gebeurd en wat er het komende halfjaar te gebeuren staat. In september 2022 zal er weer een I&O plaatsvinden voor dit onderwerp. Verder werken we in 2022 aan een verdere integrale aanpak om de inwoners beter te ondersteunen, minder te belasten en om beleid en ondersteuning effectiever in te zetten. Ook gaan we effectmetingen uitvoeren.
Aandacht voor eenzaamheid	Na twee jaar corona zijn er in de aanpak tegen eenzaamheid weer meer mogelijkheden voor ontmoeting. Naast de ondersteuning van het reguliere aanbod en het uitvoeren van signalerende huisbezoeken ligt de focus in de eenzaamheidsaanpak op het bereiken van de 'eenzame inwoner' die nog niet van het aanbod af weet of de drempel voor activiteiten te hoog vindt. Door onze inwoners inzicht te geven in hun mogelijkheden tot signaleren of het doen van een 'klein gebaar' willen we de drempels verlagen en beter de eenzame mensen in beeld krijgen. Deze insteek komt terug in de Week tegen Eenzaamheid die eind september onder de noemer 'Kom Erbij' plaatsvindt. Daarnaast is er een specifieke aanpak voor jongeren. Hierbij ligt de focus l op het doorbreken van het taboe rondom eenzaamheid.
Anders sturen op zorg-inkoop	Jeugd: Per 1 januari 2022 is het nieuwe inkoopkader jeugd ingegaan met daaraan gekoppeld een normenkader. Hierover worden met het Sociaal Team Gorinchem afspraken gemaakt waarop we als gemeente toezien.

Onderwerp	Toelichting prioriteiten en aandachtspunten
	Wmo: Per 1 januari 2022 zijn nieuwe overeenkomsten gesloten met aanbieders Huishoudelijke Ondersteuning. De bestaande overeenkomsten lopen nog een jaar door. In de loop van 2022 ontvangen alle cliënten een nieuwe indicatie waarbij de ondersteuning in tijd wordt uitgedrukt. De nieuwe inkoopafspraken zijn hierop ingericht. Daarmee werken we in lijn met de laatste rechterlijke uitspraken. Voor de maatwerkvoorzieningen Begeleiding is een nieuwe inkoopprocedure in voorbereiding. We doen dit samen met de gemeente Molenlanden. De inkoopprocedure ronden we uiterlijk 1 januari 2023 af en is in lijn met de laatste rechterlijke uitspraken. Verlenging van bestaande overeenkomsten is niet meer mogelijk. Voor trapliften loopt eveneens een aanbesteding. Ook hier werken we samen met de gemeente Molenlanden. Verwachting is dat deze procedure medio september is afgerond.
Inrichting dementievriendelijke gemeenschap	De eerste groep van 12 mantelzorgers heeft de training Dementie en Nu afgerond. In het najaar start een tweede groep. In september zal de dementievriendelijke route nabij Het Gastenhuis in Hoog Dalem worden geopend. Winkeliers en wijkbewoners worden uitgenodigd dementievriendelijk te worden door het volgen van een online training. Daarnaast ontvangen zij een flyer over de signalen van dementie en wat te doen als zij deze signalen bij zichzelf of hun dierbaren herkennen. In mei is een informatiebijeenkomst gehouden voor belangstellenden die de handen ineen willen slaan om een Odensehuis op te gaan richten. In juni is daaruit een kleine initiatiefgroep voortgekomen, die aan de slag gaat met een ondernemingsplan voor een Odensehuis in Gorinchem. Het Odensehuis is een inloophuis voor mensen met lichte dementie en hun naasten. Zie verder bij "voorkomen overbelasting mantelzorgers."
Eigen bijdrage Wmo	Het kabinet werkt aan een aanpassing van de eigen bijdrage voor de huishoudelijke ondersteuning in de Wmo. Dit wordt de komende periode uitgewerkt. Daarvoor is een wetswijziging nodig en dit vergt een aanzienlijke implementatietijd. De beoogde datum van inwerkingtreding is 1 januari 2025. Dit zal leiden tot een stijging van de inkomsten uit eigen bijdragen onder gelijktijdige vermindering van de rijksbijdrage. Verwachting is dat dit budgettair neutraal is.
Sociaal Team	De afgelopen maanden is er aandacht geweest voor de toegankelijkheid en bereikbaarheid van het Sociaal Team. Zo is de aanmelding bij het Sociaal Team voor huisartsen vereenvoudigd en is de website van het sociaal team vernieuwd. Er is ook gewerkt aan de integraliteit (0-100). Er werken nu Wmo-consulenten op de locatie van het Sociaal Team (Spijksedijk). Ook is er, met onder andere onze partners uit het Sociaal Team, een start gemaakt met de werkgroep centrale toegang 'welzijn en sociaal domein'. In april zijn de eerste professionals in het sociaal team gestart om de jeugdhulp dichterbij en meer lokaal te organiseren (Jeugdhulp naar Voren - JNV). In juni 2022 was het team compleet om de maatregel JNV vorm te geven. Er zijn afspraken met het Sociaal Team gemaakt over taken, prestaties en monitoring van de inzet van JNV. Op een later moment volgt hierover een terugkoppeling.
Cliëntervaringsonderzoek (CEO) Wmo en Jeugd	Jeugd: In het tweede kwartaal van 2022 is er gestart om, naast cijfermatige gegevens, ook het persoonlijke verhaal van ouders en jeugdigen op te halen (Narratief cliëntervaringsonderzoek Jeugd). De uitkomsten van het cliëntervaringsonderzoek 2021 worden na de zomer gedeeld. Wmo: Ook de uitkomsten van het cliëntervaringsonderzoek Wmo 2021 zullen in het 3e kwartaal worden gedeeld. Samen met de gemeente Molenlanden verkennen we dit jaar de mogelijkheden om het cliëntervaringsonderzoek op een andere wijze uit te voeren. Gedacht wordt aan een combinatie van kwantitatief en kwalitatief onderzoek.

Onderwerp	Toelichting prioriteiten en aandachtspunten
	In 2022 vindt het onderzoek nog plaats op 2 vaste momenten aan de hand van een korte vragenlijst (zgn. continu-onderzoek).
Preventieprogramma's en activiteiten	Sinds januari wordt het jongerenwerk uitgevoerd door The Mall. Ze besteden met name aandacht aan de jongeren met een risico op een achterstand. Door een aantal interventies zijn incidenten onder jongeren voorkomen. Er is voorlichting gegeven over social media en meidenwerk is opgepakt. Door het brede netwerk in de stad heeft het jongerenwerk een preventieve werking. Afgelopen halfjaar is er verder uitvoering gegeven aan de activiteiten zoals genoemd in het lokaal preventieakkoord 'Samen voor een gezonder Gorinchem'. De centrale thema's zijn: de vermindering van roken en alcoholgebruik en de aanpak van overgewicht onder de inwoners. De focus ligt op preventie en er wordt aangehaakt op lopende initiatieven en acties. Youz preventiewerk heeft ook in 2022 consultatie en voorlichting uitgevoerd rondom middelengebruik en verslavingen. De samenwerking met het nieuwe jongerenwerk is geïntensiveerd. Er worden weer rondes gelopen door de jongerenwerker en preventiewerker en Youz sluit aan bij inlopen van The Mall. Ook is Youz dit jaar gestart met het bieden van ondersteuning aan een KOPP-groep voor kinderen van ouders met mentale- en/of verslavingsproblematiek.
Rookvrije buitenruimte	Met de verschillende scholen, sporthal en moskee die in de buurt van sportcomplex de Hoefslag liggen, is hard gewerkt aan een rookvrije buitenruimte. Afgelopen mei is deze grotendeel rookvrije zone feestelijk geopend. De GGD heeft dit initiatief uitgelicht als afsluiting van de regionale campagne ZHZ-rookvrij. Komende periode wordt lopende ondersteuning vanuit Youz rondom verslavingen voortgezet en krijgen sportverenigingen de mogelijkheid voor extra ondersteuning rondom rookvrij sporten.
Leven lang bewegen	Van de volwassenen in Gorinchem heeft 52% overgewicht en daarnaast worden steeds meer mensen zich bewust van het belang van een gezonde leefstijl. Daarom zijn we vanuit het ISB, volksgezondheid en sport het project Gorinchem Gezond gestart. Dit project maakt zich sterk voor een gezond leven voor alle inwoners van Gorinchem. Gorcumse maatschappelijke partners, ondernemers, professionals en de gemeente vormen het netwerk. Gorinchem Gezond zet in op een gezonde stad met vitale inwoners. In de Gildenwijk, Stalkaarsen, Haarwijk en de Lingewijk is SeniorenFit al uitgevoerd. In het voorjaar is dit verder uitgerold in de Binnenstad. Na de huis-aan-huis enquête kregen alle 65+ers de kans om hun fitheid te meten tijdens de fittest. De deelnemers konden aansluiten bij een van de Beweeg-je-fit groepen, daarnaast kon er aangesloten worden bij creatieve activiteiten en koffie ochtenden.
Centraal Punt, Haarsekade 120	Stichting Boukie heeft een meerjarig plan (2022-2025) ingediend inclusief financiële onderbouwing voor de doorontwikkeling van de ontmoetingsplek Centraal Punt en de talentontwikkelingsplek aan de Grote Haarsekade 120 en de stadsbrede programmering voor talentontwikkeling op het gebied van cultuur, sport en overige zinvolle vrijetijdsbesteding. De Stichting wil de ontmoetingsfunctie in Centraal Punt en de programmering gericht op talentontwikkeling van jongeren de komende jaren verder doorontwikkelen. Wekelijks wordt het Centraal Punt door een flinke groep jongeren bezocht (10 tot 23 jaar). De buitenruimte van Centraal Punt is beweegvriendelijk gemaakt en richting de toekomst zal deze ruimte zich uitbreiden.
Inburgering	Met ingang van 1 januari 2022 is de nieuwe Wet Inburgering ingegaan. Sinds deze datum ligt de regie op de uitvoering van de inburgering bij de gemeente. Het proces tot vaststellen van de inburgeringplicht verliep landelijk niet goed. Inmiddels is dit probleem verholpen. De nieuwe Wet Inburgering is op sommige onderdelen (nog) in ontwikkeling.

Onderwerp	Toelichting prioriteiten en aandachtspunten
	Voor een van de leerroutes, de onderwijsroute, loopt op dit moment nog een aanbesteding. Het budget wat in beginsel beschikbaar was gesteld bleek niet toereikend te zijn. Eind 2021 hebben de gemeenten extra budget ontvangen voor de instroom in de onderwijsroute in 2022.
Transformatie Beschermd Wonen en Opvang	Het kabinet heeft opnieuw besloten tot uitstel van de invoering van het herverdeelmodel en het woonplaatsbeginsel voor Wmo Beschermd Wonen. Er is meer onderzoek nodig op dit dossier. Het regionale en lokale transformatie proces op Beschermd Wonen (Proeftuin Maatwonen) wordt in samenwerking met zorgaanbieders en lokale partners gecontinueerd. De Opvangcapaciteit voor dak- en thuislozen staat nog onverkort onder druk. De krapte op de woning markt en de druk op maatschappelijk vastgoed voor meerdere doelgroepen, is erg hoog en vormt voor de uitbreiding van regionale Opvangcapaciteit -afgesproken in de Regionale Agenda Huisvesting Kwetsbare Groepen- een extra uitdaging. In samenwerking met zorgaanbieder, Poort6 en gemeente zijn wij er in Gorinchem in geslaagd om de afgesproken regionale Opvang voor dakloze gezinnen op te leveren (7 plaatsen en 1 crisisplaats). Het kabinet heeft structurele middelen voor Wmo Opvang toegezegd voor centrumgemeenten. De gezamenlijke verkenning met buurgemeente Molenlanden naar een locatie voor een regionaal project Skaeve Hûse is nog in onderzoek.
Gezondheidsmonitor	Vanwege corona is er in het najaar van 2021 een extra editie van Gezondheidsmonitor Jeugd ingelast. De resultaten zijn in mei 2022 beschikbaar gekomen. Door de gegevens van deze extra meting te vergelijken met een voorgaande meting van de Gezondheidsmonitor Jeugd 2019 hebben we een goed beeld gekregen van de impact van corona op de fysieke en mentale gezondheid van jongeren. De bijbehorende factsheet wordt besproken met betreffende scholen. Dat geldt ook voor de gehouden kindmonitor 2021 die in juni 2022 beschikbaar kwam.
SamenGorinchem	Ook in 2022 neemt het aantal bezoekers en betrokken inwoners en organisaties op SamenGorinchem toe. Om meer wijkgerelateerde berichten op het platform te krijgen zullen meer inwoners geënthousiasmeerd moeten worden voor het aanmaken van een profiel en plaatsen van berichten. Het platform wordt wel goed bezocht. Afgelopen jaar kwamen er ruim 27.000 unieke bezoekers op het platform. Komend halfjaar staat in het teken van het werven van buurtverbinders en (meer) actief betrekken van organisaties en inwoners.
Opvang Oekraïense vluchtelingen	Vanuit de Rijksoverheid hebben de veiligheidsregio's de opdracht gekregen om opvangplekken te realiseren in Nederland voor Oekraïense vluchtelingen. De Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid (VRZHZ) heeft de gemeenten gevraagd om opvangplekken te realiseren. In Gorinchem is er direct crisisnoodopvang aangeboden in sporthal de Hoefslag. Deze locatie is inmiddels weer gesloten. Naast de crisisnoodopvang zijn er opvanglocaties gerealiseerd in (sloop)woningen van Poort 6 (ca 80 personen), in een kantoorpand van Deli Home (ca. 100 personen) en particuliere opvang. Oekraïense vluchtelingen kunnen leefgeld ontvangen. Avres zorgt voor de betaling van het leefgeld. AVwerktdoor zorgt voor de begeleiding rondom werk.
Energietoeslag	Om huishoudens met lage inkomens tegemoet te komen in de hoge energiekosten, is de Rijksregeling Energietoeslag Lage Inkomens opgezet. Vooruitlopend op deze regeling heeft Avres eind maart een energietoeslag van € 800 uitgekeerd aan alle inwoners die via Avres een uitkering ontvangen en/of gebruik maken van één of meerdere minimavoorzieningen. Inwoners die niet bekend zijn bij Avres, maar wel een

Onderwerp	Toelichting prioriteiten en aandachtspunten
	inkomen hebben tot 120% van de bijstandsnorm, kunnen nog het gehele jaar 2022 een verzoek doen voor een tegemoetkoming.

Sociaal domein (bedragen x € 1.000)	Begroting 2022	Bijstelling	V/N	Bijgestelde raming	Prognose	Nummer Toelichting
TV61 Samenkracht en burgerparticipatie	4.358	3.339	N	7.697	7.697	1,2,3,4,5,6
TV62 Wijkteams	4.950	-118	V	4.832	4.832	7,8
TV63 Inkomensregelingen	19.348	267	N	19.615	19.615	9,1
TV64 Begeleide participatie	8.310	-		8.310	8.310	
TV65 Arbeidsparticipatie	2.442	-211	V	2.231	2.231	11,12
TV66 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	1.469	-		1.469	1.469	
TV671 Maatwerkdienstverlening 18+	7.332	-618	V	6.714	6.714	13,14,15
TV672 Maatwerkdienstverlening 18-	10.299	250	N	10.549	10.549	16,7
TV681 Geëscaleerde zorg 18+	1.351	552	N	1.903	1.903	17
TV682 Geëscaleerde zorg 18-	679	19	N	698	698	
TV71 Volksgezondheid	1.767	17	N	1.784	1.784	
Lasten	62.305	3.497	N	65.802	65.802	
TV61 Samenkracht en burgerparticipatie	889	3.292	V	4.181	4.181	1,2
TV62 Wijkteams	90	29	V	119	119	
TV63 Inkomensregelingen	14.614	51	V	14.665	14.665	10
TV671 Maatwerkdienstverlening 18+	225	-		225	225	
TV672 Maatwerkdienstverlening 18-	-	34	V	34	34	
TV681 Geëscaleerde zorg 18+	931	552	V	1.483	1.483	17
TV71 Volksgezondheid	-	36	V	36	36	
Baten	16.749	3.994	V	20.743	20.743	
Totaal van saldo baten en lasten	-45.556	498	V	-45.058	-45.058	
Stortingen in reserves	527	515	N	1.042	1.042	18
Onttrekking aan reserves	1.217	-		1.217	1.217	
Saldo	**-44.866**	**-18**	N	**-44.884**	**-44.884**	

Nr.	Bijstellingen en prognose exploitatiebudgetten
1	Het realiseren van opvangplekken en opvangen van vluchtelingen uit Oekraïne heeft kost geld. Voor o.a. de huisvesting, beveiliging, exploitatie, leefgeld en gebruiksklaar maken van geschikte panden worden de lasten

Nr.	Bijstellingen en prognose exploitatiebudgetten

op ruim € 3,1 mln. geschat. Deze kosten worden door het Rijk vergoed op basis van de Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne.

2 Op 1 januari 2022 is de nieuwe Wet inburgering in werking getreden. Gemeenten ontvangen via een Specifieke Uitkering van SZW middelen voor de bekostiging van inburgeringsvoorzieningen. De uitkering is nu voorlopig vastgesteld op € 235.000 en zal na afloop van 2022 definitief worden vastgesteld als bekend is hoeveel asielstatushouders, gezins-en overige migranten er in Gorinchem werkelijk gevestigd zijn. Dit leidt incidenteel tot zowel extra lasten als baten van € 235.000.

3 Er wordt € 49.000 beschikbaar gesteld voor de ondersteuning van mantelzorgers. Hiermee wordt uitvoering gegeven aan de motie "Ondersteuning van mantelzorgers blijft overheid" die door de raad tijdens de behandeling van de Jaarstukken 2021 is aangenomen.

4 De geraamde inkomsten van € 50.000 voor het dorpshuis De Elzenhof zijn gebaseerd op het destijds vigerende club- en buurthuisbeleid, waarbij werd gerekend met extra baten uit verhuur en horeca. Dit beleid is inmiddels herzien en de geraamde baten worden niet meer gerealiseerd. De structurele gevolgen zijn verwerkt in de PPN 2023.

5 Er wordt minder gebruik gemaakt van het Molenhopper-vervoer, hierdoor wordt er minder gedeclareerd door de vervoerder. Dit zijn nog de gevolgen van corona. Daarom ramen we voor 2022 eenmalig € 50.000 af.

6 Als gevolg van een herschikking/herijking van de Wmo-budgetten nemen de lasten op taakveld 61 structureel met € 62.000 en de baten met € 29.000 af. Deze budgetten worden aan TV62 toegevoegd. De resterende verschillen op TV 61 betreffen kleine aanpassingen.

7 De professionals voor de maatregel Jeugdhulp naar Voren zijn lopende het jaar gestart met hun werkzaamheden, hierdoor wordt er minder uitgegeven aan het project in 2022. Het budget kan eenmalig met € 190.000 verlaagd worden. Omdat we op basis van de eerste bestuursrapportage DG&J verwachten dat de Serviceorganisatie Jeugd (SOJ) een fors tekort zal hebben op de jeugdzorg, stellen we voor om € 190.000 toe te voegen aan het budget regionale zorgmarkt voor jeugdhulp (TV672). De raad wordt hier nog nader over geïnformeerd middels een separaat raadsvoorstel.

8 Er heeft een budgettair neutrale herverdeling van de Wmo budgetten (€ 80.000) plaatsgevonden over de taakvelden 61 samenkracht en burgerparticipatie, 62 Wijkteams en 671 maatwerkdienstverlening 18+. Dit heeft gevolgen voor de hoogte van de lasten per taakveld, maar heeft voor de begroting per saldo geen effect.

9 Omdat er meer gebruik gemaakt wordt van de minimaregelingen, verhogen we het budget voor het minimabeleid en bijzondere bijstand met € 220.000.Zo steeg het aantal aanvragen en met name de uitgaven voor bewindvoering. Ook stegen de kosten voor kinderopvang op basis van sociaal medische indicaties. De structurele gevolgen zijn verwerkt in de PPN 2023. Het Minimabeleid is een zogeheten 'open einde-regeling'.

10 Het BUIG-budget voor verstrekking van uitkeringen is voor 2022 bijgesteld met € 42.000. Derhalve worden de baten en lasten structureel verhoogd met € 42.000. Deze extra middelen van het Rijk worden rechtstreeks aan Avres doorbetaald.
De resterende verschillen op TV63 betreffen kleine aanpassingen.

11 Voor 2022 is een budget van € 34.000 geraamd voor een inwonerbijdrage aan de regio AV voor de functie arbeidsmarkt in het kader van de Regionaal Maatschappelijke Agenda, waaraan we als gemeente elk jaar een financiële bijdrage geven. In 2022 werden er vanuit het Rijk voldoende financiële middelen beschikbaar gesteld aan de arbeidsmarktregio. waardoor een financiële bijdrage vanuit de gemeenten niet nodig is. Het bedrag van € 34.000 kan voor 2022 eenmalig worden afgeraamd.

12 In de decembercirculaire 2021 is aan Gorinchem een bedrag van € 177.000 toegekend voor het opvangen van exploitatietekorten van de Sociale Werkbedrijven gedurende corona. Vooruitlopend op de werkelijke ontvangst, hebben we deze middelen in 2021 vanuit de reserve Sociaal Domein doorbetaald aan Avres. Nu voegen we dit bedrag weer toe aan de reserve Sociaal Domein.

Nr.	Bijstellingen en prognose exploitatiebudgetten
13	Als gevolg van de nieuwe inkoopafspraken, waardoor alleen wordt betaald voor daadwerkelijke geleverde ondersteuning (terug naar prijs maal hoeveelheid), zijn de uitgaven voor Huishoudelijke Ondersteuning € 150.000 lager dan de raming.
14	Door een herijking van de tarieven per 1 juli 2021 zijn de lasten voor Begeleiding € 300.000 lager dan geraamd.
15	Op basis van herijking van de Wmo budgetten worden deze budgetten éénmalig verlaagd met € 150.000 De resterende verschillen op TV671 betreffen kleine aanpassingen, die worden verrekend met de reserve Sociaal domein.
16	Het budget bij de Service Organisatie Jeugd, bestemd om de transformatie verder vorm te geven, wordt niet meer uitgegeven en vloeit terug naar de deelnemende gemeenten, voor Gorinchem een bedrag van €34.000. Dit bedrag voegen we toe aan het budget voor de regionale zorgmarkt . De resterende verschillen op TV672 betreffen kleine aanpassingen.
17	De afrekening 2021 voor Beschermd Wonen en Opvang van de centrumgemeente Dordrecht valt, na de definitieve vaststelling van de rijksbijdrage 2021, voor Gorinchem € 552.000 hoger uit dan verwacht. Dit bedrag willen we inzetten voor toekomstige innovatieprojecten. Een eventueel restant wordt betrokken bij de saldobepaling van de mutatie in de reserve Sociaal domein voor de Jaarstukken 2022.
18	De voor- en nadelen op het programma Sociaal domein worden (per jaar) verrekend met de reserve Sociaal domein. Per saldo wordt € 515.000 toegevoegd aan de reserve Sociaal Domein.

3.8 Programma 8 Duurzaamheid

Onderwerp	Toelichting prioriteiten en aandachtspunten
Regionale energiestrategie (RES)	Na vaststelling van RES 1.0 wordt aan de hand van het Uitvoeringsprogramma gewerkt aan de daadwerkelijke uitvoering van de onderwerpen uit de RES; Energiebesparing, warmte, wind, zon en innovatie.
Opzet lokaal kenniscentrum Duurzaamheid en Klimaat	Kenniscentrum Duurzaamheid wordt gekoppeld aan het I-lab met als doel om een breder deel van de Gorcumse bewoners te laten participeren in de verduurzaming van Gorinchem.
Subsidies rijk en provincie	Via provincie Zuid-Holland is de Europese subsidie Elena ontvangen, die we onder meer inzetten op extra capaciteit en energieadvies voor bewoners van Gildenwijk. Zo bereiden we ze voor op de komst van een warmtenet. HVC heeft samen met de gemeente en Poort6 een aanvraag ingediend voor de subsidie REACT EU Kansen voor West 2, waarbij een bedrag van maximaal 1,5 miljoen euro is toegewezen. Met deze subsidie wordt het aan te leggen warmtenet uitgevoerd met een zwaardere dimensionering van zowel het hoofdnet als het warmtestation. Deze zijn hierdoor geschikt voor toekomstige uitbreiding van het warmtenet. Poort6 heeft de Subsidie Aardgasvrije Huurwoningen (SAH) van € 4,1 miljoen euro toegewezen gekregen. Deze subsidie wordt gebruikt voor de huurwoningen die Poort6 tot 2025 wil aansluiten op het warmtenet. Momenteel loopt er een subsidieaanvraag voor het Nationaal Groeifonds NieuweWarmteNu. Met de Groeifondsbijdrage kan het warmtenet versneld worden uitgerold en worden doorgroeimogelijkheden gecreëerd voor de Haarwijk en Stalkaarsen. De RREW-regeling is verlengd tot en met 31 december 2022. Voor die periode zijn nog enkele acties voorzien met cadeaubonnen, een wijkactie in de Gildenwijk voor huiseigenaren, een inkoopactie voor zonnepanelen voor VvE's en een huurdersbijeenkomst over energie besparen. In januari zijn rijksmiddelen ontvangen om energiearmoede aan te pakken. Op basis van deze middelen hebben we een actie opgezet waarbij financieel kwetsbare huishoudens aanspraak kunnen maken op een gratis energieadvies van een energiecoach van Het Nieuwe Wonen en gratis energiebesparende producten die vervolgens geïnstalleerd worden door de klussers van de Klussendienst Gorinchem. De actie is pas sinds eind mei 2022 'live'. Aangezien we werken op basis van bestellingen en een niet te grote voorraad willen hebben, hebben we tot nu toe pas 1 bestelling geplaatst bij de samenwerkende bouwmarkt. Verwachting is dat er tot mei 2023 meerdere bestellingen plaatsvinden waarmee een groot deel van het budget voor aanpak energiearmoede wordt besteed.
Aanwijzen energiecoaches	Er zijn met de RREW-gelden 22 nieuwe energiecoaches opgeleid.
Toegankelijkheid van openbare ruimte en gebouwen	We pakken kansen op die zich voordoen als het gaat om de toegankelijkheid van onze gebouwen en openbare ruimte. Op twee plekken onderzoeken we de mogelijk tot het creëren van een toegankelijk en openbaar toilet. We realiseren op- en afritten waar dat

Onderwerp	Toelichting prioriteiten en aandachtspunten
	nodig is voor rolstoelgebruikers en we denken een plan uit om gidslijnen van station tot winkelgebied aan te leggen.
Biodiversiteit	**Klimaatadaptatie** Via de regionale en lokale adaptatie strategie wordt gewerkt aan het klimaatbestendig maken van de stad. Met de regionale adaptatie strategie (RAS) werken we aan een uitvoeringsprogramma, welke nodig is om als regio een aanvraag te doen op de impulsgelden van het Rijk. Daarnaast wordt in 2022 een lokale adaptatie strategie (LAS) opgesteld. De LAS geeft een gedetailleerd handelingskader hoe we Gorinchem voorbereiden en aanpassen op de onomkeerbare effecten van klimaatverandering. Hierin staan de thema's hittestress en wateroverlast centraal, maar kijken we ook naar droogte, overstromingsrisico, bodemdaling en biodiversiteitsverlies. De natuur is een effectieve klimaatbuffer. Het behoud en versterken van de biodiversiteit is daarom een belangrijk uitgangspunt van de LAS. Het onderzoek ecologische verbindingszones en het ideeënboek natuur inclusief ontwerp zijn hiervoor belangrijke startpunten . **Meekoppelkansen riool** Gorinchem heeft de overstap gemaakt van straatgerichte rioolvervanging naar een wijkgerichte aanpak. Bij een wijkgerichte aanpak is het mogelijk meer koppelkansen van zowel interne als externe stakeholders te verzilveren binnen de gestelde budgetten. Dit vraagt voorafgaand aan een project een grotere en langdurige inspanning omdat de uitvoering complexer wordt. De belangrijkste meekoppelkansen zijn naast wegbeheer ook mobiliteit, klimaat adaptatie en de energietransitie. Binnen Gorinchem komen grote delen van de Gildenwijk en Wijdschild vanuit de rioolvervangingopgaven voor deze aanpak in aanmerking. Deze wijken gebruiken we als pilot. Ook starten we met het onderzoek naar mogelijkheden om de afvoer van hemelwater uit de benedenstad te verbeteren. De huidige verbinding is singulier uitgevoerd en heeft de eindelevensduur bereikt. Dit vormt een risico in het watersysteem, zeker als ook de mogelijke klimaatveranderingen meegenomen worden. **Biodiversiteit** Ecologische groenbeheer en behoud van flora en fauna in de openbare ruimte is vastgelegd in het beleid openbare ruimte Buitengewoon groen. Met inwoners, vrijwilligers en organisaties zoals Prachtlint, Stichting Gorinchem Natuurlijk Groen, het Natuurcentrum en de Natuur- en Vogelwacht Alblasserwaard werken we continu aan het behoud en versterking van biodiversiteit. Dit is terug te zien in deelname aan het stimuleren van groene daken via subsidie, campagne asbest/ groene daken, bijenmonitor, het stegenplan, tuincoachsessies, bomenplantactie in het voorjaar en komend najaar, de aanleg van twee tiny forests (een is inmiddels gereed) en participatie in het groenste fietsnetwerk van Nederland. Er wordt ingezet op het vergroten van biodiversiteit bewustzijn via de gemeentelijke kanalen, sociale media, persberichten en Gorinchem Duurzaam weken. Bij herinrichtingsprojecten zoals de Haarsekade en Arkelsedijk wordt een integrale aanpak met natuurinclusief, klimaatadaptief en energieneutrale ontwerpen beoogd. In het kader van het warmtenet, wordt in de Gildenwijk een soortenmanagement plan uitgevoerd. Daarnaast wordt het thema biodiversiteit als uitgangspunt opgenomen in de te ontwikkelen Lokale Adaptatie Strategie (LAS).

Onderwerp	Toelichting prioriteiten en aandachtspunten
Afval- en Grondstoffenbeleid	Na vaststelling van het nieuwe afvalbeleid op 24 juni 2021 door de gemeenteraad is, samen met de GR Waardlanden en de overige deelnemende gemeenten, voortvarend gestart met de implementatie daarvan. De eerste stap is de harmonisatie van de voormalige gemeente Vianen. Inmiddels is ook gestart met het ombouwen van de containers en het plaatsen van GFT-behuizingen voor de hoogbouw. Uiteindelijk met als doel het verminderen van het afvaltoerisme en het aantal bijplaatsingen van afval naast de containers. Veel werkzaamheden verlopen goed. Maar in toenemende mate hebben opdrachtgevers van Waardlanden leverings- en personele problemen. Ook de organisatie zelf ondervindt problemen met de huidige schaarste. Het onderdeel invoering diftar per 1 januari 2023 uit de strategienota komt hiermee ernstig onder druk. In het najaar zal over de daadwerkelijke temporisering een beslissing worden genomen.

Duurzaamheid (bedragen x € 1.000)	Begroting 2022	Bijstelling	V/N	Bijgestelde raming	Prognose	Nummer Toelichting
TV72 Riolering	3.221	-88	V	3.133	3.133	
TV73 Afval	5.479	-160	V	5.319	5.319	1
TV74 Milieubeheer	2.291	644	N	2.935	2.935	2
TV75 Begraafplaatsen en crematoria	413	6	N	419	419	
Lasten	11.404	402	N	11.806	11.806	
TV72 Riolering	3.857	-		3.857	3.857	
TV73 Afval	5.339	-148	N	5.191	5.191	1
TV74 Milieubeheer	313	486	V	799	799	2
TV75 Begraafplaatsen en crematoria	396	-		396	396	
Baten	9.905	338	V	10.243	10.243	
Totaal van saldo baten en lasten	-1.499	-64	N	-1.563	-1.563	
Stortingen in reserves	368	-		368	368	
Onttrekking aan reserves	1.354	120	V	1.474	1.474	3
Saldo	**-513**	**56**	V	**-457**	**-457**	

Nr.	Bijstelling en prognose exploitatiebudgetten
1	De begrotingswijziging 2022 van Waardlanden leidt tot een bijstelling van de lasten voor afvalinzameling (plus € 145.000) en afvalverwerking (minus € 305.000). Door het hanteren van een onjuist gegeven bij het opstellen van de begroting 2022, is de raming Afvalstoffenheffing € 148.000 hoger dan de werkelijk gerealiseerde opbrengst. Het saldo van deze afwijkingen van € 12.000 wordt verrekend met de egalisatiereserve Tarieven afvalstoffen (lagere onttrekking). De helft van de aangepaste kosten voor straatvegen (veegvuil en -slib) van € 81.000 kunnen we betrekken bij de bepaling van de tarieven Riolering en de verrekening met de egalisatievoorziening Riolering. Zie ook de toelichting op programma 3 Verkeer en Vervoer, TV21. Voor 2022 leidt dit tot een lagere storting van € 41.000 in de egalisatievoorziening Riolering.
2	Dit betreft het bijstellen van diverse budgetten zoals het bestrijden van de energiearmoede (€ 366.000) en de regeling reductie energiegebruik woningen (€ 111.000). Daarnaast is conform eerder genomen besluit het onderzoeksbudget voor het warmtenet ad € 50.000 ter beschikking gesteld (dekking uit reserve duurzaamheid). Ook wordt in overeenstemming met eerdere besluiten € 82.000 budget ter beschikking gesteld voor de diverse duurzaamheidsprojecten (dekking uit reserve duurzaamheid). Bovenstaande punten bedragen in totaal € 609.000, de resterende verschillen betreffen kleine aanpassingen.
3	Zoals bij TV74 aangegeven houdt de onttrekking uit de reserve duurzaamheid voor € 50.000 verband met het warmtenet en voor € 82.000 met diverse duurzaamheidsprojecten. Daarnaast wordt er € 12.000 minder onttrokken in verband met de mutatie van de egalisatiereserve reiniging.

Investeringen (bedragen x € 1.000)	Budget	Bijstelling	V/N	Bijgestelde raming	Nummer Toelichting
GRP 2020	760			760	
GRP 2021	1.175			1.175	
GRP 2022	1.075			1.075	
Beschoeiingen 2020	538			538	
Beschoeiingen 2021	203			203	
Beschoeiingen 2022	244			244	
Watercapaciteit	75			75	
Lasten	**4.070**	**-**		**4.070**	
GRP 2020	760			760	
GRP 2021	1175			1.175	
GRP 2022	1075			1.075	
Baten	**3.010**	**-**		**3.010**	
Totaal investeringen	**1.060**	**-**		**1.060**	

3.9 Programma 9 Volkshuisvesting, Ruimtelijke ordening en Stedelijke vernieuwing

Onderwerp	Toelichting prioriteiten en aandachtspunten
Omgevingswet	De Omgevingswet wordt naar verwachting op 1 januari 2023 van kracht. Het betreft een grote wetswijziging op het gebied van de fysieke leefomgeving. De voorbereiding hierop vindt plaats door de uitvoering van het door de gemeenteraad vastgestelde Programma- en actieplan ‘Invoering Omgevingswet 2020-2029’. Dit programma wordt elke twee jaar geactualiseerd totdat de Omgevingswet volledig is ingevoerd (uiterlijk 2029). De geactualiseerde versie is in september 2022 met de gemeenteraad besproken.
Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (VTH)	In het derde en vierde kwartaal 2022 wordt het huidige beleid VTH, voor zover nodig, aangepast aan de Omgevingswet. Het VTH-systeem waarmee nu wordt gewerkt - conform de huidige wetgeving – wordt ook voorbereid op de Omgevingswet en het daarbij behorende systeem: het Digitale Stelsel Omgevingswet DSO.
Transformatie	De vaststelling van het bestemmingsplan Arkelsedijk is vanwege de nieuwe grondeigenaar vertraagd. Dit is nu voorzien in 2023 . De ontwikkelaar wil na de inwerkingtreding van het bestemmingsplan zo snel mogelijk starten met fase 1 van de woningbouw.
Woon- en Transformatievisie	In het traject om te komen tot een programmatische aanpak voor de woningbouwprogrammering, is in april 2022 de startnotitie ‘Stedelijke Vernieuwing’ door de gemeenteraad vastgesteld. Daarnaast hebben er voor de herstructureringslocaties van Poort6 in de Haarwijk en de Gildenwijk inmiddels diverse workshops plaatsgevonden. Het stedenbouwkundig plan voor de locatie Haarwijk-Oost is gepresenteerd tijdens de I&O-sessies van 7 april en 16 juni 2022. Voor de Gildenwijk heeft dit plaatsgevonden tijdens de I&O-sessie van 30 juni 2022. De manier waarop de urgentieverlening wordt uitgevoerd is geëvalueerd. Met de uitkomsten hiervan wordt nu samen met Poort6 beoordeeld hoe hier een vervolg aan wordt gegeven. In regionaal verband wordt een onderzoek naar schaarste op de woningmarkt uitgevoerd. De aanleiding voor dit onderzoek is de mogelijkheid die de wet vanaf 1 januari 2022 geeft om voor de bestaande woningvoorraad opkoopbescherming in te voeren. Voorwaarde voor invoering is dat wordt aangetoond dat er schaarste bestaat als bedoeld in de Huisvestingswet. De resultaten van dit onderzoek worden in Q3 opgeleverd.
Ontmoetingsplekken	Bij onderhoudswerkzaamheden werk aan de stad houden we rekening met de ontmoetingsfunctie van bepaalde plekken en pleinen. Daar waar kan spelen we in op verzoeken van bewoners of scholen om de aantrekkelijkheid te vergroten. Bijvoorbeeld in Hoog Dalem of bij de sportvelden. De verschillende visies van de stad pleiten voor een toegankelijke stad waar je plezierig in beweegt van A naar B en waar je je thuis voelt. Dit is een gespreksonderwerp in de verschillende wijkplannen en gebiedsvisies die gemaakt worden, zoals voor de Gildenwijk. De gemeente faciliteert het gesprek met de stad hierover en stimuleert een uitwerking ervan.

VROSV (Bedragen x € 1.000)	Begroting 2022	Bijstelling	V/N	Bijgestelde raming	Prognose	Nummer Toelichting
TV81 Ruimtelijke Ordening	920	283	N	1.203	1.203	1
TV82 Grondexploitatie (niet bedrijventerrein)	3.613	80	N	3.693	3.693	2
TV83 Wonen en bouwen	2.248	4	N	2.252	2.227	4
Lasten	6.781	367	N	7.148	7.123	
TV81 Ruimtelijke Ordening	9	283	V	292	292	1
TV82 Grondexploitatie (niet bedrijventerrein)	4.050	127	V	4.177	4.964	2,3
TV83 Wonen en bouwen	1.730	-180	N	1.550	1.570	5
Baten	5.789	230	V	6.019	6.826	
Totaal van saldo baten en lasten	-992	-137	N	-1.129	-297	
Stortingen in reserves	494	-36	V	458	458	6
Onttrekking aan reserves	66	37	V	103	103	7
Saldo	**-1.420**	**-63**	N	**-1.483**	**-651**	

Nr.	Bijstelling en prognose exploitatiebudgetten
1	Voor het project Vliegende Brigade en Vleugels van de stad is er een subsidie ontvangen van ca. € 283.000 om hier uitvoering aan te geven.
2	Voor het project Arkelsedijk is een bijdrage ontvangen van € 135.000. Dit leidt tot een budgettaire bijstelling van de begroting met € 135.000 (baten en lasten). Op diverse grondexploitaties zijn aanpassingen gedaan. Deze zorgen voor lagere baten en lasten van € 54.000. Hiermee wordt het grootste deel van de € 80.000 hogere lasten verklaard. Voor de plankosten CV Hoog Dalem is een hogere bijdrage ontvangen ad € 88.000. Voor de bovenwijkse voorzieningen van CV Hoog Dalem is € 36.000 minder ontvangen. In combinatie met het bovenstaande wordt hiermee € 133.000 aan hogere opbrengsten verklaard.
3	In de prognose wordt rekening gehouden met een winstneming bij Lingewijk Noord van € 628.000 en bij de Kleine Haarsekade van € 126.000. De voorziening bij Mollenburg neemt af met € 33.000. Per saldo levert dit in de prognose aan baten € 787.000 op.
4	De lagere lasten ad € 71.000 worden veroorzaakt door de overheveling van een tweetal budgetten naar een ander taakveld (€ 93.000). Voor de uitvoering van het Stegenplan is een bedrag van € 37.000 benodigd. Hiervoor onttrekken we een bedrag van € 37.000 aan de bestemmingsreserve Stegenplan. Dit leidt tot een eenmalige budgettair neutrale wijziging van de begroting.
5	De baten zijn voor € 180.000 verlaagd in verband met het uitstel van de plaatsing van windmolens op Groote Haar.
6	De storting ad. € 36.000 houdt verband met de bovenwijkse voorzieningen van CV Hoog Dalem. Door de lagere opbrengsten dan geraamd kunnen we minder dan beoogd in de reserve Infrastructuur storten.
7	Voor de uitvoering van het Stegenplan wordt eenmalig een bedrag van € 37.000 aan de bestemmingsreserve Stegenplan onttrokken.

Investeringen (bedragen x € 1.000)	Budget	Bijstelling	V/N	Bijgestelde raming	Nummer Toelichting
Bouwrijp maken windmolens Groote Haar	60	-		60	
Lasten	**60**	**-**		**60**	
Bouwrijp maken windmolens Groote Haar	**60**			60	
Baten	**60**	**-**		**60**	
Totaal investeringen	**0**	**-**		**0**	

3.10 Algemene dekkingsmiddelen

Overzicht algemene dekkingsmiddelen (bedragen x € 1.000)	Begroting 2022	Bijstelling	V/N	Bijgestelde raming	Prognose	Nummer Toelichting
TV05 Treasury	153	-272	V	-119	-119	1,2
TV061 OZB Woningen	141	-		141	141	
TV062 OZB- niet woningen	107	-		107	107	
TV063 Parkeerbelasting	200	-		200	200	
TV064 Belasting Overig	281	-		281	281	
TV08 Overige baten en lasten	-256	155	N	-101	-101	4
Lasten	626	-116	V	510	510	
TV05 Treasury	380	374	V	754	754	1,2
TV061 OZB Woningen	4.832	-		4.832	4.832	
TV062 OZB- niet woningen	5.308	-		5.308	5.308	
TV063 Parkeerbelasting	1.734	-103	N	1.631	1.631	3
TV064 Belasting Overig	351	-14	N	337	337	
TV07 Alg. uitkering en uitk. Gemeentefonds	80.770	-		80.770	81.205	4
TV08 Overige baten en lasten	11	269	V	280	280	5
Baten	93.386	524	V	93.910	94.345	
Totaal van saldo baten en lasten	92.760	641	V	93.401	93.836	
Stortingen in reserves	26	357	N	383	383	6
Onttrekking aan reserves	2.855	-		2.855	2.855	
Saldo	**95.589**	**284**	V	**95.873**	**96.308**	

Nr.	Bijstelling en prognose exploitatiebudgetten
1	De rentelasten zijn € 187.000 lager dan begroot. Dit is het gevolg van de vertraagde uitvoering van de investeringen en de hierdoor lager dan begrote schuldpositie.
2	De dividendinkomsten zijn verhoogd (€ 74.000) omdat de dividenduitkering van BNG hoger is dan verwacht. Daarnaast is een winstuitkering ontvangen van verbonden partij ROM-S van € 340.000. Het overige verschil in baten wordt veroorzaakt door kleinere mutaties.
3	Als gevolg van corona zijn de opbrengsten van het straatparkeren in het 1e kwartaal van 2022 lager dan begroot. Op basis hiervan zijn de baten verlaagd met € 103.000.
4	In de prognose is rekening gehouden met een compensatie van € 435.000 door het Rijk voor gederfde inkomsten in 2021 als gevolg van corona. Het gaat met name om compensatie voor lager gerealiseerde parkeeropbrengsten.
5	De hogere lasten worden veroorzaakt van de verkoop van een woonark (afboeking van de boekwaarde ad € 115.000). Hier tegenover staat bij hetzelfde taakveld een baat van € 269.000. Het resterende verschil op dit taakveld bestaat uit diverse kleine verschillen.
6	Het totale renteresultaat ad € 357.000 dat wordt gerealiseerd over alle programma's, wordt zoals afgesproken met de gemeenteraad in de aflossingsreserve gestort.

3.11 Overhead, vennootschapsbelasting en onvoorzien

Overhead Overhead, VPB en onvoorzien (bedragen x € 1.000)	Begroting 2022	Bijstelling	V/N	Bijgestelde raming	Prognose	Nummer Toelichting
TV04 Overhead	12.629	366	N	12.995	12.995	1,2,3,4
TV09 Vennootschapsbelasting	-	-		-		
Onvoorzien	100	-		100	100	
Lasten	12.729	366	N	13.095	13.095	
TV04 Overhead	512	6	V	518	518	
Baten	512	6		518	518	
Totaal van saldo baten en lasten	-12.217	-360	N	-12.577	-12.577	
Stortingen in reserves	-	-		-		
Onttrekking aan reserves	16	162	V	178	178	5
Saldo	**-12.201**	**-197**	N	**-12.398**	**-12.399**	

Nr.	Bijstelling en prognose exploitatiebudgetten
1	De hogere lasten ad € 160.000 worden veroorzaakt door het ter beschikking stellen van het budget voor Gorinchem Duurzaam Digitaal € 76.000 (ten laste van de reserve ICT). Daarnaast zijn er twee budgetten van taakveld 83 overgeheveld naar het taakveld overhead (€ 54.000).
2	Voor de doorontwikkeling van de organisatie is de reserve organisatieontwikkeling beschikbaar. Hieruit worden de kosten betaald om doorontwikkeling van de organisatie mogelijk te maken. Het budget wordt met € 86.000 verhoogd ten laste van de reserve organisatieontwikkeling.
3	Een correctie op de salarisbudgetten zorgt voor € 46.000 aan hogere lasten.
4	De totale loonkosten stijgen met € 208.000 als gevolg van een verschil in de geraamde loonstijging in de begroting en de werkelijke CAO-loonstijging.
5	Voor Gorinchem Duurzaam Digitaal is € 76.000 ter beschikking gesteld die wordt gedekt uit de reserve ICT. Vanuit de gevormde reserve organisatieontwikkeling wordt € 86.000 ingezet voor de doorontwikkeling van de organisatie.

Investeringen (bedragen x € 1.000)	Budget	Bijstelling	V/N	Bijgestelde raming	Nummer Toelichting
Informatiebeleid 2018	540			540	
Communicatie 2019	65			65	
Software en hardware 2020	280			280	
Software en hardware 2022	180			180	
Herinrichting hal stadhuis	75			75	
Vervangingsplan inventaris 2021	196			196	
Vervangingsplan inventaris 2022	112			112	
Warmtenet stadhuis	186			186	
Lasten	1.634	-		1.634	
Totaal investeringen	**1.634**	**-**		**1.634**	

4 Reserves en Voorzieningen

De onderstaande tabel geeft alle in de begroting opgenomen stortingen en onttrekkingen van reserves en voorzieningen weer, inclusief de actuele verwachtingen.

Reserves Bedragen x € 1.000	Budget	Bijstelling	Actuele verwachting	Nummer Toelichting
Algemene reserve	1.795	-	1.795	
Infrastructuur	3.394	396	3.790	1)
Egalisatiereserve afvalstoffenheffing	368	-	368	
Sociaal domein	2.529	515	3.044	2)
Aflossingsreserve	26	357	383	3)
Perspectief Jeugd en Jongeren	84	-	84	
Afschrijvingsreserve	2.334	-	2.334	
Stortingen	**10.530**	**1.268**	**11.798**	
Algemene reserve	300	11	311	4)
Infrastructuur	110	414	524	5)
Egalisatiereserve afvalstoffenheffing	457	-12	445	6)
Stegen binnenstad		37	37	7)
Sociaal domein	1.217	-	1.217	
Duurzaamheid	847	132	979	8)
Organisatie-ontwikkeling		86	86	9)
IFFG	50		50	
ICT	16	76	92	10)
Stedelijke ontwikkeling	66	-	66	
Dekkingsreserve IAC	1.550	-737	813	11)
Perspectief Jeugd en Jongeren	30	-	30	
Afschrijvingsreserve	75	2	77	12)
Onttrekkingen	**4.717**	**10**	**4.727**	
Totaal mutaties reserves	**5.813**	**1.258**	**7.071**	

Voorzieningen Bedragen x € 1.000	Budget	Bijstelling	Actuele verwachting	Nummer Toelichting
Pensioenverplichtingen bestuurders	400	-11	389	13)
Wachtgelden		844	844	14)
Reparatie WW	12		12	
Rioolheffing	249	-41	208	15)
Vervanging riolering	1.075		1.075	
Afkoopsommen grafrechten	182		182	
Meerjaren onderhoudsplannen	2.171		2.171	
Grondexploitatie Mollenburg	223		223	
Grondexploitatie bedr. terrein Gorinchem Noord / Groote Haar	111	-8	103	16)
Stortingen	4.423	785	5.208	
Pensioenverplichtingen bestuurders			-	
Wachtgelden bestuurders en medewerkers	203	215	418	17)
Vervanging riolering	1.075		1.075	
Afwaardering bedrijfsgebouwen, woningen, gronden en voorraden	66	66	132	18)
Afkoopsommen grafrechten	173		173	
Vervangen spiltrap Caribabad		123	123	19)
Meerjaren onderhoudsplannen	7.448		7.448	
Grondexploitatie Hoog Dalem		163	163	20)
Grondexploitatie Mollenburg	11.373	-11.373	-	21)
Onttrekkingen / bestedingen	20.338	-10.806	9.532	
Totaal mutaties voorzieningen	**-15.915**	**11.592**	**-4.323**	

Nr.	Bijstelling stortingen/onttrekkingen reserves en voorziening
1	De storting in de reserve Infrastructuur van € 431.000 houdt verband met de lagere kapitaallasten uit de mobiliteitsvisie als gevolg van de vertraagde faseringen. De verlaging van de storting ad € 36.000 houdt verband met de bovenwijkse voorzieningen van CV Hoog Dalem. De opbrengsten lager dan verwacht en zodoende wordt er minder in de reserve Infrastructuur gestort.
2	De voor- en nadelen op het programma Sociaal domein worden (per jaar) verrekend met de reserve Sociaal domein. De bijstellingen worden hoofdzakelijk veroorzaakt door de Wmo-onvoorzien, de Wmo-begeleiding en huishoudelijke ondersteuning (€650.000), arbeidsparticipatie (€ 177.000) minimabeleid en amendement mantelzorg (-€ 269.000). De resterende verschillen betreffen kleine aanpassingen.
3	Het totale renteresultaat ad € 357.000 dat wordt gerealiseerd over alle programma's wordt zoals afgesproken met de gemeenteraad in de aflossingsreserve gestort.
4	Voor de kosten voor de verhuizing van Het Kleurenlint en de opening van de brede school Dalemplein wordt een bedrag van € 11.000 onttrokken aan de algemene reserve. Het restant van € 87.000 (oorspronkelijk beschikbaar in 2022: € 98.000) blijft in de algemene reserve en is vrij besteedbaar.
5	De onttrekking uit de reserve infrastructuur is het gevolg van het wederom ter beschikking stellen van onderzoeks- en uitvoeringsbudgetten ad € 414.000.
6	De bijdrage Waardlanden voor inzameling en verwerking huisafval is € 160.000 lager en de opbrengst afvalstoffenheffing is € 148.000 lager. Per saldo betekent dit een voordeel van € 12.000 dat ten gunste komt van de tarieven. Echter, omdat tarieven gedurende het jaar niet worden bijgesteld, wordt deze € 12.000 verrekend met de reserve via verlaging van de geraamde onttrekking.

Nr.	Bijstelling stortingen/onttrekkingen reserves en voorziening
7	De onttrekking aan de reserve van € 37.000 wordt veroorzaakt door het ter beschikking stellen voor het Stegenplan.
8	De onttrekking uit de reserve duurzaamheid houdt voor € 50.000 verband met het warmtenet en voor € 82.000 met diverse duurzaamheidsprojecten.
9	Vanuit de gevormde reserve organisatieontwikkeling wordt € 86.000 ingezet voor de doorontwikkeling van de organisatie.
10	Voor Gorinchem Duurzaam Digitaal is € 76.000 ter beschikking gesteld die wordt gedekt uit de reserve ICT.
11	Door de vertraging in het I_lab-project en het afsplitsen van de verhuizing Hippos naar programma 6 wordt de onttrekking aan de dekkingsreserve I_lab voor 2022 met € 1.237.000 verlaagd. Voor de dekking van de bijdrage van € 500.000 aan de paardensportvereniging Hippos wordt een onttrekking van € 500.000 gedaan aan de dekkingsreserve I_lab.
12	De vrijval betreft voornamelijk een vrijval van de afschrijvingsreserve 360 graden camera's in verband met een lagere aanschafwaarde van de camera's dan geraamd.
13	Het beginsaldo van de voorziening wachtgelden is lager dan het geraamde saldo. het gevolg is dat de rentetoevoeging over het beginsaldo naar beneden moet worden bijgesteld.
14	De voorziening van de wachtgelden voor bestuurders is geactualiseerd. Hieruit blijkt dat er € 844.000 moet worden toegevoegd aan de voorziening. Dit heeft voornamelijk te maken met het vertrek van de wethouders na de gemeenteraadsverkiezingen
15	De lasten voor straatvegen worden voor 50% toegerekend aan de tarieven rioolheffing. De extra kosten hiervoor ad € 81.116 komen dus voor € 40.558 ten laste van de tarieven. Echter, omdat tarieven gedurende het jaar niet worden bijgesteld, wordt deze € 40.558 verrekend met de voorziening via verlaging van de geraamde storting.
16	Het beginsaldo van de voorziening bedrijventerrein Gorinchem Noord/Groote Haar is lager dan het geraamde saldo. het gevolg is dat de rentetoevoeging over het beginsaldo naar beneden moet worden bijgesteld.
17	Uit de actualisatie van de voorziening wachtgelden blijkt dat de bestedingen in 2022 toenemen met € 189.000. tevens is er een vrijval met betrekking tot wachtgelden medewerkers € 26.000. Bij het opstellen van de jaarrekening wordt beoordeeld of de voorziening toereikend is.
18	Voor de dekking van de afwaardering van de noodlokalen (restantboekwaarde) aan de Laagdalemse weg is een voorziening gevormd. Na de sloop van het gebouw valt in 2022 de voorziening van € 66.000 vrij.
19	In 2021 is een voorziening gevormd voor de vervanging van een spiltrap in het Caribabad. Deze wordt dit jaar vervangen.
20	De onttrekking betreft de besteding regeling middengebied grondexploitatie Hoog Dalem.
21	Uit de herziening van de grondexploitatie Mollenburg blijkt dat deze niet in 2022 wordt afgewikkeld, maar in 2023. De in 2022 geraamde onttrekking aan de voorziening vervalt hierdoor.

5 Bijlagen

5.1 Afkortingen

A

- **ASM:** Athletic Skills Model
- **AV:** Alblasserwaard-Vijfheerenlanden

B

- **BBV:** Besluit Begroting en Verantwoording
- **BIZ:** Bedrijven Investeringszone
- BNG: Bank Nederlandse Gemeenten
- **BOA:** Buitengewoon opsporingsambtenaar
- **BSO:** Buitenschoolse opvang

C

- **CAO:** Collectieve arbeidsovereenkomst
- **CTV:** Corona Toegangsbewijs
- **CUR:** Camera-uitleesruimte
- **CV:** Commanditaire Vennootschap
- **CVO:** Christelijk Voortgezet Onderwijs

D

- **DG&J:** Dienst Gezondheid & Jeugd
- **DSO:** Digitale Stelsel Omgevingswet
- **DVO:** Dienstverleningsovereenkomst

E

- **ENG:** Energieneutrale gebouwen
- **ESF:** Europees Sociaal Fonds

G

- **GFT:** Groente-, fruit- en tuinafval
- **GGD:** Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst
- **GGZ:** Geestelijke Gezondheidszorg
- **GHV:** Gorinchemse Handbalvereniging
- **GR:** Gemeenschappelijke Regeling
- **GRP:** Gemeentelijke Rioleringsplan

I

- **IAC:** Innovatie- en Afstudeercentrum
- **IHP:** Integraal Huisvestingsplan
- **IVP:** Integraal Veiligheidsplan
- **I&O:** Informatie & Ontmoeting

J

- **JNV:** Jeugdhulp naar Voren

L

- **LAS:** Lokale Adaptatiestrategie

M

- **Mln**: Miljoen

O

- **OVO:** Openbaar Verenigd Onderwijs
- **OKK:** Oefening Kweekt Kracht
- **OZB:** Onroerende zaakbelasting

P

- **PPN:** Perspectiefnota

R

- **RAS:** Regionale Adaptatiestrategie
- **RBIC:** Regionale Beroepen- en Innovatiecampus
- **RES:** Regionale Energiestrategie
- **RIEC:** Regionale Informatie- en Expertise Centra
- **RMA:** Regionaal Maatschappelijke Agenda
- RMT: Regionaal Mobiliteitsteam
- **ROM-S:** Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Schelluinen-West

S

- **SAH:** Subsidie Aardgasvrije Huurwoningen
- **SGS:** Stichting Gorinchemse Sportaccomodaties
- **SKG:** Stichting Kinderopvang Gorinchem
- **SOJ:** Serviceorganisatie Jeugd
- **SZW:** Sociale Zaken en Werkgelegenheid

T

- **TV:** Taakveld
- **TONK:** Tijdelijke Ondersteuning Noodzakelijke Kosten
- **Tozo:** Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers

V

- **VRZHZ:** Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid
- **VTH:** Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving
- **VVE:** Vereniging van Eigenaars

W

- **Wmo:** Wet Maatschappelijke Ondersteuning
- **WSP:** Werkgevers Servicepunt

Gemeente Gorinchem
Stadhuisplein 1
Postbus 108 / 4200 AC Gorinchem
Telefoon: 14 0183
gemeente@gorinchem.nl

gorinchem.nl

Gemeente Gorinchem

Schriftelijke vragen tussentijdse rapportage 2022

Inhoudsopgave

1 Vragen CDA 2

2 Vragen D66 3

3 Vragen ChristenUnie/SGP 7

4 Vragen Stadsbelang 8

1 Vragen CDA

Programma 1: er is een stijging van 54k voor de uitbreiding van het aantal wethouders. Zijn er ook (verwachte) kosten die stijgen voor uitbreiding in de ondersteunende diensten? Zo ja, welke en hoeveel?
De uitbreiding van het aantal wethouders leidt alleen tot een stijging van de loonkosten. Wij verwachten verder geen stijging van kosten op andere terreinen.

Prog 1: de gedeeltelijke leegstand van stadhuisplein staat op 213k negatief. Is er zicht op invulling hiervan? Zo ja, op welke termijn?
Op dit moment onderzoekt de gemeente met een tweetal sociale partners of ze met elkaar een gezamenlijk dienstverleningsconcept kunnen maken. Met één ontmoetingslocatie aan het stadhuisplein. Een toekomstbestendige invulling van het gedeeltelijk leegstaande kantoorgebouw maakt onderdeel uit van dit onderzoek. De totstandkoming van een eventuele nieuwe invulling zal niet eerder dan in 2024 te realiseren zijn. Tot die tijd worden de ‘leegstaande ruimtes’ tegen beperkte vergoeding ter beschikking gesteld aan diverse maatschappelijke instellingen.

Prog 5: onder 10. Er wordt aangegeven dat de huren in de gemeentelijke gymzalen zijn gestegen. Zijn er nog huurders gestopt vanwege de kostenstijging in de gymzalen? Zo ja, hoeveel?
Er is via de gewijzigde tarievenstructuur geen sprake van een substantiële verhoging van de huurtarieven, maar van een verschuiving. De toename van de baten wordt veroorzaakt door een correctie (herstel toepassen indexatie) en de juiste verwerking van de baten voor het sportpunt Elzenhof. Omdat de gemeente de huurlasten voor het gymnastiekonderwijs voor haar rekening neemt, nemen de lasten analoog (budgettair neutraal) toe. Er zijn geen overige huurders afgehaakt door de wijziging van de huurprijzen voor gemeentelijke gymzalen. Er is zelfs sprake van een lichte toename.

Prog. 9: het uitstel van plaatsing van windmolens op Groote Haar levert een nadeel op van 180k. Is er nog zicht op realisatie en zo ja, op welke termijn?
Energie Groote Haar BV (EGH) is nog altijd voornemens om windturbines te realiseren. Tegen de verleende vergunningen lopen op dit moment echter bezwaar- en beroepszaken. Zodra hier duidelijkheid op is, zal EGH de realisatie weer oppakken, een termijn is hiermee nog niet te geven.

2 Vragen D66

Pag 6. Er wordt voorgesteld om 200k uit de rijkssteun voor cultuur over te hevelen voor een reactivatieplan cultuur. In de jaarrekening 2021 werd ook al voorgesteld om 370k vanuit de rijkssteun over te hevelen naar 2022. Waar is het bedrag van 170k in de tussenliggende periode aan besteed? En verder: in de turap staat dat de plannen voor het overschot (200k) nog niet concreet zijn. Ontstaat er dan niet het moment om dat overschot terug te laten vloeien naar de algemene middelen, zodat er weer een integrale afweging kan plaatsvinden? Graag toelichting op de financiële spelregels hieromtrent.
Bij de jaarrekening 2021 is er € 370.000 overgeheveld voor 2022. Deze € 370.000 is inclusief de € 200.000, die bij de jaarrekening 2020 is overgeheveld naar 2021 voor de reactivatie van Gorinchem (cultureel, economisch en sociaal). In 2021 en ook in 2022 is aan dit plan mede vanwege de coronacrisis geen uitvoering gegeven. De plannen voor de € 200.000 voor het reactivatieplan zijn inderdaad nog niet concreet. Gezien de positieve ontwikkelingen op cultureel vlak, verwachten we deze € 200.000 niet meer sec voor cultuur nodig te hebben. We onderzoeken op dit moment de mogelijkheden om deze middelen (in brede samenhang met cultuur) extra op reactivering en innovatie op sociaal en economisch vlak in te zetten. Van de resterende € 170.000 hebben wij o.a.€ 25.500 extra ingezet voor de culturele evenementen en €30.000 voor de tijdelijke openstelling van De Nieuwe Doelen. Daarnaast is er nog een vijfde schadeperiode (eerste helft 2022) die medio november 2022 wordt gecompenseerd. Het subsidieplafond voor de vijfde schadeperiode is € 85.000.

‘Artikel 5. Autorisatiebeleid begroting en investeringsbudgetten’ van onze financiële verordening bepaalt dat niet-bestede delen van budgetten met een incidenteel karakter bij de jaarstukken gemotiveerd kunnen worden bestemd voor besteding in een later jaar, mits dit past binnen het doel waarvoor het budget beschikbaar is gesteld. Het college doet daartoe via een voorstel ‘bestemming jaarrekeningresultaat’ in de Jaarstukken een voorstel aan de gemeenteraad, die hierover een besluit neemt.

Indien het college een voorstel met deze strekking tot bestemming van het rekeningresultaat 2022 doet, is het aan de gemeenteraad om hierover een besluit te nemen.

Pag 6. Het budget voor inclusief onderwijs en duurzaamheid op locaties retranchement en andere samenhangende werkzaamheden worden niet meer in 2022 besteed. Wat is de verklaring voor deze vertraging?
Door bouwkostenstijgingen is het nog niet mogelijk om het nieuwbouwtraject Retranchement aan te besteden omdat de beschikbare middelen, waaronder extra budget voor meer inclusief onderwijs en verduurzaming, ontoereikend zijn. Na de begrotingsraad van november 2022 zal het nieuwbouwproject, mits de benodigde middelen beschikbaar worden gesteld, worden opgestart.

Pag 7. Welke indicatie is nu te geven van het weerstandsvermogen op basis van de prognose algemene reserve ultimo boekjaar in relatie tot de meest actuele risico’s?
Het weerstandsvermogen is voor de begroting 2023 bepaald op 2,43. Inclusief de septembercirculaire wordt een ratio van 2,54% gehaald. Hierbij is het risico voor energieprijzen, renteontwikkeling en bouwkosten geactualiseerd. De stijgende energiekosten voor het Caribabad en andere verenigingen of stichtingen zijn niet meegenomen.

Pag 11. In 2022 werken we verder aan projecten en investeringen die op lange termijn de lokale economie versterken. Welke projecten zijn dit en wanneer heeft hier besluitvorming over plaatsgevonden?
Dit gaat over de investeringsagenda economie cq re-activatieplan corona waaronder de financiering van Gorkum Next, het initiatievenfonds, de kennisvoucherregeling, klaar voor de start na corona, het versnelllen en versterken van de binnenstad waaronder het warenhuis. Besluitvorming hierover heeft plaatsgevonden in de raden van 24 september 2020, 23 februari 2021 en 14 april 2021.

Pag 11. Van het Rijk is 51k aan compensatie ontvangen voor de meerkosten die worden gemaakt bij de uitvoering van de Wmo. Hoe dragen deze middelen bij aan het wegwerken van de wachtlijsten voor de Wmo?
De ontvangen compensatie van 51k over 2022 heeft betrekking op compensatie van corona-kosten. Uit de middelen

zijn Wmo aanbieders gecompenseerd voor gemaakte extra kosten die verband houden met corona. De ontvangen middelen zijn volledig besteed. Los van het feit dat de middelen corona-gerelateerd waren, zou inzet ook niet hebben geleid tot wegwerken van wachtlijsten. De ontstane wachtlijsten binnen de Wmo zijn namelijk ontstaan als gevolg van tekort aan personeel op de arbeidsmarkt.

Pag 12. In 2022 zijn de toegekende subsidies beheerd. Is er een overzicht van subsidies die in 2022 zijn toegekend, met inzicht in toegekend project en hoogte van de subsidie?
Naast het beheer van eerder toegekende subsidies zijn medio 2022 de volgende subsidies toegekend:

- woningbouwproject stedelijke vernieuwing Haarwijk Oost voor versnelling sociale woningbouw en midden huur - € 250.000
- woningbouw stedelijke ontwikkeling 3.0 Gorinchem West voor inzet externe capaciteit en expertise - € 150.000
- meekoppelkansen dijkversterking Gorinchem – Waardenburg vanuit erfgoedlijn Oude Hollandsche Waterlinie / erfgoeddeal - € 721.000
- restauratie schilderij ‘Kwartierstaat der Arkels’ door de Vereniging Rembrandt - € 3.419
- arbeidstoeleiding leerlingen in het PrO/vso vanuit het ESF+ (Europees Sociaal Fonds+) - € 60.730

Totaal € 1.185.149

Volgend jaar zullen we de gemeenteraad meenemen in de materie en de ontwikkelingen m.b.t. de verwerving van subsidies.

Pag 15. Welke activiteiten worden precies verricht met 51k voor de aanpak van ondermijning, wanneer wordt de raad daarover geïnformeerd/geraadpleegd en waarom de keuze voor een focus op awareness?
Het betreft een budget dat eenmalig door het RIEC Rotterdam ter beschikking is gesteld aan de gemeente Gorinchem met het doel om bij te dragen aan (het verder vormgeven van) de lokale awareness. Meer informatie over de vormgegeven activiteiten volgt later in de P&C-verantwoording.

Pag 15. Voor de uitvoering van het stationstunnel worden extra kosten gemaakt. Is het ook mogelijk om de fietsparkeerplekken achter het station te herinrichten zodat de fietsen die nu dagelijks buiten de rekken staan ook netjes geparkeerd kunnen worden?
Na de realisatie van de stationstunnel wordt, door ProRail, ook de fietsenstalling opnieuw ingericht en uitgebreid. De gemeente dient ervoor te zorgen dat de fietsen wel goed geparkeerd worden en dat er met regelmaat opschoonacties plaatsvinden. Met name aan de voorzijde van het stationsgebouw konden tijdens de aanleg van de tunnel, tijdelijk, fietsen gestald worden. Nu de tunnel operationeel is moeten deze weer gewoon in de daarvoor bestemde stallingen geplaatst worden.

Pag 16. In hoeverre zijn de achterstanden voor plaatsing van laadpalen die zijn ontstaan voor de nieuwe aanbieder (Equans) weggewerkt? En wanneer is het geactualiseerde beleid voor plaatsing van laadpalen gereed?
We hebben dit antwoord helaas niet paraat. Daarvoor hebben we wat meer tijd nodig. Bij de behandeling van de jaarrekening 2021 heeft het college van de gemeenteraad de opdracht gekregen (motie: Wacht jij ook nog op een laadpaal?) om eind 2022 aan de gemeenteraad te rapporteren over de voortgang van de plaatsing van laadpalen. Het college hield er al rekening mee om de gemeenteraad daarom later dit jaar te informeren. Op dit moment kunnen we u wel meedelen dat we sinds de behandeling van de jaarrekening 16 verkeersbesluiten hebben gepubliceerd, waarmee parkeerplaatsen worden gereserveerd voor het opladen van elektrische voertuigen. Daadwerkelijke plaatsing van laadpalen loopt daarop achter, maar daarover willen we u later dit jaar dus over informeren. In Q3 van 2023 willen we u geactualiseerd beleid voor de plaatsing van laadpalen voorleggen.

Pag 24. Bij de taalaanbieder IVIO zijn wachtlijsten ontstaan. Hoe groot is de wachtlijst inmiddels? Is dit een budgetkwestie? En wat is er nodig om de wachtlijsten te voorkomen cq te reduceren?
Er is op dit moment nog sprake van een wachtlijst bij IVIO. Voor de zomervakantie waren er minder groepen dan

wenselijk, door een groot docententekort. Deelnemers hebben om die reden een voortraject gevolgd bij de Bibliotheek AanZet. Inmiddels zijn deze deelnemers gestart bij IVIO en is het voortraject bij de Bibliotheek AanZet beëindigd.

Daarnaast is er een zogeheten levende wachtlijst. Iedere dag melden kandidaten zich bij IVIO voor een taaltraject. Er staat op dit moment 37 kandidaten op de wachtlijst. Deze mensen moeten nog op intake komen. De meesten van hen hebben al een afspraak voor een intakegesprek staan of zijn nog in afstemming over de beschikbaarheid. Verder zijn er 31 kandidaten onlangs op intake geweest. Deze starten in oktober en november met hun traject.

Door twee zaken ontstaat er een wachtlijst:

1. Een tekort aan docenten (tot de zomer 2022).
2. Meer aanmeldingen dan het beschikbare budget voor formeel onderwijs. Hierdoor moeten kandidaten wachten totdat andere kandidaten uitstromen.

De specifieke uitkering Educatie voor het jaar 2022 is per brief van 29 augustus 2022 door het Rijk verhoogd. Het budget is bijgesteld als gevolg van de loon- en prijsbijstelling. Daarnaast stelt het kabinet middelen beschikbaar op basis van het coalitieakkoord voor intensivering van de aanpak laaggeletterdheid. Dit betekent voor de arbeidsmarktregio Gorinchem een verhoging van € 45.372. Aangezien er bij de aanbesteding van het formele taalonderwijs een plafondbedrag beschikbaar is gesteld, kan dit niet worden opgehoogd. Samen met de partners zullen we kijken hoe we dit budget kunnen inzetten voor de taaltrajecten in de regio.

Pag 25. In de raadsvergadering van 10 juni 2021 is door het college toegezegd dat er een onafhankelijke toetsing zou plaatsvinden op de investeringsraming en de exploitatiebegroting van het i_lab, door een gerenommeerd bureau. En dat daarover gerapporteerd zou worden aan de raad. Nu de plannen verder vorderen zijn we benieuwd naar de rapportage hierover. Heeft deze onafhankelijke toetsing al plaatsgevonden en wanneer denkt het college hierover te rapporteren aan de raad?
De verdere uitwerking van de plannen wordt door de coöperatie i_lab gestart na de Begrotingsraad van november 2022. Na afronding van het ontwerp kan de investeringsraming worden getoetst aan de door BBN bijgestelde bouwkostenraming. Ook zal een actualisatie van de exploitatie worden uitgevoerd. Uitgangspunt is en blijft dat de kosten van verbouwing binnen het beschikbare budget blijven, dit kan betekenen dat er een versobering noodzakelijk blijkt.

Pag 26. De verbouwing van het pand Hoefslag 6 en de exploitatie van het i_lab verloopt door omstandigheden anders dan gepland. a. Welke omstandigheden zijn dit? b. En wat betekent dit voor de exploitatie van het i_lab?
Door bouwkostenstijgingen was het niet mogelijk om de tijdelijke locatie voor Beatrix de Burcht binnen het beschikbare budget te renoveren. Hierdoor is de verhuizing uit Hoefslag 6 vertraagd en gaat de verbouwing ten behoeve van het i_lab ook later starten.

Het temporiseren van het project heeft geen gevolgen voor de exploitatie van het I_lab. Hooguit schuiven lasten door naar een volgend jaar/volgende jaren. Het project wordt in z'n geheel gedekt binnen de door de raad beschikbaar gestelde middelen en de voor de Regiodeal te ontvangen bijdrage, per saldo € 6.650.000. De kapitaallasten worden gedekt door de afschrijvingsreserve I_lab en de exploitatiekosten door de dekkingsreserve I_lab.

Pag 26. De eenmalige kosten voor de verhuizing van Het Kleurenlint t.h.v. 11k worden gedekt uit de algemene reserve. In de turap staat dat hierin nog een bedrag was geoormerkt. Is het mogelijk om een bedrag te oormerken in de algemene reserve, die per definitie niet geoormerkt is? En waarom is hier gekozen voor dekking uit de algemene reserve en niet uit het programma Onderwijs?
In de Perspectiefnota 2018-2021 is voor de jaarschijf 2020 een exploitatiebudget van € 140.000 opgenomen voor het IHP Gorinchem Oost (voor sloop locatie Laag Dalemseweg, verhuizing Regenboogschool (nu Kleurenlint) en openingsactiviteiten voor de brede school Dalemplein). Door de vertraging in de bouw van de brede school is dit budget doorgeschoven via een voorstel tot bestemming van het jaarrekeningresultaat. Omdat destijds niet duidelijk

was wanneer er een finaal beroep op dit budget gedaan zou worden, is het restant beschikbaar gebleven binnen de algemene reserve (€ 98.000). In 2022 is de bs Dalemplein opgeleverd en zijn de kosten voor de verhuizing en opening ad € 11.000 gemaakt. Dit bedrag wordt nu onttrokken aan de algemene reserve en het restant ad € 87.000 blijft in de reserve als algemeen dekkingsmiddel.

Pag 34. Begrijpen we goed dat de middelen ter ondersteuning van mantelzorgers t.h.v. 49k (Motie 'ondersteuning mantelzorgers blijft overeind' juni 2022), worden besteed aan het opstellen van een ondernemingsplan en een bijdrage in de exploitatiekosten van een Odensehuis? Zo ja, waarom worden deze kosten voor dit initiatief uit de stad niet op een andere manier gedekt, zoals Bliek in actie? En hoe heeft de besluitvorming over het Odensehuis plaatsgevonden?
Op 23 juni 2022 heeft de raad de motie 'Ondersteuning van mantelzorgers blijft overeind' aangenomen. De kosten ad € 49.000 worden overeenkomstig de motie, gedekt via een onttrekking aan de reserve Sociaal Domein en opnieuw bestemd voor ondersteuning van mantelzorgers in 2022. Het college heeft gemeend dat het starten van een Odensehuis aansluit bij de strekking van de motie.

Een Odensehuis ontlast mantelzorgers van thuiswonende mensen met dementie. Ruim 53% van de mantelzorgers met dementie is zwaar belast.

Pag 40. De afrekening voor beschermd wonen en opvang van de centrum gemeente Dordrecht valt €552.000 later uit dan verwacht. Het college stelt voor dit beschikbaar te stellen voor toekomstige innovatieprojecten. Wat wordt hieronder verstaan? En kunnen deze middelen door de raad ook anders worden besteed?
De definitieve regionale afrekening Wmo Beschermd Wonen 2021 is voor Gorinchem € 552.000 hoger uitgekomen dan verwacht. Vooruitlopend op het landelijke herverdeel model Wmo Beschermd Wonen, wordt in de Proeftuin Maatwonen met innovaties deze transformatie opgave voorbereid in samenwerking met ketenpartners. Overeenkomstig afspraak vloeien eventuele niet besteedde Wmo Beschermd Wonen middelen naar de reserve Sociaal Domein.

Pag 45. De manier waarop urgentieverlening wordt uitgevoerd is geëvalueerd. Kunnen we het evaluatierapport met uitkomsten ontvangen?
Hierbij het rapport met de evaluatie van de urgentieprocedure.

Pag 45. De resultaten van het onderzoek naar schaarste op de woningmarkt wordt in Q3 geleverd. Kunnen we de uitkomsten hiervan voor Gorinchem ontvangen?
De oplevering van het rapport heeft vertraging opgelopen omdat het verzamelen en aanleveren van de gegevens meer tijd in beslag heeft genomen. Het rapport wordt in 2022 Q4 opgeleverd, waarna het met uw raad zal worden gedeeld.

Pag 46. Voor de uitvoering van het stegenplan wordt 37k gereserveerd, welke concrete acties worden daarvoor uitgevoerd?
Er is ca. € 11.000 uitgegeven voor geveltuinen, aanleg, materiaalkosten etc. Tot nu toe zijn dit ongeveer 15 stuks. Daarnaast wordt in de toekomst wordt gekeken of we ook verlichtingsaanpassingen kunnen doen. Ook wordt er gekeken of er ingespeeld kan worden op de verhalen van de stegen. We werken hiervoor nauw samen met Stichting Stadsherstel.

Algemeen, in het kader van Investeringen: welke substantiële financiële afwijkingen zijn er ten aanzien van lopende projecten? En worden de investeringsramingen cq -kredieten met het oog op de inflatie tegen het licht gehouden, om vroegtijdig bijsturen mogelijk te maken? Graag meer inzicht op projectniveau.
In de voorbereiding van de Turap worden alle lopende investeringen tegen het licht gehouden. Op basis van de actuele stand van zaken wordt een inschatting gemaakt of het beschikbare budget toereikend is. Daar waar dat niet het geval is en waar dekking niet binnen de schuifruimte van het programma gevonden kan worden, wordt een voorstel tot bijstelling gedaan in de Turap of wordt verantwoordig afgelegd in de jaarrekening, e.e.a. binnen de kaders van de Financiële verordening. Specifiek voor de Banneweg loopt een separaat raadstraject.

3 Vragen ChristenUnie/SGP

1. P.6 meerjarenperspectief: zijn hier de effecten van de septembercirculaire al in meegenomen? Als nee, kan het meerjarenperspectief met toevoeging effect septembercirculaire beschikbaar worden gesteld?
De effecten van de septembercirculaire zijn niet verwerkt in het gepresenteerde meerjarenperspectief. Wij zullen de raad door middel van een separaat raadsvoorstel informeren over de financiële uitkomsten die de septembercirculaire 2022 heeft voor Gorinchem. Daarnaast zijn de financiële effecten voor de jaren 2023-2026 opgenomen in de begroting 2023 onderdeel Financiële begroting op hoofdlijnen.

2. Wachtgeld: aan hoeveel oud-bestuurders wordt wachtgeld uitgekeerd? Betreft dat alleen oud-bestuurders uit het laatste college?
Aan 6 oud-bestuurders wordt wachtgeld uitgekeerd in 2022. Dit betreft niet alleen de bestuurders uit het laatste college.

3. Dekkingsreserve I-lab/ IAC: Deze reserve wordt fors teruggebracht met 1,237 K, waaronder 500 K tbv verhuizing Hippos. Wat is het doel van deze dekkingsreserve, en gaat dit enig effect hebben op besluitvorming over toekomst I-lab? (M.n. De huisvesting).
De dekkingsreserve I_lab is in het leven geroepen om de incidentele exploitatielasten, waaronder de verhuizing van Hippos, in de periode 2021-2024 te dekken. Door de temporisatie van het I_lab zijn de exploitatielasten in 2022 lager dan geraamd en is de onttrekking aan de dekkingsreserve navenant ook lager. Er is dus geen sprake van een verlaging van de totale lasten, maar een verschuiving over de jaren.

Deze verschuiving heeft geen gevolgen voor de besluitvorming over de toekomst van het I_lab. Zowel de exploitatie, de investeringen in de huisvesting, machines en installaties en de verhuizing van Hippos vinden plaats binnen de door de raad beschikbaar gestelde middelen van € 6,65 mln.

4. P.28 tabel IHP. Ik mis de toelichting bij voetnoot 2: een bedrag van 128 K dat vrijvalt ivm Dr. Hiemstralaan 24 - 24a.
De in het overzicht genoemde € 114.000 betreft geen vrijval, maar is een rijksbijdrage in het kader van de voorzieningen voor de verbetering van het binnenklimaat van de gemeentelijke onderwijspanden.

4 Vragen Stadsbelang

Door de extra wethouder zijn er extra kosten voor de periode juli tm dec 2022 54K (op jaarbasis zou dat dan 108K zijn) Bij de dotatie aan de voorziening wordt er gerekend met 845K. Volgens ons gaat het dan om 2 wethouders die aanspraak zouden maken op het wachtgeld. Klopt het dat de periode van het wachtgeld 3 jaren en 2 maanden is? Jaar 1 80% en de resterende periode 70%? De berekening zou den zijn: 2 x (1 jaar x 108K x 80%)+(2,17 jr x 108K x 70%) = 500K. Kunt u het verschil verklaren? (845K – 500K = 345K)

1. Het is correct dat de voormalig wethouders recht hebben op wachtgeld gedurende 3 jaar en 2 maanden, waarvan het eerste jaar 80% en de volgende jaren/maanden 70%.
2. De accountant schrijft voor dat er een voorziening getroffen wordt voor het theoretisch maximale risico dat de gemeente loopt. Dit betekent in het geval van het vorige college dat het over 3 personen gaat. Daarnaast is er sprake van een opnieuw verlengde wachtgeldsituatie wegens ziekte van een voormalig wethouder die nog bijgeraamd moest worden in de eerdere getroffen voorziening.
3. Alle gewezen wethouders moeten maandelijks een opgave doen van verkregen inkomsten. Deze worden verrekend met het wachtgeld. Hierdoor kan het zijn dat een deel van de voorziening weer vrij gaat vallen. Dit wordt elk jaar bij de opmaak van de jaarrekening beoordeeld.

Er is een nadeel van 208K van Stijging loonkosten als gevolg van een verschil tussen de geraamde loonstijging in de begroting en de werkelijke CAO-loonstijging. Tussen haakjes wordt daar de VPB ook genoemd. Kunt u mij uitleggen a) waarvoor wij dan VPB schuldig zouden zijn en b) dat een stijging van kosten dit dan ook nadelig voor de VPB zou moeten zijn.
Op pagina 3 geven wij (in hoofdlijnen) een financiële samenvatting van het resultaat van de Tussentijdse rapportage 2022. In de financiële tabel die op pagina 3 is gepresenteerd onder "Het resultaat" is o.a aangegeven dat wij € 208.000 meer aan loonkosten vor rekening krijgen als gevolg van een verschil tussen de geraamde loonstijging in de begroting en de werkelijke CAO-loonstijging**.** Het gaat hier dus alleen maar over de stijgng van de loonkosten. Wij voorzien geen VPB-verplichtingen. De toevoeging die wij tussen haakjes hebben opgenomen verwijst naar het betreffende onderdeel waar wij deze kosten verantwoorden (3.11 Overhead, vennootschapsbelasting en onvoorzien). De stijging van de loonkosten heeft betrekking op het onderdeel Overhead.

Op pagina 4 wordt het begrotingssaldo juli 2022 genoemd: 1.013K. Komt dit saldo tot stand aan de hand van het begrotingssaldo (2022) zoals die eind 2021 is aangeboden aan de gemeenteraad gecorrigeerd met de december circulaire en diverse begrotingswijzigingen in de aanloop naar juli 2022? Dit is even meer voor mijn beeldvorming hoe zo'n saldo tot stand komt.
Als vertrekpunt nemen we inderdaad het definitieve begrotingssaldo 2022 zoals dat in de begroting 2022-2025 is gepresenteerd op pagina 10. Tijdens de begrotingsbehandeling heeft de raad het amendement "Meekoppelkansen dijkversterking" aangenomen. De in dit amendement genoemde kosten zijn ten laste gebracht van het begrotingsaldo 2022. Daarna zijn alle besluiten die door de raad tot en met juli 2022 zijn genomen en waarbij de financiële gevolgen consequenties hadden voor het begrotingssaldo 2022 verwerkt.

Er is rekening gehouden tot eind van het jaar met de 120% norm voor het recht hebben op de minimaregelingen. Nu heeft de raad besloten om dit vanaf 1-1-2023 op te rekken naar 130%. Echter is er pas geleden een motie aangenomen om dit te versnellen. Hier is nog geen rekening mee gehouden in deze turap?
Dat klopt, hier is geen rekening mee gehouden in de Turap. Het college heeft het voornemen om de inkomensgrens voor de minimaregelingen en bijzondere bijstand te verhogen van 120 naar 130 procent van het sociaal minimum per ingang van 1 januari 2023. Aan het verhogen van de inkomensgrens voor de minimaregelingen en bijzondere bijstand zijn hoge kosten verbonden. In de begroting 2023 wordt het voornemen in financiële zin vertaald. Tegelijkertijd zien we de noodzaak om ook inwoners tussen de 120 en 130 procent van de geldende bijstandsnorm al eerder te helpen vanwege de energiecrisis. Het college heeft om die reden een voorstel voorgelegd aan de raad ter bestrijding van energiearmoede voor met name inwoners tussen de 120 en 130 procent van de geldende bijstandsnorm. Het stuk ligt op 20 oktober 2022 ter besluitvorming in de gemeenteraad.

Gemeente Gorinchem
Stadhuisplein 1
Postbus 108 / 4200 AC Gorinchem
Telefoon: 14 0183
gemeente@gorinchem.nl

gorinchem.nl

MOTIE Gorinchem (46 RvO)

Nummer	
Voorstelnummer	*Agendapunt 4*
Datum	*Donderdag 10 november 2022*
Onderwerp	*Rijkscompensatie voor cultuur besteden aan cultuur*
Indieners	*Ilhan Tekir, Tom van der Meijden, D66*
Vergadering	*De raad van de gemeente Gorinchem in vergadering bijeen op donderdag 10 november 2022, behandelend de Tussentijdse rapportage 2022*
Inhoud motie	Ondergetekenden verzoeken het college van burgemeester en wethouders: - De rijksmiddelen die zijn ontvangen ter compensatie van de lokale culturele infrastructuur daadwerkelijk te bestemmen voor de lokale cultuur en niet voor andere doeleinden zoals economie; - Hiervoor in overleg te reden met culturele partijen uit de stad; - In de verantwoording 2022 te rapporteren over de besteding van deze middelen voor cultuur. En gaat over tot de orde van de dag.
Motivatie	Het Rijk heeft gemeenten in 2020 en in 2021 via een aantal corona steunpakketten compensatiemiddelen beschikbaar gesteld voor het borgen van de lokale culturele infrastructuur. Van deze middelen resteert in 2022 nog een bedrag van € 200.000. In de Tussentijdse rapportage wordt de verwachting uitgesproken dat deze middelen niet meer sec voor cultuur nodig zullen zijn. Daarom worden de mogelijkheden onderzocht om deze middelen te herbestemmen voor o.a. reactivering van de economie. Indieners van deze motie zijn van mening dat deze middelen nog broodnodig zijn voor culturele partijen. Uit een inventarisatie in het culturele veld blijkt immers dat culturele partijen nog niet volledig zijn hersteld na corona en nu worden geteisterd door allerlei kostenstijgingen. Daar komt bij dat de voorgestelde gemeentelijke indexatie van 3,3% voor gesubsidieerde instellingen als een druppel op een gloeiende plaat is in het licht van de meest recente inflatiecijfers, namelijk 16,8% in september 2022. Naast deze inhoudelijke afwegingen is het bovendien ook niet de bedoeling om rijksmiddelen die bestemd zijn voor cultuur in te zetten voor andere doeleinden zoals de economie. Kortom, het klinkt heel

	simpel en dat is het ook: indieners van deze motie stellen voor om de cultuurmiddelen t.h.v. € 200.000 te blijven bestemmen voor cultuur.
Ondertekening	Gorinchem, *Ilhan Tekir, D66* *Tom van der Meijden, D66*
	Deze motie is unaniem aangenomen/ verworpen met ….. stemmen voor en ….. stemmen tegen.

Onderwerp	
Vergadering	*De raad van de gemeente Gorinchem in vergadering bijeen op donderdag 10 november 2022*
Fractie	D66
Naam fractie/ groep en ondertekening	
STADSBELANG GORINCHEM	***Stadsbelang*** *Naam*
	Democraten Gorinchem Naam
VVD	***VVD*** Naam
PvdA	***PvdA*** *Naam*
ChristenUnie SGP	***CU-SGP*** *Naam*
CDA	***CDA*** *Naam*
SP	***SP*** *Naam*
D66	***D66*** *Naam*
Gorcum Actief	***Gorcum Actief*** *Naam*

ARTIKEL 46 RVO. MOTIES

1. Raadsleden dienen moties in bij de voorzitter.
2. De behandeling van een motie vindt gelijktijdig plaats met de beraadslaging over het onderwerp of voorstel waarop het betrekking heeft.
3. Intrekking door de indiener van een motie is mogelijk totdat de besluitvorming daarover door de raad is afgerond.

MOTIE Gorinchem (46 RvO)

Nummer	
Voorstelnummer	
Datum	*Donderdag 10 november 2022*
Onderwerp	*Taalonderwijs vanaf de start*
Indiener	*T.I. (Tom) van der Meijden, D66*
Vergadering	*De raad van de gemeente Gorinchem in vergadering bijeen op donderdag 10 november 2022*
Inhoud motie	Ondergetekende(n) stelt/stellen het volgende motie voor: Verzoekt het college van burgemeester en wethouders: - Zich in te spannen om de wachtlijsten voor taalonderwijs terug te dringen, zonodig door het beschikbare budget te verruimen; - Het aanbestedingstraject voor formeel taalonderwijs te evalueren met als doel lessen te trekken uit de ontstane knelpunten; - Inwoners die een aanmelding hebben gedaan beter te informeren en hun verwachtingen te managen; en - Hierover te rapporteren aan de raad. En gaat over tot de orde van de dag.
Motivatie	Voor wie vanuit het buitenland in Gorinchem komt wonen of werken is het leren van de Nederlandse taal een eerste stap naar participatie in de samenleving. In veel sectoren van de economie is het ontwikkelen van taalvaardigheden ook cruciaal voor het verwerven van werk. Het versterkt dus de arbeidspositie van migranten.[1] Daarnaast is taalvaardigheid een randvoorwaarde voor een kennismaking met onze samenleving en de mensen. Het merendeel van de nieuwkomers heeft dan ook vooral in de eerste periode behoefte aan taalonderwijs, zodat zij een voortvarende start kunnen maken in onze stad. In Gorinchem zijn desondanks (onbedoeld) wachtlijsten ontstaan bij de formele taalaanbieder IVIO. Dit is onwenselijk als we nieuwkomers willen faciliteren bij het deelnemen aan het maatschappelijk leven. Uit de antwoorden op de schriftelijke vragen bij de tussenrapportage (2022) blijkt dat het college te beperkte financiële middelen heeft gereserveerd voor taallessen, nu de vraag het aanbod (ruim) overstijgt. De indiener(s) van deze motie beogen dat financiële gat te

	dichten. Dat is in het belang van de nieuwkomers, maar ook in het belang van Gorinchem gelet op de lokale economie en de sociale cohesie in stad. Daarnaast spreekt deze motie de wens uit om de communicatie richting nieuwkomers, die zich hebben aangemeld voor taalonderwijs, te verbeteren. Door wisselingen van taalaanbieders (Da Vinci/IVIO) en de tijdelijke noodoplossing met taallessen in de bibliotheek, is verwarring ontstaan. En alhoewel verbeteringen zichtbaar lijken, laat de aanmeldingsprocedure te wensen over. Juist voor nieuwkomers die de taal nog niet machtig zijn, is het van essentieel belang om goed in contact te blijven over wachtlijsten en mogelijkheden tot taallessen. [1] Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid. (2020). *Samenleven in verscheidenheid: Beleid voor de migratiesamenleving*.
Ondertekening	Gorinchem, *T.I. (Tom) van der Meijden, D66*
	Deze motie is unaniem aangenomen/ verworpen met ….. stemmen voor en ….. stemmen tegen.

Onderwerp	
Vergadering	*De raad van de gemeente Gorinchem in vergadering bijeen op donderdag 10 november 2022*
Fractie	D66
Naam fractie/ groep en ondertekening	
STADSBELANG GORINCHEM	***Stadsbelang*** *Naam*
	Democraten Gorinchem Naam
VVD	***VVD*** Naam
PvdA	***PvdA*** *Naam*
ChristenUnie SGP	***CU-SGP*** *Naam*

	CDA *Naam*
	SP *Naam*
	D66 *T.I. (Tom) van der Meijden*
	Gorcum Actief *Naam*

ARTIKEL 46 RVO. MOTIES

1. Raadsleden dienen moties in bij de voorzitter.
2. De behandeling van een motie vindt gelijktijdig plaats met de beraadslaging over het onderwerp of voorstel waarop het betrekking heeft.
3. Intrekking door de indiener van een motie is mogelijk totdat de besluitvorming daarover door de raad is afgerond.

MOTIE Gorinchem (46 RvO)

Nummer	
Voorstelnummer	*Agendapunt 4*
Datum	*Donderdag 10 november 2022*
Onderwerp	*Minimaregelingen invoeren met terugwerkende kracht*
Indieners	*Ilhan Tekir, Tom van der Meijden, D66*
Vergadering	*De raad van de gemeente Gorinchem in vergadering bijeen op donderdag 10 november 2022, behandelend de Tussentijdse rapportage 2022*
Inhoud motie	Ondergetekenden verzoeken het college van burgemeester en wethouders: - De verruiming van de minimaregelingen voor Gorcumers met een inkomen lager dan 130% van de bijstandsnorm met terugwerkende kracht in te voeren vanaf 1 januari 2022. En gaat over tot de orde van de dag.
Motivatie	De koopkracht van veel Gorcumers staat onder druk. De hoge inflatie en stijgende energiekosten treffen lage en middeninkomens hard in de portemonnee. Tegen die achtergrond nam de gemeenteraad eerder dit jaar al maatregelen om de gestegen kosten voor levensonderhoud (deels) te compenseren. De raad besloot om onze minimaregelingen vanaf 1 januari 2023 toegankelijk te maken voor meer Gorcumers, door een inkomensgrens van 130% van de bijstandsnorm te hanteren in plaats van 120%. De indieners van deze motie beogen om Gorcumers die in de knel zijn gekomen nu al te helpen, en niet pas na 1 januari 2023. Op die manier kunnen we financieel kwetsbare inwoners helpen wanneer het nodig is, en dat is zo snel mogelijk. Het is tenslotte een feit dat deze kwetsbare Gorcumers nu al ieder dubbeltje moeten omdraaien om aan het einde van de maand rond te komen. We volgen hiermee eveneens het beleid van de andere deelnemende gemeenten (Molenlanden en Vijfheerenlanden) binnen de gemeenschappelijke regeling Avres. Op die manier zorgen we dat Gorcumers niet achterblijven ten opzichte van anderen in de regio.
Ondertekening	Gorinchem,

	Ilhan Tekir, D66 *Tom van der Meijden, D66*
	Deze motie is unaniem aangenomen/ verworpen met ….. stemmen voor en ….. stemmen tegen.

Onderwerp	
Vergadering	*De raad van de gemeente Gorinchem in vergadering bijeen op donderdag 20 oktober 2022*
Fractie	D66
Naam fractie/ groep en ondertekening	
STADSBELANG GORINCHEM	***Stadsbelang*** *Naam*
	Democraten Gorinchem Naam
VVD	***VVD*** Naam
PvdA	***PvdA*** *Naam*
ChristenUnie SGP	***CU-SGP*** *Naam*
CDA	***CDA*** *Naam*
SP	***SP*** *Naam*
D66	***D66*** *Naam*
Gorcum Actief	***Gorcum Actief*** *Naam*

ARTIKEL 46 RVO. MOTIES

1. Raadsleden dienen moties in bij de voorzitter.
2. De behandeling van een motie vindt gelijktijdig plaats met de beraadslaging over het onderwerp of voorstel waarop het betrekking heeft.
3. Intrekking door de indiener van een motie is mogelijk totdat de besluitvorming daarover door de raad is afgerond.

MOTIE Gorinchem (46 RvO)

Nummer	
Voorstelnummer	*TuRap 2022*
Datum	*Donderdag 10 november 2022*
Onderwerp	*Bijdrage plaatsing kunstwerk Peter Struycken*
Indiener	*Jack Oostrum (PvdA) mede namens*
Vergadering	*De raad van de gemeente Gorinchem in vergadering bijeen op donderdag 10 november 2022*
Inhoud motie	Ondergetekende(n) verzoek(t /en) het college:: - Een bedrag van €15.000,- beschikbaar te stellen als bijdrage aan de initiatiefnemers voor de plaatsing van het kunstwerk “Vier bogen” van Peter Struycken, en - Om zich ervoor in te spannen dat instemming met plaatsing wordt verkregen van RWS, - Dekking voor genoemd bedrag te vinden in (het restant van) de van het rijk in het kader van de coronasteunpakketten ontvangen gelden voor borging van de culturele infrastructuur, - De begrotingswijziging(en) in het kader van de TuRap 2022 daarop aan te passen, En gaat over tot de orde van de dag.
Motivatie	*Via particulier initiatief wordt de gemeente Gorinchem het kunstwerk “Vier bogen” van de in Gorinchem woonachtige beeldend kunstenaar Peter Struycken aangeboden. Dit beeld vormt, volgens advies van de adviescommissie Kunst in de Openbare Ruimte, een waardevolle aanvulling op de collectie beelden die de stad al rijk is. De commissie beschouwt het bovendien een gemis dat geen beeldbepalend werk van deze kunstenaar in Gorinchem aanwezig is.* *Bovendien wordt een belangrijk deel van de plaatsingskosten en de zorg voor het onderhoud gedragen door het particulier initiatief.* *De van de gemeente gevraagde bijdrage bedraagt minder dan 50% van de totale kosten van het initiatief.*
Ondertekening	Gorinchem, 6 november 2022 *Fractie PvdA, J. Oostrum*

MOTIE Gorinchem (46 RvO)

	Deze motie is unaniem aangenomen/ verworpen met ….. stemmen voor en ….. stemmen tegen.

Onderwerp	*Bijdrage plaatsing kunstwerk Peter Struycken*
Vergadering	*De raad van de gemeente Gorinchem in vergadering bijeen op donderdag 10 november 2022*
Fractie	*PvdA*
Naam fractie/ groep en ondertekening	
STADSBELANG GORINCHEM	***Stadsbelang*** *Naam*
	Democraten Gorinchem Naam
PvdA	***PvdA*** *J. Oostrum*
VVD	***VVD*** Naam
ChristenUnie SGP	***CU-SGP*** *Naam*
Gorcum Actief	***Gorcum Actief*** *Naam*
D66	***D66*** *Naam*
CDA	***CDA*** *Naam*
SP	***SP*** *Naam*

MOTIE Gorinchem (46 RvO)

ARTIKEL 46 RVO. MOTIES

1. Raadsleden dienen moties in bij de voorzitter.
2. De behandeling van een motie vindt gelijktijdig plaats met de beraadslaging over het onderwerp of voorstel waarop het betrekking heeft.
3. Intrekking door de indiener van een motie is mogelijk totdat de besluitvorming daarover door de raad is afgerond.

Voorzitter.

Inmiddels vind u en de rest van deze raad mijn aanwezigheid natuurlijk zo leuk dat we bijna zouden vergeten dat er voor alles een eerste keer is. En dat geldt voor mij dus ook voor de behandeling van een begroting in de gemeenteraad.

Een begroting die qua hoofdlijnen gaat over het voortzetten van het bestaand beleid met hier en daar een toevoeging. Toevoegingen waarvan we nu al weten dat dit invloed gaat hebben op de begroting en de beschikbare ruimte in 2023.

Voorzitter, één van deze toevoegingen of beter gezegd een onttrekking is het besluit om te stoppen met de hondenbelasting. Een keuze die wat Stadsbelang betreft al jaren geleden gemaakt had mogen worden, want de hoeveelheid misvattingen die er rondom deze belasting bestaan zijn bijna oneindig. Uiteenlopend dat het een doelbelasting is ten behoeve van de hondeneigenaar of de argumentatie dat iemand zich niet aan de regels zou hoeven houden, want deze betaald immers daar belasting voor. Beide natuurlijk onzin, maar laten we verder gaan met mijn beschouwing.

Namens Stadsbelang wil ik de ambtelijke organisatie en het nieuwe college bedanken voor hun inzet en de oplevering van een heldere begroting die voor ons ligt. Het is een flink document geworden en ik ben dan ook zeer blij dat wij in onze fractie kunnen spreken van een financieel talent.

En nee, dan heb ik het niet over mezelf.
Voorzitter, u hoort het goed ik doe mijn best om mijn 10 minuten spreektijd vol te krijgen.

Als Stadsbelang zijn we blij om te zien dat de begroting voor de komende jaren sluitend en positief zal zijn. Natuurlijk ontbreekt er nog het nodige aanvullende beleid vanuit het nieuwe college, maar vanaf deze plaats willen wij alvast ons vertrouwen uitspreken dat ze hierbij altijd het beoogde doel houden om de schulden van deze gemeente af te bouwen naar 115 miljoen in 2040. Met dat doel voor ogen zien wij als Stadsbelang ook niet de nood eindeloos te hoeven debatteren over beschikbare budgetten, weerstandsratio en andere potjes die we nu al kunnen oormerken.

Nee, voorzitter.

Wij van Stadsbelang geven dit college liever het vertrouwen dat ze lopend beleid goed uitvoeren en zorgen dat er bij de perspectiefnota van 2024 concrete plannen zijn. Plannen waarbij zoals eerder is afgesproken de raad haar input en prioritering heeft kunnen geven, want ons inziens zijn we dan veel structureler bezig voor Gorinchem dan dat we nu keer op keer hapjes gaan nemen uit een begroting die gezien de vele ambities wel positief is, maar zeker niet ruim.

Want laten we onszelf in de spiegel aankijken als we het over de begroting hebben. JA, we zien dat er ruimte is, maar NEE er is zoals wordt aangegeven in de begroting nog geen verwerking geweest van de ambities en plannen voor de komende jaren. En als we heel eerlijk zijn weten we ook al heel goed dat er een heroverweging gemaakt zal moeten gaan worden over alle keuzes die in het verleden al gemaakt zijn, kortom laten we elkaar en het college hier wat ruimte geven en laten we het eens over de mogelijkheden tot sparen hebben om daadwerkelijk grote ambities waar te maken.

Maar voorzitter, Ik wil in mijn beschouwing nog wel even stil staan bij een aantal zaken die ons niet helemaal duidelijk zijn geworden en hopen op een stukje opheldering. Want er zijn vorig jaar twee moties van onder andere Stadsbelang aangenomen waarvan wij toch graag zouden willen horen wat hiervan de status is en of wij een toezegging kunnen krijgen over de uitwerking in de toekomstige plannen van dit college en daarmee terugkoppeling tijdens de aanstaande perspectiefnota.

Dit zou namelijk het nodige papierwerk kunnen schelen.

Op 8 juli 2021 Voorzitter, werd (gezamenlijk met DG, PvdA, GA en D66) de motie voor openbare toiletten in de gemeenteraad unaniem aangenomen. Nu lezen we wel iets over een inclusief toilet in het Gorcums Museum en een mogelijk permanente toilet Buiten de Waterpoort, maar wordt dit dan als uitwerking gezien van de motie?

Wat Stadsbelang betreft zou dit namelijk erg minimaal zijn of zelfs onvoldoende om te voldoen aan het credo een gastvrije stad. En dan ook direct aanvullend maar een vraag over de volharding om dit daadwerkelijk tot een succes te brengen, want de tijdelijke oplossing voor buiten de waterpoort was weer snel verdwenen en daarmee was het wildplassen weer begonnen. Jammer, want juist dit zagen we als een stap in de goede richting.

Daarnaast is er op 4 november 2021 (gezamenlijk met GA) een motie met ruime meerderheid aangenomen voor het aanpakken van de toegangswegen en bebording van en binnen Gorinchem. Ook hier willen we als Stadsbelang vragen om de status en of hier ook de bebording boven en langs de Rijkswegen in mee wordt genomen, want het kan toch niet zo zijn dat we overal onverminderd verkondigen z'n mooie stad en gemeente te zijn, maar dat het veelal een rommeltje of onduidelijk is waar je nu bent.

Tot slot voorzitter willen wij graag vanaf deze plek alvast mededelen dat Stadsbelang het voor aangekondigde amendement van de D66 met betrekking tot het warenhuis Gorinchem zullen mede-indienen als ook de motie van Gorcum Actief om te onderzoeken hoe we kleine lokale ondernemers in acute nood kunnen helpen.

Maar omwille van de tijd voorzitter laat ik de verdere toelichting hiervan graag over aan mijn collega raadsleden.

Namens Stadsbelang zal ik nu wel de motie de Buurt Bestuurt welke samen met Gorcum Actief, SP en D66 ingediend zal worden officieel indienen.

Voorzitter, ik doe de aanname dat iedereen de motie goed heeft ontvangen en zal me daarom beperken tot het belang van de motie. In het verleden hebben we diverse klankbordgroepen gehad welke uiteindelijk geen voet aan de grond kregen. Hierdoor bestaan er slechts nog een minimaal aantal van dit soort groepen en hebben de diverse wijken in Gorinchem hun stem binnen dit huis verloren. Tuurlijk ligt hier voor ons als volksvertegenwoordigers een belangrijke rol, maar juist ook vanuit de gemeente moeten er middelen zijn om direct over te gaan tot actie binnen een wijk. Zodoende hou je de bewoners aangesloten en de groep die hiermee bezig levend en actief. En juist dit is waar de Buurt Bestuurt mogelijkheden geeft, want daarmee kunnen bewoners en gemeente middelen beschikbaar krijgen om initiatieven op te zetten of op te roepen tot bijvoorbeeld handhaving of de aanpak van straatmeubilair en verlichting.

Wij zien dit dan ook als perfect verlengstuk van het wijkgericht werken wat is aangekondigd in het coalitieakkoord en de bestaande teams binnen de gemeente op dit moment. En juist daarom hopen we op een breed gedragen steun vanuit deze raad en het college.

Bedankt voorzitter.

Vanuit de PPN 2023 bleek dat er voor 7,3 mln aan investeringen geen ruimte meer was binnen het investeringsplafond. Om deze investeringen toch te kunnen doen, investeren we dit intern via de Algemene reserve en het begrotingssaldo van 2024. Ons weerstandsratio is dan nog steeds 2,54. (ruim boven de bandbreedte) Mochten ze hier wat van vinden, dat het apart is om toekomstig geld te gebruiken, zeg dan: dan moeten we terug naar de raad om het weerstandsratio naar beneden bij te stellen...dan is er nog ruimte van 4 mln..dan nog zitten we boven de 2 bandbreedte)

Aan de ene kant het investeringsplafond van 5 miljoen om de kapitaallasten te kunnen dragen en aan de andere kant de investeringsbehoefte vanwege de grote uitdagingen.....Wij snappen dan ook dat er geprioriteerd moet worden.... En dat de begrotingssaldi gebruikt moeten worden om te sparen voor investeringsruimte.

Algemene Beschouwingen PvdA-Gorcum bij de Begroting 2023

Voorzitter,
De eerste begrotingsbehandeling van een nieuw college is meestal een oefening om een beetje elkaars nieren te proeven. Waar staat het college voor, wat gaat een nieuwe coalitie laten zien aan nieuwe ambities of hoe gaat de zittende coalitie zijn ambities uit de vorige periode stappen verder brengen.
In ons geval in Gorinchem hebben we die eerste oefeningen achter de rug bij het bespreken van het coalitieakkoord op hoofdlijnen en bij het vervolg begin september om van het coalitieakkoord te komen tot een collegeprogramma en dat we als raad met elkaar aan de slag gaan om te komen tot een raadsagenda. Dat laatste gaat dan ook binnenkort gebeuren en dat leidde binnen onze fractie - en ik begrijp inmiddels niet alleen bij ons - tot de vraag hoe we deze begrotingsbehandeling zouden aanvliegen nu er in de Begroting 2023 geen of nauwelijks écht nieuwe ambities of nieuw beleid zijn opgenomen.
De uitkomst is geworden dat we ons op hoofdlijnen zullen richten op een aantal punten die wij van groot belang vinden om onze inwoners extra te ondersteunen op het gebied van bestaanszekerheid, wonen, energie en zorg.
Daarnaast zullen wij tóch een aantal moties indienen, noem het schoten voor de boeg, waarmee we het college vooruitlopend op de raadsagenda aan het werk willen zetten om alvast een aantal zaken uit te zoeken.
Belangrijk om te constateren is dat er als financieel uitgangspunt voor het jaar 2023 en voor volgende jaren aanzienlijke bedragen beschikbaar zijn om oude ambities (met als basis een aantal in de vorige raadsperiode genomen raadsbesluiten) ten uitvoer te kunnen brengen.
Ik zeg bewust “kunnen” voorzitter, omdat inmiddels bij de discussie over windturbines op Avelingen een basisbesluit van de vorige gemeenteraad, nl. de Regionale EnergieStrategie, op losse schroeven is komen te staan.
Een slecht voorteken om de energietransitie ook in Gorinchem daadwerkelijk door te kunnen zetten ten gunste van inwoners en ondernemers.
Wij wachten vooralsnog af hoe het college dit verlies aan duurzame energie in de volgende versie van de Regionale EnergieStrategie gaat opvangen, maar wij zullen ons uiteraard ook blijven richten op mogelijke alternatieven.
Daarnaast helpt energiebesparing altijd om de kosten van energie omlaag te brengen en hoewel u er in de Begroting 2023 een aantal alinea’s aan heeft gewijd dienen wij opnieuw onze motie “Bestrijding Energiearmoede” (“Energie-besparing”) in, die bij de Perspectiefnota op 5 juli 2022 is aangehouden.
Deze motie beoogt om extra middelen in te zetten om via een meer actieve en gestructureerde wijkgerichte aanpak woningeigenaren en huurders niet alleen

te stimuleren maar ook ondersteunen bij het uitvoeren van energiebesparende maatregelen bijv. met de klussendienst en vrijwilligers van Het Nieuwe Wonen.
Tot zover het hoofdstuk Energie(transitie), dat komt als belangrijk onderdeel van een hoofdstuk Duurzaamheid ongetwijfeld terug in de Raadsagenda.
Op het gebied van Bestaanszekerheid willen wij even stilstaan bij de pijler "werk en inkomen", een stevige basis voor bestaanszekerheid van ieder mens.
Ondanks dat er sprake is van een overschot aan werkgelegenheid (een tekort aan werkzoekenden) blijkt dat er sprake is van stijgende jeugdwerkeloosheid.
De coronapandemie wordt aangemerkt als één van de belangrijkste redenen voor deze stijging: jongeren verliezen bij een crisis vaak als eerste hun baan.
Het aantal nieuwe WW-uitkeringen voor jongeren tot en met 25 jaar steeg in Q2 van 2020 met 264% ten opzichte van dezelfde periode een jaar eerder.
Deze informatie en deze cijfers komen uit landelijke rapportages van het UWV.
Wij vragen het college om ons zo spoedig mogelijk te informeren of deze situatie ook in Gorinchem speelt en of hier nog extra maatregelen nodig zijn.
Ondanks een of twee betaalde banen blijkt voor veel huishoudens, voor dit jaar en voor de komende jaren, "armoede" een concreet en serieus probleem.
Boodschappen, verwarming, verzekeringen, benzine, alles wordt duurder.
Het college geeft een versterking van de aanpak aan, maar trekt de komende vier jaar telkens hetzelfde bedrag uit. Is dit wel realistisch en proactief genoeg?
Het hoofdstuk "Bestaanszekerheid" komt zeker terug bij de Raadsagenda, en ook "Werk en Inkomen" en "Armoedebestrijding" krijgen daarin een plaats.
Wij dienen bovendien de relevante moties van CU/SGP en van D66 mede in.
Op het gebied van Wonen blijven wij de aandacht vragen voor alternatieve, of juist ook voor onconventionele maatregelen. Zeker nu er weer vertraging dreigt bij nieuwbouwprojecten zijn onorthodoxe maatregelen des te interessanter.
Daarom dienen wij een motie in om te onderzoeken welke leegstaande kantoor-/bedrijfspanden mogelijk kunnen worden omgebouwd tot (flexibele) wooneenheden, om deze vervolgens bij voorkeur via Poort6 te verhuren.
Bovendien dienen wij de motie van DG over de "Starterslening" mede in.
Kan het college overigens aangeven of de Porthos-uitspraak effect heeft op de ontwikkeling van de Vleugels van de Stad of de nieuwbouw Van Zomerenlaan?
Uiteraard komt het hoofdstuk "Wonen" zeker terug bij de Raadsagenda.
Tenslotte kom ik bij ons "zorgpunt": het Integraal Sociaal Beleid.
Wij vroegen via een amendement bij bespreking van het coalitieakkoord om hiervan een apart hoofdstuk te maken, maar uw college / de wethouder gaf aan dat wij het college eerst maar eens de kans moeten geven om dit als onderdeel van het hoofdstuk Samenleving op te pakken. Die kans krijgt u!
Maar wij zullen uiteraard heel scherp blijven dat dit ook in de Raadsagenda voldoende "integraal" blijft en niet te veel versnippert in de kaderstelling.

Waar het gaat om de integraliteit van onze inclusieve samenleving loopt de algemene toegankelijkheid voor mensen met een beperking nog steeds achter op de wensen die eerder in deze gemeenteraad regelmatig aan de orde waren. Wij vragen daar opnieuw de aandacht voor; dit komt terug bij de Raadsagenda. Daarnaast willen wij het college (benieuwd via welke wethouder reageert) via een motie alvast laten uitzoeken hoe wij gratis openbaar vervoer voor AOW-gerechtigden en voor huishoudens met een minimuminkomen (tot 130% enz.) kunnen realiseren in navolging van inmiddels een groot aantal gemeenten. Op die manier bevorderen we de mobiliteit van deze groepen inwoners en daarmee de bereikbaarheid van voorzieningen, en daarmee ook deelname aan het maatschappelijk leven en bestrijding van eenzaamheid bij onze senioren.

Een laatste punt (voor dit moment) betreft de huishoudelijke ondersteuning waarover u ons vorige maand een raadsinformatiebrief heeft gestuurd (dank). Met de komst van het abonnementstarief is het “gebruik” van HO door mensen met hogere inkomens, die voorheen particuliere hulp inhuurden, toegenomen. Het abonnementstarief wordt in 2025 weer afgeschaft omdat ook het rijk inziet dat dit tot “ongewenst” gebruik heeft geleid en u onderzoekt de mogelijkheid om vooruitlopend op die wetswijziging weer een inkomenstoets in te voeren. De PvdA-fractie ziet uw voorstel voor deze wijziging van de WMO-verordening liever vandaag dan morgen, misschien is zelfs de oude verordening toereikend? Dan kunt u dat voorstel nog in de komende raadsvergadering voorleggen.

Tot zover onze eerste termijn.

1ste termijn Democraten Gorinchem
begrotingsraad 10 november 2022

Voorzitter,

Het college heeft een financieel solide begroting gepresenteerd. We spreken onze waardering daarvoor uit. In alle jaren is er een positief saldo en er is sprake van een reële sluitende begroting. Wij hebben ook het idee dat dit college de onzekere factoren en risico's goed in beeld heeft. Een heel spannend verhaal is deze begroting dan ook niet. Maar voorzitter, eigenlijk hadden we dat wel gehoopt.

Deze begroting is namelijk het eerste moment dat dit college volledig aan het roer staat en in de gelegenheid is haar beleidsambities ter uitvoering te brengen. En daar zijn we toch wel nieuwsgierig naar. Waar kiest dit college voor? Welke beleidswijzigingen, welke andere koers wil dit college gaan varen? Wat ligt er onder de samenkomst van dit nieuwe gemeentebestuur?

We zijn blij met de waardering die deze begroting eigenlijk uitspreekt van wat er al was, maar we hoopten een glimp te kunnen zien van deze antwoorden, als vertaalslag van uw coalitievorming. We vinden het jammer dat u hier nog langer de tijd voor neemt door de aankomende maanden te werken aan uw collegeprogramma. Dat betekent namelijk dat pas in het voorjaar 2023 bij de Perspectiefnota hier op terug wordt gekomen en concrete ambities pas landen in de begroting voor 2024. We zijn dan al halverwege deze raadstermijn. Dat vinden we jammer, want we zijn oprecht nieuwsgierig naar de richting waarin u zich wilt gaan bewegen.

We vinden het ook noodzakelijk dat hier snel duidelijkheid in komt. Want hoe technisch financieel kloppend deze begroting ook is voorzitter, het echte verhaal is natuurlijk dat het helemaal niet zo goed gaat. De afgelopen jaren hebben wij als samenleving de problematiek en de crisissen zien opstapelen. De woorden die we hiervoor gebruiken zijn al omarmt als alledaags taalgebruik. Woorden zoals pechgeneraties, klimaatcrises, en energiearmoede. De kranten staan er vol mee, en terecht. Maar laten we betekenis van deze woorden niet vergeten. Want het raakt de waarden van onze samenleving. Het gaat hier over structurele ongelijkheid, onze bestaanszekerheid, over toenemende wanhoop en zorgen bij mensen en de behoefte aan een overheid die doorpakt en die een route uitstippelt voor de lange termijn. Ook hier lokaal. Want juist als er zoveel gaande is, is kijken naar de eigen invloed zo belangrijk en hoe je die zo goed mogelijk kunt aanwenden.

Met dat als hoofdlijn voorzitter vinden we de urgenties van deze tijd dan ook niet in de pas lopen met de voorzichtigheid van dit college, waarmee op het grootste gemak de tijd wordt wordt genomen om te heroriënteren, om te kijken wat dit nieuwe college nu eigenlijk wilt.

Met name op het gebied van **armoede** zien we in de begroting weinig urgentie. Zo staat er: "We volgen nauwlettend hoe het Rijk omgaat met deze uitdagingen en welke rol daarin voor de gemeente is weggelegd". Ofwel, we wachten het nog even af. Maar wij zien liever de beweging andersom: zelf met goede ideeën komen en de mogelijkheden die er zijn benutten. Wat ons betreft is er nog veel winst te behalen in het zorgen dat we de mensen bereiken die dat nodig hebben. Want het komt nog te vaak voor dat inwoners in een kwetsbare situatie onvoldoende op de hoogte zijn van ondersteunende voorzieningen. We gaan in de begrotingen zelfs maar uit van 70% bereik bij de minimaregelingen. En dan kun je zeggen, dat is toch best hoog, maar moet je nagaan dat we het dan nog over 30% hebben dat op of net boven de armoedegrens leeft en geen financiële steun ontvangt.

En eigenlijk is dit te absurd voor woorden als je kijkt naar hoeveel tijd en energie er wordt gestoken in het sociaal domein. Ook in Gorinchem barst het van de initiatieven en goede mensen in het veld, en toch krijgen we deze klus nog niet geklaard met elkaar. We moeten inwoners op een duidelijke en

slimme wijze gaan ondersteunen. De informatie toegankelijker maken en actief brengen, beter rekening houden in de brede dienstverlening van de gemeente met het feit dat stress en zorgen ook iets doet met je vermogen om informatie tot je te nemen, en we moeten de mogelijkheden binnen de AVG ten volste benutten. We roepen daarom het college op zich niet te berusten op wat redelijkerwijs haalbaar lijkt, maar juist alle zeilen bij te zetten om voor die 100% te gaan. Voor ons is dit echt een belangrijk punt, en kijkend naar de moties vanavond concludeer ik voor andere partijen ook.

Dan voorzitter, dan wil ik graag kort iets zeggen over ontmoetingsplekken in de stad, heb ik een vraag over de Nieuwe Doelen, en sluit ik af met een motie over de starterslening.

Bij de perspectiefnota dit voorjaar hebben wij een motie ingediend die het college opriep om meer zitgelegenheden te creëren in de stad. **Meer bankjes** of ander soort vergroot de toegankelijkheid van de openbare ruimte en biedt gelegenheid, met name voor ouderen of mensen slecht er been, maar ook voor iedereen die zin heeft in een praatje, een moment van rust. Deze motie werd positief ontvangen en de wethouder gaf aan deze als een oproep te zien om te gaan verkennen, samen met de wensen die leven in de stad en de partners daarbij. Hij deed daarbij de suggestie om dan ook te kijken naar dekking voor deze zitgelegenheden via subsidies die zien op meer bewegen. Bij de begroting 2022 zou hier op worden teruggekomen. Kan het college ons vertellen hoe het ervoor staat en welk bedrag hiervoor in de begroting is opgenomen?

De **Nieuwe Doelen**. Wij lezen in de begroting dat er nog steeds een bedrag voor 7 miljoen is opgenomen. Vind het college dit nog realistisch, aangezien een plank inmiddels 2x zo duur? We vinden het sowieso ook moeilijk om het standpunt van dit college te doorgronden op dit onderwerp. De raad heeft in een laatste debat hierover besloten om de aanbesteding breder in te zetten en ook andere locaties voor een groot podium te overwegen. Het huidige college heeft dit ook opgeschreven in haar coalitieakkoord. Maar nu lezen wij in communicatieberichten, van de partij van de wethouder die dit in zijn portefeuille heeft, dat het eigenlijk toch wel heel erg de voorkeur uitgaat naar het pand van de Nieuwe Doelen. Zelfs met eigen politieke ogen is waargenomen dat de bouwkundige staat op broodje aap verhalen berust, die overigens dan notabene waarschijnlijk door hun eigen oud-wethouder destijds zijn opgetekend. Kan het college aangeven hoe zij zich verhoudt tot deze uitspraken van Stadsbelang?

Dan nu de **starterslening.** En voorzitter, hier ben ik erg enthousiast over. Want dit vind ik nu een mooi voorbeeld van hoe wij als gemeente zelf concreet onze ruimte kunnen pakken. Hier waren wij het als gemeenteraad al over eens begin 2021 toen het voorstel voor een starterslening unaniem werd aangenomen in deze raad. Ook in deze begroting wordt de starterslening weer benoemd als beleid dat moet worden voorgezet. En even ter opfrissing: De starterslening is bedoeld om starters te helpen hun eerste woning te kopen. Het overbrugt het verschil tussen de prijs van het huis en datgene dat bij de bank kan worden geleend met een maximum van 25.000.

Maar wat blijkt, in de regels hiervoor is opgenomen dat de koopprijs van de de woning niet meer mag zijn dan 284.000 om in aanmerking te komen voor de starterslening. Met deze grens wordt een groot gedeelte van de startersmarkt niet bereikt, zeker niet in de huidige woningmarkt waarin de hypotheekrente en de huizenprijzen ook nog steeds stijgende zijn. Samen met de PvdA en D66 dienen we daarom een motie in die oproept om deze grens aan te passen en van de starterslening weer een goed werkbaar en realistisch instrument te maken. Wij stellen voor om de nationale hypotheek garantie (NHG) grens aan te houden als uitgangspunt. Voor 2022 is dit 355.000 euro en in 2023 400.000. Ook andere gemeenten, waaronder Rotterdam hanteren dit uitgangspunt voor de starterslening. Het is ook beter uitlegbaar, daar waar een starterswoning wordt gedefinieerd als een koopwoning waarbij de maximale koopsom gelijk is aan de kostengrens van de NHG.

U kunt dit in de motie nog eens rustig nalezen. Daarin staat ook uitgelegd dat de verhoging van het maximale aankoopbedrag geen financiële consequenties heeft voor de gemeente. Bij invoering van de starterslening is 260.000 euro beschikbaar gesteld (max. 25.000 euro per verstrekking). Deze motie zorgt er juist voor dat inwoners weer gebruik kunnen maken van de starterslening en dat deze pot met geld ook daadwerkelijk kan worden ingezet. Voorzitter, we hopen dat ook op brede steun.

Dankuwel.

Voorzitter,

Over twee nachten komt, als alles goed gaat, Sinterklaas aan in Gorinchem. Hartstikke mooi! Ieder jaar weer kent onze Goedheiligman daarbij de nodige problemen. Zo hebben we bijvoorbeeld in recente jaren meegemaakt dat de pakjes vermist waren, de deur naar de machinekamer op slot zat en dat het paard Ozosnel was weggelopen. Ik hou mijn hart vast voor dit jaar!

Ook in onze wereld houdt het niet op. De ene crisis volgt de andere op. Maar als je terugkijkt in de geschiedenis dan zijn crisissen van alle tijden. Als overheid moet je dan vooral niet in paniek raken en goed met de middelen omgaan die je hebt; slim inzetten dus. Wij zijn immers geen Sinterklaas.

Waar liggen dan nu de prioriteiten voor de aankomende jaren? Belangrijk voor onze fractie is dat we vooral ook de grotere uitdagingen die er liggen zoveel mogelijk oppakken. Ik noem, net als vorig jaar, wederom een aantal pijlers die wat de VVD betreft belangrijk zijn voor de stabiele stadsontwikkeling.

Een veilige en plezierige leefomgeving

Veiligheid – dit hebben we ook eerder aangegeven – is wat onze fractie betreft één van de speerpunten de aankomende periode. De onzekerheden in de samenleving nemen toe, wat zorgt voor veel spanning en problematiek. Hoe zorgen we ervoor dat onze inwoners veilig zijn en blijven.

Zet wat ons betreft in op aanpak van ondermijning. Gelukkig zien wij daarin goede ontwikkelingen, laten we daar vooral op doorpakken! Gebruik daarbij ook slim de inzet van cameratoezicht, waar mogelijk mobiel – we wachten de resultaten van het onderzoek daarin verder af. Voor onze fractie is het overigens een doorn in het oog dat er geen toezicht meer is rond het stationsgebied. Te veel incidenten die dit wel noodzakelijk maken lijkt ons. Hoe kunnen we ons hiervoor blijven inspannen richting ProRail zodat zij dit toch mogelijk kunnen maken? **Vraag aan het college**

Zorg voor de juiste handhaving. Pak problemen zoveel mogelijk bij de bron aan. Een paar voorbeelden die wij nog graag aangepakt zouden zien;

- Vuurwerkoverlast in de stad – bommen midden in de nacht. Mensen zelf vragen te gaan handhaven is een kansloze zaak. Blijkt ook maar weer uit het initiatief voor vuurwerkvrije zones. Dat gaat nu het probleem niet oplossen. Misschien helpt het als mensen beelden van camera's delen of iets melden. Is er iets aan te doen? **Vraag aan het college!**

- Het verkopen van illegale middelen als Snus – zorg ervoor dat dit in Gorinchem niet kan. Onze jongeren worden hier mee geconfronteerd. Ga hierover ook in gesprek met het onderwijs waar dat nog niet gebeurt. Met het lachgas hebben wij daarin als raad en stad de vorige periode een goede zet gemaakt. Pak ook dit probleem aan!

Een positieve ontwikkeling is dat Gorinchem steeds meer op de kaart komt als aantrekkelijke stad. VVD-Gorinchem wil dat Gorinchem ook een aantrekkelijke stad blijft en daarin groeit.

- Zorg voor meer cruisevaart mogelijkheden en stadstoegang;
- Investeer in citymarketing of ideeën die onze binnenstad verrijken;
- Pak ideeën daarin op samen met ondernemers.

Dan denken wij bijvoorbeeld ook aan het Warenhuis van de stad. Tevens onderdeel van het coalitieakkoord 'Voor Gorinchem' en vaker onderwerp van gesprek in deze raad. Hij staat wel benoemd in de begroting, maar een bedrag ontbreekt. Is dit een omissie? Het lijkt ons goed om dit

nog te herbevestigen. Vandaar dat wij hiervoor samen met een aantal andere collega's een amendement hebben opgesteld. Die zal 1 van de collega's straks verder voordragen.

Zet dus in op het bevorderen van het toerisme en investeringen die zich daarin terug laten betalen. Alleen zo creëren we een veilige en plezierige woon – en leefomgeving.

Wonen & Bereikbaarheid

Ying en Yang wat ons betreft. Hier liggen de grote ontwikkeluitdagingen, waarbij wij scherp in de gaten blijven houden wat de gevolgen zijn en wat echt nodig is. De grote opgaven die voor ons liggen in het kader van mobiliteit baren ons zorgen. Zonder goede bereikbaarheid en infrastructuur gaat onze stad het afleggen qua vestingklimaat. Bedrijven zullen zich simpelweg elders vestigen. Wat baart nog meer zorgen;

- De verkeersdoorstroming, zoals recent ook gespreksonderwerp met de Banneweg. Hoe verhoudt dit zich tot de Haarwijk en een aanpak van de noordelijke infrastructuur? Deze laatste wordt, als het goed is, onderdeel van de mobiliteitsvisie. We moeten niet alleen maar pleisters plakken. Fors ingrijpen kan wel eens veel efficiënter uitpakken.

- Parkeren, vooral in de binnenstad, maar tegenwoordig ook bij nieuwbouw. Wat opvalt is de filosofie die een aantal keer in het stadhuis naar voren is gekomen; gedragen door Poort6, dat de parkeernorm bij nieuwbouw onder de gemeentelijke norm kan om mensen zo meer de auto uit te krijgen. Wij geloven daar niet in. Je gaat mensen niet de auto uitjagen puur met het verlagen van de parkeernorm. Dat is een illusie. De druk in wijken en omliggende straten neemt daardoor alleen maar toe. Zorg dan dat je goede parkeergelegenheden biedt in de vorm van parkeergarages of hanteer direct een juiste parkeernorm.

  Punt wat overigens ook tot veel irritatie lijdt bij onze inwoners is het te lang bezet houden van laadpalen door bedrijven die leenauto's bieden. Is hier wat tegen te doen? **Vraag aan het college**

- En ja, als het even kan pak dan de fiets. Dat vinden wij ook. Dan is het fijn dat we inzetten op de aanpak van de fietsknelpunten. Niet alleen voor mensen die wel op de fiets naar het werk kunnen, maar ook voor andere doelgroepen. Gorinchem is een stad met een grote regiofunctie als het gaat om onderwijs. En scholieren fietsen over het algemeen. Dan is de aanpak van fietsknelpunten ontzettend belangrijk. Een fietsroute langs de A15 voor scholieren van Oost richting de scholen lijkt ons overigens een verrijking daarbij.

Een goed draaiende economie in een zorgzame samenleving

Als het gaat om het sociaal domein dan vinden wij het positief om in te blijven zetten op schulden aanpak, het bevorderen van sociaal contact en vroeg signalering. Een aantal ontwikkelingen hebben daarbij ons oog;

- In het kader van beter voorkomen dan genezen vinden we het ontzettend positief dat we nu een vestigingsbeleid voor onze zorg, nu huisartsen, gaan opzetten. Iets waar onze fractie nog niet zo lang geleden ook voor gepleit heeft. Broodnodig om meerdere redenen; betere verdeling van de werkdruk, meer mogelijkheden voor wijkgerichte aanpak en dus ook in het kader van de bereikbaarheid zoals net genoemd. En last but not least; wij hebben in Gorinchem ook een goede ketensamenwerking met onze hulpdiensten en onze

spoedeisende hulp. Door integraal te werken in de keten kunnen wij onze zorg efficiënt en betaalbaar houden. Zorg dicht bij huis werkt daarbij ook het beste.

- Wat wij overigens een goede inzet vinden is dat de hondenbelasting nu helemaal afgebouwd wordt – eigenlijk ook geen surprise, want dit is al een raadswens van twee perioden terug. En een trend die landelijk gaande is om verschillende redenen. Terecht wat ons betreft. Dieren, zoals honden en Ozosnel, horen wat onze fractie betreft bij onze samenleving. Ze hebben een grote sociale functie. Fijn dat dit nu gelijk komt te staan met de vele andere gemeenten in Nederland.

- Ook fijn om te lezen dat er nu eindelijk een cultuurfonds komt! De uitwerking wachten we nog even af, maar het is een fijne aanvulling op ons cultuuraanbod. Een stad moet blijven ontwikkelen en groeien, zeker op het gebied van cultuur. En dat moeten we ook zoveel mogelijk aan onze inwoners overlaten. Zo hou je de ziel in een stad!

- Over de stad; de lokale winkeliers hebben het nu zwaar. En zij zijn wat ons betreft toch ook een drijvende kracht in de lokale economie. Gelukkig zijn er landelijk al wat ontwikkelingen gaande. Maar wat kunnen wij nog doen? We willen met elkaar voorkomen dat er leegstand ontstaat door een crisis als deze. Vandaar dat we ook de motie, samen met Gorcum Actief, indienen om te zorgen dat onze bakkers en slagers het hoofd boven water kunnen houden.

Duurzaamheid

Hier is nog een flinke weg af te leggen. Zet in op innovatie. Pak nieuwe ideeen op en kijk ook goed naar initiatieven of pilotuitkomsten bij andere gemeenten. Gelukkig heeft de wethouder onlangs een aantal mooie toezeggingen gedaan op dit vlak, zoals rond de groene parkeervakken en de zonnepanelen op daken in de binnenstad.

Verder zou het goed zijn als het stadhuis zich aan zijn voorbeeldfunctie houdt. Zonder van anderen een malle piet karikatuur te willen maken overigens. Dan heb ik het over verlichtingen s'avonds bij kantoorpanden. We begrijpen het argument veiligheidsgevoel. En we snappen ook dat het in de marge is als het gaat om sommige stadsverlichting. Maar waarom moet bijvoorbeeld bij een pand als dat van Avres vaak het licht s'avonds zo lang aanblijven over het gehele pand. En zo zijn er meer gemeentelijke gebouwen waarbij we dit ons afvragen. Is het niet in het kader van duurzaamheid, dan is het wel tegen de lichtvervuiling s'nachts – volgens mij is daar in 2019 al een motie voor aangenomen. Kan het college dit beleid nog eens goed onder de loep nemen en ook de gesprekken hierover aangaan met organisaties en bedrijven? **Vraag aan het college**

Participatie

Ook participatie hebben wij hoog in het vaandel staan. In de zin dat we graag willen dat onze inwoners betrokken blijven en andersom – dat wij als politiek ook aangehaakt blijven op wat er speelt in de samenleving.

Zo heeft onze fractie samen met de fractie van Gorcum Actief hard gemaakt voor goede participatie rond het Tracébesluit van de Waaldijk. Wij hebben begrepen dat daar nu ook weer wat ruimte ligt om de belangen van iedereen mee te nemen. Het lijkt ons goed als het college zich daar ook voor inspant. **Vraag aan het college**

Het vertrouwen van Gorcummers in de politiek is laag, bleek al tijdens de verkiezingen. Hoe kunnen we nu zo goed mogelijk luisteren naar de wensen van onze inwoners. Welke ideeen leven er nog

meer; zijn er dingen die wij over het hoofd zien of mensen die zich om wat voor reden dan ook niet gehoord voelen? Ik wil dan ook afsluiten met een uitnodiging naar de stad en een motie die wij samen met de fracties van CU/SGP en SP wil indienen. **Motie; Motiemarkt in Gorinchem**

Het komt erop neer dat wij, in navolging van andere steden, graag een Motiemarkt in Gorinchem willen organiseren, waarbij raad en inwoners met elkaar in gesprek gaan omtrent ideeen die er leven om de stad beter te maken. Wij hopen hiermee een mooi middel in te kunnen voor de raad om zo de betrokkenheid naar elkaar en de stad te vergroten.

Hartelijk dank voor de aandacht!

Niels van Santen
Fractievoorzitter VVD-Gorinchem

Inleiding

Gorinchem is en blijft een fantastische stad om te wonen, te werken en te verblijven. De stad groeit. Voor ChristenUnie-SGP is het belangrijk dat Gorinchem een stad met menselijke maat blijft. We geloven in een stad waar het niet gaat om 'ik' maar om 'wij'. Samen voor Gorinchem is daarom ons credo. Voor Gorinchem is het credo van het Coalitieakkoord dat we als raad de komende jaren zullen gebruiken als onze gids, met goede en gedegen plannen voor de stad.

Juist in een tijd van sterke polarisatie in politiek en samenleving willen we verbindend zijn naar elkaar en de samenleving. Niet voor onszelf maar voor de ander. Dit is een bijbels principe wat we als fractie graag nastreven. Wij zijn ook dankbaar dat dit ook doorklinkt in het huidige coalitieakkoord. Het nieuwe college is voortvarend aan de slag gegaan met diverse thema's en vraagstukken. Waar het nodig was heeft het college daadkracht en lef getoond en actie ondernomen. Dit neemt niet weg dat er nog belangrijke dossiers liggen waar we kritisch moeten zijn op de inhoud.

Voortvarend van start

Korte terugblik naar afgelopen periode. Het huidige college toont lef door kritische dossiers aan te pakken en door de zure appel heen te bijten. De juiste keuzes worden op het juiste moment gemaakt in overleg met het ambtelijk apparaat. Tactisch, kundig en een open benadering. Het eerlijke verhaal vertellen en met bijhorende realistische plannen komen in een tijd die volstaat van hectiek waarin we moeten omgaan met de gevolgen van landelijk beleid op lokaal niveau. Met een diversiteit van uitdagingen. Dit college toont aan dat zij dit aan kan en haar verantwoordelijkheid kent en neemt en dat biedt vertrouwen voor de komende raadsperiode waarin er nog diverse lastige dossiers wachten.

Beleidsarm versus doelgericht

De begroting 2023 was zoals gezegd een beleidsarme begroting in navolging op de perspectiefnota 2023. Echter, de begroting 2023 is deels al verrijkt vanuit het coalitieakkoord en we gaan met elkaar aan de slag voor de raadsagenda en richting de PPN zullen we met elkaar keuzes moeten gaan maken en zaken moeten gaan afwegen. Met betrekking totdat nieuw beleid zullen kritisch keuzes moeten maken voor wat betreft de financiering van dit beleid. Later deze maand komt de raad met een raadsagenda en een bijbehorende financieringsbehoefte. Vanuit onze fractie zien we hier erg naar uit omdat we graag samen willen werken om de juiste zaken tot stand te laten komen. Juist omdat het coalitieakkoord vooral op hoofdlijnen is, willen we aan de slag en naar de uitvoering van belangrijke plannen voor de stad. Daarvoor moeten we ook in kaart brengen welke financiering ervoor nodig is. Het coalitieakkoord is realistisch en doelgericht. Aan de slag gaan en plannen praktisch ten uitvoer brengen. Het is nog niet inzichtelijk welke financiering hiervoor nodig is. Ook hebben we al geplande investeringen staan waarvan de prijsstijgingen nog verwerkt moeten worden wat een effect zal hebben op de investeringsruimte. Daarnaast dienen we ook te sparen en geld te reserveren voor de vervanging van kapitaal goederen, zie motie CU-SGP van Frank Barth. We moeten sparen voor enkele miljoenen. Kortom we leven momenteel niet in een luxe positie ondanks dat de begroting sluitend en positieve cijfers laat zien. Ik roep ons allen op om ervoor te waken onszelf niet te rijk te rekenen.

Voortvarend aan de slag/ ambities

We zien er naar uit om met de Raad te komen tot een raadsagenda te komen om de grote uitdaging waar we als stad voor staan aan te pakken. Uitdagingen op het gebied van woningbouw, groene en veilige wijken, onderwijs en verduurzaaming / energie reductie, gezond financieel beleid, sterk en veilig jongerenwerk en veilige en snelle (fiets)verbindingen in de stad.

Gorinchem Citymarketing – Bezuinigingen teruggedraaid

Aantrekkelijke en veilige stad. Gorinchem is niet voor niets de mooiste vestingstad van Nederland, laten we dit ook zo houden door te investeren in de stad en de vesting. Het is nu momentum om gebruik te maken van dit predicaat en de toeristische aantrekkingskracht te benutten. Het gaat hierbij niet alleen om toeristen maar zeker ook de kansen creëren en benutten in samenwerking met lokale ondernemers. Daarnaast is ook van belang dat onze eigen inwoners trots kunnen zijn op hun stad en genieten van alle faciliteiten en het moois dat Gorinchem te bieden heeft. Om dit alles te bereiken zijn we positief gestemd dat de eerder opgelegde taakstelling voor het bestuur is teruggedraaid zodat de Stichting Gorinchem Citymarketing zich toekomstbestendig kan maken.

Aanpak Elzenhof – Pilot Right to Challenge

Als CU-SGP zijn we blij en kijken we positief terug op de aanpak van de pilot Right-to-Challenge en de resultaten hiervan. Op het gebied van de Elzenhof is in samenspraak met de festiviteitenvereniging en de gemeente een goed voorbeeld neergezet. Het biedt perspectief voor andere onderwerpen waarbij de inwoners de gemeente mag uitdagen om de inrichting van of het onderhoud van of realisatie van zaken over te nemen. Wij moedigen het college en de inwoners aan om vaker dit instrument in te zetten om met elkaar tot het best mogelijke resultaat te komen.

Schulden/ Investeringsplafond

CU-SGP vindt dat we ons moeten houden aan de afspraken omtrent het investeringsplafond. Deze afspraken zijn niet voor niets gemaakt. Ze zijn gericht op de realisatie van een gezonde financiële huishouding die veerkracht bevat in moeilijke tijden en daarnaast gericht is op continuïteit. Daarvoor moeten we zuinig met de budgetten omgaan en als een goed rentmeester een gedegen lange termijnvisie hebben en blijven ontwikkelen. De huidige crises roepen op om direct keuzes te maken, echter hierbij moeten we de lange termijn in ogenschouw houden. Regeren is immers vooruitzien. Daarnaast mogen we als een goed rentmeester met de budgetten omgang die we ter beschikking hebben gekregen. Verantwoord investeren om te kijken hoe we de samenleving verder kunnen laten groeien. Ervoor zorgen dat niemand achterblijft of er tussen uit valt of achterblijft. Of het nu gaat om ondernemers, sociale partners, instanties of inwoners onderling. Met elkaar vormen we de Gorcumse samenleving. We hebben oog voor elkaar en zorgen voor elkaar, dat moet de norm zijn.

Wij zien het als doelstelling om de gemeentelijke schulden niet veel laten oplopen. Na de piek in 2026, en liefst eerder, moet de weg terug worden in gezet, waar wij graag willen aansturen op een duikvlucht in plaats van een boemelgangetje. De lange termijnvisie is gericht om te sparen en voldoende reserveringen aan te leggen voor geplande en nieuwe investeringen. Daarbij is financieel en tactisch inzicht nodig en goed doordachte financiële besluitvorming.

Armoedeaanpak en verhoging inkomensgrens minimabeleid – Voortvarend aangepakt

Ook wat betreft de gevolgen van de explosief gestegen prijzen voor energie en de inflatie zijn adequaat aangepakt door de meest kwetsbaren in onze samenleving te compenseren door energietoeslag en het verruiming van de inkomensgrens naar 130% van de bijstandsnorm. Hierdoor

kan een grotere groep inwoners een extra steun in de rug krijgen. Binnen Gorinchem is veel mogelijk om kwetsbare inwoners in financiële nood te ondersteunen. Echter, in sommige gevallen is urgentie nodig. De al aanwezige infrastructuur volstaat in dergelijk gevallen niet waardoor de benodigde urgentie niet geleverd kan worden of betrokken niet in aanmerking komen voor ondersteuning. In diverse steden in het land zijn er goede ervaringen met Stichting Urgente Noden, die met het zeer snel vertrekken van een (veelal) kleine gift of lening blijken te fungeren als Haarlemmerolie. Ook in Gorinchem zou Stichting Urgente Noden een toegevoegde waarde kunnen hebben. Samen met de PvdA, SP, CDA, DG en D66 dienen wij daarom ook een motie waarin wij het college oproepen om een uitgebreide verkenning te doen met stakeholders naar de haalbaarheid van de opstart van een stichting urgente noden in Gorinchem.

Veilige en snelle (fiets)verbindingen

Gorinchem is een prima fietsstad qua oppervlakte. In die zin is het niet nodig om met de auto kriskras door Gorinchem te rijden. Echter, de stad mag de fietser meer verleiden om daadwerkelijk de fiets te pakken. Prachtig dat we grote ambities hebben. Maar laten we ook zeker oog hebben voor wat er is en dat onderhouden. Investering en onderhoud van het fietspaden in Gorinchem zijn nodig. Op menig fietspad in de gehele stad is achterstallig onderhoud te constateren wat leidt tot onveilige situaties. Graag willen wij het college vragen om een **toezegging** voor het onderhoud van de fietspaden? Om een voorbeeld te geven. Het fietspad op de dijk tussen Wijdschild en Gorinchem Oost.

Klimaatneutraal is de norm

Wij zien het als belangrijke taak om goed voor de aarde te zorgen. Om het rentmeesterschap zoals bedoeld in de Bijbel vorm te geven. Het rentmeesterschap dat hier bedoeld wordt is niet gericht op winstmaximalisatie en uitputting van, nee het is gericht op het zorgvuldig omgaan met, om grenzen te stellen aan je eigen belang en eerst na te denken over aan een ander. Kortom we leven, ondernemen en maken gebruik van grondstoffen niet alleen voor onszelf, we houden rekening met en zorgen voor. Daarom streeft CU-SGP naar groene en schone straten, groen wijken, gezonde lucht, schone energie, een circulaire economie, duurzaam (openbaar) vervoer en de afname van het gebruik van energie. Zo gaan we de komende raadsperiode inzetten op een lokaal isolatieakkoord om zo snel mogelijk het energieverbruik terug te dringen. Heel concreet op korte termijn willen we werken aan een gezonde en schone lucht. Als CU-SGP hechten we belang aan een groene en gezonde leefomgeving. Om die reden dienen we graag samen met GA een **motie** in, om tot verbetering van de luchtkwaliteit te komen. Mevr. Hamann zal daar straks vast meer woorden aan wijden!

Onderwijs & Bedrijfsleven

We staan komende jaren voor forse investeringen in onderwijsvastgoed. Het drukt zwaar op onze gemeentelijke begroting dat Gorinchem een zeer grote regiofunctie heeft wat betreft onderwijs. Het is ook niet voor niks dat ons college en onze landelijk werkende partijen - samen met enkele vergelijkbare gemeenten - lobbyt voor voldoende budget om kwalitatief goede en gezonde huisvesting van onze onderwijsinstellingen te blijven borgen.
Vanuit de bespreking PPN is er nog een los eindje. Namelijk een amendement dat is aangehouden om enkele verhuisbewegingen en investeringen nog eens goed tegen het licht te houden. Daaronder ook zeker het I-lab, dat nu —inhuizend bij het Da Vinci - wat op stoom begint te komen. Het is mooi om te horen dat scholen/ schoolklassen gebruikmaken van het I-lab om kennis te maken met innovaties en met oriëntatie op de arbeidsmarkt. Toch verwachten wij nog veel meer van het I-lab. Het moet niet alleen een leuke incidentele lesomgeving zijn voor scholen, maar een broedplaats, een marktplaats, waar bedrijven en studenten samen werken om tot echte innovaties te komen. Waar

bedrijven een lerende omgeving zijn, en scholen verbondenheid met de regionale arbeidsmarkt ervaren. Waar technische- en toepassingsinnovaties worden ontwikkeld met het label ‘mede mogelijk gemaakt door I-lab Gorinchem!’

Namens mijn fractie verzoek ik het college om een inhoudelijke evaluatie over het 1e jaar I-lab en zicht op de ontwikkeling voor het 2e jaar. Zodat wij als raad ook meegenomen worden in de dynamiek rondom I-lab en voldoende gevoel dat de lat inderdaad zo hoog ligt zoals wij dat voor ons zien. Kan het college mij een evaluatie I-lab **toezeggen**?

Tot slot willen we het College, de Raad en de ambtelijke organisatie wijsheid en Gods zegen toewensen in het komende jaar. Laten we met elkaar optrekken voor het groter goed van onze stad en samenleving.

Moties voorlezen.

Algemene Beschouwingen Begroting 2023 Gorcum Actief 10 november 2022

Dank u voorzitter,

Het is al weer volop herfst en we komen misschien in zwaar weer. Maar het goede nieuws is: zaterdag komt Sinterklaas! Er is mooi weer voorspeld, dus de intocht zal weer een druk en kleurrijk spektakel worden in de Lingehaven. Wij realiseren ons na de corona-jaren dat het niet vanzelfsprekend is dat er een intocht voor Sint Nicolaas wordt georganiseerd. Dat doet namelijk een nieuwe stichting, een groep vrijwilligers die zich afgelopen jaar enorm heeft ingespannen dit te organiseren. Dus het feest kan doorgaan! En wat is er dan mooier dan daar met een drone een leuke film van te maken? Drone boven de Lingehaven, niet boven de mensen. Voorzitter, waarom màg dat niet? Waarom niet dit kersje op de taart?

Juist nu het zware weer dreigt in veel sectoren moeten we extra blij zijn met alles wat wèl lukt om komende winter goed door te komen en toch ook warmte te beleven. Naast de Sinterklaasintocht ook het Winterfestijn mede dankzij sponsoring. Gaat dit ondanks de energiecrisis volgens programma allemaal gewoon door? Dezelfde vraag stellen wij mbt sfeerverlichting gedurende de wintermaanden. In veel gemeenten wordt immers nu door de energiecrisis op sfeerverlichting bezuinigd.

(M Buurt Bestuurt van Stadsbelang)

Na de corona lockdowns denken wij ook aan warmte en belangstelling voor elkaar en voor de eigen leefomgeving in de wijken. Vroeger hadden we daarvoor contact met klankbordgroepen, maar die zijn er niet meer. Gorcum Actief is een warm voorstander van wijkgericht werken en het zou goed zijn als groepjes initiatiefnemers ook over een budget kunnen beschikken. Concreet gezamenlijk zaken aanpakken die in bepaalde wijken of buurten spelen. Wij zijn daarom mede-indiener van de motie van Stadsbelang De Buurt Bestuurt en horen graag van de wethouder wat hij daarvan vindt?

Eén van de hoofdthema's bij wijkgericht werken is de publieke ruimte, groenonderhoud, klimaatadaptatie, hittestress enzovoort. Na de afgelopen hete en droge zomer kan iedereen daarover meepraten. De grote hoosbuien zullen vast nog wel komen. Kan de wethouder aangeven hoe we er voor staan met betrekking tot vergroening en klimaatadaptatie?

(M Schone Lucht met ChristenUnie)

Schoon, heel en veilig heeft ook betrekking op de luchtkwaliteit. Het verkeer dendert onverminderd voort over de rijkswegen waartussen onze stad is ingeklemd. Fijnstof dwarrelt als een fall-out over ons heen, veelal ongemerkt. Wat we wel merken dit najaar is de toename van houtstook. Door de energiecrisis porren we graag een kachel of openhaard op. Lekker warm. Heel begrijpelijk. Maar hebben de stokers wel altijd in de gaten dat laaghangende rook niet alleen hinderlijk voor de buurt kan zijn, maar ook ongezond is en voor mensen met een longaandoening ronduit 'killing'. Inwoners hierop attenderen middels voorlichting zal al helpen. En wij zouden ook graag eens monitoren of de lucht in Gorinchem echt zo vervuild is als het lijkt. We dienen hiervoor samen met ChristenUnie een motie Schone Lucht in.

(A Warenhuis van de stad)

Voorzitter, als zwaar weer dreigt en recessie op de deur klopt, is het zaak om als overheid te helpen met investeren. Vorige raadsperiode hebben we uitgebreid gesproken over de omvorming van het kernwinkelgebied naar een Warenhuis van de Stad. Voor zover wij weten was dat ook financieel rond, maar dat is nu niet als zodanig in de boeken opgenomen. Wij zijn daarom mede-indiener van het amendement / of motie van de VVD om dat recht te zetten en we zien uit naar een goede samenwerking om de binnenstad te upgraden; de 'Allermooiste Vestingstad van Nederland' waardig. Klimaatadaptatie en vergroening horen daar wat ons betreft bij.

(M Energiecrisis Winkeliers)

Inflatie en energiecrisis slaan hard toe bij inwoners én bedrijven. We hebben al maatregelen getroffen om energie-armoede te verlichten. Gorcum Actief steunt het initiatief van D66 voor een 130 % regeling van harte. Mensen met voldoende inkomen hebben waarschijnlijk niets te vrezen, maar zoals het genoemd wordt, 'de onderkant van de maatschappij', zit in de gevarenzone. We kunnen helpen als het gaat om zelfredzaamheid en weerbaarheid.

De situatie is anders bij winkeliers. Sommige branches zoals bakkerijen, slagerijen, stomerijen zien hun kosten soms verdrievoudigen of meer, hangt af van het energiecontract. De regering schiet te hulp, maar pas in april. Dat is na de winter! We hebben geen zicht op de huidige situatie bij het midden- en kleinbedrijf. Sommige winkel sluiten, sommigen gaan failliet, bij anderen is niets aan de hand…..

We dienen daarom een motie in om in de stad te gaan inventariseren wat de problemen zijn en daar eventueel middels maatwerk iets aan te doen. Tijdens de corona-jaren was er een 'tussen wal en schip-regeling'. Misschien is er nu weer zoiets mogelijk? Maar ga eerst eens praten met de winkeliers. Een kleine rondgang van Gorcum Actief leerde dat de één echt zwaar in de problemen zit en sluiting dreigt, maar voor de ander is de situatie weer heel

anders. Bij herinrichting van de binnenstad is het zaak een goed en gevarieerd winkelaanbod te hebben. En in de wijken zijn winkels ook voorzieningen, van belang voor de leefbaarheid.

(M Grip op Schuldpositie)

Tenslotte voorzitter willen wij iets zeggen over de Begroting 2023. Een heel goed leesbaar document. Complimenten daarvoor. En financieel gezien robuust. Ziet er goed uit, daar zijn we blij mee. Toch maken we ons zorgen. Gorinchem is één van de kleinste gemeenten in Nederland, maar we hebben de ambities en een schuldenlast van een grote gemeente. De schuld bedraagt nu 100 miljoen, de investeringen die gepland staan kosten nog eens 100 miljoen. Dat kan je niet zomaar optellen, weet ik wel, maar het geeft wel aan dat we nogal wat van plan zijn. (het wordt zonder tegenvallers dan 185 miljoen in 2025) Daarom hebben we een investeringsplafond van 5 miljoen per jaar met 'vreemd vermogen'. Voor 'eigen beleid' of onverwachte zaken moeten we putten uit begrotingssaldi. Dat kan nog best veel zijn, blijkt wel uit wat er bespaard is de afgelopen jaren. Er is de afgelopen jaren immers weinig echt uitgevoerd. Die tijd komt nu.

Er staat een datum gepland (22 november) voor de gemeenteraad om te prioriteren en te temporiseren. In dat licht hebben wij de Visie van de Stad Go32 erbij gepakt. Deze visie was de basis van de vorige coalitie. Eén van de hoofddoelen was en is om als gemeente te groeien naar 40.000 inwoners. Maar dan nog zijn we één van de kleinste gemeenten van Nederland, die onmogelijk een voorzieningenniveau voor 130.000 inwoners in de lucht kan houden…. We moeten dus nadenken over waar we naar toe willen met onze gemeente in de toekomst. Het is nu van het grootste belang een financieel gezonde gemeente te blijven; alleen dan kunnen wij en onze inwoners ook zelf over onze toekomst beslissen. Die discussie willen wij graag met de raad en de stad aangaan.

De rekenkamer heeft in het verleden aangegeven dat wij, als raad, meer grip moeten krijgen op de financiën. Dat lukt voor een deel met het investeringsplafond. Maar door rentestijgingen en inflatie gecombineerd met de investeringen, die nu gepland staan, pleiten wij voor een Schuldenplafond, die we als raad jaarlijks vaststellen. Tot hier mogen we lenen om gezond te blijven, niet verder. Zo houd je als raad grip op je financiële situatie en dus ook op de toekomst van onze gemeente. We dienen hiervoor een motie in en hopen hierover eens te kunnen praten met elkaar. Zie dit als een eerste aanzet daartoe. De motie roept op om voortaan jaarlijks een schuldenplafond vast te stellen en om géén voorschot te nemen van eventuele winsten uit toekomstige jaarrekeningen. Ook daar kunnen we over praten.

Dank u wel.

Resumerend:

1: Vraag: Waarom geen toestemming voor filmopnamen met drone van Sinterklaasintocht?
2: Vraag: Gaan Winterfestijn en feestverlichting gewoon door?
3: **Motie**: de Buurt Bestuurt.

4: Vraag: Hoe staan we ervoor mbt vergroening en klimaatadaptatie?
5: **Motie**: Schone Lucht.
6/7: **Amendement of Motie**: Warenhuis van de Stad.
-Vraag: Klimaatadaptatie en Vergroening binnenstad/samenwerking Warenhuis van de Stad?
8: **Motie:** Energiecrisis Winkeliers.
9: **Motie**: Grip op schuldpositie.

Algemene beschouwingen Begroting 2023 D66
Raadsvergadering 10 november 2022

Voorzitter,

Hoewel het besef niet altijd doordringt, leven we in een tijd van opéénvolgende crises. De coronacrisis is nog maar net achter de rug en met de oorlog in Oekraïne verkeren we al in een volgende humanitaire crisis. En zoals iedere oorlog, leidt ook deze tot een vluchtelingencrisis. Maar ook een energiecrisis. En die gaat hand in hand met de inflatiecrisis, die de koopkracht van veel mensen flink onder druk zet. Armoede is weer aan de orde van de dag. En dan heb ik de wooncrisis en klimaatcrisis nog niets eens genoemd. Het moge duidelijk zijn dat de begroting die nu voorligt, in het licht van al deze onzekere én ongrijpbare ontwikkelingen is opgesteld. Dat is uitdagend en vraagt om een ware balanceeract.

Dat balanceeract wordt het meest zichtbaar bij de financiële keuzes die in deze begroting worden gemaakt. Er is daarbij één uitgangspunt, dat min of meer randvoorwaardelijk is voor de gemaakte keuzes: namelijk, het investeringsplafond van 5 miljoen euro per jaar. De fractie van D66 vind het niet alleen verantwoord maar ook dapper om hier aan vast te blijven houden. Dat dit investeringsplafond vervolgens via een omweg wordt opgerekt, door aanvullend 4 miljoen uit de Algemene Reserve in te zetten, kan de fractie van D66 alleen maar toejuichen. Het benutten van de extra ruimte in het weerstandsvermogen is iets waar D66 al sinds jaar en dag om vraagt. Natuurlijk wordt het daarmee balanceren op een dun koord, maar daarmee ontstaat wel de investeringsruimte die de stad verder brengt.

Er zijn overigens ook kanttekeningen te maken bij die financiële keuzes. Zo roept D66 het college op om terughoudend te zijn met de inzet van toekomstige begrotingssaldi. We leggen namelijk nu al een claim van 3,2 miljoen op het begrotingsresultaat van 2024: een begrotingsjaar dat zich nota bene nog moet aandienen. De onzekerheid waarin we leven vraagt om behoedzaamheid met toekomstige resultaten. We weten immers niet in welke crisis we nog terecht zullen komen – om de tijdsgeest waarin we leven nog maar even in herinnering te brengen.

Een andere kanttekening is het renterisico, dat door de alsmaar stijgende rente nóg nadrukkelijker in beeld komt. Op dit moment varen we met een rentebudget van 2,6 miljoen scherp aan de wind, maar dat moet wel zo blijven. In dat licht geeft de ongekend hoge begrotingsruimte een ietwat misleidend beeld, want de rentekosten kunnen ineens omhoog schieten en daarmee een flink beslag leggen op de begrotingsruimte. De tijd waarin geld lenen goedkoop was, ligt simpelweg achter ons.

Een externe factor die ik in dit kader niet ongenoemd wil laten, voorzitter, is de factor rijksoverheid. Net zoals in de coronacrisis zien we ook nu dat de rijksoverheid de portemonnee flink opentrekt en inwoners, ondernemers maar ook lokale overheden ruimschoots compenseert voor de geleden schade. Deze week nog is bekend gemaakt dat de energieregeling voor ondernemers wordt verruimd. Oftewel, zonder het ongekend hoge steunpakket van dit kabinet van 23,5 miljard had deze begroting vandaag niet gepresenteerd kunnen worden. Niet met deze keuzes althans. De eerlijkheid gebiedt ons dat ook te constateren en te erkennen.

Dan voorzitter, kom ik toe aan de inhoudelijke beschouwing van de begroting – die natuurlijk minstens zo interessant is als de financien. Ook hier weer in het licht van een opeenstapeling van crises. Wij zien het als onze plicht om ‘daar waar we kunnen’ de pijn voor onze inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners te verlichten. En zoals gebruikelijk doen we dat met enkele moties en ook een amendement.

Laten we met de ondernemers beginnen, voorzitter. Zoals u weet ligt er al geruime tijd een plan op de plank om de gorcumse binnenstad te presenteren als een warenhuis. Gorcumse ondernemers, die het al zwaar te verduren hebben gehad in de coronacrisis, staan te popelen om hier mee aan de slag te gaan. Een plan om de binnenstad een upgrade te geven, die ook passend is bij de mooiste vestingstad van Nederland. Voor de zomer heeft D66 hier al een motie over ingediend, die toen is ontraden omdat het toch al zou landen in de begroting. Nu dat niet het geval blijkt, zien we ons genoodzaakt om met een herstelactie alsnog de benodigde bijdrage van 150.000 euro te reserveren. Daartoe dient D66 samen met de VVD, CDA, Stadsbelang en Gorcum Actief een amendement in. Overigens: het verdient alle lof dat Hartje Gorkum haar deel van het huiswerk heeft gedaan, door middelen te reserveren op de BIZ-begroting. Daarmee is er een mooie basis gelegd voor deze publiek-private samenwerking.

Van de lokale economie naar mobiliteit, voorzitter. Als er één beleidsdomein is, waar de plannen voor het oprapen liggen, dan is het mobiliteit wel. Zo hebben we al enige tijd een lijst met top 10 fietsknelpunten. Concrete locaties, waar fietsers dagelijks last van ondervinden en in onveilige situaties terechtkomen. Dat verdient prioriteit, zou je denken. In de begroting lezen we hier over dat we in 2023 op zoek gaan naar een strategie en financiële middelen om de fietsknelpunten stap voor stap aan te pakken. Dit vinden wij eerlijk gezegd wat mager, voorzitter. **Daarom de vraag aan het college: bent u het met ons eens dat de 10 fietsknelpunten in 2023 met prioriteit aangepakt zouden moeten worden?**

Dan, voorzitter, fietsen we door naar de bibliotheek. Nu nog gevestigd op de Groenmarkt maar we weten allemaal dat dit pand op de nominatie staat om verkocht te worden. Daarmee is de toekomst van deze belangrijke ontmoetingsplaats vooralsnog ongewis. En ook dat weten we al een tijdje, want de raad heeft eind vorig jaar nog unaniem de hoogste urgentie uitgesproken om het huisvestingsvraagstuk van de bieb versneld op te lossen. Desondanks lezen we in de beantwoording van onze vragen hierover dat er in 2023 eerst nog een procesvoorstel volgt. Het lijkt een gebed zonder eind. **Kunnen we anders niet gewoon het pand aan de Groenmarkt 1 van de verkooplijst halen en op de huidige locatie investeren in een toekomstbestendige bibliotheek, gecombineerd met andere maatschappelijk functies?**

Als we het dan toch over de bieb hebben, voorzitter, dan komt De Nieuwe Doelen natuurlijk om de hoek kijken. Ook een huisvestingsvraagstuk. En laat ik meteen met de deur in huis vallen: wij vragen ons echt af of die Europese aanbesteding een succes gaat worden om tot een toekomstbestendig podium te komen. Het voelt heel erg als iets met een kanon en een mug. Op onze vraag of ook subsidieverstrekking is overwogen, komt het college niet verder dan dat er al is besloten voor een Europese aanbesteding. Dat stelt ons eerlijk gezegd nog niet gerust. Zo ongeveer overal in het land worden theaterexploitanten gesubsidieerd, maar wij blijven stug volhouden dat we Europees moeten aanbesteden. Voor de bouw van het gebouw zou je dat best kunnen doen, maar toch niet voor de exploitatie? Alsof iemand uit Polen straks naar Gorcum komt om ons theater te runnen. D66 had gehoopt dat de verbreding van locaties ook op dit punt tot een heroverweging zou leiden. Als dit allemaal uiteindelijk maar niet betekent dat het groot podium op de lange baan wordt geschoven. En dat gorcumse talenten elders hun heil moeten zoeken.

Over Gorcumse talenten gesproken. Door de alsmaar dalende koopkracht, komt het helaas steeds vaker voor dat kinderen uit gezinnen met een middeninkomen in de knel komen. Bijvoorbeeld wanneer ouders geen geld meer hebben voor de contributie van de sportvereniging of voor een culturele activiteit. Deze signalen kregen wij voor het eerst bij een plaatselijke voetbalvereniging, die opvallend veel leden zag vertrekken na een verhoging van de contributie met slechts enkele euro's. Voor D66 is de kansenongelijkheid die hierdoor ontstaat onwenselijk. Daarom vragen we om een

verkenning naar maatregelen om te voorkomen dat kinderen van ouders met een middeninkomen niet meer kunnen deelnemen aan sport en culturele activiteiten. Een concreet idee daarbij is een eventuele aansluiting bij het Jeugdfonds voor Sport en Cultuur. De betreffende motie is reeds rondgestuurd en de PvdA dient deze met D66 mee in.

In dat kader zijn we trouwens ook benieuwd naar de uitvoering van de motie om een energienoodfonds in te stellen voor sociale ontmoetingsplaatsen, zoals buurthuizen maar ook sportverenigingen en culturele partijen. In de motie werd gevraagd om bij voorkeur voor de begrotingsraad de raad te informeren. **We zijn daarom benieuwd naar de stand van zaken.**

Ook zijn we benieuwd of er inmiddels zicht is op de uitputting van de bestemmingsreserve die is ingesteld voor de energierekening van SGS. **Is daar al iets over bekend?**

Dan de wooncrisis, voorzitter. Voor D66 één van de meest urgente opgaven voor de komende jaren. Daarom zijn we continu op zoek naar mogelijkheden om woonruimte te creëren. En we zien gelukkig dat daar raadsbreed ook aandacht voor is. Zo dienen we de motie om startersleningen aantrekkelijker te maken van Democraten Gorinchem mee in. Een niet meer dan logische stap om die extra starterslening van 25.000 euro aan de man te brengen. Maar om die leningen daadwerkelijk te kunnen verstrekken, moet er ook voldoende woningaanbod zijn. En daar loopt het vaak spaak in een compacte stad als Gorinchem. Dat vraagt wat D66 betreft om nieuwe initiatieven. Nu de verkenningen naar nieuwbouwlocaties elders in Gorinchem zijn afgerond, zoals de Vleugels van de stad, is de tijd rijp om ook het potentieel op Gorinchem-Noord te verkennen. De gemeente Gorinchem heeft daar nog de nodige uitbreidingsruimte. In de motie die reeds is rondgestuurd, verzoeken wij om deze verkenning nadrukkelijk in gezamenlijkheid op te pakken met de gemeente Molenlanden. Het zou een win-win kunnen opleveren als beide gemeenten daar kansen voor woningbouw zien en de krachten bundelen om dat te realiseren.

Tot slot, voorzitter, een project dat al enige tijd in de steigers zit: de gastvrije Waaldijk. Een treffende naam voor de herinrichting van het 80 kilometer lange tracé dat deels in Gorinchem ligt. De Dalemsedijk en de Merwededijk om precies te zijn. Hoewel het plan inmiddels is goedgekeurd door betrokken gemeenten, waaronder Gorinchem, is de discussie erover nog niet ten einde. Veel participanten zijn teleurgesteld over de uitkomst. Ze vrezen voor een uniforme brede dijkweg, met ruim baan voor autoverkeer, terwijl de dijk gastvrij zou zijn voor fietsers en voetgangers. Maar, er is ook een lichtpunt in deze discussie. De inzet van al die participanten heeft er namelijk toe geleid dat gemeenten lokaal maatwerk mogen toepassen. Daarbij zijn gemeenten geadviseerd om de mogelijkheden te onderzoeken voor terugdringing van gemotoriseerd verkeer. Volgens veel betrokkenen, bewoners en gebruikers van de dijk, kan dat met simpele aanpassingen, zoals visuele markeringen. D66 verzoekt het college daarom om de mogelijkheid van lokaal maatwerk optimaal te benutten en daarvoor in overleg te treden met de betrokkenen. In de hoop dat we daarmee het Gorcums deel van de Waaldijk gastvrijer kunnen inrichten én het vertrouwen van onze eigen inwoners kunnen terugwinnen.

Over vertrouwen van inwoners gesproken. Het idee van Buurt Bestuurt, een werkwijze waarbij inwoners zelf bepalen wat er in hun buurt aangepakt moet worden, spreekt D66 zeer aan. Daarom dienen we de motie hiertoe van Stadsbelang en Gorcum Actief mee in. Het strookt bovendien ook met de handreiking die wij voor de zomer hebben gedaan aan Gorcum Actief om met ons mee te denken over het verstevigen van de klankbordgroepen. Wij hopen dat de inwonerscomités volgens het principe van Buurt Bestuurt ook een beperkt werkbudget meekrijgen om praktische zaken zelf snel te regelen. **We zijn benieuwd hoe het college hier tegenaan kijkt.**

Tot zover de eerste termijn van D66, voorzitter. Dankuwel.

Begroting 2023- CDA Gorinchem

Voorzitter, het lezen van deze begroting deed ons soms denken aan de Donald Duck. Als een ware Dagobert Duck zien we wethouder Molengraaf in haar kluis vol munten en stapeltjes geld zitten. Eerst wordt er vooral veel geld verzameld, waarna we later gaan uitwerken wat we daarmee gaan uitvoeren.

Degenen die het hardst riepen 'eerst beleid, dan geld' zitten hier nu in een andere rol. Soms is het zo dat je eerst geld nodig hebt om daarna met de uitwerking te komen. Het CDA heeft hier begrip voor, maar let wel; er ligt een solide basis tot uitvoering over te gaan. Her en der heroverwegen is goed om aan te blijven sluiten op de actuele situatie, maar laten we de focus houden op de uitvoering en geen voornemens stapelen of alles in de ijskast gaan zetten. We zien hierin een zoekend college. Het CDA wil oproepen om in deze onzekere tijd met zoveel gaande op het wereldtoneel, focus aan te brengen, leiderschap te tonen en te durven besturen op belangrijke thema's. Wees geen Willie Wortel die alles opnieuw gaat proberen uit te vinden, maar bouw voort!

Allereerst feliciteren we het college met de nette structureel en realistisch sluitende begroting. Veel dank en waardering voor de ambtelijke inspanningen om hiertoe te komen. De economische situatie wordt onzekerder en daarom zijn we blij dat er een koers wordt voorgesteld om, hoewel het geld tegen de plinten klotst, toch het investeringsplafond te behouden en aandacht te houden voor onze schuldenpositie. Zeker nu de rente stijgt, zien wij het belang van het verder afbouwen van schulden. Dit zorgt voor een toekomstbestendige gemeente, in onze woorden 'Voor een Gorinchem dat we door willen geven', of om in de sfeer te blijven, voor Kwik, kwek en kwak. Daarbij voorzien we nog flinke investeringen in bijvoorbeeld het zwembad en willen we het oude belastingkantoor kopen. Hiervoor moeten we de komende jaren nog wel financiële ruimte hebben.

We maken ons zorgen over een aantal ontwikkelingen waarin we als raad breed aandacht voor hebben.

Stedelijke ontwikkeling

Allereerst stedelijke ontwikkeling. Met al de ontwikkelingen in onze stad en de verbanden die daarbij lopen, is het toch prettig dat we hiervoor een reserve stedelijke ontwikkeling hebben. In deze begroting wordt hierop een eerste aanvraag gedaan. Precies hiervoor is de reserve naar mijn idee ontstaan. Fijn om te zien dat vrijwel de gehele coalitie, die destijds hiertegen nog een amendement indiende, inmiddels ook tot dit inzicht is gekomen. Het CDA is enthousiast over het plan om alle ontwikkelingen te programmeren en in samenhang te bezien. We zien dat hierbij ook de koppeling wordt gemaakt met de uitvoering van de Mobiliteitsvisie. Dat snappen we, maar laten we er wel voor waken dat we hierdoor geen vertraging oplopen of zaken gaan overdoen. Met de Mobiliteitsvisie ligt er een goede basis met unaniem politiek draagvlak.

Bij de Mobiliteitsvisie en het maatregelenpakket zien we ook hoe lang projecten van kop tot staart soms duren. De Banneweg, vorige periode eindelijk een begin mee gemaakt, we gaan binnenkort daarover besluiten en dan nog de uitvoering. Looptijd: bijna 10 jaar! Daarom, blijf als college vooral uitvoeren wat er ligt. Denk aan de top 10 fietsknelpunten, pak meer op dan alleen Glacis-Flank komend jaar! En over uitvoering gesproken gesproken; de realisatie van uitbreiding Kweeklust is van de raadsagenda verdwenen, wat is de nieuwe planning?

Maar naast uitvoeren, blijf ook nieuwe plannen ontwikkelen! Vorige periode moest we heel veel nieuwe visies en plannen ontwikkelen en vaststellen als raad, na jaren stilstand. Met als gevolg dat we weinig in uitvoering konden brengen. Die fout moeten we niet nog eens maken.

Een belangrijke ontwikkeling die we op de voet volgen is de Herstructurering aan de Van Neercasselstraat/herontwikkeling van de Lange Slagenstraat. Ook die duurt al flink wat jaren. In de vorige periode dienden we de motie Knarrenhof in, oa als kans voor deze locatie, maar na een RIB

van november vorig jaar is het alweer erg stil. Graag krijgen we meer zicht op het tijdspad, de wijze waarop we als raad worden meegenomen en hoe hierover wordt geparticipeerd. Ook vragen we aandacht voor een goede samenhang met aangrenzende ontwikkelingen in die buurt, hoe wordt dat bewaakt? Wie voert daarin de regie?

Nu we het toch over zaken hebben waar we al een tijd niks over hebben gehoord, vorig jaar tijdens de begrotingsbehandeling hebben we samen met de PvdA de motie 'kostendelersnorm' ingediend, waardoor het delen van een woning door volwassenen met een bijstandsuitkering mogelijk wordt zonder beperking. Wat is de status hiervan, klopt het dat we hierover nog niets hebben gehoord?

Duurzame toekomst - op energie en relatie buren

Bij Stedelijke Ontwikkeling hoort ook een duurzaam Gorinchem. We gaan hier natuurlijk niet het debat herhalen wat we hebben gevoerd over de RES. We zijn inmiddels 3 weken verder. Ligt er al een plan om de bedrijven mee te krijgen? En hoe hebben ze gereageerd? Corbion en Vreugdenhil blijven grootverbruikers.

Afgelopen weekend stond een stevig stuk in het AD Rivierenland en Het Kontakt van onze Molenlandse buren die Gorinchem onbetrouwbaar noemt. Voorzitter, dit zijn woorden die we de afgelopen periode juist niet meer kregen. Na al het werk na het Berenschotrapport de afgelopen jaren. Zijn we weer terug bij af?

Hoe duidt de wethouder deze uitspraken? En ook: hoe taxeert hij de woorden van wethouder Lock waarbij de toezegging is gedaan door ons, door Gorinchem dat wij het windenergie gat zelf gaan vullen. Wanneer komt wethouder De Boer nu eindelijk met duidelijkheid over een nieuwe zoeklocatie? Of blijft hij als Zwarte Magica rook om zich heen toveren?

Cultuur

Dan cultuur. We zien dat de bieb weer moet wachten. Wanneer gaan we hierover eens een besluit nemen? Alweer een jaar geleden namen we als gemeenteraad unaniem een motie aan, maar de urgentie wordt blijkbaar niet gevoeld door dit college. En dat terwijl de bieb hier ook zelf hele goede ideeën bij heeft. Wij verwachten hierin een veel stevigere sturing vanuit het college. Wanneer mogen we hier een concrete vervolgstap in verwachten? We vinden dit echt een gemiste kans van het college. Bovendien wekt het de indruk dat de gemeente haar maatschappelijke partners onvoldoende serieus neemt, al is het alleen al als gesprekspartner. Een ontwikkeling die we helaas vaker zien, daarover straks meer.

Daarnaast zien we een ambitieuze planning voor De Nieuwe Doelen. U wenst dit jaar nog te starten met de aanbesteding, maar wordt daarin wel op pad gestuurd met een niet geïndexeerde investering. Wellicht waant u zich Guus Geluk, maar hoever denkt de wethouder cultuur te komen met 7 miljoen? Hoe kansrijk, of beter gezegd, kansloos is de aanbesteding op voorhand, nu we zien dat de kosten de pan uitstijgen? Hoe realistisch is dit voornemen, deze deadline van 2024 dan?

De kracht van de samenleving

Ten slotte voorzitter, het belangrijkste punt van onze beschouwing is dat we vinden dat we de kracht van de samenleving beter moeten benutten. Dit komt bijvoorbeeld tot uiting in een goede en gezonde lokale economie waarin onze ondernemers kunnen floreren. Daarvoor zijn we al goed op weg. Fijn dat die lijn wordt doorgezet. Naar ons idee kan het idee van Warenhuis Gorinchem nog wel een zet gebruiken. Dat zijn we als gemeenteraad ook verplicht, nadat we hen in coronatijd vroegen om met een goed plan te komen waarin we kunnen investeren. Raadsbreed willen we dat dit warenhuis slaagt, dan moeten we ook de financiële middelen zeker stellen. Daarom dienen we samen met D66 en VVD het amendement in om dit goed te verankeren.

De kracht van de samenleving komt ook naar voren in een gezond verenigingsleven. In Dalem gebeurt daarin iets moois. Een vereniging, de festiviteitenvereniging, die de gemeente uitdaagt voor de Elzenhof. Zo uitnodigend het idee is, zo ontmoedigend is de rol die de gemeente hierin de afgelopen jaren heeft gespeeld. De samenwerking tussen de gemeente en een maatschappelijke partner als deze betrokken vereniging moet echt beter. Er wordt niet met elkaar gepraat, maar over elkaar. Het plan wat de vereniging heeft ingediend, ligt al een hele tijd op de plank. En dan wordt er nu geld beschikbaar gesteld (50k) maar het ingediende plan kostte meer dan een ton. Is het initiatief daarmee niet op voorhand kansloos? Om die reden dienen wij hiervoor een amendement in. Zo repareren we in ieder geval de financiële schade en draaien we het initiatief niet de nek om. Maar wel willen we een duidelijke reflectie zien van de wethouder op dit proces. Besef dat verenigingen door deze houding en gedrag ontmoedigd raken.

Voorzitter, wij sluiten graag af met een presentje aan wethouder Molengraaf. Als onze Gorcumse Dagobert hopen we dat ze in haar pakhuis zich heerlijk even kan verliezen in de Biljonairs club, maar daarna gewoon weer haar beste beentje voorzet voor onze stad.

Eerste termijn begroting SP

Ja voorzitter dank u wel,

Allereerst zou ik kort willen zeggen dat ik het bijzonder grote eer vind om vandaag na 4 weken raadslidmaatschap de begrotingsbehandeling namens de SP te mogen doen!

Voorzitter dan het inhoudelijke deel. Voor de SP is deze begroting een mooi moment om zowel vooruit te kijken als huidige programma's te evalueren. Er is immers dit jaar een gloednieuw college aangetreden. Dit nieuwe college zal het bestaande beleid voortkomend uit de diverse opgestelde visiedocumenten correct uit moeten voeren. Tevens zal dit college compleet nieuw beleid moeten maken.

Voorzitter, toen we de begroting indoken kwam mijn fractie al snel tot de ontdekking dat er binnen de begroting eigenlijk twee zaken centraal staan. Respectievelijk, temporiseren en prioriteren. Dit in relatie tot het vastgestelde investeringsplafond voor nieuwe investeringen van vijf miljoen. Deze noodzaak tot het temporiseren en prioriteren in relatie tot het investeringsplafond, wordt wat de SP betreft goed samengevat op pagina 13. Aangezien dat deze tekst een belangrijke relatie heeft tot de rest van de begroting zou het ik graag letterlijk citeren. Op pagina 13 lezen we: *We zien na jaren van afbouw van de rente op de kapitaalmarkt dat inmiddels een opwaartse lijn is ingezet. Het nu loslaten van dit plafond zou binnen afzienbare tijd kunnen leiden tot het moeten ingrijpen in de begroting, omdat het rentebudget dan niet meer toereikend is voor de rentekosten. We kijken daarom naar alternatieven om toch de komende jaren de noodzakelijke investeringen te kunnen doen.* En nu komt het voorzitter: *Mogelijk kunnen investeringen worden getemporiseerd of worden stopgezet, waarmee er ruimte ontstaat voor andere investeringen. Maar we verwachten ook dat het nodig is om extra ruimte te creëren. We denken dan vooral aan het sparen vanuit de begrotingssaldi.*

Dus voorzitter, in het kort: Een aanpassing van het investeringsplafond is geen optie. Voor de investeringen die er op termijn gedaan moeten worden betekent dat dus dat bij investeringen waarvoor nog geen of te weinig geld gereserveerd is er een prioriteitenlijstje zal moeten worden gemaakt. Niet alles is namelijk meer mogelijk en er zal dus waarschijnlijk zelfs ouderwets gespaard moeten gaan worden. En voorzitter dat is wat mij betreft vanavond een oproep waard naar de collega´s. Namelijk; wat zijn nu de onderwerpen die we als gemeenteraad echt belangrijk vinden en waar willen we als gemeenteraad prioriteit aan willen geven. Als namelijk alle projecten een prioriteit zijn, is eigenlijk niks een prioriteit.

Voorzitter, naast deze oproep aan de collega's, is dit wat mij betreft een nog grotere oproep en vraag aan het college. Namelijk waar wil het college de prioriteit aan geven met een gelimiteerde investeringsruimte? Deze vragen omtrent de prioritering en temporisering zou ik graag per thema willen bespreken.

En voorzitter om dan met het thema stedelijke ontwikkeling en vernieuwing te beginnen. Er wordt binnen de begroting genoemd dat de stedelijke ontwikkeling een aanzienlijke en dus grote investeringsruimte vraagt. Zoals op pagina 6 genoemd is het voornemen om het project De 'vleugels van de stad' te concretiseren en moet Gorinchem aan de slag met het verstevigen van de woningvoorraad, maar dit vraagt natuurlijk investeringsruimte. Voorzitter dat roept de vraag op, heeft het college voldoende zicht op de financiële vraag die als het gaat om stedelijke vernieuwing aanstaande jaren gevraagd gaat worden? Deze behoefte aan financiële ruimte voor de stedelijke ontwikkeling komt later in de begroting weer aan de orde. Zo staat er op pagina 74: *'Vanuit de visie 'vleugels van de stad', Gorinchem Noord en de stedelijke vernieuwing in de Haarwijk en de Gildenwijk gaan we verschillende stedelijke ontwikkelingsprojecten realiseren. Gecombineerd met beperkte*

financiële ruimte én bouwkostenstijgingen, zien we ons genoodzaakt het geheel van investeringen in de stad integraal te bezien en een strategie te ontwikkelen wat we wanneer in welke volgorde aanpakken.' Voorzitter het zal u niet verbazen dat ik daar ook een aantal vragen over heb. Allereerst hoe groot acht het college de impact van de stijgende bouwkosten op de uitdagingen die er aanstaande jaren zijn als het gaat om de stedelijke ontwikkeling? Dan ten tweede voorzitter, aangezien het college nu al opmerkt dat er prioriteiten moeten worden gesteld als het gaat om woningbouw en stedelijke ontwikkelingsprojecten, aan welke projecten wil het college dan de prioriteit geven?

Dan voorzitter het tweede thema waar ik specifiek aandacht wil vragen in relatie tot het temporiseren en het prioriteren is mobiliteit. Afgelopen week kregen we het nieuwe plan voor de Banneweg, een stuk van de stationsweg en de rotonde tussen de bruggen gepresenteerd. Nu gaat het hier voornamelijk om gereserveerd geld waardoor het niet het investeringsplafond raakt, maar het feit dat er 14.4 miljoen wordt gevraagd geeft wel de grote behoefte aan financiële middelen bij dit soort infrastructurele projecten aan. Voorzitter, gelet op de opgestelde mobiliteitsvisie is het realistisch dat er aankomende jaren een grote financiële behoefte in het thema verkeer en vervoer blijft bestaan. Alleen moet er binnen dit thema ook geprioriteerd en getemporiseerd worden volgens de begroting. Zo staat er letterlijk in de begroting bij dit thema dat er de noodzaak is het geheel van investeringen in de stad integraal te bezien, waarbij ook naar de volgorde van uitvoer moet worden gekeken (pagina 30). En voorzitter daar heeft de SP een aantal vragen over. Ten eerste in hoeverre verwacht het college dat deze prioritering en temporisering zoals genoemd in de begroting een invloed gaat hebben op de uitwerking van bestaand beleid omtrent mobiliteit, bijvoorbeeld de mobiliteitsvisie? En ten tweede voorzitter, aan welke projecten is het college voornemens als het gaat om verkeer en vervoer prioriteit te geven en welke projecten worden dan vervolgens uitgesteld (getemporiseerd)?

Kortom, voorzitter de SP wil naar aanleiding van deze begroting een belangrijke boodschap meegeven aan het college. Zo heb ik naar aanleiding van de begroting meermaals aangegeven dat er een noodzaak is om prioriteiten te stellen. Ik zou het college vooral aan willen moedigen om hier vooral een aansturende rol in te durven nemen. Dus als het gaat om het stellen van die prioriteiten, geef vooral bij de gemeenteraad aan wat jullie belangrijk vinden en wat jullie het belangrijkste vinden in relatie tot het gelimiteerde budget. Dan is de raad vervolgens goed gepositioneerd om wat van die prioritering te vinden en daar vervolgens naar te handelen.

Dan voorzitter zou ik buiten het temporiseren en prioriteren van programma's op een aantal lopende ontwikkelingen in willen gaan. Om te beginnen de invoering van het DIFTAR-systeem. De SP krijgt steeds meer signalen binnen uit de stad dat onze inwoners echt niet zitten te wachten op de invoering van dit systeem. Ook heeft de gemeenteraad mogen vernemen dat de invoering van het DIFTAR-systeem forse vertraging oploopt. Daarnaast zijn inmiddels diverse gemeenten gestopt met het DIFTAR-systeem, zoals gemeente Arnhem. Mijn fractie heeft dus wel een aantal vragen over de aanstaande invoering. Mocht nu namelijk blijken dat het DIFTAR-systeem niet het gewenste effect heeft. Waarbij dus geen vermindering in de hoeveelheid ingeleverd afval ontstaat, de kosten op het inzamelen van afval enorm toenemen of de hoeveelheid bijgezet afval (oftewel afvaldumpingen) toeneemt, wat is het college dan voornemens te gaan doen?

En dan een laatste ontwikkeling waar ik graag naar zou willen kijken voorzitter, namelijk het vergroenen van Gorinchem. Hoewel ik hier in eerste instantie een aantal moties over wilde indienen ben ik mening dat het spreken over de vergroening van Gorinchem beter op zijn plek komt de 22ste op de raadsagenda. Wel heeft mijn fractie voor nu een aantal lopende ontwikkelingen waar de SP graag aandacht voor zou willen vragen. En dan specifiek de ontwikkelingen als het gaat om

opwekking van zonne-energie. Het zal niemand verbazen dat de SP groot voorstander is van zonne-energie. Op pagina 69 staat dat de gemeente meer wil inzetten op het dakpotentieel voor de opwekking van groene energie in samenwerking met bedrijven, maatschappelijk vastgoed, woningcorporaties, woningeigenaren en VvE's. Voorzitter laat ik voorop stellen dat de SP dat een buitengewoon goede zaak vind. Verduurzamen doe je immers niet vanuit het gemeentehuis, maar samen met je inwoners. Desondanks voorzitter ook hier hebben wij een tweetal vragen, namelijk: wat gaat de gemeente doen om deze maatschappelijke partners te verleiden om het dakpotentieel te benutten? En ten tweede, stel diverse van deze maatschappelijke partners willen of kunnen niet meewerken om hun dakpotentieel te benutten, wat is het college dan voornemens te doen?

En daarmee sluit ik mijn eerste termijn voorzitter, dank u wel.

Samenvatting vragen voor beantwoording

Stedelijke vernieuwing

1. Heeft het college voldoende zicht op de financiële vraag die als het gaat om de stedelijke vernieuwing de aanstaande jaren gevraagd gaat worden?

2. Hoe groot acht het college de impact van de stijgende bouwkosten op de uitdagingen die er aanstaande jaren zijn als het gaat om de stedelijke ontwikkeling?

3. Aangezien het college nu al opmerkt dat er prioriteiten moeten worden gesteld als het gaat om woningbouw en stedelijke ontwikkelingsprojecten, aan welke projecten wil het college dan de prioriteit geven?

Mobiliteit

4. In hoeverre verwacht het college dat de prioritering en temporisering zoals genoemd in de begroting een invloed gaat hebben op de uitwerking van bestaand beleid omtrent mobiliteit, bijvoorbeeld de mobiliteitsvisie?

5. Aan welke projecten is het college voornemens als het gaat om verkeer en vervoer prioriteit te geven en welke projecten worden dan vervolgens uitgesteld?

Diftar

6. Mocht blijken dat het DIFTAR-systeem niet het gewenste effect heeft. Waarbij dus geen vermindering in de hoeveelheid ingeleverd afval ontstaat en de hoeveelheid bijgezet afval (oftewel afvaldumpingen) toeneemt, wat is het college dan voornemens te gaan doen?

Verduurzaming

7. Wat gaat de gemeente doen om onze maatschappelijke partners te verleiden om hun dakpotentieel te benutten?

8. Stel diverse van deze maatschappelijke partners willen of kunnen niet meewerken om hun dakpotentieel te benutten, wat is het college dan voornemens te doen?

Totaaloverzicht Moties en amendementen Begrotingsraad 10 november 2022

A/M	Indiener	Onderwerp aangegeven in motie zelf	Naam motie Digitaal	Mede-indieners	Stemming	Verworpen Aangenomen Ingetrokken
A1	**D66**	Gorcumse binnenstad als een warenhuis	Gorcumse binnenstad als warenhuis	VVD/CDA /SB/GA		
A2	**CDA**	Festiviteitenvereniging Dalem - het (Elzen)hof	Festiviteitenvereniging Dalem			
M01	**SB**	De buurt bestuurt	De buurt bestuurt	GA/D66 /SP		
M02	**DG**	Realistische starterslening	Realistische starterslening	PvdA/D66		
M03	**PvdA**	Energiebesparing	Energiebesparing			
M04	**PvdA**	Ombouw leegstaande kantoor-/bedrijfspanden	Ombouw leegstaande panden			
M05	**PvdA**	Gratis openbaar vervoer voor AOW-gerechtigden en minima	Stadsvervoer			
M06	**VVD**	Motiemarkt in Gorinchem	Motiemarkt in Gorinchem	CU-SGP /SP		
M07	**CU/SGP**	Stichting Urgente Noden Gorinchem	SUN	PvdA/SP/ D66/DG/ CDA		
M08	**GA**	Frisse wind door Gorinchem	Schone lucht	CU-SGP		
M09	**GA**	Help kleine ondernemers de winter door	Energiecrisis winkeliers	VVD/SB		
M10	**GA**	Grip op schuldpositie	Begroting Grip op schulden			
M11	**D66**	Ondersteuning kinderen van ouders met middeninkomens bij sport- en cultuuractiviteiten	Ondersteuning kinderen van ouders met middeninkomens bij sport- en cultuuractiviteiten	PvdA		
M12	**D66**	Verken mogelijkheden voor woningbouw op Gorinchem-Noord	Verken mogelijkheden voor woningbouw op Gorinchem-Noord			
M13	**D66**	Maak Gorcums deel van de Waaldijk écht gastvrij	Maak Gorcums deel van de Waaldijk echt gastvrij			

Vraag voor de laatste versie Marieke Ossewaarde (griffie)

Amendement Gorinchem (45 RvO)

Nummer	
Voorstelnummer	*Agendapunt 6.*
Datum	*10 november 2022*
Onderwerp	*Gorcumse binnenstad als warenhuis*
Indieners	*Ilhan Tekir, D66* *Mark Houtepen, VVD* *Joost van der Geest, CDA* *Johan Klein, SB* *Everdien Hamann, GA*
Vergadering	*De raad van de gemeente Gorinchem in vergadering bijeen op donderdag 10 november 2022, behandelend de Begroting 2023*
Inhoud amendement	Ondergetekenden stellen voor het voorliggende voorstel als volgt te amenderen: 7. Het plan van Hartje Gorkum om de binnenstad als één warenhuis te presenteren financieel mede mogelijk te maken en hiervoor: - Een bestemmingsreserve te vormen t.h.v. € 150.000; - Dekking hiervoor in eerste instantie te zoeken binnen programma Economie (begrotingsjaar 2022) en anders ten laste te brengen van het begrotingssaldo 2023; - Deze reserve in te zetten als bijdrage vanuit de gemeente Gorinchem om het 5-jarenplan van Hartje Gorkum op te kunnen starten; - Naast deze gemeentelijke bijdrage dragen de ondernemers zelf ook bij aan het plan met middelen die reeds zijn gereserveerd op de BIZ-begroting.

Amendement Gorinchem (45 RvO)

Motivering	‘De Gorcumse binnenstad is het mooiste warenhuis van Nederland en dat moet iedereen in heel Nederland weten’. Dat is het idee achter ‘Warenhuis Binnenstad’ van ondernemersvereniging Hartje Gorkum. Het plan zet in op eenheid in uitstraling voor de binnenstad, bijvoorbeeld door eenduidige communicatie via digitale zuilen, strategische inzet op social media en koppeling van stegen met cultuurhistorisch erfgoed. De plannen hiervoor zijn al enige tijd geleden gepresenteerd aan de gemeenteraad. In de voorliggende begroting 2023 zijn hier echter nog geen specifieke middelen voor gereserveerd, terwijl de ondernemers dat wel hebben gedaan in de BIZ-begroting. Daarom is nu het moment om daad bij woord te voegen en het warenhuis financieel perspectief te bieden. De lokale economie krijgt hiermee een impuls. Het plan versnelt bovendien ook het herstel van de binnenstad na de zware jaren vanwege corona. De indieners van dit amendement stellen voor om een bestemmingsreserve te vormen t.h.v. € 150.000 waarmee de gemeentelijke bijdrage in 2023 verstrekt kan worden. Dit bedrag is volgens Hartje Gorkum nodig voor de opstart. Kijk hier terug naar de presentatie van het warenhuis.
Ondertekening	Ilhan Tekir, D66 Mark Houtepen, VVD Joost van der Geest, CDA Johan Klein, SB Everdien Hamann, GA
	Dit amendement is unaniem aangenomen/ verworpen met ….. stemmen voor en ….. stemmen tegen.

Amendement Gorinchem (45 RvO)

Onderwerp	
Vergadering	*De raad van de gemeente Gorinchem in vergadering bijeen op 10 november 2022*
Fracties	*D66, VVD, CDA, SB, GA*
Naam fractie/ groep en ondertekening	
STADSBELANG GORINCHEM	***Stadsbelang*** *Naam*
	Democraten Gorinchem Naam
VVD	***VVD*** Naam
PvdA	***PvdA*** *Naam*
ChristenUnie SGP	***CU-SGP*** *Naam*
CDA	***CDA*** *Naam*
SP	***SP*** *Naam*
D66	***D66*** *Naam*
Gorcum Actief	***Gorcum Actief*** *Naam*

Amendement Gorinchem (45 RvO)

Artikel 45 RvO. Amendementen en subamendementen

1. Raadsleden dienen amendementen en subamendementen voor het sluiten van de beraadslaging van het voorstel waarop deze betrekking hebben in bij de voorzitter.
2. Er wordt alleen beraadslaagd over amendementen en subamendementen die ingediend zijn door raadsleden die de presentielijst getekend hebben.
3. Intrekking door de indiener van een amendement of subamendement is mogelijk totdat de besluitvorming daarover door de raad is afgerond.

Amendement Gorinchem (45 RvO)

Nummer	*<In te vullen door de griffie>*
Voorstelnummer	*<Agendapuntnummer/op agenda raad>*
Datum	*10 november 2022*
Onderwerp	*Maak de festiviteitenvereniging Dalem het (Elzen)hof*
Indiener	*Janneke van Oversteeg, CDA Gorinchem*
Vergadering	*De raad van de gemeente Gorinchem in vergadering bijeen op 10 november 2022*
Inhoud amendement	Ondergetekende stelt het volgende amendement voor: • In de Begroting 2023 op pagina 9 het genoemde bedrag in de tabel onder 'Aanpak Elzenhof' te wijzigen van €50.000 in €120.000 en dit te dekken uit het begrotingssaldo. • De tekst op pagina 10 onder het punt 5. 'Aanpak Elzenhof' aan te vullen met de tekst: *"de festiviteitenvereniging Dalem zal als belanghebbende worden betrokken bij de invulling van de ruimte rondom de vernieuwde Elzenhof om het een echt dorpsplein te laten worden"* • De overige teksten in de begroting 2023 aan te passen aan de strekking en inhoud van dit amendement.
Motivering	De festiviteitenvereniging Dalem heeft al jaren een mooi plan klaarliggen om de Elzenhof te renoveren en een deel aan te bouwen. Zo wordt de Elzenhof gemoderniseerd en is het beter te gebruiken voor de vereniging en andere verenigingen en activiteiten. Daarvoor heeft de festiviteitenvereniging Dalem de gemeente uitgedaagd, maar wacht al jaren op duidelijkheid. Nu wordt er een stap in de goede richting gezet door het vrijmaken van €50.000 maar dat is onvoldoende. Laten we deze challenge echt serieus nemen en voldoende geld beschikbaar stellen. Daarnaast is het van belang de festiviteitenvereniging ook zelf serieus te nemen. In de te nemen stappen, ze goed te informeren van welke stappen de gemeente neemt en ze als belanghebbende behandelen bij andere ontwikkelingen in de buurt van de vernieuwde Elzenhof.
Ondertekening	Gorinchem, *<Ondertekening indiener en naam>*

Amendement Gorinchem (45 RvO)

	Dit amendement is unaniem aangenomen/ verworpen met ….. stemmen voor en ….. stemmen tegen.

Amendement Gorinchem (45 RvO)

Onderwerp	
Vergadering	*De raad van de gemeente Gorinchem in vergadering bijeen op <datum>*
Naam fractie en ondertekening	
STADS BELANG GORINCHEM	***Stadsbelang*** *Naam*
	Democraten Gorinchem Naam
PvdA	***PvdA*** *Naam*
VVD	***VVD*** Naam
ChristenUnie SGP	***CU-SGP*** *Naam*
Gorcum Actief	***Gorcum Actief*** *Naam*
D66	***D66*** *Naam*
CDA	***CDA*** *Naam*
SP	***SP*** *Naam*

Amendement Gorinchem (45 RvO)

Artikel 45 RvO. Amendementen en subamendementen

1. Raadsleden dienen amendementen en subamendementen voor het sluiten van de beraadslaging van het voorstel waarop deze betrekking hebben in bij de voorzitter.
2. Er wordt alleen beraadslaagd over amendementen en subamendementen die ingediend zijn door raadsleden die de presentielijst getekend hebben.
3. Intrekking door de indiener van een amendement of subamendement is mogelijk totdat de besluitvorming daarover door de raad is afgerond.

Nummer	*<In te vullen door de griffie>*
Voorstelnummer	*<Agendapuntnummer/ op agenda raad>*
Datum	*10 november 2022*
Onderwerp	Buurt Bestuurt
Indiener	*Johan Klein (Stadsbelang)* *Everdien Hamann (Gorcum Actief)* *Aron Foppen (SP)* *Tom van der Meijden (D66)*
Vergadering	*De raad van de gemeente Gorinchem in vergadering bijeen op donderdag 10 november 2022.*
Inhoud motie	Ondergetekende(n) verzoeken het college: - Te onderzoeken of de **Buurt Bestuurt** een goede methode is om de participatiesamenleving te bevorderen. Voorbeeld Rotterdam: https://www.rotterdam.nl/wonen-leven/buurt-bestuurt/ Voorbeeld Heusden: https://www.heusden.nl/organisatie-bestuur/buurt-bestuurt/ - De aansluiting te zoeken met het wijkgericht werken en daarmee de **Buurt Bestuurt** meer inhoud en slagkracht te geven. - In de aanloop naar de Perspectiefnota te komen met voorstellen voor de **Buurt Bestuurt**. En gaat over tot de orde van de dag
Motivering	Inwoners weten het beste wat er speelt in hun buurt of wijk. De Gorcumse klankbordgroepen bestaan al lang niet meer in elke wijk en daarmee verliest de gemeente niet alleen belangrijke gesprekspartners. In een participatiesamenleving wordt juist verwacht dat inwoners meedoen, meebeslissen over zaken die in hun wijk plaatsvinden, en een steentje bijdragen. Via de Buurt Bestuurt kunnen wijkcomités worden opgezet door initiatiefnemers. Samen met gesprekspartners (gemeente, woningcorporatie, politie, jongerenwerk of andere professionals) bepalen zij wat prioriteit moet krijgen in hun wijk. Daar hoort afhankelijk van de actie een budget bij, zodat er ook daadwerkelijk iets gebeurt.

	Bij de Buurt Bestuurt 0183 gaat het niet om 'u roept, wij draaien'. Groepjes inwoners kunnen zelf initiatieven nemen en ook zelf de handen uit de mouwen steken bij bepaalde acties of evenementen die zij belangrijk vinden. Onderwerpen kunnen betrekking hebben op de hele wijk of op bepaalde groepen zoals kinderen, jongeren of ouderen. Goede voorbeelden zijn: Snelheidscontroles, schoonmaakacties, betere verlichting, hangjeugd inzetten voor de buurt, huiswerkklasjes, beschildering van blinde muren, meer groen in de wijk, veiliger fietsroute voor scholieren, speeltuin opknappen, enzovoorts.
Ondertekening	Gorinchem, *<Ondertekening indiener en naam>*
	Deze motie is unaniem aangenomen/ verworpen met ….. stemmen voor en ….. stemmen tegen.

Onderwerp	
Vergadering	*De raad van de gemeente Gorinchem in vergadering bijeen op <datum>*
Naam fractie/ groep en ondertekening	
STADS BELANG GORINCHEM	***Stadsbelang*** *Naam*
	Democraten Gorinchem Naam
PvdA	***PvdA*** *Naam*
VVD	***VVD*** Naam
ChristenUnie SGP	***CU-SGP*** *Naam*
Gorcum Actief	***Gorcum Actief*** *Naam*
D66	***D66*** *Naam*

	CDA *Naam*
	SP *Naam*

ARTIKEL 46 RVO. MOTIES

1. Raadsleden dienen moties in bij de voorzitter.
2. De behandeling van een motie vindt gelijktijdig plaats met de beraadslaging over het onderwerp of voorstel waarop het betrekking heeft.
3. Intrekking door de indiener van een motie is mogelijk totdat de besluitvorming daarover door de raad is afgerond.

Nummer	*<In te vullen door de griffie>*
Voorstelnummer	*<agendapuntnummer/op agenda raad>*
Datum	*10 november 2022*
Onderwerp	*Realistische starterslening*
Indiener	*Laura Pellikaan (Democraten Gorinchem)* *Jack Oostrum (PvdA)*
Vergadering	*De raad van de gemeente Gorinchem in vergadering bijeen op donderdag 10 november 2022*
Inhoud motie	Ondergetekende(n) stelt/stellen de volgende motie voor: - Roept het college op om een voorstel ter wijziging van de Verordening Starterslening voor te bereiden en aan te bieden; waarbij artikel 2 lid c van de Verordening Starterslening wordt gewijzigd in: <u>Wordt</u> *Voor de aankoop van bestaande en nieuwbouwwoningen in de gemeente Gorinchem met een maximale koop(/-aanneem)som van de van toepassing zijnde NHG-grens, inclusief verbeterkosten en meerwerk.* <u>Was</u> *Voor de aankoop van bestaande en nieuwbouwwoningen in de gemeente Gorinchem met een maximale koop(/-aanneem)som van 80% van de NHG, inclusief verbeterkosten en meerwerk.* En gaat over tot de orde van de dag.
Motivering	Sinds 2021 is het in Gorinchem mogelijk om een starterslening aan te vragen. Het beoogd effect hiervan is om starters te helpen hun eerste woning te kopen (het overbrugt het verschil tussen de prijs van het huis en datgene dat bij de bank kan worden geleend met een maximum van 25.000 euro). Dat effect wordt alleen nu niet bereikt, omdat de opgenomen voorwaarden niet meer passend zijn in de huidige woningmarkt. In de voorwaarden staat dat om in aanmerking te komen voor een starterslening, het aankoopbedrag van de woning niet hoger mag zijn dan 80% van de Nationale Hypotheek Garantie (NHG). Anno 2022 betekent dat een maximale koopsom van 284.000 euro. Met deze grens wordt een groot deel van de startersmarkt niet bereikt, zeker niet in de huidige woningmarkt waarin de hypotheekrente en de huizenprijzen ook nog steeds stijgende zijn. De motie roept daarom op om de maximale koop(/aaneem)som te verruimen naar de van toepassing zijnde NHG-grens. Voor 2022 is dit 355.000 euro. Ook andere gemeenten, waaronder gemeente

	Rotterdam, hanteren dit uitgangspunt voor de starterslening. Het is ook beter uitlegbaar, daar waar een starterswoning wordt gedefinieerd als een koopwoning waarbij de maximale koopsom gelijk is aan de kostengrens van de NHG. Het verruimen van het maximale aankoopbedrag heeft geen financiële consequenties voor de gemeente. Bij invoering van de starterslening is 260.000 euro beschikbaar gesteld (max. 25.000 euro per verstrekking). Deze motie zorgt er juist voor dat inwoners weer gebruik kunnen maken van de starterslening. In afgelopen jaren is dit namelijk minimaal geweest (in 2021 zijn er 5 aanvragen ingediend, waarvan 1 afgewezen, 2 goedgekeurd, en 2 waren nog in behandeling ten tijde van de jaarrekening 2021). Daarnaast is de starterslening ook revolverend, ofwel de afgeloste bedragen kunnen opnieuw worden ingezet.
Ondertekening	Gorinchem, *Laura Pellikaan, Democraten Gorinchem* *Jack Oostrum, PvdA*
	Deze motie is unaniem aangenomen/ verworpen met ….. stemmen voor en ….. stemmen tegen.

Onderwerp	*Realistische starterslening*
Vergadering	*De raad van de gemeente Gorinchem in vergadering bijeen op 10 november 2022*
Fractie	
Naam fractie/ groep en ondertekening	
	Stadsbelang *Naam*
	Democraten Gorinchem Naam
	VVD Naam
	PvdA *Naam*
	CU-SGP *Naam*
	CDA *Naam*

SP	***SP*** *Naam*
D66	***D66*** *Naam*
Gorcum Actief	***Gorcum Actief*** *Naam*

ARTIKEL 46 RVO. MOTIES

1. Raadsleden dienen moties in bij de voorzitter.
2. De behandeling van een motie vindt gelijktijdig plaats met de beraadslaging over het onderwerp of voorstel waarop het betrekking heeft.
3. Intrekking door de indiener van een motie is mogelijk totdat de besluitvorming daarover door de raad is afgerond.

MOTIE Gorinchem (46 RvO)

Nummer	
Voorstelnummer	
Datum	*Donderdag 10 november 2022*
Onderwerp	*Energiebesparing* *(op 05-07-2022 aangehouden motie Bestrijding Energiearmoede)*
Indiener	*Jack Oostrum (PvdA) mede namens*
Vergadering	*De raad van de gemeente Gorinchem in vergadering bijeen op donderdag 10 november 2022*
Inhoud motie	Ondergetekende(n) ***Roepen het college van burgemeester en wethouders op:*** - *Als gemeente Gorinchem aan te sluiten bij de landelijke Energiebesparingscampagne en het Nationaal Isolatie-programma,* - *Door middels een extra inspanning samen met Poort6 via een wijkgerichte aanpak huurders, woningeigenaren en VVE's te benaderen om zoveel mogelijk woningen te laten voldoen aan de redelijkerwijs best mogelijke isolatiestandaard,* - *Daarvoor in de Begroting 2023 extra financiële middelen beschikbaar te stellen om eigenaren en bewoners actief te stimuleren de noodzakelijke werkzaamheden te verrichten en hen daarbij te (laten) ondersteunen,* - *De klussendienst, het Nieuwe Wonen en andere beschikbare vrijwilligers extra mogelijkheden bieden om eigenaren en bewoners te helpen met aanbrengen van energiebesparende maatregelen.* *En gaat over tot de orde van de dag*.

MOTIE Gorinchem (46 RvO)

Motivatie	*In de huidige tijd, waarin de kosten voor de normale dagelijkse behoeften als voeding en kleding en in het bijzonder de kosten van energie fors zijn gestegen, dient met extra voortvarendheid te worden gewerkt aan energiebesparing en andere duurzaamheidsmaatregelen. Daarmee wordt naast energiebesparing ook een kostenbesparing voor de bewoners bereikt.* *Het rijk heeft een landelijke energiebesparingscampagne gestart en heeft het Nationaal Isolatieprogramma ingesteld om 2,5 miljoen slecht geïsoleerde huur- en koopwoningen versneld te isoleren.* *Het rijk biedt gemeenten extra mogelijkheden om in de buurten waar ze als eerste aan de slag gaan komende jaren een extra korting, een tegoedbon of voucher aan bewoners aan te bieden bovenop landelijk beschikbare subsidies. Ook voor woningeigenaren worden extra mogelijkheden geboden zoals subsidies en renteloze leningen.* *Ondanks de actieve inzet van vrijwilligers door de Klussendienst en het Nieuwe Wonen blijft het isoleren van grote aantallen woningen een stevige uitdaging die met de huidige inzet niet op korte termijn kan worden opgelost. Met een wijkgerichte, of nog beter: buurt- of straatgerichte aanpak kunnen samen met Poort6, Klussendienst en Het Nieuwe Wonen grote stappen worden gezet om de isolatie van woningen te versnellen.*
Ondertekening	Gorinchem, 6 november 2022 *Fractie PvdA, J. Oostrum*
	Deze motie is unaniem aangenomen/ verworpen met ….. stemmen voor en ….. stemmen tegen.

MOTIE Gorinchem (46 RvO)

Onderwerp	*Energiebesparing (op 05-07-2022 aangehouden motie Bestrijding Energiearmoede)*
Vergadering	*De raad van de gemeente Gorinchem in vergadering bijeen op donderdag 10 november 2022*
Fractie	*PvdA*
Naam fractie/ groep en ondertekening	
	Stadsbelang *Naam*
	Democraten Gorinchem Naam
	PvdA *J. Oostrum*
	VVD Naam
	CU-SGP *Naam*
	Gorcum Actief *Naam*
	D66 *Naam*
	CDA *Naam*
	SP *Naam*

ARTIKEL 46 RVO. MOTIES

1. Raadsleden dienen moties in bij de voorzitter.
2. De behandeling van een motie vindt gelijktijdig plaats met de beraadslaging over het onderwerp of voorstel waarop het betrekking heeft.
3. Intrekking door de indiener van een motie is mogelijk totdat de besluitvorming daarover door de raad is afgerond.

MOTIE Gorinchem (46 RvO)

Nummer	
Voorstelnummer	
Datum	*Donderdag 10 november 2022*
Onderwerp	*Onderzoek ombouw leegstaande kantoor-/bedrijfspanden*
Indiener	*Fractie PvdA, dhr. J. Oostrum*
Vergadering	*De raad van de gemeente Gorinchem in vergadering bijeen op 10 november 2022*
Inhoud motie	*Ondergetekende(n) stelt/stellen de volgende motie voor:* ***Roept het college van burgemeester en wethouders op:*** - *Te onderzoeken welke leegstaande kantoor-/bedrijfspanden in Gorinchem zouden kunnen worden ingezet als (flexibele) wooneenheden,* - *Met de betreffende eigenaren van die panden in gesprek te gaan of zij bereid zijn om samen met de gemeente en Poort6 te onderzoeken of hun pand(en) ingezet kunnen worden als (flexibele) wooneenheden,* - *Samen met Poort6 te onderzoeken op welke wijze de geschikt bevonden beschikbare kantoor-/bedrijfspanden kunnen worden ingezet als (flexibele) huureenheden* - *De gemeenteraad bij de Perspectiefnota 2024-2028 resp. bij de Begroting 2024 te informeren over de stand van zaken.* *En gaat over tot de orde van de dag*

Motivering	*Oplossingen voor de huidige woningnood worden vooral gezocht in nieuwbouw. Maar het realiseren van nieuwbouwwoningen duurt lang. Daarnaast zijn er praktische problemen, zoals geschikte locaties, tijdrovende procedures, capaciteitstekorten, stikstof en aanlevering van materialen. Daarom vindt de Partij van de Arbeid het noodzakelijk om alle mogelijkheden te onderzoeken en daarbij ook te kijken naar de kansen en mogelijkheden van een ander gebruik van bestaande, leegstaande kantoor-/bedrijfspanden.* *Deze kunnen, mogelijk met eenvoudige middelen, geschikt gemaakt worden als (flexibele) wooneenheden en de verhuur zou bij voorkeur via Poort6 kunnen worden gerealiseerd.*
Ondertekening	*Gorinchem, 10 november 2022* *Fractie PvdA, dhr. J. Oostrum*
	Deze motie is unaniem aangenomen/ verworpen met ….. stemmen voor en ….. stemmen tegen.

MOTIE Gorinchem (46 RvO)

Onderwerp	*Onderzoek gebruik bestaande woningvoorraad*
Vergadering	*De raad van de gemeente Gorinchem in vergadering bijeen op 8 september 2022*
Naam fractie/ groep en ondertekening	
	Stadsbelang *Naam*
	Democraten Gorinchem Naam
	PvdA *J. Oostrum*
	VVD Naam
	CU-SGP *Naam*
	Gorcum Actief *Naam*
	D66 *Naam*
	CDA *Naam*
	SP *Naam*

MOTIE Gorinchem (46 RvO)

Nummer	
Voorstelnummer	
Datum	*Donderdag 10 november 2022*
Onderwerp	*Gratis Openbaar Stadsvervoer voor AOW-gerechtigden en minima*
Indiener	*Jack Oostrum (PvdA) mede namens*
Vergadering	*De raad van de gemeente Gorinchem in vergadering bijeen op donderdag 10 november 2022*
Inhoud motie	Ondergetekende(n) verzoek(t /en) het college:: - bij gemeenten, die reeds gratis openbaar vervoer aanbieden aan ouderen, te informeren hoe zij dit geregeld hebben, - met het in Gorinchem actieve openbaar vervoerbedrijf in overleg te gaan om AOW-gerechtigde inwoners en mensen met een minimuminkomen in Gorinchem gratis openbaar stads- en/of regionaal vervoer aan te bieden, - de gemeenteraad in het eerste kwartaal van 2023 over de mogelijkheden te informeren om gratis openbaar vervoer aan te bieden aan de doelgroepen (afzonderlijk resp. beide): - AOW-gerechtigde inwoners van Gorinchem, - huishoudens met een inkomen tot 130% (bijstandsnorm), - de gemeenteraad een voorstel voor te leggen om deze doelgroepen in Gorinchem (afzonderlijk of beide) gratis openbaar stads- en/of regionaal vervoer aan te bieden, En gaat over tot de orde van de dag.
Motivatie	*Reeds in 2006 werd in de TK in positieve zin gesproken over gratis openbaar vervoer voor senioren waarbij ruimte werd geboden voor gemeentelijke experimenten. Deze hebben in meerdere gemeenten plaatsgevonden en tot op dit moment wordt in een steeds groter aantal gemeenten gratis openbaar stads- of zelfs regionaal vervoer aangeboden aan AOW-gerechtigde inwoners en andere doelgroepen. Belangrijkste argumenten daarbij zijn het stimuleren van de mobiliteit (van senioren) om daarmee de bereikbaarheid van voorzieningen te vergroten, deelname aan het maatschappelijk leven te bevorderen en daarmee (mogelijke gevoelens van) eenzaamheid te bestrijden.*

	Zeker nu de kosten voor de dagelijkse levensbehoeften, voeding en kleding en in het bijzonder de kosten van energie fors zijn gestegen dreigen de doelgroepen AOW-gerechtigden en huishoudens met een minimuminkomen te worden beperkt in hun mobiliteit en daarmee in hun deelname aan het maatschappelijk leven in stad en regio. *Met name voor ouderen dreigt daarmee bovendien dat zij ten prooi vallen aan (gevoelens van) eenzaamheid. Dit is een toenemend probleem onder ouderen en kan leiden tot gezondheidsproblemen.* *Daarnaast is het openbaar vervoer een goed en milieuvriendelijk vervoersmiddel en past het stimuleren van het gebruik van openbaar vervoer in de ambitie past om klimaatdoelstellingen te realiseren.* *NB: het gaat hier niet om extra kosten voor het OV-bedrijf omdat de bussen (en treinen) toch al rijden; het levert zelfs een extra voordeel voor het OV-bedrijf omdat de bezettingsgraad (met name buiten de spitsuren) zal stijgen en daarmee mogelijk ook de vergoeding.*
Ondertekening	Gorinchem, 6 november 2022 *Fractie PvdA, J. Oostrum*
	Deze motie is unaniem aangenomen/ verworpen met ….. stemmen voor en ….. stemmen tegen.

MOTIE Gorinchem (46 RvO)

Onderwerp	*Gratis Openbaar Stadsvervoer voor AOW-gerechtigden en minima*
Vergadering	*De raad van de gemeente Gorinchem in vergadering bijeen op donderdag 10 november 2022*
Fractie	*PvdA*
Naam fractie/ groep en ondertekening	
STADSBELANG GORINCHEM	***Stadsbelang*** *Naam*
	Democraten Gorinchem Naam
PvdA	***PvdA*** *J. Oostrum*
VVD	***VVD*** Naam
ChristenUnie SGP	***CU-SGP*** *Naam*
Gorcum Actief	***Gorcum Actief*** *Naam*
D66	***D66*** *Naam*
CDA	***CDA*** *Naam*
SP	***SP*** *Naam*

ARTIKEL 46 RVO. MOTIES

1. Raadsleden dienen moties in bij de voorzitter.
2. De behandeling van een motie vindt gelijktijdig plaats met de beraadslaging over het onderwerp of voorstel waarop het betrekking heeft.
3. Intrekking door de indiener van een motie is mogelijk totdat de besluitvorming daarover door de raad is afgerond.

De raad van de gemeente Gorinchem in vergadering bijeen op 10 november 2022, gelezen het voorstel tot het vaststellen van de eerste tussenrapportage 2022 en de bespreking van de programmabegroting 2022.

Motie: Motiemarkt in Gorinchem

Constaterende dat:

- Er elders in het land diverse motiemarkten zijn georganiseerd en diverse gemeenten dat inmiddels jaarlijks organiseren.

Overwegende dat:

- Gorinchem participatie hoog in het vaandel heeft staan en inwonerinitiatieven wil stimuleren;
- Het goed is voor wederzijds begrip, als inwoners meer betrokken zijn bij de Gorcumse politiek, ook bij besluitvorming van de gemeenteraad;
- Het van belang is dat inwoners breed betrokken worden en we op deze manier meer (andere) inwoners kunnen bereiken;
- Samenwerking tussen inwoners en gemeente leidt tot onderlinge inspiratie en ervoor kan zorgen dat er nog creatiever en flexibeler wordt gedacht en geacteerd;
- Direct contact tussen inwoners en raadsleden de vertegenwoordigende rol van raad versterkt met een instrument als een motiemarkt;
- Ideeën van inwoners niet altijd geld hoeven te kosten en, in veel gevallen, zelfs kunnen helpen bezuinigingen - al dan niet op lange termijn - te realiseren.

Stelt aan de raad voor:

- Een pilot motiemarkt, bij voorkeur fysiek maar eventueel -in combinatie met- online, in Gorinchem te faciliteren - zodat door raadsleden geadopteerde ideeën van inwoners ingediend kunnen worden als motie/amendement bij een speciale raadsavond of de perspectiefnota 2023;
- Bij de ontwikkeling van de markt en het communicatieplan samen te werken met een vertegenwoordiging van de raad als partner aangaande inbreng, keuzes en opzet;
- De middelen te reserveren voor ontwikkeling en realisatie van de motiemarkt en de bijhorende communicatie, binnen het budget voor burgerparticipatie en burgerinitiatieven en indien daar de ruimte niet toereikend is - het resterende deel uit het budget voor onvoorziene uitgaven te halen.

En gaat over tot de orde van de dag

Niels van Santen
Fractie VVD-Gorinchem

Maarten de Pagter
Fractie CU/SGP

Aron Foppen
Fractie SP Gorinchem

Over de Motiemarkt

Wat is een Motiemarkt?

Om een globaal idee te geven: een markt waarop raadsleden ideeën kunnen 'kopen' van inwoners, die zij vervolgens vertalen in een motie of amendement.

Hoe werkt het?

Een motiemarkt heeft een vergelijkbare vorm met een gewone markt. Er wordt een kraam geboden aan inwoners die een idee hebben voor de gemeente. De raadsleden lopen over de markt. Het is aan de inwoners om de raadsleden mee te nemen in het idee. De raadsleden kunnen dan in overweging nemen welke ideeën het waard zijn om in te brengen in de gemeenteraad.

Als een raadslid overtuigd raakt van een idee, kan dat idee geadopteerd worden. Samen met de initiatiefnemer van het idee wordt dan een overeenkomst gesloten, waarbij initiatiefnemer en raadslid/raadsleden samen werken aan een motie (of amendement). De motie of het amendement zal later ingediend worden in een vergadering over het betreffende onderwerp of bij de perspectiefnota.

Resultaat

Een motiemarkt is een middel voor de raad om participatie te vergroten en betrekt meer inwoners op een creatieve manier bij de besluitvorming van de gemeenteraad.

Enkele voorbeelden

Almere, Almelo, Houten, Hengelo, Beuningen, Deventer, Enschede, Lelystad, Nieuwkoop, Zaanstad en Zeewolde hebben bijvoorbeeld al een motiemarkt georganiseerd. En er zijn meer gemeenten die hier binnenkort mee aan de gang gaan. Hieronder een drietal voorbeelden van de diverse gemeenten die er op Internet te vinden zijn:

1. https://www.hengelo.nl/Welkom-in-Hengelo/Beheer/Nieuwsoverzicht/Motiemarkt-2022.html
2. https://www.lelystad.nl/4/Lelystad/Nieuws/Nieuws-2021/Oktober/Motiemarkt-2022,-meld-uw-idee-aan!.html
3. https://www.nieuwkoops.nl/nieuws/gemeenteraad-van-nieuwkoop-houdt-voor-de-tweede-keer-een-motiemarkt.html E

Impressie (vlnr: Enschede, Lelystad, Deventer, Hengelo):

MOTIE Gorinchem (46 RvO)

Nummer	*<In te vullen door de griffie>*
Voorstelnummer	*<Agendapuntnummer/ op agenda raad>*
Datum	10 november 2022
Onderwerp	Stichting Urgente Noden Gorinchem?
Indiener	Maarten de Pagter, ChristenUnie/SGP Ali Koçak, Partij van de Arbeid Aron Foppen, SP Ilhan Tekir, D66 Pierre Schefferlie, DG Joost van der Geest, CDA
Vergadering	De raad van de gemeente Gorinchem in vergadering bijeen op 10-11-2022
Inhoud motie	Ondergetekende(n) stelt/stellen de volgende motie voor: 1) Roept het college op om een uitgebreide verkenning te doen met stakeholders naar haalbaarheid van de opstart van een Stichting Urgente Noden (SUN) in Gorinchem; En gaat over tot de orde van de dag
Motivering	*Ondanks het gemeentelijk armoede- en minimabeleid en intenties om een zo sluitend mogelijke aanpak te organiseren voor onze inwoners raken er soms mensen tussen wal en schip in situaties waar urgentie noodzakelijk is.* *De reeds aanwezige infrastructuur volstaat niet voor deze situaties vanwege administratieve of juridische belemmeringen, waardoor snel schakelen niet mogelijk is, of betrokkenen niet in aanmerking komen voor ondersteuning;* *Er zijn in diverse steden in het land goede ervaringen met een lokaal bureau van Stichting Urgente Noden Nederland, die met het zeer snel kunnen verstrekken van een (veelal kleine) gift of lening blijken te fungeren als Haarlemmer olie. Voorkomen wordt dat problematiek verergert.* *SUN Nederland kan helpen met een eventuele opstart in Gorinchem, waarbij het bestuur gevormd wordt door onder meer betrokken Gorkummers en vertegenwoordigers van zorgorganisaties, en in verbinding met de gemeente.*

	Bronnen: https://www.sunnederland.nl/ https://sundrechtsteden.nl/
Ondertekening	Gorinchem, Maarten de Pagter, ChristenUnie/SGP Ali Koçak, Partij van de Arbeid Aron Foppen, SP
	Deze motie is unaniem aangenomen/ verworpen met ….. stemmen voor en ….. stemmen tegen.

Onderwerp	
Vergadering	*De raad van de gemeente Gorinchem in vergadering bijeen op 03-11-2022*
Naam fractie/ groep en ondertekening	
STADS BELANG GORINCHEM	***Stadsbelang*** *Naam*
	Democraten Gorinchem Naam
PvdA	***PvdA*** *Naam*
VVD	***VVD*** Naam
ChristenUnie SGP	***CU-SGP*** *Naam*
Gorcum Actief	***Gorcum Actief*** *Naam*
D66	***D66*** *Naam*
CDA	***CDA*** *Naam*
SP	***SP*** *Naam*

ARTIKEL 46 RVO. MOTIES

1. Raadsleden dienen moties in bij de voorzitter.
2. De behandeling van een motie vindt gelijktijdig plaats met de beraadslaging over het onderwerp of voorstel waarop het betrekking heeft.
3. Intrekking door de indiener van een motie is mogelijk totdat de besluitvorming daarover door de raad is afgerond.

MOTIE Gorinchem (46 RvO)

Nummer	*<In te vullen door de griffie>*
Voorstel nummer	*<Agendapuntnummer/ op agenda raad>*
Datum	10 november 2022
Onderwerp	Frisse wind door Gorinchem
Indiener	Anselm Krol, ChristenUnie/SGP Everdien Hamann, Gorcum Actief
Vergadering	De raad van de gemeente Gorinchem in vergadering bijeen op 10-11-2022
Inhoud motie	Ondergetekende(n) stelt/stellen de volgende motie voor: 1) Dit najaar (2022) adviezen voor houtstook te communiceren aan inwoners via de gebruikelijke media. 2) Op de website van de gemeente een linkje te plaatsen van de RIVM Stookwijzer en het Stookalert. 3) Als gemeente Gorinchem aansluiting te zoeken bij het schone lucht akkoord. www.schoneluchtakkoord.nl. 4) Binnen dit akkoord actie te ondernemen gericht op verbeteren van de lokale situatie. 5) In afstemming met de omgevingsdienst tot een periodieke monitoring van luchtkwaliteit te komen, gebaseerd op WHO-normen. En gaat over tot de orde van de dag.
Motivering	Uit onderzoeken blijkt dat luchtvervuiling leidt tot ziekte en eerder overlijden. Nu de herfst haar intrede doet en de dagen kort zijn, stoken veel inwoners graag de houtkachel of de openhaard. Door de energiecrisis niet alleen voor gezelligheid, maar ook om op hoge gaskosten voor de cv te besparen. De gezelligheid of besparing van de één kan onbedoeld tot gezondheidsklachten leiden voor de ander. Velen zijn zich daarvan niet bewust. Communicatie hierover kan de bewustwording hierover bevorderen. Ook door de ligging van de stad tussen drukke rijkswegen, waar vaak files staan, heeft Gorinchem een relatief slechte luchtkwaliteit. De luchtvervuiling bestaat vooral uit te hoge concentraties stikstofdioxide (No2) en fijnstof (PM2,5 , PM10). Er is reden tot zorg: a) de verkeersdruk (na relatieve corona-rust) rond Gorinchem is onverminderd groot. b) Als gevolg van hoge gasprijzen worden significant meer kachels en openhaarden met hout en/of afvalhout gestookt;

	Met name onze inwoners met een longziekte (Cara -COPD) ondervinden hier (ernstige) hinder van. Gorinchem is een stad met veel opgroeiende kinderen en een veelvoud daarvan gaat hier naar school en/of komt sporten. Een gezond binnenklimaat is belangrijk, schone lucht buiten ook. Een schonere lucht komt tenslotte iedereen ten goed! Bronnen: https://www.rivm.nl/stookalert#:~:text=Als%20de%20weersverwachting%20ongunstig%20is,verstuurt%20het%20RIVM%20een%20stookalert. www.schoneluchtakkoord.nl www.atlasleefomgeving.nl/kaarten (selecteer op lucht) www.longfonds.nl/gezondelucht www.infomil.nl/onderwerpen/lucht-water/luchtkwaliteit/regelgeving/wet-milieubeheer/beoordelen/grenswaarden
Ondertekening	Gorinchem, Anselm Krol, ChristenUnie/SGP Everdien Hamann, Gorcum Actief
	Deze motie is unaniem aangenomen/ verworpen met ….. stemmen voor en ….. stemmen tegen.

Onderwerp	
Vergadering	*De raad van de gemeente Gorinchem in vergadering bijeen op <datum>*
Naam fractie/ groep en ondertekening	
STADS BELANG GORINCHEM	***Stadsbelang*** *Naam*
	Democraten Gorinchem Naam
PvdA	***PvdA*** *Naam*
VVD	***VVD*** Naam
ChristenUnie SGP	***CU-SGP***

	Naam
	Gorcum Actief *Naam*
	D66 *Naam*
	CDA *Naam*
	SP *Naam*

ARTIKEL 46 RVO. MOTIES

1. Raadsleden dienen moties in bij de voorzitter.
2. De behandeling van een motie vindt gelijktijdig plaats met de beraadslaging over het onderwerp of voorstel waarop het betrekking heeft.
3. Intrekking door de indiener van een motie is mogelijk totdat de besluitvorming daarover door de raad is afgerond.

Nummer	
Voorstelnummer	*Begroting 2023*
Datum	Donderdag 10 november 2022
Onderwerp	**Help kleine ondernemers de winter door**
Indiener	Gorcum Actief, Everdien Hamann VVD, Niels van Santen Stadsbelang, Johan Klein
Vergadering	De raad van de gemeente Gorinchem in vergadering bijeen op donderdag 10 november 2022
Inhoud motie	Ondergetekenden stellen de volgende motie voor: Op korte termijn te inventariseren welke lokale winkeliers een acuut probleem hebben met de energierekening en te onderzoeken of middels maatwerk ondersteuning kan worden geboden. En gaat over tot de orde van de dag.
Motivering	De energiecrisis slaat hard toe. Bij bepaalde sectoren in het midden- en kleinbedrijf, met name bij grootverbruikers, zijn de energierekeningen soms een veelvoud van wat zij gewend waren. In de media is veel aandacht voor kleine ondernemingen zoals bakkerijen, slagerijen, eetgelegenheden en stomerijen. Velen van hen zien zich nu geconfronteerd met dubbele pech; de opgelopen schulden van de coronajaren moeten nu immers ook worden ingelost. In den lande is een trend te zien van winkelsluitingen en/of faillissementen. De rijksoverheid heeft toegezegd te hulp te schieten, maar doet dat pas in april, dus na de dure wintermaanden. Voor velen zal dat te laat zijn. Het winkelaanbod in Gorinchem loopt hierdoor gevaar. De gemeente kan niet de taak van de rijksoverheid overnemen, maar wel inventariseren of deze problematiek in Gorinchem speelt en hoe middels maatwerk ondersteuning tot april overwogen kan worden.
Ondertekening	Gorinchem, 10 november 2022 Everdien Hamann, Gorcum Actief. Niels van Santen, VVD. Johan Klein, Stadsbelang

	Deze motie is unaniem aangenomen/ verworpen met ….. stemmen voor en ….. stemmen tegen.

Onderwerp	Help kleine ondernemers de winter door
Vergadering	*De raad van de gemeente Gorinchem in vergadering bijeen op donderdag 10 november '22*
Naam fractie/ groep en ondertekening	
	Stadsbelang *Naam*
	Democraten Gorinchem Naam
	PvdA *Naam*
	VVD Naam
	CU-SGP *Naam*
	Gorcum Actief *Naam*
	D66 *Naam*
	CDA *Naam*
	SP *Naam*

ARTIKEL 46 RVO. MOTIES

1. Raadsleden dienen moties in bij de voorzitter.
2. De behandeling van een motie vindt gelijktijdig plaats met de beraadslaging over het onderwerp of voorstel waarop het betrekking heeft.
3. Intrekking door de indiener van een motie is mogelijk totdat de besluitvorming daarover door de raad is afgerond.

MOTIE Gorinchem (46 RvO)

Nummer	*<In te vullen door de griffie>*
Voorstelnummer	*Begroting*
Datum	*10-11-22*
Onderwerp	*Grip op Schuldpositie*
Indiener	*Everdien Hamann, Gorcum Actief*
Vergadering	*De raad van de gemeente Gorinchem in vergadering bijeen op 10-11-22*
Inhoud motie	Ondergetekende(n) stelt/stellen de volgende motie voor: -Het college legt jaarlijks bij de Perspectiefnota een schuldenplafond voor aan de raad en verantwoord dat de schuldpositie houdbaar is voor de toekomst. En gaat over tot de orde van de dag.
Motivering	*We leven in een hectische periode. De inflatie is hoog, de rente is stijgende. Er komen onvoorziene kosten op ons af. Desalniettemin hebben we een ambitieus investeringsprogramma. Om een solide begrotingssystematiek te handhaven is het gezien het verleden verstandig om niet al te optimistisch te begroten. Gorinchem was in het verleden wel eens te optimistisch.* *Om de effecten van optimistisch begroten te dempen en een financieel gezonde gemeente te blijven, stellen we bijgaande motie voor.*
Ondertekening	Gorinchem, *Gorcum Actief, Everdien Hamann.*
	Deze motie is unaniem aangenomen/ verworpen met ….. stemmen voor en ….. stemmen tegen.

Onderwerp	
Vergadering	*De raad van de gemeente Gorinchem in vergadering bijeen op <datum>*
Naam fractie/ groep en ondertekening	
STADS BELANG GORINCHEM	***Stadsbelang*** *Naam*
	Democraten Gorinchem Naam
PvdA	***PvdA*** *Naam*
VVD	***VVD*** Naam
ChristenUnie SGP	***CU-SGP*** *Naam*
Gorcum Actief	***Gorcum Actief*** *Naam*
D66	***D66*** *Naam*
CDA	***CDA*** *Naam*
SP	***SP*** *Naam*

ARTIKEL 46 RVO. MOTIES

1. Raadsleden dienen moties in bij de voorzitter.
2. De behandeling van een motie vindt gelijktijdig plaats met de beraadslaging over het onderwerp of voorstel waarop het betrekking heeft.
3. Intrekking door de indiener van een motie is mogelijk totdat de besluitvorming daarover door de raad is afgerond.

MOTIE Gorinchem (46 RvO)

Nummer	
Voorstelnummer	*Agendapunt 6*
Datum	*Donderdag 10 november 2022*
Onderwerp	*Ondersteuning kinderen van ouders met middeninkomens bij sport- en cultuuractiviteiten*
Indieners	*Ilhan Tekir, Tom van der Meijden, D66*
Vergadering	*De raad van de gemeente Gorinchem in vergadering bijeen op donderdag 10 november 2022, behandelend de Begroting 2023*
Inhoud motie	Ondergetekenden verzoeken het college van burgemeester en wethouders: - Te verkennen welke maatregelen getroffen kunnen worden om te voorkomen dat kinderen van ouders met een middeninkomen niet meer kunnen deelnemen aan sport en culturele activiteiten; - Te verkennen of een aansluiting bij het Jeugdfonds Sport en Cultuur in dat kader een waardevol instrument is; en - Over de (financiële) resultaten van de verkenning(en) te rapporteren aan de raad. En gaat over tot de orde van de dag.
Motivatie	Het jaar 2022 gaat de boeken in als een jaar met ongekende prijsstijgingen en dalende koopkracht voor vele Gorcumers. Deze stijgende kosten voor levensonderhoud treffen niet alleen minimahuishoudens, maar ook middeninkomens. In ons reguliere minimabeleid vallen middeninkomens echter tussen wal en schip omdat zij geen aanspraak kunnen maken op regelingen, maar hun rekeningen wel opstapelen. Om te voorkomen dat kinderen in deze gezinnen hun kansen op talentontwikkeling zien slinken, bijvoorbeeld omdat ouders geen geld meer hebben voor contributie van sportverenigingen of voor culturele activiteiten, stellen de indiener(s) een verkenning voor naar maatregelen om deze situatie tegen te gaan. Op die manier ondersteunen wij Gorcumse kinderen bij het bouwen aan een kansrijke en gezonde toekomst, met sport en cultuur als ingrediënten.

Ondertekening	Gorinchem, *Ilhan Tekir, D66* *Tom van der Meijden, D66*
	Deze motie is unaniem aangenomen/ verworpen met ….. stemmen voor en ….. stemmen tegen.

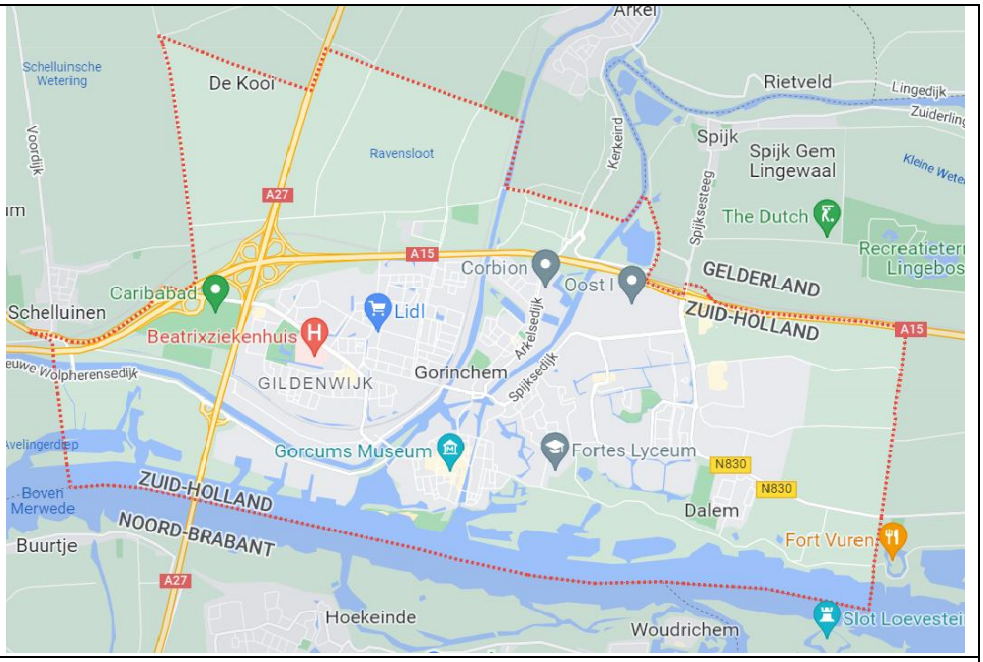
Onderwerp	
Vergadering	*De raad van de gemeente Gorinchem in vergadering bijeen op donderdag 10 november 2022*
Fractie	D66
Naam fractie/ groep en ondertekening	
STADSBELANG GORINCHEM	***Stadsbelang*** *Naam*
	Democraten Gorinchem Naam
VVD	***VVD*** Naam
PvdA	***PvdA*** *Naam*
ChristenUnie SGP	***CU-SGP*** *Naam*
CDA	***CDA*** *Naam*
SP	***SP*** *Naam*
D66	***D66*** *Naam*
Gorcum Actief	***Gorcum Actief*** *Naam*

ARTIKEL 46 RVO. MOTIES

1. Raadsleden dienen moties in bij de voorzitter.
2. De behandeling van een motie vindt gelijktijdig plaats met de beraadslaging over het onderwerp of voorstel waarop het betrekking heeft.
3. Intrekking door de indiener van een motie is mogelijk totdat de besluitvorming daarover door de raad is afgerond.

MOTIE Gorinchem (46 RvO)

Nummer	
Voorstelnummer	*Agendapunt 6*
Datum	*Donderdag 10 november 2022*
Onderwerp	*Verken mogelijkheden voor woningbouw op Gorinchem-Noord*
Indieners	*Ilhan Tekir, D66* *Tom van der Meijden, D66*
Vergadering	*De raad van de gemeente Gorinchem in vergadering bijeen op donderdag 10 november 2022, behandelend de Begroting 2023*
Inhoud motie	Ondergetekenden verzoeken het college van burgemeester en wethouders: - De mogelijkheden voor woningbouw te verkennen op Gorinchem-Noord; - Dit in nauw overleg te doen met de gemeente Molenlanden, vanwege de gemeentegrens en eventuele gezamenlijke woningbouwontwikkeling; - Hierover uiterlijk bij de Perspectiefnota 2023 te rapporteren aan de gemeenteraad. En gaat over tot de orde van de dag.
Motivatie	In een compacte stad als Gorinchem zijn nieuwbouwlocaties schaars. Tegelijkertijd toont de meest recente Woningbouwprogrammering van de provincie Zuid-Holland aan dat de woningbehoefte in onze regio bijna verdubbelt ten opzichte van eerdere ramingen. De woningnood is daarmee nog steeds ongekend hoog en aanpak daarvan vraagt om creativiteit en lef om nieuwe initiatieven te ontplooien. Nu de verkenningen elders in Gorinchem zijn afgerond – zoals de Vleugels van de stad – is de tijd rijp om ook het potentieel op Gorinchem-Noord te verkennen. De gemeente Gorinchem heeft daar nog de nodige uitbreidingsruimte. Indieners van deze moties verzoeken om de verkenning hiertoe - naast de provincie Zuid-Holland - in gezamenlijkheid op te pakken met de aangrenzende gemeente Molenlanden. Mogelijk kan er een gezamenlijke inzet plaatsvinden, die beide gemeenten ten goede komt. Ter illustratie de grove aanduiding van de gemeentegrens van Gorinchem:

	
Ondertekening	Gorinchem, *Ilhan Tekir, D66* *Tom van der Meijden, D66*
	Deze motie is unaniem aangenomen/ verworpen met ….. stemmen voor en ….. stemmen tegen.

Onderwerp	*Verken mogelijkheden voor woningbouw op Gorinchem-Noord*
Vergadering	*De raad van de gemeente Gorinchem in vergadering bijeen op donderdag 10 november 2022*
Fractie	D66
Naam fractie/ groep en ondertekening	
STADSBELANG GORINCHEM	***Stadsbelang*** *Naam*
	Democraten Gorinchem Naam
VVD	***VVD*** Naam
PvdA	***PvdA*** *Naam*
ChristenUnie SGP	***CU-SGP*** *Naam*
CDA	***CDA*** *Naam*
SP	***SP*** *Naam*
D66	***D66*** *Naam*
Gorcum Actief	***Gorcum Actief*** *Naam*

ARTIKEL 46 RVO. MOTIES

1. Raadsleden dienen moties in bij de voorzitter.
2. De behandeling van een motie vindt gelijktijdig plaats met de beraadslaging over het onderwerp of voorstel waarop het betrekking heeft.
3. Intrekking door de indiener van een motie is mogelijk totdat de besluitvorming daarover door de raad is afgerond.

MOTIE Gorinchem (46 RvO)

Nummer	
Voorstelnummer	*Agendapunt 6*
Datum	*Donderdag 10 november 2022*
Onderwerp	*Maak Gorcums deel van de Waaldijk écht gastvrij*
Indieners	*Ilhan Tekir, Tom van der Meijden, D66*
Vergadering	*De raad van de gemeente Gorinchem in vergadering bijeen op donderdag 10 november 2022, behandelend de Begroting 2023*
Inhoud motie	Ondergetekenden verzoeken het college van burgemeester en wethouders: - De mogelijkheid om lokaal maatwerk binnen het concept 'Gastvrije Waaldijk' te benutten door het Gorcums deel (Dalemsedijk en Merwededijk) met enkele simpele aanpassingen gastvrijer in te richten voor voetgangers en fietsers; - Hiervoor in overleg te treden met de betrokkenen vanuit o.a. de Klankbordgroep Oost die zich al geruime tijd inzetten voor dit project; - Hiervoor uiterlijk bij de Perspectiefnota 2024 een voorstel te doen aan de gemeenteraad. En gaat over tot de orde van de dag.
Motivatie	De komende jaren versterkt het Waterschap Rivierenland de noordelijke Waaldijk tussen Gorinchem en Nijmegen. Het gaat om een dijktraject van 80 kilometer lang. Hiervoor wordt een nieuw concept ontwikkeld: de 'Gastvrije Waaldijk'. Dit concept omvat meerdere dijkversterkingsprojecten. Ook het Gorcums deel, te weten de Dalemsedijk en de Merwededijk, valt hier onder. Het plan voor de inrichting van het totale dijktraject is op 30 augustus jl. door de betrokken gemeenten, waaronder Gorinchem, goedgekeurd. De discussie erover is echter nog niet ten einde, omdat veel participanten teleurgesteld zijn over de uitkomst én het gelopen proces. Ze vrezen voor een uniforme brede dijkweg, met ruim baan voor autoverkeer, terwijl fietsers en voetgangers ervan zouden moeten profiteren. Zo is het Gorcums deel is bij uitstek een stukje van de dijk waar veel dagjesmensen te voet of per fiets gebruik van maken. Zie hieronder de link naar een artikel dat op 27 oktober jl is verschenen in AD Rivierenland. Indieners van deze motie krijgen dezelfde

	teleurstellende signalen van participanten uit Gorinchem. Deze motie is er daarom op gericht om 'te redden wat er te redden valt' voor het Gorcums deel. Immers, de inzet van al die participanten heeft er in ieder geval toe geleid dat gemeenten lokaal maatwerk mogen toepassen. Daarbij zijn gemeenten geadviseerd om de mogelijkheden te onderzoeken voor terugdringing van gemotoriseerd verkeer. Volgens veel betrokkenen, bewoners en gebruikers van de dijk, kan dat met simpele aanpassingen, zoals visuele markeringen. Indieners van deze motie verzoeken het college daarom om de mogelijkheid van lokaal maatwerk optimaal te benutten en daarvoor in overleg te treden met de betrokkenen. In de hoop dat we daarmee het Gorcums deel van de Waaldijk gastvrijer kunnen inrichten én het vertrouwen van onze eigen inwoners kunnen terugwinnen. https://www.ad.nl/rivierenland/grote-onvrede-over-inspraak-gastvrije-waaldijk-zeven-jaar-meegepraat-maar-daar-zien-we-niks-van-terug~a5d754ff/
Ondertekening	Gorinchem, *Ilhan Tekir, D66* Tom van der Meijden, D66
	Deze motie is unaniem aangenomen/ verworpen met ….. stemmen voor en ….. stemmen tegen.

MOTIE Gorinchem (46 RvO)

Onderwerp	Maak Gorcums deel van de Waaldijk écht gastvrij
Vergadering	De raad van de gemeente Gorinchem in vergadering bijeen op donderdag 10 november 2022
Fractie	D66
Naam fractie/ groep en ondertekening	
STADSBELANG GORINCHEM	***Stadsbelang*** *Naam*
	Democraten Gorinchem Naam
VVD	***VVD*** Naam
PvdA	***PvdA*** *Naam*
ChristenUnie SGP	***CU-SGP*** *Naam*
CDA	***CDA*** *Naam*
SP	***SP*** *Naam*
D66	***D66*** *Ilhan Tekir*
Gorcum Actief	***Gorcum Actief*** *Naam*

ARTIKEL 46 RVO. MOTIES

1. Raadsleden dienen moties in bij de voorzitter.
2. De behandeling van een motie vindt gelijktijdig plaats met de beraadslaging over het onderwerp of voorstel waarop het betrekking heeft.
3. Intrekking door de indiener van een motie is mogelijk totdat de besluitvorming daarover door de raad is afgerond.

MOTIE Gorinchem (46 RvO)

Nummer	
Voorstelnummer	*Agendapunt 6*
Datum	*Donderdag 10 november 2022*
Onderwerp	*Ondersteuning kinderen bij sport- en cultuuractiviteiten*
Indieners	*Ilhan Tekir, Tom van der Meijden, D66*
Vergadering	*De raad van de gemeente Gorinchem in vergadering bijeen op donderdag 10 november 2022, behandelend de Begroting 2023*
Inhoud motie	Ondergetekenden verzoeken het college van burgemeester en wethouders: - Te verkennen welke maatregelen getroffen kunnen worden om te voorkomen dat kinderen niet meer kunnen deelnemen aan sport en culturele activiteiten; - Te verkennen of een aansluiting bij het Jeugdfonds Sport en Cultuur in dat kader een waardevol instrument is; en - Over de (financiële) resultaten van de verkenning(en) te rapporteren aan de raad. En gaat over tot de orde van de dag.
Motivatie	Het jaar 2022 gaat de boeken in als een jaar met ongekende prijsstijgingen en dalende koopkracht voor vele Gorcumers. Deze stijgende kosten voor levensonderhoud treffen niet alleen minimahuishoudens, maar ook middeninkomens. In ons reguliere minimabeleid vallen middeninkomens echter tussen wal en schip omdat zij geen aanspraak kunnen maken op regelingen, maar hun rekeningen wel opstapelen. Om te voorkomen dat kinderen in deze gezinnen hun kansen op talentontwikkeling zien slinken, bijvoorbeeld omdat ouders geen geld meer hebben voor contributie van sportverenigingen of voor culturele activiteiten, stellen de indiener(s) een verkenning voor naar maatregelen om deze situatie tegen te gaan. Op die manier ondersteunen wij Gorcumse kinderen bij het bouwen aan een kansrijke en gezonde toekomst, met sport en cultuur als ingrediënten.
Ondertekening	Gorinchem, *Ilhan Tekir, D66*

	Tom van der Meijden, D66
	Deze motie is unaniem aangenomen/ verworpen met ….. stemmen voor en ….. stemmen tegen.

Onderwerp	
Vergadering	*De raad van de gemeente Gorinchem in vergadering bijeen op donderdag 10 november 2022*
Fractie	D66
Naam fractie/ groep en ondertekening	
STADSBELANG GORINCHEM	***Stadsbelang*** *Naam*
	Democraten Gorinchem Naam
VVD	***VVD*** Naam
PvdA	***PvdA*** *Naam*
ChristenUnie SGP	***CU-SGP*** *Naam*
CDA	***CDA*** *Naam*
SP	***SP*** *Naam*
D66	***D66*** *Naam*
Gorcum Actief	***Gorcum Actief*** *Naam*

ARTIKEL 46 RVO. MOTIES

1. Raadsleden dienen moties in bij de voorzitter.
2. De behandeling van een motie vindt gelijktijdig plaats met de beraadslaging over het onderwerp of voorstel waarop het betrekking heeft.
3. Intrekking door de indiener van een motie is mogelijk totdat de besluitvorming daarover door de raad is afgerond.

Raadsvoorstel: Z/22/741854 / 829471
Onderwerp: **Begroting 2023**

Datum: 6 oktober 2022
Portefeuillehouder: Marjo Molengraaf
I&O: 27 oktober 2022
Raadsvergadering: 10 november 2022
Opsteller: Dursun, Enez
Geeft voorstel begrotingswijziging: Ja

Onderwerp:
Begroting 2023
Voorstel:
Wij stellen u voor: 1. De begroting 2023 vast te stellen; 2. Kennis te nemen van de meerjarenraming 2024-2026; 3. In te stemmen met de investeringen voor het begrotingsjaar 2023 en de bijbehorende investeringsbudgetten beschikbaar te stellen; 4. In te stemmen met het inzetten van de algemene reserve in 2023 en 2024 om de gewenste investeringen uit te kunnen voeren; 5. De volgende verordeningen vast te stellen: a. Verordening leges 2023; b. Verordening lijkbezorgingsrechten 2023; c. Verordening precariobelasting 2023; d. Verordening rioolbelasting 2023; e. Verordening afvalstoffenheffing 2023; f. Verordening marktgelden 2023; g. Verordening roerende zaakbelasting 2023; h. Verordening onroerende zaakbelasting 2023; i. Verordening tot intrekking van de hondenbelasting j. Verordening tot intrekking van de brandweerrechten. 6. De besluitvorming over de begroting 2023 te verwerken in de eerstvolgende begrotingswijziging.
Aanleiding:
Een gemeente dient haar begroting vóór 15 november bij de provincie aan te leveren. De I&O-sessie van de begroting 2023 vindt op donderdag 27 oktober 2022 plaats en de inhoudelijke behandeling en besluitvorming op donderdag 10 november plaats.
Beoogd effect:
Het doel van dit voorstel is de vaststelling van de begroting 2023 vóór 15 november 2022, zodat voldaan wordt aan (één) van de eisen van de provincie voor repressief toezicht. Daarnaast is het doel om diverse belastingverordeningen voor 2023 vast te stellen.
Argumenten:
1.1 De gemeenteraad heeft de bevoegdheid om financiële middelen beschikbaar te stellen. Door de begroting vast te stellen autoriseert de gemeenteraad het college in 2023, binnen de programma's, uitgaven te doen. 3.1 en 4.1 De algemene reserve is nodig om de schulden niet op te laten lopen. In de perspectiefnota 2023 is weergegeven hoe de beoogde nieuwe investeringen zich verhouden tot het investeringsplafond. Daaruit bleek dat er voor een investeringsbedrag van ca. 7,3 mln. geen ruimte was binnen dit plafond. Om de gewenste investeringen toch uit te kunnen voeren, zonder de schulden op te laten lopen, wordt voorgesteld om de algemene reserve en een gedeelte van het begrotingssaldo in 2024 in te zetten.

Stadhuisplein 1
Postbus 108
4200AC Gorinchem
T 140183
F 0183-630540
E gemeente@gorinchem.nl
I www.gorinchem.nl

5.1 De gemeenteraad stelt de belastingverordeningen vast.
In de belastingverordeningen worden alle voorwaarden geregeld die van belang zijn om het belastingbedrag te bepalen dat een individuele persoon moet betalen. Aanslagen kunnen pas opgelegd worden als de gemeenteraad een belastingverordening heeft vastgesteld. In de begroting is rekening gehouden met een stijging/daling van de opbrengsten van belastingen en rechten. Als gevolg hiervan dienen de tarieven te worden aangepast. Dat gebeurt door de vaststelling van de verordeningen 2023.

Risico's:

N.v.t.

Financiën:

Het risicoprofiel van onze gemeente is geactualiseerd, volgens de uitgangspunten die in de nota reserves, voorzieningen en weerstandsvermogen door de gemeenteraad op 5 oktober 2017 zijn vastgesteld. In de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing vindt u een toelichting hierop. In die paragraaf komt de weerstandsratio uit op 2,43. Na de doorrekening van de septembercirculaire en de inzet van het saldo voor de investeringen, komt de weerstandsratio uit op 2,54.

We komen hiermee uit boven de bandbreedte van 1,4 tot 2. Dit betekent dat er (indien de ratio in de jaarrekening 2022 ook dit beeld vertoont) bij de eerstvolgende Perspectiefnota een voorstel zal worden opgenomen over de ruimte die dit biedt.

Participatie:

N.v.t.

Communicatie:

De begroting 2023 is gepubliceerd op de gemeentelijke website. De begroting is ook digitaal te raadplegen. Bij de begroting is een 'Begroting In Één Oogopslag (BIEO)' en stresstest opgesteld, deze bieden overzichtelijke relevante informatie over de begroting.

Duurzaamheid:

N.v.t.

Vervolgproces:

I&O-sessie is op donderdag 27 oktober 2022
Besluitvorming is op donderdag 10 november 2022

Bijlagen:

Burgemeester en wethouders van Gorinchem,
de secretaris, de burgemeester,

Raadsbesluit

De gemeenteraad van Gorinchem,

Gelet op het raadsvoorstel van het college d.d. 11 oktober 2022
Gelet op de wettelijke bepalingen

Besluit:

Wij stellen u voor:

1. De begroting 2023 vast te stellen;
2. Kennis te nemen van de meerjarenraming 2024-2026;
3. In te stemmen met de investeringen voor het begrotingsjaar 2023 en de bijbehorende investeringsbudgetten beschikbaar te stellen;
4. In te stemmen met het inzetten van de algemene reserve in 2023 en 2024 om de gewenste investeringen uit te kunnen voeren;
5. De volgende verordeningen vast te stellen:
a. Verordening leges 2023;
b. Verordening lijkbezorgingsrechten 2023;
c. Verordening precariobelasting 2023;
d. Verordening rioolbelasting 2023;
e. Verordening afvalstoffenheffing 2023;
f. Verordening marktgelden 2023;
g. Verordening roerende zaakbelasting 2023;
h. Verordening onroerende zaakbelasting 2023;
i. Verordening tot intrekking van de hondenbelasting
j. Verordening tot intrekking van de brandweerrechten.
6. De besluitvorming over de begroting 2023 te verwerken in de eerstvolgende begrotingswijziging.

Aldus besloten in de raadsvergadering van 10 november 2022.

Griffier, Voorzitter,

Gemeente Gorinchem

Begroting 2023

Inhoudsopgave

1 Voorwoord 5

1.1 Inleiding 6
1.2 Financiële begroting op hoofdlijnen 8
1.3 Leeswijzer 16

2 Beleidsbegroting: Programmaplan 21

2.1 Programma 1 Bestuur en Ondersteuning 21
2.2 Programma 2 Veiligheid 25
2.3 Programma 3 Verkeer en vervoer 29
2.4 Programma 4 Economie 34
2.5 Programma 5 Onderwijs 39
2.6 Programma 6 Sport, cultuur en recreatie 45
2.7 Programma 7 Sociaal domein 52
2.8 Programma 8 Duurzaamheid 66
2.9 Programma 9 Volkshuisvesting, Ruimtelijke ordening en Stedelijke vernieuwing 72
2.10 Algemene dekkingsmiddelen 76
2.11 Overhead, vennootschapsbelasting en onvoorzien 77

3 Beleidsbegroting: Paragrafen 81

3.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing 81
3.2 Onderhoud kapitaalgoederen 90
3.3 Financiering 95
3.4 Bedrijfsvoering 97
3.5 Grondbeleid 102
3.6 Lokale heffingen 105
3.7 Verbonden partijen 112

4 Financiële begroting 133

4.1 Grondslagen begroting en meerjarenraming 133
4.2 Overzicht van baten en lasten 134
4.3 Recapitulatie structureel begrotingsevenwicht 145
4.4 Verschillenanalyse 147
4.5 Uiteenzetting financiële positie 149
4.6 Investeringen 151

5 Bijlagen 152

5.1 Reserves 153
5.2 Voorzieningen 158
5.3 Totaaloverzicht baten en lasten per taakveld 160
5.4 Investeringsoverzicht 162
5.5 Afkortingenlijst 167

Begroting 2023
Voorwoord

1 Voorwoord

Voor Gorinchem!
Graag presenteren wij als college van Gorinchem de begroting voor 2023.
We zetten ons in voor álle inwoners van onze stad. Ook als de politieke meningen verdeeld zijn, zoeken we samen het beste Voor Gorinchem!

Huidige werkelijkheid
Terwijl we deze begroting voor 2023 opstellen, kijken we vooruit en hebben we oog voor de noden van inwoners, verenigingen en bedrijven. We snappen dat mensen zich zorgen maken over de stijgende kosten van hun levensonderhoud, hun energierekening en de inflatie. Ze worden geraakt in hun eigen bestaanszekerheid of die van hun bedrijf. We zetten ons in, voor hen die in de problemen komen in Gorinchem.
Tegelijk staan we voor het algemeen belang, daar hebben we visies om te zetten in plannen en uitvoering. Daarmee verbeteren we de leefbaarheid, de bereikbaarheid, het onderwijs en de zorg in Gorinchem.
Onze inwoners mogen vertrouwen op de lokale democratie, op het gemeentebestuur van Gorinchem, waar we zowel oog voor de nabije als de verdere toekomst hebben.

Miljoenennota
We volgen de landelijke (financiële) ontwikkelingen op de voet en anticiperen daarop. De oorlog in Oekraïne laat zien dat vrijheid, veiligheid en welvaart in brede zin niet vanzelfsprekend zijn. De uitdagingen waarvoor we staan, brengen grote onzekerheden met zich mee. Het kabinet neemt maatregelen om mensen met lage en middeninkomens te ondersteunen. Niet alleen volgend jaar, maar ook de jaren daarna.
De subsidiemogelijkheden op het gebied van onderwijs, wonen, energietransitie en stedelijke ontwikkeling bieden kansen voor Gorinchem.

Gorinchem
De komende jaren staan we voor diverse financiële uitdagingen. Er wordt veel geïnvesteerd in de stad, onder meer als het gaat om de scholenhuisvesting, duurzaamheid en energietransitie, mobiliteit en sociaal domein. Daarmee zullen onze schulden toenemen, terwijl daarnaast ook veel nieuwe uitdagingen op ons afkomen, denk aan de oplopende energiekosten en inflatie. De afspraak om een investeringsplafond te hanteren om vanaf 2026 de schulden af te kunnen bouwen, willen we daarom vasthouden. De komende periode willen we de geplande investeringen integraal bezien, om ook hierin de juiste keuzes te kunnen maken.

Samenwerking, lobby en slagkracht
Goede samenwerking met onze inwoners, organisaties en bedrijven begint met duidelijke communicatie. We luisteren goed en willen leren van de contacten met inwoners in de wijken. Duidelijk uitgesproken verwachtingen, nieuwsgierigheid en maatwerk vinden wij belangrijk.
In onze kleine stad met een groot verzorgingsgebied kunnen wij het niet alleen. Want de uitdagingen zijn groot. Samenwerking binnen en buiten onze regio, opkomen voor de belangen van Gorinchem (‘lobby’) en het verkrijgen van subsidies zijn en blijven ook de komende jaren heel belangrijk. De slagkracht van gemeentelijke organisatie blijven we verder ontwikkelen, met oog voor een goede balans tussen ambities en beschikbare middelen.

Met deze begroting zien we de toekomst met vertrouwen tegemoet!

College van burgemeester en wethouders, 11 oktober 2022

1.1 Inleiding

In juli is de perspectiefnota vastgesteld en lag er een coalitieakkoord op hoofdlijnen. Diverse onderdelen van het coalitieakkoord zullen in een collegeprogramma nader worden uitgewerkt. Na vaststelling van deze begroting wordt daar vol op in gezet, inclusief een meerjarenplanning. Parallel daaraan loopt het traject van de raadsagenda. In de Perspectiefnota 2024 zullen keuzes financieel worden onderbouwd. Het is dan ook vanuit dat vertrekpunt dat we een begroting aanbieden, die financieel de ruimte biedt om de komende tijd keuzes te maken en invulling te geven aan wat we willen bereiken. De in juli vastgestelde perspectiefnota gaat vooral over 2024 en verder. Maar we gaan natuurlijk ook nu al aan de slag met onze ambities en speerpunten uit het coalitieakkoord. Voor een uitgebreidere toelichting op wat we het komende jaar gaan doen, verwijzen we naar de toelichting op de programma's verderop in deze begroting.

Van perspectiefnota 2023 naar begroting 2023
De perspectiefnota was aangeboden door het vorige college en om die reden beleidsarm. Dit biedt de ruimte aan het huidige college om verdere keuzes te maken in opmaat naar deze begroting.

Het korte tijdsbestek maakt dat we op diverse onderdelen al wel hebben opgenomen wat we het komende jaar willen bereiken, maar daar nog niet in alle gevallen nu al de financiële vertaling van hebben kunnen maken. Zoals hierboven aangegeven zal het collegeprogramma het uitgangspunt zijn. Voor een aantal zaken is dat al wel gelukt, die ziet u terug in de financiële begroting op hoofdlijnen in de volgende paragraaf. In willekeurige volgorde noemen we enkele items die al direct konden worden opgenomen.

Energiestrategie
We gaan onder meer met Poort6 in gesprek om te kijken hoe we de verduurzamingsopgave van woningen kunnen versnellen. Poort6 is als woningbouwcorporatie een belangrijke partij om hier grote stappen in te kunnen zetten. De huidige energieprijzen maken de noodzaak om zo snel mogelijk te verduurzamen nog groter. Ook voor ons eigen vastgoed en schoolgebouwen zullen we op basis van een verdiepend onderzoek de mogelijkheden aan de slag gaan met verduurzaming. Tegelijk willen we de regeling 'groene daken' verlengen, omdat deze blijkt aan te slaan bij onze inwoners. We maken daarnaast een lokale adaptatiestrategie en een bijbehorend uitvoeringsplan, waarbij we aandacht besteden aan hittestress, wateroverlast en biodiversiteit. De continuering en versterking van financiering vanuit het Rijk voor de komende jaren vormt hierin een belangrijke randvoorwaarde.

Erfgoed en monumenten
Belangrijk voor onze historische vestingstad is de manier waarop we omgaan met cultureel erfgoed, monumenten en beeldbepalende panden. Dat willen we (beter) borgen binnen de gemeentelijke organisatie.

Cultuur als middel
We willen de diverse culturele instellingen en evenementen inzetten als middel om mensen te binden aan de stad, maar ook om meer verbinding te krijgen tussen bevolkingsgroepen onderling. We behouden wat goed gaat en versterken waar dat nodig is.

Stedelijke ontwikkeling
Er ligt een grote uitdaging op het gebied van de stedelijke ontwikkeling van Gorinchem. De mogelijkheden van uitbreidingslocaties zijn beperkt en dus wordt vooral gekeken naar inbreidingslocaties en transformaties. De 'vleugels van de stad' willen we concretiseren. Via de paraplu van 'stedelijk programmeren' willen we de opgaven die er liggen op bijvoorbeeld de woningvoorraad, bedrijventerreinen, bereikbaarheid en verduurzaming aan elkaar verbinden. Dit vraagt naar verwachting een aanzienlijke investeringsruimte.

Economische versterking
We geven met Gorinchem Citymarketing opnieuw invulling aan de opdracht voor de versterking van lokale economie en toerisme. Hierbij hoort dat de eerder opgelegde bezuinigingstaakstelling wordt teruggedraaid. Tegelijk nemen een werkbudget op om uitvoering te kunnen geven aan de economische visie.

Onderwijs
Onze gemeente heeft een belangrijke positie voor de regio op het gebied van onderwijs. Deze positie willen we behouden en waar mogelijk versterken. Momenteel werken we aan een nieuw integraal onderwijshuisvestings-programma. Begin 2023 zal dit programma met de gemeenteraad worden besproken, inclusief een inzicht in wat dit in financiële zin betekent.

Armoede en schulden
We zoeken naar een versterking van de aanpak van schulden en armoede. Met het bestaande netwerk richten we ons op een effectieve en efficiënte aanpak. We volgen daarin nauwlettend hoe het Rijk omgaat met deze uitdagingen en welke rol daarin voor de gemeente is weggelegd. Vanwege de hoge inflatie en stijgende energiekosten hebben mensen die daardoor in de problemen komen onze expliciete aandacht.

Afschaffing hondenbelasting
In het coalitieakkoord hadden we al opgenomen de hondenbelasting af te schaffen. Financieel gezien was het ook mogelijk om dit te doen zonder daarvoor andere belastingen te hoeven verhogen. Vanaf 2023 brengen we dus geen hondenbelasting meer in rekening aan hondenbezitters.

Lobby voor behoud van de spoedeisende eerste hulp
We vinden het voor Gorinchem en de regio van groot belang dat de spoedeisende eerste hulp behouden blijft. We laten geen mogelijkheid voorbij gaan om hier het gesprek over te voeren. We pakken het integraal op, zowel vanuit algemeen belang, zorg en economie. De eerste reacties op deze inspanningen zijn positief, maar we blijven alert op de ontwikkelingen.

Gemeentelijke schulden en investeringen
We zijn alert op de balans tussen de gemeentelijke schuld en de investeringsambities voor de komende jaren. Zoals bekend, lopen onze schulden tot 2026 op. We willen tot afbouw van de schulden komen en de begroting sluitend houden, maar zoeken tegelijk naar wegen om in de behoefte aan investeringsruimte te kunnen voorzien.

Ondermijning
We versterken de inzet op het aanpakken van ondermijning. Daarbij is er ook aandacht voor een weerbare en integere organisatie, ter voorkoming van ongewenste beïnvloeding.

Organisatie en bedrijfsvoering geborgd
We zien dat er veel en meer gevraagd wordt van de gemeentelijke organisatie. Of het nu gaat om gewijzigde voorschriften (zoals rechtmatigheid), stikstofproblematiek, de spanning op de woningmarkt, het klimaatakkoord of vluchtelingenopvang, direct of indirect heeft gemeente daar een bepaalde rol in.

Daarnaast vragen de visies om uitvoering. We zien daarbij een organisatie die gemotiveerd is om deze ontwikkelingen op en aan te pakken. Een belangrijke voorwaarde is dat de organisatie qua capaciteit en flexibiliteit is toegerust om hiermee om te gaan. We versterken daarom op diverse onderdelen de organisatie en bedrijfsvoering.

Bestuurlijke verhoudingen
Bovengenoemde items geven een inzicht in de richting waarin het college zich beweegt met betrekking tot het collegeprogramma. We kijken uit naar de input van en de samenwerking met de gemeenteraad. Daarnaast consulteren we inwoners, bedrijven, verenigingen, sleutelfiguren en zijn we zichtbaar in besturen van gemeenschappelijke regelingen, regionale, provinciale en landelijke bijeenkomsten.

1.2 Financiële begroting op hoofdlijnen

De financiële begroting van de gemeente Gorinchem wordt in dit hoofdstuk op hoofdlijnen uiteengezet. Dit gebeurt aan de hand van de ontwikkeling van het begrotingssaldo, enkele kengetallen, de algemene reserve en de ontwikkeling van de balans.

Verloop van het begrotingssaldo
Het vertrekpunt voor het financieel meerjarenperspectief van de Begroting 2023 is het door de gemeenteraad vastgestelde perspectief bij de Begroting 2022. Bijstellingen van dit perspectief worden maandelijks in de raadsvergaderingen aan de gemeenteraad ter besluitvorming voorgelegd. Op basis van de inzichten bij de Perspectiefnota was er sprake van een positieve begrotingsruimte in de komende jaren. De Perspectiefnota 2023-2026 was vooral gebaseerd op technische en feitelijke ontwikkelingen. Nadien is het meerjarenperspectief nog beperkt (neerwaarts) bijgesteld door de Tussentijdse Rapportage 2022 en zijn het coalitieakkoord en de meer beleidsmatige ontwikkelingen uitgewerkt in deze begroting. Met dit bijgestelde perspectief is de begroting vervolgens opgesteld. De voorliggende begroting 2023 geeft een financieel beeld dat in lijn ligt met het geschetste beeld bij de Perspectiefnota, waarbij er dus in alle jaren een positief saldo resteert en er sprake is van een structureel en reëel sluitende begroting. Hieronder is weergegeven hoe de meerjarenbegroting is opgebouwd.

Begrotingssaldo (bedragen x € 1.000; - = nadeel)	2023	2024	2025	2026	
Saldo primitieve begroting 2023-2026 in begroting 2022	**2.561**	**1.802**	**1.760**	**1.760**	
Diverse raadsbesluiten (t/m raad april 2022)	-119	-19	-20	-20	
Saldo voor Perspectiefnota 2023-2026	**2.442**	**1.783**	**1.740**	**1.740**	
Besluitvorming Perspectiefnota	1.803	5.745	7.717	804	
Saldo na Perspectiefnota 2023-2026	**4.245**	**7.528**	**9.457**	**2.544**	
Turap 2022	-167	356	32	32	
Saldo na Turap 2022	**4.079**	**7.884**	**9.490**	**2.577**	
Coalitieakkoord en beleidsmatige ontwikkelingen					
Aanpak ondermijning	-75	-75	-75	-75	1
Veilige Publieke Taak (VPT)	-75	-75	-75	-75	2
Diverse aanpassingen ten behoeve van de cruisevaart	-20	-20	-20	-20	3
Dekking door verhoging kadegelden	20	20	20	20	3
Gorinchem Citymarketing	-83	-83	-83	-83	4
Aanpak Elzenhof	-50				5
Faciliteren kleinschalige opvang	-100				6
Armoedeaanpak	-124	-124	-124	-124	7
Verhoging inkomensgrens minimabeleid	-100	-100	-100	-100	8
Instandhouding bewaakte fietsenstalling	-20				9
Afschaffing hondenbelasting	-168	-168	-168	-168	10
Quick wins coalitieakkoord	-250	-250			11
Versterking formatie	-610	-610	-610		12
Versterking bedrijfsvoering	-282	-282	-282	-282	13
IHP PO, voorbereidingsbudgetten	-425				14
Uitvoering economische visie	-25	-25	-25	-25	15
Maatregelen ter beperking overlast aanpak A27	-40	-40	-40	-40	16
Versnelling aanpak transformatielocaties	-200	-200	-200	-200	17
Dekking uit reserve Stedelijke Ontwikkeling	200	200	200	200	17
Dekking formatie burgerzaken PPN 2023-2026 binnen leges		92	111		18
Verlaging kapitaallasten als gevolg van inzet Algemene Reserve		181	221	278	19
Inzet begrotingssaldo voor realisatie investeringen		-3.263			
Diverse technische en autonome bijstellingen	204	343	321	317	
Meerjarig begrotingssaldo begroting 2023-2025	**1.856**	**3.405**	**8.561**	**2.200**	

Met het hierboven gepresenteerde begrotingssaldo is de voorliggende begroting 2023 opgesteld.

1. Aanpak ondermijning

We zetten in op de aanpak van ondermijning. Bij het Plan van Aanpak Ondermijning zijn activiteiten of nieuwe kansrijke initiatieven benoemd, waarvoor nog geen budget beschikbaar is. Daarom wordt voorgesteld budget beschikbaar te stellen voor de inzet van de Omgevingsdienst Zuid Holland Zuid, voor de inzet van Meld Misdaad Anoniem, voor inzet van Meld een Vermoeden en overige activiteiten in het kader van bewustwording.

2. Veilige Publieke Taak (VPT)
De aard van de onderwerpen waarmee de gemeente te maken krijgt wordt zwaarder en de burger wordt steeds mondiger. Het is van groot belang voor het openbaar bestuur dat werknemers met een publieke taak hun taak veilig en integer kunnen uitoefenen. We zetten daarom extra in om verbaal en fysiek geweld te voorkomen en tegen te gaan.

3. Diverse aanpassingen ten behoeve van de cruisevaart
De stad kan een economische impuls vanuit de cruisevaart gebruiken voor de winkelstand, horeca, musea, stadswandelingen en ander toeristisch aanbod. Ook de Riveer-verbindingen over water hebben profijt van meer passagiers vanuit de cruisevaart. Om dit effect te bereiken is het van belang dat de riviercruisemarkt op de juiste manier bewerkt wordt en dat er extra middelen beschikbaar zijn om dit te doen. Hierbij zoeken wij op verantwoorde wijze de samenwerking met regionale partners. De lasten kunnen worden gedekt door de verwachte extra havengelden als gevolg van de toename van het aantal cruiseschepen dat Gorinchem aandoet.

4. Gorinchem Citymarketing
De inspanningen van Stichting Gorinchem Citymarketing in de afgelopen jaren hebben geleid tot mooie resultaten. Tot aan de coronacrisis steeg het aantal bezoeken, zowel aan de stad als aan de website Mooi Gorinchem. Tijdens de coronacrisis heeft de stichting haar focus verlegd naar het ondersteunen van de lokale economie. In 2021 kwam Gorinchem, mede door de wervingscampagne van Stichting Gorinchem Citymarketing, op de short list van de ANWB en werd in augustus ook nog eens uitgeroepen tot de allermooiste vestingstad van Nederland. En als kers op de taart kwamen de Van Rossems naar Gorinchem voor een aflevering van hun populaire tv-programma. De (inter)nationale media-aandacht voor de vesting zorgde opnieuw voor een toename aan bezoek aan de vesting. Na de coronacrisis is het tijd om nóg meer uit onze mooie vestingstad te halen. De activiteiten en bereikte resultaten kunnen niet gemist worden voor de toekomstige ontwikkeling van Gorinchem. Voor inwoners en ondernemers is er veel meerwaarde en dit kan met een goed ingerichte organisatie toekomstbestendig, gegarandeerd en verbeterd worden. In 2022 heeft het bestuur van de stichting, ondersteund door de gemeente, gewerkt aan het professionaliseren van het bestuur van de organisatie. Om deze professionalisering toekomstbestendig te maken achten wij het van belang om de eerder opgelegde taakstelling van € 83.000 niet door te voeren.

5. Aanpak Elzenhof
De festiviteitenvereniging Dalem heeft de gemeente uitgedaagd om de Elzenhof te renoveren naar een wat modernere uitstraling en om aan de Elzenhof een deel bij te bouwen. Dit naar aanleiding van de toekomstige sloop van de huidige verblijfplaats (het Oude Florisgebouw) van de festiviteitenvereniging. Doordat de festiviteitenvereniging veel kennis in huis heeft en de verbouwing/aanbouw dus met voornamelijk vrijwilligers zal voltooien scheelt dit enorm in de kosten. Voor de Gemeente Gorinchem is het hierdoor een stuk interessanter, dan wanneer we dit zouden uitbesteden. Naast huisvesting van de festiviteitenvereniging Dalem in de Elzenhof onderzoeken we ook of de vereniging een deel van het beheer kan oppakken. Het aan te bouwen gedeelte betreft een berging voor de opslag van spullen van de festiviteitenvereniging en een vergaderkamer.

6. Faciliteren kleinschalige opvang
We stellen voor om € 100.000 beschikbaar te stellen voor het faciliteren/organiseren van kleinschalige opvang voor kansrijke asielzoekers en statushouders.

7. Armoedeaanpak
We zetten extra middelen in om armoede onder onze inwoners te voorkomen en aan te pakken. Dat doen we o.a. door meer in te zetten op schulddienstverleningstrajecten. Ook maken we het mogelijk dat er meer beroep kan worden gedaan op Stichting Leergeld. Dit ter voorkoming van sociale uitsluiting van kinderen.

8. Verhoging inkomensgrens minimabeleid
Vanaf 2023 wordt het minimabeleid aangepast waardoor inwoners van Gorinchem die een inkomen hebben tot 130% van het minimumloon een beroep kunnen doen op de minimaregelingen. Het financieel effect van deze maatregel wordt ingeschat op € 100.000.

9. Instandhouding bewaakte fietsenstalling
De gratis bewaakte fietsenstalling in de binnenstad houden we ook in 2023 op de zaterdagen open. We gaan kijken naar mogelijkheden om in de binnenstad een permanente overdekte en mogelijk bewaakte fietsenstalling te realiseren.

10. Afschaffing hondenbelasting
We brengen in 2023 geen hondenbelasting meer in rekening aan inwoners van Gorinchem die in het bezit zijn van één of meerdere honden.

11. Quick wins coalitieakkoord
Voor sommige zaken is er reeds budget opgenomen in deze begroting, maar het is ook van belang (snel) te kunnen handelen als er zich kansen voordoen om. We stellen daarom voor om voor de komende 2 jaren een werkbudget op te nemen om aan de slag te gaan met maatregelen die bijdragen aan het realiseren van onze ambities.

12. Versterking formatie
Op diverse terreinen merken we dat de eisen die gesteld worden aan de organisatie steeds hoger worden. Maar ook dat door maatschappelijke ontwikkelingen een meer actieve rol van de gemeente wordt gevraagd. Voorbeelden hiervan zijn de ontwikkelingen op de woningmarkt, vraagstukken rondom klimaatadaptatie, het inzetten op het werven van subsidies en lobby, borging van landelijke regelgeving rondom gemeentelijke rechtmatigheid en ontwikkelingen op het gebied van erfgoed. Om hieraan uitvoering te kunnen geven, wordt voorgesteld om voor de komende 3 jaar een extra uitvoeringsbudget beschikbaar te stellen van € 610.000. De komende jaren wordt bezien of deze extra inzet structureel noodzakelijk is, of dat er ontwikkelingen zijn die maken dat we kunnen volstaan met een intensivering van 3 jaar.

13. Versterking bedrijfsvoering
De arbeidsmarkt is gespannen. We zien bij tal van functies dat het een grote uitdaging is om vacatures ingevuld te krijgen. Steeds vaker is tijdelijke inzet van inhuurkrachten nodig om periodes te overbruggen totdat reguliere invulling mogelijk is. De huidige begrotingsmethodiek, waarbij op detail de salariskosten per medewerker worden berekend, levert in de praktijk een aanzienlijke beperking van handelingsvrijheid op. Door over te stappen naar een standaardisering van de begrotingswijze (op het maximum van het salarisbedrag binnen de cao), ontstaat er flexibiliteit om in te spelen op incidenten en tijdelijke overbruggingen, zonder dat er eerst naar een financiële oplossing gezocht moet worden. Immers is de tijdelijke inzet in de regel duurder dan reguliere bezetting. Door de begroting hierop aan te passen, kunnen we hier als organisatie beter op inspelen.

14. IHP PO, voorbereidingsbudgetten
Er is grote urgentie voor een renovatie/nieuwbouw van de schoolgebouwen Samen Onderweg, Anne Frank en J.P. Waaleschool (onderzoek HEVO). In het kader van het IHP gaan we in 2023 de toekomstige huisvesting van deze schoolgebouwen onderzoeken. Hierbij worden huidige locaties of andere huisvestingsoplossingen betrokken. Daarnaast wordt ook gekeken naar de multifunctionaliteit van het schoolgebouw voor de wijk. Verduurzaming, binnenklimaat en inclusief onderwijs zijn hierbij het uitgangspunt.

15. Uitvoering economische visie
We stellen extra middelen beschikbaar om de uitvoering van de economische visie te intensiveren. Deze middelen zetten we onder meer in om onderzoek te doen naar de (her)ontwikkeling van bedrijventerreinen, deelname aan economische samenwerkingsverbanden en professionalisering relatie-/accountmanagement.

16. Maatregelen ter beperking overlast aanpak A27
Vanaf eind 2023 wordt de A27 tussen Houten en Hooipolder verbreed. Tijdens de werkzaamheden is er minder capaciteit op de A27 beschikbaar. Hierdoor komt de bereikbaarheid onder druk te staan. Dit kan ertoe leiden dat meer verkeer door Gorinchem gaat rijden. Daarom wordt door acht gemeentes langs de A27 samen met het waterschap Rivierenland, het Rijk en de provincies Noord-Brabant en Zuid-Holland een integraal maatregelenpakket vormgegeven, aanvullend op de 'minder hinder aanpak' voor de A27. Het doel is om met een slimme aanpak de

bereikbaarheid tijdens en na de ombouw van de A27 te waarborgen en de lokale en provinciale wegen zoveel mogelijk te ontlasten. Samen willen de partijen inzetten op een duurzame mobiliteitstransitie. De samenwerkende partijen willen uiterlijk in het bestuurlijke overleg Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport (MIRT) van november 2022 de afspraken over de financiering en de wijze van besturen hebben vastgelegd. De verwachting is dat alle partijen ook zelf moeten bijdragen om deze aanpak tot een succes te maken.

17. Versnelling aanpak transformatielocaties
Voor de verschillende transformatielocaties (vleugels van de stad, schoollocaties etc.) zijn voorinvesteringen nodig om de businesscase en raadskaders te kunnen uitwerken. Pas hierna kunnen we echt starten. Denk aan kosten voor stedenbouwkundig raamwerk, milieuonderzoeken (bodem, geluid, lucht, stikstof, flora en fauna), inzet van projectleider, planeconoom, participatiebijeenkomsten, aanbesteding en juristen. De kosten moeten beschouwd worden als voorinvestering en kunnen later verhaald worden op ontwikkelende partijen. Om dit voortraject te versnellen is het voorstel om uit de Reserve Stedelijk Ontwikkeling de komende vier jaar een bedrag van € 200.000 hiervoor ter beschikking te stellen. Hieruit voortkomende inkomsten zullen terugvloeien naar de reserve.

18. Dekking formatie burgerzaken PPN 2023-2026 binnen leges
In de PPN 2023-2026 is aangegeven dat de druk op Burgerzaken steeds verder toeneemt. Om te voorkomen dat de wettelijke termijnen voor de afhandeling en beoordeling van dossiers in gevaar komen is er meer expertise nodig. Daarom hebben we middelen opgenomen om de formatie van Burgerzaken uit te breiden. In de PPN 2023-2026 hebben wij de toezegging gedaan dat wij bij het opstellen van de begroting 2023 zouden kijken of de kosten als gevolg van de uitbreiding van deze fte's zouden kunnen worden gedekt binnen de legesopbrengsten. Voor de jaren 2024 en 2025 hebben wij die (gedeeltelijk) gevonden.

19. Verlaging kapitaallasten als gevolg van inzet Algemene Reserve
In de Perspectiefnota van 2023 is weergegeven hoe de beoogde nieuwe investeringen zich verhouden tot het investeringsplafond. Om de gewenste investeringen toch uit te kunnen voeren, zonder de schulden op te laten lopen zetten we nu de algemene reserve en een gedeelte van het begrotingssaldo 2024 in. Deze inzet leidt tot lagere kapitaallasten.

Het investeringsplafond
In de Perspectiefnota van 2021 is besloten tot het invoeren van een investeringsplafond. Dit bleek de meest doeltreffende maatregel om de hoge schuldpositie van de gemeente Gorinchem af te bouwen. Daarbij is er voor nieuwe investeringen een investeringsplafond ingevoerd van € 5 mln. per jaar. In de Perspectiefnota van 2023 is weergegeven hoe de beoogde nieuwe investeringen zich verhouden tot dit plafond. Daaruit bleek dat er voor een investeringsbedrag van ca. € 7,3 mln. geen ruimte was binnen dit plafond. Om de gewenste investeringen toch uit te kunnen voeren, zonder de schulden op te laten lopen, wordt voorgesteld om de algemene reserve en een gedeelte van het begrotingssaldo 2024 in te zetten. Deze inzet past binnen de in de Perspectiefnota 2021 geformuleerde schuldafbouw. Dit betekent het volgende:

Investeringsplafond (bedragen x € 1.000)	2023	2024	2025	2026
Beschikbare investeringsruimte	**0**	**0**	**3.747**	**5.080**
Indexatie investeringsruimte (8%)			300	406
Totaal investeringsbudget	**0**	**0**	**4.047**	**5.486**
Totaal investeringen	**3.913**	**3.350**	**0**	**1.087**
Inzet algemene reserve	-3.913	-87		
Inzet begrotingssaldo		-3.263		
Ruimte in investeringsplafond	**0**	**0**	**4.047**	**4.399**

Sparen voor nieuwe investeringen

De noodzaak om een investeringsplafond in te stellen is in de aanloop naar de Perspectiefnota 2021 in diverse gesprekken met de gemeenteraad toegelicht. Het plafond is bedoeld om de schuldpositie betaalbaar te houden en in de komende jaren af te bouwen. Tegelijk zien we dat er door allerlei ontwikkelingen (mobiliteit, duurzaamheid, onderwijshuisvesting, stedelijke ontwikkeling etc.) een behoorlijke behoefte aan financiële investeringsruimte is. En deze twee ontwikkelingen staan op gespannen voet met elkaar. We zien na jaren van afbouw van de rente op de kapitaalmarkt dat inmiddels een opwaartse lijn is ingezet. Het nu loslaten van dit plafond zou binnen afzienbare tijd kunnen leiden tot het moeten ingrijpen in de begroting, omdat het rentebudget dan niet meer toereikend is voor de rentekosten. We kijken daarom naar alternatieven om toch de komende jaren de noodzakelijke investeringen te kunnen doen. Een belangrijke stap daarin in het heroriënteren op de reeds beschikbare investeringsbudgetten in de meerjarenbegroting. In de voorbereiding op de Perspectiefnota 2024 gaan we hierover met de gemeenteraad in gesprek. Mogelijk kunnen investeringen worden getemporiseerd of worden stopgezet, waarmee er ruimte ontstaat voor andere investeringen. Maar we verwachten ook dat het nodig is om extra ruimte te creëren. We denken dan vooral aan het sparen vanuit de begrotingssaldi voor die toekomstige investeringen. Het meerjarenperspectief zoals hierboven genoemd biedt daar de ruimte voor, waarbij vooral onzeker is hoe het perspectief zich ontwikkelt vanaf 2026.

Septembercirculaire van het gemeentefonds

De septembercirculaire 2022 geeft informatie over het verloop van het Gemeentefonds en is een vertaling van de Miljoenennota. In de septembercirculaire wordt de accresontwikkeling van het gemeentefonds inzichtelijk gemaakt en bijgesteld. Het kabinet heeft besloten tot twee belangrijke wijzigingen in de indexering van de algemene uitkering. Ten eerste is besloten dat het gemeentefonds vanaf 2026 niet langer via de normeringssystematiek geïndexeerd zal worden. Daarmee vervalt de koppeling aan de rijksuitgaven. Ten tweede is er besloten dat tot 2025 het accres grotendeels op basis van de bestaande afspraken berekend wordt. Daarnaast werkt het kabinet samen met gemeenten en provincies aan een nieuwe financieringssystematiek vanaf 2026. In aanloop daarnaartoe stelt het kabinet voor gemeenten eenmalig € 1 miljard extra in 2026 beschikbaar.

Met uitzondering van 2025 geldt dat voor alle jaren vanaf 2023 er sprake van een opwaartse bijstelling van het accres. Deze opwaartse bijstelling ontstaat met name door een hogere geraamde loon- en prijsontwikkeling in de Macro Economische Verkenning (MEV-raming) van het Centraal Planbureau (CPB). Daarnaast heeft het kabinet vanaf 2023 aanvullende middelen uitgetrokken voor een aantal beleidsterreinen, waaronder voor uitvoering van de Wet kwaliteitsborging bouw. Tot slot heeft het kabinet besloten om ook in 2023 middelen beschikbaar te stellen om huishoudens met een laag inkomen te compenseren voor de hoge energieprijzen door middel van een energietoeslag. Deze middelen maken nog geen onderdeel uit van de septembercirculaire en zullen op een later moment beschikbaar worden gesteld.

Begrotingssaldo (bedragen x € 1.000; - = nadeel)	2023	2024	2025	2026
Meerjarensaldo begroting	**1.856**	**3.405**	**8.561**	**2.200**
Bijstellingen septembercirculaire	1.366	428	-279	1.454
Reservering voor noodzakelijke loon-prijscompensatie	-1.000			
Definitief begrotingssaldo	**2.222**	**3.833**	**8.282**	**3.654**

Enkele kengetallen

Een van de belangrijkste financiële kengetallen is het structureel begrotingsevenwicht. Dit is het begrotingssaldo na eliminatie van alle incidentele lasten en baten. In deze begroting is sprake van een structureel en reëel sluitend meerjarenperspectief, ook na de genoemde inzet van het saldo voor de investeringen.

Het risicoprofiel van onze gemeente is geactualiseerd, volgens de uitgangspunten die in de nota reserves, voorzieningen en weerstandsvermogen door de gemeenteraad op 5 oktober 2017 zijn vastgesteld. In de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing vindt u een toelichting hierop. In die paragraaf komt de weerstandsratio uit op 2,43. Na de doorrekening van de septembercirculaire en de inzet van het saldo voor de investeringen, komt de weerstandsratio uit op 2,54.

We komen hiermee uit boven de bandbreedte van 1,4 tot 2. Dit betekent dat er (indien de ratio in de jaarrekening 2022 ook dit beeld vertoont) bij de eerstvolgende Perspectiefnota een voorstel zal worden opgenomen over de ruimte die dit biedt.

Conclusie begrotingssaldo en meerjarenperspectief

Het financieel perspectief van deze begroting biedt een goede uitgangspositie voor de komende jaren. Voor de uitvoering van de jeugdzorg heeft het Rijk nu incidenteel extra middelen beschikbaar gesteld en het ligt in de lijn der verwachting dat deze structureel worden. Hier is, overeenkomstig de PPN 2023-2026, gedeeltelijk rekening mee gehouden in de begrotingscijfers.

Verloop algemene reserve

In onderstaand overzicht wordt het verloop van de algemene reserve schematisch weergegeven. Afgezien van de eenmalige inzet in 2023 en 2024 om voorgenomen nieuwe investeringen van dekking te voorzien, dient de algemene reserve voornamelijk als onderdeel van het weerstandsvermogen.

Ontwikkeling algemene reserve (- = onttrekking, + = toevoeging, bedragen x € 1.000)	2022	2023	2024	2025	2026
Stand Algemene Reserve begin boekjaar	**29.571**	**31.055**	**27.142**	**27.055**	**27.055**
Bij: resultaatbestemming jaarrekening 2021	1.795				
Af: Tussentijdse rapportage 2021. Reservering voor moties PPN 2022-2025	-70				
Af: Kernwinkelgebied binnenstad Gorinchem	-230				
Af: Verhuizing Kleurenlint en opening brede school Dalemplein	-11				
Af: Dekking investeringen PPN 2023-2026		-3.913	-87		
Stand Algemene Reserve ultimo boekjaar	**31.055**	**27.142**	**27.055**	**27.055**	**27.055**

Balansverloop op hoofdlijnen

In onderstaand overzicht is het meerjarig verloop van de activa, reserves, voorzieningen en leningen opgenomen, om een globaal beeld te schetsen van de financiële (balans)ontwikkelingen.

Ontwikkeling balansposten (stand 1-1, bedragen x € 1.000)	2023	2024	2025	2026
Materiële vaste activa	172.734	202.554	232.101	239.860
Reserves	93.202	92.413	93.620	92.437
Voorzieningen	21.345	22.182	23.125	23.768
Vaste schulden	99.140	141.089	177.534	189.474

Het verloop van de activa is de resultante van nieuwe investeringen en afschrijvingen op al gedane investeringen. In 2024 nemen de activa aanzienlijk toe, de beoogde investeringen met betrekking tot mobiliteit, onderwijshuisvesting. parkeervoorzieningen en cultuur zijn hiervan een belangrijke oorzaak. In ieder programma van de beleidsbegroting is een overzicht opgenomen met de nieuwe investeringen voor 2023. Omdat de investeringen grotendeels gefinancierd moeten worden, vertoont ook het schuldenniveau een toename. De verwachting was dat de schulden in 2025 op het hoogtepunt zouden zijn en vervolgens zouden afnemen. Door vertraging in diverse investeringen zien we dat de schulden minder hard toenemen dan verwacht en dat het hoogtepunt in 2026 wordt bereikt. Dit blijft in grote mate afhankelijk van het investeringstempo en de snelheid waarmee Groote Haar wordt ontwikkeld. De omvang van de reserves blijft de komende jaren ongeveer gelijk, de toename in de voorzieningen zit vooral in de pensioenvoorzieningen en de onderhouds- en vervangingsvoorzieningen, waarin bedragen zitten voor toekomstige uitgaven.

Autorisatieniveau

Het autorisatieniveau, te weten het niveau waarop de raad de baten en lasten goedkeurt en financiële middelen beschikbaar stelt aan het college om het beleid uit de begroting uit te voeren, is het programmaniveau. Dit is in overeenstemming met art. 5.1 van de Financiële verordening. Informatieverstrekking vindt plaats op taakveldniveau, dus een detailniveau lager dan het programma. Ook voor de investeringen geldt het autorisatieniveau per programma. Overeenkomstig art. 5.4 van de Financiële verordening kan de raad bij de begrotingsbehandeling aangeven van welke nieuwe investeringen hij op een later tijdstip een apart voorstel voor autorisatie van het investeringsbudget wil ontvangen.

1.3 Leeswijzer

Programma-indeling en taakvelden
De begroting bestaat uit een beleidsmatig en een financieel gedeelte. De begroting 2023 volgt in grote lijnen de opzet van de begroting 2022. Het beleidsmatige gedeelte (programmaplan en paragrafen) volgt de programma-indeling, waarbij de financiële informatie binnen die programma's op het niveau van taakvelden is opgenomen. Deze taakvelden zijn voorgeschreven vanuit het BBV. In programma 7 zijn de vijf taakvelden voor individuele voorzieningen WMO en jeugd vanaf 2023 opgedeeld in negentien taakvelden. Het programmaplan bestaat uit negen programma's. Naast de negen beleidsprogramma's is er een 'programma' algemene dekkingsmiddelen en zijn er overzichten van overhead, vennootschapsbelasting en onvoorzien. Het overzicht overhead geeft inzicht in de kosten van alle overhead die niet rechtstreeks aan de uitvoeringsprogramma's toe te rekenen is. Onder overhead vallen (o.a.) kosten voor directie, algemeen management, financiën, Human Resource Management (HRM), facilitaire zaken, informatievoorziening en communicatie.

Indicatoren en streefwaarden
Gekoppeld aan de eerder genoemde uniforme taakvelden is vanaf de Begroting 2017 vanuit het BBV een basisset van 39 beleids- of prestatie-indicatoren voorgeschreven, waarvan er inmiddels nog 36 zijn voorgeschreven, die gemeenten in de begroting en jaarrekening ten minste moeten gebruiken. De indicatoren geven inzicht in (de vergelijkbaarheid van) de beleidsprestaties en zijn objectief meetbaar. De gegevens zijn via landelijke bronnen voor alle gemeenten beschikbaar en vragen dus niet om een eigen/nieuw registratiesysteem. Al deze gegevens zijn te raadplegen via www.waarstaatjegemeente.nl. De indicatoren bevatten belangrijke informatie om te kunnen sturen. Alle gemeenten zijn verplicht om de basisset van beleidsindicatoren onder te brengen binnen de programma’s van de begroting. Per programma worden de verplichte indicatoren in een tabel weergegeven, aangeduid met 'B'. In samenspraak met de Klankbordgroep Financiën van de gemeenteraad is besloten om in deze begroting de indicatoren te vergelijken met gemeenten in dezelfde stedelijkheidsklasse, voorheen werd er vergeleken met het gemiddelde van alle Nederlandse gemeenten. We hebben de meest actueel beschikbare gegevens opgenomen. Voor diverse indicatoren zijn geen recente gegevens (meer) beschikbaar. Indicatoren die niet meer worden aangeboden via www.waarstaatjegemeente.nl zijn niet meer opgenomen in de begroting.

Naast de basisset is een lijst met facultatieve indicatoren beschikbaar, waarvoor landelijke data (nog) ontbreken. Gemeenten moeten hiervoor zelf de registratie organiseren. In tegenstelling tot de verplichte indicatoren, zijn de facultatieve indicatoren wat minder feitelijk te meten. Ze hebben een bepaalde subjectiviteit in zich zoals een gevoel of waardering. Voorbeelden zijn de mate waarin de gemeentelijke dienstverlening wordt gewaardeerd door ondernemers en inwoners en het veiligheidsgevoel van onze inwoners. Per programma worden de facultatieve indicatoren in een tabel weergegeven, aangeduid met 'F'. Voor een aantal indicatoren is gekozen om de resultaten uit te drukken in een getal en niet visueel.

Per programma worden de indicatoren weergegeven in een tabel, aangeduid met de afkorting 'PI' of 'ME', respectievelijk Prestatie-Indicator en Maatschappelijk Effect.

Beleidsbegroting
De beleidsbegroting bestaat per programma uit de zogenaamde ‘3 W-vragen’.
1. Wat willen we bereiken?
2. Wat gaan we daarvoor doen?
3. Wat gaat dit kosten?

Per programma is steeds een overkoepelend doel geformuleerd onder de kop "Wat willen we bereiken". Hierbij is aangegeven welke beleidskaders een rol spelen bij het realiseren van dat doel. Wat we in 2023 gaan doen om het programmadoel te bereiken is verder uitgewerkt in de overzichten 'concrete voornemens' vanuit het coalitieakkoord en de 'reguliere taken'. Onder het kopje "Wat gaat dit kosten" worden de baten en lasten per programma gepresenteerd. Afwijkingen boven de € 100.000, ten opzichte van de primitieve begroting 2022, worden nader toegelicht. De specifiek aan het programma gerelateerde investeringen en subsidies worden hier eveneens

gepresenteerd. Bijzondere en grote investeringen boven de € 500.000 worden nader toegelicht. In elk programma zijn de verbonden partijen opgenomen die bijdragen aan de realisatie van de doelstellingen van dat programma.

Paragrafen
Na het programmaplan volgen de paragrafen. Deze geven een dwarsdoorsnede van de begroting, bezien vanuit een bepaald beleidsterrein. Het gaat vooral om beheersmatige aspecten die grote (financiële) gevolgen hebben gehad en/of van belang zijn geweest voor het realiseren van de programma's.

Financiële begroting
De financiële begroting gaat in op de grondslagen voor de begroting, zoals die bij de perspectiefnota 2023-2026 zijn bekrachtigd. Daarnaast biedt de financiële begroting o.a. een totaaloverzicht van de baten en lasten, het structurele begrotingsevenwicht, verschillenoverzicht met toelichting en de uiteenzetting van de financiële positie.

Bijlagen
Tot slot zijn in de bijlagen de meerjarige overzichten van reserves en voorzieningen, baten en lasten per taakveld en een investeringsoverzicht opgenomen. Een lijst met gehanteerde afkortingen maakt deze begroting compleet.

Begroting 2023
Beleidsbegroting: Programmaplan

2 Beleidsbegroting: Programmaplan

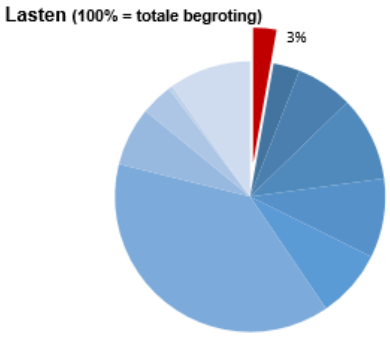
2.1 Programma 1 Bestuur en Ondersteuning

Taakvelden

Bestuur

Burgerzaken

Beheer overige gebouwen en gronden

2.1.1 Wat willen we bereiken?

Doel

De gemeente zet zich ervoor in dat Gorinchem een levendige en zorgzame stad is waar het goed wonen, werken en verblijven is voor jong en oud. Daarbij zal de gemeente de (inwoners van de) stad betrekken en faciliteren, de dienstverlening op de klant afstemmen en zorgen voor een efficiënte en effectieve bedrijfsvoering waarbij het gemeentelijke huishoudboekje op orde is.

Het coalitieakkoord
We zetten ons in voor alle inwoners van onze mooie stad. Ook als de politieke meningen verdeeld zijn, zoeken we samen het beste voor Gorinchem. Gemeenteraad en college geven elkaar de ruimte, zodat ieder zijn taak goed kan uitvoeren. Met elkaar doen we het voor Gorinchem en dus met Gorinchem.

Goede samenwerking met onze inwoners, organisaties en bedrijven begint met duidelijke communicatie. De gemeente is duidelijk in wat ze zelf kan of wil. Daarnaast luistert de gemeente goed en wil ze leren van het contact met de stad en met inwoners in de wijken. Duidelijk uitgesproken verwachtingen, nieuwsgierigheid en maatwerk zijn belangrijk. In onze kleine stad met een groot verzorgingsgebied kunnen wij het niet alleen. Want de uitdagingen zijn groot. Samenwerking binnen en buiten onze regio, opkomen voor de belangen van Gorinchem ('lobby') en het verkrijgen van subsidies zijn en blijven ook de komende jaren heel belangrijk. De slagkracht van gemeentelijke organisatie blijven we verder ontwikkelen, met oog voor een goede balans tussen ambities en beschikbare middelen.

Vastgesteld beleid

Beleidskader	Vastgesteld door de raad in
Burgerinitiatieven	2016
Inwoners aan zet	2016
Informatiebeleid	2017
Zienswijze koersdocument Grenzeloos samenwerken	2017

Maatschappelijke effecten en indicatoren

Hoe meten we dat?

Indicator	B/F	Eenheid	Resultaat	Soort
Formatie	B	fte per 1.000 inwoners	9,0	PI
Bezetting	B	fte per 1.000 inwoners	8,6	PI
Apparaatskosten	B	€ per inwoner	798	PI
Externe inhuur	B	%	11,4	PI
Overhead	B	%	8,0	PI
Waardering inwoners algehele dienstverlening:				
- Balie	F	1-10	7,8	ME
- Telefoon	F	1-10	7,5	ME
- Schriftelijk	F	1-10	7,3	ME
- Digitaal /email	F	1-10	7,2	ME

Verklaringen afkorting: B = Basisset indicator, F = Facultatieve indicator, PI = Prestatie Indicator, ME = Maatschappelijk Effect.

2.1.2 Wat gaan we daarvoor doen?

Concrete voornemens

Onderwerp	Concrete voornemens
Verbeteren informatievoorziening P&C	We verkennen mogelijkheden om de Planning & Control (P&C) producten aan te scherpen, zodat ze beter aansluiten bij de informatiebehoefte vanuit de gemeenteraad.
Investeringsprogramma	We gaan in gesprek met de gemeenteraad over het investeringsprogramma. We zien een oplopende druk op de beschikbare investeringsmiddelen in relatie tot de schuldomvang. We kijken hierbij naar het temporiseren van geplande investeringen en ook naar het heroverwegen van eerder gemaakte keuzes. De recente kostenstijgingen benadrukken de noodzaak om keuzes te maken. Tegelijk onderzoeken we de mogelijkheden om (extra) te sparen voor toekomstige investeringen.

Reguliere taken

Onderwerp	Toelichting
Klant Contact Centrum (KCC)	Het KCC is de eerste toegang voor klantcontacten via onder andere de receptie bij het stadhuis, sociale media, chat en telefoon. Ondanks digitalisatie blijft telefonische dienstverlening een belangrijk onderdeel van het contact met onze inwoners. We monitoren en sturen op onze resultaten bij de beantwoording. Ons doel is om onze dienstverlening toegankelijk, begrijpelijk en efficiënt te houden.
Adres- en identiteitsfraude	Het Rijk zet, met ondersteuning vanuit de Landelijke Aanpak Adresfraude (LAA), in op het voorkomen van adres-en identiteitsfraude. Dat vraagt extra inzet van gemeenten. Naast de onderzoeken die binnen de gemeente al lopen, moet de gemeente ook de risicosignalen die maandelijks binnenkomen via het LAA verder gaan onderzoeken. Op het gebied van arbeidsmigranten en huur- en zorgtoeslagen neemt het aantal uit te voeren onderzoeken steeds verder toe.
Toename controle brondocumenten	Er is in Gorinchem een sterke toename van het aantal inwoners dat niet afkomstig is uit Nederland. Vanuit de Wet Basisregistratie Personen (BRP) moeten deze burgers brondocumenten inleveren. Die brondocumenten moeten ook gecontroleerd worden. Dat vraagt tijd van de backoffice. We verwachten in 2023 weer een groot aantal documenten dat ingeleverd wordt (moet worden).
Visie op dienstverlening	In de breed gedragen Visie Dienstverlening “Gastvrij Gorinchem” liggen de gemeentelijke ambities op het gebied van dienstverlening vast. Alle medewerkers van de gemeente zijn daarbij dienstverlener, zogenaamde 'mogelijkmakers'. Belangrijke thema's zijn bijvoorbeeld klantgerichtheid op het gebied van informatievoorziening, het afnemen van (online) diensten en het optimaliseren van onze klantcontacten. Diverse activiteiten vanuit de Visie Dienstverlening krijgen een vervolg in 2023 zoals de brievenwasserette, Fixi (meldingssysteem voor de openbare ruimte) en het verbeteren van onze dienstverleningskanalen zoals telefoon, e-dienstverlening en live-chat.
Burgerpeiling	Uitvoering geven aan de burgerpeiling in het voorjaar van 2023. Daarbij wordt op een gestandaardiseerde wijze onderzoek gedaan naar de tevredenheid van de Gorcumse inwoners inzake wonen, leven, veiligheid en welzijn.
Subsidieverwerving	Voor 2023 worden subsidiemogelijkheden voorzien voor woningbouwprojecten als de Arkelsedijk en projecten gericht op de huisvesting van specifieke doelgroepen. Voor de verduurzaming van het gemeentelijke vastgoed worden in 2023 de subsidiemogelijkheden benut waaronder begrepen een nieuwe subsidieregeling voor verduurzaming van maatschappelijk vastgoed. Voor wat betreft de Europese subsidies wordt in 2023 voor het I-lab een subsidieaanvraag voorbereid in het (Europese) programma Kansen voor West. Voor het Europees Sociaal Fonds (ESF) worden in 2023 subsidieaanvragen ingediend op het gebied van actieve inclusie en Pro/vso uitgevoerd door Avres respectievelijk de praktijkscholen. De nieuwe ESF (+) regeling wordt mogelijk eind 2022 nog opengesteld. Dit programma wordt nauwlettend gevolgd om in 2023 de subsidiekansen te kunnen verzilveren. Daar komen nog subsidies bij van regelingen die nu nog niet bekend zijn en/of pas in 2023 worden opengesteld. Verder wordt het beheer verricht van toegekende subsidies om daarmee de subsidiebeschikkingen om te zetten in definitief ontvangen bijdragen. In 2023 wordt het beheer van de provinciale subsidies voor de regio Alblasserwaard-Vijfheerenlanden (AV) met de Provincie Zuid-Holland afgewikkeld.

2.1.3 Wat gaat dit kosten?

Exploitatie (bedragen x € 1.000 / - = nadeel)	Realisatie 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
TV01 Bestuur	1.816	2.277	2.601	2.593	2.585	2.463
TV02 Burgerzaken	1.173	1.156	1.376	1.456	1.466	1.638
TV03 Beheer overige gebouwen en gronden	525	617	578	578	576	576
Lasten Bestuur en Ondersteuning	**3.514**	**4.050**	**4.555**	**4.627**	**4.627**	**4.677**
TV01 Bestuur	131	3	3	3	3	3
TV02 Burgerzaken	509	495	514	696	726	786
TV03 Beheer overige gebouwen en gronden	419	666	453	666	666	666
Baten Bestuur en Ondersteuning	**1.058**	**1.163**	**969**	**1.364**	**1.394**	**1.454**
Totaal saldo van baten en lasten	-2.456	-2.887	-3.585	-3.262	-3.233	-3.223
Mutaties reserves	-285	0	0	0	0	0
Resultaat	**-2.741**	**-2.887**	**-3.585**	**-3.262**	**-3.233**	**-3.223**

De hogere lasten van € 144.000 op taakveld 01 worden grotendeels veroorzaakt door hogere loonkosten van het college van B&W die met name verband houden met de uitbreiding van het aantal wethouders. Ook de loonkosten van de griffie nemen toe met € 120.000. Het resterende verschil wordt veroorzaakt door kleinere mutaties.

De hogere lasten bij taakveld 02 worden voor € 204.000 veroorzaakt door een uitbreiding van de formatie van team Dienstverlening (cluster burgerzaken). Voor een nadere toelichting verwijzen wij u naar de PPN 2023-2026. Deze hogere lasten worden in 2024 en 2025 voor een deel gecompenseerd door hogere legesopbrengsten. Kleinere verschillen zorgen voor het restant aan verschil.

In verband met de (gedeeltelijke) de leegstand van het Stadhuisplein zijn de baten op taakveld 03 verlaagd met € 180.000 in 2023. De verwachte baten liggen in lijn met de realisatie 2021.

2.1.4 Met welke verbonden partijen doen we dit samen?

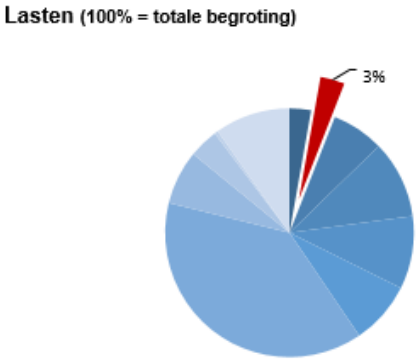
- GR Regio AV

2.2 Programma 2 Veiligheid

Taakvelden

Crisisbeheersing en brandweer

Openbare orde en veiligheid

2.2.1 Wat willen we bereiken?

Doel

Gorinchem is een schone, veilige en leefbare stad waarin bewoners zich veilig en prettig voelen. Dat doen we door een veilige leefomgeving te creëren. Aan de hand van de speerpunten uit het integraal veiligheidsplan 2023-2026 gaan we met inwoners, ondernemers en partners aan de slag. Daarnaast gaan we aan de slag met wijkgericht werken, op basis van vertrouwen en maatwerk stimuleren we bewoners om een eigen bijdrage aan de leefomgeving te leveren. Samen in de regio en met de Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid (VRZHZ) beheersen we de veiligheidsrisico's van onder andere transport en opslag van gevaarlijke stoffen en zorgen we voor een adequate voorbereiding op de bestrijding van incidenten en crisissen door een goede verbinding met hulpdiensten en een slagvaardige organisatie van gemeentelijke processen bij ernstige incidenten.

Het coalitieakkoord
Wij willen dat Gorinchem een gastvrije en veilige stad is waarin iedereen kan wonen, werken, ondernemen en ontspannen. De gemeente heeft een speciale verantwoordelijkheid voor een schone, hele en veilige leefomgeving. Veiligheid is ook een gezamenlijke verantwoordelijkheid van politie, gemeente en Gorcumers zelf. Is er bij inwoners animo om daarin zelf een rol te nemen, dan ondersteunen we dat. In Gorinchem zijn regionale criminele netwerken actief, waarin drugs een grote rol spelen. De aanpak van deze ondermijnende criminaliteit willen we versterken. Zowel bij de aanpak van overlast als van ondermijning geldt: we kiezen voor de juiste balans tussen voorkomen en bestrijden.

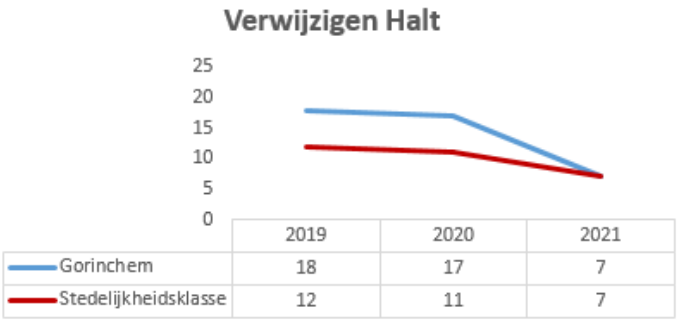
Vastgesteld beleid

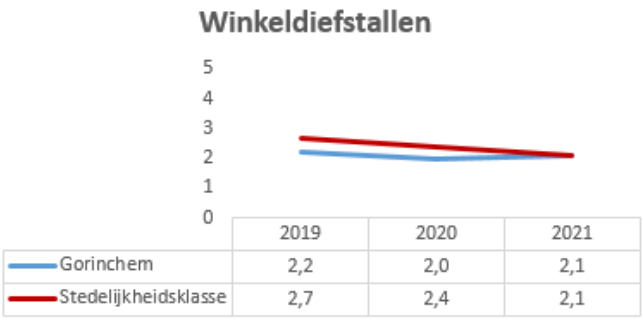
Beleidskader	Vastgesteld door de raad in
Prostitutiebeleid	2004
Coffeeshopbeleid	2012
BIBOB beleid	2014
Integraal Veiligheidsplan	2019
Evenementenbeleid	2019
Beleid Vergunningen Toezicht en Handhaving (VTH)	2019
Algemene Plaatselijke Verordening (APV)	2022

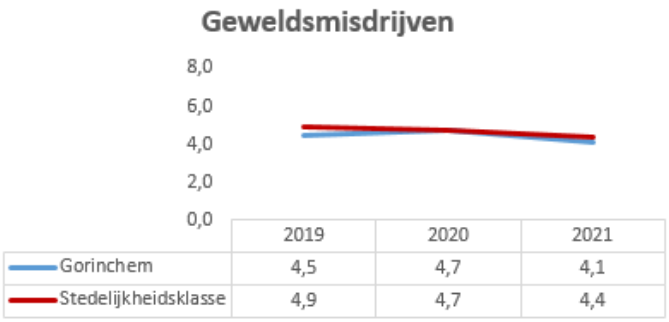
Maatschappelijke effecten en indicatoren

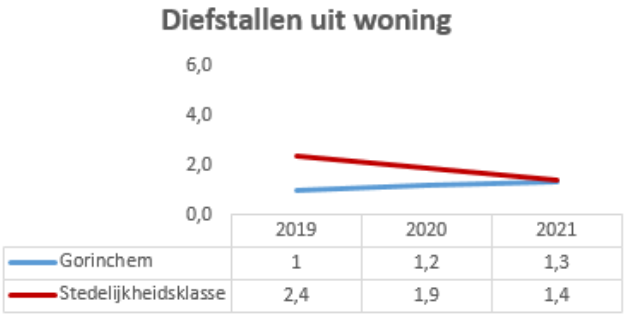
Hoe meten we dat?

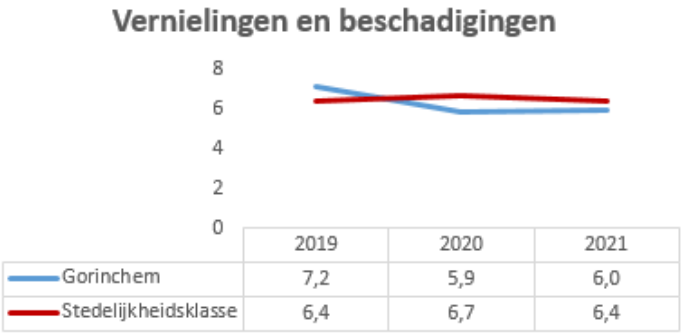
Indicator	B/F	Eenheid	Soort
Verwijzingen Halt	B	Aantal per 1000 jongeren	PI
Winkeldiefstallen	B	Aantal per 1.000 inwoners	PI
Geweldsmisdrijven	B	Aantal per 1.000 inwoners	PI
Diefstallen uit woning	B	Aantal per 1.000 inwoners	PI
Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	B	Aantal per 1.000 inwoners	PI
Aandeel dat zich veilig voelt in de buurt	F	% vanuit Gorcumse burgerpeiling	ME
Mate van overlast van buurtbewoners *Ten minste enige mate van overlast*	F	% vanuit Gorcumse burgerpeiling	ME

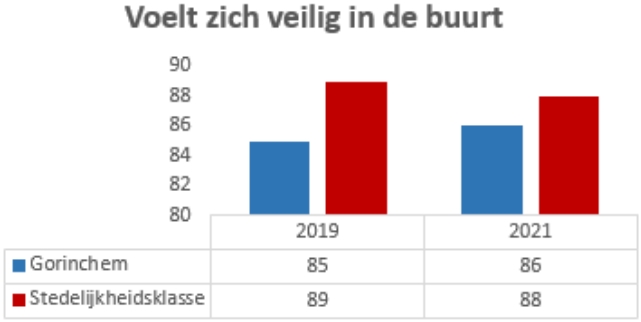

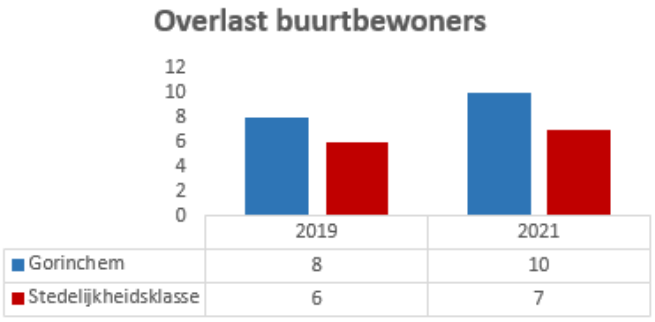

Indicator	Streefwaarde 2023	Hoe willen we dit bereiken
Voelt zich veilig in de buurt	86 %	De streefwaarde is gebaseerd op het gemeten veiligheidsgevoel (2021). We bereiken de streefwaarde door het uitvoeren van diverse activiteiten zoals benoemd in het Integraal veiligheidsplan.

2.2.2 Wat gaan we daarvoor doen?

Concrete voornemens

Onderwerp	Concrete voornemens
Ondermijning	We geven verder uitvoering aan de aanpak van ondermijning en onderzoeken de mogelijkheden om bestuurlijke barrières op te werpen om het verdienmodel van criminele organisaties te dwarsbomen.

Reguliere taken

Onderwerp	Toelichting
Veilige woon- en leefomgeving	Dagdagelijks zetten we ons in voor een veilige woon- en leefomgeving door middel van een wijkgerichte aanpak en de aanpak van de hotspots (jeugd-)overlast. Elke wijk heeft een buitengewoon opsporingsambtenaar (boa) die aanspreekpunt is voor inwoners en andere organisaties. We zetten in op het vergroten van de zichtbaarheid van de (wijk)boa. Ook blijven we ons, samen met onder andere politie en inwoners, inzetten om de cijfers rond de vermogens- en geweldscriminaliteit verder te laten dalen.
Cameratoezicht	Cameratoezicht wordt flexibel ingezet wanneer dat nodig is. Als daar aanleiding toe is, zet de burgemeester voor een bepaalde periode in een aangewezen gebied cameratoezicht in om overlast en criminaliteit tegen te gaan en de openbare orde ter plaatse te herstellen. We onderzoeken de noodzaak voor een uitbreiding van het mobiele cameratoezicht.
Fysieke veiligheid	De veiligheidsrisico's in het fysieke domein hebben onverminderd onze aandacht. Daarvoor werken we nauw samen met de Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid. Op het gebied van crisisbeheersing wordt er steeds meer een beroep gedaan op de zelf- en samenredzaamheid van onze inwoners. Er wordt desgewenst gebruik gemaakt van de initiatieven van de Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid die investeren op bewustwording en zelfredzaamheid van de (eigen) veiligheid van inwoners.
Evenementen en Horeca	Met een rijk aanbod aan cultuur en evenementen en de kansen die dit biedt voor onze (horeca)ondernemers zorgen we voor een levendige stad. Door de veranderende en verscherpte regelgeving met betrekking tot veiligheid bij evenementen informeren we de (toekomstige) organisatoren van evenementen. Zo worden eventuele belemmeringen in een vroeg stadium weg genomen.
Zorg en Veiligheid	Het verbeteren van de samenwerking op het snijvlak van veiligheid en zorg zetten we voort. Er is daarbij aandacht voor enerzijds de positionering van het Zorg- en Veiligheidshuis Zuid-Holland Zuid en anderzijds de aanpak van problematiek op het snijvlak van veiligheid en zorg. Er is blijvende inzet op het voorkomen of stoppen van huiselijk geweld en de nazorg na detentie is geborgd. We hebben aandacht voor alle vormen van radicalisering, extremisme en polarisatie.

Onderwerp	Toelichting
Gedigitaliseerde criminaliteit en cybercrime	We werken aan bewustwording en bieden daarbij concrete handvatten (handelingsperspectief) om de digitale weerbaarheid van onze inwoners te vergroten.

2.2.3 Wat gaat dit kosten?

Exploitatie (bedragen x € 1.000 / - = nadeel)	Realisatie 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
TV11 Crisisbeheersing en Brandweer	3.104	3.203	3.408	3.393	3.393	3.393
TV12 Openbare orde en Veiligheid	2.318	1.654	1.759	1.758	1.756	1.756
Lasten Veiligheid	**5.422**	**4.857**	**5.166**	**5.151**	**5.149**	**5.149**
TV12 Openbare orde en Veiligheid	1.040	358	360	360	360	360
Baten Veiligheid	**1.040**	**358**	**360**	**360**	**360**	**360**
Totaal saldo van baten en lasten	-4.382	-4.499	-4.806	-4.791	-4.789	-4.788
Mutaties reserves	0	0	4	4	4	4
Resultaat	**-4.382**	**-4.499**	**-4.802**	**-4.786**	**-4.784**	**-4.784**

Het verschil op taakveld 11 wordt voornamelijk veroorzaakt door de hogere bijdrage van € 247.000 aan de gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid (VRZHZ). Een lagere doorbelasting van de salariskosten leidt tot een voordeel van € 45.000.

In 2023 en volgende jaren zetten we extra in op de aanpak van ondermijning (€ 75.000) en treffen we maatregelen om agressie tegen medewerkers met een publieke taak te beperken (€ 75.000). Een lagere doorbelasting van salariskosten leidt tot een voordeel van € 45.000.

In onderstaande tabel staan de subsidies vermeld, die binnen dit programma verstrekt worden:

Subsidies (bedrag x € 1.000)	Bedrag
Asiel	47
Bureau Halt	11
Dierenambulance	24

2.2.4 Met welke verbonden partijen doen we dit samen?

- GR Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid
- GR Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid
- MerwedeLingelijn Beheer B.V.

2.3 Programma 3 Verkeer en vervoer

Taakvelden

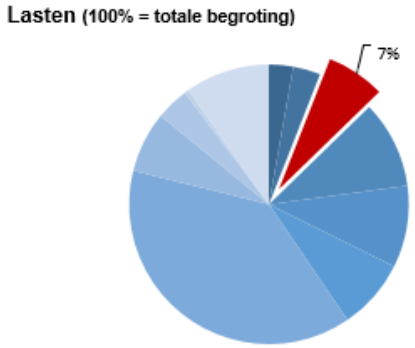
Verkeer en vervoer

Parkeren

Recreatieve havens

Economische havens en waterwegen

Openbaar vervoer

2.3.1 Wat willen we bereiken?

Doel

Bewoners, ondernemers en bezoekers zijn tevreden over de bereikbaarheid, (verkeers)veiligheid en bruikbaarheid van wegen, water- en spoorwegen binnen de gemeente.

Het coalitieakkoord
Een goede en veilige bereikbaarheid van en naar Gorinchem en in de stad zelf is heel belangrijk. Het draagt bij aan het woongenot van inwoners en het vestigingsklimaat van bedrijven en organisaties. Dit komt ten goede aan de leefbaarheid in onze stad. Met de Mobiliteitsvisie en de Uitvoeringsagenda ligt er een goede basis om de uitdaging aan te gaan. Tegelijk vraagt deze fase van uitvoering ook nog veel van ons. Bouwkostenstijgingen maken dat we goed naar planning en uitvoering moeten kijken. En ook onderdelen van de aanpak fietsknelpunten vragen om uitvoering.

Voor ons is het belangrijk dat in Gorinchem de veiligheid en het gemak voor fietsers en voetgangers zichtbaar toenemen. Overigens zonder dat plekken onbereikbaar worden voor auto's. Ook willen we in de stad meer openbaar vervoer. We gaan op zoek naar praktische oplossingen. Voor ambities uit de Mobiliteitsvisie die na deze raadsperiode aan de beurt zijn, geldt dat we moeten sparen. En dat we op zoek moeten gaan naar extra financiële middelen.

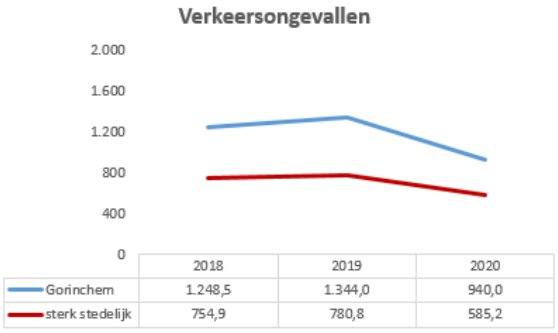
Vastgesteld beleid

Beleidskader	Vastgesteld door de raad in
Kadernota Infrastructuur	2007
Startnotitie A27	2007
Fietsplan	2013
Regionaal verkeers- en vervoersplan	2014
Verkeerstructuurplan Binnenstad	2016
Raadsopdracht Mobiliteit	2017
Parkeerverordening Gemeente Gorinchem	2019
Mobiliteitsvisie 2040	2020
Parkeerprogramma binnenstad Gorinchem 2021-2025	2021

Maatschappelijke effecten en indicatoren

Hoe meten we dat?

Indicator	B/F	Eenheid	Soort
Verkeerongevallen	F	Per 100.000 inwoners	ME
Geregistreerde ongevallen naar soort 2020	F	In %	ME

	2018	2019	2020
Gorinchem	1.248,5	1.344,0	940,0
sterk stedelijk	754,9	780,8	585,2

	Gorinchem	sterk stedelijk
% met uitsluitend materiele schade	93,4	85
% met letsel ziekenhuis	6,6	14,6
% met dodelijke afloop		0,4

2.3.2 Wat gaan we daarvoor doen?

Concrete voornemens

Onderwerp	Concrete voornemens
Stedelijk programmeren uitvoering Mobiliteitsvisie	Vanuit de vastgestelde Mobiliteitsvisie en de bijbehorende uitvoeringsagenda willen we meerdere projecten realiseren die de bereikbaarheid, verkeersveiligheid, leefbaarheid en duurzaamheid van de stad verbeteren. Tegelijkertijd willen we ook verschillende stedelijke ontwikkelingsprojecten realiseren. Gecombineerd met beperkte financiële ruimte én bouwkostenstijgingen, zien we ons genoodzaakt het geheel van investeringen in de stad integraal te bezien en een strategie te ontwikkelen wat we wanneer en in welke volgorde aanpakken.
Fietsknelpunten top 10	Als onderdeel van het uitvoeringsprogramma van de Mobiliteitsvisie is (samen met stakeholders) een fietsknelpunten top 10 opgesteld. In 2023 zoeken we een strategie en financiële middelen om de knelpunten de komende jaren stap voor stap aan te pakken.
Nieuwe knelpunten autoverkeer	Behalve de projecten uit de Mobiliteitsvisie, zijn er ook knelpunten in het bestaande wegennet waarover regelmatig signalen komen van verkeersonveiligheid. Parallel aan de fietsknelpunten, werken we ook aan een strategie voor de aanpak van de overlast top 10 van wegen, met de benodigde financiële middelen.

Reguliere taken

Onderwerp	Toelichting
Planologie	Bij planologische ontwikkelingen houden we rekening met verkeers- en vervoersaspecten. Dit moet bijdragen aan goed bereikbare, toegankelijke en verkeersveilige openbare ruimte.
Inrichting Openbare ruimte	Bij onderhoud en beheer aan de openbare ruimte houden we rekening met de invulling van de mobiliteits-, klimaat-, woon-, sociale en duurzaamheidsdoelstellingen. We nodigen bewoners uit om mee te beslissen over hun leefomgeving.
Regionale samenwerking	We werken regionaal samen op het gebied van de veerdienst, de verkeersveiligheid, de bereikbaarheid, het verkeersbeleid en de afstemming van wegwerkzaamheden.
Verkeersveiligheid	We zorgen voor een verkeersveilige inrichting van de openbare ruimte en besteden aandacht aan verkeerseducatie en gedragsbeïnvloeding om de verkeersveiligheid verder te verhogen.
Evenementen en activiteiten	Bij evenementen en activiteiten houden we rekening met het veilig geleiden van bezoekersstromen en de bereikbaarheid voor hulpdiensten.
Veerdienst	Riveer onderhoudt diverse veerverbindingen en werkt daarvoor nauw samen met verschillende oevergemeenten in de regio. Riveer verzorgt de calamiteitenbestrijding op het water en biedt met de watertaxi vraagafhankelijk vervoer over water.
Lingehaven	De Lingehaven biedt als passantenhaven van Gorinchem ligplekken voor watersporters in hartje binnenstad. De Lingehaven is gecertificeerd met de Blauwe Vlag (betrouwbaar, veilig, schoon) en sinds 2017 voeren we naast de Blauwe Vlag ook de Groene Wimpel (ambities in duurzaamheid, innovatie). Daarnaast beheert de Lingehaven de ligplaatsen in de historische haven en regelen we de boekingen voor de steiger cruisevaart Buiten de Waterpoort. Verder organiseren we jaarlijks de Open Havendag en de Botenbeurs.
Elektrisch varen	De nieuwbouw van twee elektrische veren is eind 2021 gestart en deze schepen zullen naar verwachting eerste helft 2023 in de vaart komen rondom Gorinchem.
Renovatie van sanitairgebouw Kriekenmarkt	De renovatie van het sanitairgebouw van de Lingehaven wordt voorbereid in de periode najaar 2022/voorjaar 2023. Hierbij houden we nadrukkelijk rekening met de gemeentelijke duurzaamheidswensen, ook om de status van Groene Wimpel te behouden. De start van deze innovatieve renovatie vindt plaats vanaf het derde kwartaal 2023.
Parkeren	We exploiteren de betaalde parkeervoorzieningen en reguleren de parkeerbehoefte.

2.3.3 Wat gaat dit kosten?

Exploitatie (bedragen x € 1.000 / - = nadeel)	Realisatie 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
TV21 Verkeer en vervoer	4.881	5.192	5.389	6.948	5.688	6.306
TV22 Parkeren	1.131	947	1.016	1.090	1.086	1.066
TV23 Recreatieve Havens	580	598	580	592	591	590
TV24 Economische Havens en waterwegen	30	25	31	56	55	55
TV25 Openbaar vervoer	2.589	2.702	2.777	2.721	2.717	2.715
Lasten Verkeer en vervoer	**9.211**	**9.464**	**9.792**	**11.406**	**10.137**	**10.731**
TV21 Verkeer en vervoer	345	328	328	328	328	328
TV22 Parkeren	514	689	689	689	689	689
TV23 Recreatieve Havens	107	116	116	116	116	116
TV24 Economische Havens en waterwegen	107	177	197	215	215	215
TV25 Openbaar vervoer	2.206	2.341	2.269	2.268	2.267	2.267
Baten Verkeer en vervoer	**3.279**	**3.650**	**3.598**	**3.616**	**3.615**	**3.614**
Totaal saldo van baten en lasten	-5.932	-5.814	-6.194	-7.790	-6.523	-7.117
Mutaties reserves	-302	41	204	1.706	62	278
Resultaat	**-6.234**	**-5.773**	**-5.990**	**-6.084**	**-6.461**	**-6.839**

De hogere lasten bij taakveld 21 worden met name veroorzaakt door het ter beschikking stellen van budgetten voor de uitvoering van de mobiliteitsvisie. Deze worden ten laste van de reserve Infrastructuur gebracht.

In onderstaande tabel staan de investeringen die binnen dit programma vallen en met deze begroting 2023, vastgesteld worden:

Investeringen (bedrag x € 1.000)	2023	2024	2025	2026
Openbare verlichting	158	161	162	162
Vervangen straatmeubilair	92	92	92	92
Vervangen verkeersborden	41	42	42	42
Uitbreiding parkeergarage Kweeklust	3.604			
Mobiliteit	13.917	11.234	3.534	
GPS-ontvanger	30			
Riviercruisevaarsteiger	550			
Totaal investeringen	**18.392**	**11.529**	**3.830**	**296**

Uit parkeeronderzoeken is gebleken dat in de avond en nacht een parkeerprobleem ontstaat. Om dit op te lossen is in de Mobiliteitsvisie een budget opgenomen voor het uitbreiden van parkeergarage Kweeklust. Dit is een van de eerste projecten uit de Mobiliteitsvisie en zodoende is hiervoor al een investeringsbudget beschikbaar gesteld.

De investeringen in Mobiliteit 2023-2025 komen voort uit de projecten die zijn opgenomen in de Mobiliteitsvisie.

De steiger voor cruisevaart is aan het eind van zijn technische levensduur en voldoet niet meer aan de voorwaarden die gesteld worden aan het faciliteren van de riviercruisevaart. Voor de aanpassing en verbetering is € 550.000 benodigd. De kapitaallasten kunnen worden gedekt door de verwachte extra havengelden als gevolg van de toename van het aantal cruiseschepen dat Gorinchem aandoet.

2.3.4 Met welke verbonden partijen doen we dit samen?

• GR Bureau Openbare Verlichting
• GR Regio AV
• MerwedeLingelijn Beheer B.V.

2.4 Programma 4 Economie

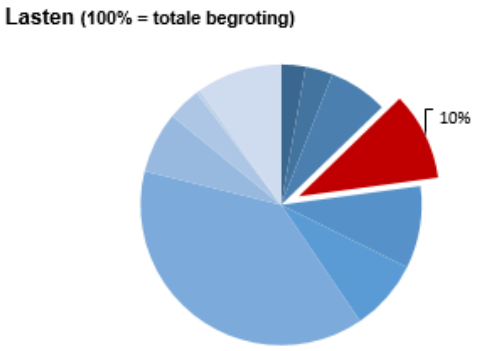
Taakvelden

Economische ontwikkeling

Fysieke bedrijfsinfrastructuur

Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen

Economische promotie

2.4.1 Wat willen we bereiken?

Doel

Gorinchem is een economisch vitale stad, aantrekkelijk voor bewoners, ondernemers en bezoekers.

Het coalitieakkoord
Als het gaat om economie en arbeidsmarkt heeft de gemeente geen directe, maar wel een voorwaardenscheppende rol. Deze onderwerpen zijn cruciaal voor de leefbaarheid van inwoners van Gorinchem en van omliggende gemeenten. Opgeteld zo'n 120.000 tot 150.000 inwoners. In de combinatie van deze onderwerpen liggen veel kansen voor Gorinchem. Ook als corona opnieuw veel gaat vragen van ondernemers willen we daarop voorbereid zijn. Onze gemeente is al 'banenmotor' en 'Allermooiste vestingstad'. We willen deze kwaliteiten behouden en de kansen daarvan benutten.

Het ontwikkelen van het vestigings- en ondernemersklimaat vraagt om meer samenwerking met het bedrijfsleven. Het vraagt om verbetering van de bereikbaarheid en het woonklimaat. Dit hangt samen met de concurrentiepositie van grote én kleine lokale ondernemers, detailhandel en horeca.

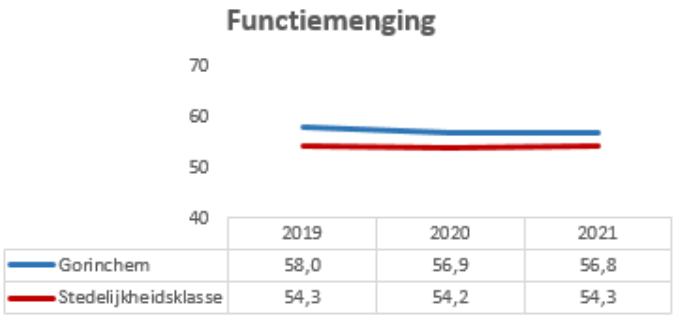
Vastgesteld beleid

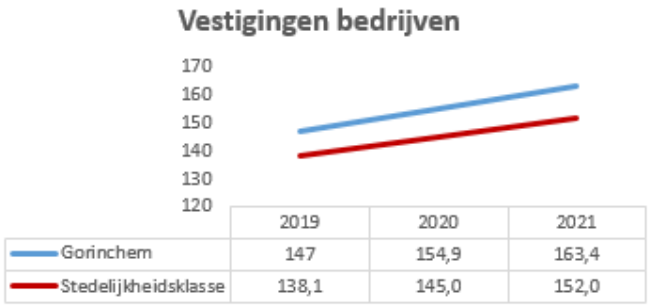
Beleidskader	Vastgesteld door de raad in
Gemeentelijke structuurvisie	2009
Strategie citymarketing	2017
Winkeltijdenverordening	2017
Economische Visie	2021
Kernwinkelgebied binnenstad Gorinchem	2021
Verordening BIZ-Zone binnenstad Gorinchem 2023	2022

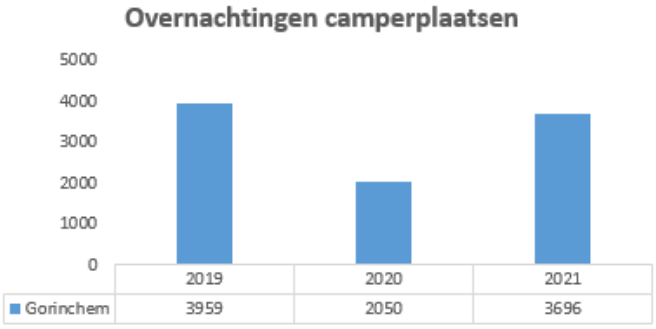
Maatschappelijke effecten en indicatoren

Hoe meten we dat?

Indicator	B/F	Eenheid	Resultaat	Soort
Functiemenging *Verhouding tussen woningen en banen*	B	% 0 = alleen woningen, 100 = alleen banen		PI
Vestigingen van bedrijven	B	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar		PI
Waardering vestigingsklimaat gemeente	F	Score 1-10	onbekend	ME
Waardering ondernemingsklimaat gemeente	F	Score 1-10	onbekend	ME
Aantal overnachtingen op camperplaatsen	F	Aantal per jaar (2019)	3959	PI

2.4.2 Wat gaan we daarvoor doen?

Onderwerp	Concrete voornemens
Onderhouden relaties bedrijven	We onderhouden goede relaties met het bedrijfsleven, zodat we van elkaar goed weten waar ontwikkelkansen liggen. We werken samen met het bedrijfsleven aan het stimuleren van innovatie en verduurzaming (circulariteit) en het regionaal en landelijk onder de aandacht brengen van een aantrekkelijk vestigingsklimaat in Gorinchem.
Verkleinen kernwinkelgebied en aantrekkelijke stad	We zetten ons als gemeente actief in voor het verkleinen van het kernwinkelgebied. Via trajecten als 'Warenhuis Gorinchem' en de doorontwikkeling van Gorinchem Citymarketing (GCM) werken we aan een aantrekkelijke stad en ontdekken we ook wat voor bedrijven en horeca van belang is voor vestiging en succes in Gorinchem. Zo mogelijk en nodig kunnen we daar als gemeente verder actie op ondernemen.
Vitaliteit bedrijventerreinen en winkelcentra	Naast de ontwikkeling van Groote Haar en de binnenstad hebben we aandacht voor de vitaliteit van andere bedrijventerreinen en (wijk)winkelcentra in Gorinchem.
Economische ontwikkeling	Nu de economische visie, inclusief het uitvoeringsprogramma, door de gemeenteraad is vastgesteld gaan we aan de slag met het uitvoeren van de in het uitvoeringsprogramma opgenomen acties. Dit doen we in samenwerking met de ondernemers en de ondernemersverenigingen uit Gorinchem.

Reguliere taken

Onderwerp	Toelichting
Regionaal Maatschappelijke Agenda (RMA)	We werken in 2023 verder aan zowel de opgave vrijetijdseconomie als de opgave economie en innovatie. De RMA benutten we om het regionale netwerk te onderhouden en voor lobby richting andere overheidslagen. Dit netwerk zetten we in om lokale ambities rondom bijvoorbeeld marketing en ambities uit de economische visie zoals de (maritieme) maakindustrie en circulaire economie invulling te geven.
Uitvoering economische visie	Door het ondernemersklimaat te verbeteren dragen we bij aan de economie van Gorinchem. Tevens bezien we wat nodig is om de bedrijventerreinen toekomstbestendig te houden, waarbij we aandacht hebben voor de (her)ontwikkellocaties in relatie tot de bestaande bedrijventerreinen.
Grondexploitaties	In 2023 intensiveren we de werkzaamheden voor realisatie van bedrijventerrein Groote Haar. We realiseren een tijdelijk bouwontsluiting aan de noordzijde. Hiervoor worden de grondwerkzaamheden en het bouwrijp maken van Groote Haar verder uitgevoerd. De grondexploitatie Oost II ronden we in 2023 af. Het betreft de verkoop van de resterende bouwrijpe gronden en de activiteiten van woonrijp maken.
Arbeidsmarkt	Voor een goed werkende arbeidsmarkt is samenwerking tussen overheid, ondernemers en onderwijs nodig. Daarom wordt in 2023 de succesvolle werkwijze van het Regionaal Mobiliteitsteam *AV Werkt door* voortgezet. De werkloosheid is in 2022 in de regio naar het laagste percentage in jaren gegaan. De grootste uitdaging voor de arbeidsmarktregio is het zoeken naar meer mensen die kunnen en willen werken. De krapte op de arbeidsmarkt is erg groot. Er zijn veel meer vacatures dan werklozen in de regio. Landelijk is het programma Perspectief op Werk afgerond, regionaal zal in 2023 het regionale actieplan DOE AGENDA afgerond worden. Het nieuwe programma *Dichterbij dan je denkt* geeft een impuls om iedereen die kan werken te matchen aan een werkplek in de regio. Om dit doel te bereiken, is het noodzakelijk naast een goede begeleiding van werkzoekenden ook een goed aanbod van her-, en bijscholing te bevorderen. In de afgelopen jaren zijn hiervoor initiatieven

Onderwerp	Toelichting
	ontwikkeld zoals School en Bedrijf, I_lab, SitY-Academy, Sterk Techniek Onderwijs GO-AL, WIJIJ en Zorg voor je toekomst**.** Ook in 2023 zal een onderzoek gedaan worden naar de werkgeverstevredenheid van het WSP AVregio. Bij de eerste meting van de algemene tevredenheid over het WSP scoorde het WSP AVregio een 7.
Verkleinen kernwinkelgebied	Gorinchem wil de ontwikkeling van een compact winkelgebied en een levendig centrum stimuleren. Inzet is te komen tot een levendig stadshart met toekomstwaarde, economische waarde en sociaal-maatschappelijke waarde. In een compact centrum is de leegstand minimaal en zijn functies zoals winkels, horeca, cultuur of wonen meer geconcentreerd. Transformatie van panden biedt kansen om een binnenstad te vormen die in mindere mate leunt op detailhandel, maar meer veelzijdigheid biedt. Diversiteit die wordt bereikt door de functies winkelen, horeca, wonen en ontspanning te vervlechten. In 2023 gaan we door met de verkleining van het kernwinkelgebied door het aanbieden van vier soorten stimuleringssubsidies welke tot en met 31 december 2023 aangevraagd kunnen worden.
Uitvoeringsplan Mooiste Vesting	In 2021 is Gorinchem door de ANWB uitgeroepen tot de 'Allermooiste Vestingstad van Nederland'. Tezamen met de werelderfgoedstatus kunnen we hiervan profiteren maar deze status verwacht ook een bepaald inspanning van ons. Hiervoor is het uitvoeringsplan Mooiste Vesting opgesteld met diverse deelprojecten. In 2023 continueren we de uitvoering van de reeds lopende projecten uit het uitvoeringsplan Mooiste Vesting en acties op het vlak van Citymaking. Medio 2023 vindt er evaluatie plaats en maken we een doorkijk naar de jaren erna.
Warenhuis Gorinchem	Het initiatief Warenhuis Gorinchem ligt bij de ondernemers. Nu de draagvlakmeting voor de BIZ is geslaagd, kunnen we samen met de ondernemers de plannen voor het Warenhuis Gorinchem concretiseren inclusief de bijdrage van de gemeente.
Toerisme	Omdat de vesting het icoon van de stad is, leggen we bij het onderwerp toerisme nadruk op het versterken van de belevingswaarde van de historische binnenstad. Daarnaast gaan we zowel fysiek als binnen regionale toeristische samenwerkingsverbanden verbindingen aan met de regio. Met elkaar zetten we in op meer bezoekers en proberen we (nieuwe) inwoners en bedrijven aan ons te binden.
Stichting Vestingdriehoek	We maken onderdeel uit van een toeristisch samenwerkingsverband tussen Gorinchem, Woudrichem, Slot Loevestein, Fort Vuren en Zaltbommel. In die samenwerking zetten we ons gezamenlijk in voor het bereiken van een grotere economische spin-off. Daarnaast verwerven we met dit samenwerkingsverband een sterkere positie in (boven)regionale samenwerkingsverbanden als de Nieuwe Hollandse Waterlinie en de Dutch Delta Cruise Port. In 2023 rollen we de vernieuwde marketingstrategie verder uit. Daarnaast wordt met partners in de regio gewerkt aan nieuwe productontwikkeling *(e.e.a. afhankelijk van uitkomst BO V3H)*.
Gorinchem Citymarketing (GCM)	Aan Stichting Gorinchem Citymarketing wordt subsidie verleend voor de strategie en uitvoering van de citymarketing van Gorinchem.
Riviercruisevaart	We verlenen subsidie aan Stichting Gorinchem Citymarketing voor de marktbewerking van de riviercruisesector.
Oude Hollandse Waterlinie (OHW)	We nemen deel aan de erfgoedlijn OHW van de Provincie Zuid-Holland en vragen subsidie aan voor de uitvoering van projecten die vallen binnen het ‘Uitvoeringsplan mooiste vesting’ en zoeken actief de samenwerking met partners in het Oude Hollandse Waterlinie-gebied.
Nieuwe Hollandse Waterlinie (NHW)	In het Pact van Loevestein van de Provincie Gelderland werken we samen met andere gemeenten aan het beheer en onderhoud en de toeristische benutting van het zuidelijke deel van de Nieuwe Hollandse Waterlinie (onderdeel van UNESCO Werelderfgoed De Hollandse Waterlinies).

2.4.3 Wat gaat dit kosten?

Exploitatie (bedragen x € 1.000 / - = nadeel)	Realisatie 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
TV31 Economische ontwikkeling	559	446	623	523	522	523
TV32 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	2.830	15.317	15.085	4.647	3.982	5.570
TV33 Bedrijfsloket en - regelingen	91	114	20	20	20	20
TV34 Economische promotie	650	671	792	778	735	734
Lasten Economie	**4.129**	**16.549**	**16.519**	**5.967**	**5.259**	**6.847**
TV31 Economische ontwikkeling	18	0	0	0	0	0
TV32 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	3.620	15.141	14.989	4.553	3.889	5.478
TV33 Bedrijfsloket en - regelingen	179	183	169	169	169	169
Baten Economie	**3.817**	**15.324**	**15.158**	**4.722**	**4.058**	**5.647**
Totaal saldo van baten en lasten	-313	-1.224	-1.361	-1.246	-1.201	-1.200
Mutaties reserves	-15	50	50	50	50	50
Resultaat	**-328**	**-1.175**	**-1.312**	**-1.196**	**-1.152**	**-1.151**

De hogere lasten bij taakveld 31 worden voor € 100.000 veroorzaakt dooreen éénmalige impuls voor het verkleinen van het kernwinkelgebied. Daarnaast is er in het kader van de mooiste vestingstad budget ter beschikking gesteld.

De lasten en baten op taakveld 32 fluctueren jaarlijks als gevolg van de ontwikkeling van de diverse grondexploitaties.

De hogere lasten bij taakveld 34 worden voor € 83.000 veroorzaakt door het terugdraaien van een bezuinigingsmaatregel voor Gorinchem Citymarketing. Daarnaast is een budget van € 20.000 ter beschikking gesteld voor riviercruisevaart. Het resterende verschil wordt veroorzaakt door kleine mutaties.

In onderstaande tabel staan de subsidies vermeld, die binnen dit programma verstrekt worden:

Subsidies (bedragen x € 1.000)	Bedrag
Bedrijfsinvesteringszone	150
Museum Slot Loevestein	10
Hendrik Hamel foundation	35

2.4.4 Met welke verbonden partijen doen we dit samen?

• GR Regio AV
• C.V. Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Schelluinen (ROM-S), Beheer B.V. ROM-S

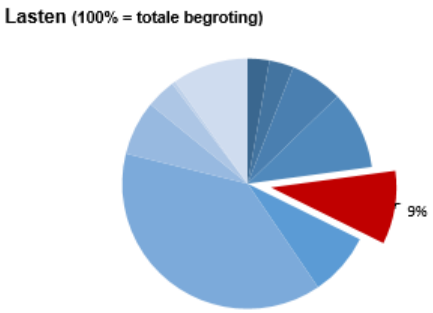
2.5 Programma 5 Onderwijs

Taakvelden

Openbaar basisonderwijs

Onderwijshuisvesting

Onderwijsbeleid en leerlingenzaken

2.5.1 Wat willen we bereiken?

Doel

Gorinchem is een economisch vitale stad, aantrekkelijk voor bewoners, ondernemers en bezoekers.

Coalitieakkoord
Gorinchem is een 'onderwijsstad'. De huisvesting van onderwijs is een directe gemeentetaak. Ook hier is samenwerking en het kijken naar de belangen van onderwijs van groot belang. Onderwijshuisvesting vraagt om durf en creativiteit, zodat bij gemeentelijke investeringen juiste en slimme keuzes gemaakt worden. Onderwijsinhoudelijk zetten we in op de aanpak van laaggeletterdheid en onderwijsachterstanden/gelijke kansen.

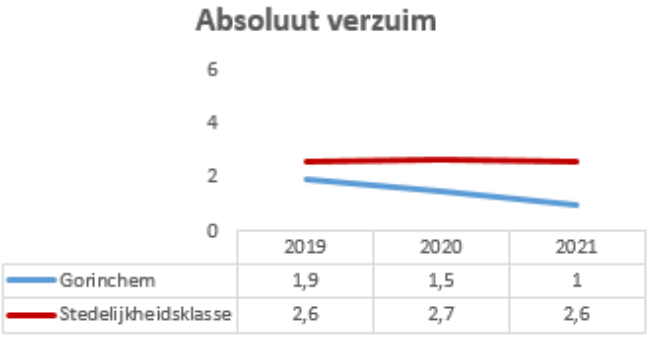
Vastgesteld beleid

Beleidskader	Vastgesteld door de raad in
Beleidsnota Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE)	2012
Integraal Huisvestingsplan (IHP) Onderwijs	2011
- IHP Voorgezet onderwijs	2014
- IHP Speciaal onderwijs	2015
- IHP Gorinchem-Oost	2017
Beleidsnota Brede Scholen	2019
IHP Voortgezet onderwijs, 1e fase RBIC (Vakcollege Het Gilde en i_lab)	2020
Van Voor- en Vroegschools Educatiebeleid (VVE) naar Gelijke Kansen beleid	2020

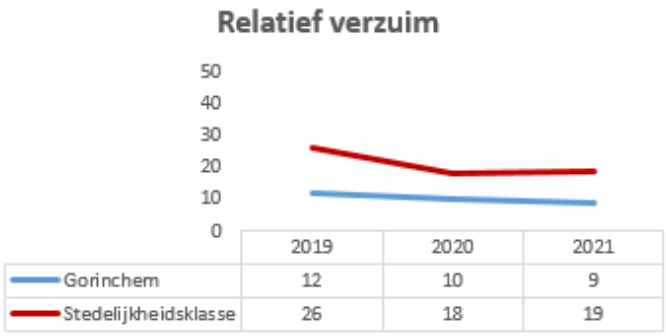
Maatschappelijke effecten en indicatoren

Hoe meten we dat?

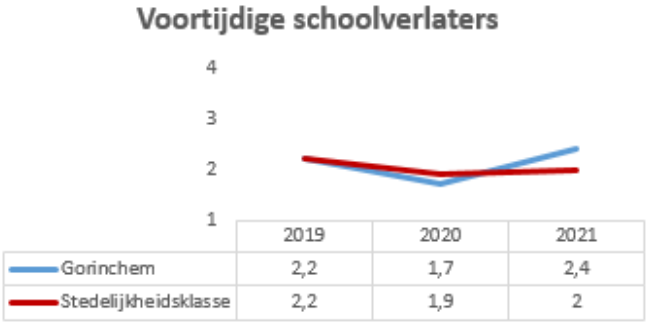
Indicator	B/F	Eenheid	Soort
Absoluut verzuim *Leerplichtigen die niet staan ingeschreven op een school*	B	Aantal per 1.000 leerlingen	PI
Relatief verzuim *Leerplichtigen die zijn ingeschreven op een school maar ongeoorloofd afwezig zijn*	B	Aantal per 1.000 leerlingen	PI
Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (VSV-ers)	B	% van het aantal leerlingen (12 - 23 jaar)	PI

	2019	2020	2021
Gorinchem	1,9	1,5	1
Stedelijkheidsklasse	2,6	2,7	2,6

	2019	2020	2021
Gorinchem	12	10	9
Stedelijkheidsklasse	26	18	19

	2019	2020	2021
Gorinchem	2,2	1,7	2,4
Stedelijkheidsklasse	2,2	1,9	2

2.5.2 Wat gaan we daarvoor doen?

Onderwerp	Concrete voornemens
Onderwijs-huisvesting	Goed onderwijs vraagt om goede en passende huisvesting. Gorinchem heeft, zoals ook landelijk zichtbaar, veel oude onderwijsgebouwen die om een renovatie of nieuwbouw vragen. We willen komen tot een goed en haalbaar Integraal Huisvestingsplan (IHP). Uitgangspunten hierin zijn meer inclusief onderwijs, verbetering binnenklimaat en duurzaamheid. Het IHP wordt vertaald naar uitvoeringsprogramma's om gefaseerd te werken aan noodzakelijke renovaties en nieuwbouw. Hierin worden ook andere maatschappelijke functies meegenomen die voor een wijk belangrijk zijn. Denk aan bijvoorbeeld opvang, zorg of ontmoeting. Zo krijgen schoolgebouwen een centrale, multifunctionele plek in de wijk en voor de wijk. We zetten in op het verkrijgen van subsidies en meer financiële middelen, zodat geïnvesteerd wordt in (de verdere verduurzaming van) onderwijshuisvesting. In het eerste kwartaal 2023 wordt het IHP door de raad vastgesteld.
Het i_lab	Het i_lab is als coöperatie van bedrijfsleven, onderwijs en overheid vorig jaar oktober van start gegaan op het gebied van (technologische) innovatie, arbeidsmarkt en een leven lang leren. De (regionale) samenwerking tussen bedrijven en scholen heeft tot nu toe al veel opgeleverd. De hoefslag 6 wordt gerenoveerd en het i_lab krijgt een passende en centrale plek op de Regionale Beroepen- en Innovatiecampus en kan ze haar activiteiten verder uitbreiden.
Laaggeletterdheid	De aanpak van laaggeletterdheid is een van de voornemens in het coalitieakkoord. In Nederland hebben ongeveer 2,5 mln. mensen moeite met lezen, schrijven en/of rekenen. Voor hen is het ook lastig om, om te gaan met een computer of smartphone. In de regio Gorinchem is 1 op de 5 mensen laaggeletterd. Het is lastiger om mee te doen in de samenleving. In de gemeente is er veel aanbod voor de aanpak van laaggeletterdheid (via gemeenten en taalpartners). In 2019 is er met alle (taal)partners een Taalpact gesloten. Dit is weer vertaald in een regionaal plan aanpak laaggeletterdheid. Het doel van het Taalpact is dat iedere inwoner de basisvaardigheden (lezen, schrijven, rekenen en/of digi) heeft om mee te kunnen doen. Zo gaan we extra inzetten op het bereik van de doelgroep en het werven van ambassadeurs. Verder zorgen we samen met St. Lezen en Schrijven voor goed kwalitatief aanbod en monitoring.

Reguliere taken

Onderwerp	Toelichting
Leerplicht	We zien toe op het voorkomen van voortijdig schoolverlaten. Bureau Leerplicht en Voortijdig Schoolverlaten (BLVS) is belast met de uitvoering. Daarnaast informeert het bureau scholen via nieuwsbrieven actief over actuele onderwerpen als leerplicht en corona.
Onderwijs-huisvesting	We zorgen voor adequate onderwijshuisvesting. In 2023 gaan we verder met de reeds ingezette/voorbereide renovaties en nieuwbouw. De renovatie van de onderwijslocatie Dr. Hiemstralaan 24-24a wordt in 2023 uitgevoerd. Het project, voor realisatie van de unilocatie voor De Regenboog Retranchement en Beatrix de Burcht, wordt gestart. In de tweede helft van 2023 wordt de start van de bouw van de vervangende nieuwbouw voor het Gilde Vakcollege Techniek verwacht. Verder actualiseren we het Integraal Huisvestingsplan (IHP), waarbij meer inclusief onderwijs, duurzaamheid en binnenklimaat belangrijke uitgangspunten zijn. Bij deze actualisatie zijn reeds een QuickScan en duurzaamheidsscan uitgevoerd. Dit resulteert in een urgente aanpak van de twee meest slecht scorende schoolgebouwen. In 2023 wordt de renovatie van het schoolgebouw Herman de Ruyterstraat 30 (JP Waale) en inhuizing Yulius in Omnia opgestart.

Onderwerp	Toelichting
	Vanuit het IHP worden de voorbereidingen gestart om te komen tot een uitvoeringsprogramma onderwijshuisvesting. Antwoord wordt gegeven op keuzes van renovatie, nieuwbouw elders of op dezelfde plek, uitbreiding, multifunctionele inzet voor de wijk en duurzaamheid. Het gaat om de schoolgebouwen: Uilenhof (inclusief gymfaciliteiten op de RBIC/campusontwikkeling), Fortes Lyceum, Samen Onderweg (Goudoeverstraat), Anne Frank en JP Waale. Naast het opstellen en uitvoeren van het IHP, zoals beschreven in de aandachtspunten, zijn er de jaarlijkse aanvragen in het kader van het Onderwijshuisvestingsprogramma.
Leerlingenvervoer	Voor het schooljaar 2022/2023 zal de herziene verordening Leerlingenvervoer van toepassing zijn. In 2023 eindigt het contract met de vervoerders en zal bepaald moeten worden of het contract al of niet verlengd moet worden.
Onderwijs aan anderstaligen	Door de komst van het asielzoekerscentrum en de situatie in Oekraïne is de druk op onze Internationale schakeklas (ISK) groot. Naast ISK voortgezet onderwijs is er ook een samenwerkingsverband ISK primair onderwijs opgezet. Als deze druk op de ISK blijft, moet vanuit de tijdelijke opgezette onderwijshuisvesting naar een permanente onderwijshuisvestingsoplossing gezocht worden. Mogelijke subsidies vanuit de landelijke overheid met betrekking tot onderwijshuisvesting voor asielzoekers worden onderzocht als definitieve afspraken met het COA zijn gemaakt.
Onderwijsachter-standenbeleid	Het Onderwijs Achterstanden Beleid is uitgebreid naar Gelijke Kansen Beleid. Dit beleid wordt geëvalueerd met alle betrokkenen in de stad en bijgesteld. Het bereik onder de VVE geïndiceerde kinderen (2,5-4 jaar) is gestegen van 115 naar 160 kinderen. Samen met een aantal maatschappelijke partners (Kinderopvang, jongerenwerk, zieke docenten, i_lab, museum, Gorcum beweegt e.a.) is de gemeente met de Stichting OVO (primair en voortgezet Onderwijs) zgn. koploper Rijke Schooldag. Om ervoor te zorgen dat alle leerlingen zich ten volle kunnen ontplooien wordt met deze Rijke Schooldag een impuls gegeven aan de brede talentontwikkeling, met aanvullende activiteiten op het gebied van sport, cultuur, cognitieve begeleiding en sociaal-emotionele ontwikkeling. Er zijn leergemeenschappen opgericht met professionals om de verbinding tussen straat-, thuis- en schoolomgeving te bevorderen. De gemeente kan de samenwerking tussen de verschillende partners nog meer versterken, waardoor niet alleen taal, maar diverse andere burgerschapsdoelen behaald kunnen worden, waardoor jongeren nog meer in staat gesteld worden om hun talenten te bereiken, ongeacht afkomst of thuissituatie.
Laaggeletterdheid	In februari 2019 is met alle (taalpartners) een Taalpact afgesloten. Vanuit het Taalpact wordt gewerkt aan een integrale aanpak van laaggeletterdheid in de arbeidsmarktregio Gorinchem. Het Taalpact is daarmee de basis van het regionaal plan aanpak laaggeletterdheid. De gemeente biedt taallessen en subsidiemogelijkheden voor het geven van taallessen aan. Inwoners kunnen naar het Taalpunt in de bibliotheek. Het Taalpunt heeft uitleg over het aanbod van taalcursussen en geeft advies over welke cursus het beste bij iemand past. Daarnaast zijn we met AVRES en werkgevers in gesprek over taal op de werkvloer. Alle activiteiten gericht op taal worden gecontroleerd op de kwaliteit en worden gemonitord.
Brede scholen	Binnen de brede scholen wordt gestreefd naar de doorontwikkeling van een gezamenlijke pedagogische visie en de school nog meer als voorziening voor de wijk in te zetten.
i_lab	Het i_lab is voortvarend van start gegaan met programma's voor onderwijs en bedrijfsleven (voor basisschoolleerlingen, voortgezet onderwijs, mbo/hbo/wo- studenten én werkenden). Dit wordt in 2023 gecontinueerd en uitgebreid. Voor de verdere ontwikkeling van het i_lab start in 2023 de renovatie van de Hoefslag 6, zoals is afgesproken in de Regio Deal en in de gezamenlijke businesscase met onderwijs en bedrijfsleven.

2.5.3 Wat gaat dit kosten?

Exploitatie (bedragen x € 1.000 / - = nadeel)	Realisatie 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
TV41 Openbaar basisonderwijs	232	202	270	270	270	270
TV42 Onderwijshuisvesting	3.020	4.402	6.058	3.663	3.902	3.853
TV43 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	7.174	5.305	6.023	5.675	5.524	5.521
Lasten Onderwijs	**10.425**	**9.909**	**12.352**	**9.608**	**9.695**	**9.645**
TV42 Onderwijshuisvesting	247	333	266	280	280	280
TV43 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	3.285	2.236	2.707	2.338	2.338	2.338
Baten Onderwijs	**3.532**	**2.569**	**2.973**	**2.619**	**2.619**	**2.619**
Totaal saldo van baten en lasten	-6.893	-7.340	-9.378	-6.989	-7.077	-7.026
Mutaties reserves	-1.530	1.550	840	-2.952	377	335
Resultaat	**-8.423**	**-5.790**	**-8.538**	**-9.942**	**-6.700**	**-6.691**

Het verschil op taakveld 42 wordt verklaard door een toename van de kapitaallasten van € 200.000 als gevolg van het later uitvoeren van voorgenomen onderwijshuisvestingsinvesteringen en nieuwe huisvestingsinvesteringen. In de begroting 2022 is een budget van € 200.000 opgenomen voor de implementatie van inclusief onderwijs voor de nieuwbouwlocatie Beatrix/De Burcht en de Regenboogschool. In de begroting 2023 nemen we nogmaals een budget voor inclusief onderwijs algemeen op van € 100.000. Voor de analyse van het verschil tussen 2022 en 2023 betekent dit per saldo een lagere last van € 100.000. Ten opzichte van de begroting 2022 stijgen de lasten met € 95.000 door de kosten voor de eerste inrichting van het Fortes Lyceum.

Ten opzichte van de primitieve begroting 2022 hebben we voor de huur van noodlokalen voor Yulius Lingewaal op de locatie Merwedekanaal 8 in 2023 een budget van € 32.000 opgenomen (en voor 2024 van € 26.000). In de primitieve begroting 2022 is een exploitatiebudget voor het i_lab opgenomen van € 1,55 mln. (deze raming is bij de tussenrapportage 2022 geactualiseerd). Voor 2023 verwachten we € 840.000 aan exploitatiekosten i_lab. Dit betekent voor de analyse tussen 2022 en 2023 een verschil van € 710.000. Voor de stijgende bouwkosten en overige exploitatiekosten voor de nieuwbouw van het Gilde Vakcollege Techniek is in de meerjarenbegroting 2023-2026 een budget van € 2 mln. opgenomen, waarvan € 1,65 mln. in 2023.

Voor de onderzoeken in het kader van de renovatie/nieuwbouw van de schoolgebouwen Samen Onderweg, Anne Frank en J.P. Waaleschool is voor 2023 een budget van € 425.000 geraamd. Hierbij wordt o.a. gekeken naar de multifunctionaliteit van het schoolgebouw voor de wijk, verduurzaming, binnenklimaat en inclusief onderwijs ten behoeve van het nog op te stellen integrale huisvestingsplan Primair onderwijs (IHP PO).

Het verschil op taakveld 43 wordt o.a. verklaard door een eenmalig subsidiebudget van € 60.000 aan de Stichting voor hoger beroepsonderwijs (SHOG) in 2022 voor de ontwikkelfase en eerste uitvoeringsfase van een nieuwe hbo-opleiding. Verder nemen de energielasten en de onderhoudslasten (inclusief bijstelling storting in de onderhoudsvoorziening) voor de multifunctionele schoolgebouwen, de brede school Dalemplein en gymzalen ten opzichte van 2022 respectievelijk met € 86.000, € 33.000 en € 33.000 toe.

De actualisatie van de huurlasten en -baten voor het gebruik van de gemeentelijke gymzalen, inclusief de juiste verwerking voor de gymzaal Elzenhof, leidt ten opzichte van de begroting 2022 tot budgettair neutrale wijziging van € 84.000 op taakveld 41 en taakveld 43.

Vanuit het Nationaal Programma Onderwijs is voor 2 jaar middelen ontvangen om achterstanden in het onderwijs, opgelopen door corona, op te lossen. Dit zorgt in 2023 voor een (budgettair neutraal) verschil van € 369.000 op taakveld 43 ten opzichte van 2022.

Voor laaggeletterdheid educatie en beroepsonderwijs ontvangen we via de algemene uitkering van het rijk voor 3 jaar jaarlijks een bedrag van € 141.000. Dit zorgt ten opzichte van de primitieve begroting 2022 voor hogere lasten op taakveld 43 in 2023.

In onderstaande tabel staan de investeringen die binnen dit programma vallen en met deze begroting 2023, vastgesteld worden:

Investeringen (bedrag x € 1.000)	2023	2024	2025	2026
IHP VO huisvesting JP Waaleschool	1.000			
Vervangende nieuwbouw 't Gilde CVO-AV	1.080	1.000		
IHP VO, Yulius Lingewaal College	400	350		
Yulius renovatie Dr Hiemstralaan 24-24a	1.700			
Herhuisvesting locatie De Burcht		2.000		
Gymzaal t Gilde		810	810	
IHP versneld uitvoeringsprogramma	864	575		
Totaal investeringen	**5.044**	**4.735**	**810**	**-**

Om de locatie aan de H. de Ruijterstraat 30 voor de huisvesting van de J.P. Waaleschool aan de eisen van veilig, duurzaam en modern onderwijs te blijven laten voldoen is een investeringsbudget van € 1 mln. benodigd.

Aanvullend op eerder beschikbaar gestelde middelen worden voor de vervangende nieuwbouw van het Gilde vanwege o.a. forse prijsstijgingen in de bouwmaterialen investeringsbudgetten van € 1,08 mln. en € 1 mln. opgenomen.

Voor het inhuizen van het Yulius Lingewaal College bij het Omnia College aan de W. de Vries Robbéweg zijn bouwkundige aanpassingen noodzakelijk. Hiervoor is een investeringsbudget van € 750.000 benodigd.

Voor de renovatie van het schoolgebouw aan de Dokter Hiemstralaan 24/24a is € 1,7 mln. extra benodigd.

Voor de nieuwbouw voor Beatrix De Burcht en De Regenboog op de locatie Retranchement geldt dat de bouwkosten sterk zijn toegenomen. Daarnaast wordt rekening gehouden met de uitgangspunten voor duurzaamheid, binnenklimaat en inclusief onderwijs. Hiervoor is extra investeringsruimte van € 2 mln. nodig.

Voor de gymzaal van het Gilde zijn de al beschikbaar gestelde investeringsbudgetten voor 2024 en 2025 geïndexeerd van € 750.000 naar € 810.000. Voor de maatregelen uit het IHP versneld uitvoeringsprogramma voor 2023 en 2024 zijn investeringsbudgetten van respectievelijk € 864.000 en € 575.000 opgenomen.

In onderstaande tabel staan de subsidies vermeld, die binnen het programma worden verstrekt:

Subsidies (bedragen x € 1.000) (*=subsidieplafond)	Bedrag
Project Game on	11
Beroepseducatie	160
Kinderopvang	401

2.5.4 Met welke verbonden partijen doen we dit samen?

- GR Dienst Gezondheid & Jeugd
- GR AVRES
- Coöperatie i_lab

2.6 Programma 6 Sport, cultuur en recreatie

Taakvelden

Sportbeleid en activering

Sportaccommodaties

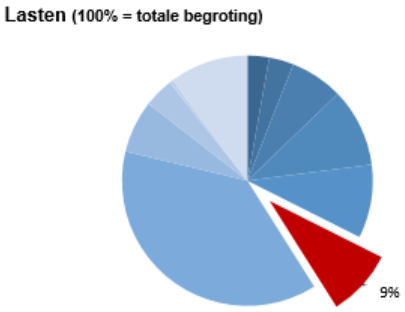
Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie

Musea

Cultureel erfgoed

Media

Openbaar groen en (openlucht) recreatie

2.6.1 Wat willen we bereiken?

Doel

Gorinchem is een aantrekkelijke stad waarin veel te doen en te beleven is op het gebied van sport, cultuur en recreatie.

Het coalitieakkoord

Cultuur geeft kleur aan onze stad en verbindt de samenleving. We streven naar cultuur van en door de stad, haar wijken en inwoners zelf. Cultuur is van iedereen. En de gemeente stimuleert dat. Met cultuureducatie, het mogelijk maken van deelname aan culturele activiteiten en het goed bewaren en ontsluiten van onze rijke (culturele) geschiedenis. Door gericht beleid en subsidies moet cultuur toegankelijk zijn voor iedereen. We zoeken daarbij steeds meer de samenwerking met inwoners en initiatief nemers, zodat we de kracht en creativiteit van onze stad helemaal benutten. Bij een aantrekkelijke gemeente met een goed vestigingsklimaat horen een bibliotheek, een museum en een groot podium. De toeristische aantrekkingskracht van onze 'Allermooiste vestingstad' willen wij de komende jaren nog meer benutten. In samenwerking met onze omgeving. Voor toeristen en bedrijven, maar zeker ook voor onze inwoners. Gorinchem is een aantrekkelijke stad waarin veel te doen en te beleven is op het gebied van sport. Samen met de stad en haar partners wordt sport en bewegen ingezet als middel om een bijdrage te leveren aan een gezonde leefstijl en een gezonde leefomgeving. Hierbij gaan we uit van wat iemand kan en waarbij iedereen kan meedoen.

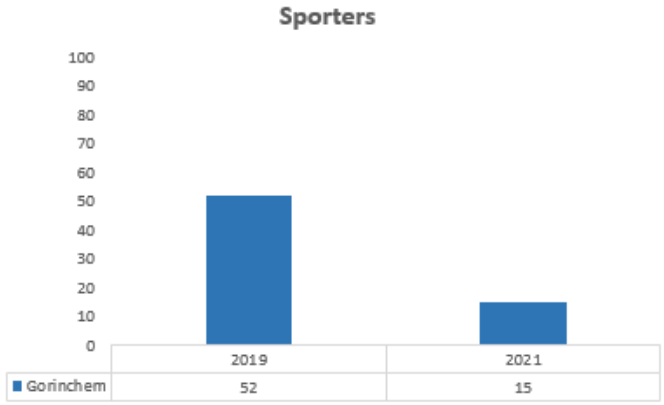
Vastgesteld beleid

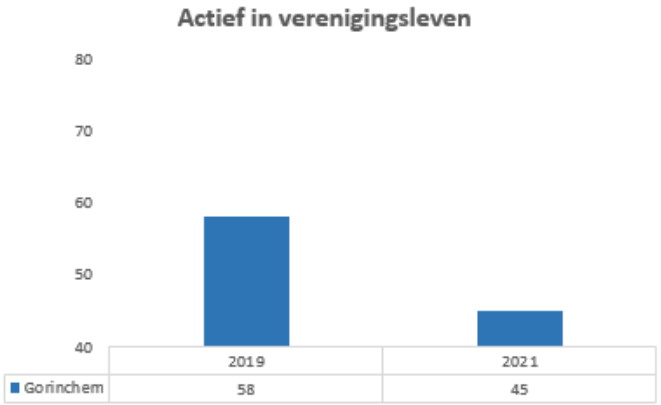
Beleidskader	Vastgesteld door de raad in
Archeologiebeleid	2010
Beleidsregel aanleg buitensportvelden	2016
Vestingplan	2017
Speelruimteplan 2018-2027 'Een leven lang plezier'	2017
Emancipatie- en diversiteitsbeleid (2018-2023)	2018
Cultuurvisie ambities cultuur (2019-2023)	2019
Tarievennota Sportaccommodaties Gorinchem	2019
Buitengewoon Groen 2021-2025	2020
Beleidsvisie 'De Kracht van Sport' (2022-2025)	2021
Kadernota accommodatiebeleid (KMAG)	2022

Maatschappelijke effecten en indicatoren

Hoe meten we dat?

Indicator	B/F	Eenheid	Soort
Sporters *In georganiseerd en niet georganiseerd verband*	F	% vanuit Gorcumse burgerpeiling	PI
Actieve deelname verenigingsleven afgelopen 12 maanden	F	% vanuit Gorcumse burgerpeiling	PI

*De score in 2021 ten opzichte van 2019 is significant lager doordat de burgerpeiling in april en mei 2021 is uitgevoerd. Gorinchem had nog altijd te maken met de beperkingen door het coronavirus. Het percentage sport in ongeorganiseerd verband (= op eigen gelegenheid) bedraagt 62% en het percentage Sporten zowel in georganiseerd als ongeorganiseerd verband bedraagt 23%.

2.6.2 Wat gaan we daarvoor doen?

Concrete voornemens

Onderwerp	Concrete voornemens
De Nieuwe Doelen	We willen een groot podium voor sociaal-culturele voorstellingen behouden voor Gorinchem. Nog dit jaar starten we een aanbesteding die naast Haarstraat 64 ook ruimte biedt voor andere locaties. Zo heeft de stad begin 2024 helderheid over de houdbaarheid van een groot podium voor Gorinchem. Het bestaande financieel kader blijft leidend, waarbij we kijken naar zogenoemde ‘meekoppelkansen’.
Huisvesting bibliotheek	Met Bibliotheek AanZet streven we naar voor de toekomst passende huisvesting, bij voorkeur in de binnenstad. Met ruimte voor uitleen van boeken en voor aanvullende functies en gebruikers. En met activiteiten in de wijken van Gorinchem.
Voortzetten cultuurbeleid en actualisatie (incl. Cultuurfonds	We zetten het ingezette cultuurbeleid voort. Bij de ontwikkeling van nieuw beleid vanaf 2024 streven we naar een meer uitnodigende en transparante financieringsvorm van cultuur via een cultuurfonds. Hierdoor kunnen de kansen van fondsenwerving meer worden benut.
Herinrichting Gorcums Museum	In 2023 zal de herinrichting worden gerealiseerd. De uitwerking van de plannen start bij het auditorium, daarna volgen de overige zalen van de historische afdeling.
Toerisme	De toeristische aantrekkingskracht van onze ‘Allermooiste vestingstad’ willen wij de komende jaren nog meer benutten. In samenwerking met onze omgeving. Voor toeristen en bedrijven, maar zeker ook voor onze inwoners.
Citymarketing	We gaan verder met de ingezette doorontwikkeling van Stichting Gorinchem Citymarketing en bekijken wat nodig is om Gorinchem nog beter op de kaart te zetten. Ook samen met omliggende gemeenten. Uitgangspunt daarbij is een levendige en leefbare stad, waar bezoekers en inwoners zich welkom voelen.

Reguliere taken

Onderwerp	Toelichting
Een leven lang bewegen	'Een leven lang actief'; dat is de missie van het sportbeleid 'De Kracht van Sport 2022-2025'. In dit beleid zijn vijf pijlers leidend: 1. Bewegend leren, waarin aandacht is voor de motorische ontwikkeling van kinderen, met name in de basisschoolleeftijd. Daarnaast werken we aan een gevarieerd sport- en beweegaanbod met partners uit de stad. 2. Meedoen door Beweging, waarin wordt ingezet op een gezonde leefstijl voor alle inwoners. Met name door de campagne 'Gorinchem Gezond', waarin inwoners handvatten krijgen om een gezonde leefstijl aan te nemen. In deze pijler staan ook SeniorenFit en de Beweegcoach Zorg centraal. Zo maken we gezond leven mogelijk voor iedereen. 3. Sportieve ruimte, bij iedere nieuw te realiseren wijk zorgen we voor speelplekjes die voor iedereen toegankelijk is. Daarnaast plaatsen we, waar mogelijk, calesthenics-toestellen voor individuele sporters en realiseren we beweegrondjes tussen alle speel- en ontmoetingsplekken in de wijken. 4. Sterke spelbepalers, we zetten hierbij in op een gezond vrijwilligersbestand bij sport- en beweegaanbieders en 'vitale medewerkers'. Onder andere door een vrijwilligerscampagne, het aanbieden van opleidingsbudget en het bieden van een platform tijdens (sport)evenementen. Daarnaast ondersteunen we verenigingen met persoonlijke en gezamenlijke verenigingsadviesgesprekken. 5. Gorcum Sportvesting: hieronder valt alles om Gorinchem een bruisende en aantrekkelijke (sport)stad te maken. Denk aan de Merwede Triathlon, het Gorinchems Sportspektakel (voorheen Sportgala), de Gorcum Sportmaand.

Onderwerp	Toelichting
Leefstijl	Samen met partners zetten we in op een gezonde, inclusieve en positieve leefstijl en leefomgeving. Een gezonde leefstijl heeft een belangrijke plek gekregen in het nieuwe sportbeleid, dat vanaf begin 2022 is ingegaan. We stimuleren elke doelgroep om bewust te worden over het onderwerp gezondheid en dan in de breedste zin van het woord. Een voorbeeld hiervan is het project Gorinchem Gezond. Dit project maakt zich sterk voor een gezond leven voor alle inwoners van Gorinchem. Gorcumse maatschappelijke partners, ondernemers, professionals en de gemeente vormen het netwerk.
Sportverenigingen	Het is ons streven dat iedereen meer beweegt en samenwerkt. Daarom willen we een breed georganiseerd sportaanbod voor de stad behouden. Om dat te bereiken moeten onze sportverenigingen in alle opzichten gezond en sterk zijn en daarvoor is onderlinge samenwerking essentieel. We begeleiden de binnen- en buitensportverenigingen aan de hand van gezamenlijk opgestelde thema's. Ook worden verenigingen behoeftegericht ondersteund door de Buurtsportcoaches van Gorinchem Beweegt, dit i.c.m. de jeugdsportsubsidie. Door de brede binnen- en buitensportvereniging overleggen, worden gezamenlijke ambities en uitdagingen opgepakt. Deze overleggen worden geïnitieerd door ons als gemeente.
Sportaccommodaties	We streven naar optimaal en efficiënt gebruik van binnen- en buitensportaccommodaties. Door een nieuwe overeenkomst en een samenwerkingscontract met de Stichting Gorinchemse Sportaccommodaties (SGS) wordt de samenwerking tussen de gemeente, verenigingen en SGS geoptimaliseerd. Het maatschappelijke doel vanuit de Gemeente Gorinchem is dat de sportaccommodaties toegankelijk, veilig, laagdrempelig en vernieuwend moeten zijn voor alle scholen, (sport)verenigingen en alle inwoners in Gorinchem en omstreken. Vanuit het accommodatiebeleid stimuleren we breder gebruik van sportaccommodaties; voorbeelden hiervan zijn de Sport BSO, inzet van een fysiotherapeut of een sportpsycholoog op locatie. Breder gebruik moet sport en maatschappelijk gericht zijn. Vanzelfsprekend wordt er intensief de samenwerking gezocht tussen het sportbeleid en de ambities van de gemeente Gorinchem. Het thema duurzaamheid bij verenigingen en sportaccommodaties blijft een aandachtspunt. Eind 2022 beschikt elke buitensportvereniging over ledverlichting, waarbij de energiereductie ten voordelen komt voor de verenigingen. Daarnaast kunnen de maatschappelijke sportverenigingen gebruik maken van het revolverend fonds voor de aanschaf van duurzaamheidsvoorzieningen, deze mogelijkheid blijven we onder de aandacht brengen. De accommodaties blijven zich ontwikkelen. Het hoofdveld van GJS wordt in 2023 omgebouwd tot een kunstgrasveld en sportpark Molenvliet beschikt eind 2022 over een multiveld voor de wijk, scholen en het verenigingsleven. Komende jaren willen de verenigingen gezamenlijk aan de slag om plannen te gaan ontwikkelen om de sportaccommodaties te optimaliseren of te innoveren. Voorbeelden hiervan zijn een beachveld waar voetbal, handbal, korfbal en volleybal kan worden gespeeld en de levensduur verlengende renovatie van de Johan van Egmond gymzaal.
Gorcums Museum	Het Gorcums Museum besteedt aandacht aan het lokale en regionale erfgoed, aan het presenteren van hedendaagse kunst en aan het verzorgen van een kunstuitleen. De vaste historische opstelling, die momenteel wordt vernieuwd, vormt de basis. Aan de hand van thema's wordt daarnaast een wisselend expositie- en activiteitenprogramma georganiseerd, dat erfgoed, kunst en cultuur op inspirerende en educatieve wijze onder de aandacht van diverse doelgroepen brengt.

Onderwerp	Toelichting
Gorinchem Inspireert	Met Gorinchem Inspireert zetten we cultuur in om bij te dragen aan het geluk, de gezondheid en het welzijn van alle inwoners van Gorinchem. We stimuleren en faciliteren de ontwikkeling van culturele projecten. Dit doen we door culturele en maatschappelijke partijen en bedrijven aan elkaar te verbinden, praktische zaken mogelijk te maken, een rol te spelen in de overkoepelende communicatie naar de stad, ontmoetingen te faciliteren en eventuele knelpunten weg te nemen.
Cultuureducatie	We voeren met cultuurcoaches en in samenwerking met scholen en culturele partners het cultuureducatie programma uit.
Amateurkunst-verenigingen	Met het verlenen van subsidie aan amateurkunstverenigingen bevorderen we een ruim, gevarieerd en laagdrempelig aanbod van amateurkunst, actieve cultuurparticipatie van inwoners met een focus op jongeren en stimuleren we cultuureducatie.
Evenementen en culturele voorstellingen	Door middel van subsidie stimuleren we een divers aanbod van grote en kleinere (sociaal) culturele voorstellingen en evenementen.
Archeologie	We voeren het archeologiebeleid uit.

2.6.3 Wat gaat dit kosten?

Exploitatie (bedragen x € 1.000 / - = nadeel)	Realisatie 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
TV51 Sportbeleid en activering	1.215	1.156	1.188	1.172	1.171	1.169
TV52 Sportaccommodaties	3.369	3.640	3.623	3.520	3.511	3.504
TV53 Cultuurpres. productie en participatie	1.479	1.647	1.904	2.148	2.129	2.111
TV54 Musea	1.392	1.488	1.700	1.524	1.539	1.541
TV55 Cultureel erfgoed	783	905	619	620	621	619
TV56 Media	662	672	705	705	705	705
TV57 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	3.144	3.445	3.656	3.737	3.742	3.668
Lasten Sport, cultuur en recreatie	**12.046**	**12.954**	**13.395**	**13.425**	**13.418**	**13.316**
TV51 Sportbeleid en activering	215	113	130	130	30	30
TV52 Sportaccommodaties	1.174	1.491	1.547	1.547	1.547	1.547
TV53 Cultuurpres. productie en participatie	96	79	114	114	99	85
TV54 Musea	123	126	132	132	132	132
TV55 Cultureel erfgoed	163	142	142	142	142	142
TV56 Media	102	107	111	111	111	111
TV57 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	68	212	112	112	112	112
Baten Sport, cultuur en recreatie	**1.941**	**2.269**	**2.288**	**2.288**	**2.173**	**2.159**
Totaal saldo van baten en lasten	-10.105	-10.685	-11.107	-11.137	-11.244	-11.157
Mutaties reserves	-177	74	96	80	75	65
Resultaat	**-10.281**	**-10.611**	**-11.011**	**-11.057**	**-11.169**	**-11.092**

Voor alle gesubsidieerde culturele instellingen die door de toegenomen huurlasten als gevolg van het verschil tussen de reguliere prijsindexering van de subsidiebedragen en de gehanteerde huurprijsindexering voor gemeentelijke panden in de financiële problemen komen, hebben we in 2023 een totaalbudget van € 55.000 opgenomen. De

betreffende instellingen kunnen hier bij hun subsidieaanvraag goed geargumenteerd een beroep op doen. Ditzelfde geldt ook de sociaal maatschappelijke instellingen (zie toelichting op programma Sociaal domein, taakveld 61).

Verder hebben we in afwachting van de definitieve plannen voor het theater voor de komende jaren exploitatiebudgetten ter hoogte van € 46.000 opgenomen voor de instandhouding en exploitatie van het pand Haarstraat 64.

Door een hogere doorbelasting van interne uren, o.a. door formatie-uitbreiding voor de uitvoering van het kader ‘Ambities Cultuur 2019 - 2023, wordt ten opzichte van 2022 € 156.000 meer geraamd.

Het verschil op taakveld 54 wordt o.a. verklaard door de verwachte toename van de energiekosten voor het pand Grote Markt 17 met € 81.000. Daarnaast worden in 2023 meer interne uren doorbelast ten opzichte van 2022, per saldo € 89.000. De kapitaallasten nemen als gevolg van de verbouwing/aanpassing van het museum met € 21.000 toe ten opzichte van de begroting 2022.

Het verschil op taakveld 55 wordt o.a. verklaard door het aflopen van de afspraken dat de gemeente Gorinchem een exploitatiebijdrage en een subsidie verstrekt aan de Stichting Instandhouding Molens Alblasserwaard en Vijfheerenlanden. Dit betekent ten opzichte van de begroting 2022 een vrijval van € 320.000. Verder was als gevolg van een door de raad aangenomen motie in 2022 een eenmalig budget opgenomen van € 20.000 voor een inhaalslag op het gebied van onderhoud van kunstwerken in de openbare ruimte. Als gevolg van de actualisatie van het meerjarenonderhoudsplan Grote Markt 17 worden de lasten, inclusief de storting in de onderhoudsvoorziening, ten opzichte van 2022 met € 51.000 verlaagd.

Het verschil op taakveld 57 wordt o.a. verklaard door een hoger budget van € 53.000 voor vervanging en aanschaf van klein gereedschap en onderdelen op basis van het vervangingsplan Tractie. Daarnaast worden de budgetten voor het Winterfestijn in 2023 budgettair neutraal verlaagd met € 100.000, omdat dit door een externe partij wordt georganiseerd. Door de actualisatie van het meerjarenonderhoudsplan voor kades en parken nemen de lasten ten opzichte van 2022 met € 37.000 toe. Vanaf 2023 ramen we een structureel onderhoudsbudget voor het project Gorcumse Martelaren van € 15.000. Tenslotte worden er voor € 200.000 meer interne uren doorbelast ten opzichte van de begroting 2022. Dit komt mede door de aanstelling van een beheerder Groen en Water á € 80.000 voor de periode 2023-2025, die zich vooral bezig zal houden met de lokale adaptiestrategie.

In onderstaande tabel staan de investeringen die binnen dit programma vallen en met deze begroting 2023, vastgesteld worden:

Investeringen (bedrag x € 1.000)	2023	2024	2025	2026
Speelruimteplan	220	222	222	206
Aanleg sportveld GJS	335			
Openbare ruimte Gorinchemse martelaren	220			
Vervangen voertuigen en materieel	208	114	282	135
Vervanging kade Paardenwater 21	355			
Vervangen volkstuinbrug	47			
Totaal investeringen	**1.385**	**336**	**504**	**341**

In onderstaande tabel staan de subsidies vermeld, die binnen dit programma verstrekt worden:

Subsidies (bedrag x € 1.000) (Met *=subsidieplafond)	Bedrag
Jeugdsportsubsdie *	63
55+ en gehandicapten*	15
Sportgala Gorinchem	9
Stichting Gorinchemse Sportaccommodaties	1757
ondersteuning emancipatie	6
Cultuurparticipatie*	57
Culturele evenementen	120
Cultuureducatie*	54
Spreekkamer Gorinchem	55
Talentontwikkeling jongeren	65
IFFG	52
Amateurkunst*	68
Podiumkunsten Gorinchem*	91
Poppodium diverse activiteiten	26
Bibliotheek AanZet	630

2.6.4 Met welke verbonden partijen doen we dit samen?

• GR Regio AV

2.7 Programma 7 Sociaal domein

Taakvelden

Samenkracht en burgerparticipatie

Wijkteams

Inkomensregelingen

Begeleide participatie

Arbeidsparticipatie

Maatwerkvoorzieningen (WMO)

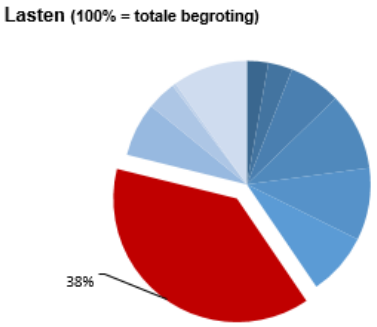
Maatwerkdienstverlening 18+

Maatwerkdienstverlening 18-

Geëscaleerde zorg 18+

Geëscaleerde zorg 18-

Volksgezondheid

2.7.1 Wat willen we bereiken?

Doel

Gorinchem is een stad waar iedereen meedoet, zich kan ontplooien en verantwoordelijkheid neemt voor zichzelf, elkaar en de leefomgeving.

Het coalitieakkoord
Het domein samenleving is breed. In dit akkoord verstaan we onder samenleving het sociaal domein inclusief sport, leefbaarheid en gezondheid. Ook is er een verbinding met onderwijs. In onze stad zien we landelijke ontwikkelingen als vergrijzing, individualisering en kansenongelijkheid terug. Wij willen dat iedereen in Gorinchem zichzelf kan zijn en er toe doet. Dat inwoners niet op afstand van de maatschappij komen te staan en dat kinderen niet in armoede opgroeien. De gemeente kan hieraan bijdragen door de samenleving te versterken. Mensen die minder makkelijk kunnen meekomen te beschermen en te werken aan toegankelijkheid. Dit vraagt om verbinding. Verbinding van gemeente met inwoners. Verbinding tussen inwoners onderling, binnen en tussen wijken, binnen en tussen verschillende leeftijdsgroepen. Maar het vraagt ook om verbinding van het sociaal domein met andere beleidsvelden zoals sport, cultuur en stedelijke ontwikkeling. Dit vraagt om een balans in wat je als gemeente doet en wat je van mensen vraagt. Zorgvuldig omgaan met middelen is daarin ook nodig. Uitgangspunt is en blijft daarbij steeds het behoud van de menselijke maat en de eigenwaarde van mensen.

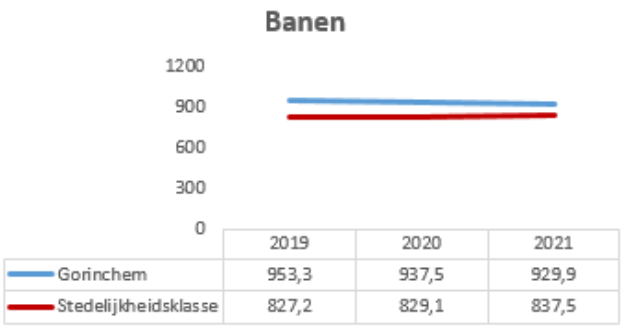
Vastgesteld beleid

Beleidskader	Vastgesteld door de raad in
Uitvoeringsdocument transities sociaal domein	2014
Jeugdhulp	2014
Beleidsvoornemens Participatiewet	2014
Beleidskader Beschermd wonen en opvang (2015-2018)	2014
Lokaal maatwerk Jeugdhulp	2016
Transformatie van Sociaal cultureel werk naar Meedoen	2016
Meerjarenperspectief Jeugdhulp 2018-2022	2018
Integraal sociaal beleid 2019-2024	2019
Ontmoetingsplek van de toekomst	2022

Maatschappelijke effecten en indicatoren

Hoe meten we dat?

Indicator	B/F	Eenheid	Soort
Banen	B	Aantal per 1.000 inwoners (15-64 jaar)	PI
Jongeren met een delict voor de rechter	B	% 12-21- jarigen	PI
Kinderen in uitkeringsgezinnen	B	% kinderen tot 18 jaar	PI
Melding kindermishandeling	B	per 100.000 inwoners	PI
Netto Participatiegraad	B	Het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de (potentiële) beroepsbevolking	PI
Werkloze jongeren	B	% werkloze jongeren 16-22 jaar	PI
Personen met een bijstandsuitkering	B	Aantal per 10.000 inwoners	PI
Personen met een lopend re-integratietraject	B	Aantal reïntegratievoorzieningen per 10.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar	PI
Jongeren met jeugdhulp	B	% jongeren tot 18 jaar	PI
Jongeren met jeugdbescherming	B	% jongeren tot 18 jaar	PI
Jongeren met jeugdreclassering	B	% jongeren (12-23 jaar)	PI
Cliënten met een maatwerkarrangement Wmo	B	Aantal per 10.000 inwoners	PI
Waardering algehele persoonlijke gezondheid	F	Score 1-10	ME

Kinderen in uitkeringsgezinnen

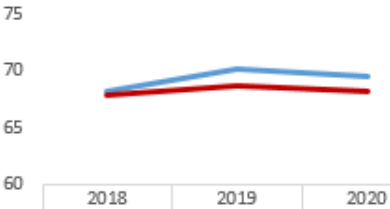
	2018	2019	2020
Gorinchem	7	6	6
Stedelijkheidsklasse	7	6	6

Melding kindermishandeling

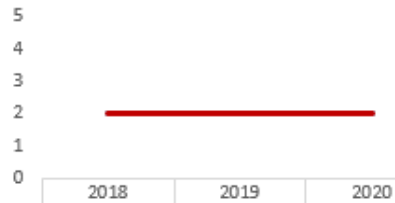
	2020	2021
Gorinchem	621	495
Stedelijkheidsklasse	385	376

Arbeidsparticipatie

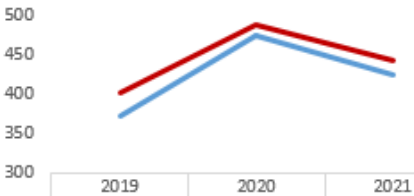
	2018	2019	2020
Gorinchem	68,2	70,1	69,4
Stedelijkheidsklasse	67,8	68,7	68,1

Werkloze jongeren

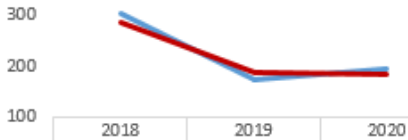
	2018	2019	2020
Gorinchem	2	2	2
Stedelijkheidsklasse	2	2	2

Bijstandsuitkeringen

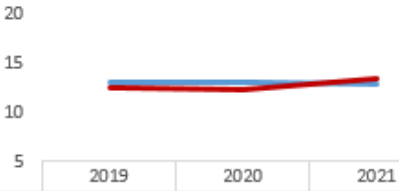
	2019	2020	2021
Gorinchem	371,5	474,3	425,0
Stedelijkheidsklasse	400,6	489,2	443,4

Personen met een lopend re-integratietraject

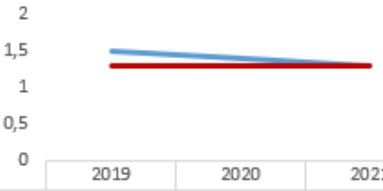
	2018	2019	2020
Gorinchem	303,3	172,8	193,6
Stedelijkheidsklasse	286,6	188,7	183,5

Jongeren met jeugdhulp

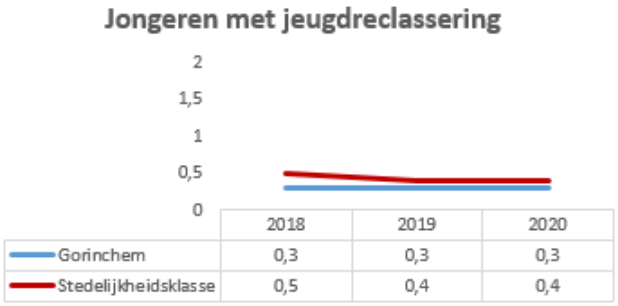
	2019	2020	2021
Gorinchem	13,1	13	12,8
Stedelijkheidsklasse	12,5	12,4	13,4

Jongeren met jeugdbescherming

	2019	2020	2021
Gorinchem	1,5	1,4	1,3
Stedelijkheidsklasse	1,3	1,3	1,3

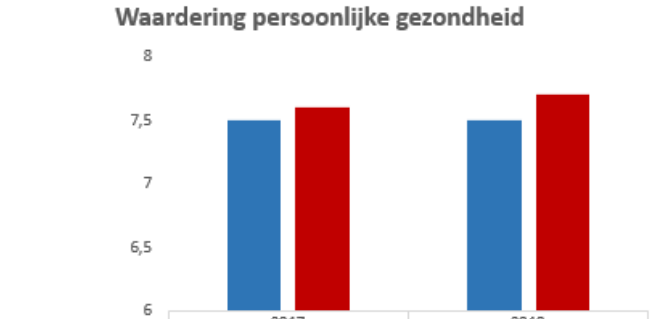
Indicator	Streefwaarde 2022	Hoe willen we dit bereiken
Jongeren met jeugdhulp	12,5 %	De streefwaarde die genoemd staat dient geïnterpreteerd te worden als een waarde waar we streven onder te blijven. Het streven is dat er zo weinig mogelijk jeugdigen gebruik hoeven maken van een vorm van jeugdhulp. De hier aangegeven waarden zijn afkomstig van het CBS. We gaan uit van jeugdhulp tot 18 jaar plus verlengde jeugdhulp tot 23 jaar.

	2018	2019	2020
Gorinchem	0,3	0,3	0,3
Stedelijkheidsklasse	0,5	0,4	0,4

	2019	2020	2021
Gorinchem	710	720	730
Stedelijkheidsklasse	721	742	743

	2017	2019
Gorinchem	7,5	7,5
Stedelijkheidsklasse	7,6	7,7

2.7.2 Wat gaan we daarvoor doen?

Concrete voornemens

Onderwerp	Concrete voornemens
Vestigingsbeleid huisartsen	We ontwikkelen vestigingsbeleid voor huisartsen om een goede spreiding van huisartsenzorg over de stad mogelijk te maken. Voor de inwoners van Gorinchem is een bereikbaar en toegankelijk zorgaanbod van groot belang. Met een eerste verkenning wil de gemeente Gorinchem in beeld brengen of het aanbod aan eerstelijnsvoorzieningen toereikend is en of dit op een evenwichtige wijze over de stad verdeeld is. Los van de verantwoordelijkheden die huisartsen en andere aanbieders van eerstelijnsvoorzieningen zelf hebben, kan de verkenning vervolgens een handvat zijn richting de toekomst: hoe moet het aanbod aan eerstelijnszorgvoorzieningen er uit gaan zien en welke initiatieven uit de samenleving voor vestiging en/of herplaatsing worden wenselijk gevonden/ voorgestaan? De aanzet voor de verkenning vindt nog in 2022 plaats waarna we in het eerste kwartaal 2023 met de gemeenteraad in gesprek gaan.
Energiearmoede	In samenwerking met de afdeling Duurzaamheid wordt gewerkt aan het tegengaan van energiearmoede. Ingezet wordt op het ondersteunen van duurzaamheidsingrepen bij de minima. Dit door het uitdelen van vouchers waarvan men duurzaamheidsproducten kan kopen, de gratis inzet van een energiecoach en concrete hulp bij de aanbreng van kleine duurzaamheidsmaatregelen. Verder kijken we of en wat er nodig is in aanvulling op de landelijke regelingen.
Aanpak schulden	Binnen het Intergraal sociaal beleid (ISB) blijven we inzetten op de aanpak van schulden en armoede. Het aanpakken en oplossen van schulden en armoede heeft positieve effecten op meerdere levensdomeinen. Het hebben van schulden en het leven in armoede kan o.a. leiden tot psychische en fysieke gezondheidsklachten. Terugkerende communicatiecampagnes moeten ervoor zorgen dat mensen met financiële problemen weten waar ze terecht kunnen en zo snel mogelijk hulp vragen.

Onderwerp	Concrete voornemens
	We zetten in op betere aansluiting bij de doelgroepen door ervoor te zorgen dat we doelgroepen beter vinden en communicatie beter afstemmen op de doelgroep. Het aanbieden van hulp aan inwoners met betaalachterstanden. Vanuit afstemming van signalen bij verschillende partners zorgen we ervoor dat we mensen actief benaderd worden voor hulp om de financiën zo snel mogelijk weer op orde te krijgen. De Pilot Budgetbeheer loopt nog en zal worden geëvalueerd. De pilot is bedoeld om (nieuwe) schulden te voorkomen en te zorgen dat bestaande schulden niet oplopen.
Wijkgericht werken en leefbaarheid	Er zijn diverse medewerkers van de gemeente die wijkgericht worden ingezet, zoals o.a. de wijkcoördinatoren, wijkboa's en buurtsportcoaches. We stimuleren bewoners om een bijdrage te leveren aan hun leefomgeving en we stimuleren bewonersparticipatie en bewonersinitiatieven. Daarnaast zoeken we actief verbinding met wijkpartners. We betrekken wijkbewoners actief en werken samen met in- en externe netwerkpartners op het gebied van fysieke en sociale leefbaarheid en veiligheid. We stimuleren wijkpartners en inwoners uit de stad om gebruik te maken om de gemeente uit te dagen. Hiermee kunnen wijken, buurten of inwoners na het indienen van een plan en na goedkeuring van de gemeente, een gemeentelijke taak op een eigen manier invullen. Wijkgericht beheren zal verder worden verkend. Bestaande klankbordgroepen worden ondersteund. Daar waar bewoners behoefte hebben om een klankbordgroep nieuw leven in te blazen zal de gemeente dit faciliteren.
Asielopvang	De gemeente Gorinchem onderzoekt de mogelijkheden voor passende, kleinschalige opvang van statushouders en kansrijke asielzoekers in Gorinchem.
Vroegsignalering	We zetten in op vroegsignalering zodat we onze inwoners snel kunnen helpen, zo licht als mogelijk, zo zwaar als nodig. We trainen partners en vrijwilligers waar nodig. Door middel van bijeenkomsten versterken we het netwerk van hulpverleners en signaleerders in de stad.
Minimaregelingen	We verhogen de inkomensgrens voor de toegang tot minimaregelingen naar 130% van het sociaal minimum. We komen met voorstellen om de armoede tegen te gaan met name daar waar kinderen in het geding zijn.

Reguliere taken

Onderwerp	Toelichting
Wettelijke uitvoering Participatiewet	De gemeente is verantwoordelijk voor alle mensen die kunnen werken, maar daarbij ondersteuning nodig hebben. Waar nodig is er inkomensondersteuning om het salaris aan te vullen. De gemeenschappelijke regeling Avres voert deze wettelijke taken uit voor Gorinchem, Molenlanden en Vijfheerenlanden. Mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt worden begeleid naar passend werk. Ook is Avres werkgever van ca. 500 mensen vanuit de Wet Sociale Werkvoorziening (SW) en de regeling Nieuw Beschut.
Speerpunten: Uitvoering ambitiedocument	Op 24-2-2022 heeft de gemeenteraad het ambitiedocument vastgesteld inclusief het voorkeursscenario 2. Hiermee investeren we in de individuele ontwikkeling van cliënten. Zo kunnen zij meer stappen nemen op de participatieladder en hebben daarmee een grotere kans om betaald werk te vinden. Betaald werk (voor wie dat mogelijk is) is een belangrijke stap naar bestaanszekerheid. In 2023 gaan we verder met het organiseren van de inzet op meer lokaal niveau dicht bij de inwoner. DIt mede in het kader van het Integraal sociaal beleid (ISB).

Onderwerp	Toelichting
Wettelijke uitvoering Wet gemeentelijke schuldhulpverlening	Mensen met problematische schulden kunnen een beroep doen op gemeentelijke schuldhulpverlening. Dit is een wettelijke taak op basis van de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening. Mensen met problematische schulden kunnen bij de gemeenten terecht voor onder meer advies, schuldbemiddeling of een saneringskrediet. De gemeenschappelijke regeling Avres voert deze wettelijke taak uit.
Wettelijke uitvoering Jeugdwet	Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het beschikbaar stellen van alle vormen van jeugdzorg. Gemeenten hebben de plicht om jeugdzorg en ondersteuning te bieden. Doel is dat alle jeugdigen gezond en veilig opgroeien en zich zo goed mogelijk kunnen ontwikkelen en naar vermogen deelnemen aan de samenleving. Als opgroeien of opvoeden niet vanzelf gaat, kunnen jeugdigen en hun ouders bij de gemeente terecht voor hulp en ondersteuning. Dit vanuit het uitgangpunt zo licht als mogelijk en zo zwaar als nodig. We streven daarbij naar passende zorg en ondersteuning. In 2023 voert het sociaal team de hulpverlening in Gorinchem uit en/of geleidt het door naar de regionale zorgaanbieders mocht meer specialistische hulpverlening nodig zijn. De gemeentelijke taken op het gebied van de inkoop en het contractmanagement van specialistische jeugdhulp zijn regionaal georganiseerd (GR DG&J - onderdeel SOJ).
Speerpunten: Jeugdzorg: beweging naar de voorkant	Om de transformatie verder vorm te geven, werken we aan verschillende maatregelen. Zo organiseren we ook in 2023 jeugdhulp dichter bij de inwoner (maatregel Jeugdhulp naar Voren) en zoeken we actief de verbinding met onze lokale partners in de wijken (zoals onderwijs en huisartsen). Ook werken we in 2023 aan het verbeteren van de veiligheidsketen (Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming). Er wordt zowel lokaal als regionaal meer ingezet op data en monitoring om deze ontwikkelingen datagedreven te ondersteunen.
Jeugdzorg: Regionale samenwerking	In Zuid-Holland Zuid kopen we verschillende vormen van jeugdzorg gezamenlijk in. We werken hierin samen met Service Organisatie Jeugd (SOJ) dat onderdeel uitmaakt van de Gemeenschappelijke regeling Dienst Gezondheid & Jeugd (DG&J). Gezamenlijk willen we zo licht mogelijke hulp bieden, dichtbij en tijdig. Zwaardere jeugdhulp willen we waar mogelijk zo min mogelijk inzetten. De zwaarste hulp moet echter wel beschikbaar blijven voor de meest kwetsbaren. Daarnaast proberen we gezamenlijk aan te sturen op het leggen van goede verbindingen tussen regionale zorgpartijen en het aanbod in de gemeenten. In 2023 zullen we deze gemeenschappelijke regeling (net als voorgaande jaren) blijven monitoren. De Hervormingsagenda Jeugd die in het najaar beschikbaar komt, besteed ook nadrukkelijk aandacht aan de regionale samenwerking binnen de jeugdzorg. Naar verwachting zal landelijk ook opnieuw richting worden gegeven aan deze samenwerking. Denk aan kaders voor regionale samenwerking, inkoop, de beperking van administratieve lasten en het belang van data en monitoring.
Hervormingsagenda Jeugd	Om ook in de toekomst goede zorg te kunnen leveren binnen een duurzaam en financieel beheersbaar jeugdhulpstelsel zijn er zowel landelijk als regionaal en lokaal, maatregelen nodig. Het ministerie van VWS, zorgaanbieders, cliënten (vertegenwoordigers), professionals en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) stellen hiervoor samen een agenda op. Deze agenda wordt de Hervormingsagenda Jeugd 2022-2028 genoemd. Oplevering van deze agenda wordt verwacht in november 2022.
Jongerenwerk	The Mall verzorgt het jongerenwerk. Zij richt zich met name op preventie. Met diverse interventies wordt de emotionele weerbaarheid onder jongeren vergroot. Ze geven voorlichting aan ouders en verzorgers. Zijn werkzaam binnen het voortgezet onderwijs en de bovenbouw primair onderwijs. Verzorgen trainingen, coachen jongeren en organiseren activiteiten. De samenwerking met het onderwijs (en andere maatschappelijke partners) in de stad wordt in de komende jaren versterkt.

Onderwerp	Toelichting
Wettelijke uitvoering Wet kinderopvang en kwaliteitseisen peuterspeelzalen	De gemeente is verantwoordelijk voor het toezicht houden op de kinderopvang. De GGD verzorgt de inspecties voor onze gemeente. Jaarlijks verantwoordt de gemeente zich aan de onderwijsinspectie. De gemeente heeft de hoogst haalbare status (status A).
Wettelijke uitvoering Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo 2015)	Met diverse maatwerkvoorzieningen dragen gemeenten bij aan zo lang mogelijk zelfstandig blijven wonen. Dit wordt gedaan via de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo). Denk bijvoorbeeld aan huishoudelijke ondersteuning, individuele begeleiding, dagbesteding, vervoersvoorzieningen (bijv. MolenHopper), scootmobielen, rolstoelen en woonvoorzieningen. Het wettelijk kader bestaat uit landelijke regelgeving en de lokaal vastgestelde verordening, nadere regels en beleidsregels. Het ISB is het beleidsmatig kader, waarbij met name de pijlers 'Meedoen' en 'Passende zorg en ondersteuning' van toepassing zijn. De uitvoeringen voor de reguliere taken is intern georganiseerd binnen team Samenleving. Op het gebied van inkoop en beleidsontwikkeling werken we samen met de regiogemeenten in de AV, met name met Molenlanden. Ook is er afstemming met de Drechtsteden. De Wmo kent daarnaast ook een aantal specialistische (maatwerk)voorzieningen, zoals Beschermd Wonen en Opvang, Openbare Geestelijke Gezondheidzorg, maatschappelijke re-integratie ex-gedetineerden. De organisatie en facilitering van deze opgaven hebben een regionaal karakter en zijn in de uitvoering mede verankerd met lokale basisvoorzieningen. Dit geldt voor beleid, inkoop/financiering en uitvoerende dienstverlening. In 2023 ligt voor Wmo Opvang de nadruk op feitelijk opleveren regionale projecten met capaciteit Opvang voor daklozen en lokale capaciteit in de hele regio voor uitstroom woningen. Dit gebeurt op basis van gemaakte afspraken in de Regionale Agenda Huisvesting Kwetsbare Groepen (HKG). Gorinchem voldoet aan haar bestuurlijk afgesproken opgaven van de Agenda HKG. Het project Opvang Dakloze Gezinnen is opgeleverd. De toegezegde verkenning met buurgemeente Molenlanden naar haalbaarheid van een regionaal project Skaeve Huse loopt en kan bij -regionale instemming- in 2023 mogelijk in projectvoorbereiding genomen worden in één van beide gemeenten. Naar het zich nu laat aanzien zal ingaande 2024 het landelijk herverdeel model Wmo Beschermd Wonen ingevoerd gaan worden. Dit zal een ingroeitraject van 10 jaar zijn. 2023 zal in het teken staan van regionale en lokale voorbereiding op dit proces. Onderdeel van dit proces betreft de reeds in gang gezette transformatie van Beschermd Wonen (BW). Hierin wordt naast transformatie van regionale intramurale 24/7 BW voorzieningen de arrangementenmaatwerk BW, ook ingezet op het Beschermd Thuis (BT) in de Wijk wonen. Dit meerjarig proces krijgt lokaal vorm met ketenpartners in de Proeftuin Maatwonen Gorinchem. Doelstellingen van het ISB vormen mede het kader voor de lokale transformatie Beschermd Thuis in de Wijk wonen.
Speerpunten Inkoop Wmo	Vanaf 2023 werken we met nieuwe inkoopcontracten voor zowel Huishoudelijke Ondersteuning als Begeleiding. Met de gemaakte afspraken voldoen we aan de laatste rechterlijke uitspraken. De afgesproken tarieven zijn in lijn met de AMvB reële marktprijs. Met de nieuwe contracten willen we zorgvuldig omgaan met financiële middelen, maar tegelijkertijd ook maatwerk bieden. Licht als het kan, zwaar als het nodig is. In 2023 monitoren we of deze doelstellingen daadwerkelijk worden behaald. We gaan vanuit de gemaakte inkoopafspraken in gesprek met aanbieders hoe we in samenwerking stappen kunnen zetten op het gebied van preventie, vroegsignalering en meer inzet van algemene voorzieningen.
Eigen bijdrage Wmo	Het kabinet werkt aan wetswijziging waardoor het mogelijk wordt om een hogere eigen bijdrage te vragen voor cliënten met huishoudelijke ondersteuning vanaf 2025. Verwachting is dat deze wijziging de financiële druk op de Wmo kan verlichten.

Onderwerp	Toelichting
Clientervarings-onderzoek	In samenwerking met de gemeente Molenlanden onderzoeken we hoe het cliëntervaringsonderzoek Wmo anders opgezet kan worden. Inzet is om met ingang van 2023 het cliëntervaringsonderzoek op de nieuwe wijze uit te voeren.
Wonen en zorg	Samen met de netwerkpartners uit de stad werken we aan een Strategische- en Uitvoeringsagenda Wonen en Zorg voor Gorinchem. Dit is belangrijk met het oog op de demografische ontwikkelingen (vergrijzing) en de ontwikkelingen in de zorg (extramuralisering, arbeidsmarktproblematiek). Uiterlijk eind eerste kwartaal 2023 dienen deze documenten opgeleverd te zijn, waarna partners gezamenlijk en concreet aan de slag gaan met realisatie van de uitvoeringsagenda. Uitgangspunt is dat er sprake is van gedeeld eigenaarschap onder partners ten aanzien van de problematiek. Voor dit onderdeel is er sprake van samenloop met programma 9.
Mantelzorg	Mantelzorg is van grote betekenis voor de samenleving, voor de mensen die het geven en ontvangen. Verschillende ontwikkelingen maken dat er een steeds groter beroep wordt gedaan op mantelzorgers. Dit vraagt om adequate ondersteuning. In 2023 werken we verder aan de doorontwikkeling van de mantelzorgondersteuning. Dit doen we door respijtzorg verder door te ontwikkelen, door communicatie en ondersteuningsaanbod specifieke doelgroepen van mantelzorgers aan te spreken. We blijven communiceren en met partners in de stad samenwerken ten behoeve van vroegsignalering en ondersteuning van zwaarbelaste mantelzorgers.
Dementievriendelijke gemeenschap	Voor 2023 werken we verder aan de ontwikkeling voor een Odensehuis voor mensen met beginnende dementie en hun mantelzorgers. In regionaal verband werken we gezamenlijk aan meer samenhang in de zorg en ondersteuning van mensen met dementie en hun naasten volgens het Meerjarenplan Dementie Waardenlanden 2022-2025. We werken in 2023 aan verbetering van signaleren en diagnosticeren van dementie bij migrantenouderen en blijven werken aan basiskennis dementie bij buurthuizen, winkeliers en inwoners.
Preventie	We zetten actief in op preventie in de volle breedte van het sociaal domein. Dit houdt in dat we bij alle inhoudelijke thema's kijken hoe we preventie kunnen inzetten. Ook kijken we hoe we zo snel mogelijk problemen die zich voordoen kunnen onderkennen en erger kunnen voorkomen. Zo vieren we in 2023 het Preventie- en Handhavingsplan Alcohol en lokaal preventieakkoord verder uit. Vanuit preventiewerk, stichting Halt en het jongerenwerk vinden er diverse activiteiten plaats ter voorkoming van ongewenst (crimineel) gedrag en verslavingen. Met de Kansrijke Start zetten we samen met partners uit het medisch en sociaal domein in 2023 concrete stappen ter verbetering van de samenwerking rondom de eerste 1000 dagen van een kind. We hebben een signalerende en preventieve functie in de wijken, o.a. via de buurtsportcoaches, Wijkcoördinatoren en de opbouwmedewerker. We investeren in preventie door het versterken van de buurthuisfunctie. In samenwerking met het Jongerenwerk The Mall wordt er actief ingezet op begeleiding van de Gorinchemse jeugd.
Eenzaamheid	Eenzaamheid bestrijden is belangrijk, omdat (langdurige) eenzaamheid leidt tot gezondheidsrisico's, minder meedoen in de samenleving en een gevoel dat welzijn tekortschiet. We bieden hiervoor een regulier aanbod zoals bijvoorbeeld de 1330-gespreksgroepen. Daarnaast leggen we in 2023 de focus in de eenzaamheidsaanpak op het bereiken van de 'eenzame inwoner' die nog niet van het aanbod af weet of de drempel voor activiteiten te hoog vindt. Deze insteek komt terug in de Kom Erbij week die eind september plaatsvindt. Daarnaast is er een specifieke aanpak voor jongeren, waar de focus ligt op het doorbreken van het taboe en het bereiken van de 'eenzame jongeren'.

Onderwerp	Toelichting
Ontmoetingsplek van de Toekomst	In 2022 is met het beleidsstuk Ontmoetingsplek van de toekomst vastgesteld. Een ontmoetingsplek is een plek waar activiteiten voor verschillende doelgroepen uit de wijk en de stad als geheel kunnen plaatsvinden. Met het nieuwe beleid zetten we in op samenwerkingen tussen de ontmoetingsplekken, de signalerende rol van ontmoetingsplekken en de spreiding van de ontmoetingsplekken over de stad.
Samen Gorinchem	Sinds april 2020 is SamenGorinchem hét online platform voor en door de gemeenschap. Het platform biedt ruimte voor vraag en aanbod, informatiedeling en de sociale kaart van Gorinchem. Ook in 2023 werken we onder andere met de inzet van betrokken inwoners aan de groei en optimalisering van het platform.
Monitoren	We willen monitoren of we de gewenste effecten ook bereiken. Daarom zijn de doelen uit het Integraal Sociaal Beleid concreet en meetbaar gemaakt in de Monitor ISB. Zowel lokaal als regionaal zetten we in op monitoring, zoals binnen de Hervormingsagenda jeugd. Naast bepalen welke ingezette projecten/maatregelen/pilots daadwerkelijk effect hebben gehad, is grip krijgen op de financiën belangrijk. Op basis hiervan kan beleid worden vormgegeven, doorontwikkeld of geëvalueerd. Wetende dat monitoring binnen het sociaal domein een lastige is aangezien effecten vaak het resultaat zijn van verschillende acties en invloeden. Ook zijn effecten pas op langere termijn te zien. Desondanks is het goed de effecten te meten en aan de hand daarvan het gesprek aan te gaan hoe we ervoor kunnen zorgen dat gestelde doelen worden bereikt. Hierbij is het verhaal van de inwoner minstens zo belangrijk. We streven naar tellen (kwantitatief) en vertellen (kwalitatief).
Acute Zorg	Het ministerie wil zorgen dat er ook in de toekomst goede, toegankelijke en betaalbare acute zorg zal zijn. Dit betekent hoogstwaarschijnlijk een nieuwe inrichting en bekostiging van het acute zorglandschap. Dit kan ook gevolgen hebben voor de Spoedeisende Hulp (SEH) in het Beatrixziekenhuis en daarmee voor het ziekenhuis zelf. Eerder (najaar 2020) is al een reactie gegeven op een toen door het ministerie uitgebrachte houtskoolschets over de acute zorg. In juli van dit jaar heeft de minister opnieuw een brief verzonden aan partijen in de zorg. Dit betekent dat we de komende tijd gebruiken om de gezamenlijkheid te zoeken en optimaal gebruik te maken van de beïnvloeding strategieën die er zijn. Zo zijn we vanuit Gorinchem (mede namens de regio) aangesloten bij de lobby van de gemeenten met een streekziekenhuis, onder leiding van Winterswijk en onderhouden we contacten met Rivas.
Wettelijke uitvoering Wet inburgering	Met ingang van 1 januari 2022 is de nieuwe Wet Inburgering in werking getreden. Hiermee zijn de gemeenten verantwoordelijk voor het regelen van inburgering en alles wat er bij participeren en integreren komt kijken. Het is daarbij de ambitie van de gemeenten Gorinchem, Molenlanden en Vijfheerenlanden om inburgeraars zo snel mogelijk actief burgerschap te laten verwerven. Dit kan door het leren van de Nederlandse taal te combineren met participatie in onze samenleving, met als ultieme doel het duurzaam zelfstandig en zelfredzaam zijn in de maatschappij en op de arbeidsmarkt. De uitvoering van de Wet Inburgering ligt bij AVRES en VluchtelingenWerk. Ondertussen zullen de inburgeraars onder de oude wet ook (extra) ondersteuning krijgen. Zodat ook zij zo snel mogelijk zelfstandig en zelfredzaam zijn.
Diversiteit	In Gorinchem willen we dat iedereen mee kan doen en zich zowel veilig als thuis voelt in de stad. Hier wordt op ingezet met het emancipatie- en diversiteitsbeleid. In december 2020 is Gorinchem officieel regenboogstad geworden. Hiermee zegt de gemeente toe zich actief te zullen inzetten voor de acceptatie, de emancipatie en de veiligheid van de Gorcumse LHBTIQ + gemeenschap. Per 2021 heeft de Rijksoverheid extra middelen beschikbaar gesteld om de antidiscriminatievoorzieningen te versterken. Vanaf 2022 is daarom de bijdrage voor de reguliere taken van RADAR verhoogd. Daarnaast heeft de gemeente RADAR een bijdrage

Onderwerp	Toelichting
	verleend voor de uitvoering van preventieactiviteiten. Onder de preventieactiviteiten valt ook de meldingsbereidheid, wat de gemeente en RADAR gezamenlijk zullen onderzoeken en inrichten.
Bewonersinitiatieven	Gorinchem verleent subsidies voor Adoptiegroen en straat- en buurtactiviteiten. Het doel hiervan is om de sociale cohesie in de buurt te verstevigen. Vanuit Bliek in Actie worden bewonersinitiatieven gesubsidieerd onder de voorwaarde dat ze zelf in actie komen voor de leefbaarheid van hun buurt. Initiatiefnemers krijgen daarbij niet alleen financiële steun, maar kunnen ook hulp krijgen met leggen van verbindingen, met netwerken en het verkrijgen van kennis en materialen. Ook praktische ondersteuning behoort tot de mogelijkheden.
Contacten met inwoners	De wijkcoördinatoren hebben veel contacten met inwoners over zeer uiteenlopende onderwerpen zoals dierenplaagbestrijding, speelvoorzieningen, vluchtelingenopvang, overlast e.d. De contacten verlopen via wijkbijeenkomsten, telefonisch, via de mail of Fixi. Duidelijke communicatie en het afwegen van het belang voor een buurt zijn daarbij essentieel. Maandelijks worden de inwoners via de Hart voor uw Wijkpagina in de Stad Gorinchem geïnformeerd over allerlei ontwikkelingen. Het faciliteren van Buurtpreventieteams gaat in samenspraak met Openbare Orde en Veiligheid.

2.7.3 Wat gaat dit kosten?

Exploitatie (bedragen x € 1.000 / - = nadeel)	Realisatie 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
TV61 Samenkracht en burgerparticipatie	3.849	3.658	3.822	3.724	3.718	3.716
TV62 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	3.445	2.864	5.169	4.236	3.966	3.963
TV63 Inkomensregelingen	21.057	19.298	20.119	20.119	20.105	20.105
TV64 WSW en beschut werk	8.612	8.236	7.771	7.602	7.484	7.422
TV65 Arbeidsparticipatie	2.505	2.141	2.725	2.716	2.706	2.698
TV66 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	1.301	1.470	1.617	1.615	1.615	1.619
TV671 Maatwerkdienstverlening 18+	6.681	7.125	0	0	0	0
TV671A Hulp bij het huishouden (WMO)	0	0	3.907	4.010	4.011	4.015
TV671B Begeleiding (WMO)	0	0	1.852	1.853	1.853	1.833
TV671C Dagbesteding (WMO)	0	0	631	630	630	631
TV671D Overige maatwerkarrangementen (WMO)	0	0	221	221	221	222
TV672 Maatwerkdienstverlening 18-	9.709	9.011	0	0	0	0
TV672D Jeugdhulp zonder verblijf overig	0	0	10.119	10.081	10.081	10.081
TV681 Geëscaleerde zorg 18+	821	1.351	0	0	0	0
TV681A Beschermd wonen (WMO)	0	0	772	0	0	0
TV681B Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	0	0	372	321	321	322
TV682 Geëscaleerde zorg 18-	561	519	0	0	0	0
TV682A Jeugdbescherming	0	0	527	550	550	550
TV71 Volksgezondheid	1.646	1.703	1.469	1.485	1.486	1.487
Lasten Sociaal domein	**60.187**	**57.376**	**61.093**	**59.163**	**58.749**	**58.666**
TV61 Samenkracht en burgerparticipatie	751	475	390	390	390	390
TV62 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	331	50	79	79	79	79
TV63 Inkomensregelingen	16.271	14.006	14.048	14.048	14.048	14.048
TV66 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	0	0	225	225	225	225
TV671 Maatwerkdienstverlening 18+	254	225	0	0	0	0
TV681 Geëscaleerde zorg 18+	879	931	0	0	0	0
TV681A Beschermd wonen (WMO)	0	0	772	0	0	0
TV71 Volksgezondheid	33	0	0	0	0	0
Baten Sociaal domein	**18.519**	**15.687**	**15.512**	**14.741**	**14.741**	**14.741**
Totaal saldo van baten en lasten	-41.668	-41.689	-45.580	-44.423	-44.008	-43.925
Mutaties reserves	961	1.171	-23	43	-32	677
Resultaat	**-40.707**	**-40.518**	**-45.603**	**-44.380**	**-44.041**	**-43.248**

Algemeen

De ontwikkelingen van de afgelopen jaren benadrukten het belang van goede data in het sociaal domein. De ministeries van BZK en VWS hebben de afgelopen maanden gewerkt aan een uitwerking, waarbij de vijf taakvelden voor individuele voorzieningen WMO en jeugd zijn opgedeeld in negentien taakvelden. Dit heeft geleid tot verschuiving van budgetten binnen nieuwe en bestaande taakvelden vanaf 2023. Deze verschuiving is budgettair neutraal verlopen. Deze uitwerking is gedaan in samenspraak met CBS en gemeenten en afgestemd met de VNG. De verfijning

van de Iv3 ondersteunt de informatiebehoefte van gemeenten en Rijk in het sociaal domein en is ook dienstbaar aan de doelstellingen van de hervormingsagenda Jeugd. Landelijke trends en effecten worden zo beter meetbaar en biedt gemeenten meer mogelijkheden om zichzelf te vergelijken.

Toelichting afwijkingen op taakvelden

De verschillen op taakveld 61 € 164.000 worden veroorzaakt door hogere lasten op budget ondersteuning sociaal culturele organisaties. Zo is er o.a. € 55.000 meer subsidie verleend i.v.m. verhoging van de huur van diverse buurthuizen. Bij inburgering is er € 49.000 meer van het rijk ontvangen en voor totaal € 45.000 zijn de budgetten binnen taakveld 61 geïndexeerd. Het restant betreft kleinere verschillen.

In 2022 is rekening gehouden met het effect van beoogde besparingen, zowel lokaal als regionaal, die opgenomen zijn in de begroting van de Service Organisatie Jeugd (SOJ). Daarnaast is rekening gehouden met een voordeel op de uitvoeringskosten van de jeugdzorg als gevolg van het afschaffen van het solidariteitsprincipe. Vanaf 2023 zijn de eerder beoogde besparingen naar beneden bijgesteld naar meer realistische besparingen en is het solidariteitsprincipe niet meer van toepassing. Dit leidt tot hogere lasten op taakveld 62 van € 750.000.

Het voortzetten van de reguliere lokale subsidies voor samenwerking jeugdzorg/sociaal team en onderwijs en huisartsen en het voortzetten van de nieuwe maatregelen Jeugdhulp naar Voren hebben geleid tot een hogere bijdrage aan de Stichting Jeugdteams van € 912.000.

Het integraal sociaal beleid wordt in 2023 en 2024 voortgezet. Dit leidt tot € 305.000 aan hogere lasten op taakveld 62.

Door verschuiving van de uitvoering van de taken van de Regionale Maatschappelijke Agenda (RMA) van taakveld 61 naar taakveld 62 nemen o.a. de lasten toe op taakveld 62 met € 80.000.

Er wordt meer gebruik gemaakt van de minimaregelingen. Hierdoor stijgen o.a. de uitgaven voor individuele inkomenstoeslag, collectieve ziektekostenverzekering en de kinderopvang op grond van een sociaal medische indicatie. Dit leidt tot hogere lasten op taakveld 63 voor € 430.000. Voor armoedeaanpak wordt er vanaf 2023 € 124.000 beschikbaar gesteld. Vanaf 2023 wordt het minimabeleid aangepast waardoor inwoners van Gorinchem die een inkomen hebben tot 130% van het minimumloon een beroep kunnen doen op de minimaregelingen. Het financieel effect van deze maatregel wordt ingeschat op € 100.000.

Door een lagere rijksbijdrage op taakveld 64 Begeleide participatie is het budget van de WSW (Wet Sociale Werkvoorziening) bijgesteld met € 338.000 t.o.v. 2022. Een lagere doorbelasting van salariskosten zorgt voor een voordeel op dit taakveld van € 50.000.

Tussen de taakvelden 65 Arbeidsparticipatie, 64 Begeleide participatie en 63 Inkomensregelingen is er een verschuiving geweest van de bedrijfsvoeringskosten van Avres van totaal € 120.000. Dit is budgettair neutraal verwerkt.

De verschillen op taakveld 66 worden voor € 52.000 veroorzaakt door een hogere doorbelasting van salariskosten. Ook de aanvragen voor Wmo trapliften leiden tot een toename van de lasten in 2023 van € 44.000.

De verschillen op taakveld 672D t.o.v. taakveld 672 worden veroorzaakt door stijgende kosten bij de uitvoering van de jeugdzorg. Met name de zeer specialistische zorg en het aandeel jeugdhulp regionale zorgmarkt zijn in 2023 t.o.v. 2022 met € 982.000 gestegen. Een hogere doorbelasting van salariskosten zorgt voor een stijging van € 127.000.

De verschillen op taakveld 681 en taakvelden 681 A en B worden veroorzaakt door een lagere bijdrage beschermd wonen vanuit de Centrumgemeente. Zowel aan de lasten- als aan de batenzijde leidt dit tot een verlaging van het budget met € 200.000.

Voor de uitsplitsing van de reserve Sociaal Domein verwijzen wij naar het onderdeel Reserves in deze begroting.

In onderstaande tabel staan de investeringen die binnen dit programma vallen en met deze begroting 2023 vastgesteld worden:

Investeringen (bedrag x € 1.000)	2023	2024	2025	2026
Aanpassing en uitbreiding Elzenhof	50			
Totaal investeringen	**50**	**-**	**-**	**-**

In onderstaande tabel staan de subsidies vermeld, die binnen dit programma verstrekt worden:

Subsidies (bedragen x € 1.000) (met*=subsidieplafond)	Bedrag
Youz	16
Chris en Voorkom	4
Antes	25
Radar	16
Flankerend ouderenbeleid*	17
Ouderenorganisaties*	21
Mantelzorg	44
Jeugdhaven Gorinchem	38
Vluchtelingenwerk	99
Gorinchemse zeeverkenners	12
Arkelse Padvinders	12
Jeugd en Jongerenwerk*	282
De Rozenobel	18
De Bogerd	26
Fluxus	16
St. Slachtofferhulp	13
Klussendienst	102
Stichting de Sociale Basis	1170
St. Inspiratie Compagnie	99
Humanitas Gorinchem	55
Jongerenwerk The Mall	10
St. Jeugdteams	116
Bureau sociaal raadslieden MEE-Vivenz	30
Gehandicaptenorganisaties*	9
Deskundigheidsbevordering Vrijwilligers*	11
Sociaal-culturele organisaties	3
Sociaal-culturele activiteiten	14
Centraal Punt	112
Speeltuinvereniging en speel-o-theek*	2
ASVZ	6
Philadelphia	6
Syndion	6
Hospice Gorinchem	12
Burgerinitiatief Bliek in Actie*	97
Netwerkversterking kwetsbare inwoners	65
Inloop GGZ Yulius	109

Subsidies (bedragen x € 1.000) (met*=subsidieplafond)	Bedrag
Leger des Heils Kamers met Kansen	50
PasVOrm	15
Jeugdmodule AV	40
homestart	60
Ondersteunende activiteiten gezondheidszorg	3
Maatschappelijke zorg en OGGZ	70
De Gezel	58
Samen Gorinchem	12
St. Adviesgroep WMO Gorinchem	5
Overige Adviesgroep	2
Elzenhof	25
Beschermd Wonen en Opvang*	300

2.7.4 Met welke verbonden partijen doen we dit samen?

- GR Dienst Gezondheid & Jeugd Zuid-Holland Zuid
- GR Regio AV
- GR Avres

2.8 Programma 8 Duurzaamheid

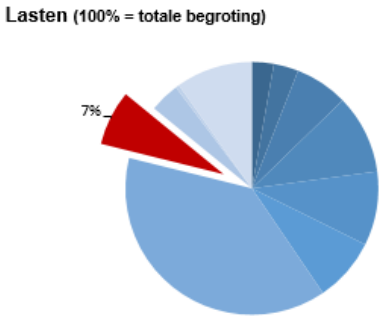
Taakvelden

Riolering

Afval

Milieubeheer

Begraafplaatsen en crematoria

2.8.1 Wat willen we bereiken?

Doel

Gorinchem is een schone, duurzame en leefbare stad.

Het coalitieakkoord
Het is voor de toekomst van ons allemaal heel belangrijk dat we Gorinchem verduurzamen. De verantwoordelijkheid voor de energietransitie nemen we serieus. En de ideale keuze daarin bestaat niet. Om draagvlak te houden, is het belangrijk dat we - naast goed te communiceren en participeren - de lasten en lusten eerlijk verdelen. En dat we de mogelijke negatieve invloed op het leven van inwoners zo klein mogelijk houden. We moeten leren leven met een veranderend klimaat en de gevolgen daarvan. Op het gebied van klimaatadaptatie en waterveiligheid is dan ook veel te doen. Dit alles vraagt voor de komende jaren veel inzet van de gemeente. En ook inspanning van organisaties, bedrijven en inwoners. Het vraagt dat we als samenleving en overheid niet in beperkingen denken, maar in mogelijkheden. En samen aan de slag gaan. Zodat er begin 2026 zichtbare stappen zijn gezet in het besparen van energie, het verminderen van onze CO2 uitstoot, het terugdringen van water- en hitteoverlast bij extreem weer en het versterken van biodiversiteit.

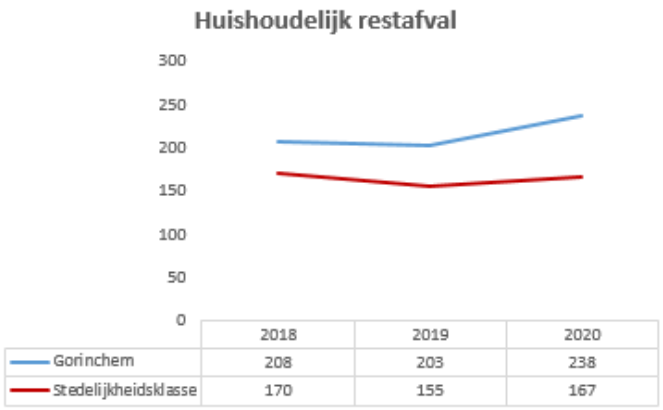
Vastgesteld beleid

Beleidskader	Vastgesteld door de raad in
Lokaal gezondheidsbeleid	2007
Afval- en Grondstoffenbeleid, Strategienota 2021-2025 'Samen voor een afvalvrije en schone gemeente	2021
Transitievisie Warmte	2021
Regionale Energie Strategie 1.0	2021

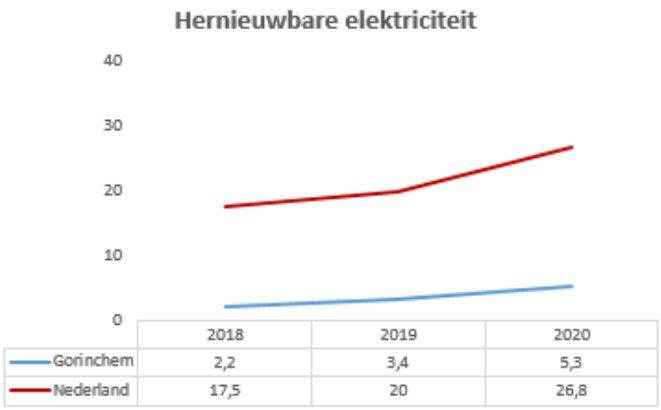
Maatschappelijke effecten en indicatoren

Hoe meten we dat?

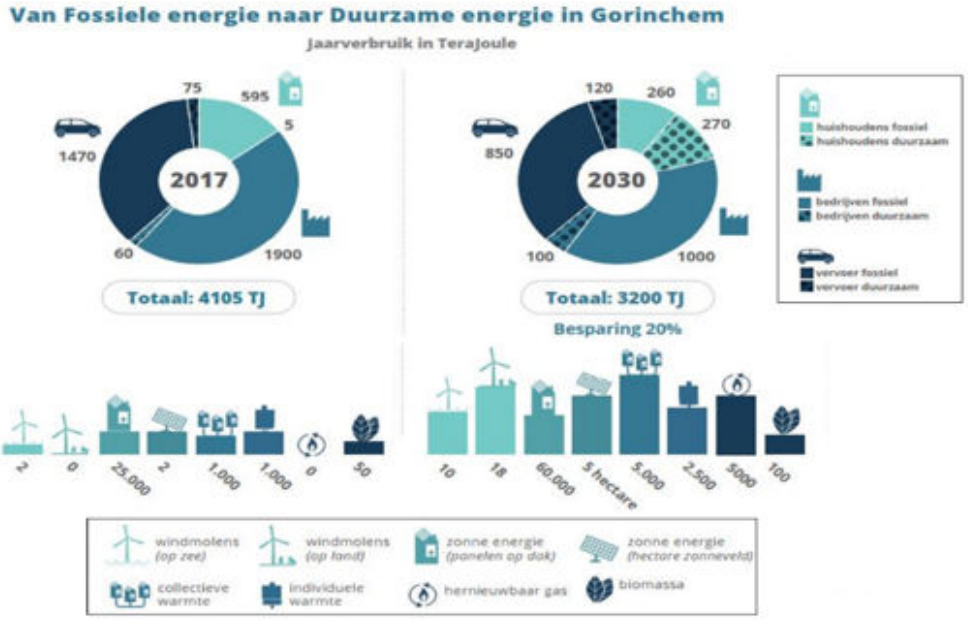
Indicator	B/F	Eenheid	Soort
Omvang huishoudelijk restafval	B	De hoeveelheid restafval per bewoner per jaar in kg	PI
Hernieuwbare elektriciteit	B	% Hernieuwbare elektriciteit van totaal verbruikte elektriciteit	PI

	2018	2019	2020
Gorinchem	208	203	238
Stedelijkheidsklasse	170	155	167

	2018	2019	2020
Gorinchem	2,2	3,4	5,3
Nederland	17,5	20	26,8

Indicator	Streefwaarde 2023	Hoe willen we dit bereiken
Huishoudelijk restafval	196 kg	Een trendbreuk is noodzakelijk om de hoeveelheid restafval drastisch te verminderen. Op rijksniveau is het streven in 2025 per inwoner per jaar minder dan 100 kilogram in te zamelen. Door de restafvalreductie nemen de verbrandingskosten (inclusief verbrandingsbelasting) af en worden de kosten beheersbaarder. Daarnaast wordt er een substantiële bijdrage geleverd aan de doelstellingen op het gebied van duurzaamheid, zoals opgenomen in het in 2017 vastgestelde Milieubeleidsplan. De bij het in juni 2021 vastgestelde beleidsplan behorende 10 aandachtspunten worden uitgewerkt inclusief het zogenaamde DIFTAR systeem. Na uitvoerig onderzoek en overleg is besloten in drie stappen van 232 kg (208 restafval en 254 grof huisvuil) naar 100 kg restafval te gaan in 2025. Implementatie is voorzien in de loop van 2023.
Hernieuwbare elektriciteit	0,32 TWh in 2030	Het rijk heeft als doel om de CO2-uitstoot voor 2030 met 49% te verminderen ten opzichte van 1990. Met de ruimte en de mogelijkheden die we hebben in de regio Alblasserwaard, hebben we de ambitie om 1.150 TJ duurzame elektriciteit op te wekken in 2030. De prioriteit ligt bij energiebesparing en het opwekken van zonne energie op daken, in combinatie met opwekking van windenergie. Op dit moment lopen uitgebreide onderzoeken naar de mogelijkheden (of onmogelijkheden) voor windenergie bij Avelingen en wordt er met energie coöperatie De Knotwilg gewerkt aan de realisatie van de windturbines bij de Groote Haar, waarbij nu de focus ligt op het afronden van de benodigde ruimtelijke procedures en het bouwrijp maken van de locatie. We willen tot 2030, 20% elektriciteit bespaard hebben in onze regio. Via een uitvoeringsprogramma inclusief monitoringsdashboard willen we de voortgang en het behalen van de klimaatdoelstellingen in de regio Alblasserwaard monitoren.

2.8.2 Wat gaan we daarvoor doen?

Concrete voornemens

Onderwerp	Concrete voornemens
Actualisatie RES Alblasserwaard	Ter compensatie van het niet realiseren van windenergie in de 2 zoekgebieden uit de vastgestelde Regionale energiestrategie (RES) 1.0, gaan we (samen met onze RES partners) in 2023 op zoek naar alternatieven om het totale RES bod gestand te blijven doen.
Verduurzaming gemeentelijk vastgoed	In 2022 loopt een onderzoek naar de haalbaarheid van verduurzamingsmaatregelen bij de diverse gemeentelijke panden. Op basis van dat onderzoek leggen we concrete (investerings)voorstellen voor aan de gemeenteraad met dekkings- of terugverdienmogelijkheden. In 2023 verwachten wij een start te kunnen maken met de realisatie van de verduurzamingsmaatregelen. Daarbij opgemerkt dat de huidige marktomstandigheden onzekere factoren kennen op het gebied van prijsstijgingen en leveringsproblemen van bouwmaterialen en een capaciteitsgebrek in de bouwbranche. Dit alles maakt de uitvoerbaarheid en planning van bouwprojecten onzeker.
Versnellen verduurzaming woningen	Mede met hulp van de rijksbijdragen voor aanpak energiebesparing en energiearmoede gaan we in 2023 extra inzetten op het verduurzamen van de bestaande woningvoorraad. We werken toe naar een lokaal isolatieakkoord met Poort6 en andere partners in de stad.
Laadpalen. Actualiseren en verruimen huidige beleid	In 2023 willen we het bestaande laadpalenbeleid evalueren en indien nodig herzien. Vooruitlopend hierop starten we een pilot met kabelgoten voor particuliere laadpalen in openbare ruimte.
Klimaatadaptatie. Ontwikkeling van een Lokale Adaptatie Strategie	In 2023 ronden we de lokale klimaatadaptatiestrategie (LAS) af, inclusief uitvoeringsplan voor concrete maatregelen voor de hotspots uit de stresstesten en de expertsessies (hitte stress, wateroverlast en biodiversiteit). Verder gaan we door met succesvolle reeds ingezette acties en quick wins zoals voortzetting van de groene daken subsidie.

Reguliere taken

Onderwerp	Toelichting
Riolering	We werken aan het beheer en onderhoud van het rioolstelsel in Gorinchem. Waar nodig plegen we vervangings- of onderhoudswerkzaamheden.
Milieubeleid	Ook in 2023 voeren we samen met de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid (OZHZ) de wettelijke en adviestaken gericht op het milieu uit. Voor 2023 komen de volgende wettelijke taken bij de OZHZ te liggen: bedrijfsmatige asbestmeldingen, bodemsaneringstaken en twee extra bedrijven onder gemeentelijk bevoegd gezag.
Transitievisie Warmte	De Transitievisie Warmte (TVW) is in 2021 vastgesteld. Met de TVW schetsen we het tijdspad: een indicatie in welke periode we gefaseerd aan de slag gaan met het aardgasvrij maken van de diverse gebieden in Gorinchem. Voor de gebieden waar we vóór 2030 willen starten met verkennen en het opstellen van een gebiedsuitvoeringsplan, geven we aan welk warmtealternatief of welke alternatieven voor aardgas het meest kansrijk zijn. In 2023 zal hard worden gewerkt om aan het uitvoeringsprogramma voor de eerste voorloopwijken. In 2023 zal volop ingezet worden op het aardgasvrij maken van gebieden binnen de Gildenwijk. Samen met partners in de wijk (zoals Poort6), huurders, woningeigenaren en vastgoedeigenaren trekken we intensief op om stap voor stap toe te werken naar het terugdringen van het aardgasgebruik door o.a. energiebesparing, isolatie en waar mogelijk aansluiten op het warmtenet. De ervaring die we hebben opgedaan binnen de Gildenwijk gaan we gebruiken voor de uitrol naar de andere wijken in Gorinchem. Naast de gebiedsuitvoeringsplannen gaan

Onderwerp	Toelichting
	we in geheel Gorinchem breed aan de slag met voorbereiding om aardgasvrij te worden. Dit doen we door energiebesparingsprogramma's en voorlichting aan te bieden.
Afval- en Grondstoffenbeleid 2021-2025	Na de vaststelling van het nieuwe afvalbeleid op 24 juni 2021 wordt gewerkt aan de implementatie van het nieuwe beleid. Uiteindelijk met als doel het verminderen van het afvaltoerisme, het aantal bijplaatsingen van afval naast containers maar vooral het terugbrengen van het aantal kilo's restafval. Hiermee sluiten we aan op de landelijke wens om maximaal 100 kilo restafval per inwoner te realiseren. Veel werkzaamheden verlopen goed, maar in toenemende mate hebben opdrachtgevers van Waardlanden leverings- en personele problemen. Invoering van het onderdeel Diftar op 1 januari 2023 uit de strategienota staat hiermee ernstig onder druk. Naar alle waarschijnlijkheid zal pas in de loop van het begrotingsjaar 2023 en mogelijk zelfs op 1 januari 2024 het zogenaamde DIFTAR-systeem (met Recycle-tarief) worden ingevoerd, met daarbij de financiële gevolgen voor de in de afvalstoffenverordening vast te stellen tarieven.
Klimaatadaptatie	We werken gezamenlijk met inwoners en bedrijven aan een aanpak voor een klimaatbestendig Gorinchem middels communicatie en participatie. We willen onze inwoners en bedrijven goed voorbereiden op onze veranderende leefomgeving en Gorinchem klimaatproof maken. In 2023 doen we een aanvraag voor de impulsgelden. Tweederde van de gelden komen uit de gemeentelijke projecten en een derde vanuit de impulsgelden.
Biodiversiteit	We zoeken verbinding en werken samen met Stadsbeheer en onze stadsecoloog om de huidige biodiversiteit te behouden en te versterken en te zorgen voor meer groenstructuur. We zoeken naar meekoppelkansen in andere onderwerpen. Verder willen we het thema dierenwelzijn meer laden in de gemeentelijke beleidsvorming.
Energiebesparing	In het kader van de Regionale Energiestrategie en de fors gestegen energieprijzen is het noodzakelijk onze burgers en bedrijven waar mogelijk te ondersteunen bij het drukken van de energiekosten. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van de Rijkssubsidies in het kader van de Energiearmoede regeling en het Nationaal isolatieprogramma. De Energiearmoede regeling wordt ook benoemd in programma 7 onder aanpak van schulden en armoede. De samenwerking met het Regionaal Energieloket en Het Nieuwe Wonen wordt geëvalueerd en zonodig wordt er opnieuw aanbesteed voor de producten en diensten die deze partijen leveren. In 2023 gaan we nog nauwer samenwerking op het gebied van energiebesparing met onze collega-RES gemeente Molenlanden, Poort6, Avres en onze partners van Welzijn. Samen met OZHZ geven we verdere uitvoering aan de E-agenda door het uitvoeren van energiecontroles en het voeren van koplopersgesprekken.
Toegankelijkheid van openbare ruimte en gebouwen	Een toegankelijke en inclusieve stad maken we samen. Stichting Gorinchems platform voor gehandicaptenbeleid is al jaren één van de lokale stakeholders. De 0-meting liet destijds zien dat toiletten hierin ook een plek hebben. In het uitvoeringsplan Mooiste Vesting zijn middelen opgenomen voor een openbaar toegankelijk invalidentoilet in het Gorcums Museum. Deze voorziening zal eind 2022/ begin 2023 worden gerealiseerd. Er wordt ook onderzoek gedaan naar een (permanente) openbare toiletvoorziening op de locatie Buiten de Waterpoort.
Zon	In 2023 willen we (ook in RES verband in samenwerking met Molenlanden) meer inzetten op het benutten van dakpotentieel voor opwek van zonne energie. De focus ligt daarbij op bedrijven, maatschappelijk vastgoed, woningcorporaties, woningeigenaren, VvE's en boerenschuren. Daarbij wordt er aandacht gegeven aan randvoorwaarden zoals beleidskaders, netcapaciteit en financiën. De gemeente heeft hierbij een faciliterende en

Onderwerp	Toelichting
	aanjagende rol. We starten een pilot voor een energie coöperatie met zonnepanelen op gemeentelijk/maatschappelijk vastgoed.
Innovatie	In 2023 wordt er een werkgroep duurzaamheid met ondernemers opgericht waarmee innovatieve kansen en mogelijkheden worden besproken. Het doel is dat de werkgroep voor en door ondernemers actief wordt gehouden en de gemeente daarbij een faciliterende rol heeft. Hiermee leggen we de innovatiekracht bij de ondernemers. We stimuleren het aanschaffen van zonnepanelen bij de ondernemers en de opzet van een waterstoftankstation met ondernemers. Daarnaast onderzoeken we de mogelijkheden of er voldoende waterstof volume is richting 2030 om een verbinding te maken op het landelijke waterstof netwerk.

2.8.3 Wat gaat dit kosten?

Exploitatie (bedragen x € 1.000 / - = nadeel)	Realisatie 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
TV72 Riolering	3.286	3.176	3.211	3.189	3.191	3.195
TV73 Afval	4.475	5.504	5.671	5.602	5.602	5.602
TV74 Milieubeheer	2.371	1.345	1.612	1.551	1.556	1.554
TV75 Begraafplaatsen en crematoria	485	411	426	426	424	441
Lasten Duurzaamheid	**10.616**	**10.436**	**10.921**	**10.768**	**10.772**	**10.792**
TV72 Riolering	3.926	3.857	3.860	3.827	3.827	3.827
TV73 Afval	5.139	5.339	5.889	5.889	5.889	5.889
TV74 Milieubeheer	443	3	3	3	3	3
TV75 Begraafplaatsen en crematoria	383	396	458	458	458	458
Baten Duurzaamheid	**9.890**	**9.596**	**10.209**	**10.177**	**10.177**	**10.177**
Totaal saldo van baten en lasten	-726	-840	-712	-591	-595	-615
Mutaties reserves	-426	503	56	0	0	0
Resultaat	**-1.153**	**-337**	**-656**	**-591**	**-595**	**-615**

De hogere lasten bij taakveld 73 worden veroorzaakt door de hogere lasten die in rekening worden gebracht door Waardlanden. De hogere baten bij dit taakveld houden verband met de verhoging van de afvalstoffenheffing. Voor beide betreft dit een combinatie van tarief en het toenemende aantal huishoudens.

In 2023 is éénmalig een budget opgenomen om onderzoek te kunnen doen naar aansluiting op het warmtenet. Hierdoor nemen de lasten op taakveld 74 toe met € 56.000. Daarnaast is de bijdrage aan de Omgevingsdienst Zuid Holland Zuid (OZHZ) verhoogd met € 110.000 met name om de wettelijke bodemtaken uit te voeren.

In onderstaande tabel staan de investeringen die binnen dit programma vallen en met deze begroting 2023, vastgesteld worden:

Investeringen (bedrag x € 1.000)	2023	2024	2025	2026
GRP				
Lasten	1.000	1.000	1.045	1.130
Baten	-1.000	-1.000	-1.045	-1.130
Beschoeiingen			106	
Totaal investeringen	**-**	**-**	**106**	**-**

Voor de uitvoering van het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) zijn jaarlijkse investeringsbedragen opgenomen. De lasten worden rechtstreeks gedekt uit een bijdrage uit de vervangingsvoorziening Riolering.

In onderstaande tabel staan de subsidies vermeld, die binnen dit programma verstrekt worden:

Subsidies (bedragen x € 1.000)	Bedrag
Milieucommunicatie	49

2.8.4 Met welke verbonden partijen doen we dit samen?

• GR Dienst Gezondheid & Jeugd
• GR Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid
• GR Reinigingsdienst Waardlanden

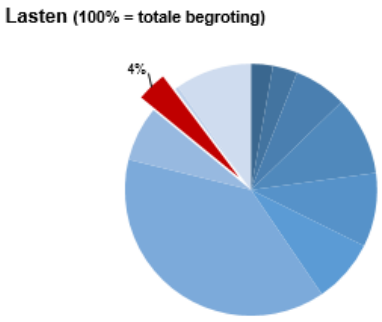
2.9 Programma 9 Volkshuisvesting, Ruimtelijke ordening en Stedelijke vernieuwing

Taakvelden

Ruimtelijke ordening

Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)

Wonen en bouwen

2.9.1 Wat willen we bereiken?

Doel

Het versterken van de woon- en leefomgeving en het bevorderen van de vitaliteit en de leefbaarheid van de stad.

Het coalitieakkoord
Gorinchem is een levendige stad te midden van landelijk gebied. Een thuis voor inwoners en een aantrekkelijke bestemming voor bezoekers. We streven naar een stad met 40.000 of meer inwoners. Alleen dan kunnen we behouden en versterken wat we als voorzieningen hebben. Kwaliteit, samenhang en samenwerking zijn daarbij voorwaarden. Kwaliteit, omdat het niet gaat om groei op zich, maar om levendigheid en leefbaarheid van de stad voor onze inwoners. Samenhang, omdat het bij stedelijke ontwikkeling belangrijk is om ook te kijken naar mobiliteit, sociale cohesie, een evenwichtige verdeling van voorzieningen over de stad, verduurzaming, klimaatadaptatie en een goed vestigingsklimaat voor bedrijven. Samenwerking, omdat we de stad samen met onze inwoners wíllen maken. En samen met onze omgeving. Want de uitdagingen zijn groot.

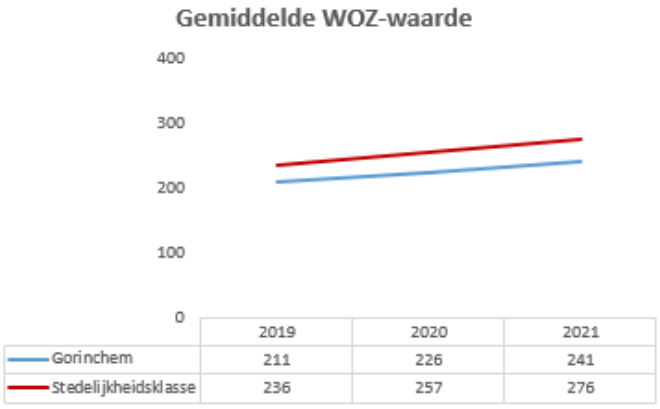
Vastgesteld beleid

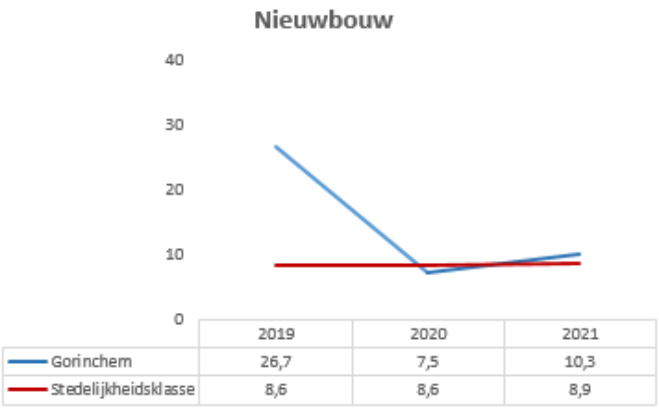
Beleidskader	Vastgesteld door de raad in
Welstandsnota gemeente Gorinchem	2017
Waterplan Mollenburg	2017
VTH beleidsplan en bijbehorende verordening	2018
Woon- en transformatievisie	2019
Nota Vastgoedbeleid	2020
Nota Grondbeleid 2020-2023	2020

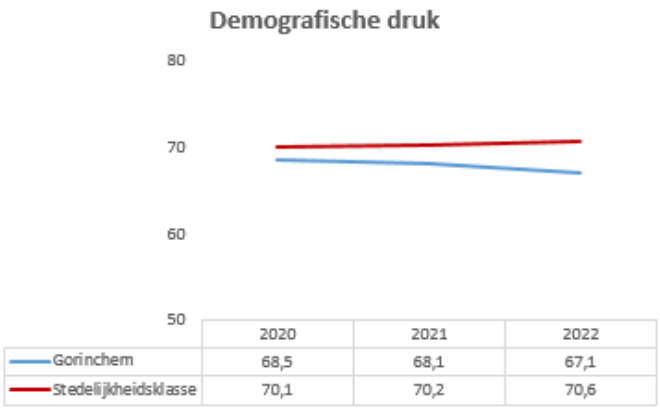
Maatschappelijke effecten en indicatoren

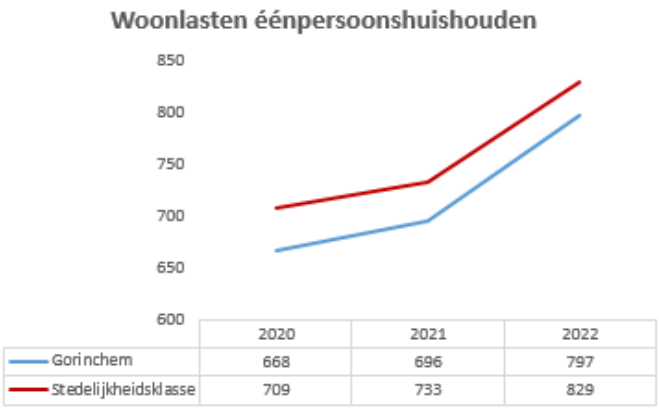
Hoe meten we dat?

Indicator	B/F	Eenheid	Soort
Gemiddelde WOZ-waarde	B	De gemiddelde WOZ-waarde van woningen (bedragen € 1.000)	PI
Nieuw gebouwde woningen	B	Aantal per 1.000 woningen	PI
Demografische druk	B	Het aantal personen van 0 tot 20 jaar en 65 jaar of ouder per honderd personen van 20 tot 65 jaar	PI
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	B	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar	PI
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	B	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar	PI

2.9.2 Wat gaan we daarvoor doen?

Concrete voornemens

Onderwerp	Concrete voornemens
Stedelijk programmeren	Vanuit de visie 'vleugels van de stad', Gorinchem Noord en de stedelijke vernieuwing in de Haarwijk en de Gildenwijk gaan we verschillende stedelijke ontwikkelingsprojecten realiseren. Tegelijkertijd willen we vanuit de vastgestelde mobiliteitsvisie meerdere projecten realiseren die de bereikbaarheid, doorstroming en verkeersveiligheid van de stad verbeteren. Gecombineerd met beperkte financiële ruimte én bouwkostenstijgingen, zien we ons genoodzaakt het geheel van investeringen in de stad integraal te bezien en een strategie te ontwikkelen wat we wanneer in welke volgorde aanpakken.
Herstructurering locatie Van Neercasselstraat	In het kader van de stedelijke vernieuwing in de Haarwijk, starten we in 2023 een project voor een nieuwe invulling van de voormalige scholenlocatie aan de Van Neercasselstraat.
Instrumenten woningmarkt	Deze collegeperiode willen we onderzoeken welke (verdere) instrumenten (naast de instrumenten die we al inzetten zoals zelfbewoningsplicht en starterslening) kunnen worden ingezet op de woningmarkt ten behoeve van de diverse groepen woningzoekenden.
Omgevingsvisie	In 2023 stellen we de omgevingsvisie 2050 1.0 vast, op basis waarvan we de komende jaren met projecten werken aan de stad. De visie heeft hierdoor een belangrijk raakvlak met 'stedelijk programmeren'.

Reguliere taken

Onderwerp	Toelichting
Vergunningverlening	We voeren vergunningverlening uit op zowel nog de aanvragen gedaan op grond van de Wet bepalingen omgevingsrecht (Wabo) en op nieuwe aanvragen op grond van de Omgevingswet die naar verwachting op 1 januari 2023 in werking treedt.
Toezicht en Handhaving	Op de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht voeren we toezicht en handhaving uit. Hierbij zijn waarschuwingen, last onder dwangsom en/of bestuursdwang belangrijke instrumenten.
Grondexploitaties	Gemeentelijke grondexploitaties worden door de gemeente ontwikkeld en beheerd. De gemeentelijke grondexploitaties voor woningbouw bevinden zich in een afrondende fase. De laatste werkzaamheden richten zich op het afronden van de woonrijpwerkzaamheden van de locaties.
Vastgoed	Voor de uitvoering van het gemeentelijk beleid zetten we, indien nodig, gemeentelijk vastgoed in. Vastgoed dat niet (direct) bijdraagt aan deze beleidsdoelen, stoten we af.

2.9.3 Wat gaat dit kosten?

Exploitatie (bedragen x € 1.000 / - = nadeel)	Realisatie 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
TV81 Ruimtelijke Ordening	912	854	1.310	1.185	1.187	1.188
TV82 Grondexploitatie (niet bedrijventerrein)	10.433	3.390	1.956	158	157	157
TV83 Wonen en bouwen	2.972	2.095	2.291	2.312	2.312	2.233
Lasten VROSV	**14.317**	**6.338**	**5.556**	**3.655**	**3.655**	**3.578**
TV81 Ruimtelijke Ordening	99	9	65	9	9	9
TV82 Grondexploitatie (niet bedrijventerrein)	13.487	3.827	2.640	557	421	152
TV83 Wonen en bouwen	2.719	1.580	1.360	1.540	1.540	1.540
Baten VROSV	**16.305**	**5.415**	**4.064**	**2.105**	**1.969**	**1.700**
Totaal saldo van baten en lasten	1.988	-923	-1.492	-1.550	-1.686	-1.878
Mutaties reserves	-483	-494	-429	-203	-69	200
Resultaat	**1.505**	**-1.417**	**-1.921**	**-1.753**	**-1.755**	**-1.678**

De hogere lasten bij taakveld 81 worden voor € 140.000 veroorzaakt door een hogere doorbelasting van salarissen en voor € 114.000 door hogere lasten als gevolg van de extra opgaven zoals stedelijke vernieuwing en de omgevingswet. Daarnaast zijn voor de verschillende transformatie locaties voorinvesteringen nodig om de businesscase en raadskaders te kunnen uitwerken. Hiermee zijn onder andere kosten gemoeid voor milieuonderzoeken, projectleiding, planeconomie en participatiebijeenkomsten. Hiervoor is een budget van € 200.000 ter beschikking gesteld welke ten laste gebracht wordt van de reserve Stedelijke Ontwikkeling. De kosten kunnen wellicht worden verhaald op ontwikkelende partijen zodat de reserve Stedelijke Ontwikkeling weer kan worden aangevuld.

De grondexploitaties taakveld 82 fluctueren zowel qua lasten als baten en zijn geactualiseerd op basis van het vastgestelde MPG. Extra lasten in de grondexploitatie worden normaliter gecompenseerd door een hogere boekwaarde en als baat geadministreerd. Voor 2023 zijn de geraamde baten van CV Hoog Dalem hoger dan in 2022 (€ 260.000) waardoor het saldo van lasten en baten op dit taakveld ook hoger is. In de paragraaf grond- en vastgoedbeleid wordt hier nader op ingegaan.

De hogere lasten bij taakveld 83 worden voor € 160.000 veroorzaakt door extra kosten die zijn begroot voor het verlenen van vergunningen. Het resterende verschil betreft kleine mutaties. De lagere baten op dit taakveld worden voor € 180.000 veroorzaakt door de vertraging van de realisatie van de windmolens bij Groote Haar. Het resterende verschil wordt veroorzaakt door lagere huuropbrengsten.

2.9.4 Met welke verbonden partijen doen we dit samen?

- GR Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid
- GR Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid
- GR Regio AV
- Hoog Dalem C.V.

2.10 Algemene dekkingsmiddelen

Algemene dekkingsmiddelen staan voor de baten in de begroting die niet gekoppeld zijn aan een specifiek programma en de bijbehorende kosten op die onderdelen. Deze baten dienen als algemeen dekkingsmiddel voor de begroting als geheel. In de paragraaf lokale heffingen vindt u de diverse onderdelen van deze gemeentelijke inkomstenbronnen.

Exploitatie (bedragen x € 1.000 / - = nadeel)	Realisatie 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
TV011 Resultaat van de rekening baten & lasten	9.552	0	0	0	0	0
TV05 Treasury	-109	153	44	-21	-368	-449
TV061 OZB woningen	173	141	135	135	135	135
TV062 OZB- niet woningen	71	107	88	88	88	88
TV063 Parkeerbelasting	157	201	213	213	213	213
TV064 Belasting Overig	228	281	268	268	268	268
TV08 Overige baten en lasten	491	-238	-5	-5	-127	560
Lasten Overzicht algemene dekkingsmiddelen	**10.563**	**644**	**743**	**678**	**209**	**815**
TV05 Treasury	573	379	346	312	278	278
TV061 OZB woningen	4.729	4.832	5.027	5.027	5.027	5.027
TV062 OZB- niet woningen	4.937	5.308	5.427	5.427	5.427	5.427
TV063 Parkeerbelasting	1.434	1.734	1.731	1.731	1.731	1.731
TV064 Belasting Overig	654	390	218	218	218	218
TV07 Alg. uitkering en uitk. Gemeentefonds	79.224	74.544	87.340	88.446	89.996	82.666
TV08 Overige baten en lasten	1.305	0	11	11	11	11
Baten Overzicht algemene dekkingsmiddelen	**92.856**	**87.189**	**100.099**	**101.172**	**102.687**	**95.358**
Totaal saldo van baten en lasten	82.294	86.544	99.356	100.494	102.478	94.543
Mutaties reserves	2.084	-26	-24	-24	-24	-24
Resultaat	**84.377**	**86.518**	**99.332**	**100.470**	**102.454**	**94.518**

De lagere lasten op taakveld 05 zijn het gevolg van de vertraging in diverse investeringen waardoor minder langlopende schulden zijn aangegaan.

In het coalitieakkoord Voor Gorinchem! hebben wij onze ambities voor de komende jaren verwoord. In 2023 en 2024 willen wij een aantal van die ambities vertalen in concrete maatregelen. Daarom nemen we bij het taakveld 08 een budget op van € 250.000 voor de jaren 2023 en 2024 om quick wins van het coalitieakkoord te realiseren.

De hogere baten bij taakveld 61 en 62 zijn het gevolg van de verhoging van de OZB-belasting in combinatie met de uitbreiding van het heffingsareaal. Het heffingsareaal is als gevolg van de nieuwbouw van woningen en WOZ- stijging toegenomen.

De lagere baten bij taakveld 64 zijn het gevolg van het afschaffen van de hondenbelasting.

Via het gemeentefonds krijgt Gorinchem geld van de rijksoverheid. Deze algemene uitkering is in 2023 aanzienlijk hoger dan in 2022. De belangrijkste ontwikkelingen van het gemeentefonds worden gepubliceerd in de mei- en septembercirculaire. Wij informeren de raad periodiek over de uitkomsten van deze circulaires.

2.11 Overhead, vennootschapsbelasting en onvoorzien

Overhead

Kosten van overhead zijn alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. Overheadkosten worden integraal opgenomen in het "overzicht overhead" en niet verdeeld naar de verschillende beleidsterreinen in de programma's. De uitzondering hierop is het deel van overhead dat bij investeringen en grondexploitaties hoort. Dit deel wordt wel toegerekend. Het overheadtarief wordt berekend door de totale overheadlasten van het taakveld overhead te delen door de totale directe personeelskosten. De omvang van de doorbelasting blijkt uit de onderstaande tabel.

Toegerekende overhead (bedragen x € 1.000)	2023	2024	2025	2026
Toegerekend aan investeringen en grondexploitaties	1.000	1.000	1.000	1.000

De baten en de lasten van de overhead zijn in onderstaande tabel meerjarig weergegeven. Hierop zijn de lasten voor investeringen en grondexploitaties in mindering gebracht. De baten betreffen huuropbrengsten van gebouwen, bijdragen van derden en overige inkomsten.

Exploitatie (bedragen x € 1.000 / - = nadeel)	Realisatie 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
TV04 Overhead	12.724	12.140	14.464	14.469	15.111	13.438
Lasten Overzicht overhead	**12.724**	**12.140**	**14.464**	**14.469**	**15.111**	**13.438**
TV04 Overhead	476	512	492	467	467	467
Baten Overzicht overhead	**476**	**512**	**492**	**467**	**467**	**467**
Totaal saldo van baten en lasten	-12.248	-11.628	-13.973	-14.002	-14.644	-12.972
Mutaties reserves	615	16	15	90	741	74
Resultaat	**-11.633**	**-11.613**	**-13.957**	**-13.912**	**-13.902**	**-12.897**

Op diverse terreinen merken we dat de eisen die gesteld worden aan de organisatie steeds hoger worden. Maar ook dat door maatschappelijke ontwikkelingen een meer actieve rol van de gemeente wordt gevraagd. Voorbeelden hiervan zijn de ontwikkelingen op de woningmarkt, vraagstukken rondom klimaatadaptatie, het inzetten op het werven van subsidies en lobby, borging van landelijke regelgeving rondom gemeentelijke rechtmatigheid en ontwikkelingen op het gebied van erfgoed. Om hieraan uitvoering te kunnen geven, wordt voorgesteld om voor de komende 3 jaar een extra uitvoeringsbudget beschikbaar te stellen van € 610.000. De komende jaren wordt bezien of deze extra inzet structureel noodzakelijk is, of dat er ontwikkelingen zijn die maken dat we kunnen volstaan met een intensivering van 3 jaar.

De arbeidsmarkt is gespannen. We zien bij tal van functies dat het een grote uitdaging is om vacatures ingevuld te krijgen. Steeds vaker is tijdelijke inzet van inhuurkrachten nodig om periodes te overbruggen totdat reguliere invulling mogelijk is. De huidige begrotingsmethodiek, waarbij op detail de salariskosten per medewerker worden berekend, levert in de praktijk een aanzienlijke beperking van handelingsvrijheid op. Door over te stappen naar een standaardisering van de begrotingswijze (op het maximum van het salarisbedrag binnen de cao), ontstaat er flexibiliteit om in te spelen op incidenten en tijdelijke overbruggingen, zonder dat er eerst naar een financiële oplossing gezocht moet worden. Immers is de tijdelijke inzet in de regel duurder dan reguliere bezetting. Door de begroting hierop aan te passen, kunnen we hier als organisatie beter op inspelen.

Exploitatie (bedragen x € 1.000 / - = nadeel)	Realisatie 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten Overzicht heffing vennootschapsbelasting	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Baten Overzicht heffing vennootschapsbelasting	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal saldo van baten en lasten	0	0	0	0	0	0
Mutaties reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Exploitatie (bedragen x € 1.000 / - = nadeel)	Realisatie 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
TV99 Onvoorzien	0	100	100	100	100	100
Lasten Overzicht onvoorzien	**0**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**
Baten Overzicht onvoorzien	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal saldo van baten en lasten	0	-100	-100	-100	-100	-100
Mutaties reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	**0**	**-100**	**-100**	**-100**	**-100**	**-100**

Onvoorzien

De post Onvoorzien in de begroting dient ter dekking van lasten waarvoor geen budget in de begroting is opgenomen. In de begroting wordt ieder jaar een bedrag van € 100.000 voor onvoorziene uitgaven meegenomen. Voor het aanwenden van de post Onvoorzien (algemeen) als dekkingsmiddel gelden drie toetsingscriteria te weten: onvoorzienbaar, onvermijdbaar en onuitstelbaar.

Investeringen (bedrag x € 1.000)	2023	2024	2025	2026
Vervangingsplan inventaris	180	33	146	100
Warmtenet Stadhuis	906			
Hard- en software	478	384	386	350
Totaal investeringen	**1.564**	**417**	**532**	**450**

Begroting 2023
Beleidsbegroting: Paragrafen

3 Beleidsbegroting: Paragrafen

De begroting bestaat uit een beleidsmatig en een financieel gedeelte. De paragrafen vallen onder het beleidsmatige gedeelte. Zij geven een dwarsdoorsnede van de begroting, bezien vanuit een bepaald beleidsterrein.

3.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

3.1.1 Inleiding

Deze paragraaf gaat in op de vraag in welke mate de financiële positie van gemeente Gorinchem toereikend is om de financiële gevolgen van risico's die zij loopt, op te kunnen vangen.

Het weerstandsvermogen bestaat uit de verhouding tussen de beschikbare en de benodigde weerstandscapaciteit:
1. De beschikbare weerstandscapaciteit: alle middelen en mogelijkheden om onvoorziene gebeurtenissen op te vangen.
2. De benodigde weerstandscapaciteit: Alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen (zoals voorzieningen) die van materiële betekenis kunnen zijn voor de financiële positie van de gemeente.

3.1.2 Vastgesteld beleid

Voor de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing is het volgende vastgestelde beleidskader van toepassing:

Beleidskader	Vastgesteld door de raad in
Reserves, voorzieningen en weerstandsvermogen	2017

3.1.3 Beschikbare weerstandscapaciteit

In onderstaande tabel is weergegeven hoe de beschikbare weerstandscapaciteit is opgebouwd.

Beschikbare weerstandscapaciteit (bedragen x € 1 miljoen)	Jaarstukken 2021	Begroting 2023
Algemene reserve	29,6	27,1
Onbenutte belastingcapaciteit	1,6	0,9
Post onvoorzien	0,1	0,1
Meerjarige begrotingssaldi	7,5	16,0
Totale weerstandscapaciteit	**38,8**	**44,0**

De algemene reserve bedroeg bij de jaarrekening 2021 € 29,6 mln. De onbenutte belastingcapaciteit wordt berekend door een vergelijking te maken tussen de Gorinchemse OZB-tarieven en de "artikel-12-tarieven". Dit zijn de tarieven die een gemeente minimaal moet heffen om in aanmerking te komen voor financiële steun vanuit het Rijk (via het gemeentefonds). De onbenutte capaciteit wordt incidenteel meegenomen in de weerstandscapaciteit, omdat deze in de praktijk niet snel wordt ingezet. Ook de post onvoorzien, die ieder jaar in de begroting staat, wordt slechts incidenteel meegenomen in de weerstandscapaciteit. Er zal namelijk in het eerstvolgende jaar weer een nieuwe post voor onvoorziene zaken in de begroting worden opgenomen.
De totale weerstandscapaciteit bedraagt € 44 mln. In deze cijfers zijn de gevolgen van het inzetten van een deel van het begrotingssaldo voor de investeringen (vanuit de PPN 2023-2026, € 4 mln.) meegenomen.

3.1.4 Benodigde weerstandscapaciteit

Om de benodigde weerstandscapaciteit te berekenen, zijn allereerst de risico's geïdentificeerd. Vervolgens is gekeken naar de kans van optreden van het risico: erg onwaarschijnlijk, waarschijnlijk, zeer waarschijnlijk of er zijn duidelijke indicaties die wijzen op optreden. Deze kansen zijn uitgedrukt in procenten en vermenigvuldigd met de financiële grondslag voor de berekening van het risico (kolom bedrag). Als het risico meerjarige financiële effecten heeft, wordt het risico voor maximaal vier jaar meegenomen in de benodigde weerstandscapaciteit. Jaar 1 voor 100%, jaar 2 voor 75%, jaar 3 voor 50% en jaar 4 voor 25%. Dat betekent dat vanaf het jaar van optreden van een risico de gemeente maximaal vier jaar de tijd heeft om het financiële effect voor 100% in de begroting op te vangen.

In deze paragraaf bespreken wij allereerst de risico's met een incidenteel financieel effect. Als tweede bespreken we de risico's met een structureel financieel effect. Als derde bespreken we de risico's zonder een financieel effect voor de benodigde weerstandscapaciteit.

Benodigde weerstandscapaciteit (bedragen x € 1 miljoen)	Jaarrekening 2021	Kans	Bedrag	2023	2024	2025	2026	Huidig
Incidenteel financieel effect								
1. Gemeentelijke grondexploitaties	2,03		10,80					2,03
2. Hoog Dalem	0,30		0,30					0,30
3. Waarborgen en garanties	4,34	12,5%	34,70					4,34
4. Uitgegeven geldleningen	0,05	12,5%	0,40					0,05
5. Corona	0,45		0,45					0,45
6. Bouwkostenstijging investeringen	3,50	87,5%	5,00					4,38
Totaal Incidenteel	*10,67*		*51,65*					*11,55*
Structureel financieel effect								
7. Verbonden Partijen	0,31	12,5%	1,50	0,19	0,14	0,09	0,05	0,47
8a. Gemeentefonds (normeringssystematiek)	1,17	62,5%	0,87	0,54	0,41	0,27	0,14	1,36
8b. Gemeentefonds, overgangsmaatregelen herverdeling	0,89	0,0%	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
9. Leegstand panden	0,77	87,5%	0,35	0,31	0,23	0,15	0,08	0,77
10. Stijging energiekosten	0,55	87,5%	1,00	0,88	0,66	0,44	0,22	2,19
11. Stijging rentekosten	1,02		1,22	0,23	0,65	0,58	0,30	1,76
Totaal Structureel	*4,71*		*4,94*	*2,14*	*2,09*	*1,53*	*0,78*	*6,54*
Totaal benodigde weerstandscapaciteit	**15,38**		**56,59**	**2,14**	**2,09**	**1,53**	**0,78**	**18,09**

Risico's met een incidenteel financieel effect

1. Gemeentelijke grondexploitaties

De risico's rondom de gemeentelijke grondexploitaties zijn in totaal ingeschat op € 2,03 mln. De risico's zijn gebaseerd op het MPG, waarin deze zijn uitgesplitst per grondexploitatie. Omdat hier het totaalrisico wordt weergegeven wordt de kolom kans niet ingevuld.

In de gemeentelijke grondexploitaties worden de geraamde risico's in het weerstandsvermogen met name veroorzaakt door Groote Haar. Dit heeft hoofdzakelijk te maken met de lange looptijd van de grondexploitatie Groote Haar, waardoor deze gevoelig is voor rentefluctuaties en prijsstijgingen. Dit effect komt verder tot uitdrukking in het risico dat de looptijd van Groote Haar verder wordt verlengd als de verbreding van de A27 niet tijdig is gerealiseerd.

Overige risico’s, maar met een minder grote impact, betreffen de kans dat de te verwerven grond duurder wordt dan tot nu toe aangenomen en de kans dat door het niet integraal ophogen van het terrein de kavels niet voor de meest optimale grondprijs kunnen worden verkocht.

In de grondexploitaties zijn de risico’s met betrekking tot de corona-uitbraak niet meegenomen omdat de impact van de coronacrisis niet te duiden is. In algemene zin is in de grondexploitaties wel rekening gehouden met de risico's van vertraging in de uitgifte van grond en het niet kunnen realiseren van de geraamde grondprijzen.

2. Hoog Dalem
De voortgang in het project Hoog Dalem is in zoverre gevorderd dat risico's waarmee in het weerstandsvermogen rekening wordt gehouden zich slechts nog concentreren op de realisatie van het deelplan Middengebied. De risico’s hebben betrekking op de planning; wordt het verwachte afzettempo gehaald op het moment dat de effecten van de coronacrisis op een laat-cyclische sector als de woningmarkt en bouwsector duidelijk worden. Met het onherroepelijk worden van het bestemmingsplan in februari 2021 is het risico op het niet halen van het verwachte start uitgiftemoment weggenomen. Het aantal verkopen ligt voor op de planning zodoende is het totaalrisico voor de gemeente bepaald op € 0,3 mln.
De onderliggende risico's zijn individueel gewogen (conform de voorgeschreven methodiek). Daarom is er geen percentage opgenomen in de tabel.

3. Waarborgen en garanties
De gemeente Gorinchem staat voor € 34,7 mln. garant voor leningen van bijvoorbeeld deelnemingen, onderwijsinstellingen en verenigingen. Deze € 34,7 mln. vormt de financiële grondslag voor de berekening van het risico. De kans dat de gemeente wordt aangesproken voor schulden/leningen van deze instanties is ingeschat als erg onwaarschijnlijk (12,5%).

4. Uitgegeven geldleningen
De gemeente Gorinchem heeft ca. € 0,4 mln. leningen verstrekt aan bijvoorbeeld stichtingen. Deze € 0,4 mln. vormt daarmee de financiële grondslag voor de berekening van het risico. De kans dat één of meer van deze stichtingen hun lening niet kan terugbetalen, wordt ingeschat op erg onwaarschijnlijk (12,5%).

5. Corona
Het meest lastig te kwantificeren risico, is het effect van de coronacrisis op de gemeentelijke financiën. Het is daarbij nog niet duidelijk in hoeverre het Rijk de gemeenten en inwoners en instellingen blijft compenseren voor de effecten van de crisis. Hoeveel kosten moeten worden gemaakt, is moeilijk in te schatten en is sterk afhankelijk van het verloop van het virus en de bijhorende maatregelen. Voor nu wordt het risico zoals dat is bepaald bij de jaarrekening 2021 gehandhaafd. Er wordt rekening gehouden met risico's op het gebied van sluiting van bepaalde sectoren (bijvoorbeeld horeca), cultuur, sportverenigingen, openbaar vervoer en de veerdiensten.

6. Bouwkostenstijging investeringen
Momenteel stijgen de kosten van grondstoffen/bouwmaterialen sneller dan normaal. Het CBS geeft aan dat de materiaalkosten van juli 2021 t/m juli 2022 met 8,2% zijn gestegen. Ten opzichte van 1 januari 2021 bedraagt de stijging 12,5%. De verwachting is dat de aan de bouwkosten gerelateerde loonstijging nog volgt. De komende jaren staan diverse investeringen op de agenda waarvan een deel van de investeringskosten zijn bepaald voor 2021. De investeringen uit hoofde van Kweeklust, de herinrichting van de Banneweg, realisatie van de brug Arkelsedijk/ Spijksedijk, Station Gorinchem Noord, het i_lab en de nieuwbouw van 't Gilde bedragen ruim € 50 mln.
Gezien het bovenstaande wordt rekening gehouden met een kostenstijging van 10% en bedraagt dit risico € 5,0 mln. In de jaarrekening 2021 werd nog rekening gehouden met 8% stijging.

Risico's met een structureel financieel effect

7. Verbonden partijen

Gemeente Gorinchem heeft te maken met diverse verbonden partijen. Het aantal verbonden partijen en het financieel en inhoudelijk belang hiervan neemt de laatste jaren toe. In de paragraaf Verbonden partijen is meer informatie te vinden per verbonden partij met bijvoorbeeld een beschrijving van het publiek belang en de risico's. Niet alle risico's die daar genoemd worden, zijn financieel vertaald. Momenteel is er veel aandacht voor verbonden partijen en in het bijzonder gemeenschappelijke regelingen. Om de eigenaarsrol van de gemeente beter te kunnen ondersteunen, wordt hiervoor sinds 2018 extra capaciteit ingezet. Als financiële grondslag voor de berekening van het risico hanteren wij een bedrag van € 1,5 mln. (was € 1 mln.) en schatten wij de kans in op erg onwaarschijnlijk (12,5%).
De twee gemeenschappelijke regelingen die opereren in het Sociaal Domein (Avres en DG&J) vallen niet onder dit risico, maar zijn meegenomen onder het kopje Sociaal Domein.

8. Gemeentefonds

a. De hoogte van het Gemeentefonds heeft de afgelopen jaren een fluctuerend verloop gekend. Dit werd met name veroorzaakt door de algemene economische omstandigheden, het uitgangspunt van 'Samen de trap op, samen de trap af' en periodieke herijkingen van de maatstaven. De jaarlijkse groei of krimp van het gemeentefonds staat ook wel bekend als het accres. De normeringssystematiek 'Samen de trap op, samen de trap af' blijft bestaan, maar is verruimd. Met ingang van 2018 is de basis voor deze berekening de totale rijksbegroting. Dit geeft een bredere basis en daarmee een stabielere ontwikkeling van de accrespercentages. Toch worden fluctuaties in het gemeentefonds niet geheel uitgesloten, daarom wordt een risicobedrag opgenomen gelijk aan € 870.000 (ca.1% van algemene uitkering € 87 mln.) met een kans van 67,5%.
b. De herijking is gerealiseerd. Dit risico is nu op nihil gezet en zal als risico bij de volgende beoordeling worden verwijderd.

9. Leegstand panden

In de begroting staan ruim € 3 mln. aan huuropbrengsten geraamd. Bij de meeste verhuurde panden is sprake van een maatschappelijke invulling en een meerjarige verhuurovereenkomst en is het risico op leegstand beperkt. Bij enkele panden is het risico groter. Een concreet voorbeeld is het gemeentelijk pand aan het Stadhuisplein, waarin voorheen Avres en ING gehuisvest waren. Het gemeentelijk pand staat daarmee deels leeg en een concrete huurder is nog niet gevonden. Het bedrag voor de panden waar de gemeente risico loopt is ingeschat op € 350.000. Het risico valt in de hoogste categorie (87,5%).

10. Stijging energiekosten

Zowel de gasprijs als de olieprijs zijn in 2021 fors gestegen. In 2022 zijn beide, mede door de geopolitieke situatie, verder gestegen. De olieprijs laat inmiddels vanaf juni 2022 weer een daling zien en is inmiddels 30% gedaald. De gasprijs is erg volatiel maar ook deze laat in september een dalende lijn zien. De energiemarkt is volatiel waardoor voorspellingen moeilijk zijn. Voor het weerstandsvermogen wordt rekening gehouden met 100% stijging van de totale energiekosten van € 1 mln. Mogelijk wordt voor een deel van deze stijging nog een compensatie ontvangen van het Rijk. De kans dat dit risico zich voordoet wordt ingeschat op 87,5%.
Bovenstaande heeft geen betrekking op de energielasten van SGS of andere verenigingen en stichtingen.

11. Stijging rentelasten

De kapitaalmarktrente is gestegen als gevolg van de inflatie en heeft de ECB de geldmarktrente verhoogd. Daarnaast heeft ook de geopolitieke situatie effect op de rente. Het 10-jaarstarief voor de gemeente Gorinchem is in 2022 met 2,3% gestegen. Op de totale leningenportefeuille zal dit gezien de gemiddelde rentevastperiode nog geen groot effect hebben, maar het effect is wel toegenomen ten opzichte van de jaarrekening 2021. Indien wordt uitgegaan van een verdere stijging van 1% zullen de rentelasten van de bestaande leningenportefeuille gestegen zijn met € 408.000 per jaar aan het einde van de 2026.
De stijgende rentekosten van de geplande investeringen zijn een groter risico. De schulden zullen de komende jaren toenemen met € 73 mln. Indien wordt uitgegaan van een verdere stijging van 1% rente bedraagt de financiële impact € 808.000 per jaar. Deze stijging van € 808.000 komt doordat het huidige kapitaalmarkttarief en de genoemde stijging

van 1% samen circa 1,1% hoger is dan het het rentepercentage waarmee rekening wordt gehouden in de begroting en bedraagt dus meer dan 1% van € 73 mln.
In totaal leidt een stijging van 1% ten opzichte van het huidige 10-jaarstarief na verwezenlijking van alle geplande investeringen tot een stijging van circa € 1,2 mln. per jaar aan extra rentelasten. Voor de verschillende jaren is bepaald hoe groot het renterisico is, waarbij conform de bestaande berekeningsmethodiek de impact op de weerstandscapaciteit per jaar met 25% lager wordt. In 2023 is de impact € 227.000. Voor 2024 wordt het renterisico bepaald op 75% van € 871.000. Voor 2025 wordt het renterisico bepaald op 50% van € 1,16 mln. In 2026 bedraagt het renterisico 25% van € 1,22 mln. Rekening houden met een grotere stijging dan 1,0% is niet nodig omdat er mogelijkheden zijn om korter te financieren. Het tarief voor 5 jaar is lager dan het tarief voor 10 jaar. Ook zal het afgesproken investeringsplafond op termijn zorgen voor afbouw van de schuldpositie. Daarnaast worden vanaf 2027 kasstromen verwacht uit de grondexploitatie Groote Haar waardoor de schuldpositie gaat afnemen. Tot slot kunnen er ook vertragingen ontstaan in het verwezenlijken van de investeringen. Gezien de specifieke aard van dit risico is geen "kans van optreden" genoemd.

Risico's zonder financieel effect voor het weerstandsvermogen
1. Sociaal Domein
De reserve Sociaal Domein is op dit moment toereikend om specifieke (incidentele) risico's in het Sociaal Domein af te dekken. Daarom worden de risico's in het Sociaal Domein niet meegenomen in de berekening voor de benodigde weerstandscapaciteit. De financiële ontwikkelingen in het Sociaal Domein zijn niet zonder risico. De gemeenschappelijke regeling Avres zal voor 2023 naar verwachting geen beroep doen op een verhoogde gemeentelijke bijdrage, maar voor de jaren daarna is dit niet nog niet duidelijk. De uitvoering aan de inhoudelijke keuzes uit het ambitiedocument vanaf 2023 moet een oplossing gaan bieden om structureel meer grip op de financiën te krijgen.

Bij de gemeenschappelijke regeling Dienst Gezondheid en Jeugd die de jeugdwet voor de gemeenten in de regio uitvoert, is er meer realistisch begroot door rekening te houden met autonome ontwikkelingen. In de begroting 2023 is daarom naast de jaarlijkse indexering, landelijk stijgende zorgsalarissen, stijgende zorgkosten in 2021 en niet eerder bijgestelde taakstellingen (in begroting Gorinchem) ook rekening gehouden met een autonome groei van (5% in 2022 en) 2,5% in 2023. Vanaf 2023 is er geen sprake meer van solidariteit tussen de gemeenten. Dat betekent dat elke gemeente volledig verantwoordelijk is voor de eigen kosten.
Het kabinet heeft ervoor gekozen om de extra middelen voor jeugdzorg nu slechts incidenteel beschikbaar te stellen voor 2023. Eerder was het de verwachting dat hier al structurele duidelijkheid over zou komen. Vanwege de impact van het ontbreken van dit structurele beeld op het begrotingsevenwicht, mogen gemeenten 75% van het eerder gepresenteerde meerjarenperspectief voor de middelen van jeugdzorg opnemen in de begroting. Wij volgen deze lijn. Eventuele verschillen worden verrekend met de reserve sociaal domein.

2. Omgevingswet
De Omgevingswet treedt op 1 januari 2023 in werking, dit heeft een forse impact op de gemeentelijke organisatie. Er is een programmaplan opgesteld dat de periode tot 2029 beslaat. Voor het goed implementeren van de Omgevingswet in de organisatie is een projectstructuur opgezet, zodat de wet per ingangsdatum kan worden uitgevoerd. Bij de ontwikkeling van de omgevingswet werken wij nauw samen met de regio zodat er voor de essentiële onderdelen van de wet goede werkafspraken liggen. De risico's van de effecten van het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) zijn nog niet bekend. Het DSO betreft een systeeminrichting (ICT) waarbij verschillende overheden zijn aangesloten. Om dit risico te verkleinen is hier bij de aanbesteding van het VTH-systeem voor zover mogelijk rekening mee gehouden. De leverancier dient ervoor te zorgen dat de aansluiting wordt gegarandeerd. Vooralsnog wordt het risico op nihil geschat en is het uitgangspunt dat na de invoeringen hetzelfde bedrag aan leges wordt gerealiseerd.

3. Waarborggaranties
De huidige boekwaarde van de totale garanties bedraagt € 800 mln. hiervan bestaat € 778 mln. uit de garantstellingen door tussenkomst van waarborgfondsen. Dit zijn stichtingen die garant staan voor leningen die kredietverstrekkers zoals banken hebben uitstaan bij woningbouwcorporaties, welzijnsorganisaties, et cetera. De gemeente fungeert als

achtervang voor het waarborgfonds. Het risico dat de gemeente wordt aangesproken als achtervang is nagenoeg nihil.

4. Station Papland
In de Perspectiefnota 2017-2020 is in het hoofdstuk *Relevante ontwikkelingen* station Papland genoemd: *Met betrekking tot de aanleg van station Gorinchem Noord / Papland op de MLL is besloten dat de aanleg daarvan wordt uitgesteld en in principe 'meeloopt' met de ontwikkeling van bedrijventerrein Groote Haar.* Het streven is om de halte gereed te hebben, zodra de eerste uitgifte van bedrijventerrein Groote Haar een feit is. De startdatum blijft onzeker. Momenteel worden diverse varianten bekeken voor aanleg van de halte. Het totale tekort wordt ingeschat op minimaal € 3 mln. en maximaal € 4,5 mln. In het mobiliteitsplan is al rekening gehouden met een tekort van € 2 mln. Voor het overige tekort zal co-financiering gezocht worden in de vorm van subsidies dan wel opgevangen worden in de reserve infrastructuur. Het risico dat het tekort niet middels co-financiering of binnen de gemeentelijke begroting opgevangen kan worden is hiermee nagenoeg nihil.

Kansen zonder financieel effect voor het weerstandsvermogen

5. Dividendinkomsten
In de Perspectiefnota 2021-2024 is het dividend voor Stedin op nihil gesteld. In 2021 zijn cumulatief preferente aandelen Stedin aangekocht met een dividendrendement van € 41.000 per jaar. Gezien de benodigde middelen voor de energietransitie is er een kans dat de dividenduitkeringen worden verlaagd. Voor de dividenduitkering op de preferente aandelen Stedin is afgesproken dat deze worden gebruikt voor afbouw van de schulden. Daarom is dit onderwerp niet financieel vertaald in de tabel.

3.1.5 Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen (ook wel weerstandsratio) is de deling van de beschikbare weerstandscapaciteit door de benodigde weerstandscapaciteit.

Weerstandsvermogen	Ruim voldoende	Jaarstukken 2021	Begroting 2023
Weerstandsvermogen	1,4 ≤ x < 2,0	2,52	2,43

Voor de begroting 2023 is het weerstandsvermogen 2,43 (inclusief de aanwending van het begrotingssaldo voor investeringen ad € 4 mln.). Hiermee komt de ratio uit boven de door de raad vastgestelde bandbreedte van 1,4 en 2,0 (ruim voldoende). Volgens het beleidskader is deze nu "goed". Na de doorrekening van de septembercirculaire 2022 komt de weerstandsratio uit op 2,54.

3.1.6 Financiële kengetallen

Kengetallen drukken de verhouding uit tussen bepaalde onderdelen van de begroting en/of de balans. Deze kengetallen kunnen behulpzaam zijn bij het beoordelen van de financiële positie van de gemeente. Elk kengetal lichten we toe en vergelijken we met signaleringswaarden van de provincie Zuid-Holland. De provincie hanteert de volgende drie categorieën: minst risicovol, neutraal en meest risicovol. Wij benadrukken dat we voorzichtig moeten omgaan met conclusies te trekken uit individuele kengetallen. De kengetallen moeten altijd in samenhang worden bekeken.

Netto schuldquote

	Netto schuldquote (bedragen x € 1.000 ; stand ultimo boekjaar)	Jaarstukken 2021	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
A	Vaste schulden	111.240	141.089	177.534	189.474	185.910
B	Netto vlottende schuld	3.365	10.000	10.000	10.000	10.000
C	Overlopende passiva	8.793	10.054	274	-1.565	-1.517
D	Financiële vaste activa (cf. art. 36 lid d, e en f)	3.865	4.848	5.059	5.059	5.059
E	Uitzettingen < 1 jaar	15.176	7.000	7.000	7.000	7.000
F	Liquide middelen	684	0	0	0	0
G	Overlopende activa	4.285	1.000	1.000	1.000	1.000
H	Totale baten (exclusief mutaties reserves)	152.714	155.724	143.630	144.260	138.295
	Netto schuldquote (A+B+C-D-E-F-G)/H x 100%	**65%**	**95%**	**122%**	**128%**	**131%**
I	Financiële vaste activa (exclusief uitstaande leningen)	3.444	3.444	3.444	3.444	3.444
	Netto schuldquote (A+B+C-D-E-F-G-I)/H x 100%	**65%**	**96%**	**123%**	**129%**	**132%**
	Signaleringswaarde provincie: <90% is minst risicovol, 90-130% is neutraal en >130% is meest risicovol					

De netto schuldquote is het totaal van de leningenportefeuille verminderd met de eigen middelen. Hierdoor ontstaat een indicatie van de druk van de rentelasten op de exploitatie. Om inzicht te verkrijgen in hoeverre de gemeente geld doorleent, is ook de netto schuldquote exclusief doorgeleende gelden weergegeven. De netto schuldquote neemt toe in de komende jaren, voornamelijk als gevolg van de geplande nieuwe investeringen. Deze leiden tot een toename van de schulden. De schuldquote bevindt zich met ingang van 2023 boven de bandbreedte van de categorie neutraal en komt daarmee in de categorie meest risicovol. Deze ontwikkeling is in aanloop naar de Perspectiefnota 2021-2024 onderkend. Dit is mede de reden geweest dat er maatregelen zijn getroffen om de schuldpositie niet verder op te laten lopen. Op basis van de huidige keuzes, inzichten en prognoses zal de schuld na 2025 afnemen.

Solvabiliteitsratio

	Solvabiliteit (in procent)	Jaarstukken 2021	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
A	Eigen vermogen (cf. art. 42 BBV)	95.164	92.413	93.620	92.437	90.779
B	Balanstotaal	237.821	271.258	304.553	314.114	309.968
	Solvabiliteit (A/B) x 100%	**40%**	**34%**	**31%**	**29%**	**29%**
	Signaleringswaarde provincie: >50% is minst risicovol, 20-50% is neutraal en <20% is meest risicovol					

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de verhouding van het eigen vermogen tot het balanstotaal. Dit laat zien dat we op de lange termijn aan onze financiële verplichtingen kunnen voldoen. De dalende solvabiliteitsratio wordt veroorzaakt door het stijgende balanstotaal als gevolg van de geplande investeringen. Op basis van de signaleringswaarde is de solvabiliteitsratio neutraal.

Structurele exploitatieruimte

	Structurele exploitatieruimte (bedragen x € 1.000)	Jaarstukken 2021	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
A	Totale structurele lasten	124.705	136.168	132.419	132.079	132.128
B	Totale structurele baten	131.298	138.034	139.291	141.103	133.898
C	Totale structurele toevoegingen aan de reserves	0	25	25	25	25
D	Totale structurele onttrekkingen aan de reserves	66	95	588	973	1.053
E	Totale baten	165.953	162.904	156.390	149.763	143.472
	Structurele exploitatieruimte ((B-A)+(D-C))/E x 100%	**4,0%**	**1,2%**	**4,8%**	**6,7%**	**2,0%**
	Signaleringswaarde provincie: >0% is minst risicovol, = 0% is neutraal en <0% is meest risicovol					

Het kengetal structurele exploitatieruimte laat zien of de structurele baten voldoende zijn om de structurele lasten te dekken. In alle jaren is er sprake van een structureel overschot. De signaleringswaarde komt voor 2022 uit op het minst risicovol.

Grondexploitatie

	Grondexploitatie (bedragen x € 1.000 ; stand ultimo boekjaar)	Jaarstukken 2021	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
A	Bouwgronden in exploitatie	45.851	55.740	59.539	61.371	62.010
B	Totale baten (exclusief mutaties reserves)	152.714	155.724	143.630	144.260	138.295
	Grondexploitatie (A+B)/C x 100%	**30%**	**36%**	**41%**	**43%**	**45%**
	Signaleringswaarde provincie: <20% is minst risicovol, 20-35% is neutraal en >35% is meest risicovol					

Het kengetal grondexploitaties geeft de boekwaarde van grondexploitatie weer ten opzichte van de totale baten van de gemeente. Dit kengetal geeft twee zaken weer. Allereerst is er een risico dat de gemeente bij verkoop van de gronden niet de gehele boekwaarde kan realiseren. Als tweede kan een hoge boekwaarde wel betekenen dat bij verkoop de opbrengsten (incidentele baten) gebruikt kunnen worden om bijvoorbeeld de leningenportefeuille af te bouwen. Op basis van de signaleringswaarde is het kengetal grondexploitaties neutraal in 2022. Vanaf 2023 komt de signaalwaarde in de categorie meest risicovol. Dit wordt met name veroorzaakt door de grondexploitatie Groote Haar, waarvoor de investeringen eerst moeten worden gedaan, maar de inkomsten pas later (buiten dit meerjarenperspectief) gerealiseerd zullen worden.

Belastingcapaciteit

	Belastingcapaciteit (bedragen in euro's)	Jaarstukken 2021	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
A	OZB-lasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	255	266	266	266	266
B	Rioolheffing voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	213	203	203	203	203
C	Afvalstoffenheffing voor een gezin	316	371	371	371	371
D	Eventuele heffingskorting	0	0	0	0	0
E	Totale woonlasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	784	840	840	840	840
F	Woonlasten landelijk gemiddelde voor gezin (in jaar t -1)	773	811	811	811	811
	Woonlasten t.o.v. landelijk gemiddelde jaar er voor (E/F) x 100%	**101%**	**104%**	**104%**	**104%**	**104%**
	Signaleringswaarde provincie: <95% is minst risicovol, 95-105% is neutraal en >105% is meest risicovol					

De belastingcapaciteit geeft inzicht hoe de belastingdruk van de gemeente zich verhoudt ten opzichte van het landelijke gemiddelde van 100%. De komende jaren ligt de belastingdruk rond het landelijk gemiddelde en deze is op basis van de signaleringswaarde neutraal.

Financiële kengetallen in perspectief

Kengetallen	Jaarstukken 2021	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Netto schuldquote	65%	95%	122%	128%	131%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	65%	96%	123%	129%	132%
Solvabiliteitsratio	40%	34%	31%	29%	29%
Structurele exploitatieruimte	4,0%	1,2%	4,8%	6,7%	2,0%
Grondexploitatie	30%	36%	41%	43%	45%
Belastingcapaciteit	101%	104%	104%	104%	104%

Signaleringswaarde: groen is minst risicovol, oranje is neutraal en rood is meest risicovol

Kengetallen die op groen of oranje staan, beoordelen we als een gezonde situatie. Kengetallen die op rood staan, geven aanleiding tot zorgen en vragen dus nadere aandacht.

Op basis van de kengetallen is de conclusie dat de financiële positie in grote lijnen gezond is. Er is nog steeds een trend van oplopende schulden, daardoor afnemende solvabiliteit en een hoog geïnvesteerd vermogen in de grondexploitaties. Met de ingezette lijn bij de Perspectiefnota 2021 (op basis van gesprekken met de klankbordgroep Financiën) is ingegrepen om deze financiële trend te keren vanaf (ongeveer) 2026.

3.2 Onderhoud kapitaalgoederen

3.2.1 Inleiding

We maken voor de kapitaalgoederen onderscheid tussen vastgoed en niet-vastgoed. Per categorie worden de kapitaalgoederen nader toegelicht, inclusief het daarbij behorende onderhoud.

3.2.2 Vastgesteld beleid

De volgende vastgestelde beleidskaders zijn van toepassing:

Beleidskader	Vastgesteld door de raad in
Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) 2021-2025	2015
Meerjarenonderhoudsplannen gemeentelijke kapitaalgoederen	2017
Nota Vastgoedbeleid	2020
Buitengewoon Groen 2021-2025	2020
Kadernota Maatschappelijk Accommodatiebeleid Gorinchem (KMAG)	2021

3.2.3 Vastgoed

De gemeente Gorinchem heeft vastgoed in eigendom. Hiermee kan zij sturen op gewenste maatschappelijke ontwikkelingen en doelstellingen. Het vastgoed is onderverdeeld naar maatschappelijk, commercieel en overig.

De afgelopen jaren heeft het accent van het vastgoedbeleid voornamelijk op het afstoten van overtollig vastgoed gelegen. De komende periode zal daarnaast ook aandacht worden besteed aan het efficiënter huisvesten van maatschappelijke partijen en een verdere verduurzaming van het restant (kernvoorraad) aan gemeentelijke gebouwen.

In 2022 is het meerjarenonderhoudsplan (MJOP) vastgesteld. Dit is verwerkt in de begroting 2023 en verder. Alle gebouwen hebben een 0-meting ondergaan en zijn in het vastgoedsysteem gezet. Jaarlijks actualiseren we het MJOP. Actualiseren betekent dat we bepaalde grote onderhoudswerkzaamheden nauwkeuriger in de tijd plannen, sommige stellen we uit, anderen halen we wat naar voren. Zo houden we een goed actueel beeld van de bouwkundige staat, de onderhoudsplanning en daarmee de bruikbaarheid van de panden voor de bedoelde functie, nu en in de toekomst. Voor gebouwen zijn verschillende onderhoudsniveau’s, afhankelijk van de status in het MJOP.

Op basis van de onderhoudsprognose doteren we jaarlijks een bedrag in de reserve onderhoud gemeentelijke gebouwen. Daar ligt voor 2023 een taakstelling van €250.000,- op. In het MJOP zijn zogenaamde quick wins voor de verduurzaming van de panden meegenomen. Bijvoorbeeld dubbel glas of een duurzamere CV ketel. Waar mogelijk worden CO2 besparende maatregelen gekoppeld aan toch al geplande werkzaamheden. De grotere verduurzamingsopgaven van gemeentelijke panden worden via een routekaart verder in beeld gebracht voor de komende jaren. Om zo te kunnen voldoen aan de afspraken in het kader van de energietransitie 2050.

Feitelijke gegevens van het gemeentelijk vastgoed

De gemeente heeft momenteel 87 panden in eigendom. Deze panden zijn naar soort vastgoed onderverdeeld volgens de vastgestelde vastgoedlijst en in onderstaande, geactualiseerde, tabel opgenomen.

Soort vastgoed	Sublabel	Aantal 2021	Aantal 2022
Maatschappelijk vastgoed	Onderwijs	32	32
	Sport	8	8
	Welzijn	5	5
	Cultuur	3	3
	Economie en Toerisme	3	3
	Erfgoed/historie	14	14
	Intern vastgoed (bestuurlijke en ambtelijke huisvesting)	5	5
Commercieel vastgoed	Horeca	1	1
	Kantoor	0	0
	Detailhandel	1	0
	Bedrijfsruimte	4	4
	Kinderdagverblijf/BSO	1	1
Overig vastgoed	Woningen	6	5
	Ontwikkelingsvastgoed	5	6

Vanuit strategische overwegingen wordt besloten over aan- en verkoop van vastgoed. Vastgoed wordt verkocht als het de realisatie van beleidsdoelstellingen niet meer dient.

3.2.4 Niet-vastgoed

In de openbare ruimte verstaan we onder kapitaalgoederen: wegen, wandel- en fietspaden, civiele kunstwerken, groen, bomen, speelvoorzieningen, riolering, oppervlaktewater, straatmeubilair en verlichting. De kwaliteit van de kapitaalgoederen is van directe invloed op hoe trots de inwoners zijn op hun gemeente. Maar ook op de veiligheid van de gebruikers en voor de leefbaarheid, toegankelijkheid, beleving, aanzien en uitstraling van onze gemeente.

Wegen

De aanwezige verharding bestaat uit 22% asfalt en 78% elementverharding. Voor het onderhoud en beheer van onze wegen stellen we een wegenbeheerplan op (laatste versie uit 2020). Daarnaast onderhouden we ongeveer 4.800 stuks verkeersmeubilair. We willen de openbare ruimte meer klimaatadaptief en toekomstbestendig maken. Daarom lopen werkzaamheden aan de wegen vaak samen met rioleringswerkzaamheden en of projecten uit de mobiliteitsvisie. Voor het onderhoudsniveau hanteren we grotendeels CROW B niveau. Via de burgerpeiling en via FIXI blijven de tevredenheid van de gebruiken monitoren.

Groen

We voelen ons prettiger in een groenere omgeving. Groen is ook een belangrijk middel voor klimaatadaptatie en biodiversiteit. We trachten het groen op niveau te houden zoals we in ons beleidsplan Openbare Ruimte hebben vastgelegd. Maar het areaal is enorm uitgebreid door de komst van een nieuwe wijk (Hoog Dalem), door grijs voor groen acties (Steenbreek) en we moeten volop renoveren in groenvakken om beheer en onderhoud goed uit te kunnen voeren. Bomen hebben ook een bijzondere plek in ons openbaar groen. We zijn aangesloten bij het bomeninstituut en hebben een eigen bomenploeg. Ook in 2023 gaan we weer voor netto meer bomenplant dan bomenkap. Met de Lokale Adaptatiestrategie willen hier in 2023 verder inhoud aangeven. Speel- en sportvoorzieningen vergroten ook de leefbaarheid binnen de gemeente Gorinchem en hebben een directe positieve invloed om de inwoners. De speeltoestellen controleren we 4 keer per jaar op veiligheid in verband met wettelijke aansprakelijkheid voor gemeenten. In het kader van het speelruimteplan worden in 2023 speelveldjes aangelegd en/of vervangen.

Riolering

In 2020 is een nieuwe Gemeentelijk Riolerings Plan (GRP) 2020-2025 vastgesteld. Dit is de beleidsmatige, financiële en technische basis voor het onderhoud van het rioolstelsel. Hierin is € 200.000 per jaar opgenomen voor klimaatadaptieve werkzaamheden in de stad. Naast onze eigen beheer en onderhoudwerkzaamheden onder de grond hebben we ook te maken met de ondergrondse werkzaamheden van onze netwerkpartners Oasen, STEDIN en HVC (warmtenet) en de aanleg van het glasvezelnetwerk.

Water

De gemeente heeft zorg voor oppervlakte-, grond-, hemel – en afvalwater. In 2020 is een nieuw gemeentelijk Riolerings Plan (GRP 2020-2025) vastgesteld. In 2023 zullen we de eerste stappen gaan maken naar een nieuw plan dat ook inspeelt op de omgevingswet. Dat doen we partners in de stad zoals het Waterschap en Rijkswaterstaat en Oasen. De plannen worden door ons uitgevoerd. De ontwikkeling van rioolheffing is op dit plan gebaseerd.

Veerboten

De Veerdienst beschikt momenteel over zeven veerboten (twee autoveerboten, twee voet-fiets boten en drie veertaxi's). In 2023 zullen twee veerponten worden vervangen door elektrische vaartuigen. De onderhoudskosten maken deel uit van de reguliere begroting. Hiervoor is (nog) geen meerjarenonderhoudsplan opgesteld.

Havens

Onder de havens vallen:
- De Lingehaven met het havenkantoor, het voorzieningengebouw, de dienstwoning en alle in de haven aanwezige bruggen, sluizen, steigers en remmingswerken;
- De dienstensteiger, een passantensteiger en de steigers van de veerdienst die buiten de waterpoort zijn gelegen en alle overige steigers in de Lingehaven;
- De Handelskade en de loswal.

De Lingehaven omvat de Lingesluis, Visbrug, de Peterbrug, de Korenbrug, de kademuren Het Eind, de kademuren Kriekenmarkt, kademuren Appeldijk, kademuren Havendijk, kademuren Kortendijk, frontmuren Voorhaven, kademuren Buiten de Waterpoort, kademuren Duivelsgracht, de Waterpoort, historische haven, Ondervloed, twee historische sluizen en voorhaven Lingezijde en Merwedezijde.

Het onderhoud aan de havens gebeurt aan de hand van meerjarenonderhoudsplannen. Het onderhoud van de steigers in Sleeuwijk, Woudrichem, Werkendam en Hardinxveld-Giessendam komt voor rekening van de betreffende gemeente met uitzondering van de aluminium laadkleppen die door de gemeente Gorinchem worden onderhouden.

Civiele kunstwerken, bruggen en beschoeiingen

Met civiele kunstwerken bedoelen we civieltechnische constructies zoals bruggen (Gorinchem telt 321 civiele kunstwerken en bruggen), damwanden, duikers, kade- en keermuren. Ook oeverbescherming rekenen we tot dit areaal (ruim 64 km binnen Gorinchem). En binnen dit areaal worden ook de kunstwerken (Gorinchem heeft 111 beelden-kunstwerken) in de stad gerekend. We onderhouden de (civiele) kunstwerken en bruggen volgens het beheerplan (2020).

Openbare verlichting

Goede openbare verlichting geeft sfeer, een gevoel van sociale veiligheid en vergroot de verkeersveiligheid. Het is daarom van belang dat we de openbare verlichting goed op orde hebben. Gorinchem telt 7.545 lichtmasten. We hebben de uitvoering van het beheer en onderhoud ondergebracht in de gemeenschappelijke regeling Bureau OVL. Het onderhoudscontract is in 2022 via Bureau OVL bij een aannemer weggelegd. Deze samenwerking loopt nog stroef en moet in 2023 verbeteren. Met de vervanging naar LED werken we aan het verminderen van energieverbruik, maar de energiekosten bewegen niet in dezelfde mate mee. Bovendien heeft Bureau OVL nog een achterstand in te lopen van afgelopen jaren met de vervanging naar LED.

Ook in 2023 betrekken wij weer energie (elektriciteit en gas) van HVC via een inbestedingsconstructie. We hebben net als iedereen te maken met stijgende energiekosten, daar hebben we binnen de kapitaalgoederen (openbare verlichting, gemalen, verkeersregelinstallaties), ook in 2023, last van.

3.2.5 Meerjarenonderhoudsplannen (MOP)

Voor het planmatig onderhoud van de gemeentelijke kapitaalgoederen zijn meerjarenonderhoudsplannen opgesteld. Uitzondering daarop zijn de kapitaalgoederen groen en veerboten. De onderhoudskosten voor groen zijn jaarlijks ongeveer gelijk en daar is geen sprake van groot onderhoud. De onderhoudskosten voor veerboten zijn afhankelijk van de keuzes die worden gemaakt naar aanleiding van de businesscase. Voor het kapitaalgoed riolering is het onderhoud opgenomen in het GRP.

3.2.6 Kwaliteitsniveau en onderhoudslasten per kapitaalgoed

In onderstaande tabel is per kapitaalgoed het kwaliteitsniveau van onderhoud en de onderhoudslasten weergegeven zoals deze in de meerjarenbegroting 2023-2026 zijn opgenomen.

Kwaliteitsniveau onderhoud kapitaalgoederen en bijbehorende onderhoudslasten (bedragen x € 1.000)	Kwaliteitsniveau	Jaarlijkse storting in voorziening groot onderhoud	Gepland groot onderhoud jaarschijf 2023	Jaarlijks budget regulier (klein) onderhoud
Gebouwen:				
- woningen en panden	normaal en instandhouding	88	102	36
- onderwijspanden	normaal en instandhouding	310	124	282
- panden Stichting Gorinchemse Sportaccommodaties	normaal	354	168	21
- panden t.b.v. kunstuitoefening	normaal	107	75	70
- panden maatschappelijke zorg	normaal	14	12	10
- gemeentelijk onroerend goed	normaal	396	268	540
		1.269	*749*	*960*
Wegen	zie Buitengewoon Groen[1]	0	0	1.050
Groen	zie Buitengewoon Groen[2]	24	26	1.045
Riolering	Conform GRP[3]	0	0	233
Water	geen kwaliteitsniveau vastgesteld[4]	0	0	21
Veerboten	geen kwaliteitsniveau vastgesteld	0	0	211
Havens	normaal	100	137	22
Bruggen, kunstwerken en duikers	normaal	122	31	71
Monumenten	normaal	167	226	86
Parkeergarages	normaal	143	271	142
Buitensportaccommodaties	normaal	306	198	100
Openbare verlichting	normaal	24	21	78
Kunst	normaal	15	15	14
	Totaal	**2.171**	**1.673**	**4.034**

1. Bij de vaststelling van het beleidskader (Buitengewoon Groen) is ook gekozen voor gebiedsdifferentiatie, waardoor - via maatwerk - verschillende kwaliteitsniveaus zijn vastgesteld. Deze verschillen dus per gebied/woonwijk en variëren van exclusief, bijzonder niveau, plus niveau tot standaard niveau. Zie hiervoor verder het beleidskader.
2. Bij de vaststelling van het beleidskader Visie en beleidsplan Openbare ruimte Schoon en heel (Buitengewoon Groen) is ook gekozen voor gebiedsdifferentiatie, waardoor - via maatwerk - verschillende kwaliteitsniveaus zijn vastgesteld. Deze verschillen dus per gebied/woonwijk en variëren van exclusief, bijzonder niveau, plus niveau tot standaard niveau. Zie hiervoor verder het beleidskader.
3. In (een bijlage van) het GRP worden de doelen, functionele eisen, maatstaven en meetmethoden beschreven. Dit is de kwaliteit die met het GRP wordt beoogd.
4. Het beheer van de watergangen is de verantwoordelijkheid van het Waterschap Rivierenland. Zij voeren hier de regie en stellen het kwaliteitsniveau vast.

3.3 Financiering

3.3.1 Inleiding

Financiering betreft de wijze waarop de gemeente leningen aantrekt en eventueel overtollig geld (tijdelijk) uitzet. Beleidskaders voor financiering zijn nodig om de rentelasten te beperken en de risico's te beheersen.

3.3.2 Vastgesteld beleid

Naast de wettelijke kaders geldt voor de paragraaf Financiering het volgende raadsbeleidskader:

Beleidskader	Vastgesteld door de raad in
Treasurybeleid	2017

Het Treasurybeleid verschaft duidelijkheid over hoe gemeente Gorinchem haar financieringsbehoefte invult en het renterisico beheerst.

Daarnaast heeft het college de volgende twee documenten vastgesteld:

Relevant besluit college	Vastgesteld door college in
Notitie schuldpositie	2017
Treasurystatuut	2020

Het Treasurystatuut verschaft duidelijkheid over de spelregels rondom Treasury. De notitie schuldpositie verschaft duidelijkheid over de leningenportefeuille van Gorinchem en bevat sturingsmogelijkheden om de schuldpositie (positief) te beïnvloeden.

3.3.3 Financieringsportefeuille

In onderstaande tabel wordt de meerjarige ontwikkeling van onze langlopende leningportefeuille, extra (her-) financieringsbehoefte en rente- en aflossingsverplichtingen weergegeven per 1 januari van het betreffende jaar.

Financieringsportefeuille (bedragen x € 1.000)	2023	2024	2025	2026
Stand langlopende leningen per 1-1	99.140	141.089	177.534	189.474
Aflossingsverplichtingen	10.051	11.555	10.060	11.564
Financieringsbehoefte kort	13.505	9.379	9.444	9.746
Rentebetalingsverplichtingen	2.230	3.447	4.304	4.528

Financieringsbehoefte
Om de financieringsbehoefte te bepalen zijn de volgende twee zaken belangrijk: (1) de boekwaarde van de investeringen en de voorraden gronden en (2) de financieringsmiddelen. Allereerst kijken wij naar de verwachte ontwikkeling van de boekwaarde van zowel lopende als nieuwe investeringen en gronden van 2023 tot en met 2026. Als tweede kijken wij naar de externe en de interne financieringsmiddelen. De externe financieringsmiddelen zijn de langlopende leningen en de kortlopende leningen. De interne financieringsmiddelen zijn de reserves en de voorzieningen. De financieringsbehoefte is vervolgens het saldo van de investeringen en de beschikbare financieringsmiddelen. Een financieringstekort lost de gemeente op door het aantrekken van nieuwe kortlopende of langlopende leningen. Conform het Treasurybeleid sluit gemeente Gorinchem kortlopende leningen af totdat de targetrente bereikt is, dan wel de kredietlimiet is bereikt. In bovenstaand overzicht zijn de langlopende leningen weergegeven en het bedrag dat kortlopend gefinancierd wordt. De doelstelling van het Treasurybeleid is om het hieruit voortkomende renterisico zoveel mogelijk te beperken. De toename in de langlopende leningen is hoofdzakelijk het gevolg van nieuwe investeringen die (voor)gefinancierd moeten worden.

3.3.4 Renteontwikkeling

Bij de Perspectiefnota 2023-2026 is de rekenrente bepaald op 1,2%, dit is een stijging ten opzichte van de 1,0% die eerder gehanteerd werd. De stijging van de rekenrente volgt op de ontwikkeling van stijgende rente voor het aantrekken van (lang) vreemd vermogen.
Aan de grondexploitaties dient de werkelijke rente te worden toegerekend. Deze rente wordt bepaald op de verhouding vreemd vermogen en totaal vermogen en het gemiddelde rentepercentage van de leningenportefeuille. De rente voor grondexploitaties is voor 2023 bepaald op 0,91%.

3.3.5 Renterisico's

Een gemeente moet haar renterisico's beheersen door middel van onder andere de kasgeldlimiet en de renterisiconorm.

Kasgeldlimiet
De overheid stelt grenzen aan het totaal van kort geld, omdat rentefluctuaties grote gevolgen kunnen hebben voor de rentelasten in de (meerjaren)begroting. De kasgeldlimiet bedraagt 8,5% van het begrotingstotaal.

Kasgeldlimiet (bedragen x € 1.000)	2023 - kwartaal 1	2023 - kwartaal 2	2023 - kwartaal 3	2023 - kwartaal 4
Toegestane kasgeldlimiet	13.664	13.664	13.664	13.664
Werkelijke kasgeldlimiet	10.000	10.000	10.000	10.000
Ruimte	3.664	3.664	3.664	3.664

Elk kwartaal is er een ruimte van € 3,7 mln. Hiermee voldoen we ruimschoots aan de kasgeldlimiet. In het rentebeleid is verder vastgelegd dat als de rente zou stijgen tot boven een vastgestelde targetrente, dat er dan overgegaan wordt tot langlopende financieringen. In andere gevallen wordt, binnen de kaders van de kasgeldlimiet, optimaal gebruik gemaakt van kortlopende financieringen.

Renterisiconorm
De renterisiconorm beperkt de omvang van de jaarlijkse aflossingen en de leningen die voor renteherziening in aanmerking komen. De renterisiconorm is vastgesteld op 20% van het begrotingstotaal.

Renterisiconorm (bedragen x € 1.000)	2023	2024	2025	2026
Toegestane renterisico	32.150	30.537	28.180	28.254
Werkelijke renterisico	10.051	11.555	10.060	11.564
Ruimte	22.099	18.982	18.121	16.690

Uit bovenstaande tabel blijkt dat wij binnen de grenzen van de renterisiconorm opereren.

3.3.6 Schatkistbankieren

Gezien de huidige planning van uitgaven en inkomsten zijn er in 2023 geen schatkistgelden beschikbaar en zal het verplichte schatkistbankieren voor onze gemeente in de praktijk niet snel een rol spelen.

3.4 Bedrijfsvoering

3.4.1 Inleiding

Op basis van het BBV is de gemeente verplicht om de stand van zaken en de beleidsvoornemens ten aanzien van de bedrijfsvoering te verstrekken. Onder bedrijfsvoering verstaan we de sturing en beheersing van de ondersteunende processen binnen de organisatie. De paragraaf Bedrijfsvoering schetst op hoofdlijnen de manier waarop onze organisatie haar ambities wil bereiken en welke middelen daarvoor nodig zijn.

3.4.2 Personeels- en organisatiebeleid

Strategisch HRM

De HR-veranderagenda is de basis voor de activiteiten die in 2023 op de agenda staan: project functiehuis en loongebouw, het stagebureau, werven en behouden van mensen in deze krappe arbeidsmarkt door aantrekkelijk werkgeverschap en ontwikkelkansen, actualiseren bestaande personeelsregelingen met aandacht voor inclusie, optimaliseren personeelsinformatiesysteem, ontwikkelen van leerlijnen in de Gorinchem Academie en aan de slag met strategische personeelsplanning om te zorgen dat we klaar zijn voor de toekomst.

Formatie

Formatie	2023	2024	2025	2026
fte's	343	340	340	328

Omdat er in de formatie een aantal tijdelijke formatieplaatsen is opgenomen, loopt de formatie de komende jaren terug. Het sterkste is dat te zien in de overgang van 2025 naar 2026. Dit komt omdat in de PPN die in juli 2022 is vastgesteld een aantal formatie-uitbreidingen voor 3 jaar is toegekend.

Ziekteverzuim

In 2023 zetten we de in 2022 opgestarte nieuwe werkwijze met de arbodienst voort. Dit houdt in dat we naast een bedrijfsarts ook met een bedrijfsverpleegkundige werken, die vooral in de preventie maar ook in de verzuimbegeleiding een actieve rol speelt.

In het Arbo-team worden de arbeidsomstandigheden gemonitord en gezorgd dat de risicoinventarisaties- en evaluaties actueel blijven.

De werkgroep Vitaliteit en werkplezier vervult een expertiserol op de gebieden gezonde leefstijl, voeding en bewegen en ontspannen. In dat kader worden regelmatig workshops en lezingen georganiseerd en worden medewerkers geïnformeerd over belangrijke thema's.

De preventiemedewerker vormt de schakel tussen alle partijen en adviseert zonodig het management over te nemen stappen.

Organisatie

In 2023 gaan we met 2 Peilstokmetingen toetsen hoe het er voor staat met de organisatieontwikkeling en waar we bij moeten sturen of extra op moeten investeren. Ook gaan we evalueren hoe de ontwikkeling van projectmatig werken in de organisatie ervoor staat want de pilot met een extra teammanager hiervoor loopt per augustus 2023 af.

3.4.3 Informatisering en automatisering

In 2023 werken we, naast het steeds verder digitaliseren van producten en diensten, verder om de gevolgen op te vangen van het gelijktijdig actief worden van diverse wetten (onder andere Omgevingswet, Wet Open Overheid, Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer, single digital gateway, eIDAS (electronic Identities). De wetgeving heeft niet alleen gevolgen voor systemen en toepassingen, maar vooral ook voor werkwijzen, gegevens en documenten. Denk bijvoorbeeld aan de omgang met vertrouwelijke en/of privacygevoelige tekst in verplicht te publiceren teksten vanuit de Wet Open Overheid, het bewaren, ontsluiten, archiveren en eventueel anonimiseren van deze informatie, etc.

Bruikbaarheid, betrouwbaarheid, continuïteit, veiligheid, privacy en vertrouwelijkheid blijven ook in 2023 cruciale thema's. We moderniseren delen van onze ICT infrastructuur (netwerk- en servers) en ook het ook applicatielandschap ondergaat veranderingen (o.a. vernieuwing financiële applicatie). We blijven daarmee niet alleen actueel, maar voldoen ook aan verplichtingen op het vlak van rechtmatigheid. In het meerjarige informatie- en ICT beleid schuift meer aandacht naar het 'data-gestuurd werken'. Naast het meer gebruiken van Geografische informatiesystemen voor de presentatie, selectie en ontsluiting van allerlei gegevens, breidt het gebruik van dashboards verder uit.

We moeten bij alles wat we doen wel scherp sturen op de financiën. De ICT markt is onrustig en heeft last van snelle kostenstijging als gevolg van onderdelentekorten (oa computerchips), tekort aan personeel, toename benodigde beveiligingsmaatregelen, etc. Technisch en functioneel kan er veel, maar helaas vaak alleen tegen steeds hogere kosten. Leidraad bij afwegingen is dat we moeten voldoen aan wetgeving en dat ontwikkelingen toegevoegde waarde moeten hebben voor de stad en/of de organisatie. Vanzelfsprekend kijken we daar bij ook de aspecten elektronische veiligheid en -robuustheid, IT-control en privacy- en vertrouwelijkheid.

3.4.4 Financiën

De gemeentelijke financiën vormen een belangrijke basis voor het jaarlijks uit te voeren werk. Het adequaat beheren en beheersen van de inkomende en uitgaande geldstromen is essentieel. In de gemeentelijke begroting gaat jaarlijks ca. € 161 mln. om, daarnaast doen we ook nog investeringen. De financiële huishouding is continu aan verandering onderhevig, nieuwe regelgeving, nieuwe inhoudelijke ontwikkelingen, nieuwe projecten etc. En daar dient de gemeentelijke administratie continu op in te springen. Het huidige financiële pakket wordt al sinds 2005 gebruikt. De steeds maar veranderende omstandigheden maken dat de huidige inrichting niet effectief meer is. We zijn gestart met de aanbesteding van een nieuw financieel pakket, dat ruimte biedt aan de informatiebehoefte van de huidige tijd en optimaal de verschillende processen ondersteunt. Dit biedt tevens de mogelijkheid om de administratieve processen te optimaliseren, waar mogelijk te digitaliseren en wellicht te automatiseren.

Vorig jaar is de basis voor beheersing van de schuldpositie gelegd. Het is nu vooral zaak hier goed op te blijven sturen en monitoren. Zo zal de schuldpositie de eerste jaren nog oplopen, maar daarna wordt een substantiële afbouw van de schulden ingezet. De lage rente van de afgelopen periode heeft zeker geholpen, maar de afbouw van de schuldomvang is het belangrijkste instrument om bij eventuele rentestijging de begroting betaalbaar te houden en een sluitende begroting te kunnen blijven presenteren.

In de afgelopen jaren heeft een uitgebreid onderzoek plaatsgevonden naar de BTW-inrichting van de financiële administratie en naar complexe(re) vraagstukken waarbij het van toepassing zijnde BTW-regime niet 100% duidelijk was. De aandacht ligt er nu vooral op om voor de komende jaren de beheersing aan te scherpen en op onderdelen de inrichting verder aan te passen.

Tot slot vraagt ook de personele planning de nodige aandacht. Diverse medewerkers bereiken binnen afzienbare tijd de pensioengerechtigde leeftijd of hebben deze onlangs bereikt. De huidige arbeidsmarkt maakt het lastig om voor alle functies geschikt personeel te vinden, nog afgezien van de enorme ervaring en kennis die de organisatie verlaat.

3.4.5 Inkoop en aanbesteding

Inkoop binnen de gemeente Gorinchem is zich aan het ontwikkelen. Samenwerking met de verschillende teams zorgt voor meer kennisverbreding van inkoop in de organisatie. Ingezet wordt op het uniformeren van aanbestedingsdocumenten en periodieek inkoopoverleggen met de teammanagers. Deze overleggen, samen met de resultaten van de spendanalyse, vormen de basis van de aanbestedingskalender.

3.4.6 Bestuurlijke planning en control

Rekenkameronderzoeken

Veiligheid
De rekenkamercommissie heeft in mei 2022 de raad geïnformeerd over het onderzoek Veiligheid. De rekenkamercommissie wil met het onderzoek de raad een praktische handreiking geven om zijn rol in het veiligheidsbeleid optimaal te vervullen. Leidende vragen hierbij zijn: hoe heeft de raad zijn vertegenwoordigende, kaderstellende en controlerende rol vervuld ten aanzien van het veiligheidsbeleid en welke lessen zijn hieruit te trekken om de vervulling van deze rol te versterken? De raad heeft het rapport Veiligheid vastgesteld in de raadsvergadering van 25 mei 2022. De aanbevelingen worden betrokken bij het opstellen van het Integraal Veiligheidsplan 2023 - 2026.

DoeMee-onderzoek Wet Openbaarheid van Bestuur
De gemeente doet mee met een DoeMee-onderzoek van de Nederlandse Vereniging van Rekenkamers & Rekenkamercommissies (NVRR). De onderzoeksvragen hierbij waren hoe de deelnemende gemeenten inhoud gaven aan de afhandeling van WOB-verzoeken, in hoeverre dit rechtmatig gebeurde en hoe hierover verantwoording werd afgelegd aan de raad. Het onderzoek wordt in het najaar van 2022 aan de raad aangeboden.

Onderzoek huiselijk geweld en kindermishandeling
De rekenkamercommissie heeft een onderzoek opgestart naar Huiselijk Geweld en Kindermishandeling. Het doel is het krijgen van inzicht in de factoren die maken dat er in de regio Zuid-Holland Zuid en mogelijk ook in Gorinchem meer meldingen kindermishandeling zijn dan elders in Nederland. Daarnaast is het van belang om inzicht te krijgen in de doelmatigheid en doeltreffendheid van de aanpak in de gemeente Gorinchem van huiselijk geweld in het algemeen en kindermishandeling in het bijzonder. Verder is het van belang inzicht te krijgen in de wijze waarop Gorinchem de regierol invult in relatie tot lokale samenwerkingspartners en te beoordelen welke relatie er bestaat tussen de aanpak en de meldingen. De uitkomsten van het onderzoek worden ergens tussen eind 2022 en begin 2023 verwacht.

Collegeonderzoeken

Burgerpeiling 2021
De burgerpeiling heeft een aantal aandachtspunten opgeleverd die aan de raad op 7 oktober 2021 zijn gepresenteerd. Deze punten hebben betrekking op ‘’het woon- en leefklimaat", "de welzijnsvoorzieningen" en "de relatie inwoner - gemeente". De aandachtspunten worden in 2023 betrokken bij bestaande plannen, acties en speerpunten zoals verwoord in de begroting, Kijk op de wijk en de beleidsmonitor Integraal sociaal beleid.

Informatieveiligheid
Het collegeonderzoek informatieveiligheid is afgerond. In het onderzoek is aandacht uitgegaan naar de rechtmatigheid, doelmatigheid en doeltreffendheid van het beleid inzake informatieveiligheid. Het onderzoek is gericht op het verder vergroten van het bewustzijn over informatieveiligheid binnen het college en de raad. Enkele raadsleden zijn hierover geïnterviewd**.** De raad wordt over de adviezen en de vervolgacties in het najaar 2022 geïnformeerd via een raadsinformatiebrief.

Burgerpeiling 2023
De burgerpeiling wordt in het voorjaar van 2023 herhaald. Daarbij wordt onderzoek gedaan naar de tevredenheid van de Gorcumse inwoners inzake wonen, leven, veiligheid en welzijn. De burgerpeiling vindt plaats op zowel wijkniveau als op stadsniveau.

Uitvoering Wet open overheid

Voor de invoering van de Wet Open Overheid (WOO) is een programma ingericht. Voor deze wet staat een invoeringstermijn van 5 jaar (gerekend vanaf mei 2022). De wet valt daarbij binnen een scala aan wetten waar we ook aan moeten (gaan) voldoen én die allen gericht zijn op de (digitale) transparantie en toegankelijkheid van de overheid (wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer, single digital gateway, eIDAS (electronic identities)). In 2023 werken we verder aan de invoering van waar mogelijk vooral het samenspel van deze wetten.

De wetten hebben daarbij zowel gevolgen voor de inrichting en functionaliteit binnen het gemeentelijk applicatielandschap (denk bijvoorbeeld aan het toevoegen van een voorziening om te kunnen anonimiseren of geautomatiseerd te publiceren), alsook gevolgen voor gemeentelijke processen en -werkwijzen (voorbeeld: het digitaal toegankelijk maken van alle dienstverlening en het tegelijk voldoen aan publicatieplicht dient een standaard onderdeel te worden van alle werkwijzen). Vooral op deze samenhang dienen we scherp te sturen. Daarbij dienen we te blijven binnen het kader van financiële middelen WOO zoals die door het Rijk beschikbaar zijn gesteld in de meicirculaire 2022.

3.4.7 Administratieve organisatie en interne controle

De inrichting van de administratieve organisatie en interne controle is erop gericht om de doelmatigheid, doeltreffendheid en rechtmatigheid van ons handelen te waarborgen en de risico's te beheersen.

Interne controle
In 2023 worden de interne controles uitgevoerd op basis van het meerjarige interne controleplan en het daarbij behorende uitvoeringsprogramma 2023. De interne controles dragen bij aan de kwaliteit van de organisatie en sluiten aan op de doelen van de organisatieontwikkeling. Op basis van de belangrijkste geldstromen, risico's en ontwikkelingen wordt beoordeeld welke processen en onderwerpen gecontroleerd worden. Bij de selectie van de processen/onderwerpen vindt afstemming plaats met de accountant.

Uit de interne controles vloeien aanbevelingen voort op het gebied van de bedrijfsvoering.

Fraude-risico-analyse

De klankbordgroep Financiën zal in 2023 op hoofdlijnen over de uitkomsten van de fraude-risico-analyse 2021-2022 worden geïnformeerd.

Accountantscontrole
De accountantscontrole 2023 vindt plaats overeenkomstig de verordening accountantscontrole gemeente Gorinchem 2017 (artikel 213 Gemeentewet). Voor het controlejaar 2023 moet via een Europese aanbesteding een nieuwe overeenkomst met een accountant worden afgesloten. Dit traject is momenteel in voorbereiding.

De raad zal begin 2023 op hoofdlijnen worden geïnformeerd over de uitkomsten van de interimcontrole 2022 en de reactie van het college daar op.

De accountant geeft in het proces van de vaststelling van de jaarstukken 2022 de raad een toelichting op de uitkomsten van de accountantscontrole op de jaarrekening 2022. Het college geeft in een raadsinformatiebrief een reactie op de bevindingen van de accountant.

Rechtmatigheidsverantwoording
Op 1 oktober 2020 is in een I&O-B&A-vergadering gesproken over de rechtmatigheidsverantwoording die op basis van de toen geldende planning van de wetgeving vanaf de jaarrekening 2021 door het college zou moeten worden afgegeven. De raad heeft op 15 oktober 2020 de kaders voor de rechtmatigheidsverantwoording 2021 vastgesteld.

Inmiddels is bekend dat de rechtmatigheidsverantwoording door latere wetgeving voor de jaarrekening 2023 wordt ingevoerd. Als uitgangspunt gebruiken we hiervoor de op 15 oktober 2020 vastgestelde kaders.

3.4.8 Interbestuurlijk toezicht

De provincie beoordeelt op basis van een bestuursovereenkomst of gemeenten bepaalde taken volgens de wet uitvoeren. Het doel van deze overeenkomst is om afspraken te maken over de samenwerking, rollen, belangen en verantwoordelijkheden binnen het interbestuurlijke toezicht tussen de provincie en gemeenten.

Het streven is te komen tot actuele datasets. De bestaande toezichtindicatoren worden daarom herzien door de provincie. De planning is erop gericht dat in 2023 een nieuwe set indicatoren beschikbaar is voor gebruik in de gemeentelijke planning- en controlcyclus. De gemeenten ontvangen begin 2023 de uitkomsten generiek interbestuurlijk toezicht 2023. De raad wordt hierover geïnformeerd via een raadsinformatiebrief.

3.5 Grondbeleid

3.5.1 Inleiding

Deze paragraaf behandelt de gemeentelijke grondexploitaties.

3.5.2 Vastgesteld beleid

Beleidskader	Vastgesteld door de raad in
Nota Grondbeleid 2020-2023	2020

3.5.3 Visie, beleid en uitvoering

MPG
In het Meerjaren Programma Grondexploitaties (MPG) staan de financiële stand van zaken en de bijbehorende risico's van de gemeentelijke grondexploitaties in één overzicht. Het MPG maakt het de gemeenteraad mogelijk beter te sturen op de ruimtelijke projecten (kwalitatief en kwantitatief). Bovendien legt het college er verantwoording mee af over de bereikte resultaten binnen de grondexploitaties.

Grondbeleid
Grondbeleid biedt het kader voor ruimtelijke beleid en ruimtelijke doelstellingen. Het is een middel om de ruimtelijke doelstellingen en de ruimtelijke projecten die uit de programma's voortvloeien zo economisch verantwoord mogelijk te realiseren.

De woonlocaties in de stedelijke vernieuwing en uitleggebieden zijn onderdeel van programma 9 (Volkshuisvesting, Ruimtelijke ordening en Stedelijke vernieuwing). De ontwikkeling van bedrijventerreinen is terug te vinden in programma 4 (Economie).

In het MPG wordt jaarlijks financieel en beleidsmatig over de grondexploitaties gerapporteerd.

Het grondbeleid is op basis van de doorvertaling van de ambities uit het Gorcums Akkoord en de groeiambitie van Gorinchem (uitgewerkt in de nieuwe gemeentelijke Woon- en Transformatievisie) in 2019 geactualiseerd en in januari 2020 vastgesteld. De groeiambitie naar 40.000 inwoners uit de Visie van de Stad moet, ondersteund door onder andere het Grondbeleid Gorinchem 2020-2023, worden gefaciliteerd en uiteindelijk gerealiseerd.

3.5.4 Prognose grondexploitaties

In onderstaande tabel is het volgende opgenomen over de gemeentelijke grondexploitaties:
- De actuele boekwaarde per grondexploitatie op 31 december 2021;
- Een prognose van de boekwaarde per grondexploitatie op 31 december 2022 (op basis van de tussenrapportage 2022);
- Een actuele prognose van het resultaat per grondexploitatie (NCW = Netto Contante Waarde).

De prognose voor de grondexploitatie is gebaseerd op de laatst vastgestelde herziening bij de jaarrekening 2021. De prognose van het jaar waarin de grondexploitatie tot afwikkeling komt, is voor deze begroting geactualiseerd.

Afgesloten grondexploitaties maken geen onderdeel uit van dit overzicht.

In exploitatie genomen gronden		Boekwaarde per 31-12-2021	Boekwaarde per 31-12-2022	Actuele NCW Per 1-1-2022	Voorziening per 1-1-2022	Reservering weerstands-vermogen 2022	Eindjaar
Verliesgevende grondexploitaties							
003	Mollenburg	€ -10.769.864	€ -11.154.748	€ -11.131.042	€ -11.131.042	€ 35.695	2023
026	Groote Haar	€ -47.804.054	€ -51.440.817	€ -5.132.808	€ -5.132.808	€ 1.909.338	2040
Subtotaal		**€ -58.573.918**	**€ -62.595.565**	**€ -16.263.850**	**€ -16.263.850**	**€ 1.945.033**	
Winstgevende grondexploitaties							
007	Lingewijk Noord	€ 2.600.688	€ 4.486.407	€ 1.005.277	N.v.t		2023
033	Kleine Haarsekade	€ -208.005	€ 153.767	€ 108.905	N.v.t		2022
036	Oost II	€ -5.255.712	€ -5.451.522	€ 1.264.910	N.v.t	€ 88.944	2023
Subtotaal		**€ -2.863.028**	**€ -811.348**	**€ 2.379.092**		**€ 88.944**	
Totaal		**€ -61.436.946**	**€ -63.406.913**	**€ -13.884.758**	**€ -16.263.850**	**€ 2.033.977**	

Hieronder worden per grondexploitatie de meest actuele ontwikkelingen geschetst.

Mollenburg
In 2022 zijn de laatste drie zelfbouwkavels geleverd en is de bouw gestart. De verwachting is dat de laatste zelfbouwkavel halverwege 2023 opgeleverd is. In 2022 zijn de werkzaamheden voor het inrichten van de woonstraat gestart. Na realisatie van de laatste zelfbouwkavel kan het restant van de woonstraat ingericht worden. Verder worden in 2023 de langzaam verkeersbruggen opgeleverd en gestart met de entree van het plangebied via de Sportlaan. Dan is ook het openbaar gebied definitief opgeleverd en is daarmee de hele woonwijk gereed.

Groote Haar
Ten aanzien van Groote Haar is het bestemmingplan onherroepelijk. Het plan is waterhuishoudkundig en civieltechnisch verder uitgewerkt.

De planning van de realisatie en uitgifte van Groote Haar is afhankelijk van afspraken met Rijkswaterstaat (RWS). RWS heeft toegezegd een tussenmijlpaal voor de aansluiting Scheiwijk op te nemen in het contract voor realisatie van de verbreding A27. De regio heeft aangedrongen op voorrang voor dit traject. In de tussenmijlpaal neemt RWS een uiterste realisatiedatum op. Streefdatum voor ingebruikname van de nieuwe aansluiting Scheiwijk is eind 2026. Het is de bedoeling met de uitgifte van het bedrijventerrein op deze datum aan te sluiten. Om de grond tijdig bouwrijp te hebben is een tijdelijke ontsluiting nodig vanaf de A27. In 2022 zijn de werkzaamheden voor de aanleg van de tijdelijke bouwweg gegund en eerste voorbereidende en bouwrijpwerkzaamheden op Groote Haar begonnen. In 2023 worden de resterende bouwwerkzaamheden voor realisatie van de tijdelijke bouwweg verder uitgevoerd zodat via de tijdelijke bouwontsluitingsweg het bedrijventerrein voorbelast kan worden.

RWS voert aankoopgesprekken met alle eigenaren van de grond die nodig is voor de verbreding van de A27, voor de verbindingsweg en voor de aansluiting. De gemeente biedt daartoe waar mogelijk compensatiegrond aan. De gronden voor de verbindingsweg komen in eigendom van de gemeente Gorinchem. In 2022 zijn de laatste gronden voor de verbindingsweg aangekocht.

Lingewijk Noord
In 2021 is de laatste bouwgrond in Lingewijk Noord voor 64 woningen geleverd. In 2022 heeft de ontwikkelaar alle 64 woningen opgeleverd. De gemeente heeft in 2022 het gebied grotendeels woonrijp gemaakt. In 2023 worden de laatste woonrijp werkzaamheden uitgevoerd. De exploitatie wordt uiteindelijk in 2023 afgesloten.

Oost II
De gronduitgifte van bedrijventerrein Oost II is inmiddels ver gevorderd. Na de gronduitgifte van ruim 1.300 m^2 in 2021, zijn er in 2022 nog enkele percelen te koop. Dit zijn de laatste bedrijfkavels die de gemeente uit kan geven totdat Groote Haar start met uitgifte (verwachting 2026). Gelet op de schaarste van de bedrijfskavels hanteert de gemeente een strict uitgiftebeleid. Het is de planning de grondexploitatie eind 2023 af te sluiten.

Hoog Dalem
De ontwikkelingen van Hoog Dalem staan in de paragraaf Verbonden Partijen beschreven in de paragraaf 'Hoog Dalem C.V.'.

3.5.5 Voorzieningen en weerstandsvermogen

Risico's grondexploitaties
De risico’s waarvan de kans van optreden het hoogste (nagenoeg zeker) is, zijn in de prognoses van de resultaten van de grondexploitaties verwerkt en worden afgedekt binnen de voorziening. Overige risico’s zijn per plan benoemd, financieel vertaald en gekoppeld aan een kans van optreden. Voor die risico’s wordt een bedrag in het weerstandsvermogen aangehouden.

In de gemeentelijke grondexploitaties heeft Groote Haar het grootste aandeel in de geraamde risico’s in het weerstandsvermogen. De reden daarvoor is de lange looptijd van de grondexploitatie die nog verder opgerekt wordt als de verbreding van de A27 niet tijdig gerealiseerd is. De grondexploitatie Groote Haar is daarmee zeer gevoelig voor rentefluctuaties en prijsstijgingen. Verder kan het zo zijn dat de kavels door het niet integraal ophogen van het terrein niet voor de meest optimale grondprijs kunnen worden verkocht. De totale projectspecifieke gewogen risico’s van alle grondexploitaties zijn begroot op € 2 mln. en zijn opgenomen in het weerstandsvermogen.

De verlaging van de rekenrente 2022 had een gunstig effect op de resultaten van de grondexploitaties. Met een verdere verlaging van de rekenrente per 2023 is op dit moment nog geen rekening gehouden. Als de verlaagde rekenrente bij de eerstvolgende herziening van de grondexploitaties wordt verwerkt, heeft dat financieel een voordelig effect. Met name het geprognosticeerde verliesgevend resultaat van grondexploitatie Groote Haar neemt met enkele honderdduizenden euro's af. Het effect voor toekomstige rentestijgingen voor de grondexploitatie Groote Haar wordt dan groter. De resultaten van de komende herziening van de grondexploitaties worden verwerkt in de jaarrekening 2022.

3.6 Lokale heffingen

3.6.1 Inleiding

Lokale heffingen worden onderscheiden in heffingen waarvan de besteding gebonden dan wel ongebonden is. Bij de gebonden heffingen is de besteding daarvan gerelateerd aan een direct aanwijsbare tegenprestatie, zoals de afvalstoffenheffing, rioolbelasting, leges, begraafrechten en marktgelden. Deze heffingen worden daarom niet tot de algemene dekkingsmiddelen gerekend. Ongebonden lokale heffingen, zoals de onroerendezaakbelasting (OZB), roerendezaakbelasting (RZB), parkeerbelasting en precariobelasting worden tot de algemene dekkingsmiddelen gerekend. De besteding van die heffingen is niet gebonden aan een bepaalde taak.

3.6.2 Vastgesteld beleid

Voor de lokale heffingen zijn de beleidsuitgangspunten gehanteerd die zijn vastgesteld in de Perspectiefnota 2023-2026.

Middels de Perspectiefnota 2023-2026 is besloten de tarieven voor de OZB, RZB, precariobelasting en marktgelden met 3% te laten stijgen. Deze stijging komt overeen met het gemiddeld gewogen prijsindexcijfer van het Centraal Plan Bureau (CPB).

Bij de tarieven van de rioolbelasting, de afvalstoffenheffing en de lijkbezorgingsrechten is het uitgangspunt kostendekkendheid.

3.6.3 Kwijtscheldingsbeleid

Als een belastingplichtige als gevolg van financiële omstandigheden niet in staat is een belastingaanslag geheel of gedeeltelijk te betalen, dan kan kwijtschelding worden verleend. De gemeentelijke kwijtscheldingsnormen mogen niet meer dan 100% van de bijstandsnormen bedragen, wel minder. In Gorinchem gelden de maximale normbedragen, wat er op neer komt dat een belastingplichtige met een inkomen op bijstandsniveau in beginsel voor kwijtschelding in aanmerking komt.
De volgende belastingen komen voor kwijtschelding in aanmerking: de afvalstoffenheffing en de rioolbelasting. Met de kwijtschelding is in de begroting een bedrag gemoeid van zo'n € 722.000. De gederfde inkomsten wegens het verlenen van kwijtschelding van de afvalstoffenheffing en rioolbelasting worden verrekend via de desbetreffende tarieven.

3.6.4 Overzicht lokale heffingen

De drie belangrijkste lokale heffingen zijn de OZB, de afvalstoffenheffing en de rioolbelasting. Onderstaand wordt ingegaan op de achtergronden en uitgangspunten 2023 voor deze heffingen. Daarnaast wordt kort stilgestaan bij de achtergronden en uitgangspunten van de overige belastingen, heffingen en rechten.

Baten

In de komende jaren worden de volgende baten uit lokale heffingen geraamd:

Heffingssoort (bedragen x € 1.000)	2022	2023	2024	2025	2026
Algemene dekkingsmiddelen:					
Onroerende-zaakbelasting (OZB)	10.140	10.451	10.451	10.451	10.451
Roerende-zaakbelasting (RZB)	16	16	16	16	16
Hondenbelasting	168	0	0	0	0
Parkeerbelastingen	1.731	1.744	1.744	1.744	1.744
Precariobelasting	155	159	159	159	159
Subtotaal algemene dekkingsmiddelen	**12.210**	**12.371**	**12.371**	**12.371**	**12.371**
Gebonden heffingen:					
Afvalstoffenheffing	5.339	5.889	5.889	5.889	5.889
Rioolbelasting	3.824	3.849	3.817	3.817	3.817
Leges	1.527	1.598	1.598	1.598	1.598
Begraafrechten	397	458	458	458	458
Marktgelden	43	44	44	44	44
Subtotaal gebonden heffingen	**11.130**	**11.838**	**11.805**	**11.805**	**11.805**
Totaal geraamde inkomsten lokale heffingen	**23.340**	**24.208**	**24.176**	**24.176**	**24.176**

Algemene dekkingsmiddelen

Deze opbrengsten mogen vrij worden besteed. Er gelden geen wettelijke beperkingen voor de mate waarin de tarieven mogen worden verhoogd. Per opbrengstsoort volgt een toelichting op de ontwikkelingen in 2023.

Onroerendezaakbelasting

De OZB is verreweg de belangrijkste gemeentelijke belasting. De OZB-tarieven worden uitgedrukt in een vast percentage van de economische waarde van de onroerende zaken. Als onderdeel van de uitgangspunten van de Perspectiefnota 2023-2026 zijn de OZB-opbrengsten met 3% verhoogd. De waarde wordt getaxeerd conform de WOZ en wordt ieder jaar opnieuw vastgesteld. De taxaties zijn gebaseerd op het marktniveau op 1 januari van het jaar voorafgaand aan het belastingjaar.

Voor 2023 wordt voor de woningen rekening gehouden met een gemiddelde waardestijging van 7%. Voor de niet woningen wordt verwacht dat de gemiddelde waarde gelijk zal blijven. Bij de tariefberekeningen is het uitgangspunt gehanteerd dat de hertaxatie op macroniveau niet tot verzwaring van de belastingdruk mag leiden.

In de onderstaande tabel is de ontwikkeling van het heffingsareaal 2023 met de bijbehorende tarieven weergeven.

	Heffingsareaal (x € 1mln)	Tarief 2022	Tarief 2023	Opbrengst (x € 1.000)
Woningen				
- Eigenaar	4.922	0,1060%	0,1021%	5.025
Niet woningen				
- Eigenaar	941	0,3296%	0,3343%	3.146
- Gebruiker	846	0,2650%	0,2691%	2.278

Roerendezaakbelasting
De RZB is qua heffing te vergelijken met de OZB, met dit verschil dat de RZB wordt geheven voor roerende woon- en verblijfsruimten. De tarieven zijn wettelijk gekoppeld aan de OZB-tarieven. Het heffingsareaal van de RZB is beperkt van omvang en omvat alleen de ruim 70 woonarken.

Hondenbelasting
We brengen in 2023 geen hondenbelasting meer in rekening aan inwoners van Gorinchem die in het bezit zijn van één of meerdere honden.

Parkeerbelasting
De gemeente heft parkeerbelasting voor het parkeren van een voertuig op een aangewezen plaats en tijdstip of voor verleende parkeervergunningen. Met de heffing van parkeerbelasting worden algemene inkomsten verkregen. Wanneer een parkeerder geen of te weinig parkeergeld betaalt kan het verschuldigde parkeergeld via een naheffingsaanslag op de parkeerder worden verhaald, inclusief een opslag voor de kosten die met het opleggen van de aanslag zijn gemoeid. Het bedrag dat als opslag mag worden doorberekend is aan een wettelijk maximum gebonden. Conform de huidige gedragslijn wordt het wettelijk maximumtarief gehandhaafd, hetgeen op dit moment neerkomt op € 66,50.

Precariobelasting
De gemeente heft precariobelasting voor het hebben van voorwerpen op, onder of boven voor de openbare dienst bestemde gemeentegrond. Voor reclameuitingen en uitstallingen bij winkels wordt momenteel geen precario geheven. Door een wetswijziging in 2017 is de mogelijkheid om precariobelasting te heffen op netwerken van nutsbedrijven vervallen.

Gebonden heffingen
De opbrengst van deze zogeheten gebonden heffingen dient ter dekking van de kosten die de gemeente voor deze dienstverlening maakt.

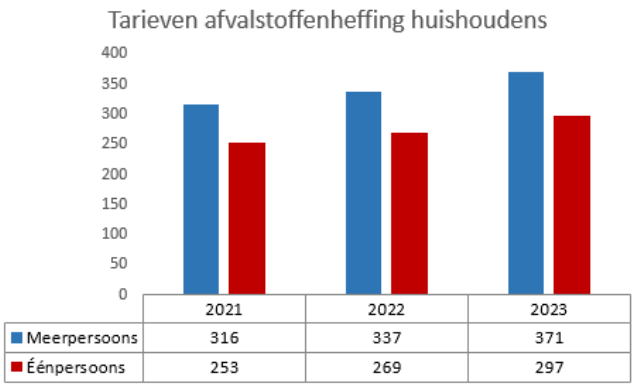
Per heffingssoort wordt de opbouw van de lasten weergegeven, waarbij we een onderscheid maken in de volgende twee categorieën:

- Directe lasten op basis van de taakvelden (alle direct toe te rekenen lasten, exclusief overhead);
- Indirecte lasten bestaan uit overhead .

Voor het bepalen van het dekkingspercentage worden de lasten inzake overhead en BTW toegerekend. Dit zijn de indirecte lasten. De overhead wordt toegerekend op basis van een overheadtarief en het aantal begrote uren van per heffing.

Afvalstoffenheffing
De afvalstoffenheffing is een heffing ter dekking van kosten van beheer van huishoudelijke afvalstoffen. De heffing komt ten laste van gebruikers van percelen waarvoor de gemeente een inzamelverplichting voor huishoudelijk afval heeft. De heffing is afhankelijk van de omvang van het huishouden. Hierbij hanteren we twee tarieven, namelijk voor een- en meerpersoonshuishoudens. Bij éénpersoonshuishoudens wordt een korting verleend van 20% op het meerpersoonstarief.

Door de sterke stijging van verwerkingskosten van afval en het op grote schaal bijplaatsen van grof huisvuil bij afvalcontainers, is de afvalinzameling en verwerking door Waardlanden niet meer uitvoerbaar binnen de huidige gemeentelijke tarieven. Daarnaast is in juni 2021 besloten om de kosten die voortvloeien uit het nieuwe afval- en grondstoffenbeleid van 2022 tot en met 2024 door te berekenen via een extra tariefsverhoging van € 12,03 per aansluiting. Het gemeentelijke uitgangspunt is dat de tarieven 100% kostendekkend zijn.

Opbouw tarieven

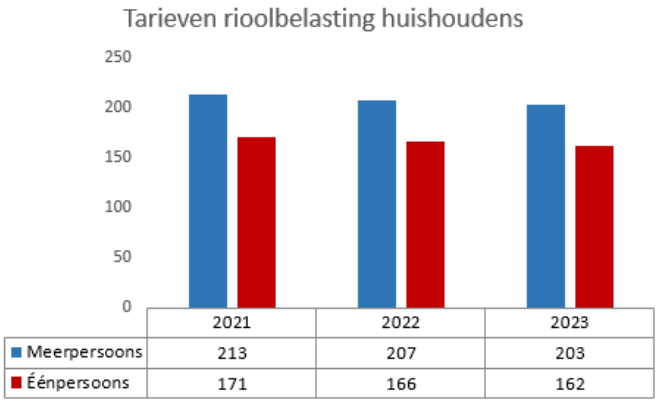
Taakveld		% in heffing	Bedrag in heffing
73	Afval	100%	€ 312
63	Inkomensregelingen	2%	€ 23
0.64	Belastingen overig	15%	€ 2

De begrote kwijtschelding van de afvalstoffenheffing is opgenomen onder taakveld 63. De lasten daarvan worden meegenomen in de berekening van de kostendekkendheid. De overige lasten betreffen de perceptiekosten voor de diverse belastingen. Hiervan wordt 15% toegerekend aan de afvalstoffenheffing. Dit percentage is bepaald op basis van ervaringscijfers. Het bedrag is in totaal het gewogen gemiddelde van tarieven voor de afvalstoffenheffing. Onderstaand overzicht geeft inzicht in de kostendekkendheid van het tarief.

Omschrijving	Bedragen (x € 1.000)
Lasten taakvelden	5.771
Inkomsten taakvelden, exclusief heffingen	-
Netto lasten taakvelden	**5.771**
Toe te rekenen lasten (overhead en BTW)	118
Totale lasten	**5.889**
Opbrengst heffingen	**5.889**
Dekkingspercentage	**100%**

Rioolbelasting

Op grond van de Wet verankering en bekostiging gemeentelijke watertaken hebben de gemeenten de zorgplicht voor stedelijk afvalwater, hemelwater en grondwater. Om deze zorgplicht te bekostigen kan de gemeente op grond van artikel 228a van de Gemeentewet rioolbelasting heffen. Evenals bij de afvalstoffenheffing wordt bij woningen een onderscheid gemaakt tussen één- en meerpersoonshuishoudens. Bedrijven betalen per 150 m^3 waterverbruik een vast tarief dat gelijk is aan het meerpersoonstarief. Uitgangspunt voor de vaststelling van de tarieven is 100% kostendekkendheid. Tot de kosten die gedekt worden uit de rioolbelasting worden naast de kosten voor rioolbeheer en onderhoud ook 50% van de kosten van straatreiniging en 20% van de kosten van waterbeheersing gerekend. Er is voor gekozen om de tarieven van de rioolbelasting over een periode van 25 jaar te bezien omdat dit een realistischer beeld geeft van de tarief ontwikkelingen. In deze systematiek wordt de egalisatievoorziening ingezet om de tariefschommelingen te vereffenen die zich gedurende deze periode kunnen voordoen. De toekomstige financiële effecten zijn opgenomen in het vastgestelde gemeentelijk rioleringsplan 2021 - 2025. Voor wat betreft de ontwikkeling van de rioolheffing is hierbij gekozen voor een variant waarin de tarieven de komende jaren licht kunnen dalen, zonder dat dit gevolgen heeft voor de egalisatievoorziening.

Opbouw tarieven

Taakveld		% in heffing	Bedrag in heffing
72	Riolering	80%	€ 143
63	Inkomensregelingen	2%	€ 18
0.64	Belasting overig	15%	€ 2
21	Verkeer en vervoer	50%	€ 10

De begrote kwijtschelding rioolbelasting is opgenomen onder taakveld 63. De lasten daarvan worden meegenomen in de berekening van de kostendekkendheid. De lasten van het taakveld 0.64 betreffen de perceptiekosten voor de diverse belastingen. Hiervan wordt 15% toegerekend aan de rioolbelasting. Dit percentage is bepaald op basis van ervaringscijfers. De lasten van taakveld 21 zijn de lasten voor het straatvegen. Het bedrag in heffing is in totaal het gewogen gemiddelde van tarieven voor de rioolbelasting. Onderstaand overzicht geeft inzicht in de kostendekkendheid van het tarief.

Omschrijving	Bedragen (x €1.000)
Lasten taakvelden	3.442
Inkomsten taakvelden, exclusief heffingen	-
Netto lasten taakvelden	3.442
Toe te rekenen lasten (overhead en BTW)	407
Totale lasten	**3.849**
Opbrengst heffingen	**3.849**
Dekkingspercentage	**100%**

Leges

Leges betreffen het recht op grond van het genot van, door of vanwege het gemeentebestuur verstrekte diensten. Het betreft dan bijvoorbeeld het behandelen van verzoeken om verlening van een vergunning en het verstrekken van een paspoort of rijbewijs. Sommige legestarieven, zoals die van paspoorten en rijbewijzen, zijn gebonden aan wettelijke maxima en kunnen dus alleen worden verhoogd in de mate waarin het Rijk het toestaat.

In de onderstaande tabel zijn de omvang en het dekkingspercentage van de onderdelen weergegeven.

Omschrijving				Bedragen (x € 1.000)
	Omgevingsvergunningen	*Publiekszaken*	*Overige leges*	*Totaal leges*
Lasten taakvelden	**624**	**1.111**	**19**	**1.754**
Toe te rekenen lasten (overhead)	246	562	0	808
Totale lasten	**870**	**1.674**	**19**	**2.562**
Opbrengst heffingen	**1.116**	**454**	**28**	**1.598**
Dekkingspercentage				**62%**

Lijkbezorgingsrechten

Onderzoeksbureau Senze heeft een onderzoek uitgevoerd naar de kostendekkendheid van de gemeentelijke heffingen en rechten. Om kostendekkendheid op termijn te bereiken zullen de inkomsten uit de begraafrechten conform de uitgangspunten in de PPN 2022-2025 met € 80.000 moeten toenemen. Hiervoor is afgesproken deze toename te verdelen over 2022 en 2023. Het gevolg hiervan is een tariefsverhoging van 10% in 2022 en 2023. Hierdoor worden de nieuwe tarieven op basis van de huidige uitgangspunten kostendekkend.

Omschrijving	Bedragen (x € 1.000)
Lasten taakvelden	409
Toe te rekenen lasten (overhead)	170
Totale lasten	**579**
Opbrengst heffingen	**458**
Dekkingspercentage	**79%**

Marktgelden

Voor de warenmarkt is een nieuwe Marktverordening vastgesteld die per 2022 van kracht is.

Omschrijving	Bedragen (x € 1.000)
Lasten taakvelden	**30**
Toe te rekenen lasten (overhead)	13
Totale lasten	**43**
Opbrengst heffingen	44
Dekkingspercentage	**102%**

3.6.5 Lokale lastendruk

In de onderstaande overzichten wordt duidelijk hoe de woonlasten van één- en meerpersoonshuishoudens in Gorinchem zich volgend jaar ontwikkelen. Daarnaast wordt inzicht gegeven in de ontwikkeling van de OZB voor eigenaren van een woning met een WOZ-waarde in 2022 van € 200.000 en van een woning van € 300.000.

Meerpersoonshuishouden	2022	2023	Verschil
Woonlasten WOZ € 200.000			
Afvalstoffenheffing	€ 337	€ 371	10,3%
Rioolbelasting	€ 207	€ 203	-1,9%
OZB woning € 200.000	€ 212	€ 218	3,0%
	€ 756	**€ 792**	**4,9%**
Woonlasten WOZ € 300.000			
Afvalstoffenheffing	€ 337	€ 371	10,3%
Rioolbelasting	€ 207	€ 203	-1,9%
OZB woning € 300.000	€ 318	€ 328	3,0%
	€ 862	**€ 902**	**4,6%**

Eenpersoonshuishouden	2022	2023	Verschil
Woonlasten WOZ € 200.000			
Afvalstoffenheffing	€ 269	€ 297	10,3%
Rioolbelasting	€ 166	€ 162	-2,2%
OZB woning € 200.000	€ 212	€ 218	3,0%
	€ 647	**€ 678**	**4,7%**
Woonlasten WOZ € 300.000			
Afvalstoffenheffing	€ 269	€ 297	10,3%
Rioolbelasting	€ 166	€ 162	-2,2%
OZB woning € 300.000	€ 318	€ 328	3,0%
	€ 753	**€ 787**	**4,5%**

3.7 Verbonden partijen

3.7.1 Inleiding

De gemeente werkt samen met diverse partijen waarin zij zowel een bestuurlijk als een financieel belang heeft, de zogeheten verbonden partijen. Het aangaan van overeenkomsten met verbonden partijen komt voort uit maatschappelijke relevantie en politieke motieven. Een bestuurlijk belang houdt in dat de gemeente zeggenschap heeft in de betreffende partij; als een lid van het college zitting heeft in het bestuur of namens de gemeenteraad stemt. Een financieel belang houdt in dat de gemeente door deelname in een verbonden partij risico kan lopen. Het BBV (art. 15) geeft het wettelijk kader weer en de vereisten voor deze paragraaf.

3.7.2 Lijst van verbonden partijen

De gemeente Gorinchem heeft te maken met diverse verbonden partijen. Deze verbonden partijen zijn in te delen in de volgende categorieën:
A. Gemeenschappelijke Regelingen (GR)
B. Vennootschappen en coöperaties
C. Stichtingen

In onderstaand overzicht wordt per categorie aangegeven welke verbonden partijen hiertoe behoren. Per verbonden partij wordt een nadere detaillering gegeven.

A. Gemeenschappelijke Regelingen
- GR Dienst Gezondheid & Jeugd
- GR Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid
- GR Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid
- GR Regio AV
- GR GEVUDO
- GR AVRES
- GR Reinigingsdienst Waardlanden
- GR Bureau Openbare Verlichting

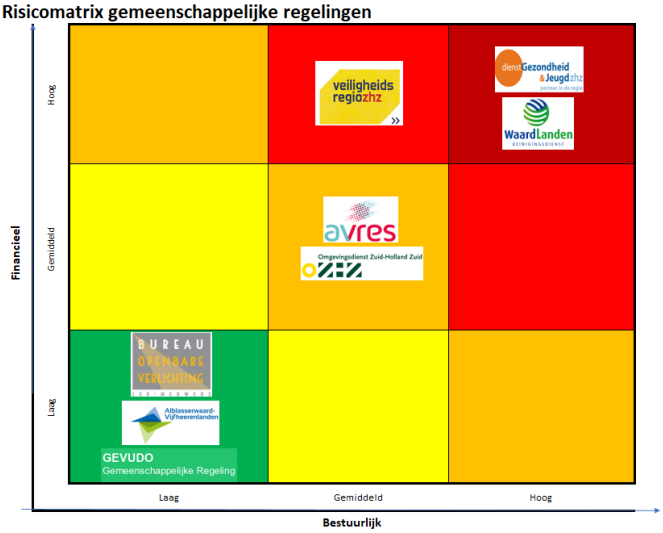
B. Vennootschappen en coöperaties
- Hoog Dalem C.V.
- C.V. Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Schelluinen (ROM-S), Beheer B.V. ROM-S
- N.V. Bank Nederlandse Gemeenten
- Oasen N.V.
- Stedin Holding N.V.
- Merwede LingeLijn Beheer B.V.
- Gemeente Gorinchem Deelneming B.V.
- Huisvuil Verbranding Centrale (HVC) N.V.
- Coöperatie i_lab

C. Stichtingen
- Stichting Binnenstadsmanagement Gorinchem
- Stichting Vesting3hoek

3.7.3 Risicoprofiel

Het risicoprofiel van de gemeenschappelijke regelingen is op 2 juni 2022 tijdens een I&O met de raad besproken. Afgesproken is dat vanaf nu het profiel wordt opgenomen in de paragraaf Verbonden partijen. Het totaaloverzicht van de financiële en bestuurlijke risico's is hieronder te vinden. De financiële risico's gaan met name over het weerstandsvermogen en de financiële exploitatie. De bestuurlijke, inhoudelijke risico's geven inzicht in de bestuurlijke vertegenwoordiging, de stemverhouding en de mate waarin de doelen van de regelingen en de beleidsdoelen van de gemeente op elkaar zijn afgestemd. In de paragraaf Verbonden partijen en de paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing is een inhoudelijke toelichting op diverse risico's gegeven.

Risicomatrix gemeenschappelijke regelingen

3.7.4 A. Gemeenschappelijke Regelingen

GR Dienst Gezondheid & Jeugd

Vestigingsplaats	Dordrecht.
Korte omschrijving	De GR Dienst Gezondheid & Jeugd bestaat uit een tweetal organisatieonderdelen: Dienst Gezondheid en Jeugd en Serviceorganisatie Jeugd (SOJ). De Regionale Ambulancevoorziening (RAV) is formeel onderdeel van de Dienst Gezondheid & Jeugd, maar kent een eigen specifiek financieringskader. Onderdeel van de Dienst Gezondheid & Jeugd zijn de GGD Zuid-Holland Zuid en Bureau Leerplicht en Voortijdig Schoolverlaten (BLVS). De Dienst vindt haar bestaansrecht in de behoefte van de samenleving om in goede gezondheid te kunnen leven, te leren en te ontwikkelen. De Dienst Gezondheid & Jeugd verzorgt namens de 10 gemeenten in Zuid-Holland Zuid de uitvoering van diverse taken op het gebied van publieke gezondheid, maatschappelijke zorg en leerplicht. Daarnaast is de Dienst verantwoordelijk voor de aansturing van de uitvoering van de integrale jeugdgezondheidszorg. Ook bij rampen en crises, waarin de publieke gezondheid wordt bedreigd, treedt de Dienst Gezondheid & Jeugd op.
Publiek belang	De Dienst Gezondheid & Jeugd bewaakt, beschermt en bevordert activiteiten die gericht zijn op het verkleinen van sociaaleconomische gezondheidsverschillen en het vergroten van ontwikkelingskansen ten behoeve van de inwoners van Zuid-Holland Zuid.
Bestuurlijk belang	De behartiging van belangen geschiedt door het bepalen van de hoofdlijnen van de gewenste ontwikkelingen door middel van sturing, ordening, integratie en in voorkomende gevallen uitvoering van specifieke taken: publieke gezondheid, onderwijs, jeugdzorg, maatschappelijke ondersteuning, ambulancezorg en geneeskundige hulpverlening.
Financieel belang	De totale primaire begroting voor de Dienst Gezondheid & Jeugd 2023 bedraagt € 160 mln., waarvan € 129 mln. voor de Serviceorganisatie Jeugd. De in deze primaire begroting opgenomen bijdragen voor Gorinchem zijn €10,3 mln. (So-jeugd) en € 2,3 mln. overig. Deze bijdragen worden/zijn bijgesteld op basis van de bijstellingsdocumenten.
Eigen vermogen	Stand 1 januari 2022: € 2.297.000 Verwachte stand 1 januari 2023: € 1.997.000 Verwachte stand 31 december 2023: € 1.702.000
Vreemd vermogen	Stand 1 januari 2022: € 58.680.000 Verwachte stand 1 januari 2023: € 58.332.000 Verwachte stand 31 december 2023: € 57.524.000
Resultaat	Het verwachte resultaat over 2023 bedraagt: € 0
Risico's	Ondanks het feit dat het lukt om meer realistisch te begroten, zagen we de kosten vanuit de Service Organisatie Jeugd (SOJ) in 2022 wederom oplopen. Deels wordt dit verklaard door een autonome groei op jeugdhulp waar we landelijk mee te maken hebben. Maar ook andere ontwikkelingen zorgen voor een stijging van de kosten. Ontwikkelingen waar we als gemeente niet volledig invloed op hebben. Denk aan de krapte op de arbeidsmarkt, hogere salariskosten en het organiseren van zorgcontinuïteit voor jeugdzorgplusorganisaties die in financieel zwaar weer zijn gekomen. Deze ontwikkelingen zullen zeker ook doorlopen in 2023 en zijn moeilijk te voorspellen. Vaak geldt voor de gevonden oplossingen ook dat kosten voor de baat uit gaan. Voor het behalen van resultaten zijn de SOJ, Stichting Jeugdteams ZHZ en gemeenten gezamenlijk verantwoordelijk. Het Netwerk MT Jeugd monitort de resultaten van de maatregelen waar de gemeenten verantwoordelijk voor zijn en stuurt zo nodig bij. Vanaf 2023 is er geen sprake meer van solidariteit tussen de gemeenten. Dat betekent dat elke gemeente volledig verantwoordelijk is voor de eigen kosten en daarmee voor het

	opvangen van onverwachte pieken. Ook deze zijn moeilijk te voorspellen. Eén of twee jeugdigen extra in bijvoorbeeld hoog specialistische zorg of gesloten jeugdzorg kost al gauw een paar ton op jaarbasis.

GR Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid

Vestigingsplaats	Omgevingsdienst Zuid-Holland-Zuid (OZHZ) is gevestigd te Dordrecht.
Korte omschrijving	OZHZ voert de wettelijke milieutaken uit voor de tien gemeenten in Zuid-Holland Zuid en de provincie Zuid-Holland. Voor een aantal deelnemers voert de OZHZ alle Wabo-omgevingstaken uit. Voor Gorinchem voert OZHZ op vier onderdelen milieutaken uit: 1. Algemene taken: De OZHZ adviseert voor wettelijke milieutaken voor vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH). Ook begeleidt OZHZ het hoger beroep en bezwaarprocedures op het gebied van milieu. 2. Vergunnen & melden: De OZHZ neemt de taken waar voor het toetsen en vergunnen van de omgevingsvergunning (milieu). Daarnaast ontvangt en controleert de OZHZ ook alle milieumeldingen. 3. Toezicht & handhaving: De OZHZ controleert de huidige situatie van het milieu en zorgt dat deze niet verslechtert. Dit doet OZHZ door inspecties uit te voeren bij werkzaamheden of bestaande bedrijven. Waar nodig worden wettelijke stappen ondernomen. 4. Expertise & advies: De OZHZ heeft specifieke expertise op het gebied van bijvoorbeeld bodem, geluid, lucht, externe veiligheid en duurzaamheid. Hierover geeft de OZHZ milieuadvies bij ruimtelijke ontwikkelingen.
Publiek belang	OZHZ draagt bij aan een veilige, gezonde, duurzame en leefbare omgeving.
Bestuurlijk belang	Een lid van het college maakt deel uit van het algemeen bestuur van de Gemeenschappelijke Regeling. In het bestuur heeft Gorinchem 3 van de 100 stemmen. Dit sluit aan bij de financiële inbreng in de regeling.
Financieel belang	De totale omzet van de OZHZ bedraagt ca. € 22 mln. De bijdrage van Gorinchem bedraagt afgerond € 0,6 mln. Deze bijdrage bestaat uit een inwonerbijdrage, een bijdrage voor de wettelijke taken en een bijdrage voor taken die op offertebasis worden uitgevoerd.
Eigen vermogen	Stand 1 januari 2022: € 3.055.628 Verwachte stand 1 januari 2023: € 2.654.624 Verwachte stand 31 december 2023: € 2.633.624
Vreemd vermogen	Stand 1 januari 2022: € 0 Verwachte stand 1 januari 2023: € 0 Verwachte stand 31 december 2023: € 0
Resultaat	Het verwachte resultaat over 2023 bedraagt: € 21.000
Risico's	*Belangrijke beleidsmatige ontwikkelingen hebben invloed op de OZHZ en de gemeente Gorinchem*. De belangrijke beleidsmatige ontwikkelingen zijn onder andere de overdracht van de bodemtaken, de Omgevingswet en de energieagenda. In de begroting 2023 van de OZHZ zijn de financiële effecten van de belangrijke ontwikkelingen nog niet aangegeven. Wel heeft de OZHZ met alle gemeenten in de regio Zuid-Holland Zuid de kostenraming gedeeld over de overdracht van de bodemtaken van provincie naar de gemeente. Deze kosten zijn opgenomen in de Perspectiefnota. Daarnaast is de gemeente Gorinchem periodiek met de OZHZ in gesprek over de wijzigingen onder en implementatie van de Omgevingswet. Vanaf 2022 zijn we ook een intensievere samenwerking met de OZHZ aangegaan voor de energieagenda. Ook over de noodzaak en de ontwikkelingen van de onderwerpen, zeer zorgwekkende stoffen, ondermijning en de VTH-taken zijn we op de hoogte en houden we

	contact over met de OZHZ. We nemen deze onderwerpen mee in onze afweging voor de invulling van het Jaarprogramma 2023. *De gevolgen van de oorlog in Oekraïne zijn moeilijk in te schatten op de bedrijfsvoering van de OZHZ.* Duidelijk is dat de huidige prijsontwikkelingen een grote druk leggen op de exploitatie van de OZHZ. De OZHZ gaat daarbij in op hogere energie- en brandstofprijzen, en de verminderde bereidheid van inspecteurs van het gebruik van de privé auto. De gemeente Gorinchem zet zich in voor duurzame mobiliteit. In de gemeente hebben we deelfietsen en deelauto's, en stimuleren we het openbaar vervoer. Een auto zorgt inderdaad voor gemak en flexibiliteit, maar voor de benoemde risico's kan een deel wellicht opgevangen worden door andere duurzame mobiliteitsvormen. De gemeente Gorinchem heeft aan OZHZ het advies gegeven om duurzame mobiliteit te stimuleren en faciliteren.

GR Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid

Vestigingsplaats	Dordrecht.
Korte omschrijving	Om de risico's op het gebied van de openbare orde en veiligheid te beheersen is de Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid (VRZHZ) opgericht (2009) ter uitvoering van de in 2010 in werking getreden Wet Veiligheidsregio's. In de VRZHZ werken gemeenten, regionale brandweer, regionale ambulancevoorziening en de geneeskundige hulpverlening (GHOR) bij ongevallen en rampen nauw samen met politie en waterschappen. Daarnaast wordt er samengewerkt met overheidsdiensten en private partners. De VRZHZ wil behalve optimaal voorbereid zijn op een ramp of crisis, ook een belangrijke rol spelen met het voorkomen daarvan. Door de bundeling van krachten zorgt de VRZHZ voor de fysieke veiligheid, rampenbestrijding en crisisbeheersing.
Publiek belang	De VRZHZ wil incidenten en rampen voorkomen door risico's te achterhalen en hierover te adviseren om deze zoveel mogelijk te beperken. De VRZHZ organiseert een daadkrachtige respons voor de bestrijding in acute situaties en de VRZHZ zorgt ervoor dat na een incident er zo snel mogelijk kan worden teruggekeerd naar de normale situatie zodat de maatschappelijk continuïteit gewaarborgd blijft.
Bestuurlijk belang	De burgemeester maakt deel uit van het dagelijks en het algemeen bestuur van de GR. In beide besturen is zij tevens vicevoorzitter. Bij het nemen van besluiten in het algemeen bestuur brengen de leden voor de gemeente die zij vertegenwoordigen elk één stem uit. Het algemeen bestuur beslist bij een meerderheid van stemmen. Indien de stemmen staken, geeft de stem van de voorzitter de doorslag.
Financieel belang	Bijdrage van Gorinchem over 2023 bedraagt € 3.113.040
Eigen vermogen	Stand 1 januari 2022: € 3.309.000 Verwachte stand 1 januari 2023: € 2.099.000 Verwachte stand 31 december 2023: € 1.465.000
Vreemd vermogen	Stand 1 januari 2022: € 80.116.000 Verwachte stand 1 januari 2023: € 96.662.000 Verwachte stand 31 december 2023: € 94.655.000
Resultaat	Het verwachte resultaat over 2023 bedraagt: € 0
Risico's	Vanaf 2023 vraagt de VRZHZ om een structurele bijdrage vanwege nieuwe ontwikkelingen, de basis op orde te krijgen, de invoering van de nieuwe Omgevingswet en de CAO-ontwikkelingen. Het Multi Intelligence Centre (MIC) en Stichting Risicobeheer zijn de nieuwe ontwikkelingen en zijn eveneens structureel opgenomen in de begroting van 2023.

	In 2023 worden de ontwikkeling rondom de evaluatie van de Wet Veiligheidsregio's (WVR) in de gaten gehouden, omdat deze mogelijk bestuurlijke en/of financiële gevolgen met zich mee kunnen brengen die nog niet in de begroting zijn meegenomen. Het is mogelijk dat de Veiligheidsregio in 2023 nog een incidentele (extra) bijdrage nodig heeft.

GR Regio AV

Vestigingsplaats	Gorinchem.
Korte omschrijving	Het vergroten van de regionale bestuurskracht en de regionale samenwerking in de regio Alblasserwaard en Vijfheerenlanden. Het bijdragen aan de behartiging van gemeenschappelijke belangen om de evenwichtige ontwikkeling van de regio te bevorderen.
Publiek belang	Gemeenschappelijke regeling. Uitvoering geven aan regionale samenwerking op de beleidsterreinen sociaal, fysiek, economie en toerisme tezamen met de gemeenten Molenlanden en Vijfheerenlanden.
Bestuurlijk belang	De burgemeester maakt deel uit van het dagelijks bestuur van de gemeenschappelijke regeling. Twee leden van het college van burgemeester en wethouders maken deel uit van het algemeen bestuur van de regeling. De burgemeester treedt op als voorzitter van zowel het dagelijks bestuur als het algemeen bestuur van de regeling. Bij de besluitvorming in het algemeen bestuur beschikt elke deelnemende gemeente over één stem per gemeente. Besluiten in het algemeen bestuur en dagelijks bestuur worden genomen bij meerderheid van stemmen.
Financieel belang	Het financieel aandeel Gorinchem in Alblasserwaard en Vijfheerenlanden - verband in 2022 bedraagt op basis van de inwonerbijdrage € 0,1 mln. Door de gewijzigde opzet van de regionale samenwerking, is de begroting in 2020 afgeslankt. Bijdrage van Gorinchem bedraagt over 2023: € 69.645.
Eigen vermogen	Stand 1 januari 2022: € 297.000 Verwachte stand 1 januari 2023: € 199.000 Verwachte stand 31 december 2023: € 171.000
Vreemd vermogen	Stand 1 januari 2022: € 912.000 Verwachte stand 1 januari 2023: € 450.000 Verwachte stand 31 december 2023: € 30.000
Resultaat	Het verwachte resultaat over 2023 bedraagt: € 0
Risico's	De bestuurlijke ontwikkelingen in de regio Alblasserwaard en Vijfheerenlanden kunnen zorgen voor risico's voor de beoogde resultaten van de Regionale Maatschappelijke Agenda. Voor het overige wordt verwezen naar het programma Bestuur en Ondersteuning.

GR Gevudo

Vestigingsplaats	Dordrecht.
Korte omschrijving	Gevudo beheert het aandelenpakket van twaalf gemeenten in de regio ZHZ in de N.V. Huisvuil Verbranding Centrale (HVC). Het aandelenpakket bestaat uit 529 aandelen. Voor al deze gemeenten verwerkt HVC het huisafval en voor een aantal ook de afvalinzameling. Daarnaast ontwikkelt HVC zich steeds meer als een duurzaam energiebedrijf.
Publiek belang	Gevudo behartigt de belangen van de deelnemende gemeenten in de aandeelhoudersvergadering van de HVC N.V.
Bestuurlijk belang	Een lid van het college maakt deel uit van het algemeen bestuur en heeft zitting in het dagelijks bestuur. Via de GR is er invloed op het beleid van de HVC. De GR levert een lid in de raad van commissarissen van HVC in de vorm van een onafhankelijk externe. De GR levert ook een lid in de aandeelhoudersvergadering van HVC.
Financieel belang	Tegen maatschappelijk verantwoorde kosten verwerken van het afval. Gorinchem is deelnemer in de GR Gevudo welke de aandelen beheert van de NV HVC. Het betreft hier een belang van ruim 18%. Gevudo staat naar rato van haar deelname in HVC garant voor het nakomen van de financiële verplichtingen die HVC aangaat in het kader van de financiering van verbrandingsinstallaties en andere bedrijfsactiviteiten. Hiervoor wordt een garantstellingsprovisie ontvangen. De garantstellingsprovisie wordt aan de deelnemende gemeenten uitgekeerd o.b.v. de inwoneraantallen x tarief. Daarnaast wordt dividend aan de deelnemende gemeenten uitgekeerd.
Eigen vermogen	Stand 1 januari 2022: € 30.000 Verwachte stand 1 januari 2023: € 30.000 Verwachte stand 31 december 2023: € 30.000
Vreemd vermogen	Stand 1 januari 2022: € 0 Verwachte stand 1 januari 2023: € 0 Verwachte stand 31 december 2023: € 0
Resultaat	Het verwachte resultaat over 2023 bedraagt: € 0
Risico's	De risico's worden als 'beperkt' beoordeeld.

GR AVRES

Vestigingsplaats	Gorinchem / Meerkerk
Korte omschrijving	De uitvoeringsorganisatie Avres voert voor de aangesloten gemeenten de Participatiewet uit. Dit betekent dat zij bijstandsuitkeringen verstrekt, inwoners begeleidt naar werk en de werkgeversrol van de sociale werkvoorziening voert. Ook voert Avres het gemeentelijk minimabeleid uit en is schulddienstverlening bij Avres belegd.
Publiek belang	Avres bedient inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt en inwoners met schulden. Een goede en laagdrempelige dienstverlening is voor hen erg belangrijk. Hiervoor werkt Avres samen met andere partners binnen het Sociaal Domein.
Bestuurlijk belang	Twee leden van het college maken deel uit van het algemeen bestuur van de GR. Elk lid van het algemeen bestuur heeft in de vergadering een stem. De besluiten van het algemeen bestuur worden genomen bij meerderheid van stemmen. Het algemeen bestuur wordt geadviseerd door het kernteam van contactambtenaren.
Financieel belang	De financiële middelen voor participatie en schulddienstverlening worden doeltreffend ingezet en komen ten goede aan de inwoners van Gorinchem. Daarnaast hebben we er als gemeente belang bij dat Avres financieel gezond blijft. Bijdrage van Gorinchem bedraagt over 2023: € 30.293.641
Eigen vermogen	Stand 1 januari 2022: € 15.810.000 Verwachte stand 1 januari 2023: € 12.595.000 Verwachte stand 31 december 2023: € 12.173.000
Vreemd vermogen	Stand 1 januari 2022: € 11.566.000 Verwachte stand 1 januari 2023: € 12.844.000 Verwachte stand 31 december 2023: € 12.598.000
Resultaat	Het verwachte resultaat over 2023 bedraagt: € 3.837.000
Risico's	Avres staat voor een aantal maatschappelijke en financiële opgaven. Om in de toekomst de kwaliteit van dienstverlening te kunnen behouden en financieel gezond te blijven, heeft Avres in 2021 het ambitiedocument vastgesteld. Er wordt geïnvesteerd om een stap naar voren te kunnen maken. Er bestaat een risico dat de gedane investeringen niet zullen leiden tot het behalen van gestelde doestellingen.

GR Reinigingsdienst Waardlanden

Vestigingsplaats	Gorinchem.
Korte omschrijving	Het op milieuverantwoorde wijze ophalen van ons afval en zorg dragen voor verwerking. Daarnaast heeft Waardlanden via dienstverleningsovereenkomsten (DVO's) taken toegewezen gekregen voor het onderhoud van het openbare gebied.
Publiek belang	Het uitvoeren van gemeentelijke taken op het gebied van de afvalinzameling.
Bestuurlijk belang	Een lid van het college maakt deel uit van het bestuur van de GR. Bij stemming wordt 75% vereist van het aantal (gewogen) stemmen. Ter bepaling van het totaal aantal stemmen en het aantal stemmen per deelnemende gemeente in het bestuur wordt uitgegaan van 1) het totaal aantal huisaansluitingen van de deelnemende gemeenten, en 2) het aantal huisaansluitingen per deelnemende gemeente. De stemverhoudingen worden voor een periode van vier jaar vastgesteld. Voor het in het bestuur tot stand brengen van een beslissing bij stemming wordt de volstrekte meerderheid vereist van hen die een stem hebben uitgebracht.
Financieel belang	Iedere deelnemende gemeente betaalt jaarlijks een gemeentelijke bijdrage. Deze gemeentelijke bijdrage wordt berekend op basis van de door het bestuur vast te stellen verdeelsleutel. De begroting, inclusief het te voeren beleid, wordt door het bestuur vastgesteld. De Reinigingsdienst Waardlanden beschikt over een beperkte algemene reserve en een reserve grondwaardering om eventuele financiële tegenvallers op te vangen. De bijdrage van Gorinchem bedraagt conform de begroting 2023 Waardlanden: € 3.661.000 voor inzameling en € 1.557.959 voor verwerking. Dit is inclusief het uitstel van Diftar.
Eigen vermogen	Stand 1 januari 2022: € 1.273.567 Verwachte stand 1 januari 2023: € 1.050.000 Verwachte stand 31 december 2023: € 1.154.000
Vreemd vermogen	Stand 1 januari 2022: € 16.450.484 Verwachte stand 1 januari 2023: € 26.297.253 Verwachte stand 31 december 2023: € 26.027.353
Resultaat	Het verwachte resultaat over 2023 bedraagt: € 104.000
Risico's	Dalende opbrengsten voor de grondstoffen kunnen de exploitatie onder druk zetten. Verder ondervindt Waardlanden momenteel veel hinder bij de nakoming van afspraken door de toeleveranciers, die betrokken zijn bij de implementatie van het nieuwe Afval- en Grondstoffenbeleid. Enerzijds komt dit door de sterk gestegen grondstoffen (de kosten voor een minicontainer zijn bijvoorbeeld gestegen met bijna 30%) en anderzijds door leveringsproblemen bij de leveranciers. Waardlanden is frequent in overleg met betrokken partijen om een inschatting te kunnen maken voor de planning en de daarmee gepaarde gaande kosten. Een eerste opzet van de gevolgen is in het najaar van 2022 bekend en zal worden betrokken bij de voorliggende begroting.

GR Bureau Openbare Verlichting

Vestigingsplaats	Hardinxveld-Giessendam.
Korte omschrijving	De GR Bureau Openbare Verlichting heeft ten doel een bijdrage te leveren aan het beheer van de Openbare Verlichting in de bij de GR aangesloten gemeenten.
Publiek belang	Onderhoud van openbare verlichting.
Bestuurlijk belang	Een lid van het college maakt deel uit van het algemeen bestuur van de GR. Elk lid van het algemeen bestuur heeft in de vergadering een stem. De besluiten van het algemeen bestuur worden genomen bij meerderheid van stemmen.
Financieel belang	Het financieel aandeel van Gorinchem in deze regeling is op basis van het aantal lichtobjecten. Het voorschot per lichtmast stijgt van €10,00 naar € 11,06. De bijdrage van Gorinchem bedraagt over 2023: € 88.272.
Eigen vermogen	Stand 1 januari 2022: € 139.575 Verwachte stand 1 januari 2023: € 136.053 Verwachte stand 31 december 2023: € 142.651
Vreemd vermogen	Stand 1 januari 2022: € 437.559 Verwachte stand 1 januari 2023: € 262.531 Verwachte stand 31 december 2023: € 175.257
Resultaat	Het verwachte resultaat over 2023 bedraagt: € 24.151
Risico's	Als deelnemers uitstappen kan dit consequenties hebben voor de continuïteit van de GR en/of de gemeentelijke bijdrage. De risico's worden als beperkt beoordeeld.

3.7.5 B. Vennootschappen en coöperaties

Hoog Dalem C.V.

Vestigingsplaats	Gorinchem
Korte omschrijving	Voor eigen rekening en risico voeren van een grondexploitatie Hoog Dalem samen met de partners verenigd in de C.V. Realiseren van woningen en voorzieningen op het gewenste kwaliteits- en kwantiteitsniveau in Gorinchem Oost conform de vastgestelde ruimtelijke en financiële kaders (grondexploitatie).
Publiek belang	Realiseren woningbouw en voorzieningen in Hoog Dalem.
Bestuurlijk belang	Twee leden van het college treden op als aandeelhouders van Hoog Dalem C.V. Het voorzitterschap in de vergadering van aandeelhouders rouleert per jaar. Besluitvorming van de directie vindt plaats op basis van unanimiteit. In de statuten (artikel 15 lid 7) is geregeld welke directiebesluiten de instemming van de aandeelhouders vragen. Die besluiten vragen een twee derde meerderheid, alle overige besluiten vragen om unanimiteit. De burgemeester treedt op als (stille) vennoot in Hoog Dalem C.V.
Financieel belang	De gemeente staat garant voor de leningen die de CV aangaat. Deze garantstelling bedraagt € 15 mln. De gemeente voert samen met Heijmans en AM de grondexploitatie Hoog Dalem. De gemeente neemt voor ongeveer 50% (€ 100.000) deel in het kapitaal van Hoog Dalem C.V. De gemeente is ook voor 50% beherend vennoot in de C.V.
Eigen vermogen	Stand 1 januari 2021: € 1.587.890 (cijfers 2021 zijn nog niet definitief) Verwachte stand 1 januari 2023: N.N.B. Verwachte stand 31 december 2023: N.N.B.
Vreemd vermogen	Stand 1 januari 2021: € 20.050.765 Verwachte stand 1 januari 2023: N.N.B. Verwachte stand 31 december 2023: N.N.B.
Resultaat	Het verwachte resultaat over 2023 bedraagt: N.N.B.
Risico's	De ontwikkeling van Hoog Dalem is vergevorderd. Hierdoor nemen de risico's steeds meer af. Door externe factoren zoals de oorlog in Oekraïne en corona bestaat de mogelijkheid dat het afzettempo vertraagd. Daarnaast zijn er nog marktrisico's die effect kunnen hebben op de hoogte van verkoopprijzen en productiekosten.

C.V. Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Schelluinen (ROM-S), Beheer B.V. ROM-S

Vestigingsplaats	Schelluinen.
Korte omschrijving	Drie activiteiten kunnen worden onderscheiden, de realisatie van het transport- en logistiek centrum Schelluinen-West in de gemeente Giessenlanden, de realisatie en exploitatie van een aantal regionale vrachtwagenparkeerterreinen en de herontwikkeling van vertreklocaties.
Publiek belang	Het verbeteren van de leefbaarheid in de regio speelt een rol door vraagstukken op het gebied van ruimtelijke ordenings- en milieuproblematiek op te lossen. Daarnaast wordt door de gemeenten en de provincie ingezet op economische ontwikkeling, inclusief de logistieke sector.
Bestuurlijk belang	Een lid van het college treedt op als vertegenwoordiger van de gemeente in de Raad van Commissarissen van Beheer B.V. ROM-S. De Raad van Commissarissen kan in een vergadering alleen geldige besluiten nemen indien 60% van de commissarissen aanwezig of vertegenwoordigd is (waaronder de commissaris benoemd op voordracht van het Ontwikkelings- en Participatiebedrijf Publieke sector b.v. (OPP)).
Financieel belang	De gemeentelijke deelneming en de BNG GO nemen beiden voor 49,5% deel in de CV. ROM-S Beheer BV neemt voor de resterende 1% deel.
Eigen vermogen	Stand 1 januari 2022: € 8.361.000 Verwachte stand 1 januari 2023: N.N.B. Verwachte stand 31 december 2023: N.N.B.
Vreemd vermogen	Stand 1 januari 2022: € 552.000 Verwachte stand 1 januari 2023: N.N.B. Verwachte stand 31 december 2023: N.N.B.
Resultaat	Het verwachte resultaat over 2023 bedraagt: N.N.B.
Risico's	Na het onherroepelijk worden van het bestemmingsplan voor de uitgifte in fase 2, zullen de bouwrijp werkzaamheden worden opgepakt en kunnen de laatste twee vestigers op Schelluinen-West hun bedrijfspand bouwen. De verwachting is dat in 2023 deze deelneming niet meer nodig is. De risico's worden als beperkt beoordeeld.

N.V. Bank Nederlandse Gemeenten

Vestigingsplaats	Den Haag.
Korte omschrijving	De BNG fungeert als intermediair tussen de kapitaalmarkt en decentrale overheden. De BNG kan gezien worden als een inkoopcombinatie van geld namens decentrale overheden. De BNG is een naamloze structuurvennootschap waarvan 50% van de aandelen in handen zijn van de Staat en de overige 50% in handen van decentrale overheden.
Publiek belang	De gunstige prijzen van financieringsmiddelen worden doorgegeven aan decentrale overheden, waaronder gemeente Gorinchem. Hierdoor wordt de kredietwaardigheid van gemeenten versterkt en kunnen zij relatief goedkoop lenen.
Bestuurlijk belang	De wethouder financiën heeft gemandateerde stemrecht in de AVA. Het bestuurlijke belang (stemrecht) wordt bepaald naar rato van het ingebrachte kapitaal.
Financieel belang	De gemeente Gorinchem heeft een belang van 0,173% in het aandelenkapitaal. De boekwaarde van de aandelen is € 218.000. Van de nettowinst wordt conform het dividendbeleid van BNG 25% uitgekeerd aan de aandeelhouders.
Eigen vermogen	Stand 1 januari 2022: € 5.062.000.000 Verwachte stand 1 januari 2023: N.N.B. Verwachte stand 31 december 2023: N.N.B.
Vreemd vermogen	Stand 1 januari 2022: € 143.955.000.000 Verwachte stand 1 januari 2023: N.N.B. Verwachte stand 31 december 2023: N.N.B.
Resultaat	Het verwachte resultaat over 2023 bedraagt: N.N.B.
Risico's	De BNG heeft een solvabiliteitsratio van circa 2%. De BNG is echter een financiële instelling waardoor gegeven de aard van de activiteiten zij verhoudingsgewijs weinig eigen vermogen heeft. BNG wordt desondanks als een van de veiligste banken ter wereld beschouwd. De oplopende rente kan invloed hebben op de leningenportefeuille van BNG en daarmee de stabiliteit van BNG. Ten opzichte van 2022 is het risico toegenomen maar wordt nog steeds als beperkt beoordeeld.

Oasen N.V.

Vestigingsplaats	Gouda.
Korte omschrijving	Kernactiviteiten zijn het winnen, zuiveren, distribueren en verkopen van drinkwater. Oasen N.V. maakt drinkwater voor 750.000 mensen en 7.200 bedrijven in het oosten van Zuid-Holland.
Publiek belang	Op duurzame wijze zorgdragen voor drinkwater.
Bestuurlijk belang	Een lid van het College heeft stemrecht in de AVA. Het daadwerkelijk bestuurlijk belang (stemrecht) in de AVA wordt bepaald naar rato van het ingebrachte kapitaal.
Financieel belang	De gemeente Gorinchem heeft een belang van 4,55% in het aandelenkapitaal van Oasen.
Eigen vermogen	Stand 1 januari 2022: € 122.426.000 Verwachte stand 1 januari 2023: N.N.B. Verwachte stand 31 december 2023: N.N.B.
Vreemd vermogen	Stand 1 januari 2022: € 160.810.000 Verwachte stand 1 januari 2023: N.N.B. Verwachte stand 31 december 2023: N.N.B.
Resultaat	Het verwachte resultaat over 2023 bedraagt: N.N.B.
Risico's	Oasen N.V. is een solvabel bedrijf met een beperkt dividend regime. Debiteurenrisico's van Oasen N.V zijn als gevolg van de financiële druk op huishoudens toegenomen. Desondanks worden de risico's als beperkt beoordeeld.

Stedin Holding N.V.

Vestigingsplaats	Rotterdam.
Korte omschrijving	Stedin bestaat uit verschillende bedrijfsonderdelen: netbeheerder, infrabedrijf en een netwerkbedrijf. Met elkaar zorgen zij ervoor dat klanten kunnen beschikken over (duurzame) energie om te leven, werken en ondernemen. Daarnaast verduurzaamt Stedin het energiesysteem en houdt zij het robuust en betaalbaar.
Publiek belang	Stedin draagt zorg voor het aanleggen, beheren en onderhouden van de gas- en elektriciteitsnetten. Onderdeel van het beheer is dat uitval of onderbreking van de gas en elektriciteitstoevoer wordt geminimaliseerd.
Bestuurlijk belang	Een lid van het College heeft stemrecht in de AVA. Het bestuurlijk belang (stemrecht) in de AVA wordt bepaald naar rato van het ingebrachte kapitaal.
Financieel belang	De gemeente Gorinchem heeft een belang van 0,68% in het aandelenkapitaal van Stedin. Daarnaast heeft de gemeente in 2021 een cumulent preferente aandelenpakket verworven ad € 1.36 mln.
Eigen vermogen	Stand 1 januari 2022: € 3.270.000.000 Verwachte stand 1 januari 2023: N.N.B. Verwachte stand 31 december 2023: N.N.B.
Vreemd vermogen	Stand 1 januari 2022: € 4.040.000.000 Verwachte stand 1 januari 2023: N.N.B. Verwachte stand 31 december 2023: N.N.B.
Resultaat	Het verwachte resultaat over 2023 bedraagt: N.N.B.
Risico's	De energietransitie is een grote opgave waardoor de resultaten onder druk kunnen komen te staan. De inflatie en personeelstekorten maken deze opgave nog complexer. In 2021 zijn hiervoor cumulent preferente aandelen uitgegeven. De gemeente Gorinchem heeft ook deelgenomen aan deze uitgifte. Het is niet uit te sluiten dat Stedin opnieuw een beroep zal moeten doen op haar aandeelhouders indien het Rijk en andere gemeenten niet bereid zijn te participeren. De risico's worden beoordeeld als hoger dan gemiddeld.

Merwede LingeLijn Beheer B.V.

Vestigingsplaats	Gorinchem.
Korte omschrijving	De BV MLL is opgericht voor de aanleg van de MLL tussen Dordrecht en Geldermalsen om o.a. de bereikbaarheid en de verkeersveiligheid van de deelnemende gemeenten te vergroten. De BV is nu verantwoordelijk voor het beheer van deze lijn.
Publiek belang	Openbaar vervoer.
Bestuurlijk belang	Een lid van het college treedt op als vertegenwoordiger van de gemeente in de AVA. In deze AVA is elke gemeente vertegenwoordigd door één persoon/één stem. Besluiten in de AVA worden genomen bij volstrekte meerderheid van de uitgebrachte stemmen.
Financieel belang	De investering in de Merwede LingeLijn heeft een totale omvang van circa € 55 mln. Hiervan komt circa € 10 mln. voor rekening van Gorinchem.
Eigen vermogen	Stand 1 januari 2022: € 250.000 Verwachte stand 1 januari 2023: N.N.B. Verwachte stand 31 december 2023: N.N.B.
Vreemd vermogen	Stand 1 januari 2022: € 39.193 Verwachte stand 1 januari 2022: N.N.B. Verwachte stand 31 december 2023: N.N.B.
Resultaat	Het verwachte resultaat over 2023 bedraagt: N.N.B.
Risico's	Gorinchem Noord is het laatste onderdeel van dit project. De kosten van dit project zijn nog niet duidelijk maar de bovengemiddelde inflatie zal hier een rol gaan spelen. De overige risico's zijn beperkt.

Gemeente Gorinchem Deelneming B.V.

Vestigingsplaats	Gorinchem.
Korte omschrijving	De vennootschap heeft ten doel het oprichten van, het deelnemen in, het besturen van en het toezicht houden op ondernemingen en vennootschappen, waaronder mede wordt begrepen het deelnemen als commanditaire vennoot in ROM-S C.V.
Publiek belang	Door de deelneming in ROM-S C.V. wordt bijgedragen aan de ontwikkeling van het Bedrijventerrein Schelluinen-West.
Bestuurlijk belang	De vennootschap is eind 2006 opgericht als onderdeel van de juridische structuur van ROM-S C.V. Het bestuurlijk belang loopt dan ook parallel aan ROM-S C.V. (zie hetgeen bij die verbonden partij is vermeld).
Financieel belang	De B.V. neemt voor 17,3% deel in ROM-S C.V.
Eigen vermogen	Stand 1 januari 2022: € 1.900.005 Verwachte stand 1 januari 2023: N.N.B. Verwachte stand 31 december 2023: N.N.B.
Vreemd vermogen	Stand 1 januari 2022: € 107.872 Verwachte stand 1 januari 2023: N.N.B. Verwachte stand 31 december 2023: N.N.B.
Resultaat	Het verwachte resultaat over 2023 bedraagt: N.N.B.
Risico's	Zoals aangegeven bij ROM-S C.V. is het risico beperkt.

Huisvuil Verbranding Centrale (HVC) N.V.

Vestigingsplaats	Alkmaar.
Korte omschrijving	HVC N.V. verwerkt ons huishoudelijk afval en ontwikkelt zich als een producent van duurzame energie voor haar aandeelhouders. Binnen GEVUDO verband wordt een aandelenpakket HVC van de twaalf deelnemende gemeenten in de regio Zuid-Holland Zuid beheerd. Het gaat om ruim 18% van de gemeentelijke aandelen HVC, waarvoor de GEVUDO gemeenten garant staan. HVC keert hiervoor een jaarlijkse vergoeding uit en zo mogelijk een winstuitkering. Dat laatste is in de afgelopen jaren niet gebeurd, omdat de aandeelhouders er voor gekozen hebben het aandeel vreemd kapitaal in HVC te reduceren.
Publiek belang	De verwerking van onze huishoudelijke afvalstromen en de productie van duurzame energie.
Bestuurlijk belang	De realisatie van een circulaire economie en ondersteuning bij de energietransitie.
Financieel belang	De gemeente Gorinchem staat garant voor € 9,8 mln. van het bedrijfskapitaal van HVC N.V. De jaarlijkse risicogarantie uitkering bedraagt € 925.000 overall, inhoudende € 77.000 voor Gorinchem.
Eigen vermogen	Stand 1 januari 2022: € 168.104.000 Verwachte stand 1 januari 2023: N.N.B. Verwachte stand 31 december 2023: N.N.B.
Vreemd vermogen	Stand 1 januari 2022: € 833.065.000 Verwachte stand 1 januari 2023: N.N.B. Verwachte stand 31 december 2023: N.N.B.
Resultaat	Het verwachte resultaat over 2023 bedraagt: N.N.B.
Risico's	Omdat HVC steeds meer afhankelijk wordt van de opbrengsten van de geproduceerde duurzame energie, hebben de energieprijzen grote invloed op het bedrijfsresultaat. De vermogenspositie van HVC is nog niet voldoende om zonder garanties van gemeenten te opereren maar is wel aan het verbeteren. Het risico voor HVC wordt beoordeeld als beperkt.

Coöperatie i_lab

Vestigingsplaats	Gorinchem
Korte omschrijving	i_lab is een coöperatief platform voor Gorinchem en de regio waar leren, werken en innoveren samenkomen. i_lab wordt een fysiek centrum op de regionale beroepen- en innovatiecampus in Gorinchem. Het is bovendien een knooppunt in het netwerk van samenwerking tussen onderwijs, bedrijfsleven en overheid in de regio Gorinchem, hét netwerk voor onderlinge verbinding en kennisuitwisseling.
Publiek belang	Het i_lab is een plek en een netwerk waar door samenwerking tussen scholen en bedrijven een krachtig innovatief (beroeps)onderwijs (po, vo, mbo, hbo en wo) wordt gerealiseerd en een Leven Lang Ontwikkelen wordt gestimuleerd; voor een groter vernieuwings- en aanpassingsvermogen van stad en regio.
Bestuurlijk belang	Namens de gemeente zitten twee leden van het college in het algemeen bestuur van het i-lab. Het onderwijsveld en het bedrijfsleven hebben ook elk twee personen die zitting hebben in het algemeen bestuur.
Financieel belang	De gemeente heeft een budget beschikbaar gesteld van € 6,65 mln. voor de uitwerking en realisatie van het i_lab, waarvan € 1,9 mln. gedekt uit de Regiodeal.
Eigen vermogen	Stand 1 januari 2022: N.N.B. Verwachte stand 1 januari 2023: N.N.B. Verwachte stand 31 december 2023: N.N.B.
Vreemd vermogen	Stand 1 januari 2022: N.N.B. Verwachte stand 1 januari 2023: N.N.B. Verwachte stand 31 december 2023: N.N.B.
Resultaat	Het verwachte resultaat over 2023 bedraagt: N.N.B.
Risico's	Gezien de ontwikkeling van het I-lab zijn deze nog niet goed te beoordelen.

3.7.6 C. Stichtingen

Stichting Binnenstadsmanagement Gorinchem

Vestigingsplaats	Gorinchem.
Korte omschrijving	De stichting heeft tot doel de verbetering van: a. de economische positie en uitstraling van de Gorinchemse binnenstad; b. de samenwerking tussen partijen die hierop invloed uitoefenen.
Publiek belang	Een economisch en maatschappelijk goed functionerende en voor bewoners en bezoekers aantrekkelijke binnenstad met voldoende faciliteiten
Bestuurlijk belang	Een afgevaardigde van het college (portefeuille Economie en Toerisme) heeft zitting in het bestuur
Financieel belang	Bijdrage van Gorinchem bedraagt over 2023: € 72.014 (€ 69.713 + 3,3% inflatie correctie)
Eigen vermogen	Stand 1 januari 2022: € 29.291 Verwachte stand 1 januari 2023: N.N.B. Verwachte stand 31 december 2023: N.N.B.
Vreemd vermogen	Stand 1 januari 2022: € 0 Verwachte stand 1 januari 2023: N.N.B. Verwachte stand 31 december 2023: N.N.B.
Resultaat	Het verwachte resultaat over 2023 bedraagt: € 0
Risico's	Geen.

Stichting Vesting3hoek

Vestigingsplaats	Gorinchem
Korte omschrijving	De Vestingdriehoek is een toeristisch samenwerkingsverband tussen Gorinchem, Woudrichem, Zaltbommel, Slot Loevestein en Fort Vuren met als verbindende factor de veerdienst van Riveer die de bezoeker van de ene naar de andere locatie vervoert.
Publiek belang	Grensoverschrijdende samenwerking tussen partijen om economische spin-off en strategische doelen te realiseren die de locaties afzonderlijk van elkaar niet kunnen bereiken.
Bestuurlijk belang	Een afgevaardigde van het college (portefeuille Toerisme) neemt zitting in het bestuur en treedt hierbij op als voorzitter.
Financieel belang	De deelnemende gemeenten Gorinchem, Altena, Zaltbommel en West Betuwe investeren naar belang in de samenwerking.
Eigen vermogen	Stand 1 januari 2022: € 74.452 Verwachte stand 1 januari 2023: € 59.452 Verwachte stand 31 december 2023: N.N.B.
Vreemd vermogen	Stand 1 januari 2022: € 1.001 Verwachte stand 1 januari 2023: € 1.001 Verwachte stand 31 december 2023: N.N.B.
Resultaat	Het verwachte resultaat over 2023 bedraagt: N.N.B.
Risico's	Geen.

Begroting 2023
Financiële begroting

4 Financiële begroting

4.1 Grondslagen begroting en meerjarenraming

De begroting 2023 inclusief de meerjarenraming 2024-2026 is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het BBV hiervoor aan de gemeente stelt. Dit houdt onder andere in dat:
1. Voor de begroting en de meerjarenraming een stelsel van baten en lasten wordt gehanteerd;
2. De baten en lasten worden geraamd tot hun bruto bedrag;
3. De begroting en de meerjarenraming, volgens normen die voor gemeenten als aanvaardbaar worden beschouwd, een zodanig inzicht geeft dat een verantwoord oordeel kan worden gevormd over de financiële positie en over de baten en lasten.
4. De begroting en de meerjarenraming duidelijk en stelselmatig de omvang van alle geraamde baten en lasten, alsmede het saldo ervan, weergeven.

In dit hoofdstuk worden de grondslagen waarop de begroting is gebaseerd nader toegelicht, wordt een toelichting gegeven op totale lasten en baten en daarbij in hoeverre deze incidenteel of structureel van aard zijn en tot slot een verschillenanalyse op hoofdlijnen gegeven van de verschillen tussen de cijfers van 2023 en de begroting 2022 na wijziging (tot en met augustus 2022).

De grondslagen voor de begroting

In de perspectiefnota 2023-2026 zijn de volgende uitgangspunten door de raad vastgesteld:
1. CAO-loonstijging: CAO aanhouden, vooralsnog wordt gerekend met een stijging van de loonkosten van 3,6%;
2. Prijsstijging: 3,0% conform raming CPB;
3. Ten aanzien van gesubsidieerde instellingen een stijging van 3,3 % aanhouden;
4. Voor de tarieven voor onroerende en roerende zaakbelasting, leges (voor zover niet aan een maximum gebonden), hondenbelasting, begraafrechten en markt- en kadegelden geldt het gemiddeld
indexcijfer 3,0%; Met de afschaffing van de hondenbelasting komt deze tariefsaanpassing dus te vervallen.
5. Voor de tarieven voor leges (dienstverlening) ten aanzien van:
- drank en horeca worden in 2023 alleen trendmatig verhoogd net als alle andere tarieven.
- evenementenvergunning: het tarief structureel bepalen op 15% (= € 490) van de kostprijs bij evenementen met een commercieel karakter;
-evenementenvergunning met een maatschappelijk karakter: geen kosten in rekening brengen.
6. Tarieven rioolbelasting, afvalstoffenheffing: tariefsontwikkeling op basis van kostendekkendheid;
7. Tarieven voor parkeren: voor 2023 niet uitgaan van tariefstijgingen;
8. Tarieven Veerdienst en Lingehaven: stapsgewijs tariefswijzigingen Riveer;
9. Ten aanzien van het tarief naheffingsaanslag parkeerbelasting het wettelijk maximumtarief aanhouden;
10. Huren woningen: uitgaan van de mogelijkheden en richtlijnen uit de circulaire Huurprijsbeleid 1 januari 2022 t/m 30 juni 2023 van het min. BZK (circulaire d.d. 24-02-2022);
11. Huren niet-woningen: de bepalingen terzake uit de gesloten huurovereenkomsten volgen (wat in de regel neerkomt op een tariefsontwikkeling op basis van de CPI-index alle huishoudens);
12. De rekenrente is bepaald op 1,2%;
13. De rente voor de grondexploitatie is bepaald op 0,91%;
14. De targetrente is bepaald op 0,66%;
15. Raming aantal inwoners per 1 januari 2023: 38.309;
16. Raming aantal woonruimten per 1 januari 2022: 17.723.

4.2 Overzicht van baten en lasten

In de beleidsbegroting zijn per programma, onder het kopje 'Wat gaat dit kosten', overzichten opgenomen van de raming van baten en lasten inclusief de beoogde toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves. Daarnaast worden de investeringen per programma uiteengezet. Tevens is hier een overzicht van de geraamde algemene dekkingsmiddelen en een overzicht van overhead, vennootschapsbelasting en onvoorzien opgenomen.

Het BBV schrijft echter voor dat deze overzichten per programma in de financiële begroting worden opgenomen in totaaloverzichten. Reden voor het voorschrijven van totaaloverzichten waarin alleen de financiële gegevens van alle programma's inclusief de algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien zijn opgenomen, is dat het programmaplan veel beleid bevat, waardoor het zicht op de baten en lasten van de totale begroting veelal niet voldoende zal zijn.

Naast het 'totaaloverzicht van baten en lasten' treft u tevens de volgende totaaloverzichten aan:
1. Incidentele baten en lasten;
2. Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves;
3. Recapitulatie van het structurele begrotingsevenwicht;
4. Verschillenanalyse van de begroting 2023 ten opzichte van de begroting 2022 na wijziging.

In deze overzichten worden de cijfers gepresenteerd van de jaren 2023 tot en met 2026, zijn de jaarschijven waarover de begroting en de meerjarenraming gaat.

Conform artikel 19 van het BBV dient de toelichting op het overzicht van baten en lasten ook de berekening van het EMU-saldo te bevatten. Dit onderdeel hebben wij meegenomen bij de uiteenzetting van de financiële positie.

4.2.1 Totaaloverzicht van baten en lasten

In onderstaand overzicht treft u voor het begrotingsjaar 2023 de raming van baten en lasten en de beoogde toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves per programma aan. Het overzicht is inclusief de algemene dekkingsmiddelen en overhead, vennootschapsbelasting en onvoorzien.

Overzicht van baten en lasten (bedragen x € 1.000)	Lasten	Baten	Saldo	Toevoeging aan reserves	Onttrekking aan reserves	Geraamd resultaat
Programma Bestuur en ondersteuning	4.555	969	-3.585	-	-	-3.585
Programma Veiligheid	5.166	360	-4.806	-	4	-4.802
Programma Verkeer en vervoer	9.792	3.598	-6.194	1.336	1.540	-5.990
Programma Economie	16.519	15.158	-1.361	-	50	-1.312
Programma Onderwijs	12.352	2.973	-9.378	3.100	3.940	-8.538
Programma Sport, cultuur en recreatie	13.395	2.288	-11.107	658	754	-11.011
Programma Sociaal domein	61.093	15.512	-45.580	321	299	-45.603
Programma Duurzaamheid	10.921	10.209	-712	138	194	-656
Programma Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	5.556	4.064	-1.492	689	260	-1.921
Totaal programma's	**139.350**	**55.133**	**-84.217**	**6.242**	**7.040**	**-83.419**
Overzicht Algemene dekkingsmiddelen	743	100.099	99.356	25	-	99.332
Overzicht Overhead	14.464	492	-13.973	125	140	-13.957
Bedrag Onvoorzien	100	-	-100	-	-	-100
Totaal	**154.657**	**155.724**	**1.067**	**6.391**	**7.180**	**1.856**

Hieronder volgt een meerjarenoverzicht van de lasten en baten, inclusief de realisatie uit de jaarrekening 2021. Dit overzicht geeft een integraal beeld van alle incidentele en structurele baten en lasten die zijn opgenomen in het programmaplan.

Toelichting op overzicht van baten en lasten (bedragen x € 1.000)	Rekening 2021			Begroting 2022 na wijziging			Begroting 2023		
	Lasten	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**
BATEN EN LASTEN									
Programma Bestuur en ondersteuning	3.514	1.058	-2.456	4.119	1.163	-2.956	4.555	969	-3.585
Programma Veiligheid	5.422	1.040	-4.382	5.432	503	-4.929	5.166	360	-4.806
Programma Verkeer en vervoer	9.211	3.279	-5.932	9.577	3.650	-5.927	9.792	3.598	-6.194
Programma Economie	4.129	3.817	-313	9.956	8.013	-1.943	16.519	15.158	-1.361
Programma Onderwijs	10.425	3.532	-6.893	11.778	3.607	-8.171	12.352	2.973	-9.378
Programma Sport, cultuur en recreatie	12.046	1.941	-10.105	14.075	2.321	-11.755	13.395	2.288	-11.107
Programma Sociaal domein	60.187	18.519	-41.668	64.659	16.748	-47.910	61.093	15.512	-45.580
Programma Duurzaamheid	10.616	9.890	-726	11.844	9.906	-1.938	10.921	10.209	-712
Programma Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	14.317	16.305	1.988	6.981	5.789	-1.192	5.556	4.064	-1.492
Totaal programma's	**129.869**	**59.382**	**-70.487**	**138.421**	**51.701**	**-86.720**	**139.350**	**55.133**	**-84.217**
Overzicht Algemene dekkingsmiddelen	10.563	92.856	82.294	627	99.563	98.936	743	100.099	99.356
Overzicht Overhead	12.724	476	-12.248	12.629	512	-12.118	14.464	492	-13.973
Bedrag heffing Vennootschapsbelasting	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bedrag Onvoorzien	-	-	-	100	-	-100	100	-	-100
Saldo van baten en lasten voor mutaties in de reserves	**153.156**	**152.714**	**-442**	**151.777**	**151.775**	**-2**	**154.657**	**155.724**	**1.067**
Mutaties in de reserves	12.798	13.240	442	3.832	7.572	3.740	6.391	7.180	789
Totaal saldo van baten en lasten	**165.954**	**165.954**	**0**	**155.610**	**159.348**	**3.738**	**161.048**	**162.904**	**1.856**

Toelichting op overzicht van baten en lasten (bedragen x € 1.000)	2024			2025			2026		
	Lasten	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**
BATEN EN LASTEN									
Programma Bestuur en ondersteuning	4.627	1.364	-3.262	4.627	1.394	-3.233	4.677	1.454	-3.223
Programma Veiligheid	5.151	360	-4.791	5.149	360	-4.789	5.149	360	-4.788
Programma Verkeer en vervoer	11.406	3.616	-7.790	10.137	3.615	-6.523	10.731	3.614	-7.117
Programma Economie	5.967	4.722	-1.246	5.259	4.058	-1.201	6.847	5.647	-1.200
Programma Onderwijs	9.608	2.619	-6.989	9.695	2.619	-7.077	9.645	2.619	-7.026
Programma Sport, cultuur en recreatie	13.425	2.288	-11.137	13.418	2.173	-11.244	13.316	2.159	-11.157
Programma Sociaal domein	59.163	14.741	-44.423	58.749	14.741	-44.008	58.666	14.741	-43.925
Programma Duurzaamheid	10.768	10.177	-591	10.772	10.177	-595	10.792	10.177	-615
Programma Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	3.655	2.105	-1.550	3.655	1.969	-1.686	3.578	1.700	-1.878
Totaal programma's	**123.772**	**41.991**	**-81.780**	**121.462**	**41.106**	**-80.356**	**123.401**	**42.471**	**-80.930**
Overzicht Algemene dekkingsmiddelen	678	101.172	100.494	209	102.687	102.478	815	95.358	94.543
Overzicht Overhead	14.469	467	-14.002	15.111	467	-14.644	13.438	467	-12.972
Bedrag heffing Vennootschapsbelasting	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bedrag Onvoorzien	100	-	-100	100	-	-100	100	-	-100
Saldo van baten en lasten voor mutaties in de reserves	**139.018**	**143.630**	**4.612**	**136.882**	**144.260**	**7.378**	**137.754**	**138.295**	**542**
Mutaties in de reserves	13.967	12.760	-1.207	4.320	5.503	1.183	3.518	5.176	1.658
Totaal saldo van baten en lasten	**152.985**	**156.390**	**3.405**	**141.202**	**149.763**	**8.562**	**141.272**	**143.472**	**2.200**

4.2.2 Totaaloverzicht incidentele baten en lasten

Om vast te kunnen stellen of er sprake is van een structureel evenwicht is het belangrijk dat er inzicht is in welke baten en lasten incidenteel zijn en welke baten en lasten structureel. Het grootste gedeelte van de begroting bestaat uit structurele lasten en baten. Dit zijn de zaken/budgetten die jaarlijks terugkomen in de begroting. Bij incidentele lasten en baten gaat het primair om bijzondere, significante en eenmalige zaken. Om een post als incidenteel te kunnen aanmerken moeten de volgende uitgangspunten van toepassing zijn: 1. De aard van de raming, 2. Onvoorwaardelijke einddatum en 3. Materiële beïnvloeding. Daarbij worden toevoegingen aan reserves en onttrekkingen aan reserves in beginsel als incidenteel aangemerkt. De uitzondering hierop vormen afschrijvingsreserves. Deze onttrekkingen dienen ter dekking van structurele kapitaallasten en worden daarmee als ook als structureel aangemerkt.

In het hieronder opgenomen overzicht worden de incidentele baten en lasten gepresenteerd.

Incidentele baten en lasten (bedragen x € 1.000)	2023		2024		2025		2026		Nr.
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	
Programma Verkeer en vervoer									
Halte Papland	0	0	1.800	0	0	0	0	0	1
Onderzoekskosten mobiliteit	213	0	0	0	0	0	0	0	2
Totaal programma Verkeer en vervoer	**213**	**0**	**1.800**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	
Programma Economie									
Grondexploitaties bedrijventerreinen	10.504	4.485	4.177	347	2.864	997	3.062	2.388	3
Mutatie balans/winstneming grondexploitaties	4.485	10.504	347	4.177	997	2.864	2.388	3.062	3
Totaal programma Economie	**14.989**	**14.989**	**4.524**	**4.524**	**3.861**	**3.861**	**5.450**	**5.450**	
Programma Onderwijs									
Realisatie i_Lab	840	0	100	0	100	0	0	0	4
Nationaal programma onderwijs	369	369	0	0	0	0	0	0	5
Totaal programma Onderwijs	**1.209**	**369**	**100**	**0**	**100**	**0**	**0**	**0**	
Programma Sport, cultuur en recreatie									
Internationaal filmfestival Gorinchem	50	0	0	0	0	0	0	0	6
Totaal programma Sport, cultuur en recreatie	**50**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	
Programma Duurzaamheid									
Onderzoekskosten warmtenet	56	0	0	0	0	0	0	0	7
Totaal programma Duurzaamheid	**56**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	
Programma VROSV									
Grondexploitaties woningen	1.736	0	0	0	0	0	0	0	8
Mutaties balans/winstneming grondexpl. woningen	0	1.736	0	0	0	0	0	0	8
Grondexploitatie CV Hoog Dalem	0	689	0	403	0	269	0	0	9
Voorbereidingskosten div. stedelijke ontwikkelingen	260	0	200	0	200	0	200	0	10
Totaal programma VROSV	**1.996**	**2.425**	**200**	**403**	**200**	**269**	**200**	**0**	

Incidentele baten en lasten (bedragen x € 1.000)	2023		2024		2025		2026		Nr.
Overzicht Overhead									
Warmtenet stadhuis	0	0	0	0	667	0	0	0	11
Totaal overzicht Overhead	**0**	**0**	**0**	**0**	**667**	**0**	**0**	**0**	
	Lasten	**Baten**	**Lasten**	**Baten**	**Lasten**	**Baten**	**Lasten**	**Baten**	
Mutaties reserves:[1]									
Onttrekking alg reserve i.v.m. vorming afschrijvingsreserve gps-ontvanger	0	30	0	0	0	0	0	0	
Onttrekking reserve halte Papland	0	0	0	1.800	0	0	0	0	1
Storting reserve infrastructuur mobiliteit	34	0	275	0	438	0	244	0	
Onttrekking reserve infrastructuur i.v.m. vorming afschrijvingsreserve mobiliteit	0	1.485	0	9.479	0	3.534	0	3.250	
Onttrekking reserve i_lab	0	840	0	100	0	100	0	0	4
Onttrekking alg reserve i.v.m. vorming afschrijvingsreserves investeringen onderwijs	0	3.100	0	87	0	0	0	0	
Onttrekking reserve IFFG	0	50	0	0	0	0	0	0	6
Onttrekking alg reserve i.v.m. vorming afschrijvingsreserves investeringen cultuur	0	658	0	0	0	0	0	0	
Egalisatiereserve afval verrekening res duurzaamheid	0	138	0	206	0	20	0	0	
Verrekening res. duurzaamheid i.v.m. afvalst. Heffing	138	0	206	0	20	0	0	0	
Onttrekking res. duurzaamheid i.v.m. warmtenet Gildewijk	0	56	0	0	0	0	0	0	7
Storting res. Infra ivm Hoog Dalem	689	0	403	0	269	0	0	0	9
Onttrekking reseve Stedelijke ontwikkeling	0	260	0	200	0	200	0	200	10
Onttrekking reserve duurzaamheid warmtenet	0	0	0	0	0	667	0	0	11
Vorming afschrijvingsreserves	5.235	0	12.829	0	3.534	0	3.250	0	12
Storting reserve sociaal domein	271	0	229	0	35	0	0	0	13
Onttrekking reserve sociaal domein	0	299	0	269	0	0	0	674	13
Onttrekking alg reserve i.v.m. vorming afschrijvingsreserves investeringen overhead	0	125	0	0	0	0	0	0	
Perspectief jeugd en jongeren	0	30	0	15	0	10	0	0	
Reserve ICT	0	15	0	15	0	0	0	0	
Totaal mutaties reserves	**6.367**	**7.086**	**13.942**	**12.172**	**4.296**	**4.531**	**3.494**	**4.124**	
Totaal incidentele baten en lasten	**24.880**	**24.870**	**20.566**	**17.099**	**9.123**	**8.661**	**9.144**	**9.574**	

1. Voor een toelichting op de mutaties reserves jaarschijf 2023 wordt verwezen naar de bijlage Reserves.

Hieronder worden de incidentele baten en lasten kort toegelicht.

1. Halte Papland

In de begroting is een investeringsbudget van € 1,8 mln. beschikbaar voor de aanleg van de halte. Dekking vindt plaats uit de reserve Halte Papland. Na aanleg wordt de halte eigendom van ProRail. De investering (boekwaarde) wordt in één keer afgeboekt en gedekt uit de reserve halte Papland.

2. Onderzoekskosten mobiliteit
Voor het realiseren van de mobiliteitsvisie zijn diverse onderzoeksbudgetten ter beschikking gesteld (€ 213.000) . Deze onderzoeken zijn nodig om te kunnen beoordelen wat de consequenties zijn van het realiseren van de diverse ambities. Deze onderzoeken zijn incidenteel van aard en de lasten worden gedekt door een onttrekking aan de reserve infrastructuur.

3. Grondexploitaties bedrijventerreinen
Op het programma Economie worden baten en lasten geraamd die verband houden met de ontwikkeling van de diverse grondposities. Deze baten en lasten worden conform de richtlijnen verwerkt in de balansposities van de diverse grondposities.

4. i_lab
Dit betreft het exploitatiebudget voor de aanloop- en implementatiekosten voor het realiseren van het i_lab zoals 10 juni 2021 in de raad is besloten. Deze incidentele lasten worden gedekt uit de hiervoor gevormde dekkingsreserve i_lab.

5. Nationaal programma onderwijs
Vanuit het Nationaal Programma Onderwijs is voor 2 jaar middelen ontvangen om achterstanden in het onderwijs, opgelopen door corona, op te lossen. Dit zorgt in 2023 voor (budgettair neutraal) incidentele budgetten van € 369.000.

6. Internationaal filmfestival Gorinchem
Voor de periode 2021 t/m 2023 krijgt het Internationaal filmfestival Gorinchem incidenteel € 50.000 per jaar ten behoeve van de professionalisering, cultuureducatie en doorlopende programmaontwikkeling. Dekking vindt plaats uit de reserve IFFG.

7. Onderzoekskosten warmtenet
Het warmtenet is onderdeel van het gasvrij maken van een deel van de stad. Zowel voor de aansluiting van het stadhuis als voor het implementeren in de diverse wijken is onderzoek nodig. De lasten worden gedekt via een onttrekking aan de reserve duurzaamheid. Dit budget is zodoende incidenteel.

8. Grondexploitaties woningen
Op het programma VROSV zijn de ontwikkelingen van diverse woonprojecten geraamd. Deze baten en lasten worden conform de richtlijnen verwerkt in de balansposities van de diverse posities.

9. Grondexploitatie CV Hoog Dalem
Dit betreft baten die worden ontvangen van CV Hoog Dalem die zijn bedoeld voor de bovenwijkse voorzieningen. Deze worden aan de reserve Infrastructuur toegevoegd.

10. Voorbereidingskosten div. stedelijke ontwikkelingen
Voor de verschillende transformatielocaties (vleugels van de stad, schoollocaties etc.) zijn voorinvesteringen nodig om de businesscase en raadskaders te kunnen uitwerken. Denk aan kosten voor stedenbouwkundig raamwerk, milieuonderzoeken (bodem, geluid, lucht, stikstof, flora en fauna), inhuur projectleider, planeconoom, participatiebijeenkomsten, aanbesteding en juristen.
De kosten moeten beschouwd worden als voorinvestering en kunnen later verhaald worden op ontwikkelende partijen. Om dit voortraject te versnellen is uit de Reserve Stedelijk Ontwikkeling de komende vier jaar een bedrag van € 200.000 hiervoor ter beschikking gesteld in een revolverend fonds (fonds kaderstelling). In een eerder stadium is reeds besloten voor 2023 € 60.000 ter beschikking te stellen. Het gaat hierbij om op zich zelf staande projecten. Dit betreft projectmatig werk en zodoende incidenteel.

11. Warmtenet stadhuis
Dit betreft de lasten die worden verwacht voor het aansluiten van het stadhuis op het warmtenet. Deze worden gedekt uit de reserve duurzaamheid warmtenet. Dit betreft eenmalige aansluitkosten.

12. Vorming afschrijvingsreserves
Om de investeringsplannen te realiseren is afgesproken dat voor de dekking van de kapitaallasten van deze investeringen een afschrijvingsreserve wordt gevormd. Deze stortingen worden onder andere onttrokken uit de reserve Infrastructuur.

13. Reserve sociaal domein
Voor diverse projecten binnen het programma Sociaal domein wordt in 2023 en 2024 een beroep gedaan op de reserve. Deze projecten worden in 2024 afgerond. Vanuit de extra middelen voor jeugd wordt er een storting gedaan in 2023.

Het kabinet heeft ervoor gekozen om de extra middelen voor jeugdzorg incidenteel voor 2023 beschikbaar te stellen. Eerder was het de verwachting dat hier al structurele duidelijkheid over zou komen. Vanwege de impact van het ontbreken van dit structurele beeld op het begrotingsevenwicht, mogen gemeenten 75% van het eerder gepresenteerde meerjarenperspectief voor de middelen van jeugdzorg opnemen in de begroting. Wij volgen deze lijn. Structureel houden we rekening met de aflopende rijksbijdrage maar we hebben nog geen rekening gehouden met de besparingen die op basis van de hervormingsagenda worden beoogd. Op basis van de door ons gehanteerde systematiek doen we in 2026 éénmalig een beroep op de reserve Sociaal Domein. Op moment dat de structurele bijdrage van het rijk en de effecten van de hervormingsagenda bekend zijn wordt dit verwerkt in de begroting.

4.2.3 Totaaloverzicht structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves

Om vast te kunnen stellen of er sprake is van een structureel evenwicht, is het tevens van belang om aan te geven welke mutaties in de reserves structureel van aard zijn. In de begroting 2023 en meerjarenraming 2024-2026 is er sprake van enkele structurele onttrekkingen en een structurele storting. Deze treft u in onderstaand overzicht aan. Het betreft hier onttrekkingen ter dekking van kapitaallasten, die - conform de notitie van het BBV over incidentele en structurele baten en lasten - als structureel worden aangemerkt. De storting in de aflossingsreserve betreft het rendement van de aandelen Stedin.

Structurele mutaties reserves (bedragen x € 1.000)	Begroting 2023		2024		2025		2026	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
Programma Veiligheid								
Onttrekking afschrijvingsreserve 360 graden camera's	-	4	-	4	-	4	-	4
Programma Verkeer en vervoer								
Onttrekking afschrijvingsreserve herinrichting Banneweg	-	-	-	45	-	45	-	45
Onttrekking afschrijvingsreserve Trace Oost II	-	16	-	16	-	16	-	16
Onttrekking afschrijvingsreserve station Papland	-	-	-	-	-	-	-	15
Onttrekking afschrijvingsreserve mobiliteit	-	-	-	32	-	350	-	357
Onttrekking afschrijvingsreserve herinrichting Haarsekades	-	-	-	59	-	59	-	59
Onttrekking afschrijvingsreserve herininrichting openbare ruimte tbv i_lab	-	-	-	13	-	13	-	13
Onttrekking afschrijvingsreserve stadsafsluitingen	-	9	-	9	-	9	-	9
Onttrekking afschrijvingsreserve GPS ontvanger	-	-	-	8	-	8	-	8
Programma Economie								
Onttrekking afschrijvingsreserve revitalisering Avelingen	-	50	-	50	-	50	-	50
Programma Onderwijs								
Onttrekking afschrijvingsreserve verbouwing Hoefslag 6 tbv i_lab	-	-	-	41	-	41	-	41
Onttrekking afschrijvingsreserve Inrichting Hoefslag 6 tbv i_lab	-	-	-	10	-	10	-	10
Onttrekking afschrijvingsreserve versneld uitvoeringsprogramma IHP	-	-	-	-	-	27	-	27
Onttrekking afschrijvingsreserve 't Gilde aanvulling PPN22	-	-	-	40	-	40	-	60
Onttrekking afschrijvingsreserve gymzaal J. van Egmondstraat	-	-	-	15	-	15	-	15
Onttrekking afschrijvingsreserve aanpassing Hiemstralaan 24/24a / de Burcht	-	-	-	85	-	85	-	85
Onttrekking afschrijvingsreserve nieuwbouw Regenboog / De Burcht	-	-	-	-	-	40	-	40
Onttrekking afschrijvingsreserve Yulius Lingewaal en Uilenhof	-	-	-	-	-	-	-	38
Onttrekking afschrijvingsreserve herhuisvesting JP Waaleschool	-	-	-	20	-	20	-	20
Programna Sport, Cultuur en Recreatie								

Structurele mutaties reserves (bedragen x € 1.000)	Begroting 2023		2024		2025		2026	
Onttrekking afschrijvingsreserve herinrichting park10e Penninglaan	-	4	-	4	-	4	-	4
Onttrekking afschrijvingsreserve bruggen en kunstwerken 2022	-	10	-	10	-	10	-	10
Onttrekking afschrijvingsreserve meekoppelkans Ravelijn	-	-	-	8	-	8	-	8
Onttrekking afschrijvingsreserve meekoppelkans Woelse Waard	-	3	-	3	-	3	-	3
Onttrekking afschrijvingsreserve VW transporter 2023	-	-	-	4	-	4	-	4
Onttrekking afschrijvingsreserve vervangen kade Paardewater 21	-	-	-	14	-	14	-	14
Onttrekking afschrijvingsreserve vervangen volkstuinbrug	-	-	-	2	-	2	-	2
Onttrekking afschrijvingsreserve Gorcumse martelaren	-	-	-	22	-	22	-	22
Programma Sociaal Domein								
Onttrekking afschrijvingsreserve uitbreiding en verbouwing Elzenhof	-	-	-	3	-	3	-	3
Algemene dekkingsmiddelen								
Storting aflossingsreserve rendement Stedin	25	-	25	-	25	-	25	-
Programma Overhead								
Onttrekking vervangingsplan inventaris stadhuis	-	-	-	2	-	2	-	2
Onttrekking afschrijvingsreserve ICT	-	-	-	25	-	25	-	25
Onttrekking afschrijvingsreserve warmtenet stadhuis	-	-	-	48	-	48	-	48
Totaal structurele mutaties reserves	**25**	**95**	**25**	**588**	**25**	**973**	**25**	**1.053**

Structurele reservemutaties met afschrijvingsverloop investeringen

Omschrijving	Reserve 1-1-23	Reserve 31-12-26	Boekwaarde 1-1-23	Boekwaarde 31-12-26	levensduur	afschrijvingslasten	dekking	dekking vanaf
Volledig gedekt								
Herinrichting Banneweg	1.795	1.660	891	1.660	40	45	45	2024
Verbouwing Hoefslag 6 tbv I_lab	811	689	4	575	20	34	41	2024
Inrichting Hoefslag 6 tbv I_lab	150	120	0	100	15	9	10	2024
Openbare ruimte tbv I_lab	540	499	0	416	40	11	13	2024
Herinrichting Haarsekades	2.350	2.174	20	2.174	40	59	59	2024
Gymzaal J. van Egmond	300	255	0	255	20	15	15	2024
Bruggen, kunstwerken 2022	288	250	288	250	30	10	10	2023
Twee 360graden camera's	39	21	39	21	10	4	4	2022
Meekoppelkans Ravelijn	233	210	0	287	40	8	8	2024
Meekoppelkans Woelse Waard	104	94	104	94	40	3	3	2023
Stadsafsluitingen	85	51	85	51	10	9	9	2023
GPS ontvanger	0	8	0	8	4	8	8	2024
VW transporter 2023	0	25	0	25	10	4	4	2024
Vervanging kade Paardenwater 21	0	312	0	312	25	14	14	2024
Vervangen volkstuinbrug	0	42	0	42	30	2	2	2024
Openbare ruimte Gorcumse martelaren	0	154	0	154	10	22	22	2024
IHP VO Yulius Lingewaal	0	713	0	713	20	37	37	2026
Huisvesting JP Waale	0	940	0	940	50	20	20	2024
Verbouwing Elzenhof	0	43	0	43	20	3	3	2024
Gedeeltelijk gedekt								
Station Papland	600	585	25	3.076	40	77	15	2026
Avelingen	842	644	1.056	808	20	62	50	2020
Trace Oost II	604	539	2.901	2.587	40	78	16	2020
Herinrichting Park 10e Penninglaan	100	84	420	353	25	17	4	2023
Warmtenet Stadhuis	955	812	131	914	20	54	48	2024
Vervangende nieuwbouw Gilde	1.970	2.830	1.500	17.857	50	372	60	2024
Mobiliteit	0	16.796	0	34.797	40	738	357	2024
Versneld uitvoeren IHP	1.332	1.278	0	1.381	50	29	27	2025
Vervangingsplan inventaris 2023	0	20	0	144	15	12	2	2024
Aanpassing Hiemstralaan de Burcht	0	1.445	250	1.658	20	97	85	2024
Nieuwbouw Regenboog De Burcht	0	1.920	0	3.020	50	63	40	2025
ICT 2023	0	25	0	120	4	120	25	2024
Totaal	**13.098**	**35.238**	**7.714**	**74.835**		**2.036**	**1.056**	

4.3 Recapitulatie structureel begrotingsevenwicht

In het onderdeel 'Overzicht van baten en lasten' zijn diverse overzichten gepresenteerd van de baten en lasten per programma inclusief de algemene dekkingsmiddelen en van overhead, vennootschapsbelasting en onvoorzien. Hierin zijn de totale baten en lasten, de incidentele baten en lasten en de structurele mutaties van de reserves weergegeven. Deze gegevens geven een beeld over het structureel begrotingsevenwicht.
Op basis van het overzicht op de volgende pagina kan worden geconcludeerd dat de begroting 2023 en de meerjarenraming 2024-2026, conform de uitgangspunten van het BBV, structureel in evenwicht zijn. Dit houdt in dat structurele lasten kunnen worden gedekt met structurele baten.

Baten en lasten (bedragen x € 1.000; - = meer lasten dan baten)	Begroting 2023			2024			2025			2026		
	Totaal	Incidenteel	Structureel	Totaal	Incidenteel	Structureel	Totaal	Incidenteel	Structureel	Totaal	Incidenteel	Structureel
Programma Bestuur en ondersteuning	-3.585	-	-3.585	-3.262	-	-3.262	-3.233	-	-3.233	-3.223	-	-3.223
Programma Veiligheid	-4.806	-	-4.806	-4.791	-	-4.791	-4.789	-	-4.789	-4.788	-	-4.788
Programma Verkeer en vervoer	-6.194	-213	-5.981	-7.790	-1.800	-5.990	-6.523	-	-6.523	-7.117	-	-7.117
Programma Economie	-1.361	-	-1.361	-1.246	-	-1.246	-1.201	-	-1.201	-1.200	-	-1.200
Programma Onderwijs	-9.378	-840	-8.538	-6.989	-100	-6.889	-7.077	-100	-6.977	-7.026	-	-7.026
Programma Sport, cultuur en recreatie	-11.107	-50	-11.057	-11.137	-	-11.137	-11.244	-	-11.244	-11.157	-	-11.157
Programma Sociaal domein	-45.580	-	-45.580	-44.423	-	-44.423	-44.008	-	-44.008	-43.925	-	-43.925
Programma Duurzaamheid	-712	-56	-656	-591	-	-591	-595	-	-595	-615	-	-615
Programma VROSV	-1.492	429	-1.921	-1.550	203	-1.753	-1.686	69	-1.755	-1.878	-200	-1.678
Totaal programma's	**-84.217**	**-730**	**-83.487**	**-81.780**	**-1.697**	**-80.083**	**-80.356**	**-31**	**-80.325**	**-80.930**	**-200**	**-80.730**
Overzicht Algemene dekkingsmiddelen	99.356	-	99.356	100.494	-	100.494	102.478	-	102.478	94.543	-	94.543
Overzicht Overhead	-13.973	-	-13.973	-14.002	-	-14.002	-14.644	-667	-13.977	-12.972	-	-12.972
Bedrag Onvoorzien	-100	-	-100	-100	-	-100	-100	-	-100	-100	-	-100
Mutaties reserves	789	719	69	-1.207	-1.770	563	1.183	235	948	1.658	630	1.028
Totaal	**1.856**	**-11**	**1.867**	**3.405**	**-3.467**	**6.873**	**8.562**	**-463**	**9.024**	**2.200**	**430**	**1.770**

4.4 Verschillenanalyse

In onderstaand overzicht is aangegeven hoe de resultaten van de begroting 2023 zich verhouden tot de resultaten zoals deze zijn opgenomen in de begroting 2022 na wijziging (tot en met augustus 2022).

Resultaat (bedragen x € 1.000; - = meer lasten dan baten)	Begroting 2022 na wijziging	Begroting 2023	Verschil
Programma Bestuur en ondersteuning	-2.956	-3.585	629
Programma Veiligheid	-4.929	-4.806	-123
Programma Verkeer en vervoer	-5.927	-6.194	268
Programma Economie	-1.943	-1.361	-582
Programma Onderwijs	-8.171	-9.378	1.207
Programma Sport, cultuur en recreatie	-11.755	-11.107	-648
Programma Sociaal domein	-47.910	-45.580	-2.330
Programma Duurzaamheid	-1.938	-712	-1.226
Programma Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	-1.192	-1.492	301
Totaal programma's	**-86.720**	**-84.217**	**-2.504**
Overzicht Algemene dekkingsmiddelen	98.936	99.356	-420
Overzicht Overhead	-12.118	-13.973	1.855
Bedrag heffing Vennootschapsbelasting	-	-	-
Bedrag Onvoorzien	-100	-100	-
Totaal resultaat	**-2**	**1.067**	**-1.069**

Hieronder worden de verschillen van enkele programma's nader toegelicht. Het gaat hier vooral om de incidentele bijstellingen voor 2023 die een verschil opleveren ten opzichte van 2022. Structurele bijstellingen zijn in het programmaplan nader toegelicht.

Programma Bestuur en ondersteuning
Het verschil op programma 1 wordt veroorzaak door hogere loonkosten als gevolg van uitbreiding van het college, griffie en de formatie van team Dienstverlening (€ 468.000). Daarnaast heeft de (gedeeltelijke) leegstand van het Stadhuisplein een nadelig effect van € 180.000 in 2023.

Programma Veiligheid
Het positieve verschil tussen de bijgestelde begroting 2022 en de begroting 2023 van € 123.000 wordt met name veroorzaakt door het wegvallen van het eenmalige budget € 102.000 voor ontmanteling van het cameratoezicht.

Programma Verkeer en Vervoer
De hogere lasten bij dit programma worden voor € 200.000 veroorzaakt door de ter beschikking gestelde budgetten voor de mobiliteitsvisie.

Programma Economie
In de begroting na wijziging zijn de budgetten toegevoegd voor het verkleinen van het kernwinkelgebied en het platform innovatie voor in totaal € 544.000.

Programma Onderwijs
Het verschil wordt o.a. verklaard door de onderzoekskosten IHP PO in 2023 (€ 425.000), hogere kapitaallasten door nieuwe onderwijsinvesteringen (€ 200.000) en extra exploitatiebudget voor de nieuwbouw voor het Gilde (€ 1,7 mln.). Ten opzichte van de bijgestelde begroting 2022 worden er in 2023 geen rijksmiddelen in het kader van corona voor

de arbeidsmarktregio ontvangen (€ 322.000) en is er door een actualisatie/verschuiving van de exploitatiebudgetten I_lab sprake van lagere lasten in 2023 (€ 710.000).

Programma Sport, cultuur en recreatie
Het positieve verschil tussen de bijgestelde begroting 2022 en de begroting 2023 van € 650.000 wordt met name veroorzaakt door het wegvallen van de tijdelijke bijdrage aan de Stichting Instandhouding Molens Alblasserwaard en Vijf Heerenlanden in 2023 (€ 370.000) en het incidentele coronabudget Cultuur in 2022 (€ 420.000). Daartegenover staat het eenmalige budget voor het beheren en conserveren van de collectie van de Historische Vereniging Oud Gorcum in 2023 (€ 190.000).

Programma Sociaal Domein
Het positieve verschil tussen de bijgestelde begroting 2022 en de begroting 2023 van € 2,33 mln. wordt voornamelijk veroorzaakt door het wegvallen van het éénmalig energietoeslagbudget van € 1,75 mln.

Programma Duurzaamheid
Door de verhoging van de afvalstoffenheffing in combinatie met de lagere kosten van Diftar is het saldo van baten en lasten voor Afval € 350.000 lager in 2023. In de begroting na wijziging zijn de budgetten toegevoegd voor Energiebesparing Bedrijven OZHZ, Windenergie en de RES voor een bedrag van € 300.000. De tarieven voor de lijkbezorgingsrechten worden verhoogd om een hogere kostendekking te realiseren. In combinatie met een aantal kostenaanpassingen is het saldo van lasten en baten in 2023 € 50.000 lager. Door bovenstaande verschillen wordt € 700.000 van de € 786.000 verklaard.

Programma VROSV
De hogere lasten in 2023 worden veroorzaakt door het aframen van de baten in 2023 voor de windmolens bij Groote Haar (€ 180.000). Daarnaast zijn de opbrengsten voor leges in 2022 verhoogd met € 150.000 (begroting 2022 na wijziging). In 2023 zijn voor de vergunningverlening/omgevingswet extra lasten opgenomen (€150.000). Bovenstaande aanpassingen verklaren een verschil van € 480.000 van de € 500.000.

Overzicht Algemene dekkingsmiddelen
Het verschil op Algemene dekkingsmiddelen wordt veroorzaakt door hogere gemeentelijke belastingopbrengsten (€ 314.000 V) en een hogere algemene uitkering uit het gemeentefonds (€ 392.000 V). Daarnaast is in 2023 € 250.000 (N) opgenomen om quick wins uit het coalitieakkoord te realiseren.

4.5 Uiteenzetting financiële positie

Het BBV bepaalt dat in de uiteenzetting van de financiële positie in de begroting ten minste aandacht wordt besteed aan:

1. De jaarlijks terugkerende aan arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume;
2. De financiering;
3. De stand en het gespecificeerde verloop van de reserves;
4. De stand en het gespecificeerde verloop van de voorzieningen;
5. Het Europese Monetaire Unie-saldo (EMU-saldo);
6. Een geprognosticeerde balans;
7. De investeringen: onderscheiden in investeringen met een economisch nut en investeringen (in de openbare ruimte) met een maatschappelijk nut.

4.5.1 Arbeidskosten gerelateerde verplichtingen

Onder de jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen worden alle vormen van aan de arbeidsrelatie verbonden rechten op uitkeringen, tijdens of na het dienstverband, verstaan. In de begroting 2023 zijn de posten opgenomen die vallen onder de jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen.

Arbeidskosten gerelateerde verplichtingen (bedragen x € 1.000)	2023	2024	2025	2026
Netto werkgeverslasten wethouders en ambtenaren	29.337	29.104	28.961	27.708
Vergoedingen raadsleden	398	398	398	398
Storting in de voorziening pensioentegoeden bestuurders	400	400	400	400
Vergoedingen/wachtgelden voormalige wethouders en ambtenaren van voor 2013 (gecorrigeerd met eventuele baten voormalige personeelsleden)	97	97	97	97
Personeel gerelateerde verzekeringen	116	116	116	116
Totaal	**30.349**	**30.116**	**29.972**	**28.719**

4.5.2 Financiering

In onderstaand overzicht wordt de meerjarige ontwikkeling van de langlopende leningenportefeuille weergegeven. Voor een nadere toelichting en de uit de leningenportefeuille voorvloeiende aflossings- en rentebetalingsverplichtingen, wordt verwezen naar de paragraaf Financiering (zie beleidsbegroting, paragrafen, financiering).

Saldo begin boekjaar (bedragen x € 1.000)	2023	2024	2025	2026
Langlopende leningen	99.140	141.089	177.534	189.474

4.5.3 Reserves en voorzieningen

Naast de eerder genoemde langlopende geldleningen, dienen ook het eigen vermogen en de voorzieningen als financieringsmiddel voor onder andere de investeringen. Het eigen vermogen bestaat uit de algemene reserve en de bestemmingsreserves. Voorzieningen zijn onderdeel van het vreemd vermogen van de gemeente. In onderstaand overzicht wordt het geprognotiseerde saldo ultimo 2022 en het verloop van het saldo 2023-2026 weergegeven van zowel de reserves als de voorzieningen. Voor een nadere onderverdeling van deze reserves en voorzieningen en een specificatie van de mutaties in de reserves en voorzieningen wordt verwezen naar de respectievelijke bijlagen.

Saldo ultimo boekjaar (bedragen x € 1.000)	2022	2023	2024	2025	2026
Algemene reserve	31.055	27.142	27.055	27.055	27.055
Bestemmingsreserves	62.147	65.271	66.565	65.382	63.724
Totaal reserves	93.202	92.413	93.620	92.437	90.779
Algemene voorzieningen	24.283	25.119	26.062	26.705	27.733
Voorzieningen grondexploitaties	16.589	5.340	5.447	5.556	5.667
Totaal voorzieningen	40.872	30.459	31.509	32.261	33.400
Totaal	**134.073**	**122.872**	**125.130**	**124.698**	**124.179**

4.5.4 EMU-saldo

In onderstaande tabel is het EMU-saldo meerjarig berekend.

	Berekening EMU- saldo (bedragen x € 1.000)	2022, volgens realisatie tot en met sept. 2022, aangevuld met raming resterende periode	2023	2024	2025	2026
1	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-2	1.067	4.612	7.378	542
2	Mutatie (im)materiële vaste activa	1.886	33.215	32.296	8.794	-3.739
3	Mutatie voorzieningen	1.821	836	943	643	1.028
4	Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	1.198	6.495	3.889	1.944	727
5	Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en verwachte boekwinst bij verkoop (im)materiële vaste activa	0	0	0	0	0
	Berekend EMU-saldo	**-1.265**	**-37.805**	**-30.630**	**-2.716**	**4.581**

(Totstandkoming berekening: 1 - 2 + 3 - 4 - 5 = EMU saldo)

Toelichting op het EMU-saldo

Gemeenten mogen een gemaximeerd aandeel hebben in het totale EMU-tekort van de Nederlandse overheid. In 2016 is afgesproken om voor de komende jaren de EMU-tekortruimte niet nader te verdelen over gemeentes, provincies en waterschappen. Hierdoor zijn er geen individuele referentieswaardes; een doorvertaling van de norm naar afzonderlijke gemeenten. Het EMU-saldo is voor bijna alle jaren negatief. De oorzaak van het negatieve EMU-saldo komt voornamelijk door nieuwe/hogere investeringen. Dit vertaalt zich dan ook in een oplopende schuldpositie. Onze financiële maatregelen zijn erop gericht om de schuldpositie en het uitgavenpatroon vanaf 2025 te doen dalen, zodat de financiële positie verder versterkt kan worden. Het negatieve EMU-saldo heeft verder geen nadelige/ beperkende gevolgen voor de begroting.

4.5.5 Geprognosticeerde balans

Activa ultimo boekjaar (bedragen x € 1.000)	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Vaste activa						
Immateriële Vaste activa	284	173	114	63	32	10
Materiële Vaste activa	167.676	172.734	202.554	232.101	239.860	235.098
Financiële vaste activa	3.865	4.848	4.848	4.848	4.848	4.848
	171.825	177.755	207.516	237.012	244.740	239.956
Vlottende activa						
Voorraad grond (grondexploitatie)	45.849	47.985	55.740	59.539	61.371	62.010
Overige grond- en hulpstoffen	2	2	2	2	2	2
Overige vlottende activa	20.145	8.000	8.000	8.000	8.000	8.000
	65.996	55.987	63.742	67.541	69.373	70.012
Totaal	237.821	233.742	271.258	304.553	314.113	309.968

Passiva ultimo boekjaar (bedragen x € 1.000)	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Vaste passiva						
Reserves	95.164	93.202	92.413	93.620	92.437	90.779
Voorzieningen	19.259	21.345	22.182	23.125	23.768	24.796
Vaste schulden	111.240	99.140	141.089	177.534	189.474	185.910
	225.663	213.687	255.684	294.279	305.679	301.485
Vlottende passiva	12.158	20.055	15.574	10.274	8.434	8.483
Totaal	237.821	233.742	271.258	304.553	314.113	309.968

De bovenstaande tabel geeft de geprognosticeerde balans weer. Met deze geprognosticeerde balans wordt inzicht geboden in het verloop van de verschillende balansposten over meerdere jaren.

4.6 Investeringen

In 2023 tot en met 2026 zijn de volgende investeringsuitgaven begroot. Deze bedragen hebben betrekking op de geplande uitgaven van de huidige lopende investeringen en de nieuwe investeringen vanaf 2023. De investeringen die starten in 2023 worden bij deze begroting vastgesteld en zijn per programma opgenomen in het programmaplan.

Investeringsbedragen (bedragen x € 1.000)	2023	2024	2025	2026
Investeringen in materiële vaste activa:				
Met een economisch nut	29.967	18.660	2.776	1.630
In de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	10.144	21.308	14.602	3.752
Totaal	**40.111**	**39.968**	**17.378**	**5.382**

5 Bijlagen

5.1 Reserves

5.1.1 Meerjarig verloopoverzicht saldo reserves

Verloop reserves (x € 1.000)	1-1-2023	stor-tingen	onttrek-kingen	1-1-2024	stor-tingen	onttrek-kingen	1-1-2025	stor-tingen	onttrek-kingen	1-1-2026	stor-tingen	onttrek-kingen	1-1-2027
Algemene reserve	31.055	-	3.913	27.142	-	87	27.055	-	-	27.055	-	-	27.055
Bestemmingsreserves:													
Infrastructuur	20.115	723	1.485	19.352	678	9.479	10.552	707	3.534	7.725	244	3.250	4.719
Egalisatiereserve afvalstoffenheffing	423	-	138	285	-	206	78	-	20	58	-	0	58
Station Papland	1.800	-	-	1.800	-	1.800	-	-	-	-	-	-	-
Sociaal domein	5.966	271	299	5.938	229	269	5.898	35	-	5.933	-	674	5.259
Duurzaamheid	3.560	138	56	3.641	206	-	3.848	20	667	3.201	-	-	3.201
Stimuleringsregeling woningbouw	59	-	-	59	-	-	59	-	-	59	-	-	59
Sloop pand Lange Slagenstraat	226	-	-	226	-	-	226	-	-	226	-	-	226
Organisatieontwikkeling	47	-	-	47	-	-	47	-	-	47	-	-	47
ICT	542	-	15	526	-	15	511	-	-	511	-	-	511
IFFG	50	-	50	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Stedelijke ontwikkeling	1.534	-	260	1.274	-	200	1.074	-	200	874	-	200	674
Aflossingsreserve	13.622	25	-	13.647	25	-	13.671	25	-	13.696	25	-	13.720
Dekkingsreseve i_lab	1.052	-	840	212	-	100	112	-	100	12	-	-	12
Perspectief jeugd en jongeren	55	-	30	25	-	15	10	-	10	-	-	-	-
Afschrijvingsreserve	13.098	5.235	95	18.238	12.829	588	30.480	3.534	973	33.040	3.250	1.052	35.238
Subtotaal bestemmingsreserves	**62.147**	**6.391**	**3.267**	**65.271**	**13.967**	**12.673**	**66.565**	**4.320**	**5.503**	**65.382**	**3.518**	**5.176**	**63.724**
Totaal reserves	**93.202**	**6.391**	**7.180**	**92.413**	**13.967**	**12.760**	**93.620**	**4.320**	**5.503**	**92.437**	**3.518**	**5.176**	**90.779**

Hieronder worden de reserves kort toegelicht.

Algemene reserve
De algemene reserve is bedoeld als buffer om risico's (zoals vermeld in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing) in de exploitatie in de toekomst te kunnen opvangen.

Infrastructuur
Via de reserve worden middelen gespaard voor toekomstige infrastructurele investeringen, die vooral op het gebied van mobiliteitsverbetering liggen.

Egalisatiereserve afvalstoffenheffing
De reserve dient ter voorkoming van al te grote schommelingen in de afvalstoffenheffing.

Station Papland
Deze reserve biedt dekking voor de investering in de halte van Station Papland.

Sociaal domein
Inzet voor noodzakelijke/nuttige/incidentele uitgaven voor de transformatie van het Sociaal Domein, die niet uit de reguliere exploitatiebudgetten bekostigd kunnen worden. Eventuele overschotten en tekorten binnen het programma Sociaal domein worden jaarlijks verrekend met deze reserve.

Duurzaamheid
Dekking voor diverse duurzaamheidsprojecten, hoofdzakelijk op basis van de beleidsplannen duurzaamheid.

Omgevingswet
Uitvoering van de omgevingswet. Deze wet bundelt de regels over bouwwerken, infrastructuur, water, bodem, lucht, landschap, natuur, cultureel en werelderfgoed.

Stimuleringsregeling woningbouw
Dekking voor diverse projecten, zoals een woonlastenfonds en groenvoorzieningen Lingewijk Zuid.

Organisatie-ontwikkeling
De doorontwikkeling van de organisatie richt zicht op management, medewerkers, kwaliteit, processen en systemen, houding en gedrag en op de structuur van de organisatie. Indien hiervoor incidentele uitgaven nodig zijn waarvoor de exploitatiebudgetten onvoldoende ruimte bieden, dan kan een beroep worden gedaan op deze reserve.

ICT
Het doorontwikkelen van ICT over de volle breedte (systemen, hardware en software, medewerkers).

IFFG
Beschikbaar stellen van budget voor het Internationaal Film Festival Gorinchem ten behoeve van de professionalisering, cultuureducatie en doorlopende programma ontwikkeling.

Stedelijke ontwikkeling
Dient als startkapitaal voor het thema "stedelijke ontwikkeling". Uit deze reserve wordt verkennend onderzoek gedekt, maar mogelijk ook (een gedeelte van) de kosten van projecten die hieruit voortkomen.

Aflossingsreserve
Reserve die gevormd is als maatregel in de reducering van de gemeentelijke schuldpositie.

Dekkingsreserve i_lab
Reserve gevormd ter dekking van exploitatielasten van het i_lab.

Afschrijvingsreserves

De reserve dient ter dekking van kapitaallasten.

5.1.2 Mutaties reserves 2023 uitgesplitst

Uit het hiervoor gepresenteerde verloopoverzicht saldo reserves blijken voor 2023 de volgende mutaties:

Reserves (bedragen x € 1.000)	Soort mutatie	Storting 2023	Onttrekking 2023
Algemene reserve	Vorming diverse afschrijvingsreserves		3.913
Subtotaal algemene reserve		**0**	**3.913**
Bestemmingsreserves:			
Infrastructuur	Bijdrage inzake bovenwijks CV Hoog Dalem	689	
Infrastructuur	Budget mobiliteit	34	
Infrastructuur	Dekking uitvoeringskosten mobiliteitsplan		213
Infrastructuur	Afschrijvingsreserve mobiliteit		1.272
Egalisatiereserve afvalstoffenheffing	Raad 24 juni 2021, nieuw afval en grondstoffen beleid: bijdrage egalisatiereserve afval		138
Sociaal domein	Jeugd PPN 2022	271	
Sociaal domein	Subsidie De Gezel		58
Sociaal domein	Integraal sociaal beleid		241
Duurzaamheid	Raad 24 juni 2021, nieuw afval en grondstoffen beleid: bijdrage egalisatiereserve afval	138	
Duurzaamheid	Dekking warmtenet		56
ICT	PPN 2020 dekking online dienstverlening		15
IFFG	Amendement 7-11-2019		50
Stedelijke ontwikkeling	Stedelijke vernieuwing 3.0		60
Stedelijke ontwikkeling	Dekking versnelling kaderstelling projecten		200
Aflossingsreserve	Raad 10 juni 2021 lange termijn financiering Stedin: resultaat uitgifte aandelen	25	
Dekkingsreserve i_lab	Raad 10 juni 2021 IAC: dekking exploitatiekosten i_lab		840
Perspectief jeugd en jongeren	Raad 25 mei 2022 Gr Haarsekade 120 talentontwikkeling		15
Perspectief jeugd en jongeren	Raad 25 mei 2022 coronasteun jeugd jongeren		15
Afschrijvingsreserve	Revitalisering Avelingen		50
Afschrijvingsreserve	Bruggen, kunstwerken, duikers		10
Afschrijvingsreserve	Trace Oost II		16
Afschrijvingsreserve	Herinrichting park 10e penninglaan		4
Afschrijvingsreserve	Twee 360 graden camera's		4
Afschrijvingsreserve	Meekopplekans Woelse Waard		3
Afschrijvingsreserve	Stadsafsluitingen		8
Afschrijvingsreserve	Vorming GPS ontvanger	30	
Afschrijvingsreserve	Vorming vervangingsplan inventaris	25	
Afschrijvingsreserve	Vorming VW transport 2023	36	

Reserves (bedragen x € 1.000)	Soort mutatie	Storting 2023	Onttrekking 2023
Afschrijvingsreserve	Vorming vervanging kade Paardewater 21	355	
Afschrijvingsreserve	Vorming vervangen volkstuinbrug	47	
Afschrijvingsreserve	Vorming Gorcumse martelaren	220	
Afschrijvingsreserve	Vorming aanpassing Hiemstralaan 24/a/ herhuisvesting de Burcht	1.700	
Afschrijvingsreserve	Vorming versneld uitvoeringsprogramma Yulius Lingewaal/ Uilenhof	400	
Afschrijvingsreserve	Vorming herhuisvesting JP Waale	1.000	
Afschrijvingsreserve	Vorming investeringen ICT	100	
Afschrijvingsreserve	Vorming verbouwing Elzenhof	50	
Afschrijvingsreserve	Mobiliteit	1.272	
Subtotaal bestemmingsreserves		**6.392**	**3.268**
Totaal mutaties incl. Algemene reserve			**-789**

Door middel van het vaststellen van de begroting 2023 door de raad worden bovenstaande mutaties in de reserves vastgesteld.

5.2 Voorzieningen

5.2.1 Meerjarig verloopoverzicht saldo voorzieningen

Verloop voorzieningen (x € 1.000)	1-1-2023	stor-tingen	onttrek-kingen	1-1-2024	stor-tingen	onttrek-kingen	1-1-2025	stor-tingen	onttrek-kingen	1-1-2026	stor-tingen	onttrek-kingen	1-1-2027
Algemene voorzieningen													
Pensioenverplichtingen bestuurders	4.773	400	-	5.173	400	-	5.573	400	-	5.973	400	-	6.373
Wachtgelden bestuurders en mdw'ers	969	-	383	587	-	319	268	-	198	70	-	70	0
Verlofsaldi	475	-	-	475	-	-	475	-	-	475	-	-	475
Reparatie WW	52	12	-	64	12	-	76	12	-	88	12	-	100
Dubieuze debiteuren	178	-	-	178	-	-	178	-	-	178	-	-	178
Rioolheffing	3.048	477	-	3.525	455	-	3.980	412	-	4.392	332	-	4.724
Vervanging riolering	1.481	1.000	1.000	1.481	1.000	1.000	1.481	1.045	1.045	1.481	1.130	1.130	1.481
Afwaardering (bedrijfsgebouwen, woningen, gronden en voorraden)	2.937	-	-	2.937	-	-	2.937	-	-	2.937	-	-	2.937
Afkoopsommen grafrechten	2.306	182	173	2.315	182	173	2.324	182	173	2.334	182	173	2.343
Meerjaren onderhoudsplannen	7.779	2.171	1.684	8.266	2.171	1.666	8.770	2.171	2.163	8.778	2.171	1.826	9.123
Hoog Dalem	285	-	166	119	-	119	-	-	-	-	-	-	-
Subtotaal algemene voorzieningen	**24.283**	**4.242**	**3.406**	**25.119**	**4.220**	**3.277**	**26.062**	**4.222**	**3.579**	**26.705**	**4.227**	**3.199**	**27.733**
Voorzieningen grondexploitatie													
Mollenburg	11.354	227	11.581	0	-	-	0	0	-	0	-	-	0
Bedr.ter. Gorinchem Noord/Groote Haar	5.235	105	-	5.340	107	-	5.447	109	-	5.556	111	-	5.667
Subtotaal vrz grexen	**16.589**	**332**	**11.581**	**5.340**	**107**	**-**	**5.447**	**109**	**-**	**5.556**	**111**	**-**	**5.667**
Totaal voorzieningen	**40.872**	**4.574**	**14.987**	**30.459**	**4.327**	**3.277**	**31.509**	**4.331**	**3.579**	**32.261**	**4.338**	**3.199**	**33.400**

5.2.2 Mutaties voorzieningen 2023 uitgesplitst

Uit het hierboven gepresenteerde verloopoverzicht saldo voorzieningen blijken voor 2023 de volgende mutaties:

Voorzieningen (bedragen x € 1.000)	Soort mutatie	Dotatie 2023	Onttrekking 2023
Mutaties algemene voorzieningen:			
Pensioenverplichtingen bestuurders	Reguliere dotatie	305	
Pensioenverplichtingen bestuurders	Rentetoevoeging	95	
Wachtgelden bestuurders en medewerkers	Wachtgeld voormalig personeel		383
Reparatie WW	Storting premie reparatie WW	12	
Rioolheffing	Resultaat tarieven riolering	477	
Vervanging riolering	Spaarcomponent vervangen riolering/ bijdrage investering	1.000	1.000
Afkoopsommen grafrechten	Vooruitontvangen afkoopsommen	182	
Afkoopsommen grafrechten	Vrijval vooruitontvangen afkoopsommen		173
Meerjarenonderhoudsplannen	Conform vastgestelde MOP's	2.171	1.684
Hoog Dalem	Bijdrage regeling middengebied CV Hoog Dalem		166
Subtotaal mutaties voorzieningen algemeen		**4.242**	**3.406**
Mutaties voorzieningen grondexploitaties:			
Mollenburg	Rentetoevoeging	227	
	Afwikkeling		11.581
Bedrijventerrein Gorinchem Noord/Groote Haar	Rentetoevoeging	105	
Subtotaal mutaties voorzieningen grondexploitaties		**332**	**11.581**
Totaal		**4.574**	**14.987**
Totaal mutaties			**-10.413**

Door middel van het vaststellen van de begroting 2023 door de raad worden de mutaties in de voorzieningen vastgesteld.

5.3 Totaaloverzicht baten en lasten per taakveld

Overzicht baten per taakveld (bedragen x € 1.000)	2023	2024	2025	2026
TV01 Bestuur	3	3	3	3
TV010 Mutaties reserves	7.180	12.760	5.503	5.176
TV011 Resultaat van de rekening baten & lasten	0	0	0	0
TV02 Burgerzaken	514	696	726	786
TV03 Beheer overige gebouwen en gronden	453	666	666	666
TV04 Overhead	492	467	467	467
TV05 Treasury	346	312	278	278
TV061 OZB woningen	5.027	5.027	5.027	5.027
TV062 OZB- niet woningen	5.427	5.427	5.427	5.427
TV063 Parkeerbelasting	1.731	1.731	1.731	1.731
TV064 Belasting Overig	218	218	218	218
TV07 Alg. uitkering en uitk. Gemeentefonds	87.340	88.446	89.996	82.666
TV08 Overige baten en lasten	11	11	11	11
TV12 Openbare orde en Veiligheid	360	360	360	360
TV21 Verkeer en vervoer	328	328	328	328
TV22 Parkeren	689	689	689	689
TV23 Recreatieve Havens	116	116	116	116
TV24 Economische Havens en waterwegen	197	215	215	215
TV25 Openbaar vervoer	2.269	2.268	2.267	2.267
TV32 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	14.989	4.553	3.889	5.478
TV33 Bedrijfsloket en - regelingen	169	169	169	169
TV42 Onderwijshuisvesting	266	280	280	280
TV43 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	2.707	2.338	2.338	2.338
TV51 Sportbeleid en activering	130	130	30	30
TV52 Sportaccommodaties	1.547	1.547	1.547	1.547
TV53 Cultuurpres. productie en participatie	114	114	99	85
TV54 Musea	132	132	132	132
TV55 Cultureel erfgoed	142	142	142	142
TV56 Media	111	111	111	111
TV57 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	112	112	112	112
TV61 Samenkracht en burgerparticipatie	390	390	390	390
TV62 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	79	79	79	79
TV63 Inkomensregelingen	14.048	14.048	14.048	14.048
TV66 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	225	225	225	225
TV671 Maatwerkdienstverlening 18+	0	0	0	0
TV681 Geëscaleerde zorg 18+	0	0	0	0
TV681A Beschermd wonen (WMO)	772	0	0	0
TV72 Riolering	3.860	3.827	3.827	3.827
TV73 Afval	5.889	5.889	5.889	5.889
TV74 Milieubeheer	3	3	3	3
TV75 Begraafplaatsen en crematoria	458	458	458	458
TV81 Ruimtelijke Ordening	65	9	9	9
TV82 Grondexploitatie (niet bedrijventerrein)	2.640	557	421	152
TV83 Wonen en bouwen	1.360	1.540	1.540	1.540

Overzicht baten per taakveld (bedragen x € 1.000)	2023	2024	2025	2026
TV75 Begraafplaatsen en crematoria	**162.904**	**156.390**	**149.763**	**143.472**

Overzicht lasten per taakveld (bedragen x € 1.000)	2023	2024	2025	2026
TV01 Bestuur	2.601	2.593	2.585	2.463
TV010 Mutaties reserves	6.391	13.967	4.320	3.518
TV02 Burgerzaken	1.376	1.456	1.466	1.638
TV03 Beheer overige gebouwen en gronden	578	578	576	576
TV04 Overhead	14.464	14.469	15.111	13.438
TV05 Treasury	44	-21	-368	-449
TV061 OZB woningen	135	135	135	135
TV062 OZB- niet woningen	88	88	88	88
TV063 Parkeerbelasting	213	213	213	213
TV064 Belasting Overig	268	268	268	268
TV08 Overige baten en lasten	95	95	-28	660
TV11 Crisisbeheersing en Brandweer	3.408	3.393	3.393	3.393
TV12 Openbare orde en Veiligheid	1.759	1.758	1.756	1.756
TV21 Verkeer en vervoer	5.389	6.948	5.688	6.306
TV22 Parkeren	1.016	1.090	1.086	1.066
TV23 Recreatieve Havens	580	592	591	590
TV24 Economische Havens en waterwegen	31	56	55	55
TV25 Openbaar vervoer	2.777	2.721	2.717	2.715
TV31 Economische ontwikkeling	623	523	522	523
TV32 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	15.085	4.647	3.982	5.570
TV33 Bedrijfsloket en - regelingen	20	20	20	20
TV34 Economische promotie	792	778	735	734
TV41 Openbaar basisonderwijs	270	270	270	270
TV42 Onderwijshuisvesting	6.058	3.663	3.902	3.853
TV43 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	6.023	5.675	5.524	5.521
TV51 Sportbeleid en activering	1.188	1.172	1.171	1.169
TV52 Sportaccommodaties	3.623	3.520	3.511	3.504
TV53 Cultuurpres. productie en participatie	1.904	2.148	2.129	2.111
TV54 Musea	1.700	1.524	1.539	1.541
TV55 Cultureel erfgoed	619	620	621	619
TV56 Media	705	705	705	705
TV57 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	3.656	3.737	3.742	3.668
TV61 Samenkracht en burgerparticipatie	3.822	3.724	3.718	3.716
TV62 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	5.169	4.236	3.966	3.963
TV63 Inkomensregelingen	20.119	20.119	20.105	20.105
TV64 WSW en beschut werk	7.771	7.602	7.484	7.422
TV65 Arbeidsparticipatie	2.725	2.716	2.706	2.698
TV66 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	1.617	1.615	1.615	1.619
TV671 Maatwerkdienstverlening 18+	0	0	0	0
TV671A Hulp bij het huishouden (WMO)	3.907	4.010	4.011	4.015
TV671B Begeleiding (WMO)	1.852	1.853	1.853	1.833
TV671C Dagbesteding (WMO)	631	630	630	631
TV671D Overige maatwerkarrangementen (WMO)	221	221	221	222
TV672 Maatwerkdienstverlening 18-	0	0	0	0

Overzicht lasten per taakveld (bedragen x € 1.000)	2023	2024	2025	2026
TV672D Jeugdhulp zonder vervlijf overig	10.119	10.081	10.081	10.081
TV681 Geëscaleerde zorg 18+	0	0	0	0
TV681A Beschermd wonen (WMO)	772	0	0	0
TV681B Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	372	321	321	322
TV682 Geëscaleerde zorg 18-	0	0	0	0
TV682A Jeugdbescherming	527	550	550	550
TV71 Volksgezondheid	1.469	1.485	1.486	1.487
TV72 Riolering	3.211	3.189	3.191	3.195
TV73 Afval	5.671	5.602	5.602	5.602
TV74 Milieubeheer	1.612	1.551	1.556	1.554
TV75 Begraafplaatsen en crematoria	426	426	424	441
TV81 Ruimtelijke Ordening	1.310	1.185	1.187	1.188
TV82 Grondexploitatie (niet bedrijventerrein)	1.956	158	157	157
TV83 Wonen en bouwen	2.291	2.312	2.312	2.233
TV71 Volksgezondheid	**161.048**	**152.985**	**141.201**	**141.272**

5.4 Investeringsoverzicht

Hieronder ziet u het totaaloverzicht van alle investeringsbudgetten en een totaaloverzicht van de kapitaallasten die in de begroting 2023-2026 zijn opgenomen.

Investeringen (bedrag x € 1.000)	2023	2024	2025	2026
Openbare verlichting	158	161	162	162
Vervangen straatmeubilair	92	92	92	92
Vervangen verkeersborden	41	42	42	42
Uitbreiding parkeergarage Kweeklust	3.604			
Mobiliteit	13.917	11.234	3.534	
GPS-ontvanger	30			
Riviercruisevaarsteiger	550			
Totaal Verkeer en vervoer	**18.392**	**11.529**	**3.830**	**296**
IHP VO huisvesting JP Waaleschool	1.000			
Vervangende nieuwbouw 't Gilde CVO-AV	1.080	1.000		
IHP VO, Yulius Lingewaal College	400	350		
Yulius renovatie Dr Hiemstralaan 24-24a	1.700			
Herhuisvesting locatie De Burcht		2.000		
Gymzaal t Gilde		810	810	
IHP versneld uitvoeringsprogramma	864	575		
Totaal Onderwijs	**5.044**	**4.735**	**810**	**-**
Speelruimteplan	220	222	222	206
Aanleg sportveld GJS	335			
Openbare ruimte Gorinchemse martelaren	220			
Vervangen voertuigen en materieel	208	114	282	135
Vervanging kade Paardenwater 21	355			
Vervangen volkstuinbrug	47			
Totaal Sport, cultuur en recreatie	**1.385**	**336**	**504**	**341**
Aanpassing en uibreiding Elzenhof	50			
Totaal Sociaal Domein	**50**	**-**	**-**	**-**

Investeringen (bedrag x € 1.000)	2023	2024	2025	2026
GRP				
Lasten	1.000	1.000	1.045	1.130
Baten	-1.000	-1.000	-1.045	-1.130
Beschoeiingen			106	
Totaal Duurzaamheid	**-**	**-**	**106**	**-**
Vervangingsplan inventaris	180	33	146	100
Warmtenet Stadhuis	906			
Hard- en software	478	384	386	350
Totaal Overhead	**1.564**	**417**	**532**	**450**
Totaal Investeringen	**26.435**	**17.017**	**5.782**	**1.087**

Kapitaallasten investeringen (bedrag x € 1.000)	2023	2024	2025	2026
Rente	2.170	2.527	2.881	2.973
Afschrijving	6.897	7.672	8.584	9.121
Totaal	**9.067**	**10.199**	**11.465**	**12.094**

Hieronder volgt een totaaloverzicht van alle lopende en nieuwe investeringen die in de begrotingsperiode 2023-2026 gepland staan, inclusief de fasering, de afschrijvingstermijnen en bijbehorende bedragen. Hiermee wordt uitvoering gegeven aan de doelstelling van de motie "realistisch investeren" zoals aangenomen bij de Perspectiefnota 2021-2024.

Omschrijving (bedragen x € 1000)	Investerings-bedrag	Loopt vanaf	Reeds uitgaven	fasering uitgaven	Afschrijvings-termijn	Afschrijvings-bedrag	afschrijven per
Openbare verlichting 2022	158	2022	nee	t/m 2023	20	8	2024
Openbare verlichting 2023	158	2023	nee	2023	20	8	2024
Openbare verlichting 2024	161	2024	nee	2024	20	8	2025
Openbare verlichting 2025	162	2025	nee	2025	20	8	2026
Openbare verlichting 2026	162	2026	nee	2026	20	8	2027
Fietsparkeren binnenstad 2019	200	2019	ja	t/m 2023	15	13	2024
Vergroten parkeercapaciteit 2019	80	2019	ja	t/m 2023	15	5	2024
Uitbreiding parkeergarage Kweeklust	3.604	2023	nee	2023	50	72	2024
Voorzieningengebouw Kriekenmarkt	215	2021	ja	t/m 2023	40	5	2024
Havens geleidewerken 2019	136	2019	ja	t/m 2023	30	5	2024
Station Gorinchem-Noord 1)	2.440	2008	ja	t/m 2024	40	61	2025
Voorbereidingskrediet Halte Gorinchem-Noord	200	2008	ja	t/m 2024	40	5	2025
Infra halte Gorinchem-Noord overweg Haarweg	3.155	2009	ja	t/m 2025	40	79	2026
Grond Halte Gorinchem-Noord + voorplein 2)	973	2009	ja	2012	n.v.t.	n.v.t.	nvt
Aanpassing Haarweg, opwaardering Vlietskade	275	2009	ja	t/m 2025	40	7	2026
Aanleg perron Gorinchem-Noord 3)	1.800	2012	nee	2024	n.v.t.	n.v.t.	nvt
Herinrichting Banneweg	2.348	2019	ja	t/m 2023	40	59	2024
Infra aanpassingen i.v.m. Ov concessie	100	2019	ja	t/m 2023	10	10	2024
Mobiliteit 2020	450	2020	ja	t/m 2023	40	11	2024

Omschrijving (bedragen x € 1000)	Investerings-bedrag	Loopt vanaf	Reeds uitgaven	fasering uitgaven	Afschrijvings-termijn	Afschrijvings-bedrag	afschrijven per
Mobiliteit 2021	1.360	2021	nee	2023	40	34	2024
Mobiliteit 2022	11.560	2022	nee	2024	40	289	2025
Mobiliteit 2023	15.564	2023	nee	2024 - 2025	40	389	2026
Mobiliteit 2024	7.051	2024	nee	2025 -2026	40	176	2027
Herinrichting Haarsekades	2.350	2021	ja	t/m 2023	40	59	2024
GPS ontvanger	30	2023	nee	2023	4	8	2024
Vervangen auto 18 Renault kangoo	30	2018	nee	2023	10	3	2024
Riviercruisevaartsteiger	550	2023	nee	2023	30	18	2024
Vervanging straatmeubilair 2022	92	2022	ja	t/m 2023	15	6	2024
Vervanging straatmeubilair 2023	92	2023	nee	2023	15	6	2024
Vervanging straatmeubilair 2024	92	2024	nee	2024	15	6	2025
Vervanging straatmeubilair 2025	92	2025	nee	2025	15	6	2026
Vervanging straatmeubilair 2026	92	2026	nee	2026	15	6	2027
Vervanging verkeersborden 2023	41	2023	nee	2023	12	3	2024
Vervanging verkeersborden 2024	42	2024	nee	2024	12	4	2025
Vervanging verkeersborden 2025	42	2025	nee	2025	12	4	2026
Vervanging verkeersborden 2026	42	2026	nee	2026	12	4	2027
Totaal programma Verkeer en Vervoer	**55.899**						
Welkom in de mooiste vesting	124	2022	nee	t/m 2023	10	12	2024
Het verhaal van de vesting	72	2022	nee	t/m 2023	5	14	2024
Totaal programma Economie	**196**						
IHP VO/SO Huisvesting JP Waaleschool	1.000	2023	nee	2023	50	20	2024
Yulius aanpassing Merwedekanaal 8a IHP 2014	150	2014	nee	2023	20	8	2024
Yulius renovatie Dr Hiemstralaan 24-24a	1.950	2019	nee	t/m 2023	20	98	2024
IHP VO , Yulius Lingewaal College	750	2023	nee	2023-2024	20	38	2026
Renovatie gymzaal J. van Egmondstraat	300	2022	nee	t/m 2023	20	15	2024
IHP 2017 Uitbreiding Retranchement 24-24a	2.025	2017	nee	2023-2024	50	41	2025
Vervangende nieuwbouw Gilde CVO-AV	18.580	2019	ja	t/m 2024	50	372	2025
Verbouwing Hoefslag 6 t.b.v. I_lab 1)	2.576	2021	ja	t/m 2023	20	129	2024
Inrichting Hoefslag 6 t.b.v. I_lab	125	2021	nee	2023	15	8	2024
Openbare ruimte t.b.v. I_lab	450	2021	nee	2023	40	11	2024
Herhuisvesting locatie De Burcht	3.146	2021	nee	2024	50	63	2025
Gymzaal 't Gilde	1.620	2024	nee	2024-2025	50	32	2026
IHP PO SO versneld uitvoeringsprogramma	1.439	2023	nee	2024	50	29	2025
Totaal programma Onderwijs	**34.111**						
Aanleg sportveld GJS	425	2023	nee	t/m 2023	25	17	2024
Vestingplan 2020 bastion VIII 1)	250	2020	nee	t/m 2023	25	10	2024
Ravelijn Oostgracht	50	2020	nee	t/m 2023	25	2	2024
Meekoppelkans Ravelijn	311	2022	ja	t/m 2023	40	8	2024

Omschrijving (bedragen x € 1000)	Investerings-bedrag	Loopt vanaf	Reeds uitgaven	fasering uitgaven	Afschrijvings-termijn	Afschrijvings-bedrag	afschrijven per
Openbare ruimte Gorinchemse martelaren	220	2023	nee	2023	10	22	2024
Speelruimteplan 2022	293	2022	nee	t/m 2023	17	17	2024
Speelruimteplan 2023	220	2023	nee	2023	17	13	2024
Speelruimteplan 2024	222	2024	nee	2024	17	13	2025
Speelruimteplan 2025	222	2025	nee	2025	17	13	2026
Speelruimteplan 2026	206	2026	nee	2025	17	12	2027
Speelveld Hoog Dalem	310	2017	nee	2023	25	12	2024
Vervangen volkstuinbrug	47	2023	nee	2023	30	2	2024
Vervangen VW transporter 3	39	2023	nee	2023	10	4	2024
Kademuren J Bloempad en Krabsteeg	260	2022	nee	t/m 2023	25	10	2024
Cultuurhuis	5.600	2019	ja	t/m 2023	40	140	2024
Cultuurhuis inrichting	1.400	2019	nee	t/m 2023	20	70	2024
Vervanging kade Paardenwater 21	355	2023	nee	2023	25	14	2024
Grafdelfmachine Boki	92	2025	nee	2025	8	12	2026
VW transporter	48	2023	nee	2023	10	5	2024
Ontstopper 2023	59	2023	nee	2023	10	6	2024
Hitachi 2023	27	2023	nee	2023	10	3	2024
VW transporter 2024	48	2024	nee	2024	10	5	2025
John Deere motormaaier 2024	66	2024	nee	2024	8	8	2025
VW transporter 17 2025	49	2025	nee	2025	10	5	2026
VW transporter 46 tbv riool 2025	43	2025	nee	2025	10	4	2026
John Deere begraafplaats 2025	59	2025	nee	2025	10	6	2026
Aanhanger buitendienst 2025	39	2025	nee	2025	8	5	2026
VW transporter 2023	36	2023	nee	2023	10	4	2024
Opel combo 2026	35	2026	nee	2026	10	4	2027
Tractor New Holland T45 2026	40	2026	nee	2026	10	4	2027
John Deere 1514 maaier 2026	60	2026	nee	2026	8	8	2027
Totaal programma Sport, Cultuur en Recreatie	**11.131**						
Uitbreiding en verbouwing Elzenhof	50	2023	nee	2023	20	3	2024
Totaal programma Sociaal Domein	**50**						
GRP 2022 1)	1.075	2022	ja	t/m 2023	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
GRP 2023 1)	1.000	2023	nee	2023	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
GRP 2024 1)	1.000	2024	nee	2024	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
GRP 2025 1)	1.045	2025	nee	2025	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
GRP 2026 1)	1.130	2026	nee	2026	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Watercapaciteit	75	2021	nee	t/m 2023	10	8	2024
Groote Haar windmolens, bouwrijpmaken 1)	60	2021	nee	t/m 2023	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Beschoeiingen 2025	106	2025	nee	2025	20	5	2026
Totaal programma Duurzaamheid	**5.491**						
Hard- en software 2023	479	2023	nee	2023	4	120	2024
Hard- en software 2024	384	2024	nee	2024	4	96	2025

Omschrijving (bedragen x € 1000)	Investerings-bedrag	Loopt vanaf	Reeds uitgaven	fasering uitgaven	Afschrijvings-termijn	Afschrijvings-bedrag	afschrijven per
Hard- en software 2025	386	2025	nee	2025	4	97	2026
Hard- en software 2026	350	2026	nee	2026	4	88	2027
Vervangingsplan inventaris 2023	179	2023	nee	2023	15	12	2024
Vervangingsplan inventaris 2024	33	2024	nee	2024	15	2	2025
Vervangingsplan inventaris 2025	146	2025	nee	2025	15	10	2026
Vervangingsplan inventaris 2026	100	2026	nee	2026	15	7	2027
Warmtenet stadhuis	1.092	2020	ja	t/m 2023	20	55	2024
Totaal programma Overhead, vpb en onvoorzien	**3.149**						
TOTAAL INVESTERINGEN	**110.027**						

1) De gemelde bedragen zijn bruto-investeringen.

2) De grond is in 2012 aangekocht. Dit krediet is onderdeel van het totale krediet Station Papland dat nog open staat.

3) Investering wordt verkocht in jaar van opleveren.

5.5 Afkortingenlijst

A

- **AMvB:** Algemene Maatregel van Bestuur
- **APV:** Algemene Plaatselijke Verordening
- **ASV:** Algemene Subsidie Verordening
- **AV:** Alblasserwaard-Vijfheerenlanden
- **AVA:** Algemene Vergadering van Aandeelhouders

B

- **BBV:** Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeente
- **BLVS:** Bureau Leerplicht en Voortijdig Schoolverlaten
- **BNG:** Bank Nederlandse Gemeenten
- **BOA:** Buitengewoon Opsporingsambtenaar
- **BRP:** Basisregistratie Personen
- **BSM:** Binnenstadsmanagement
- **BV:** Besloten Vennootschap
- **BZK:** Binnenlandse Zaken en Koninkrijkrelaties
- **B&W:** Burgemeester en Wethouders

C

- **CAO:** Collectieve Arbeidsovereenkomst
- **CBS:** Centraal Bureau voor de Statistiek
- **COA** Centraal Orgaan opvang asielzoeker
- **CPI:** Consumenten Prijs Index
- **CPB:** Centraal Plan Bureau
- **CVO:** Christelijk Voortgezet Onderwijs

D

- **DG&J:** Dienst Gezondheid & Jeugd
- **DSO:** Digitaal Stelsel Omgevingswet
- **DVO:** Dienstverleningsovereenkomst

E

- **ECB:** Europeese Centrale bank
- **EMU:** Europese Monetaire Unie
- **ESF:** Europees Sociaal Fonds

G

- **GCM:** Gorinchem Citymarketing
- **Gevudo:** Gemeenschappelijke Vuilverwerking Dordrecht en Omstreken
- **GGD:** Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst
- **GHOR:**Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio
- **GR:** Gemeenschappelijke Regeling
- **GRP:** Gemeentelijk Rioleringsplan

H

- **HBO:** Hoger beroepsonderwijs
- **HKG**: Huisvesting Kwetsbare Groepen
- **HRM:** Human resource management
- **HVC:** Huisvuil Verbranding Centrale

I

- **IFFG:** Internationaal Film Festival Gorinchem
- **IHP:** Integrale Huisvestingsplan
- **ISB:** Integraal Sociaal Beleid
- **ISK:** Internationale Schakelklassen
- **IVP:** Integraal Veiligheidsplan
- **IV3:** Informatie voor derden

K

- **KCC:** Klant Contact Centrum
- **KPI:** Kritische Prestatie Indicator

L

- **LAA:** Landelijke Aanpak Adresfraude
- **LAS**: Lokale Klimaatadaptatiestrategie

M

- **MBO:** Middelbaar Beroepsonderwijs
- **MEV:** Macro Economische Verkenning
- **ME:** Maatschappelijke effecten
- **MIC:** Multi Intelligence Centre
- **MIRT:** Meerjarenprogramma Infrastructuur Ruimte en Transport
- **MLL:** Merwede LingeLijn
- **MOP:** Meerjaren Onderhoudsplan
- **MPG:** Meerjaren Programma Grondbedrijf

N

- **NCW:** Netto Contante Waarde
- **NHW:** Nieuwe Hollandse Waterlinie
- **NNB:** Nog Niet Bekend
- **NPO:** Nationaal Programma Onderwijs
- **NV:** Naamloze Vennootschap
- **NVRR:** Nederlandse Vereniging van Rekenkamers & Rekenkamercommissies

O

- **OAB:** Onderwijsachterstandenbeleid
- **OHW:** Oud Hollandse Waterlinie
- **OKK:** Oefening Kweekt Kracht
- **OPP:** Ontwikkelings- en Participatiebedrijf Publieke sector

- **OZB:** Onroerende zaak belasting
- **OZHZ:** Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid

P

- **P&C:** Planning en Control
- **PI:** Prestatie indicator
- **PO:** Primair onderwijs
- **PPN:** Perspectiefnota

R

- **RAV:** Regionale Ambulancevoorziening
- **RBIC:** Regionale Beroepen en Innovatiecampus
- **RES:** Regionale Energiestrategie
- **RMA:** Regionale Maatschappelijke Agenda
- **ROM-S:** Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Schelluinen
- **RWS:** Rijkswaterstaat
- **RZB:** Roerende zaak belasting

S

- **SAAS:** Software as a Service
- **SGS:** Stichting Gorinchemse Sportaccommodaties
- **SHOG:** Stichting voor hoger beroepsonderwijs
- **SIMAV:** Stichting tot Instandhouding van Molens in de Alblasserwaard en de Vijfheerenlanden
- **SO:** Service Organisatie
- **SOJ:** Service Organisatie Jeugd
- **SV:** Sociale Veiligheid
- **SW:** Sociale werkvoorziening

T

- **Tozo:** Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers
- **Turap:** Tussentijdse rapportage
- **TV:** Taakveld
- **TVW:** Transitievisie Warmte

U

- **UA:** Uitgesloten Aansprakelijkheid

V

- **VMBO:** Voorbereidend Middelbaar Beroepsonderwijs
- **VNG:** Vereniging Nederlandse Gemeenten
- **VO:** Voorgezet Onderwijs
- **VPB:** Vennootschapsbelasting
- **VPT:** Veilig Publieke Taak
- **VRZHZ:** Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid
- **VSV:** Vroegtijdig Schoolverlaters
- **VTH:** Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving

- **VVE:** Voor- en Vroegschoolse Educatie
- **VWS:** Volgezondheid, Welzijn & Sport

W

- **Wabo:** Wet algemene bepalingen omgevingsrecht
- **Wmo:** Wet maatschappelijke ondersteuning
- **WOO:** Wet Open Overheid
- **WOZ:** Wet waardering onroerende zaken
- **WSW:** Wet Sociale Werkvoorziening
- **WVR:** Wet veiligheidsregio's

Z

- **ZHZ:** Zuid-Holland Zuid

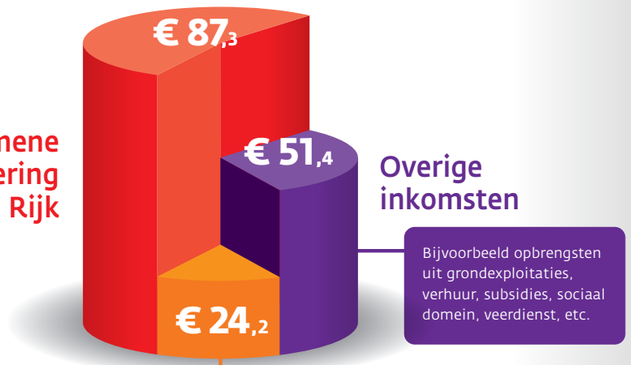
Gemeente Gorinchem
Stadhuisplein 1
Postbus 108 / 4200 AC Gorinchem
Telefoon: 14 0183
gemeente@gorinchem.nl

gorinchem.nl

Begroting 2023 in één oogopslag

Gemeente Gorinchem

Hoe komt de gemeente aan haar geld?

Algemene uitkering van het Rijk

Overige inkomsten

Bijvoorbeeld opbrengsten uit grondexploitaties, verhuur, subsidies, sociaal domein, veerdienst, etc.

Lokale heffingen

Woonlasten
Bij een WOZ-waarde in Gorinchem van € 261.000 horen de onderstaande woonlasten. Dit zijn de woonlasten Onroerendezaakbelasting (OZB), afvalstoffenheffing en rioolbelasting.

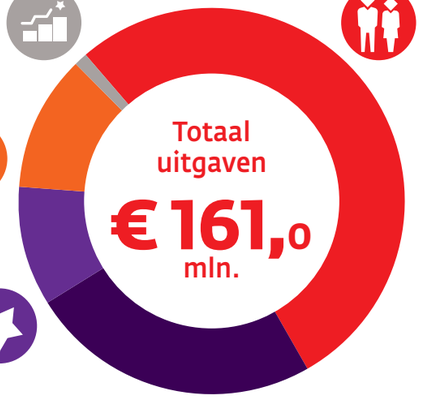
Meerpersoonshuishouden	€ 840
Eénpersoonshuishouden	€ 726

(bedragen per jaar)

Totaal inkomsten
€ 162,9 mln.

Waar geeft de gemeente haar geld aan uit?

Overige uitgaven € 0,8
Uitvoering van belastingen en financiering.

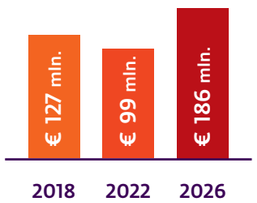
Bestuur en dienstverlening € 19,2
Dienstverlening, burgerzaken, burgerparticipatie, organisatie.

Samenwerken, ondernemen en stadspromotie € 16,5
Regionale samenwerking, economie, citymarketing.

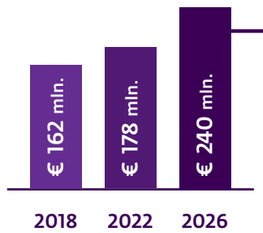
Leven, leren en werken € 90,9
Sociaal domein, onderwijs, sport en cultuur, recreatie.

Wonen en leefomgeving € 33,6
Stedelijke vernieuwing, volkshuisvesting, ruimtelijke ordening, duurzaamheid, veiligheid, verkeer en vervoer.

Schulden

Bezit

Investeringen 2023 t/m 2026 o.a.

Mobiliteit	€ 34 mln.
Onderwijs	€ 11 mln.

STRESSTEST BEGROTING 2023

FINANCIËLE KENGETALLEN

Netto schuldquote	
Begroting 2023	96 %
Stedelijkheidsklasse 2020	52,8 %
Nederland 2020	47,6 %

Signaleringswaarde provincie
>130 % meest risicovol
90-130 % neutraal
<90 % minst risicovol

Solvabiliteitsratio	
Begroting 2023	34 %
Stedelijkheidsklasse 2020	28,3 %
Nederland 2020	36,5 %

Signaleringswaarde provincie
<20 % meest risicovol
20-50 % neutraal
>50 % minst risicovol

Grondexploitaties	
Begroting 2023	36 %
Begroting 2022	34 %
Rekening 2021	30 %

Signaleringswaarde provincie
> 35 % meest risicovol
20-35 % neutraal
<20 % minst risicovol

Exploitatieresultaat	
Begroting 2023	1,2 %
Stedelijkheidsklasse 2020	4,4 %
Nederland 2020	6,6 %

Signaleringswaarde provincie
< 0 % meest risicovol
0 % neutraal
> 0 % minst risicovol

Belastingcapaciteit	
Begroting 2023	104 %
Begroting 2022	100 %
Rekening 2021	101 %

Signaleringswaarde provincie
>105 % meest risicovol
95-105 % neutraal
<95 % minst risicovol

VASTE ACTIVA & SCHULDEN

Legenda

Slechter dan beide voorgaande jaren
Tussen beide voorgaande jaren in
Beter dan beide voorgaande jaren

Boekwaarde netto activa

Begroting 2023	€ 203 mln.
Begroting 2022	€ 173 mln.
Rekening 2021	€ 168 mln.

Totale boekwaarde netto grexen

Begroting 2023	€ 56 mln.
Begroting 2022	€ 48 mln.
Rekening 2021	€ 46 mln.

Netto schuld per inwoner

Begroting 2023	€ 3.871
Begroting 2022	€ 4.231
Rekening 2021	€ 2.955

Ontwikkeling rentelasten

Begroting 2023	€ 2,2 mln.
Begroting 2022	€ 2,0 mln.
Rekening 2021	€ 1,8 mln.

Reserves en voorzieningen (x € 1.000)	**Rekening 2021**	**Begroting 2022**	**Begroting 2023**
Algemene reserve	29.571	31.055	27.142
Overige reserves	56.041	62.147	65.271
Voorzieningen	19.259	21.345	22.182
Weerstandsratio*	2,52	2,59	2,54

*Groen > 2,0 Oranje: 1,4 – 2,0 Rood < 1,4

LOKALE LASTEN

Legenda

Hoger dan vergelijking
Tussen beide vergelijkingen in
Lager dan vergelijking

*Bij een gemiddelde WOZ-waarde

Eénpersoonshuishouden	
Begroting 2023*	€ 726
Stedelijkheidsklasse 2022	€ 829
Nederland 2021	€ 733

Meerpersoonshuishouden	
Begroting 2023*	€ 840
Stedelijkheidsklasse 2022	€ 904
Nederland 2021	€ 810

OZB tarief eigenaar niet-woning	
Begroting 2022	0,33 %
Stedelijkheidsklasse 2022	0,37 %
Nederland 2021	0,31 %

OZB tarief gebruiker niet-woning	
Begroting 2022	0,27 %
Stedelijkheidsklasse 2022	0,24 %
Nederland 2021	0,22 %

OZB tarief woningen	
Begroting 2022	0,11 %
Stedelijkheidsklasse 2022	0,11 %
Nederland 2021	0,11 %

1 Schriftelijke beantwoording vragen I&O-sessie begroting 2023

Nr.	Vraag	Antwoord
1	Versterking formatie: Graag een schriftelijke onderbouwing m.b.t. de personele consequenties. (blz. 9)	De in de begroting opgenomen € 610.000 voor versterking van de formatie is als volgt opgebouwd: Versterking interne controle en rechtmatigheid € 49.000 Voortzetting subsidieverwerving € 99.000 Versterking woonbeleid € 74.000 Versterking groenbeheer i.r.t. klimaatadaptatie € 79.000 Versterking Lobby en strategie € 120.000 Versterking Erfgoedbeleid € 99.000 Diverse kleine formatie-uitbreidingen* € 90.000 * We zien op diverse plaatsen in de organisatie dat de formatie net te krap is voor de uitvoering van de gemeentelijke taken. Door op meerdere plaatsen kleine uitbreidingen te doen (o.a. bij ruimtelijke ordening en voor de (online) dienstverlening), ontstaat hierin meer balans. In totaal gaat het hierbij om circa 1 fte.
2	Versterking formatie: Hoe blijven we ons positioneren als aantrekkelijke werkgever? Hoe behouden we jong talent? Wat is het verloop? (blz. 9)	We spelen in op de behoeften van huidige werkzoekenden. Die behoeften gaan met name over flexibiliteit in werktijden, mogelijkheid om thuis te werken en ontwikkelkansen. Zo gaan we ook om met het behouden van jong talent. Medewerkers in ontwikkeling zetten doen we met behulp van onze strategische personeelsplanning en door het aanbod in de Gorinchem Academie steeds uit te breiden. Het eigen stagebureau is gericht op het matchen van stageplekken met stagiaires met de filosofie dat stagiaires onze medewerkers van de toekomst zijn. Natuurlijk is er verloop binnen de organisatie: enerzijds de leeftijdsopbouw maar anderzijds ook de huidige arbeidsmarkt maken dat medewerkers vertrekken. Dit is een landelijke trend waar we als gemeente Gorinchem niet boven het gemiddelde van andere gemeenten uitkomen
3	Top 10 fietsknelpunten: Welke knelpunten zijn opgenomen in de uitvoeringsagenda van de mobiliteitsvisie? Welke knelpunten zijn niet opgenomen? (blz. 30)	De top 10 Fietsknelpunten is van latere datum dan de Uitvoeringsagenda van het Mobiliteitsplan 2020-2023. Bij het samenstellen van de top 10 is ervoor gekozen om alleen knelpunten op te nemen die nog niet zijn opgenomen in de ´Maatregelen Mobiliteitsvisie Gorinchem 2040”. Door deze opzet bevat de Uitvoeringsagenda geen projecten uit de top 10 fietsknelpunten.
4	Hoe hoog is de bijdrage van de gemeente aan de BIZ? (blz. 37)	De gemeente heeft de voorbereiding en draagvlakmeting van de BIZ 2023-2028 voor de binnenstad gefaciliteerd en gefinancierd. De gemeente draagt ingevolge de BIZ-wet zorg voor de heffing en inning van de BIZ-bijdragen. De totale bijdrage aan de BIZ is ca. € 140.000. We mogen hiervoor uitvoeringskosten inhouden op de BIZ. Gemeente Gorinchem heeft ervoor gekozen geen uitvoeringskosten in te houden. Stel dat we 2,5%-5% aan uitvoeringskosten rekenen dan komt dat over een totaal van 5 jaar uit op € 17.813 tot € 35.625. De BIZ is er voor en door ondernemers, daarom is de gemeente geen deelnemer aan de BIZ. Wel dragen we bij aan de sfeerverlichting a € 16.500 per jaar. Daarnaast zijn we momenteel in gesprek met Hartje Gorkum over de totale financiële ondersteuning vanuit de gemeente voor het Warenhuis van de stad. Hartje Gorkum heeft voor het warenhuis een 5-jarenplan ontwikkeld en

Nr.	Vraag	Antwoord
		hiervoor middelen gereserveerd op de BIZ begroting. De gemeente heeft hierover intensief contact met de initiatiefnemers en komt hier inhoudelijk bij de raad op terug. Uiterlijk begin 2 februari 2023 (afhankelijk van de agenda van de raad) gaan we inhoudelijk dieper in op de Investeringsagenda Binnenstad. Naast het warenhuis maakt de verkleining van het kernwinkelgebed en het uitvoeringsplan mooiste vesting onderdeel uit van de Investeringsagenda Binnenstad.
5	Afval- en Grondstoffenbeleid: Wat zijn de financiële gevolgen (door het uitstel van de DIFTAR) m.b.t. afvalstoffenheffing voor de burger? (blz. 69)	Door het uitstel van diftar (invoering per 1 januari 2024) hebben huishoudens in 2023 nog niet de kans om door goede afvalscheiding te besparen op de afvalstoffenheffing. De tariefsopbouw blijft daarom in 2023 gelijk t.o.v. voorgaande jaren. Het verschil tussen tarief 2022 en 2023 is grotendeels te verklaren door een eenmalige compensatie van de stijging afvalstoffenheffing in 2022 vanuit de egalisatiereserve afvalstoffenheffing, zoals besloten in de raadsvergadering van 24 juni 2021.
6	Nieuwe Doelen: Is er nagedacht/ afweging gemaakt om dit als een subsidieaanvraag te behandelen i.p.v. een aanbesteding? (blz. 47)	Het is de wens van de gemeenteraad om de stad uit te dagen om plannen te ontwikkelen voor de toekomstige exploitatie van De Nieuwe Doelen (cultuurvisie 2019). Daarbij hanteren we het door de gemeenteraad vastgestelde uitgangspunt dat de toekomstige exploitatie van het groot podium tegen zo laag mogelijke maatschappelijke kosten gerealiseerd wordt. Het is daarbij niet het uitgangspunt dat er een subsidie verleend wordt voor exploitatie. Op basis van deze wens is een proces gestart, waarbij meerdere geïnteresseerden een plan of idee hebben ingediend. Door een marktpartij de exploitatie van het groot podium te laten uitvoeren, wordt deze in de gelegenheid gesteld om een omzet te genereren, waardoor een aanbesteding noodzakelijk is. De door de gemeenteraad aangenomen motie roept het college op om bij de aanbesteding andere locaties toe te staan. De hiervoor genoemde uitgangspunten wijzigen hierdoor niet. Het college beraadt zich op het vervolg van het proces om te komen tot een toekomstige exploitatie van een groot podium, inclusief de uitvoering van de motie.
7	Hard- en software: Een globaal overzicht van de applicaties waar het bedrag van ca. € 500.000 uit bestaat. (blz. 78)	De post Hard- en software 2023 ter hoogte van € 478.000 heeft betrekking op een investeringsbudget. De investeringen die ten laste worden gebracht van dit budget hebben geen betrekking op software, enkel op hardware. Het betreft daarbij in 2023 vooral kosten voor: - Modernisering Server- & storage infra, inclusief voorzieningen voor het maken van backups; - Modernisering netwerkinfrastructuur; - Jaarlijks vervanging van een klein gedeelte randapparatuur, zoals beeldschermen, laptops, dockstations.
8	Subsidie: Wie is de gesubsidieerde partij ‘de sociale basis’? (blz. 64)	Stichting de Sociale Basis is onderdeel van Mee-Vivenz. Zij voeren de taken uit in het sociaal team Gorinchem.
9	Waarom heeft het college bij het programma Veiligheid geen passage opgenomen over de aanpak van mensenhandel, een beleidsontwikkeling die eind 2022 afgerond zou moeten zijn volgens	De aanpak van mensenhandel is ondergebracht binnen de aanpak van Ondermijning en krijgt derhalve ook in 2023 de aandacht die het verdient.

Nr.	Vraag	Antwoord
	de planning van de gemeente (p. 27)?	
10	Kan het college nader specificeren welke activiteiten worden uitgevoerd in het kader van VPT-beleid (p. 28)?	Zoals in de begroting reeds aangegeven wordt de aard van de onderwerpen waarmee de gemeente te maken krijgt zwaarder en de burger wordt steeds mondiger. Het is van belang dat bestuurders en werknemers van de gemeente met een publieke taak hun taak veilig en integer uitoefenen. Activiteiten die in het kader van VPT kunnen worden uitgevoerd kunnen enerzijds gaan om maatwerk in individuele gevallen, maar kunnen ook zien op het vormgeven van risicoprofielen en het verzorgen van (extra, op maat) (agressie-)trainingen.
11	Zijn er fietsknelpunten uit de top 10 die in 2023 worden aangepakt? Zo ja, welke? (P. 30)	In 2023 willen wij het knelpunt Glacis - Flank aanpakken en deze voorzien van fiets(suggestie)stroken.
12	Er wordt 46K gereserveerd voor de instandhouding en exploitatie van het theater. Wat betekent dat concreet voor 2023 (p. 50)?	In afwachting van de definitieve plannen voor De Nieuwe Doelen is voor de komende jaren een budget van € 62.000 opgenomen voor de energiekosten. Ook bij leegstand zijn er energiekosten. Daarnaast wordt er door de actualisatie van het MOP van het pand aan de Haarstraat 64, jaarlijks € 16.000 minder gestort in de betreffende onderhoudsvoorziening (was € 92.000, wordt € 76.000). Per saldo nemen de exploitatielasten door de hogere energielasten met € 46.000 toe.
13	Voortgang huisvesting bibliotheek (p.47), is er al zicht op een locatie en wat is de planning? Er ligt een motie hierover waarin om een versnelde oplossing werd gevraagd.	Het college heeft er in 2022 in het zicht van de verkiezingen voor gekozen om de nadere uitwerking van de 2 meest reële locaties (Groenmarkt en Botersteeg) over te laten aan de nieuwe raad. Met het duidingsdebat en het vaststellen van het coalitieakkoord begin september ligt er een basis om hiermee aan de slag te gaan. Te beginnen met gesprekken met de bibliotheek en andere belanghebbenden. Het college verwacht rond het eerste kwartaal 2023 te komen met een procesvoorstel.
14	In 2023 werken we door aan de doorontwikkeling van respijtzorg. Wat houdt dit in? Wordt respijtzorg bijvoorbeeld ook verruimd als mantelzorgers iets langer adempauze willen, zoals vakantie? Pag 59	In het kader van de doorontwikkeling van respijtzorg werken we aan de ontwikkeling van een Odensehuis. Dit biedt respijt in de vorm van een inloopvoorzieningen voor mensen met beginnende dementie en hun mantelzorgers. Vakantie met zorg behoort niet tot het gemeentelijk aanbod. Dit kunnen inwoners zelf organiseren vanuit de (aanvullende) zorgverzekering. Respijtzorg is overigens een breed begrip. In het kader van respijtzorg bieden we vanuit de Wmo onder andere dagbesteding, kortdurend verblijf en huishoudelijke ondersteuning. In 2021 introduceerden we ook de pilot respijtzorg thuis. Via deze pilot bieden we respijtzorg in de thuissituatie. Daarbij kan ondersteuning worden geboden door vrijwilligers van de klussendienst en bij complexere problematiek door professionele ondersteuners van Zorgmies/Merwecare. Respijtzorg thuis kan worden verstrekt voor maximaal 40 uur per client per jaar. Kortdurend verblijf kan worden verstrekt voor 50 etmalen per client per jaar. Mantelzorgers kunnen binnen het beschikbare tijdsbudget de ondersteuning zelf inplannen.
15	Zijn er gemeentelijke middelen beschikbaar gesteld voor het lokaal isolatieakkoord? Zo ja, welk bedrag? En wat is de planning? Pag 68	In de begroting is geen bedrag gereserveerd voor het lokaal isolatieakkoord. Via het Nationaal Isolatieprogramma worden er in 2023 extra rijksmiddelen verwacht voor slecht geïsoleerde woningen. De gemeente Gorinchem zal hier mogelijk op aansluiten om verduurzaming van woningen verder te stimuleren.

Nr.	Vraag	Antwoord
16	Zijn er nog leegstaande panden van de gemeente (uit de afstootlijst) die verhuurd kunnen worden als woonruimte? Pag 74.	Er zijn op dit moment geen leegstaande panden die ingezet kunnen worden als woonruimte. Het huidige beleid is om in geval van tijdelijke leegstand, daar waar mogelijk, deze panden in te zetten voor tijdelijke bewoning via een leegstandsbeheerder.

LEGESVERORDENING 2023

De raad van de gemeente Gorinchem;

gezien het voorstel van burgemeester en wethouders van 10 oktober 2022;

gelet op de artikelen 156, eerste en tweede lid, aanhef en onderdeel h, en 229, eerste lid, aanhef en onderdeel b, van de Gemeentewet en de artikelen 2, tweede lid en 7 van de Paspoortwet;

b e s l u i t:

vast te stellen de

Verordening op de heffing en de invordering van leges 2023 (Legesverordening 2023).

Artikel 1. Definities

Deze verordening verstaat onder:

a. dag: de periode van 00.00 uur tot 24.00 uur, waarbij een gedeelte van een dag als een hele dag wordt aangemerkt;
b. week: een aaneengesloten periode van zeven dagen;
c. maand: het tijdvak dat loopt van n^e dag in een kalendermaand tot en met de $(n-1)^e$ dag in de volgende kalendermaand, met dien verstande dat als de n^e dag in een kalendermaand 30 of 31 januari is, de $(n-1)^e$ dag in de volgende kalendermaand altijd de laatste dag van de maand februari is;
d. jaar: het tijdvak dat loopt van de n^e dag in een kalenderjaar tot en met de $(n-1)^e$ dag in het volgende kalenderjaar;
e. kalenderjaar: de periode van 1 januari tot en met 31 december.

Artikel 2. Belastbaar feit

Onder de naam ‘leges’ worden rechten geheven voor:

a. het genot van door of vanwege het gemeentebestuur verstrekte diensten;

b. het verrichten van handelingen ten behoeve van een aanvraag van een Nederlandse identiteitskaart of een reisdocument;

een en ander zoals genoemd in deze verordening en de daarbij behorende tarieventabel.

Artikel 3. Belastingplicht

Belastingplichtig is de aanvrager van de dienst, de Nederlandse identiteitskaart of het reisdocument, dan wel degene ten behoeve van wie de dienst is verleend of de handelingen zijn verricht.

Artikel 4. Vrijstellingen

Leges worden niet geheven voor:

a. diensten waarvan de kosten krachtens afdeling 6.4 van de Wet ruimtelijke ordening (grondexploitatie) zijn of worden verhaald;
b. diensten die ingevolge wettelijk voorschrift zijn vrijgesteld van rechtenheffing of kosteloos moeten worden verleend;
c. diensten met betrekking tot een aanvraag tot verlening of gehele of gedeeltelijke intrekking van een omgevingsvergunning of wijziging van voorschriften van een omgevingsvergunning, voor zover die aanvraag betrekking heeft op een activiteit met betrekking tot een inrichting als bedoeld in artikel 2.1, eerste lid, onder e, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht;
d. het in behandeling nemen van een aanvraag tot verlening van een omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 2.1, eerste lid, onderdeel i, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht, voor zover het een activiteit betreft bedoeld in artikel 2.2a van het Besluit omgevingsrecht (omgevingsvergunning beperkte milieutoets)
e. het in behandeling nemen van een aanvraag als bedoeld in titel 1 en 3 van de bij deze verordening behorende tarieventabel, indien deze aanvraag een vergunning betreft voor een algemeen nut beogende instelling of plaatselijke non-profitinstelling die zich blijkens haar statuten de uitoefening ten doel stelt van activiteiten van maatschappelijke, sociale of culturele aard en waarbij de activiteiten in hoofdzaak worden verricht door vrijwilligers.

Artikel 5. Maatstaven van heffing en tarieven

1. De leges worden geheven naar de maatstaven en tarieven, opgenomen in de bij deze verordening behorende tarieventabel.
2. Voor het in behandeling nemen van een aanvraag tot het nemen van een projectuitvoeringsbesluit als bedoeld in artikel 2.10 van de Crisis- en herstelwet bedraagt het tarief de som van de bedragen die op grond van deze verordening verschuldigd zouden zijn voor het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verkrijgen van een vergunning, ontheffing, vrijstelling of enig ander besluit in het kader van de ontwikkeling en verwezenlijking van het project, voor zover het projectuitvoeringsbesluit strekt ter vervanging van deze besluiten, zoals bedoeld in artikel 2.10, derde lid, van de Crisis- en herstelwet.
3. Voor de berekening van de leges wordt een gedeelte van een in de tarieventabel genoemde eenheid als een volle eenheid aangemerkt.

Artikel 6. Wijze van heffing

De leges worden geheven door middel van een mondelinge dan wel een gedagtekende schriftelijke kennisgeving, waaronder mede wordt begrepen een stempelafdruk, zegel, nota of andere schriftuur. Het gevorderde bedrag wordt mondeling, dan wel door toezending of uitreiking van de schriftelijke kennisgeving aan de belastingschuldige bekendgemaakt.

Artikel 7. Termijnen van betaling

1. In afwijking van artikel 9, eerste lid, van de Invorderingswet 1990 moeten de leges worden betaald ingeval de kennisgeving als bedoeld in artikel 6:
    a. mondeling wordt gedaan, op het moment van het doen van de kennisgeving;
    b. schriftelijk wordt gedaan, op het moment van uitreiken van de kennisgeving, dan wel in geval van toezending daarvan, binnen 30 dagen na de dagtekening van de kennisgeving.
2. De Algemene termijnenwet is niet van toepassing op de in het eerste lid gestelde termijnen.

Artikel 8. Kwijtschelding

Bij de invordering van de leges wordt geen kwijtschelding verleend.

Artikel 9. Vermindering of teruggaaf

Gehele of gedeeltelijke vermindering of teruggaaf van leges voor een in de bij deze verordening behorende tarieventabel omschreven dienst wordt verleend overeenkomstig een met betrekking tot die dienst in die tarieventabel opgenomen bepaling.

Artikel 10. Overdracht van bevoegdheden

Het college van burgemeester en wethouders is bevoegd tot het wijzigen van deze verordening, indien de wijzigingen:

1. van zuiver redactionele aard zijn;
2. een gevolg zijn van nieuwe of gewijzigde rijksregelgeving die in werking treedt binnen drie maanden na de officiële bekendmaking van de inwerkingtreding ervan in het Staatsblad of de Staatscourant en het de volgende hoofdstukken of onderdelen van titel 1 van de tarieventabel betreft:
    a. hoofdstuk 2 (reisdocumenten);
    b. hoofdstuk 3 (rijbewijzen);
    c. onderdelen 1.4.5 (papieren verstrekkingen uit de basisregistratie personen);
    d. onderdeel 1.9 1 (verklaring omtrent het gedrag);
    e. hoofdstuk 16 (kansspelen);

    een en ander voor zover met deze wijzigingen niet reeds bij het vaststellen of latere wijziging van deze verordening bij raadsbesluit rekening is gehouden.

Artikel 11. Overgangsrecht

1. De ‘Legesverordening 2022’, vastgesteld bij raadsbesluit van 4 november 2021, wordt ingetrokken met ingang van de in artikel 12, tweede lid, genoemde datum van ingang van de heffing, met dien verstande dat zij van toepassing blijft op de belastbare feiten die zich voor die datum hebben voorgedaan.
2. Indien de datum van inwerkingtreding van deze verordening ligt na de in artikel 12, tweede lid, opgenomen datum van ingang van de heffing, blijft de in het eerste lid genoemde verordening gelden voor de in de tussenliggende periode plaatsvindende belastbare feiten voor zover de heffing van de leges hiervoor in die periode plaatsvindt.

Artikel 12. Inwerkingtreding

1. Deze verordening treedt in werking met ingang van de eerste dag na die van bekendmaking.
2. De datum van ingang van de heffing is 1 januari 2023.

Artikel 13. Citeertitel

Deze verordening wordt aangehaald als 'Legesverordening 2023".

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van 10 november 2022

de griffier, de voorzitter,

Tarieventabel 2023, behorende bij de Legesverordening 2023

Titel 1 Algemene dienstverlening

Hoofdstuk 1 Burgerlijke stand

1.1.1	Het tarief bedraagt voor de voltrekking van een huwelijk of registratie van een partnerschap:	
1.1.1.1	in het Stadhuis aan het Stadhuisplein op:	
1.1.1.1.1	maandag tot en met donderdag	€ 185,00
1.1.1.1.2	vrijdag	€ 259,00
1.1.1.1.3	zaterdag	€ 518,00
1.1.1.2	in het voormalige Stadhuis aan de Grote Markt op:	
1.1.1.2.1	zondag	€ 1.558,00
1.1.1.2.2	maandag tot en met donderdag	€ 368,00
1.1.1.2.3	vrijdag	€ 518,00
1.1.1.2.4	zaterdag	€ 1.038,00
1.1.3	Het tarief bedraagt voor de voltrekking van een huwelijk of registratie van een partnerschap in een bijzonder huis op grond van artikel 64, Boek 1, van het Burgerlijk Wetboek	
1.1.3.1	zondag	€ 1.558,00
1.1.3.2	maandag tot en met donderdag	€ 368,00
1.1.3.3	vrijdag	€ 518,00
1.1.3.4	zaterdag	€ 1.038,00
1.1.5	Het tarief bedraagt voor het verstrekken van een trouwboekje of partnerschapsboekje	€ 26,25
1.1.6	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag om bij besluit een buitengewoon ambtenaar van de burgerlijke stand aan te wijzen voor één dag:	

1.1.6.1	als beëdiging bij de rechtbank al heeft plaatsgevonden:	€ 50,00
1.1.6.2	als beëdiging bij de rechtbank nog niet heeft plaatsgevonden:	€ 246,00
1.1.7	Het tarief bedraagt voor het door de gemeente beschikbaar stellen van een getuige voor de huwelijksvoltrekking of de registratie van een partnerschap, per getuige:	€ 30,00
1.1.8	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag om een gereserveerde datum voor de huwelijksvoltrekking, registratie van het partnerschap of omzetting van het geregistreerd partnerschap in een huwelijk te annuleren of te wijzigen binnen een periode van 1 maand voorafgaand aan die gereserveerde datum:	€ 50,00
1.1.9	Voor het afnemen van een verklaring voorgenomen huwelijk of registratie van een partnerschap	€ 25,50
1.1.1.0	Voor bemiddeling bij informatieoverdracht ten aanzien van geboorte- en huwelijksaangifte en opnemingen in de gemeentelijke basis administratie persoonsgegevens (raadplegen GBA-V), per raadpleging	€ 4,20

Hoofdstuk 2 Reisdocumenten

1.2	Voor het in behandeling nemen van een aanvraag voor een paspoort of een Nederlandse identiteitskaart gelden de maximum totaalbedragen aan leges die daarvoor zijn opgenomen in het Besluit paspoortgelden, met dien verstande dat de daarin genoemde totaalbedragen naar beneden worden afgerond op een veelvoud van 5 eurocent.	

Hoofdstuk 3 Rijbewijzen

1.3	Voor het in behandeling nemen van een aanvraag voor een rijbewijs gelden de maximum totaalbedragen aan leges die daarvoor zijn vastgesteld in het Reglement rijbewijzen welke zijn goedgekeurd door het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat.	

Hoofdstuk 4 Verstrekkingen uit de basisregistratie personen

1.4.1	Voor de toepassing van dit hoofdstuk wordt onder één verstrekking verstaan één of meer gegevens omtrent één persoon waarvoor de basisregistratie personen moet worden geraadpleegd.	
1.4.2	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag:	
1.4.2.1	tot het verstrekken van gegevens, per verstrekking	€ 11,20
1.4.3	Het tarief bedraagt voor het op verzoek doornemen van de basisregistratie personen, voor ieder daaraan besteed kwartier	€ 24,20

1.4.4	Het tarief bedraagt terzake van het op verzoek tot het verstrekken van statistische of demografische gegevens, voor ieder daaraan besteed kwartier	€ 24,20
1.4.5	Het tarief bedraagt terzake van het in behandeling nemen van een aanvraag tot het afgeven van een:	
1.4.5.1	afschrift uit basisregistratie personen van persoonsgegevens:	
1.4.5.1.1	voor één persoon	€ 11,20
1.4.5.1.2	voor twee of meer personen die in de basisregistratie personen op hetzelfde adres staan ingeschreven	€ 11,20
1.4.5.1.3	meertalig modelformulier woon- en/of verblijfplaats als bedoeld in artikel 7, eerste lid, van verordening (EU) nr. 2016/1191 van het Europees Parlement en de Raad van 6 juli 2016 betreffende de bevordering van het vrije verkeer van burgers door vereenvoudigde overlegging van bepaalde openbare documenten in de Europese Unie en tot wijziging van Verordening nr. 1024/2012 (PbEU 2016, L 200)	€ 22,55

Hoofdstuk 5 (Vervallen)

Hoofdstuk 6 (Vervallen)

Hoofdstuk 7 Bestuursstukken

1.7.1	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verstrekken van:	
1.7.1.1	een afschrift van de gemeentebegroting	€ 19,16
1.7.1.2	een afschrift van de gemeenterekening	€ 19,16
1.7.1.3	een afschrift van het burgerjaarverslag	€ 3,91
1.7.2	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag:	
1.7.2.1	tot het verstrekken van:	
1.7.2.1.1	het verslag van een raadsvergadering, per vergadering	€ 3,91
1.7.2.2	tot het afsluiten van een abonnement voor een kalenderjaar:	
1.7.2.2.1	op de verslagen van de raadsvergaderingen	€ 57,37
1.7.2.2.2	op de stukken behorende bij de raadsvergaderingen	€ 57,37

1.7.3	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag tot het afsluiten van een abonnement voor een kalenderjaar op het gemeenteblad	€ 57,37
1.7.4	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verstrekken van:	
1.7.4.1	een afschrift van de algemene plaatselijke verordening	€ 19,16
1.7.4.2	een afschrift van de bouwverordening	€ 90,23
1.7.4.3	een afschrift van een andere dan onder 1.7.4.1.en 1.7.4.2 genoemde verordening	€ 9,68
1.7.4.4	een afschrift van een volledige verzameling verordeningen, met uitzondering van die genoemd onder 1.7.4.2	€ 93,22

Hoofdstuk 8 Vastgoedinformatie

1.8.1	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag:	
1.8.1.1	tot het verstrekken van een fotokopie van een plan, zoals bestemmingsplan, voorbereidingsbesluit, streekplan, wegenkaart behorende bij de legger bedoeld in onderdeel 1.8.2.2, structuurplan of stadsvernieuwingsplan:	€ 90,13
1.8.1.2	tot het verstrekken van een lichtdruk van een plan, zoals bestemmingsplan, voorbereidingsbesluit, streekplan, wegenkaart behorende bij de legger bedoeld in onderdeel 1.8.2.2, structuurplan of stadsvernieuwingsplan, per dm^2 lichtdruk	€ 9,68
1.8.2	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verstrekken van een afschrift van of uittreksel uit:	
1.8.2.1	de gemeentelijke basisregistratie adressen of de gemeentelijke basisregistratie gebouwen, bedoeld in artikel 2 van de Wet basisregistraties adressen en gebouwen, per adres of object	€ 7,73
1.8.2.2	de legger bedoeld in artikel 27 van de Wegenwet	€ 7,73
1.8.2.3	de inschrijving in het rijksmonumentenregister bedoeld in artikel 3,3, vijfde lid, van de Erfgoedwet	€ 7,73
1.8.2.4	het gemeentelijk erfgoedregister, bedoeld in artikel 3.16 van de Erfgoedwet, per aangewezen cultureel erfgoed	€ 7,73
1.8.2.5	het gemeentelijke beperkingenregister of de gemeentelijke beperkingenregistratie, bedoeld in artikel 9, eerste lid, onder a en b, van de Wet kenbaarheid publiekrechtelijke beperkingen, dan wel tot het verstrekken van een aan die registratie ontleende verklaring, als bedoeld in artikel 9, eerste	€ 7,73

	lid, onder c, van die wet	
1.8.3	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verstrekken van kopieën van:	
1.8.3.1	het gemeentelijke adressenbestand of delen daarvan, per adres	€ 4,74
1.8.3.2	het gemeentelijke relatiebestand adres – kadastraal perceel of delen daarvan, per gelegde relatie	€ 4,74
1.8.3.3	het gemeentelijke adrescoördinaten bestand of delen daarvan, per adrescoördinaat	€ 4,74

Hoofdstuk 9 Overige publiekszaken

1.9	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag:	
1.9.1	tot het legaliseren van een handtekening	€ 11,20
1.9.2	voor het ter legalisatie zenden van stukken naar een andere gemeente in Nederland in het persoonlijk belang van de aanvrager	€ 11,20

Hoofdstuk 10 Gemeentearchief

1.10.1	Het tarief bedraagt voor het op verzoek doen van naspeuringen in de in het gemeentearchief berustende stukken, voor ieder daaraan besteed kwartier	€ 12,88
1.10.2	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verkrijgen van een fotokopie van een in het archief berustend stuk, per pagina	
1.10.2.1	op A4 formaat	€ 0,52
1.10.2.2	op A3 formaat	€ 1,03
1.10.2.3	op een formaat groter dan A3	€ 20,60
1.10.3	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag tot het digitaliseren van een in het archief berustend stuk	
1.10.3.1	tot maximaal A4 formaat met 300 dpi	
	– voor de eerste scan	€ 5,15
	– voor elke volgende	€ 2,58
1.10.3.2	tot maximaal A4 formaat met 600 dpi	
	– voor de eerste scan	€ 7,73

	- voor elke volgende	€ 5,15
1.10.3.3	tot maximaal A3 formaat met 300 dpi	
	- voor de eerste scan	€ 7,73
	- voor elke volgende	€ 5,15
1.10.3.4	tot maximaal A3 formaat met 600 dpi	
	- voor de eerste scan	€ 10,30
	- voor elke volgende	€ 7,73
1.10.3.5	op een formaat groter dan A3	
	- met 300 dpi	€ 30,90
	- met 600 dpi	€ 46,35
1.10.3.6	in een afwijkend formaat en/of resolutie:	
	het bedrag van de voorafgaand aan het in behandeling nemen van de aanvraag aan de aanvrager meegedeelde kosten, blijkend uit een begroting die door of namens het college van burgemeester en wethouders is opgesteld.	
1.10.4	De in 1.10.3 tot en met 1.10.3.6 genoemde bedragen worden verhoogd met de volgende verwerkingskosten	
	- voor het plaatsen op een eigen USB-stick	€ 6,44
	- voor het verzenden via email of We Transfer	€ 6,44

Hoofdstuk 11 Huisvestingswet 2014

1.11	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag:	
1.11.1	tot het verlenen van een huisvestingsvergunning als bedoeld in artikel 8, eerste lid, van de Huisvestingswet 2014	€ 40,38
1.11.2	tot indeling in een urgentiecategorie als bedoeld in artikel 13, tweede lid, van de Huisvestingswet 2014	€ 63,76

Hoofdstuk 12 Leegstandwet

1.12	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag:	
1.12.1.1	tot het verkrijgen van een vergunning tot tijdelijke verhuur van leegstaande	€ 65,92

	woonruimte als bedoeld in artikel 15, eerste lid, van de Leegstandwet	
1.12.1.2	tot verlenging van een vergunning tot tijdelijk verhuur van woonruimte als bedoeld in artikel 15, vijfde lid, van de Leegstandswet	€ 17,72
1.12.2	Indien aanvragen als bedoeld in de subonderdelen 1.12.1.1 en 1.12.1.2 gelijktijdig worden ingediend en woonruimten in hetzelfde gebouw, zoals een flat, een school of een kantoor betreffen, worden de in die subonderdelen bedoelde leges slechts eenmaal geheven.	

Hoofdstuk 13 (Vervallen)

Hoofdstuk 14 (Vervallen)

Hoofdstuk 15 (Vervallen)

Hoofdstuk 16 Kansspelen

1.16.1	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verkrijgen van een aanwezigheidsvergunning als bedoeld in artikel 30b van de Wet op de kansspelen:	
1.16.1.1	voor een periode van twaalf maanden voor één kansspelautomaat	€ 58,20
1.16.1.2	voor een periode van twaalf maanden voor twee of meer kansspelautomaten, voor de eerste kansspelautomaat	€ 58,20
	en voor iedere volgende kansspelautomaat	€ 35,02
1.16.1.3	voor één kansspelautomaat, welke vergunning geldt voor onbepaalde tijd	€ 233,30
1.16.1.4	voor twee of meer kansspelautomaten, welke vergunning geldt voor onbepaalde tijd, voor de eerste kansspelautomaat	€ 233,30
	en voor iedere volgende kansspelautomaat	€ 140,08
1.16.2	De subonderdelen 1.16.1.1 en 1.16.1.2 zijn van overeenkomstige toepassing, indien de vergunning geldt voor een tijdvak, korter dan twaalf maanden of langer dan twaalf maanden maar ten hoogste vier jaar, met dien verstande dat de daar genoemde bedragen naar evenredigheid van het verschil in looptijd van de vergunning verlaagd onderscheidenlijk verhoogd worden.	
1.16.2	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verkrijgen van een vergunning als bedoeld in artikel 3 van de Wet op de kansspelen (loterijvergunning)	€ 27,19

Hoofdstuk 17 Telecommunicatie

1.17.1	Het basistarief t/m 250m1 bedraagt voor het in behandeling nemen van een melding in verband met het verkrijgen van een vergunning / instemmingsbesluit, als bedoeld in de Algemene verordening ondergrondse infrastructuren (AVOI), omtrent plaats, tijdstip en wijze van uitvoering van werkzaamheden:	€ 460,23
1.17.1.1	Indien het betreft tracés vanaf 250 m1, basistarief 1.17.1 + prijs per m1 boven de 250 m1	€ 460,23 +€ 0,65 per m1
1.17.2	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een melding als bedoeld in de Algemene verordening ondergrondse infrastructuren (AVOI), omtrent plaats, tijdstip en wijze van uitvoering van werkzaamheden voor tracés tot 25 m[1]	€ 93,08
1.17.3	Indien met betrekking tot een aanvraag overleg moet plaatsvinden tussen de gemeente, andere beheerders van openbare grond en de netbeheerder van het netwerk en/of andere netbeheerders of belanghebbenden, wordt het in 1.17.1 genoemde bedrag per overleg verhoogd met	€ 440,79

Hoofdstuk 18 Verkeer en vervoer

1.18	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag:	
1.18.1	tot het verkrijgen van een ontheffing als bedoeld in artikel 87 van het Reglement verkeersregels en verkeerstekens 1990	€ 49,75
1.18.2	tot het verkrijgen van een ontheffing als bedoeld in artikel 9.1 van de Regeling voertuigen	€ 30,69
1.18.3	tot het verkrijgen van een gehandicaptenparkeerkaart als bedoeld in artikel 49 van het Besluit administratieve bepalingen inzake het wegverkeer (BABW)	€ 30,69
1.18.4	tot verkrijgen van een geneeskundige verklaring ingevolge de Wet Personenvervoer	€ 32,03

Hoofdstuk 19 Diversen

1.19.1	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verkrijgen van een exemplaar van de gemeentelijke lijst van monumenten van geschiedenis en kunst	€ 49,23
1.19.2	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verstrekken van:	
1.19.2.1	gewaarmerkte afschriften van stukken, voor zover daarvoor niet elders in deze	€ 7,73

	tabel of in een andere wettelijke regeling een tarief is opgenomen, per pagina	
1.19.2.2	afschriften, doorslagen of fotokopieën van stukken, voor zover daarvoor niet elders in deze tabel of in een andere wettelijke regeling een tarief is opgenomen:	€ 0,21
1.19.2.3	kaarten, tekeningen en lichtdrukken, al dan niet behorend bij de in de onderdelen 1.19.2.1 en 1.19.2.2 genoemde stukken, voor zover daarvoor niet elders in deze tabel of in een andere wettelijke regeling een tarief is opgenomen, per kaart, tekening of lichtdruk	€ 9,48
	vermeerderd met	€ 3,91
	voor elke 10 dm^2 waarmee de oppervlakte van de kaart, tekening of lichtdruk de 10 dm^2 te boven gaat;	
1.19.2.4	een beschikking op aanvraag, voor zover daarvoor niet elders in deze tabel of in een andere wettelijke regeling een tarief is opgenomen	€ 38,63
1.19.2.5	stukken of uittreksels, welke op aanvraag van de aanvrager moeten worden opgemaakt, voor zover daarvoor niet elders in deze tabel of in een andere wettelijke regeling een tarief is opgenomen, per pagina	€ 7,73
1.19.2.6	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag om een vergunning voor het in een weg te graven of te spitten en andere activiteiten als bedoeld in artikel 2.11 van de Algemene plaatselijke verordening, niet zijnde een aanvraag om een omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 2.3.8 van deze legesverordening	€ 183,34
1.19.2.7	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van de aanvraag voor een vergunning op grond van artikel 2:9 (Straatartiesten) van de Algemene Plaatselijke Verordening gemeente Gorinchem 2019	€ 38,01

Titel 2 Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving/ omgevingsvergunning

Hoofdstuk 1 Begripsomschrijvingen

2.1.1 Voor de toepassing van deze titel wordt verstaan onder:

2.1.1.1 aanlegkosten:

de aannemingssom exclusief omzetbelasting, bedoeld in paragraaf 1, eerste lid, van de Uniforme Administratieve Voorwaarden voor de uitvoering van werken en van technische installatiewerken 2012 (UAV 2012; STcrt. 2012, 1567), voor het uit te voeren werk, of voor zover deze ontbreekt, of voor zover deze ontbreekt, een raming van de kosten die voortvloeien uit de aangegane verplichtingen voor de fysieke realisatie (het aanleggen) van de werken of de

werkzaamheden, de omzetbelasting daarin niet begrepen, en indien de werken of werkzaamheden geheel of gedeeltelijk door zelfwerkzaamheid geschieden de prijs die aan een derde in het economisch verkeer zou moeten worden betaald voor het tot stand brengen van de werken of de werkzaamheden waarop de aanvraag betrekking heeft, de omzetbelasting daarin niet begrepen;

2.1.1.2 bouwkosten:

de aannemingssom, bedoeld in paragraaf 1, eerste lid, van de Uniforme administratieve voorwaarden voor de uitvoering van werken en van technische installatiewerken 2012 (UAV 2012; Stcrt. 2012, 1567), voor het uit te voeren werk, of voor zover deze ontbreekt een raming van de kosten die voortvloeien uit aangegane verplichtingen voor de fysieke realisatie (het bouwen) van de bouwwerken, de omzetbelasting daarin niet begrepen, en indien het bouwen geheel of gedeeltelijk door zelfwerkzaamheid geschiedt de prijs die aan een derde in het economisch verkeer zou moeten worden betaald voor het tot stand brengen van het bouwwerk waarop de aanvraag betrekking heeft, de omzetbelasting daarin niet begrepen;

2.1.1.4 Wabo: Wet algemene bepalingen omgevingsrecht.

2.1.2 In deze titel voorkomende begrippen die in de Wabo zijn omschreven, hebben dezelfde betekenis als bij of krachtens de Wabo bedoeld.

2.1.3 In deze titel voorkomende begrippen die niet nader in de Wabo zijn omschreven en die betrekking hebben op activiteiten waarvoor het toetsingskader in een ander wettelijk voorschrift is uitgewerkt, hebben dezelfde betekenis als in dat wettelijk voorschrift bedoeld.

Hoofdstuk 2 Vooroverleg/beoordeling conceptaanvraag

2.2 Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag:

2.2.1	tot het houden van vooroverleg in verband met het verkrijgen van een indicatie of een voorgenomen project in het kader van de Wabo, activiteit bouwen, vergunbaar is indien de bouwkosten minder dan € 100.000,- bedragen	€ 234,53
2.2.2	tot het houden van vooroverleg in verband met het verkrijgen van een indicatie of een voorgenomen project in het kader van de Wabo, activiteit bouwen, vergunbaar is indien de bouwkosten meer dan € 100.000,- bedragen	€ 469,06

Hoofdstuk 3 Omgevingsvergunning

2.3 Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag om een omgevingsvergunning voor een project: de som van de verschuldigde leges voor de verschillende activiteiten of handelingen waaruit het project geheel of gedeeltelijk bestaat en waarop de aanvraag betrekking heeft en de

verschuldigde leges voor de extra toetsen die in verband met de aanvraag moeten worden uitgevoerd, berekend naar de tarieven en overeenkomstig het bepaalde in dit hoofdstuk en hoofdstuk 4 van deze titel. In afwijking van de vorige volzin kan ook per activiteit, handeling of andere grondslag een legesbedrag worden gevorderd.

2.3.1 *Bouwactiviteiten*

2.3.1.1 Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op een bouwactiviteit als bedoeld in artikel 2.1, eerste lid, onder a, van de Wabo, bedraagt het tarief:

2.3.1.1.1	indien de bouwkosten minder dan € 4.000,- bedragen:	€ 134,93
2.3.1.1.2	indien de bouwkosten € 4.000,- of meer bedragen:	€ 134,93
	vermeerderd met:	2,85%

van de bouwkosten, waarmee de bouwkosten € 4.000,- te boven gaan, met een maximum van € 500.000,-.

2.3.1.2 Indien een aanvrager deelneemt aan het proefproject in het kader van de Wet Kwaliteitsborging, en voldoet aan de gestelde eisen, wordt het bedrag dat verschuldigd is aan leges, die voortvloeien uit paragraaf 2.3.1 met 25% verlaagd, met een maximum van € 25.000,-

2.3.2 *Aanlegactiviteiten*

	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op een aanlegactiviteit als bedoeld in artikel 2.1, eerste lid, onder b, van de Wabo, bedraagt het tarief:	1,18%
	van de aanlegkosten, met een minimum van	€ 73,54

2.3.4 *Planologisch strijdig gebruik*

Indien de aanvraag tot het verlenen van een omgevingsvergunning betrekking heeft op een activiteit als bedoeld in artikel 2.1, eerste lid, onder c, van de Wabo, bedraagt het tarief, onverminderd het bepaalde in onderdeel 2.3.1 en het bepaalde in de andere onderdelen van dit hoofdstuk indien tevens sprake is van de in die onderdelen bedoelde activiteiten:

2.3.4.1	indien artikel 2.12, eerste lid, onder a, onder 1°, van de Wabo wordt toegepast (binnenplanse afwijking):	€ 242,05
2.3.4.2	indien artikel 2.12, eerste lid, onder a, onder 2°, van de Wabo wordt toegepast	€ 485,13

	(buitenplanse kleine afwijking of tijdelijke afwijking):	
2.3.4.3	indien artikel 2.12, eerste lid, onder a, onder 3°, van de Wabo wordt toegepast (buitenplanse afwijking):	€ 970,26
2.3.4.4	indien artikel 2.12, tweede lid, van de Wabo wordt toegepast (tijdelijke afwijking):	€ 485,13
2.3.4.5	indien artikel 2.12, eerste lid, onder b, van de Wabo wordt toegepast (afwijking van exploitatieplan):	€ 73,54
2.3.4.6	indien de aanvraag een project van provinciaal belang betreft, de activiteit in strijd is met de regels die zijn gesteld krachtens artikel 4.1, derde lid, van de Wet ruimtelijke ordening en artikel 2.12, eerste lid, onder c, van de Wabo wordt toegepast (afwijking van provinciale regelgeving):	€ 73,54
2.3.4.7	indien de aanvraag een project van nationaal belang betreft, de activiteit in strijd is met de regels die zijn gesteld krachtens artikel 4.3, derde lid, van de Wet ruimtelijke ordening en artikel 2.12, eerste lid, onder c, van de Wabo wordt toegepast (afwijking van nationale regelgeving):	€ 73,54
2.3.4.8	indien artikel 2.12, eerste lid, onder d, van de Wabo wordt toegepast (afwijking van voorbereidingsbesluit):	€ 73,54
2.3.5	*In gebruik nemen of gebruiken bouwwerken in relatie tot brandveiligheid*	
2.3.5.1	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op een activiteit als bedoeld in artikel 2.1, eerste lid, onder d, van de Wabo, bedraagt het tarief , onverminderd het bepaalde in de andere onderdelen van dit hoofdstuk indien tevens sprake is van de in die onderdelen bedoelde activiteiten:	
2.3.5.1.1	Indien de gebruiksoppervlakte minder dan 1000 m^2 bedraagt	€ 180,35
2.3.5.1.2	Indien de gebruiksoppervlakte 1000 m^2 of meer bedraagt	€ 360,60
2.3.6	*Activiteiten met betrekking tot monumenten of beschermde stads- of dorpsgezichten*	
2.3.6.1	Indien de aanvraag tot het verlenen van een omgevingsvergunning betrekking heeft op een activiteit met betrekking tot een rijks-, provinciaal of gemeentelijk monument als bedoeld in artikel 2.1, eerste lid, onder f, of artikel 2.2, eerste lid, aanhef en onder b, van de Wabo in samenhang met de provinciale erfgoedverordening of de gemeentelijke erfgoedverordening, bedraagt het tarief, onverminderd het bepaalde in de andere onderdelen van dit hoofdstuk indien tevens sprake is van de in die onderdelen bedoelde activiteiten:	
2.3.6.2	Indien de aanvraag tot het verlenen van een omgevingsvergunning betrekking	€ 73,54

heeft op het slopen van een bouwwerk in een beschermd stads- of dorpsgezicht, bedoeld in artikel 2.1, eerste lid, onder h, of artikel 2.2, eerste lid, aanhef en onder c, van de Wabo in samenhang met de provinciale erfgoedverordening of de gemeentelijke erfgoedverordening, bedraagt het tarief, onverminderd het bepaalde in de andere onderdelen van dit hoofdstuk indien tevens sprake is van de in die onderdelen bedoelde activiteiten:

2.3.7 *Sloopactiviteiten anders dan bij monumenten of in beschermd stads- of dorpsgezicht*

Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op het slopen van een bouwwerk in gevallen waarin dat in een bestemmingsplan, beheersverordening of voorbereidingsbesluit is bepaald, bedoeld in artikel 2.1, eerste lid, onder g, van de Wabo, bedraagt het tarief: € 73,54

2.3.8 *Aanleggen of veranderen weg*

Indien de aanvraag tot het verlenen van een omgevingsvergunning betrekking heeft op het aanleggen van een weg of verandering brengen in de wijze van aanleg van een weg, bedoeld in artikel 2.2, eerste lid, aanhef en onder d, van de Wabo in samenhang met de provinciale wegenverordening of het provinciaal wegenreglement of artikel 2:11 van de Algemene plaatselijke verordening, bedraagt het tarief, onverminderd het bepaalde in de andere onderdelen van dit hoofdstuk indien tevens sprake is van de in die onderdelen bedoelde activiteiten: € 73,54

2.3.9 *Handelsreclame*

Indien de aanvraag tot het verlenen van een omgevingsvergunning betrekking heeft op handelsreclame met behulp van een opschrift, aankondiging of afbeelding in welke vorm dan ook, die zichtbaar is vanaf een voor het publiek toegankelijke plaats, bedoeld in artikel 2.2, eerste lid, aanhef en onder h en i, van de Wabo in samenhang met de provinciale reclameverordening of artikel 4:15 van de Algemene plaatselijke verordening en indien niet tevens sprake is van een activiteit als bedoeld in onderdeel 2.3.1.1 (bouwactiviteit), bedraagt het tarief, onverminderd het bepaalde in de andere onderdelen van dit hoofdstuk indien tevens sprake is van de in die onderdelen bedoelde activiteiten € 73,54

2.3.10 *Uitweg/inrit*

Indiende aanvraag tot het verlenen van een omgevingsvergunning betrekking heeft op het maken, hebben, veranderen of veranderen van het gebruik van een uitweg, bedoeld in artikel 2.2, eerste lid, aanhef en onder e, van de Wabo in samenhang met de provinciale wegenverordening of het provinciaal wegenreglement of artikel 2:12 van de Algemene plaatselijke verordening, bedraagt het tarief, onverminderd het bepaalde in de andere onderdelen van dit hoofdstuk indien tevens sprake is van de in die onderdelen bedoelde € 73,54

activiteiten:

2.3.11 *Kappen*

Indien de aanvraag tot het verlenen van een omgevingsvergunning betrekking heeft op het vellen of doen vellen van houtopstand, bedoeld in artikel 2.2, eerste lid, aanhef en onder g, van de Wabo in samenhang met de provinciale bomenverordening of artikel 4:11 van de Algemene plaatselijke verordening, bedraagt het tarief, onverminderd het bepaalde in de andere onderdelen van dit hoofdstuk indien tevens sprake is van de in die onderdelen bedoelde activiteiten € 147,29

2.3.12 *Opslag van roerende zaken*

Indien de aanvraag tot het verlenen van een omgevingsvergunning betrekking heeft op de opslag van roerende zaken in een bepaald gedeelte van de provincie [of de gemeente], bedoeld in artikel 2.2, eerste lid, aanhef en onder j of k, van de Wabo in samenhang met de provinciale wegenverordening of artikel 4:13 van de Algemene plaatselijke verordening, bedraagt het tarief, onverminderd het bepaalde in de andere onderdelen van dit hoofdstuk indien tevens sprake is van de in die onderdelen bedoelde activiteiten:

2.3.12.1 indien de activiteit bestaat uit het daar opslaan van roerende zaken € 73,54

2.3.12.2 indien de activiteit bestaat uit het als eigenaar, beperkt gerechtigde of gebruiker van een onroerende zaak toestaan of gedogen dat daar roerende zaken worden opgeslagen € 73,54

2.3.13 *Natura 2000-activiteiten*

2.3.13.1 Indien de aanvraag tot het verlenen van een omgevingsvergunning betrekking heeft op een activiteit als bedoeld in artikel 2.2aa, aanhef en onder a, van het Besluit omgevingsrecht (Natura 2000-activiteit) bedraagt het tarief, onverminderd het bepaalde in de andere onderdelen van dit hoofdstuk indien tevens sprake is van de in die onderdelen bedoelde activiteiten: € 147,29

2.3.14 *Flora- en Faunawet-activiteiten (bescherming van soorten)*

Indien de aanvraag tot het verlenen van een omgevingsvergunning betrekking heeft op een activiteit als bedoeld in artikel 2.2aa, aanhef en onder b, van het Besluit omgevingsrecht (flora- en fauna-activiteit) bedraagt het tarief, onverminderd het bepaalde in de andere onderdelen van dit hoofdstuk indien tevens sprake is van de in die onderdelen bedoelde activiteiten € 73,54

2.3.15 *Andere activiteiten*

Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op het verrichten van een andere activiteit of handeling dan in de voorgaande

	onderdelen van dit hoofdstuk bedoeld en die activiteit of handeling:	
2.3.15.1	behoort tot een bij algemene maatregel van bestuur aangewezen categorie activiteiten die van invloed kunnen zijn op de fysieke leefomgeving, als bedoeld in artikel 2.1, eerste lid, onder i, van de Wabo, bedraagt het tarief:	€ 71,89
2.3.15.2	behoort tot een bij provinciale verordening, gemeentelijke verordening of waterschapsverordening aangewezen categorie activiteiten die van invloed kunnen zijn op de fysieke leefomgeving, als bedoeld in artikel 2.2, tweede lid, van de Wabo, bedraagt het tarief:	
2.3.15.2.1	als het een gemeentelijke verordening betreft	€ 71,89
2.3.15.2.2	als het een provinciale of waterschapsverordening betreft	€ 71,89
2.3.16	*Omgevingsvergunning in twee fasen*	
	Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning op verzoek in twee fasen plaatsvindt, als bedoeld in artikel 2.5, eerste lid, van de Wabo, bedraagt het tarief:	
2.3.16.1	voor het in behandeling nemen van de aanvraag voor een beschikking met betrekking tot de eerste fase: het bedrag dat voortvloeit uit toepassing van de tarieven in dit hoofdstuk voor de activiteiten waarop de aanvraag voor de eerste fase betrekking heeft;	
2.3.16.2	voor het in behandeling nemen van de aanvraag voor een beschikking met betrekking tot de tweede fase: het bedrag dat voortvloeit uit toepassing van de tarieven in dit hoofdstuk voor de activiteiten waarop de aanvraag voor de tweede fase betrekking heeft.	
2.3.17	*Beoordeling bodemrapport*	
	Onverminderd het bepaalde in de voorgaande onderdelen van dit hoofdstuk bedraagt het tarief, indien krachtens wettelijk voorschrift voor de in dat onderdeel bedoelde aanvraag een bodemrapport wordt beoordeeld:	
2.3.17.1	voor de beoordeling van een milieukundig bodemrapport	€ 485,13
2.3.17.2	voor de beoordeling van een archeologisch bodemrapport	
	voor particuliere bouw	€ 318,27
	voor bedrijfslocaties	€ 794,13
2.3.18	*Advies*	
	Welstandstoets	

2.3.18.1	Onverminderd het bepaalde in onderdeel 2.3.1.1 en 2.3.9 wordt het tarief, indien daarvoor een welstandstoets noodzakelijk is	
	verhoogd met:	
	indien de bouwkosten minder dan € 25.000,- bedragen:	€ 51,50
	indien de bouwkosten € 25.000,- tot € 2.000.000,- bedragen:	0,20%
	van de bouwkosten;	
	indien de bouwkosten meer dan € 2.000.000,- bedragen:	€ 4.000,00
	Verplicht advies	
2.3.18.2	Onverminderd het bepaalde in onderdeel 2.3.1.1 en 2.3.9 bedraagt het tarief, indien krachtens wettelijk voorschrift voor de in dat onderdeel bedoelde aanvraag een advies van de agrarische commissie nodig is en wordt beoordeeld:	€ 330,63
2.3.18.3	Onverminderd het bepaalde in onderdeel 2.3.1.1, 2.3.9 en 2.3.14 bedraagt het tarief, indien krachtens wettelijk voorschrift voor de in dat onderdeel bedoelde aanvraag een advies in het kader van flora en fauna nodig is en wordt beoordeeld	€ 330,63
2.3.18.4	Onverminderd het bepaalde in de voorgaande onderdelen van dit hoofdstuk bedraagt het tarief, indien een daartoe bij wettelijk voorschrift aangewezen bestuursorgaan of andere instantie advies moet uitbrengen over de aanvraag of het ontwerp van de beschikking op de aanvraag om een omgevingsvergunning: het bedrag van de voorafgaand aan het in behandeling nemen van de aanvraag om een omgevingsvergunning aan de aanvrager meegedeelde kosten, blijkend uit een begroting die door het college van burgemeester en wethouders is opgesteld.	
2.3.18.5	Indien een begroting als bedoeld in 2.3.18.1 is uitgebracht, wordt een aanvraag in behandeling genomen op de vijfde werkdag na de dag waarop de begroting aan de aanvrager ter kennis is gebracht, tenzij de aanvraag voor deze vijfde werkdag schriftelijk is ingetrokken.	
2.3.19	*Verklaring van geen bedenkingen*	
2.3.19.1	Onverminderd het bepaalde in de voorgaande onderdelen van dit hoofdstuk bedraagt het tarief, indien een daartoe bij wet of algemene maatregel van bestuur aangewezen bestuursorgaan een verklaring van geen bedenkingen moet afgeven voordat de omgevingsvergunning kan worden verleend, als bedoeld in artikel 2.27, eerste lid, van de Wabo:	
2.3.19.1.1	indien de gemeenteraad een verklaring van geen bedenkingen moet afgeven:	€ 73,54

2.3.19.1.2 indien een ander bestuursorgaan een verklaring van geen bedenkingen moet afgeven: het bedrag van de voorafgaand aan het in behandeling nemen van de aanvraag om een omgevingsvergunning aan de aanvrager meegedeelde kosten, blijkend uit een begroting die door het college van burgemeester en wethouders is opgesteld.

2.3.19.2 Indien een begroting als bedoeld in 2.3.19.1.2 is uitgebracht, wordt een aanvraag in behandeling genomen op de vijfde werkdag na de dag waarop de begroting aan de aanvrager ter kennis is gebracht, tenzij de aanvraag voor deze vijfde werkdag schriftelijk is ingetrokken.

Hoofdstuk 4 Vermindering

2.4.1 Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op meer dan vijf activiteiten, bestaat aanspraak op vermindering van leges, met uitzondering van het legesdeel in verband met adviezen of verklaringen van geen bedenkingen als bedoeld in de onderdelen 2.3.17 en 2.3.18. De vermindering bedraagt:

2.4.1.1 bij 5 tot 10 activiteiten: 5%

van de voor die activiteiten verschuldigde leges;

2.4.1.2 bij 10 tot 15 activiteiten: 7%

van de voor die activiteiten verschuldigde leges;

2.4.1.3 bij 15 of meer activiteiten: 9%

van de voor die activiteiten verschuldigde leges.

2.4.2 Indien de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op een vergunningvrije activiteit, wordt voor die betreffende activiteit geen leges in rekening gebracht.

Hoofdstuk 5 Teruggaaf

2.5.1 *Teruggaaf als gevolg van intrekking aanvraag omgevingsvergunning voor bouw-, aanleg- of sloopactiviteiten*

2.5.1.1 Als een aanvrager zijn aanvraag om een omgevingsvergunning voor een project dat geheel of gedeeltelijk bestaat uit bouw-, aanleg- of sloopactiviteiten, als bedoeld in de onderdelen 2.3.1, 2.3.2, 2.3.6 en 2.3.7, intrekt terwijl deze reeds in behandeling is genomen door de gemeente, bestaat aanspraak op teruggaaf van een deel van de leges. De teruggaaf bedraagt:

indien de aanvraag wordt ingetrokken na het in behandeling nemen ervan 60%

	van de op grond van die onderdelen voor de betreffende activiteit verschuldigde leges;	
2.5.2	*Teruggaaf als gevolg van intrekking verleende omgevingsvergunning voor bouw- en/of aanlegactiviteiten*	
2.5.2.1	Als de gemeente een verleende omgevingsvergunning voor een project dat geheel of gedeeltelijk bestaat uit bouw- en/of aanlegactiviteiten als bedoeld in de onderdelen 2.3.1 en 2.3.2 intrekt, bestaat aanspraak op teruggaaf van een deel van de leges, mits deze aanvraag is ingediend binnen 6 maanden na verlening van de vergunning en van de vergunning geen gebruik is gemaakt. De teruggaaf bedraagt:	50%
	van de op grond van die onderdelen voor de betreffende activiteit verschuldigde leges.	
2.5.3	*Teruggaaf als gevolg van het weigeren van een omgevingsvergunning voor bouw- en/of aanlegactiviteiten*	
2.5.3.1	Als de gemeente een omgevingsvergunning voor een project dat geheel of gedeeltelijk bestaat uit bouw- en/of aanlegactiviteiten als bedoeld in de onderdelen 2.3.1 of 2.3.2 weigert, bestaat aanspraak op teruggaaf van een deel van de leges. De teruggaaf bedraagt:	50%
	van de op grond van die onderdelen voor de betreffende activiteit verschuldigde leges.	
2.5.3.2	Onder een weigering bedoeld in onderdeel 2.5.3.1 wordt mede verstaan een vernietiging van de beschikking waarbij de vergunning is verleend bij rechterlijke uitspraak.	
2.5.4	*Minimumbedrag voor teruggaaf*	
	Een bedrag minder dan € 22,20 wordt niet teruggegeven.	
2.5.5	*Geen teruggaaf legesdeel advies of verklaring van geen bedenkingen*	
	Van de leges verschuldigd op grond van de onderdelen 2.3.1.2.1, 2.3.1.2.2, 2.3.18 en 2.3.19 wordt geen teruggaaf verleend.	

Hoofdstuk 6 Achteraf ingediende aanvraag

2.6.1	Onverminderd het bepaalde in onderdeel 2.3.1.1 bedraagt het tarief, indien de in dat onderdeel bedoelde aanvraag wordt ingediend na aanvang of gereedkomen van de bouwactiviteit:	10%
2.6.2	van de op grond van dat onderdeel verschuldigde leges, met een maximum van	€ 1.169,00

2.6.3	onverminderd het bepaalde in onderdelen 2.3.2 tot en met 2.3.14, bedraagt het tarief, indien de in dat onderdeel bedoelde aanvraag wordt ingediend na aanvang of gereedkomen van de werkzaamheden	€ 38,63

Hoofdstuk 7 Wijziging omgevingsvergunning als gevolg van wijziging project

2.7.1	Het tarief bedraagt voor het gewijzigd uitvoeren van een project als gevolg van een, naar de omstandigheden beoordeeld, geringe wijziging in het project de op grond van dat onderdeel verschuldigde leges, met een minimum van:	€ 73,54
2.7.2	Het tarief bedraagt voor het gewijzigd uitvoeren van een project anders dan bedoeld in onderdeel 2.7.1	€ 457,32

Hoofdstuk 8 Bestemmingswijzigingen zonder activiteiten

2.8.1	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag tot het vaststellen van een bestemmingsplan als bedoeld in artikel 3.1, eerste lid, van de Wet ruimtelijke ordening	€ 1.353,00
2.8.2	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag tot het wijzigen van een bestemmingsplan als bedoeld in artikel 3.6, eerste lid, onder a, van de Wet ruimtelijke ordening	€ 242,05

Hoofdstuk 9 In deze titel niet benoemde beschikking

2.9	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag om een andere, in deze titel niet benoemde beschikking:	€ 73,54

Titel 3 Dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijn

Hoofdstuk 1 Horeca

3.1	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van:	
3.1.1	een aanvraag tot het verlenen van een vergunning op grond van artikel 3 van de Alcoholwet	€ 346,08
3.1.2	een aanvraag tot het verlenen van een vergunning tot het exploiteren van een openbare inrichting als bedoeld in artikel 2:28 van de Algemene plaatselijke verordening	€ 38,63
3.1.3	een aanvraag tot het verlenen van een ontheffing van de sluitingstijd voor een openbare inrichting als bedoeld in artikel 2:29 van de Algemene plaatselijke verordening	€ 38,63
3.1.4	een aanvraag tot het verlenen van een ontheffing als bedoeld in artikel 4, vierde lid, van de Alcoholwet	€ 38,63

3.1.5	een melding als bedoeld in artikel 30 van de Alcoholwet	€ 191,99
3.1.6	een aanvraag tot het wijzigen van het aanhangsel als bedoeld in artikel 30a, tweede lid, van de Alcoholwet	€ 38,63
3.1.7	een aanvraag tot het verlenen van een ontheffing als bedoeld in artikel 35 van de Alcoholwet	€ 38,63

Hoofdstuk 2 Organiseren evenementen of markten

3.2.1	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag om een vergunning voor het organiseren van een evenement als bedoeld in artikel 2.25 van de Algemene plaatselijke verordening (evenementenvergunning), indien het betreft een:	
3.2.1.1	Evenementenvergunning A	€ 101,04
3.2.1.2	Evenementenvergunning B	€ 210,53
3.2.1.3	Evenementenvergunning C	€ 504,70

Hoofdstuk 3 Prostitutiebedrijven

3.3	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag om:	
3.3.1	een exploitatievergunning of wijziging van een exploitatievergunning als bedoeld in artikel 3.4, eerste lid, van de Algemene plaatselijke verordening, anders dan een wijziging bedoeld in onderdeel 3.3.2	€ 962,02
3.3.2	wijziging van een exploitatievergunning in verband met uitsluitend een wijziging van het beheer in een seksinrichting of escortbedrijf, als bedoeld in artikel 3.15, tweede lid, van de Algemene plaatselijke verordening	€ 126,69

Hoofdstuk 4 Huisvestingswet 2014

3.4	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag:	
3.4.1	tot het verlenen van een vergunning tot onttrekking van woonruimte aan de bestemming tot bewoning als bedoeld in artikel 21, aanhef en onder a, van de Huisvestingswet 2014	€ 67,47
3.4.2	tot het verlenen van een vergunning tot samenvoeging van woonruimte met andere woonruimte als bedoeld in artikel 21, aanhef en onder b, van de Huisvestingswet 2014	€ 67,47
3.4.3	tot het verlenen van een vergunning tot omzetting van zelfstandige woonruimte in onzelfstandige woonruimte als bedoeld in artikel 21, aanhef en onder c, van de Huisvestingswet 2014	€ 67,47

3.4.4	tot het verlenen van een vergunning voor het verbouwen van woonruimte tot twee of meer woonruimten als bedoeld in artikel 21, aanhef en onder d, van de Huisvestingswet 2014	€ 67,47
3.4.5	tot het verlenen van een splitsingsvergunning als bedoeld in artikel 21, aanhef en onder c, van de Huisvestingswet 2014	€ 67,47
3.4.6	tot het verlenen van een vergunning of ontheffing om woonruimte voor toeristische verhuur in gebruik te geven als bedoeld in artikel 23c, eerste en tweede lid van de Huisvestingswet 2014	€ 67,47

Hoofdstuk 5 Standplaatsen

3.5	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag om een standplaatsvergunning als bedoeld in artikel 2.1.1.1 van Verordening Fysieke Leefomgeving (VFL)	€ 38,63

Hoofdstuk 6 Winkeltijdenwet

3.6	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag:	
3.6.1	voor een ontheffing in het kader van de Winkeltijdenwet of de Winkeltijdenverordening	€ 38,63

Hoofdstuk 7 Speelautomatenhal

3.7	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag om:	
3.7.1	een exploitatievergunning of wijziging van een exploitatievergunning als bedoeld in artikel 2 van de Speelautomatenhalverordening	€ 5.786,00

Hoofdstuk 8 In deze titel niet benoemde vergunning, ontheffing of andere beschikking

3.8	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag om een andere, in deze titel niet benoemde vergunning, ontheffing of andere beschikking	€ 73,75

Behoort bij raadsbesluit van 10 november 2022

De griffier van Gorinchem,

VERORDENING LIJKBEZORGINGSRECHTEN 2023

De raad van de gemeente Gorinchem;

gezien het voorstel van burgemeester en wethouders van 10 oktober 2022;

gelet op artikel 229, eerste lid, aanhef en onderdelen a en b, van de Gemeentewet;

b e s l u i t:

vast te stellen de

Verordening op de heffing en de invordering van lijkbezorgingsrechten 2023 (Verordening lijkbezorgingsrechten 2023).

Artikel 1. Definities

Deze verordening verstaat onder:

a. begraafplaats:
   - Begraafplaats “de Haarhof” aan de Haarweg in Gorinchem
   - Begraafplaats aan de Willem de Vries Robbéweg in Gorinchem;
   - Rooms Katholieke begraafplaats aan de Arkelse Onderweg in Gorinchem:
   - Begraafplaats aan de Merwededijk in Dalem;
b. particulier graf: een graf, grafkelder daaronder begrepen, waarvoor aan een natuurlijk of rechtspersoon het uitsluitend recht is verleend tot:
   - het doen begraven en begraven houden van stoffelijke overschotten;
   - het doen bijzetten en bijgezet houden van asbussen met of zonder urnen;
   - het doen verstrooien van as;
c. algemeen graf: een graf bij de gemeente in beheer waarin aan een ieder gelegenheid wordt geboden tot het doen begraven van stoffelijke overschotten, waarvan de duur bepaald is op 20 jaar zonder mogelijkheid tot verlenging;
d. kindergraf: een graf, grafkelder daaronder begrepen, waarvoor aan een natuurlijk of rechtspersoon het uitsluitend recht is verleend tot:
   - het doen begraven en begraven houden van het stoffelijk overschot van één kind beneden de 13 jaar;
   - het doen bijzetten en bijgezet houden van één asbus of één urn bevattende de as van het stoffelijk overschot van één kind beneden de 13 jaar;

- het doen verstrooien van as van maximaal één stoffelijk overschot;

e. urnengraf: een graf, grafkelder daaronder begrepen, waarvoor voor bepaalde of onbepaalde tijd het uitsluitend recht is verleend tot:
   - het doen bijzetten en bijgezet houden van asbussen met of zonder urnen;
   - het doen verstrooien van as;
f. urnennis: een nis bij de gemeente in beheer waarin gelegenheid wordt geboden tot het doen bijzetten van asbussen;
g. asbus: een bus ter berging van as van een overledene;
h. urn: een voorwerp ter berging van één of meer asbussen;
i. graf: een zandgraf of keldergraf;
j. grafbedekking: gedenkteken of grafbeplanting op een graf, een urnengraf of strooiveld;
k. grafkelder: een betonnen gemetselde constructie waarin maximaal drie stoffelijke overschotten worden begraven of drie asbussen worden bijgezet;
l. onderhoudsrecht: een verplichte bijdrage in het algemeen onderhoud van het terrein van de begraafplaatsen voor alle rechthebbenden en gebruikers;
m. onbepaalde tijd: uitgifte voor een termijn die voortduurt, zolang er sprake is van een rechthebbende op het recht op een particulier graf, zoals bedoeld in deze begripsbepalingen.
n. gebruiker: natuurlijk persoon of rechtspersoon aan wie het recht tot gebruik van een ruimte in een algemeen graf wordt verleend;
o. rechthebbende: natuurlijk persoon of rechtspersoon aan wie een uitsluitend recht is verleend op een particulier graf;
p. gedenkteken: een grafsteen, liggende of staande zerk, sluitplaat of ander monument ter nagedachtenis aan een overledene.
q. vlindergraf: een graf voor het begraven van foetussen vanaf het begin van de zwangerschap tot een zwangerschap van 24 weken waarvan de termijn is vastgesteld op 20 jaar zonder mogelijkheid tot verlenging.
r. vlinderrots: een gedenkteken voor een foetus vanaf het begin van de zwangerschap tot een zwangerschap van 24 weken waar uitsluitend vlinders geplaatst mogen worden door een door de gemeente aan te wijzen kunstenaar.

Artikel 2. Belastbaar feit

Op basis van deze verordening worden rechten geheven voor het gebruik van de begraafplaats en voor het door de gemeente verlenen van diensten in verband met de begraafplaats.

Artikel 3. Belastingplicht

De rechten worden geheven van degene op wiens aanvraag dan wel ten behoeve van wie de dienst wordt verricht of van degene die van de bezittingen, werken of inrichtingen gebruik maakt.

Artikel 4. Vrijstellingen

De rechten worden niet geheven voor:

a. het lichten van een stoffelijk overschot of asbus op rechterlijk gezag;

b. het begraven van doodgeboren kinderen of van zuigelingen die met de overleden moeder in een kist worden begraven.

Artikel 5. Maatstaf van heffing en belastingtarief

1. De rechten worden geheven naar de maatstaven en de tarieven, opgenomen in de bij deze verordening behorende tarieventabel.
2. Voor de berekening van de rechten wordt een gedeelte van een in de tarieventabel genoemde eenheid als een volle eenheid aangemerkt.

Artikel 6. Belastingjaar

1. Met betrekking tot de rechten die per jaar worden geheven is het belastingjaar gelijk aan het kalenderjaar.
2. Met betrekking tot de rechten genoemd in hoofdstuk 4 van de tarieventabel is het belastingtijdvak gelijk aan de periode waarvoor wordt afgekocht.

Artikel 7. Wijze van heffing

De rechten worden geheven door middel van een gedagtekende schriftelijke kennisgeving waarop het gevorderde bedrag is vermeld. Het gevorderde bedrag wordt door toezending of uitreiking van de schriftelijke kennisgeving aan de belastingschuldige bekendgemaakt.

Artikel 8. Ontstaan van de belastingschuld

De rechten zijn verschuldigd bij de aanvang van de dienstverlening of bij de aanvang van het gebruik van de bezittingen, werken of inrichtingen.

Artikel 9. Termijnen van betaling

1. In afwijking van artikel 9, eerste lid, van de Invorderingswet 1990 moeten de rechten worden betaald binnen 30 dagen na de dagtekening van het aanslagbiljet of de schriftelijke kennisgeving.
2. De Algemene termijnenwet is niet van toepassing op de in het eerste lid gestelde termijn.

Artikel 10. Kwijtschelding

Bij de invordering van de lijkbezorgingsrechten wordt geen kwijtschelding verleend.

Artikel 11. Overgangsrecht

1. De “Verordening lijkbezorgingsrechten 2022”, vastgesteld bij raadsbesluit van 4 november 2021, wordt ingetrokken met ingang van de in artikel 12, tweede lid, genoemde datum van ingang van de

heffing, met dien verstande dat zij van toepassing blijft op de belastbare feiten die zich voor die datum hebben voorgedaan.

2. Indien de datum van inwerkingtreding van deze verordening ligt na de in artikel 12, tweede lid, genoemde datum van ingang van de heffing, blijft de in het eerste lid genoemde verordening gelden voor de in de tussenliggende periode plaatsvindende belastbare feiten voor zover de heffing van de rechten hiervoor in die periode plaatsvindt.

Artikel 12. Inwerkingtreding

1. Deze verordening treedt in werking met ingang van de eerste dag na die van de bekendmaking.
2. De datum van ingang van de heffing is 1 januari 2023.

Artikel 13. Citeertitel

Deze verordening wordt aangehaald als de “Verordening lijkbezorgingsrechten 2023”.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van 10 november 2023

de griffier, de voorzitter

Tarieventabel 2023, behorende bij de Verordening lijkbezorgingsrechten 2023

Hoofdstuk 1 Verlenen van rechten

1.1	Voor het verlenen van het uitsluitend recht op een particuliergraf wordt geheven:	
1.1.1	voor een periode van 20 jaar	€ 2.103,00
1.1.2	voor onbepaalde tijd	€ 9.472,00
1.2	Voor het verlenen van het uitsluitend recht op een particulier kindergraf wordt geheven:	
1.2.1	voor een periode van 20 jaar	€ 719,00
1.2.2	voor onbepaalde tijd	€ 3.162,00
1.3	Voor het verlenen van het uitsluitend recht op een particulier urnengraf wordt geheven:	
1.3.1	voor een periode van 10 jaar	€ 525,00
1.3.2	voor onbepaalde tijd	€ 4.740,00
1.4	Voor het verlenen van het recht op een particuliere urnennis wordt geheven:	
1.4.1	voor een periode van 5 jaar	€ 396,00
1.5	Voor het verlenen van het uitsluitend recht op een particuliere asverstrooiingsplaats wordt geheven:	
1.5.1	voor een periode van 20 jaar	€ 1.052,00
1.6	Voor het verlengen van het uitsluitend recht op een particulier graf wordt geheven:	
1.6.1	voor een periode van 5 jaar	€ 525,00
1.6.2	voor een periode van 10 jaar	€ 1.052,00
1.6.3	voor een periode van 20 jaar	€ 2.103,00
1.7	Voor het verlengen van het uitsluitend recht op een particulier kindergraf wordt geheven:	
1.7.1	voor een periode van 5 jaar	€ 180,00
1.7.2	voor een periode van 10 jaar	€ 359,00
1.7.3	voor een periode van 20 jaar	€ 719,00
1.8	Voor het verlengen van het uitsluitend recht op een particulier urnengraf wordt geheven:	
1.8.1	voor een periode van 5 jaar	€ 263,00
1.8.2	voor een periode van 10 jaar	€ 525,00
1.8.3	voor een periode van 20 jaar	€ 1.052,00
1.9	Voor het verlengen van het uitsluitend recht op een particulier urnennis wordt geheven:	
1.9.1	voor een periode van 5 jaar	€ 396,00
1.9.2	voor een periode van 10 jaar	€ 791,00
1.9.3	voor een periode van 20 jaar	€ 1.581,00
1.10	Voor het verlengen van het uitsluitend recht op een particulier verstrooiingsplaats wordt geheven:	
1.10.1	voor een periode van 5 jaar	€ 263,00
1.10.2	voor een periode van 10 jaar	€ 525,00

1.10.3	voor een periode van 20 jaar	€ 1.052,00
1.11	In afwijking van het bepaalde in 1.6 tot en met 1.10.3 wordt indien het recht is vervallen als gevolg van verzuim van overboeking na het overlijden van de rechthebbende, voor het opnieuw verlenen van het uitsluitend recht aan een nieuwe rechthebbende het recht verhoogd met een toeslag van 10% van het van toepassing zijnde tarief.	

Hoofdstuk 2 Begraven

2.1	Voor het begraven in een particulier graf wordt geheven:	
2.1.1	voor een stoffelijk overschot van een persoon van 13 jaar of ouder	€ 1.181,00
2.1.2	voor een stoffelijk overschot van een kind beneden één jaar	€ 295,00
2.1.3	voor een stoffelijk overschot van een kind beneden 13 jaar	€ 591,00
2.1.4	voor het begraven op buitengewone uren wordt het recht, bedoeld in 2.1.1, 2.1.2 en 2.1.3 verhoogd met 50%.	
2.2	Voor het begraven in een algemeen graf wordt geheven:	
2.2.1	voor een stoffelijk overschot van een persoon van 13 jaar of ouder	€ 2.423,00
2.2.2	voor een stoffelijk overschot van een kind beneden één jaar	€ 606,00
2.2.3	voor een stoffelijk overschot van een kind beneden 13 jaar	€ 1.212,00
2.2.3	voor het begraven op buitengewone uren wordt het recht, bedoeld in 2.2.1, 2.2.2 en 2.2.3 verhoogd met 25%.	
2.3	Onder buitengewone uren worden verstaan alle uren die vallen op zaterdag, zondag en officiële feestdagen.	
2.4	Wanneer een geplande begrafenis een kwartier of meer later aanvangt dan de gereserveerde en bevestigde aanvangstijd worden de in 2.1.1 tot en met 2.2.3 genoemde tarieven verhoogd met	€ 327,00
2.5	Het tarief bedraagt voor het begraven van een foetus in een vlindergraf	€ 106,00

Hoofdstuk 3 bijzetten van asbussen en urnen

3.1	Voor het bijzetten van een asbus of een urn wordt geheven:	
3.1.1	in een algemene urnennis	€ 555,00
3.1.2	in een algemeen urnengraf	€ 572,00
3.1.3	voor het bijzetten van asbussen op buitengewone uren wordt het recht, bedoeld in 3.1.1 en 3.1.2 verhoogd met 25%.	
3.1.4	in een particulier urnennis	€ 333,00
3.1.5	in een particulier (urnen)graf	€ 333,00
3.1.6	in een particulier kindergraf	€ 333,00
3.1.7	voor het bijzetten van asbussen op buitengewone uren wordt het recht, bedoeld in 3.1.4, 3.1.5 en 3.1.6 verhoogd met 50%.	
3.2	Onder buitengewone uren als bedoeld in 3.1.3 en 3.1.7 worden verstaan alle uren die vallen op zaterdag, zondag en officiële feestdagen.	
3.3	Wanneer een geplande asbezorging een kwartier of meer later aanvangt dan de gereserveerde en bevestigde aanvangstijd worden de in 3.1.1, 3.1.2, 3.1.4, 3.1.5 en 3.1.6 genoemde tarieven verhoogd met	€ 327,00

Hoofdstuk 4 Grafbedekking en onderhoud

4.1	Voor het afgeven van een vergunning wordt geheven:	
4.1.1	voor het plaatsen of vernieuwen van een gedenkteken	€ 227,00
4.1.2	voor het stichten van een grafkelder	€ 1.379,00
4.1.3	voor het afnemen en weer aanbrengen van een gedenkteken	€ 295,00
4.2.1	Het tarief voor het gedurende de periode waarvoor het recht (particulier of algemeen) is verleend door of vanwege de gemeente onderhouden van een grafbedekking bedraagt voor ieder jaar waarvoor dat recht is verleend	€ 52,00
4.2.2	Het tarief voor het door of vanwege de gemeente voor onbepaalde tijd onderhouden van een grafbedekking bedraagt	€ 2.103,00
2.5	Het tarief bedraagt voor het aanbrengen van een gedenkvlinder op de Vlinderrots	€ 45,00

Hoofdstuk 5 Lijkschouwing

5.1	Voor het schouwen van een stoffelijk overschot door een gemeentelijke lijkschouwer wordt geheven	€ 457,00

Hoofdstuk 6 Inschrijven en overboeken van graven en urnennissen

6.1	Voor het inschrijven en overboeken van een particulier (kinder)graf, particulier urnengrraf, particuliere asverstrooiingsplaats en een particuliere urnennis in een daartoe bestemd register wordt geheven	€ 59,00

Hoofdstuk 7 Opgraven, ruimen, verstrooien

7.1	Voor het opgraven van een stoffelijk overschot wordt geheven	€ 1.180,00
7.2	Voor het na opgraven weer opnieuw begraven van een stoffelijk overschot in hetzelfde graf wordt geheven	€ 588,00
7.3	Voor het na opgraven weer begraven van een stoffelijk overschot in een ander graf wordt geheven	€ 1.180,00
7.4	Voor het opgraven of verwijderen van een asbus wordt geheven:	
7.4.1	uit een particulier (urnen)graf of particulier kindergraf	€ 588,00
7.4.2	uit een particulier urnennis	€ 295,00
7.5	Bij het weer terugplaatsen van een asbus wordt geheven	€ 295,00
7.6	Voor het ruimen van een graf op verzoek van de rechthebbende wordt geheven per stoffelijk overschot	€ 1.180,00
7.7	Voor het verstrooien van as per asbus wordt geheven:	
7.7.1	op een particulier asverstrooiingsplaats	€ 98,00
7.7.2	voor het verstrooien van as op buitengewone uren wordt het recht, bedoeld in 7.7.1 verhoogd met 50%.	
7.7.3	op een algemene asverstrooiingsplaats	€ 399,00

7.8 Onder buitengewone uren als bedoeld in 7.7.2 en 7.7.4 worden verstaan alle uren die vallen op zaterdag, zondag en officiële feestdagen.

Behoort bij raadsbesluit van 10 november 2023

De griffier van Gorinchem,

VERORDENING PRECARIOBELASTING 2023

De raad van de gemeente Gorinchem;

gezien het voorstel van burgemeester en wethouders van 10 oktober 2022;

gelet op artikel 228 van de Gemeentewet;

b e s l u i t:

vast te stellen de

Verordening op de heffing en de invordering van precariobelasting 2023 (Verordening Precariobelasting 2023).

Artikel 1. Begripsomschrijvingen

Deze verordening verstaat onder:

a. dag: een periode van 24 uren, aanvangende te 00.00 uur, of een gedeelte daarvan;
b. week: een periode van zeven achtereenvolgende dagen;
c. maand: een kalendermaand;
d. jaar: een kalenderjaar
e. vergunning: een door het gemeentebestuur verleende en in een gemeentelijke registratie opgenomen toestemming op grond waarvan een persoon een of meer voorwerpen onder, op of boven voor de openbare dienst bestemde gemeentegrond mag hebben.

Artikel 2. Belastbaar feit

Onder de naam precariobelasting wordt een directe belasting geheven ter zake van het hebben van voorwerpen onder, op of boven voor de openbare dienst bestemde gemeentegrond, bedoeld of genoemd in deze verordening en de daarbij behorende tarieventabel.

Artikel 3. Belastingplicht

1. De precariobelasting wordt geheven van degene die het voorwerp of de voorwerpen onder, op of boven voor de openbare dienst bestemde gemeentegrond heeft, dan wel van degene ten behoeve van

wie dat voorwerp of die voorwerpen onder, op of boven voor de openbare dienst bestemde gemeentegrond aanwezig zijn.

2. In afwijking in zoverre van het eerste lid wordt, indien de gemeente een vergunning heeft verleend voor het hebben van het voorwerp of de voorwerpen onder, op of boven voor de openbare dienst bestemde gemeentegrond, degene aan wie de vergunning is verleend of diens rechtsopvolger aangemerkt als degene bedoeld in het eerste lid, tenzij blijkt dat hij niet het voorwerp of de voorwerpen onder, op of boven voor de openbare dienst bestemde gemeentegrond heeft.

Artikel 4. Vrijstellingen

De precariobelasting wordt niet geheven ter zake van het hebben van:

a. voorwerpen, indien de gemeente ter zake van het gebruik van de voor de openbare dienst bestemde gemeentegrond waarop het voorwerp of de voorwerpen zich bevinden een recht heft op grond van artikel 229, eerste lid, onderdeel a, van de Gemeentewet, dan wel een privaatrechtelijke vergoeding is overeengekomen;

b. voorwerpen, waarvan de gemeente genothebbende krachtens eigendom, bezit of beperkt recht is, met uitzondering van voorwerpen die in gebruik zijn bij een derde;

c. voorwerpen, welke rechtens moeten worden gedoogd;

d. deuren, welke krachtens een wettelijk voorschrift naar buiten moeten openslaan;

e. brievenbussen en telefooncellen;

f. afvoerbuizen van hemelwater, welke aan een gebouw zijn aangebracht en niet meer dan 0,15 meter buiten de gevel uitsteken;

g. voorwerpen, welke uitsluitend voorzien in een algemeen belang dan wel worden gebezigd voor weldadige doeleinden en welke niet worden geëxploiteerd tegen betaling;

h. buizen in de grond, tot lozing van fecaliën, huishoud- of hemelwater;

i. voorwerpen op de openbare weg bij kleinschalige niet-commerciële buurtactiviteiten;

j. wegwijzers en verkeersaanwijzingen van de Koninklijke Nederlandse Toeristenbond ANWB en van andere overeenkomstige instellingen;

k. bloemen- of plantenbakken.

Artikel 5. Maatstaf van heffing en belastingtarief

De precariobelasting wordt geheven naar de maatstaven en de tarieven opgenomen in de bij deze verordening behorende tarieventabel, met inachtneming van het overigens in deze verordening bepaalde.

Artikel 6. Berekening van de precariobelasting

1. Voor de berekening van de precariobelasting wordt met betrekking tot een in de tarieventabel genoemde lengte- of oppervlaktemaat een gedeelte daarvan als een volle eenheid aangemerkt.

2. Indien een tarief per oppervlakte is vastgesteld, wordt de precariobelasting berekend naar de oppervlakte van de horizontale projectie van de voorwerpen, tenzij anders is bepaald.
3. De oppervlakte van andere dan rechthoekige voorwerpen wordt gesteld op het product van de twee aangrenzende zijden van een om het voorwerp geplaatste denkbeeldige rechthoek.
4. Indien de gemeente een vergunning heeft verleend voor het hebben van het voorwerp of de voorwerpen onder, op of boven voor de openbare dienst bestemde gemeentegrond, wordt voor de berekening van de precariobelasting aangesloten bij de geldigheidsduur van die vergunning, tenzij blijkt dat het belastbaar feit zich gedurende een kortere periode heeft voorgedaan. In dat geval bestaat aanspraak op ontheffing, waarbij het vijfde lid van overeenkomstige toepassing is.
5. Indien in de tarieventabel voor een voorwerp tarieven voor verschillende tijdseenheden zijn opgenomen, wordt de precariobelasting berekend op de voor de belastingplichtige meest voordelige wijze.
6. In afwijking van het bepaalde in artikel 1 wordt voor de berekening van de precariobelasting:
    a. indien in de tarieventabel voor een voorwerp wel een weektarief, maar geen dagtarief is opgenomen, een gedeelte van een week gelijkgesteld met een week;
    b. indien in de tarieventabel voor een voorwerp wel een maandtarief, maar geen dag- of weektarief is opgenomen, een gedeelte van een maand gelijkgesteld met een maand.
7. Indien in de tarieventabel voor een voorwerp een dagtarief, weektarief of maandtarief is opgenomen en het belastingtijdvak een langere periode dan een dag, onderscheidenlijk een week of een maand omvat, gelden deze tarieven per dag, onderscheidenlijk week of maand van het belastingtijdvak.

Artikel 7. Belastingtijdvak

1. In de gevallen waarin de gemeente een vergunning heeft verleend voor het hebben van het voorwerp of de voorwerpen onder, op of boven voor de openbare dienst bestemde gemeentegrond, is het belastingtijdvak de periode waarvoor de vergunning is verleend, met dien verstande dat bij een kalenderjaar overschrijdende geldigheidsduur van de vergunning het belastingtijdvak gelijk is aan het kalenderjaar.
2. In andere dan de in het eerste lid bedoelde gevallen, is het belastingtijdvak de in het kalenderjaar gelegen aaneengesloten periode gedurende welke het belastbaar feit zich voordoet of heeft voorgedaan.

Artikel 8. Wijze van heffing

1. De precariobelasting wordt bij wege van aanslag geheven.
2. In afwijking van het eerste lid wordt de voor een dag verschuldigde precariobelasting geheven door middel van een mondelinge kennisgeving, dan wel gedagtekende schriftelijke kennisgeving waarop het gevorderde bedrag is vermeld. Het gevorderde bedrag wordt mondeling, dan wel door toezending of uitreiking van de schriftelijke kennisgeving aan de belastingschuldige bekendgemaakt.

Artikel 9. Ontstaan van de belastingschuld en heffing naar tijdsgelang

1. In de gevallen bedoeld in artikel 7, eerste lid, is de precariobelasting verschuldigd bij de aanvang van het belastingtijdvak of, zo dit later is, bij de aanvang van de belastingplicht.
2. Indien de belastingplicht in de loop van het belastingtijdvak aanvangt is de naar jaartarieven geheven precariobelasting verschuldigd voor zoveel twaalfde gedeelten van de voor dat tijdvak verschuldigde belasting als er in dat tijdvak, na de aanvang van de belastingplicht, nog volle kalendermaanden overblijven.
3. Indien de belastingplicht in de loop van het belastingtijdvak eindigt, bestaat aanspraak op ontheffing voor de naar jaartarieven geheven precariobelasting voor zoveel twaalfde gedeelten van de voor dat tijdvak verschuldigde precariobelasting als er in dat tijdvak, na het einde van de belastingplicht, nog volle kalendermaanden overblijven, tenzij blijkt dat het bedrag van de ontheffing minder bedraagt dan € 10,–.
4. Belastingbedragen van minder dan € 10,– worden niet geheven.

Artikel 10. Termijnen van betaling

1. In afwijking van artikel 9, eerste lid, van de Invorderingswet 1990 moet een aanslag worden betaald in twee gelijke termijnen waarvan de eerste vervalt op de laatste dag van de maand volgend op de maand die in de dagtekening van het aanslagbiljet is vermeld en de tweede twee maanden later.
2. In afwijking in zoverre van het eerste lid geldt, in geval het totaalbedrag van de op één aanslagbiljet verenigde aanslagen, of als het aanslagbiljet maar één aanslag bevat het bedrag daarvan, meer is dan € 50,–, doch minder is dan € 10.000,–, en zolang de verschuldigde bedragen door middel van automatische betalingsincasso kunnen worden afgeschreven, dat de aanslagen moeten worden betaald in elf gelijke termijnen. De eerste termijn vervalt één maand na de dagtekening van het aanslagbiljet en elk van de volgende termijnen telkens een maand later.
3. In afwijking van artikel 9, eerste lid, van de Invorderingswet 1990 moet de precariobelasting worden betaald ingeval de kennisgeving als bedoeld in artikel 8, tweede lid:
    a. mondeling wordt gedaan, op het moment van de kennisgeving;
    b. schriftelijk wordt gedaan, op het moment van het uitreiken van de kennisgeving, dan wel ingeval van toezending ervan, binnen 30 dagen na de dagtekening van de kennisgeving.
4. De Algemene termijnenwet is niet van toepassing op de in het eerste lid gestelde termijnen.

Artikel 11. Kwijtschelding

Bij de invordering van de precariobelasting wordt geen kwijtschelding verleend.

Artikel 12. Overgangsrecht

De “Verordening Precariobelasting 2022”, vastgesteld bij raadsbesluit van 4 november 2021, wordt ingetrokken met ingang van de in artikel 13, tweede lid, genoemde datum van ingang van de heffing, met

dien verstande dat zij van toepassing blijft op de belastbare feiten die zich voor die datum hebben voorgedaan.

Artikel 13. Inwerkingtreding

1. Deze verordening treedt in werking met ingang van de eerste dag na die van de bekendmaking.

2. De datum van ingang van de heffing is 1 januari 2023.

Artikel 14. Citeertitel

Deze verordening wordt aangehaald als “Verordening Precariobelasting 2023”.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van 10 november 2022

de griffier, de voorzitter,

Tarieventabel 2023, behorende bij de 'Verordening precariobelasting 2023'

	Omschrijving	
1	Het tarief bedraagt:	
1.1.1	voor een ligplaats voor een woonark per m^2 per jaar	€ 7,31
1.1.2	voor het gebruik of genot van gemeentewater per m^2 per jaar	€ 14,11
1.2.1	voor een standplaats voor onbepaalde tijd per m^2 per dag per jaar	€ 78,95
1.2.2	voor tijdelijke standplaatsen per m^2 per dag	€ 3,04
1.3.1	voor een hek, schutting, haag, windscherm of dergelijke afscheiding, goot, buis, leiding, koker of kabel per strekkende meter per jaar	€ 7,67
1.3.2	voor een bordes, erker, schoorsteen, licht- of luchtkoker, kelderingang een en ander deel uitmakend van een gebouw per m^2 per jaar	€ 8,03
1.3.3	voor het gebruik van een leiding waarmee afvalwater ongezuiverd op oppervlaktewater kan worden afgevoerd, per vervuilingseenheid per jaar	€ 45,17
1.3.4	Het aantal vervuilingseenheden wordt gesteld op het aantal eenheden dat het Bureau Verontreinigingsheffing Rijkswateren ter zake heeft vastgesteld	
1.4.1	voor een schutting of ander soort afscheiding ten behoeve van de uitvoering van nieuwbouw, verbouw of onderhoud van een gebouw per m^1	
1.4.1.1	per dag	€ 0,48
1.4.1.2	per week	€ 1,44
1.4.1.3	per maand	€ 4,07
1.4.1.4	per jaar	€ 13,70
1.4.2	voor de door de onder 1.4.1 genoemde afscheiding ingenomen grond, alsmede voor het daarbuiten opslaan van bouwmaterialen, werktuigen of gereedschappen per m^2	
1.4.2.1	per dag	€ 0,48
1.4.2.2	per week	€ 1,44
1.4.2.3	per maand	€ 4,07

1.4.2.4	per jaar	€ 13,70
1.4.3	Indien de ingenomen gemeentegrond zoals genoemd in 1.4.1 en 1.4.2 één of meerdere parkeerplaatsen omvat waarvoor ingevolge de Verordening Parkeerbelastingen parkeergeld is verschuldigd, wordt de overeenkomstig deze artikelen berekende precariobelasting per dag per ingenomen parkeerplaats verhoogd met	€ 15,24

Behoort bij raadsbesluit van 10 november 2022

De griffier van Gorinchem,

VERORDENING RIOOLBELASTING 2023

De raad van de gemeente Gorinchem;

gezien het voorstel van burgemeester en wethouders van 11 oktober 2022;

gelet op artikel 228a van de Gemeentewet;

b e s l u i t:

vast te stellen de

Verordening op de heffing en de invordering van rioolbelasting 2023 (Verordening rioolbelasting 2023).

Artikel 1. Begripsomschrijvingen

Deze verordening verstaat onder:

a. gemeentelijke riolering: een voorziening of combinatie van voorzieningen voor inzameling, verwerking, zuivering of transport van afvalwater, hemelwater of grondwater, in eigendom, in beheer of in onderhoud bij de gemeente;
b. verbruiksperiode: de periode waarop de afrekening van het waterbedrijf betrekking heeft;
c. water: huishoudelijk afvalwater, bedrijfsafvalwater, hemelwater of grondwater of oppervlaktewater.

Artikel 2. Aard van de belasting

Onder de naam rioolheffing wordt een directe belasting geheven ter bestrijding van de kosten die voor de gemeente verbonden zijn aan:

a. de inzameling en het transport van huishoudelijk afvalwater en bedrijfsafvalwater, alsmede de zuivering van huishoudelijk afvalwater; en
b. de inzameling van afvloeiend hemelwater en de verwerking van het ingezamelde hemelwater, alsmede het treffen van maatregelen teneinde structureel nadelige gevolgen van de grondwaterstand voor de aan de grond gegeven bestemming zoveel mogelijk te voorkomen of te beperken.

Artikel 3. Belastbaar feit en belastingplicht

1. De belasting wordt geheven van degene die een perceel van waaruit water direct of indirect op de gemeentelijke riolering wordt afgevoerd al dan niet krachtens eigendom, bezit of beperkt recht of persoonlijk recht gebruikt.
2. Met betrekking tot de belasting wordt:
   a. gebruik van een perceel door de leden van een huishouden aangemerkt als gebruik door het door de in artikel 231, tweede lid, onderdeel b, van de Gemeentewet bedoelde gemeenteambtenaar aangewezen lid van dat huishouden;
   b. gebruik door degene aan wie een deel van een perceel in gebruik is gegeven, aangemerkt als gebruik door degene die dat deel in gebruik heeft gegeven;
   c. het ter beschikking stellen van een perceel voor volgtijdig gebruik aangemerkt als gebruik door degene die dat perceel ter beschikking heeft gesteld.

Artikel 4. Voorwerp van de belasting

1. Voorwerp van de belasting is een perceel.
2. Als perceel wordt aangemerkt:

   a. de onroerende zaak, bedoeld in hoofdstuk III van de Wet waardering onroerende zaken;

   b. de roerende zaak, welke duurzaam aan een plaats gebonden is;

   c. een gedeelte van een in onderdeel b bedoelde roerende zaak dat blijkens zijn indeling is bestemd om als afzonderlijk geheel te worden gebruikt;

   d. een samenstel van twee of meer in onderdeel b bedoelde roerende zaken of in onderdeel c bedoelde gedeelten daarvan die bij dezelfde persoon in gebruik zijn en die, naar de omstandigheden beoordeeld, bij elkaar behoren;

   e. het binnen de gemeente gelegen deel van de in onderdeel b bedoelde roerende zaak, van een in onderdeel c bedoeld gedeelte daarvan of van een in onderdeel d bedoeld samenstel.

Artikel 5. Maatstaf van heffing

1. Voor percelen die in hoofdzaak tot woning dienen wordt de belasting geheven naar een vast bedrag per perceel.
2. Voor percelen die niet in hoofdzaak tot woning dienen wordt de belasting geheven naar het aantal kubieke meters water dat vanuit het perceel wordt afgevoerd.
3. Het aantal kubieke meters water wordt gesteld op het aantal kubieke meters leidingwater en grondwater dat in de laatste aan het einde van het belastingjaar voorafgaande verbruiksperiode naar het perceel is toegevoerd of opgepompt. Ingeval de verbruiksperiode niet gelijk is aan een periode van twaalf maanden, wordt de hoeveelheid water door herleiding naar tijdsgelang bepaald. Bij die herleiding wordt een gedeelte van een kalendermaand voor een volle maand gerekend.
4. Ingeval gebruik wordt gemaakt van een pompinstallatie moet die pompinstallatie zijn voorzien van een:
   a. watermeter, waarvan de hoeveelheid opgepompt water kan worden afgelezen, of
   b. bedrijfsurenteller, waarvan het aantal uren dat een pompinstallatie met vaste capaciteit in bedrijf is geweest kan worden afgelezen.

De eerste volzin is niet van toepassing indien vaststelling van de hoeveelheid opgepompt water geschiedt op grond van enige andere wettelijke bepaling.

5. De op de voet van het derde lid berekende hoeveelheid toegevoerd of opgepompt water wordt verminderd met de hoeveelheid water die niet is afgevoerd.

Artikel 6. Belastingtarieven

1. Het tarief bedraagt voor percelen die in hoofdzaak tot woning dienen en die:
   a. worden gebruikt door één persoon € 162,00
   b. worden gebruikt door meer dan één persoon € 203,00
2. Het tarief bedraagt voor percelen die niet in hoofdzaak tot woning dienen bij een hoeveelheid water van:
   a. 0 m³ tot en met 150 m³ € 203,00
   b. 151 m³ tot en met 100.000 m³, voor elke volle eenheid van 150 m³ € 203,00
   c. meer dan 100.000 m³, voor elke volle eenheid van 150 m³ € 85,00

Artikel 7. Belastingjaar

Het belastingjaar is gelijk aan het kalenderjaar.

Artikel 8. Wijze van heffing

De belasting wordt bij wege van aanslag geheven.

Artikel 9. Ontstaan van de belastingschuld en heffing naar tijdsgelang

1. De belasting is verschuldigd bij het begin van het belastingjaar of, zo dit later is, bij de aanvang van de belastingplicht.
2. Indien de belastingplicht in de loop van het belastingjaar aanvangt, is de belasting verschuldigd voor zoveel twaalfde gedeelten van de voor dat jaar verschuldigde belasting als er in dat jaar, na de aanvang van de belastingplicht, nog volle kalendermaanden overblijven.
3. Indien de belastingplicht in de loop van het belastingjaar eindigt, bestaat aanspraak op ontheffing voor zoveel twaalfde gedeelten van de voor dat jaar verschuldigde belasting als er in dat jaar, na het einde van de belastingplicht, nog volle kalendermaanden overblijven, tenzij het bedrag van de ontheffing minder bedraagt dan € 10,-.
4. Het tweede en het derde lid zijn niet van toepassing indien de belastingplichtige binnen de gemeente verhuist en aldaar een ander perceel in feitelijk gebruik neemt.
5. Belastingbedragen van minder dan € 10,- worden niet geheven.

Artikel 10. Termijnen van betaling

1. In afwijking van artikel 9, eerste lid, van de Invorderingswet 1990 moet een aanslag worden betaald in twee gelijke termijnen waarvan de eerste vervalt op de laatste dag van de maand volgend op de maand die in de dagtekening van het aanslagbiljet is vermeld en de tweede twee maanden later.

2. In afwijking in zoverre van het eerste lid geldt, in geval het totaalbedrag van de op één aanslagbiljet verenigde aanslagen, of als het aanslagbiljet maar één aanslag bevat het bedrag daarvan, meer is dan € 50,–, doch minder is dan € 10.000,–, en zolang de verschuldigde bedragen door middel van automatische betalingsincasso kunnen worden afgeschreven, dat de aanslagen moeten worden betaald in elf gelijke termijnen. De eerste termijn vervalt één maand na de dagtekening van het aanslagbiljet en elk van de volgende termijnen telkens een maand later.
3. De Algemene termijnenwet is niet van toepassing op de in de voorgaande leden gestelde termijnen.

Artikel 11. Overgangsrecht

De “Verordening rioolbelasting 2022”, vastgesteld bij raadsbesluit van 4 november 2021, wordt ingetrokken met ingang van de in artikel 12, tweede lid, genoemde datum van ingang van de heffing, met dien verstande dat zij van toepassing blijft op de belastbare feiten die zich voor die datum hebben voorgedaan.

Artikel 12. Inwerkingtreding

1. Deze verordening treedt in werking met ingang van de eerste dag na die van de bekendmaking.
2. De datum van ingang van de heffing is 1 januari 2023.

Artikel 13. Citeertitel

Deze verordening wordt aangehaald als 'Verordening rioolbelasting 2023'.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van 10 november 2022

de griffier, de voorzitter,

VERORDENING AFVALSTOFFENHEFFING 2023

De raad van de gemeente Gorinchem;

gezien het voorstel van burgemeester en wethouders van 11 oktober 2022;

gelet op artikel 15.33 van de Wet milieubeheer;

b e s l u i t:

vast te stellen de

Verordening op de heffing en invordering van afvalstoffenheffing 2023
(Verordening afvalstoffenheffing 2023).

Artikel 1. Definities

Voor de toepassing van deze verordening wordt verstaan onder ‘gebruik maken’: gebruik maken in de zin van artikel 15.33 van de Wet milieubeheer.

Artikel 2. Aard van de belasting en belastbaar feit

1. Onder de naam 'afvalstoffenheffing' wordt een directe belasting geheven als bedoeld in artikel 15.33 van de Wet milieubeheer.
2. De afvalstoffenheffing als bedoeld in deze verordening wordt naar afzonderlijke grondslagen geheven ter zake van het gebruik van een perceel ten aanzien waarvan krachtens de artikelen 10.21 en 10.22 van de Wet milieubeheer een verplichting tot het inzamelen van huishoudelijke afvalstoffen geldt.

Artikel 3. Voorwerp van de belasting

1. Voorwerp van de belasting is een perceel.
2. Als perceel wordt aangemerkt:

   a. de onroerende zaak, bedoeld in artikel 16, onder a, c, d en f, van de Wet waardering onroerende zaken;
   b. de roerende zaak, welke duurzaam aan een plaats gebonden is;

c. een gedeelte van een in onderdeel b bedoelde roerende zaak dat blijkens zijn indeling is bestemd om als afzonderlijk geheel te worden gebruikt;
d. een samenstel van twee of meer in onderdeel b bedoelde roerende zaken of in onderdeel c bedoelde gedeelten daarvan die bij dezelfde belastingplichtige in gebruik zijn en die, naar de omstandigheden beoordeeld, bij elkaar behoren.
e. het binnen de gemeente gelegen deel van de in onderdeel b bedoelde roerende zaak, van een in onderdeel c bedoeld gedeelte daarvan of van een in onderdeel d bedoeld samenstel.

Artikel 4. Belastingplicht

De belasting wordt geheven van degene die in de gemeente naar de omstandigheden beoordeeld al dan niet krachtens eigendom, bezit, beperkt recht of persoonlijk recht gebruik maakt van een perceel.

Artikel 5. Maatstaf van heffing en belastingtarief

Het tarief bedraagt voor percelen die:

a.	worden gebruikt door één persoon	€ 297,00
b.	worden gebruikt door meer dan één persoon	€ 371,00

Artikel 6. Belastingjaar

Het belastingjaar is gelijk aan het kalenderjaar.

Artikel 7. Wijze van heffing

De belasting wordt bij wege van aanslag geheven.

Artikel 8. Ontstaan van de belastingschuld en heffing naar tijdsgelang

1. De belasting is verschuldigd bij het begin van het belastingjaar of, zo dit later is, bij de aanvang van de belastingplicht.
2. Indien de belastingplicht in de loop van het belastingjaar aanvangt, is de belasting verschuldigd voor zoveel twaalfde gedeelten van de voor dat jaar verschuldigde belasting als er in dat jaar, na de aanvang van de belastingplicht, nog volle kalendermaanden overblijven.
3. Indien de belastingplicht in de loop van het belastingjaar eindigt, bestaat aanspraak op ontheffing voor zoveel twaalfde gedeelten van de voor dat jaar verschuldigde belasting als er in dat jaar, na het einde van de belastingplicht, nog volle kalendermaanden overblijven, tenzij het bedrag van de ontheffing minder bedraagt dan € 10,-.
4. Het tweede en het derde lid zijn niet van toepassing indien de belastingplichtige binnen de gemeente verhuist en aldaar van een ander perceel maakt.

5. Belastingbedragen van minder dan € 10,- worden niet geheven.

Artikel 9. Termijnen van betaling

1. In afwijking van artikel 9, eerste lid, van de Invorderingswet 1990 moet een aanslag worden betaald in twee gelijke termijnen waarvan de eerste vervalt op de laatste dag van de maand volgend op de maand die in de dagtekening van het aanslagbiljet is vermeld en de tweede twee maanden later.
2. In afwijking in zoverre van het eerste lid geldt, in geval het totaalbedrag van de op één aanslagbiljet verenigde aanslagen, of als het aanslagbiljet maar één aanslag bevat het bedrag daarvan, meer is dan € 50,-, doch minder is dan € 10.000,-, en zolang de verschuldigde bedragen door middel van automatische betalingsincasso kunnen worden afgeschreven, dat de aanslagen moeten worden betaald in elf gelijke termijnen. De eerste termijn vervalt één maand na de dagtekening van het aanslagbiljet en elk van de volgende termijnen telkens een maand later.
3. De Algemene termijnenwet is niet van toepassing op de in de voorgaande leden gestelde termijnen.

Artikel 10. Overgangsrecht

De “Verordening afvalstoffenheffing 2022”, vastgesteld bij raadsbesluit van 4 november 2021, wordt ingetrokken met ingang van de in artikel 11, tweede lid, genoemde datum van ingang van de heffing, met dien verstande dat zij van toepassing blijft op de belastbare feiten die zich voor die datum hebben voorgedaan.

Artikel 11. Inwerkingtreding

1. Deze verordening treedt in werking met ingang van de eerste dag na die van de bekendmaking.
2. De datum van ingang van de heffing is 1 januari 2023.

Artikel 11. Citeertitel

Deze verordening wordt aangehaald als 'Verordening afvalstoffenheffing 2023'.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van 10 november 2022

de griffier, de voorzitter,

VERORDENING MARKTGELDEN 2023

De raad van de gemeente Gorinchem;

gezien het voorstel van burgemeester en wethouders van 11 oktober 2022;

gelet op artikel 229, eerste lid, aanhef en onderdelen a en b, van de Gemeentewet;

b e s l u i t:

vast te stellen de

Verordening op de heffing en de invordering van marktgelden 2023 (Verordening marktgelden 2023).

Artikel 1. Definities

Deze verordening verstaat onder:

a. dag: een periode van 24 uren, aanvangende te 00.00 uur, of een gedeelte daarvan;
b. week: een periode van zeven achtereenvolgende dagen;
c. maand: een kalendermaand;
d. jaar: een kalenderjaar

Artikel 2. Belastbaar feit

Onder de naam "marktgelden" wordt een recht geheven voor het ter beschikking stellen van een standplaats op de warenmarkt en voor het door of vanwege de gemeente verstrekken van diensten ten gunste van die standplaats.

Artikel 3. Belastingplicht

Het recht als bedoeld in artikel 2 wordt geheven van degene op wiens verzoek dan wel ten behoeve van wie de standplaats wordt toegewezen.

Artikel 4. Maatstaf van heffing en belastingtarief

1. Het marktgeld bedraagt voor een vergunninghouder met een vaste standplaats € 21,63 per vierkante meter per jaar.
2. Het in het eerste lid genoemde recht wordt per vaste standplaats verhoogd met € 125, 66 reclamegeld per jaar.
3. Bij gebruik van de gemeentelijke stroomvoorziening wordt het in het eerste lid genoemde recht verhoogd met € 205,92 per jaar.
4. Voor de berekening van het marktgeld wordt een gedeelte van een eenheid als een volle eenheid aangemerkt.

Artikel 5. Belastingjaar

Met betrekking tot het marktgeld dat per jaar wordt geheven is het belastingjaar gelijk aan het kalenderjaar.

Artikel 6. Wijze van heffing

1. Het marktgeld wordt bij wege van aanslag geheven.
2. In afwijking van het eerste lid wordt het voor een dag verschuldigde marktgeld geheven door middel van een mondelinge kennisgeving, dan wel gedagtekende schriftelijke kennisgeving waarop het gevorderde bedrag is vermeld. Het gevorderde bedrag wordt mondeling, dan wel door toezending of uitreiking van de schriftelijke kennisgeving aan de belastingschuldige bekendgemaakt.

Artikel 7. Ontstaan van de belastingschuld en heffing naar tijdsgelang

1. Het marktgeld als bedoeld in artikel 4, tweede lid is verschuldigd bij het begin van het belastingjaar of, zo dit later is, bij de aanvang van de belastingplicht.
2. Indien de belastingplicht in de loop van het belastingjaar aanvangt, is het marktgeld verschuldigd over zoveel twaalfde gedeelten van het voor dat jaar verschuldigde recht als er in dat jaar, na de aanvang van de belastingplicht, nog volle kalendermaanden overblijven.
3. Indien de belastingplicht in de loop van het belastingjaar eindigt, bestaat aanspraak op ontheffing voor zoveel twaalfde gedeelten van het voor dat jaar verschuldigde recht als er in dat jaar, na het einde van de belastingplicht, nog volle kalendermaanden overblijven, tenzij het bedrag van de ontheffing minder bedraagt dan € 10,-.

Artikel 8. Termijnen van betaling

1. De aanslagen moeten worden betaald in zes gelijke termijnen waarvan de eerste vervalt op de laatste dag van de maand volgend op de maand die in de dagtekening van het aanslagbiljet is vermeld en elk van de volgende termijnen telkens een maand later.
2. In afwijking van het eerste lid geldt, zolang de verschuldigde bedragen door middel van automatische betalingsincasso kunnen worden afgeschreven, dat de aanslagen moeten worden betaald in elf gelijke termijnen. De eerste termijn vervalt één maand na de dagtekening van het aanslagbiljet en elk van de volgende termijnen telkens een maand later.
3. Indien het marktgeld wordt geheven door middel van een kennisgeving als bedoeld in artikel 6, eerste lid dient het marktgeld te worden voldaan op het moment van uitreiking van de kennisgeving.
4. De Algemene termijnenwet is niet van toepassing op de in de voorgaande leden gestelde termijnen.

Artikel 9. Kwijtschelding

Bij de invordering van de marktgelden wordt geen kwijtschelding verleend.

Artikel 10. Overgangsrecht

De "Verordening marktgelden 2022", vastgesteld bij raadbesluit van 9 december 2021 wordt ingetrokken met ingang van de in artikel 11, tweede lid, genoemde datum van ingang van de heffing, met dien verstande dat zij van toepassing blijft op de belastbare feiten die zich voor die datum hebben voorgedaan.

Artikel 11. Inwerkingtreding

1. Deze verordening treedt in werking met ingang van de eerste dag na die van de bekendmaking.
2. De datum van ingang van de heffing is 1 januari 2023.

Artikel 12. Citeertitel

Deze verordening wordt aangehaald als "Verordening marktgelden 2023".

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van 10 november 2022
de griffier, de voorzitter,

VERORDENING BELASTINGEN OP ROERENDE WOON- EN BEDRIJFSRUIMTEN 2023

De raad van de gemeente Gorinchem;

gezien het voorstel van burgemeester en wethouders van 10 oktober 2022;

gelet op artikel 221 van de Gemeentewet;

b e s l u i t:

vast te stellen de

Verordening op de heffing en de invordering van belastingen op roerende woon- en bedrijfsruimten 2023 (Verordening belastingen op roerende woon- en bedrijfsruimten 2023).

Artikel 1. Begripsomschrijvingen

Voor de toepassing van deze verordening wordt verstaan onder:

1. bedrijfsruimte: een ruimte die niet kan worden aangemerkt als woonruimte;
2. ruimte: een roerende woon- of bedrijfsruimte, welke duurzaam aan een plaats gebonden is en dient tot permanente bewoning of permanent gebruik;
3. woonruimte: een ruimte waarvan de vastgestelde waarde in hoofdzaak kan worden toegerekend aan delen van de ruimte die dienen tot woning dan wel volledig dienstbaar zijn aan woondoeleinden.

Artikel 2. Belastbaar feit en belastingplicht

1. Onder de naam 'belastingen op roerende woon- en bedrijfsruimten' worden ter zake van binnen de gemeente gelegen ruimten twee directe belastingen geheven:
    a. een belasting van degene die bij het begin van het kalenderjaar een bedrijfsruimte, al dan niet krachtens eigendom, bezit, beperkt recht of persoonlijk recht gebruikt, verder te noemen: gebruikersbelasting;
    b. een belasting van degene die bij het begin van het kalenderjaar van een ruimte het genot heeft krachtens eigendom, bezit of beperkt recht, verder te noemen: eigenarenbelasting.
2. Bij de gebruikersbelasting wordt:

a. gebruik door degene aan wie een deel van een bedrijfsruimte in gebruik is gegeven, aangemerkt als gebruik door degene die dat deel in gebruik heeft gegeven;

b. het ter beschikking stellen van een bedrijfsruimte voor volgtijdig gebruik aangemerkt als gebruikt door degene die die ruimte ter beschikking heeft gesteld.

3. Degene die een in het vorige lid bedoelde bedrijfsruimte in gebruik heeft gegeven of ter beschikking heeft gesteld is bevoegd de belasting als zodanig te verhalen op degene aan wie die ruimte of deel daarvan in gebruik is gegeven of ter beschikking is gesteld.

Artikel 3. Voorwerp van de belasting

1. Voorwerp van de belasting is een woon- of bedrijfsruimte.
2. Als één ruimte wordt aangemerkt:

a. een binnen de gemeente gelegen ruimte;

b. een gedeelte van een in onderdeel a bedoelde ruimte dat blijkens zijn indeling is bestemd om als een afzonderlijk geheel te worden gebruikt;

c. een samenstel van twee of meer onder a bedoelde ruimten of in onderdeel b bedoelde gedeelten daarvan die bij dezelfde persoon in gebruik zijn en die, naar de omstandigheden beoordeeld, bij elkaar behoren;

d. het binnen de gemeente gelegen deel van een in onderdeel a bedoelde ruimte, van een in onderdeel b bedoeld gedeelte daarvan of van een in onderdeel c bedoeld samenstel.

Artikel 4. Maatstaf van heffing

1. De heffingsmaatstaf is de waarde die aan de ruimte dient te worden toegekend indien de volle en onbezwaarde eigendom daarvan zou kunnen worden overgedragen en de verkrijger de ruimte in de staat waarin deze zich bevindt, onmiddellijk en in volle omvang in gebruik zou kunnen nemen.

2. In afwijking in zoverre van het eerste lid wordt de waarde van een bedrijfsruimte, met uitzondering van ruimten die zijn ingeschreven in het rijksmonumentenregister, bedoeld in artikel 3.3 van de Erfgoedwet, bepaald op de vervangingswaarde indien dit leidt tot een hogere waarde dan die ingevolge het eerste lid. Bij de berekening van de vervangingswaarde wordt rekening gehouden met:

a. de aard en de bestemming van de ruimte;

b. de sedert de stichting van de ruimte opgetreden technische en functionele veroudering waarbij de invloed van latere wijzigingen in aanmerking wordt genomen.

3. In afwijking in zoverre van het eerste lid wordt de waarde van een ruimte in aanbouw bepaald op de vervangingswaarde, bedoeld in het tweede lid. Onder een ruimte in aanbouw wordt verstaan een roerende zaak of gedeelte daarvan waarvoor een bouwvergunning in de zin van de Woningwet is afgegeven en dat door bouw nog niet geschikt is voor gebruik overeenkomstig de beoogde bestemming.

4. In afwijking in zoverre van het eerste lid wordt de waarde van een woonruimte, die deel uitmaakt van een op de voet van de Natuurschoonwet 1928 aangewezen landgoed dat voldoet aan de in artikel 220d, eerste lid, onderdeel d, van de Gemeentewet bedoelde voorwaarden, bepaald met inachtneming

van een vooronderstelde verplichting om het landgoed gedurende een tijdvak van 25 jaren als zodanig in stand te houden en geen opgaand hout te vellen anders dan volgens de regels van normaal bosbeheer noodzakelijk of gebruikelijk is. Ruimten die dienstbaar zijn aan de woonruimte worden geacht deel uit te maken van die woonruimte.

5. Met betrekking tot een ruimte als bedoeld in artikel 3, aanhef en onderdeel d, wordt de waarde gesteld op een evenredig deel van de waarde die dient te worden toegekend aan de gehele ruimte.

Artikel 5. Vrijstellingen

1. In afwijking in zoverre van artikel 4 wordt bij de bepaling van de heffingsmaatstaf buiten aanmerking gelaten, de waarde van:

    a. glasopstanden die bedrijfsmatig worden aangewend voor de kweek of teelt van gewassen, voor zover de ondergrond daarvan bestaat uit cultuurgrond die bedrijfsmatig wordt geëxploiteerd ten behoeve van de land- of bosbouw. Onder cultuurgrond wordt mede begrepen de open grond, alsmede de ondergrond van glasopstanden, die bedrijfsmatig aangewend wordt voor de kweek of teelt van gewassen, zonder daarbij de ondergrond als voedingsbodem te gebruiken;

    b. ruimten die in hoofdzaak zijn bestemd voor de openbare eredienst of voor het houden van openbare bezinningssamenkomsten van levensbeschouwelijke aard, een en ander met uitzondering van delen van zodanige ruimten die dienen als woning;

    c. ruimten ten behoeve van waterverdedigings- en waterbeheersingswerken die worden beheerd door organen, instellingen of diensten van publiekrechtelijke rechtspersonen, een en ander met uitzondering van delen van zodanige ruimten die dienen als woning;

    d. ruimten die zijn bestemd voor de zuivering van riool- en ander afvalwater en die worden beheerd door organen, instellingen of diensten van publiekrechtelijke rechtspersonen, een en ander met uitzondering van delen van zodanige ruimten die dienen als woning;

    e. werktuigen die van een ruimte kunnen worden afgescheiden zonder dat beschadiging van betekenis aan die werktuigen wordt toegebracht en die niet op zichzelf als ruimten zijn aan te merken.

    f. bedrijfsruimten voor zover die bestemd zijn te worden gebruikt voor de publieke dienst van de gemeente, met uitzondering van delen van zodanige bedrijfsruimten die bestemd zijn te worden gebruikt voor het geven van onderwijs;

    g. ruimten voor zover die bestemd zijn te worden gebruikt ten behoeve van begraafplaatsen, urnentuinen en crematoria, een en ander met uitzondering van delen van zodanige ruimten die dienen als woning.

2. De vrijstelling met betrekking tot de in het eerste lid, onderdeel f, bedoelde bedrijfsruimte geldt niet voor de eigenarenbelasting voor zover de gemeente van die ruimten niet het genot heeft krachtens eigendom, bezit of beperkt recht.

3. In afwijking in zoverre van artikel 4 wordt bij de bepaling van de heffingsmaatstaf voor de gebruikersbelasting buiten aanmerking gelaten de waarde van gedeelten van de bedrijfsruimte die in hoofdzaak tot woning dienen dan wel in hoofdzaak dienstbaar zijn aan woondoeleinden.

Artikel 6. Waardepeildatum

1. De heffingsmaatstaf wordt bepaald naar de waarde die de ruimte op de waardepeildatum heeft naar de staat waarin de ruimte op die datum verkeert.
2. De waardepeildatum ligt één jaar voor het begin van het kalenderjaar waarvoor de waarde wordt bepaald.
3. Indien een ruimte in het kalenderjaar voorafgaande aan het begin van het kalenderjaar waarvoor de waarde wordt bepaald:
    a. opgaat in een andere ruimte dan wel in meer ruimten, of
    b. wijzigt als gevolg van hetzij bouw, verbouwing, verbetering, afbraak of vernietiging, hetzij verandering van bestemming, of
    c. een verandering in waarde ondergaat als gevolg van een andere, specifiek voor de ruimte geldende, bijzondere omstandigheid, wordt, in afwijking van het eerste lid, de waarde bepaald naar de staat van die ruimte bij het begin van het kalenderjaar.

Artikel 7. Belastingtarieven

1. Het tarief van de belasting bedraagt een percentage van de heffingsmaatstaf. Het percentage bedraagt voor:
    a. de gebruikersbelasting 0,2691%;
    b. de eigenarenbelasting
        1. voor roerende zaken die in hoofdzaak tot woning dienen 0,1021%;
        2. voor roerende zaken die niet in hoofdzaak tot woning dienen 0,3343%.
2. Indien de heffingsmaatstaf beneden € 12.000,- blijft, wordt geen belasting geheven.
3. Het bedrag van de belasting wordt per belastingaanslag naar beneden afgerond op gehele euro's.
4. Voor belastingbedragen tot € 10,- vindt geen invordering plaats. Voor de toepassing van de vorige volzin wordt het totaal van op een aanslagbiljet verenigde verschuldigde bedragen belastingen op roerende woon- en bedrijfsruimten of andere heffingen aangemerkt als één belastingbedrag.

Artikel 8. Wijze van heffing

De belastingen worden bij wege van aanslag geheven.

Artikel 9. Termijnen van betaling

1. In afwijking van artikel 9, eerste lid, van de Invorderingswet 1990 moet een aanslag worden betaald in twee gelijke termijnen waarvan de eerste vervalt op de laatste dag van de maand volgend op de maand die in de dagtekening van het aanslagbiljet is vermeld en de tweede twee maanden later.

2. In afwijking in zoverre van het eerste lid geldt, in geval het totaalbedrag van de op één aanslagbiljet verenigde aanslagen, of als het aanslagbiljet maar één aanslag bevat het bedrag daarvan, meer is dan € 50,-, doch minder is dan € 10.000,-, en zolang de verschuldigde bedragen door middel van automatische betalingsincasso kunnen worden afgeschreven, dat de aanslagen moeten worden betaald in elf gelijke termijnen. De eerste termijn vervalt één maand na de dagtekening van het aanslagbiljet en elk van de volgende termijnen telkens een maand later.
3. De Algemene termijnenwet is niet van toepassing op de in de voorgaande leden gestelde termijnen.

Artikel 10. Overgangsrecht

De “Verordening belastingen op roerende woon- en bedrijfsruimten 2022”, vastgesteld bij raadsbesluit van 4 november 2021, wordt ingetrokken met ingang van de in artikel 11, tweede lid, genoemde datum van ingang van de heffing, met dien verstande dat zij van toepassing blijft op de belastbare feiten die zich voor die datum hebben voorgedaan.

Artikel 11. Inwerkingtreding

1. Deze verordening treedt in werking met ingang van de eerste dag na die van de bekendmaking.
2. De datum van ingang van de heffing is 1 januari 2023.

Artikel 12. Citeertitel

Deze verordening wordt aangehaald als: 'Verordening belastingen op roerende woon- en bedrijfsruimten 2023'.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van 10 november 2022

de griffier, de voorzitter,

VERORDENING ONROERENDE-ZAAKBELASTINGEN 2023

De raad van de gemeente Gorinchem;

gezien het voorstel van burgemeester en wethouders van 10 oktober 2022;

gelet op de artikelen 220 tot en met 220h van de Gemeentewet;

b e s l u i t:

vast te stellen de

Verordening op de heffing en de invordering van onroerende-zaakbelastingen 2023 (Verordening onroerende-zaakbelastingen 2023).

Artikel 1. Belastbaar feit en belastingplicht

1. Onder de naam 'onroerende-zaakbelastingen' worden voor binnen de gemeente gelegen onroerende zaken twee directe belastingen geheven:
    a. een belasting van degene die bij het begin van het kalenderjaar een onroerende zaak die niet in hoofdzaak tot woning dient, al dan niet krachtens eigendom, bezit, beperkt recht of persoonlijk recht, gebruikt, verder te noemen: gebruikersbelasting;
    b. een belasting van degene die bij het begin van het kalenderjaar van een onroerende zaak het genot heeft krachtens eigendom, bezit of beperkt recht, verder te noemen: eigenarenbelasting.
2. Bij de gebruikersbelasting wordt:
    a. gebruik door degene aan wie een deel van een onroerende zaak in gebruik is gegeven (verder: de gebruiker), aangemerkt als gebruik door degene die dat deel in gebruik heeft gegeven (verder: de gebruikgever); de gebruikgever is bevoegd de belasting als zodanig te verhalen op de gebruiker;
    b. het ter beschikking stellen van een onroerende zaak voor volgtijdig gebruik aangemerkt als gebruik door degene die die onroerende zaak ter beschikking heeft gesteld; degene die de onroerende zaak ter beschikking heeft gesteld is bevoegd de belasting als zodanig te verhalen op degene aan wie die zaak ter beschikking is gesteld.
3. Voor de eigenarenbelasting wordt als genothebbende krachtens eigendom, bezit of beperkt recht aangemerkt degene die bij het begin van het kalenderjaar als zodanig in de basisregistratie kadaster is vermeld, tenzij blijkt dat hij op dat tijdstip geen genothebbende krachtens eigendom, bezit of beperkt recht is.

Artikel 2. Voorwerp van de belasting

1. Voorwerp van de belasting is een onroerende zaak.
2. Als onroerende zaak wordt aangemerkt de onroerende zaak, bedoeld in hoofdstuk III van de Wet waardering onroerende zaken.
3. Een onroerende zaak dient in hoofdzaak tot woning indien de waarde die op grond van hoofdstuk IV van de Wet waardering onroerende zaken is vastgesteld voor die onroerende zaak in hoofdzaak kan worden toegerekend aan delen van die onroerende zaak die dienen tot woning dan wel volledig dienstbaar zijn aan woondoeleinden.

Artikel 3. Maatstaf van heffing

1. De heffingsmaatstaf is de op de voet van hoofdstuk IV van de Wet waardering onroerende zaken voor de onroerende zaak vastgestelde waarde voor het kalenderjaar, bedoeld in artikel 1.
2. Als voor een onroerende zaak geen waarde is vastgesteld op de voet van hoofdstuk IV van de Wet waardering onroerende zaken wordt de heffingsmaatstaf van die onroerende zaak bepaald met overeenkomstige toepassing van het bepaalde bij of krachtens de artikelen 17, 18 en 20, tweede lid, van de Wet waardering onroerende zaken.

Artikel 4. Vrijstellingen

1. In afwijking in zoverre van artikel 3 wordt bij de bepaling van de heffingsmaatstaf buiten aanmerking gelaten, voor zover dit niet al is gebeurd bij de bepaling van de in dat artikel bedoelde waarde, de waarde van:
    a. voor de land- of bosbouw bedrijfsmatig geëxploiteerde cultuurgrond, daaronder mede begrepen de open grond, alsmede de ondergrond van glasopstanden, die bedrijfsmatig aangewend wordt voor de kweek of teelt van gewassen, zonder daarbij de ondergrond als voedingsbodem te gebruiken;
    b. glasopstanden, die bedrijfsmatig worden aangewend voor de kweek of teelt van gewassen, voor zover de ondergrond daarvan bestaat uit de in onderdeel a bedoelde grond;
    c. onroerende zaken die in hoofdzaak zijn bestemd voor de openbare eredienst of voor het houden van openbare bezinningssamenkomsten van levensbeschouwelijke aard, een en ander met uitzondering van delen van zodanige onroerende zaken die dienen als woning;
    d. één of meer onroerende zaken die deel uitmaken van een op de voet van de Natuurschoonwet 1928 aangewezen landgoed dat voldoet aan de voorwaarden genoemd in artikel 8 van het Rangschikkingsbesluit Natuurschoonwet 1928, met uitzondering van de daarop voorkomende gebouwde eigendommen;
    e. natuurterreinen, waaronder mede worden verstaan duinen, heidevelden, zandverstuivingen, moerassen en plassen, die door rechtspersonen met volledige rechtsbevoegdheid welke zich uitsluitend of nagenoeg uitsluitend het behoud van natuurschoon ten doel stellen, beheerd worden;

f. openbare land- en waterwegen en banen voor openbaar vervoer per rail, een en ander met inbegrip van kunstwerken;

g. waterverdedigings- en waterbeheersingswerken die worden beheerd door organen, instellingen of diensten van publiekrechtelijke rechtspersonen, met uitzondering van de delen van zodanige werken die dienen als woning;

h. werken die zijn bestemd voor de zuivering van riool- en ander afvalwater en die worden beheerd door organen, instellingen of diensten van publiekrechtelijke rechtspersonen, met uitzondering van de delen van zodanige werken die dienen als woning;

i. werktuigen die van een onroerende zaak kunnen worden afgescheiden zonder dat beschadiging van betekenis aan die werktuigen wordt toegebracht en die niet op zichzelf als gebouwde eigendommen zijn aan te merken.

j. onroerende zaken voor zover die bestemd zijn te worden gebruikt voor de publieke dienst van de gemeente, met uitzondering van delen van zodanige onroerende zaken die bestemd zijn te worden gebruikt voor het geven van onderwijs;

k. straatmeubilair, waaronder begrepen alle zodanige gebouwde eigendommen - niet zijnde gebouwen - welke zijn geplaatst voor het belang van het publiek, ten dienste van het verkeer of ter verfraaiing van de gemeente, zoals lichtmasten, verkeersinstallaties, standbeelden, monumenten, fonteinen, banken, abri's, hekken en palen;

l. plantsoenen, parken en waterpartijen, die bij de gemeente in beheer zijn of waarvan de gemeente het genot heeft krachtens eigendom, bezit of beperkt recht, met uitzondering van delen van zodanige onroerende zaken die dienen als woning;

m. begraafplaatsen, urnentuinen en crematoria, met uitzondering van delen van zodanige onroerende zaken die dienen als woning.

2. De vrijstelling voor de in onderdeel j van het eerste lid bedoelde onroerende zaken voor de eigenarenbelasting geldt niet voor zover de gemeente van die zaken niet het genot heeft krachtens eigendom, bezit of beperkt recht.

3. In afwijking in zoverre van artikel 3 wordt bij de bepaling van de heffingsmaatstaf voor de gebruikersbelasting buiten aanmerking gelaten de waarde van gedeelten van de onroerende zaak die in hoofdzaak tot woning dienen dan wel in hoofdzaak dienstbaar zijn aan woondoeleinden.

Artikel 5. Belastingtarieven

1. Het tarief van de belasting bedraagt een percentage van de heffingsmaatstaf. Het percentage bedraagt voor:
   a. de gebruikersbelasting 0,2691%;
   b. de eigenarenbelasting
      1. voor onroerende zaken die in hoofdzaak tot woning dienen 0,1021%;
      2. voor onroerende zaken die niet in hoofdzaak tot woning dienen 0,3343%.
2. Als de heffingsmaatstaf beneden € 12.000,- blijft, wordt geen belasting geheven.
3. Het bedrag van de belasting wordt per belastingaanslag naar beneden afgerond op gehele euro's.

4. Voor belastingbedragen tot € 10,- vindt geen invordering plaats. Voor de toepassing van de vorige volzin wordt het totaal van op een aanslagbiljet verenigde verschuldigde bedragen onroerende-zaakbelastingen of andere heffingen aangemerkt als één belastingbedrag.

Artikel 6. Wijze van heffing

De belastingen worden bij wege van aanslag geheven.

Artikel 7. Termijnen van betaling

1. De aanslagen moeten worden betaald in twee gelijke termijnen waarvan de eerste vervalt op de laatste dag van de maand volgend op de maand die in de dagtekening van het aanslagbiljet is vermeld en de tweede twee maanden later.
2. In afwijking in zoverre van het eerste lid geldt, in geval het totaalbedrag van de op één aanslagbiljet verenigde aanslagen, of als het aanslagbiljet maar één aanslag bevat het bedrag daarvan, meer is dan € 50,-, doch minder is dan € 10.000,-, en zolang de verschuldigde bedragen door middel van automatische betalingsincasso kunnen worden afgeschreven, dat de aanslagen moeten worden betaald in elf gelijke termijnen. De eerste termijn vervalt één maand na de dagtekening van het aanslagbiljet en elk van de volgende termijnen telkens een maand later.
3. De Algemene termijnenwet is niet van toepassing op de in de voorgaande leden gestelde termijnen.

Artikel 8. Overgangsrecht

De “Verordening onroerende-zaakbelastingen 2022”, vastgesteld bij raadsbesluit van 4 november 2021, wordt ingetrokken met ingang van de in artikel 9, tweede lid, genoemde datum van ingang van de heffing, met dien verstande dat zij van toepassing blijft op de belastbare feiten die zich voor die datum hebben voorgedaan.

Artikel 9. Inwerkingtreding

1. Deze verordening treedt in werking met ingang van de eerste dag na die van de bekendmaking.

2. De datum van ingang van de heffing is 1 januari 2023.

Artikel 10. Citeertitel

Deze verordening wordt aangehaald als: 'Verordening onroerende-zaakbelastingen 2023’.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van 10 november 2022

de griffier, de voorzitter,

VERORDENING TOT INTREKKING VAN DE HONDENBELASTING

De raad van de gemeente Gorinchem;

gezien het voorstel van burgemeester en wethouders van 11 oktober 2022;

gelet op artikel 216 van de Gemeentewet;

b e s l u i t:

vast te stellen

De Verordening tot intrekking van de hondenbelasting.

Artikel 1

De Verordening op de heffing en de invordering van hondenbelasting 2022 (Verordening hondenbelasting 2022) zoals vastgesteld bij raadsbesluit van 4 november 2021 wordt ingetrokken met ingang van de in artikel 3, tweede lid, genoemde ingangsdatum.

Artikel 2

De "Verordening hondenbelasting 2022" blijft van toepassing op de belastbare feiten die zich voor de in artikel 3, tweede lid, genoemde datum hebben voorgedaan.

Artikel 3 Inwerkingtreding

Deze verordening treedt in werking op 1 januari 2023.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van 10 november 2022
de griffier, de voorzitter,

VERORDENING TOT INTREKKING VAN BRANDWEERRECHTEN

De raad van de gemeente Gorinchem;

gezien het voorstel van burgemeester en wethouders van 11 oktober 2022;

gelet op artikel 216 van de Gemeentewet;

b e s l u i t:

vast te stellen

De Verordening tot intrekking van de brandweerrechten.

Artikel 1

De Verordening op de heffing en de invordering van brandweerrechten 2011 (Verordening brandweerrechten gemeente Gorinchem 2011) zoals vastgesteld bij raadsbesluit van 16 december 2010 wordt ingetrokken met ingang van de in artikel 3, tweede lid, genoemde ingangsdatum.

Artikel 2 Inwerkingtreding

Deze verordening treedt in werking op 1 januari 2023.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van 10 november 2022
de griffier, de voorzitter,

Raadsvoorstel: Z/22/726027 / 833268
Onderwerp: **Maandwijziging raad 10 november 2022**

Datum: 7 november 2022
Portefeuillehouder: Marjo Molengraaf
I&O:
B&A / Raadsvergadering: 10 november 2022
Opsteller: Schellingerhout, Marianne
Geeft voorstel begrotingswijziging: Ja

Onderwerp:
Maandwijziging raad 10 november 2022
Voorstel:
Wij stellen u voor: – de financiële consequenties van de voorstellen op deze raadsagenda te verwerken in een begrotingswijziging.
Aanleiding:
Op de agenda voor deze vergadering staat een punt opgenomen dat gevolgen heeft voor de begroting 2022 en verder: – Tussentijdse rapportage gemeente Gorinchem 2022 (D-824790). De effecten voor 2022 zijn verwerkt in een begrotingswijziging. De structurele effecten voor de jaren 2023 en verder zijn verwerkt in de begroting 2023.
Beoogd effect:
In de begroting de financiële consequenties van de raadsvoorstellen verwerken en het actueel houden van de begroting en budgetinformatie.
Argumenten:
N.v.t.
Risico's:
N.v.t.
Financiën:
Zie begrotingswijziging.
Participatie:
N.v.t.
Communicatie:
N.v.t.
Duurzaamheid:
N.v.t.
Vervolgproces:
N.v.t.
Bijlagen:
Maandwijziging raad 10 november 2022

Stadhuisplein 1
Postbus 108
4200AC Gorinchem
T 140183
F 0183-630540
E gemeente@gorinchem.nl
I www.gorinchem.nl

Namens burgemeester en wethouders van Gorinchem,
de wethouder Financiën,

M. Molengraaf

Raadsbesluit

De gemeenteraad van Gorinchem,

Gelet op het raadsvoorstel van het college d.d. 7 november 2022
Gelet op de wettelijke bepalingen

Besluit:
De financiële consequenties van de voorstellen op deze raadsagenda te verwerken in een begrotingswijziging.

Aldus besloten in de raadsvergadering van 10 november 2022

Griffier, Voorzitter,

Bijlage 1: Maandwijziging raad 10 november 2022

Onderwerp	Programma	2022 lasten	2022 baten	2022 saldo		2023 lasten	2023 baten	2023 saldo	2024 lasten	2024 baten	2024 saldo	2025 lasten	2025 baten	2025 saldo
Stukken op de raadsagenda van 10 november 2022														
Tussentijdse rapportage 2022 (D-824790)														
	1. Bestuur en ondersteuning	1.023	-158	-1.181	N									
	2. Veiligheid	171	78	-93	N									
	3. Verkeer en vervoer	572	333	-239	N									
	3. Verkeer en vervoer, reserve infrastructuurfonds	431	414	-17	N									
	4. Economie	-4.984	-4.960	24	V									
	4. Economie, afschrijvingsreserves		5	5	V									
	5. Onderwijs	41	1.336	1.295	V									
	5. Onderwijs, dekkingsreserve I_lab		-1.237	-1.237	N									
	5. Onderwijs, algemene reserve		11	11	V									
	5. Onderwijs, afschrijvingsreserves			0										
	6. Sport, cultuur en recreatie	723	256	-467	N									
	6. Sport, cultuur en recreatie, dekkingsreserve I_lab		500	500	V									
	6. Sport, cultuur en recreatie, afschrijvingsreserves		-4	-4	N									
	7. Sociaal Domein	3.496	3.994	498	V									
	7. Sociaal Domein, reserve sociaal domein	515		-515	N									
	8. Duurzaamheid	402	338	-64	N									
	8. Duurzaamheid, reserve duurzaamheid		132	132	V									
	8. Duurzaamheid, reserve tarieven reiniging		-12	-12	N									
	9. Volkshuisvesting, Ruimtelijke ordening en Stedelijke vernieuwing	368	230	-138	N									
	9. Volkshuisvesting, Ruimtelijke ordening en Stedelijke vernieuwing, reserve ISV Stegenproject		37	37	V									
	9. Volkshuisvesting, Ruimtelijke ordening en Stedelijke vernieuwing, reserve infrastructuurfonds	-36		36	V									
	Algemene dekkingsmiddelen	-116	524	640	V									
	Agemene dekkingsmiddelem, aflossingsreserve	356		-356	N									
	Overhead	365	6	-359	N									
	Overhead, reserve ICT		76	76	V									
	Overhead, reserve organisatieontwikkeling		86	86	V									
		3.327	1.985	-1.342	N	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal		**3.327**	**1.984**	**-1.343**	**N**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

	2022		2023	N	2024		2025	
Actueel begrotingssaldo	1.434	V	2.148	V	1.785	V	1.742	V
(het actuele begrotingssaldo wordt aan het einde van het jaar verrekend met de algemene reserve)								
raad 10 november	-1.343	N	0		0		0	
Actueel begrotingssaldo	**91**	**V**	**2.148**	**V**	**1.785**	**V**	**1.742**	**V**

Investeringen

Onderwerp	Programma	2022 lasten	2022 baten	2022 saldo		2023 lasten	2023 baten	2023 saldo	2024 lasten	2024 baten	2024 saldo	2025 lasten	2025 baten	2025 saldo
Investeringen tussentijdse rapportage 2022														
Illuminatieplan binnenstad 2019	Verkeer en Vervoer	-56		56	V									
Illuminatieplan 2020	Verkeer en Vervoer	-121		121	V									
Openbare verlichting 2020	Verkeer en Vervoer	-142		142	V									
Openbare verlichting 2021	Verkeer en Vervoer	-123		123	V									
Aanpassen Groenmarkt 2017	Verkeer en Vervoer	-52		52	V									
Aanlichten Grote toren, kerk en Groenmarkt	Verkeer en Vervoer	468		-468	N									
Fietsroutes Gorinchem-Oost	Verkeer en Vervoer	50		-50	N									
Mobiliteit 2020	Verkeer en Vervoer	-50		50	V									
Stroompunt elektrische veerboten	Verkeer en Vervoer		197	197	V									
Renovatie Dr Hiemstralaan 24-24a	Onderwijs	-750		750	V									
IHP 2017 uitbreiding Retranchement	Onderwijs	750		-750	N									
Yulius renovatie Dr Hiemstralaan 24-24a	Onderwijs		114	114	V									
Speelveld Hoog Dalem	Sport, cultuur en recreatie	-90		90	V									
Aanleg sportveld GJS	Sport, cultuur en recreatie	90		-90	N									